

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΡ. ΧΡΥΣΟΚΕΡΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΔΩΡΕΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΒΙΚΤΩΡ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ — ΦΕΙΔΙΟΥ 18 — ΑΘΗΝΑΙ

1 9 6 5

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

1. ΑΡΧΑΙ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ, Τ. 2, 'Αθήναι 1952/54, σελ. 460.
2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, 'Αθήναι 1956, σελ. 170.
3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗΝ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΕΩΣ,
'Αθήναι 1957, σελ. 89.
4. ΔΙΑΤΥΠΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, 'Αθήναι 1958, σελ. 58.
5. ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΓΙΩΝ, 'Αθήναι 1960, σελ. 25.
6. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΛΟΓΙΣΜΟΣ, 'Αθήναι 1960/62, σελ. 320.
7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, 'Αθήναι 1964, σελ. 250.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
PROF. DR. DR. H.C. DR. H.C. ERICH KOSIOL
GRUNDRISS DER BETRIEBSBUCHHALTUNG
(ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ),
'Αθήναι 1963, σελ. 128.

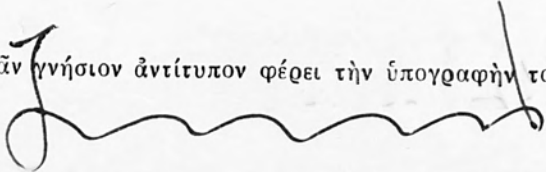
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΡ. ΧΡΥΣΟΚΕΡΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ : ΒΙΚΤΩΡ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ — ΦΕΙΔΙΟΥ 18 — ΑΘΗΝΑΙ

1 9 6 5

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΝΗΜΗΝ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ λογιστικὴ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν συνδέεται στενῶτατα πρὸς τὸ δίκαιον τῶν ἐταιρειῶν.

Ἡ λογιστικὴ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν δὲν εἰσάγει νέας μεθόδους καὶ νέα συστήματα λογιστικῆς. Δημιουργεῖ ὁμως ἰδιαιτέρους λογαριασμοὺς καὶ πρὸ παντὸς ὁδηγεῖ πρὸς ἰδιομόρφους λογιστικὰς ἐγγραφὰς διὰ τὴν ὁρθὴν ἀπεικόνισιν τῶν ἰδιοτύπων νομικῶν γεγονότων, ἅτινα ἀναφέρονται εἰς τὴν οὐσίαν, λειτουργίαν καὶ διάλυσιν - ἐκκαθάρσιν τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν.

Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καθ' ἑκαστον θεμάτων τῆς λογιστικῆς τῶν ἐταιρειῶν καθίσταται διδακτικῶς ἀπαραίτητον νὰ προτάσῃται ἡ, ἀπὸ νομικῆς πλευρᾶς καὶ δὴ ἐξ ἐπόψεως ἐταιρικοῦ δικαίου, ἀντίστοιχος ἀνάλυσις τούτων.

Πλὴν ὁμως τοῦ χαρακτηριστικοῦ συνδέσμου τῆς πρὸς τὸ δίκαιον τῶν ἐταιρειῶν, ἡ λογιστικὴ τῶν ἐταιρειῶν συνδέεται καὶ πρὸς τὸ σύστημα τῆς φορολογίας τούτων.

Ἐφηροσμένη λογιστικὴ ἐταιρειῶν δὲν δύναται νὰ διδαχθῇ ἄνευ τῆς ἀπαραίτητου συμπληρώσεως τῆς τοῦλάχιστον μετὰς βασικὰς καὶ οὐσιώδεις ἐπὶ τῆς φορολογίας τούτων διατάξεις.

Βεβαίως αἱ φορολογικαὶ διατάξεις διεθνῶς, ἰδιαίτατα δὲ παρ' ἡμῶν, ἐμφανίζουν συχνοτάτας καὶ ὀβιδεῖους, θὰ ἔλεγέ τις, μεταμορφώσεις, ἢ παρεμβολὴ τῶν ὁποίων θὰ προεκάλει πιθανώτατα τὸ «πρόωρον γήρας» τῶν συναφῶν συγγραμμάτων τῆς λογιστικῆς τῶν ἐταιρειῶν. Τὰ συγγράμματα ὁμως ταῦτα εἶναι ἀπαραίτητα ἰδίᾳ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς πράξεως. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δὲ ἀπὸ δεκάδων ἤδη ἔτων ἐγενικεύθη καὶ ἡ, εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ συγγράμματα τῆς λογιστικῆς, συμπερίληψις τῶν φορολογικῶν διατάξεων (ἐνίοτε ὑπὸ μορφὴν προσθέτου βιβλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Φορολογικὸν συμπλήρωμα» - «Addendum fiscal»).

Ἐγκαταλιζομεν εἰς τὸ παρὸν ἔργον μας τὴν—στοιχειώδη βεβαίως—εἰσαγωγὴν εἰς τὰ οὐσιώδη θέματα τῆς φορολογίας τῶν ἐταιρειῶν καί, μέσῳ ταύτης, τὴν ἐφηροσμένην λογιστικὴν τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν.

Τέλος ἡ λογιστικὴ τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων συνδέεται καὶ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν τῶν ἐπιχειρήσεων ἰδίως εἰς τὰ θέματα τῆς μορφολογίας τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς (ἰδίας, ξένης καὶ αὐτο)χρηματοδοτικῆς τούτων (ἴδρυσις, ἐκλογή ἀρμοζούσης νομικῆς μορφῆς, ἀξήσεις καὶ μειώσεις ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, χρηματοοικονομικὴ ἐξυγίανσις, μετατροπαί, συγχωνεύσεις, ἔκδοσις καὶ ἀπόσβεσις ὁμολογιακῶν δανείων κτλ.). Δὲν παραλείπομεν γὰρ προβαίνωμεν, εἰς τὰς ἐκάστοτε ἐνδεικνυμένας συσχετίσεις τῶν νομικολογιστικῶν σχημάτων τῆς λογιστικῆς τῶν ἐταιρειῶν, πρὸς τὸ ἀντίστοιχον οἰκονομικὸν αὐτῶν περιεχόμενον.

Ὅστω συνδέομεν τὴν ἀνάλυσιν τῶν θεμάτων τῆς λογιστικῆς τῶν ἐταιρειῶν πρὸς τρεῖς βασικὰς ἀπόψεις καὶ δῆ, τοῦ δικαίου τῶν ἐταιρειῶν, τοῦ συστήματος φορολογίας τούτων καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ αὐτῶν περιεχομένου. Ἐν τούτοις, ἀναλόγως τοῦ ἐκάστοτε ἀναλυομένου θέματος, τονίζομεν ἰδιαιτέρως τὴν ἐπ' αὐτοῦ κυριαρχοῦσαν ἄποψιν.

Ὡς πρὸς τὴν διὰ ρ θ ρ ω σ ι ν τῆς ὕ λ η ς, ἀκολουθοῦντες τὰ νεώτερα καὶ ἐκσυγχρονησμένα πρότυπα: Προτάσομεν βραχεῖαν εἰσαγωγὴν, εἰς ἣν ἀναπτύσομεν τὰς, ἀσχέτως εἰδικῆς μορφῆς ἐταιρείας, γενικῶς ἰσχυρούσας ἀρχὰς τῆς λογιστικῆς τῶν ἐταιρειῶν. Ἐν συνεχείᾳ παραθέτομεν τὴν κατὰ κ λ α σ σ ι κ ῆ ν διὰ ρ θ ρ ω σ ι ν, ἣτοι τὴν, κατὰ μορφὴν ἐταιρείας, ἀνάπτυξιν τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων. Περιαίρομεν δὲ τὴν ὕλην ἐργασίαν μας μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν συνθετικῶν θεμάτων τῶν μετατροπῶν καὶ συγχωνεύσεων τῶν ἐταιρειῶν, ἀκολουθοῦντες, εἰδικῶς ἐπὶ τούτων, τὴν ν ε ω τ ε ρ ι σ τ ι κ ῆ ν κατ' ἀντικείμενον, ἐρευνώμενον ἐφ' ὅλων τῶν μορφῶν τῶν ἐταιρειῶν, διὰ ρ θ ρ ω σ ι ν.

Βάσει τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης συγκροτήσεώς της ἡ, ἐπὶ τῆς ἐφαρμοσμένης λογιστικῆς τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν, ἐργασία μας ἐλπίζομεν διὰ τὰ συντελέσει εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς στάθμης τῆς θεωρητικῆς ἅμα καὶ πρακτικῆς καταρτίσεως τῶν τεσποδαστῶν τῆς Α.Σ.Ο. & Ε.Ε., πρὸς τοὺς ὁποίους κυρίως ἀπευθύνεται, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπαγγελματιῶν μὲ τὴν λογιστικὴν ἀσχολουμένων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡ. ΧΡΥΣΟΚΕΡΗΣ

*Αθήναι, 1965

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. Γενικά επί τῶν ἐμπορικῶν ἰδίᾳ ἐταιρειῶν	Σελίς
1. Ἡ σύμβασις τῆς ἐταιρείας	1— 2
2. Ἡ νομικὴ προσωπικότης τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν	2— 4
3. Αἱ διάφοροι μορφαὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν	4— 6
4. Ἡ φορολογικὴ μεταχείρισις τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν	6— 9
Β. Αἱ ἰδιομορφίαι τῆς λογιστικῆς τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν	
1. Ἡ σύστασις τῶν ἐταιρειῶν	10—12
2. Αἱ μεταξὺ ἐταίρων καὶ ἐταιρείας πράξεις	13
3. Ἡ διάθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως	13—15
4. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου	15—17
5. Ἡ ἐκκαθάρισις τῶν ἐταιρειῶν	
5.1. Γενικά	17—18
5.2. Λογιστικαὶ ἐνέργειαι ἐπὶ ἐκκαθάρσεως	18—23

II. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΟΜΟΡΡΥΘΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά	24—25
2. Σύστασις τῆς ὁμορρυθμοῦ ἐταιρείας	25—27
3. Ἐγγραφαὶ καὶ λ/σμοὶ κατὰ τὴν σύστασιν τῆς Ο.Ε.	
3.1. Κάλυψις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου	27—28
3.2. Καταβολὴ καὶ γενικώτερον πραγματοποιήσις τῶν εἰσφορῶν	28
3.3. Εἰδικαὶ περιπτώσεις πραγματοποιήσεως τῶν εἰσφορῶν τῶν ἐταίρων, βάσει παραδειγμάτων	
3.3.1. Εἰσφοραὶ εἰς μετρητὰ ἀμέσου καταβολῆς ἅμα τῇ συστάσει	29
3.3.2. Εἰσφοραὶ ἐνεργητικῶν περιλαμβάνουσαι εἰσφορὰς εἰς εἶδος	30—32
3.3.3. Εἰσφοραὶ βαρυνόμεναι μὲ παθητικά	32—36
3.3.4. Ἀντικείμενα εἰσφορᾶς ἀδιαίρετα, ὧν ἡ ἀξία εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἐταιρικῆς μερίδος	36
3.3.5. Ἀντικείμενα εἰσφορᾶς εἰς εἶδος συνιστάμενα εἰς δικαιώματα χρήσεως	36—39
3.3.6. Εἰσφοραὶ ὑπηρεσιῶν καὶ ἐργασίας	40
3.3.7. Τὰ ἔξοδα ἰδρύσεως Ο.Ε. καὶ αἱ συναφεῖς ἐγγραφαὶ	41—42
4. Ἐγγραφαὶ καὶ λ/σμοὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Ο.Ε.	

VIII

	Σελίς
4.1. Γενικά	42—43
4.2. Αί άπολήψεις τών έταιρών	43—44
4.3. Αί χρεαπαιτήσεις τών έταιρών κατέναντι τής έταιρείας	44—45
4.4. 'Ο έκτοκισμός του έταιρικού κεφαλαίου και δή τών μερίδων τών έταιρών	45—46
4.5. 'Η διάθεση τών έταιρικών άποτελεσμάτων	46—50
4.6. 'Η έκσυγχρονημένη ταξινόμησης τών λ/σμών τών έταιρών τής Ο.Ε.	51—52
4.7. Αί μεταβολαι του έταιρικού κεφαλαίου	
4.7.1. Αύξησις του έταιρικού κεφαλαίου	52—53
4.7.2. 'Ελάττωσις του έταιρικού κεφαλαίου	53—57
5. 'Εγγραφαί κατά την έκκαθάριση τής Ο.Ε.	
5.1. Γενικά	57—59
5.2. 'Εκκαθάρσις Ο.Ε. δι' έγγραφών μόνον εις τά βιβλία ταύτης	59—65
5.3. 'Εκκαθάρσις Ο.Ε. δι' έγγραφών εις τά βιβλία του έκκαθαριστου	65—68
5.4. 'Η φορολογική άποψις τής έκκαθαρίσεως τής Ο.Ε.	68—72
5.5. 'Ο από άποψεως έφηρμοσμένης λογιστικής χειρισμός τών έξόδων έκκαθαρίσεως	72—78
5.6. 'Αναγωγή μεταξύ όμορρύθμων έταιρών μιās Ο.Ε.	78—79

III. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΠΛΩΝ ΕΤΕΡΟΡΥΘΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά	80
2. 'Εγγραφαί επί συστάσεως, λειτουργίας και έκκαθαρίσεως τών Ε.Ε.	
2.1. 'Εγγραφαί συστάσεως τής Ε.Ε.	80— 81
2.2. 'Εγγραφαί λειτουργίας (ιδία διαθέσεως άποτελεσμάτων) τής Ε.Ε.	81— 87
2.3. 'Εγγραφαί έκκαθαρίσεως τής Ε.Ε.	
2.3.1. Παράδειγμα έκκαθαρίσεως Ε.Ε.	87— 91
2.3.2. Παράδειγμα άναγωγής μεταξύ όμορρύθμων μιās Ε.Ε.	92— 93

IV. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά	94
2. Αί μορφαί τών συμμετοχικών έταιρειών	
2.1. Αί έργασιαί τής συμμετοχικής διενεργούνται ένιαίως υπό μό- νου του διαχειριστου	95
2.1.1. Τήρησις αυτόνομου λογιστικής τών συμμετοχικών έργασιών	96— 99
2.1.2. Καταχώρισις τών συμμετοχικών έργασιών εις μόνην την λογιστικήν τής διαχειριστριας	100
2.2. Αί έργασιαί τής συμμετοχικής διενεργούνται ύφ' όλων τών συμ- μετόχων	100
3. Αί συνήθεις μέθοδοι τής λογιστικής τών συμμετοχικών έταιρειών	
3.1. 'Η μέθοδος του τελικού μερισμου	101—104
3.2. 'Η μέθοδος του άμέσου μερισμου	104—106
3.3. 'Η μικτή μέθοδος	106—111

4. Παραδείγματα εφαρμογής ἐπὶ τῶν μεθόδων τῆς λογιστικῆς τῶν συμ- μετοχικῶν ἐταιρειῶν	
4.1. Ἐπὶ τῶν τριῶν συνήθων μεθόδων	
4.1.1. Μέθοδος τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ	112—114
4.1.2. Μέθοδος τοῦ ἀμέσου μερισμοῦ	114—115
4.1.3. Μικτὴ μέθοδος	116—119
4.2. Ἐπὶ τῆς ἀπλοποιημένης μεθόδου	119—121

V. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά	122—123
2. Τὰ λογιστικά βιβλία τῆς Α.Ε.	123—126
3. Ἐγγραφαὶ συστάσεως τῆς Α.Ε.	
3.1. Γενικά	127—129
3.2. Περίπτωσις ὀλοσχεροῦς πραγματοποιήσεως ἢ καταβολῆς τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου	
3.2.1. Ἀνάληψις τῶν μετοχῶν ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν	129—131
3.2.2. Ἀνάληψις τῶν μετοχῶν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ διὰ δημοσίας ἐγ- γραφῆς	131—132
3.2.3. Τὰ ἔξοδα ἰδρύσεως τῆς Α.Ε.	132—134
3.3. Περίπτωσις τμηματικῆς καταβολῆς τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου	
3.3.1. Γενικά	134—136
3.3.2. Καθυστέρησις εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δόσεων	136—138
3.3.3. Ὑποχρεωτικὴ ἐλάττωσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου	138—139
4. Τὰ ὄργανα τῆς Α.Ε.	
4.1. Γενικά	140
4.2. Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις	140—142
4.3. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον	142—143
4.4. Οἱ ἐλεγκταὶ	144—145
5. Ὁ ἰσολογισμὸς καὶ ἡ διάθεσις τῶν κερδῶν τῶν Α.Ε.	
5.1. Γενικά ἐπὶ τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Α.Ε.	145—151
5.2. Γενικαὶ ἀρχαὶ διέπουσαι τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ τέλους χρήσεως τῶν Α.Ε.	152—156
5.3. Ἡ ἀποτίμησις τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Α.Ε.	156—161
5.4. Θεώρησις, κοινοποίησις καὶ ἔγκρισις τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Α.Ε.	162
5.5. Ἡ διάρθρωσις τοῦ λ/σμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως » τῶν Α.Ε.	162—168
5.6. Ἡ διάθεσις τῶν κερδῶν τῆς Α.Ε.	
5.6.1. Γενικά	169—170
5.6.2. Ὁ ἐξ ἐπόψεως θεωρητικῆς λογιστικῆς χειρισμὸς τῆς δια- θέσεως τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν Α.Ε.	171—174
5.6.3. Ὁ ἐξ ἐπόψεως ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς χειρισμὸς τῆς διαθέσεως τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν Α.Ε.	175—187
6. Τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια	
6.1. Ἐννοια καὶ φύσις τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων	188—189
6.2. Διάρκισις τῶν ἀποθεματικῶν ἀπὸ τὰς ἀποσβέσεις καὶ τὰς προ-	

	Σελίς
βλέψεις	189—195
6.3. Όρισμός και είδη των αποθεματικών	
6.3.1. Όρισμός των αποθεματικών	195—196
6.3.2. Το τακτικόν αποθεματικόν	196—197
6.3.3. Το αποθεματικόν εξ εκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον	198
6.3.4. Τὰ ἔκτακτα αποθεματικά	198
6.3.5. Τὰ λανθάνοντα καὶ ἀφανῆ αποθεματικά	199—201
6.3.6. Τὰ γνήσια καὶ μὴ γνήσια (νόθα) αποθεματικά	201—203
6.3.7. Τὰ βάσει φορολογικῶν διατάξεων αποθεματικά	
α) Τὸ εἰδικόν αποθεματικόν ἐξ ἀναπροσαρμογῆς	203—204
β) Τὰ λοιπὰ ἀφορολόγητα αποθεματικά	205—207
6.4. Αἱ διεθνεῖς ἐπὶ τῶν αποθεματικῶν ἀπόψεις καὶ ἡ συναφὴς διεθνῆς ὄρολογία	
6.4.1. Αἱ Ἀγγλοαμερικανικαὶ ἀπόψεις	207—208
6.4.2. Αἱ Γαλλικαὶ ἀπόψεις	209
6.4.3. Αἱ Γερμανικαὶ ἀπόψεις	210
6.5. Σύστασις, ἐπέκτασις καὶ διάλυσις τῶν αποθεματικῶν	211—212
7. Μετοχαὶ - μερίσματα - Ἰδρυτικοὶ τίτλοι	
7.1. Ἐννοία καὶ εἶδη μετοχῶν - εἶδη μερισμάτων	212—216
7.2. Αἱ τιμαὶ τῶν μετοχῶν	216—218
7.3. Ἡ φορολογία τῶν μερισμάτων καὶ τῶν ἐκτὸς μισθοῦ ἀμοιβῶν τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν διευθυντῶν καὶ διαχειριστῶν τῶν Α.Ε.	218—226
7.4. Οἱ ἰδρυτικοὶ τίτλοι	
7.4.1. Ἐννοία - διακρίσεις	227—228
7.4.2. Λογιστικὴ τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων	228—231
8. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε.	
8.1. Ἡ αὔξησις τοῦ κεφαλαίου	
8.1.1. Ἐννοία - περιπτώσεις	231—234
8.1.2. Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ ἐπὶ αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου	
Α. Αὔξησις διὰ νέων εἰσφορῶν	235—240
Β. Αὔξησις διὰ συμψηφισμοῦ χρῶν	240—242
Γ. Αὔξησις διὰ κεφαλαιοποιήσεως αποθεματικῶν	242—245
8.2. Ἡ μείωσις τοῦ κεφαλαίου	
8.2.1. Ἐννοία - περιπτώσεις	245—248
8.2.2. Μέθοδοι τῆς ἐκούσιας μειώσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου	248—249
8.2.3. Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ ἐπὶ μειώσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου	
Α. Μείωσις δι' ἐπιστροφῆς εἰσφορῶν	249—250
Β. Μείωσις δι' ἀποσβέσεως ζημιῶν	250
Γ. Μείωσις διὰ χρηματοοικονομικῆν ἐξυγίανσιν	250—251
8.3. Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ κεφαλαίου	

	Σελίς
8.3.1. Ἐννοια καὶ φύσις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου	251—253
8.3.2. Συσχέτισις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου πρὸς τὴν (λο- γιστικὴν) ἀπόσβεσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ	253—255
8.3.3. Οἱ τρόποι τῆς ἀποσβέσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ αἱ συναφεῖς λογιστικαὶ ἔγγραφαί	255—257
9. Ἡ ἔκκαθάρισις τῆς Α.Ε.	257—262

VI. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΕΡΙΩΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

1. Γενικά	263
2. Σύστασις καὶ ἔγγραφαί συστάσεως τῶν Ε.Π.Ε.	264—266
3. Λειτουργία τῶν Ε.Π.Ε. 3.1. Γενικά	266—267
3.2. Τά, ὑπὸ τῶν Ε.Π.Ε., τηρητέα λογιστικὰ βιβλία	267—268
4. Ἐγγραφαί κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Ε.Π.Ε. 4.1. Ἐγγραφαί ἐπὶ μεταβιβάσεως τῆς συμμετοχικῆς μερίδος	268—270
4.2. Ἐγγραφαί διαθέσεως ἀποτελεσμάτων	270
4.3. Συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ τῶν ἐταίρων	270—273
4.4. Ἐγγραφαί ἐπὶ αὐξήσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου	273—275
4.5. Ἐγγραφαί ἐπὶ ἐλαττώσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου	275—277
5. Ἐγγραφαί ἔκκαθαρίσεως Ε.Π.Ε.	278—280

VII. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

1. Γενικά	281—283
2. Σύστασις τοῦ συνεταιρισμοῦ	283—284
3. Διάθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συνεταιρικῆς χρήσεως	284—286
4. Μεταβολαὶ τοῦ συνεταιρικοῦ κεφαλαίου	286—287
5. Ἐκκαθάρισις τῶν συνεταιρισμῶν	288

VIII. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΔΙ' ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ

1. Ἐννοια καὶ διακρίσεις τῶν ὁμολογιῶν	289—291
2. Ἡ ἔκδοσις τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν 2.1. Αἱ β φάσεις τῆς ἐκδόσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν	591—292
2.2. Αἱ λογιστικαὶ ἔγγραφαί τῆς ἐκδόσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν	292—296
3. Ἡ διαμεσολάβησις τῶν τραπεζῶν εἰς τὴν τοποθέτησιν τῶν ὁμολογιῶν	296—298
4. Ἡ ἐξόφλησις ἢ ἀπόσβεσις τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν 4.1. Αἱ μαθηματικαὶ βάσεις τῆς λογιστικῆς τῆς ἐξοφλήσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν	299—303
4.2. Αἱ περιπτώσεις λογιστικῶν ἔγγραφῶν τῆς ἐξοφλήσεως τῶν δα- νείων δι' ὁμολογιῶν	303—304
4.3. Βιβλίον ἐλέγχου τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν καὶ πληρωμῆς τῶν τοκομεριδίων	304

4.4. Ἡ ἀπόσβεσις τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν διὰ μειώσεως τοῦ κεφαλαίου κινήσεως ἢ διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν	305—306
4.5. Ἡ συσχετίσις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου δι' ὁμολογιῶν πρὸς τὴν λογιστικὴν ἀπόσβεσιν τῶν δι' αὐτοῦ ἀποκτωμένων παγίων	306—307
4.6. Ἡ φορολογία τῶν τοκομεριδίων	307—309
5. Ἡ μετατροπὴ τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν	309—311

ΙΧ. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Ἡ μετατροπὴ τῶν ἐταιρειῶν	312—316
2. Ἡ συγχώνευσις τῶν ἐταιρειῶν	316—319
3. Τὰ φορολογικὰ πλεονεκτήματα ἐπὶ μετατροπῶν καὶ συγχωνεύσεων τῶν ἐταιρικῶν ἰδίᾳ ἐπιχειρήσεων	319—321
4. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῆς λογιστικῆς μετατροπῶν τῶν ἐταιρειῶν	322—327
5. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῆς λογιστικῆς συγχωνεύσεως τῶν ἐταιρειῶν	328—339

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΙΔΙΑ, ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Ἡ σύμβασις τῆς Ἑταιρείας

Διὰ τῆς συμβάσεως τῆς ἑταιρείας δύο ἢ πλείονες ὑποχρεοῦνται ἀμοιβαίως εἰς τήν, διὰ κοινοῦν εἰσφορῶν, ἐπιδιώξιν κοινοῦ σκοποῦ καὶ ἰδίως οἰκονομικοῦ. (Α. Κ. ἄρθρ. 741).

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ὀρισμοῦ προκύπτει ὅτι ἕκαστον τῶν μερῶν ὑποχρεοῦται πάντως νὰ συνεισφέρῃ τι, ἢ συνεισφορὰ ὅμως δὲν γίνεται πρὸς τὸ ἄλλο (συγκεκριμένον) μέρος, ἀλλὰ γενικῶς πρὸς τὴν ὁλότητα τῶν ἄλλων ἑταίρων. Ὑπὸ τὸν ὄρον κοιναὶ εἰσφοραὶ νοοῦνται ἐκεῖναι ἢ διαθέσις τῶν ὁποίων ἀνήκει εἰς τὴν ὁλότητα τῶν ἑταίρων καὶ ἡ ἀξιοποίησις των γίνεται διὰ λογαριασμὸν πάντων¹.

Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἑταίρων δύνανται νὰ συνίστανται εἰς ἐργασίαν αὐτῶν, εἰς χρήματα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην παροχήν. Καὶ αὐτὴ ἢ πίστις, ἣς ἀπολαύει πρόσωπόν τι, δύνανται νὰ ἀποτελέσῃ εἰσφοράν².

Αἱ εἰσφοραὶ ἀπὸ λογιστικῆς³ ἀπόψεως ταξινομοῦνται συνήθως εἰς τρεῖς κατηγορίας :

α) Εἰσφοραὶ εἰς χρεῖμα, β) εἰσφοραὶ εἰς εἶδος, γ) εἰσφοραὶ εἰς ὑπερσίαν (προσωπικὴ ἐργασία, τεχνικαὶ γνώσεις κ.τ.τ.). Αἱ τελευταῖαι δὲν εἶναι δεκτικαὶ ἀπογραφῆς καὶ οὐδέποτε δύνανται νὰ ἀποτελέσουν μέρος τοῦ κεφαλαίου τῆς ἑταιρείας.

1 καὶ 2. Ὅρα Κ. Φοροκώτην, Ἐνοχικὸν Δίκαιον, ἔκδ. δευτέρα, σελ. 291—292.

3. Ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως αἱ εἰσφοραὶ διακρίνονται εἰς: εἰσφορὰς *χρήσεως-κυριότητος* καὶ *ἐργασίας*. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας αἱ εἰσφοραὶ κατὰ χρῆσιν ἀποδίδονται αὐτοῦσιν, αἱ εἰσφοραὶ ἐργασίας οὐδαμῶς ἀποδίδονται καὶ αἱ εἰσφοραὶ κυριότητος ἀποδίδονται κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Ὅρα Α. Ν. Γεωργακόπουλον, Τὸ Δίκαιον τῶν Ἑταιρειῶν, Ἀθήναι 1965, σελ. 160 κ.έ.

Οὐ μόνον ὅμως αἱ εἰσφοραὶ ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς εἶναι κοινός, δηλαδή ἀποβλέπει εἰς κοινήν ὠφέλειαν ὄλων τῶν ἐταίρων.

Ἐπὶ ἀστικῶν ἐταιρειῶν ὁ κοινὸς σκοπὸς δύναται νὰ εἶναι καὶ μὴ οἰκονομικός (καλλιτεχνικός, ἐλισθημονικός, πολιτικός).

Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὅμως ἐταιρειῶν ὁ σκοπὸς εἶναι κατ' ἀρχὴν ἡ διενέργεια ἐμπορικῶν πράξεων καὶ ἡ ἐπιδίωξις κέρδους. Οἱ ἐταῖροι συμμετέχουν εἰς τὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα τῆς (κατὰ τὸ ἀντικειμενικὸν - οὐσιαστικὸν ἢ κατὰ τὸ ὑποκειμενικὸν τυπικὸν κριτήριον) ἐμπορικῆς ἐταιρείας.

Ἡ διανομὴ τῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων ἐπαφίεται κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν ἐταίρων, ἀπαγορευομένων ὅμως ὅπωςδῆποτερητῶν τῆς λεοντείου ἐταιρείας βάσει τῶν ὁποίων θὰ συνεφωνεῖτο εἰς τῶν ἐταίρων νὰ ἀποκλειθῆται τῶν κερδῶν μετέχων μόνον εἰς τὰς ζημίας ἢ εἰς τῶν ἐταίρων ν' ἀπαλλάσσηται τῶν ζημιῶν μετέχων μόνον εἰς τὰ κέρδη.

2. Ἡ νομικὴ προσωπικότης τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν

Ἡ ἀστικὴ ἐταιρεία δὲν ἀποτελεῖ ἐν γένει νομικὸν πρόσωπον. Δύναται αὕτη ἐξαιρετικῶς νὰ ἀποκτήσῃ νομικὴν προσωπικότητα ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ ἄρθρου 784 Α. Κ. (οἰκονομικός σκοπὸς καὶ τήρησις τῶν, διὰ τὰς ἐμπορικὰς ὁμορρυθμῶν ἐταιρείας, τασσομένων ὄρων δημοσιότητος).

Ἀντιθέτως αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρεῖαι εἶναι ἐν γένει νομικὰ πρόσωπα. Αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, αἱ ἐταιρεῖαι περιορισμένης εὐθύνης καὶ οἱ συνεταίρισμοι εἶναι ἀναμφισβητήτως νομικὰ πρόσωπα. Ἐπίσης αἱ ἐμπορικὰ ὁμορρυθμοὶ καὶ ἑτερόρρυθμοι ἐταιρεῖαι κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην, ἥδη δὲ καὶ βάσει τοῦ ἄρθρου 784 Α. Κ. θεωροῦνται παρ' ἡμῖν νομικὰ πρόσωπα¹. Μόνον ἡ συμμετοχικὴ ἢ ἀφανὴς ἐταιρεία καὶ ἡ συμπλοιοκτησία δὲν ἀποτελοῦν νομικὰ πρόσωπα.

---

1. Ὁμοίως ἐν Γαλλίᾳ αἱ Sociétés en nom collectif (ὁμορρυθμοὶ) καὶ αἱ Sociétés en commandite (ἑτερόρρυθμοὶ) θεωροῦνται νομικὰ πρόσωπα. Ὅρα Ἡλίαν Ἀναστασιάδην, Ἑλληνικὸν Ἐμπορικὸν Δίκαιον, Τ. 1. Ἐκδ. 5η τ. 1, Ἀθῆναι 1949, σελ. 189. Ἐκ τῆς λογιστικῆς βιβλιογραφίας, ὄρα L. Chardonnet, Comptabilité des sociétés, Paris 1952, σελ. 28—30, ὁμοίως A. Rapin et J. Poley, Comptabilité des sociétés, Paris 1964, σελ. 3.

Ἐν Γερμανίᾳ ἀμφισβητεῖται ἡ νομικὴ προσωπικότης τῆς offene Handelsgesellschaft (OHG), ἥτοι τῆς ὁμορρυθμῶν, ὡς καὶ τῆς Kommanditgesellschaft (KG), ἥτοι τῆς ἑτερόρρυθμῶν ἐταιρείας. Ὅρα Prof. Dr. Alfred Hueck ἐν Gesellschaftsrecht 6. Aufl. Munchen und Berlin 1956, σελ. 54, ὅστις θεωρεῖ τὴν OHG κοινωσίαν τῆς συνημμένης χειρὸς «Gemeinschaft zur gesamten Hand». Ἐκ τῆς λογιστικῆς βιβλιογραφίας ὄρα Dr. J. Greifzu, Das neuzeitliche Rechnungswesen, Hamburg 1958. Dr. Gabeler, Wirtschafts-Lexikon, Wiesbaden 1956,

Πᾶσα ἑταιρεία — νομικὸν πρόσωπον — ἔχει :

α) Ἰδίαν ἑταιρικὴν περιουσίαν, διακρινομένην τῆς προσωπικῆς περιουσίας τῶν ἑταίρων. β) Ἐθνικότητα. γ) Κατοικίαν, τὴν ἐν τῷ καταστατικῷ ὀριζομένην ἔδραν τῆς ἑταιρείας.

Ἡ νομικὴ προσωπικότης, κτωμένη κατ' ἀρχὴν ἀπὸ καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ τῶν ἑταιρειῶν, ἔχει μεταξὺ ἄλλων τὰς ἑξῆς οὐσιώδεις συνεπείας :

1. Ἡ ἑταιρεία ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε διαχειριστῶν, μελῶν διοικητικῶν συμβουλίων, ἐκκαθαριστῶν κλπ.

2. Ἡ περιουσία τῆς ἑταιρείας εἶναι εἰδικῶς ὑπέγγυος ἔναντι τῶν δανειστῶν τῆς ἑταιρείας (καὶ οὐχὶ τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν τῶν ἑταίρων), τὸ δὲ ἑταιρικὸν κεφάλαιον δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ (αὐξηθῇ ἢ μειωθῇ) ἄνευ τηρήσεως τῶν ἐκάστοτε ἀπαραιτήτων ὄρων δημοσιότητος.

3. Οἱ ἑταῖροι οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν ἐπὶ τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἑταιρείας, ἀλλὰ ἔχουσιν ἀπλῶς ἀπαίτησιν κατὰ (τοῦ νομικοῦ προσώπου) τῆς ἑταιρείας. Οὕτω οἱ ἑταῖροι ἔχουσι δικαίωμα διαθέσεως τῆς ἐπὶ τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας ἀξιώσεως αὐτῶν ὡς ἐ ν ο χ ι κ ῆ ς καὶ ὅταν ἡ ἑταιρικὴ περιουσία ἀπαρτίζεται ἐξ ἀκινήτων.

4. Οἱ δανεισταὶ τῶν ἑταίρων δὲν εἶναι δανεισταὶ τῆς ἑταιρείας.

σελ. 2112 κ.έ. K. B o t t, Lexikon des Kaufmännischen Rechnungswesens, Stuttgart 1956, σελ. 1933 κ.έ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἡ partnership εἶναι μία ἑταιρεία μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων, οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν ὡς *συνιδιοκτῆται* ἐπιχειρήσιν, σκοποῦσαν τὸ κέρδος. Ἡ partnership δὲν *συνιστᾷ νομικὸν πρόσωπον*. Αὕτη συνιστᾶται διὰ συμφωνίας τῶν μερῶν γραπτῆς ἄλλ' ἔτι καὶ προφορικῆς. Ἐκαστος partner δικαιούται νὰ δοῦν ὡς ἐκπρόσωπος ὅλων τῶν ἄλλων.

Αἱ partnerships διακρίνονται εἰς τοιαύτας ὑπὸ στενὴν καὶ ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν.

Αἱ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν πλησιάζουσι περίπου πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν ὁμόρρυθμον ἑταιρείαν. Αἱ ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν τοιαῦται περιλαμβάνουν :

α) Τὰς Limited partnerships, αἵτινες πλησιάζουσι πρὸς τὰς ἑταιρείας περιορισμένης εὐθύνης.

β) Τὰς Commandites, αἵτινες πλησιάζουσι πρὸς τὰς ἑτερορρυθμοὺς. Οἱ, ἐν αὐταῖς, ὁμόρρυθμοὶ ἑταῖροι καλοῦνται general partners, οἱ δὲ ἑτερορρυθμοὶ silent partners.

γ) Τὰς Joint stock companies, εἰς τὰς ὁποίας τὸ κεφάλαιον παρίσταται διὰ τίτλων (stock certificates) μεταβιβασίμων καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν λύονται διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν ἑταίρων.

Ὅρα H. L e p a r g n e u r, Les Sociétés commerciales aux Etats - Unis d'Amérique, Paris 1961, σελ. 34 κ.έ. Ἐκ λογιστικῆς βιβλιογραφίας ὄρα B a u e r and D a r b y, An Outline of Elementary Accounting, N. Y. 1945, σελ. 109 κ.έ. M i l r o y and C a r m i c h a e l, Introduction to Accounting, New York 1949, σελ. 467 κ.έ. R. H. S. B e a c h a m, Commercial Accounting, London 1964, σελ. 83 κ.έ.

5. Δὲν χωρεῖ συμψηφισμὸς μεταξὺ ἀπαιτήσεων τῆς ἑταιρείας κατὰ τρίτων καὶ ἀπαιτήσεων τῶν τρίτων κατὰ τῶν ἑταίρων¹.

¹Ἡ νομικὴ προσωπικότης ὑφίσταται μέχρι τοῦ πέρατος τῆς ἑκκαθάρσεως τῆς ἑταιρείας.

²Ἡ νομικὴ προσωπικότης μένει ἀναλλοίωτος, ὅταν τροποποιηθῇ τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρείας, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις παρατάσεως τῆς διαρκείας τῆς ἑταιρείας καὶ ἀποχωρήσεως παλαίου ἢ προσλήψεως νέου ἑταίρου².

³Ἐπὶ μεταβολῆς τῆς νομικῆς μορφῆς τῆς ἑταιρείας κατ' ἄρχὴν ἐπέρεχεται μεταβολὴ καὶ τοῦ νομικοῦ προσώπου ταύτης. Ὄταν δὲ ἡ μεταβολὴ τοῦ νομικοῦ τύπου τῆς ἑταιρείας δὲν συνεπάγεται καὶ μεταβολὴν τοῦ νομικοῦ προσώπου ταύτης, ὅταν δηλονότι ἡ μεταβολὴ τοῦ νομικοῦ τύπου τῆς ἑταιρείας εἶναι μία ἀπλῆ ἀλλαγὴ τοῦ νομικοῦ ἐνδύματος τῆς ἑταιρείας συνεχιζομένης τῆς αὐτῆς νομικῆς προσωπικότητος (ταύτης), τότε ὀμιλοῦμεν περὶ μετατροπῆς τῆς ἑταιρείας.

3. Αἱ διάφοροι μορφαὶ τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν

Αἱ διάφοροι μορφαὶ τῶν ἑταιρειῶν ταξινομοῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας :

3.1. Προσωπικαὶ ἑταιρεῖαι. (Προσωπικῆς συμμετοχῆς ἑταιρεῖαι).

3.2. Ἐταιρεῖαι Κεφαλαίων ἢ Κεφαλαιουχικαὶ ἑταιρεῖαι. (Κεφαλαιουχικῆς συμμετοχῆς ἑταιρεῖαι)³.

3.3. Ἐτέρας ἢ μικτῆς φύσεως ἑταιρεῖαι.

3.1. Προσωπικαὶ ἑταιρεῖαι εἶναι : Α) αἱ ὁμόρρυθμοὶ ἑταιρεῖαι (Ο.Ε.), εἰς τὰς ὁποίας ἕκαστος ἑταῖρος εὐθύνεται ἀπεριορίστως καὶ ἀλληλεγγύως. β) Αἱ ἀπλατῆτερόρρυθμοὶ ἑταιρεῖαι (Ε.Ε.), εἰς τὰς ὁποίας εἰς τουλάχιστον ἑταῖρος, καλούμενος ὁμόρρυθμος, εὐθύνεται ἀπεριορίστως (καὶ ἀλληλεγγύως) καὶ εἰς τουλάχιστον, καλούμενος ἑτερόρρυθμος, εὐθύνεται περιορισμένως μέχρις ὀρισμένου ποσοῦ, συνήθως μέχρι τῆς εἰσφορᾶς του (καὶ ἀλληλεγγύως). γ) Αἱ συμμετοχικαὶ ἢ ἀφανεῖς ἑταιρεῖαι (Σ.Ε.), αἱ ὁποῖαι εἶναι συμβάσεις μεταξὺ δύο τουλάχιστον

1. Ὅρα Ἡλίαν Ἀναστασιάδην, ἐνθ' ἄν., σελ. 190—191, καὶ Α. Τσιριντάνην, Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου, τ. Β', Ἀθῆναι 1964, σ. 24 κ.έ.

2. Ὅρα τὰς ἐπὶ τούτων ἀπόψεις τοῦ Α. Τσιριντάνη εἰς Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου, Τεύχος Β', Ἀθῆναι 1964, σελ. 26, ὡς ἐπίσης καὶ κατωτέρω εἰς κεφάλαιον «Μετατροπαι—Συγχωνεύσεις ἑταιρειῶν».

3. Ὁ Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἄν., χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον «κεφαλαιουχικαὶ ἑταιρεῖαι», ὁ δὲ Ι. Πασσιᾶς, Τὸ Δίκαιον τῆς Α.Ε. Τ. 1ος, Ἀθῆναι 1955, σελ. 22, χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον «κεφαλαϊκῆς ἑταιρεῖαι».

προσώπων περιῆ ενεργείας ἐμπορικῶν τινων πράξεων, συναπτομένων¹ ἐπ' ὄνόματι ἐκάστου αὐτῶν, ἄνευ ἐταιρικήσ ἐπωνυμίας.

3.2. *Κεφαλαιουχικαὶ* ἐταιρεῖαι εἶναι: α) Αἱ ἄνώνυμοι ἐταιρεῖαι (Α.Ε.), τῶν ὁποίων τὸ κεφάλαιον διαιρεῖται εἰς μετοχάς, ἰσοπόσους καὶ μεταβιβασίμους καὶ τῶν ὁποίων πάντες οἱ μέτοχοι εὐθύνονται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς εἰσφορᾶς των. β) Αἱ κατὰ μετοχάς ἑτερορρυθμοὶ ἐταιρεῖαι (Ε.κ.μ.Ε.), εἰς τὰς ὁποίας ἡ εἰσφορὰ τῶν ἑτερορρυθμῶν ἐνσωματοῦται εἰς μετοχάς (ὡς τίτλους παραστατικῶν τῶν μεριδίων τῶν ἑτερορρυθμῶν).

3.3. *Ἐτέρας ἢ μικτῆς φύσεως* ἐταιρεῖαι εἶναι: α) Οἱ συνεταιρισμοὶ (Σ.) ἢ ἄλλως ἐταιρεῖαι μεταβλητοῦ κεφαλαίου, εἰς τὰς ὁποίας τὸ κεφάλαιον εἶναι μεταβλητόν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐταίρων ἐπίσης εἶναι μεταβλητός· αὐταὶ σκοποῦσι τὴν προαγωγὴν τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας τῶν μελῶν των. β) Αἱ περιορισμένης εὐθύνης ἐταιρεῖαι (Ε.Π.Ε.), εἰς τὰς ὁποίας τὸ κεφάλαιον διαιρεῖται εἰς ἰσότημα ἐταιρικά μερίδια μὴ δυνάμενα νὰ παρασταθοῦν διὰ μετοχῶν, μεταβιβάσιμα ὅμως κατ' ἀρχὴν ἐλευθέρως καὶ κατ' ὄρισμένους πάντοτε νομίμους τύπους καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὑπέγγυος ἔναντι τῶν ἐταιρικῶν δανειστῶν εἶναι ἀποκλειστικῶς ἡ ἐταιρική περιουσία, τῶν ἐταίρων οὐδεμίαν ὑπεχόντων ἔναντι τούτων εὐθύνην².

1. Ὁρα Ἀνδρέου Γ. Νέζου, «Ἡ λογιστικὴ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν», Γ' ἐκδ., Ἀθῆναι 1959, σελ. 101. Κατὰ δὲ τὸν Α. Ν. Γεωργακόπουλον, ἔνθ' ἄν., σελ. 64: «Ἡ συμμετοχικὴ ἐταιρεία οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἢ, ἐμπορικῶν σκοποῦ, ἐταιρεία ἐνοχικῆς περιουσιακῆς βάσεως. Οὗτος (ἐν σελ. 9—10) διακρίνει τρεῖς μορφὰς ἐταιρείας ὡς πρὸς τὴν, πρὸς τὰ ἔξω, ἐμφάνισιν ταύτης καὶ δὴ:

α) *Ἐταιρείαν ἐνοχικῆς περιουσιακῆς βάσεως*, ἐν ἣ δροῦν πρὸς τὰ ἔξω εἰς ἡ πλείονες ἢ πάντες οἱ ἐταῖροι, πλὴν ὅμως ἰδίῳ ἕκαστος ὀνόματι, ἤτοι ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ λογαριασμὸν τῶν ὑπολοίπων ἐταίρων, οὐχὶ δὲ ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ—ἀνυπάρχοντος—νομικοῦ προσώπου. Οἱ λοιποὶ ἐταῖροι συμμετέχουν ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου τῆς ἐταιρικῆς συμβάσεως, πάντως ὅμως μόνον ἐνοχικῶς εἰς τὰ θετικὰ ἢ ἀποθετικὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης δράσεως, συνήθως περιουσιακῆς.

β) *Ἐταιρείαν ἐμπραγμάτου περιουσιακῆς βάσεως*, ἐν ἣ αἱ, ἔναντι τρίτων, συναλλαγῇ διενεργοῦνται ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν ἐταίρων ὡς συναφειλετῶν, συνδικαιούχων ἢ συγκυρίων. Ἡ τοιαύτη κοινὴ πρὸς τὰ ἔξω ἐμφάνισις καθιστᾷ δικαιούχους, συναφειλέτας ἢ συγκυρίους τῶν δημιουργουμένων ἢ κτωμένων ἐνοχικῶν ἢ ἐμπραγμάτων δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων πάντας τοὺς ἐταίρους ἐν κοινῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων.

γ) *Ἐταιρείαν, ἔχουσαν νομικὴν προσωπικότητα*, ἐν ἣ αἱ, ἔναντι τρίτων, συναλλαγῇ διενεργοῦνται ἐπ' ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς ἐταιρείας.

2. Ὁρα Μ. Μουμούρη, «Ἡ ἐταιρεία περιορισμένης εὐθύνης», 2α ἐκδ., Ἀθῆναι 1960, σελ. 48.

Ἡ ἀνωτέρω ταξινόμησις¹ τῶν ἐταιρειῶν ἐγένετο βάσει νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν κριτηρίων. Ἀπὸ ἀπόψεως φορολογικῆς, καὶ δὴ φορολογίας εἰσοδήματος, εἰς τὰς, ἐκ τῶν ὡς ἄνω, προσωπικὰς ἐταιρείας ἐντάσσονται καὶ αἱ ἐταιρεῖαι περιορισμένης εὐθύνης.

Ἄπασαι αἱ χαρακτηριζόμεναι φορολογικῶς «προσωπικαὶ ἐταιρεῖαι» ὑπάγονται εἰς τὸ Ν. Δ. 3323/55, καθ' ὃ φορολογοῦνται τὰ κατ' ἰδίαν μέλη τῶν προσωπικῶν ἐταιρειῶν διὰ τὸ εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον ἕκαστον ἀποκομίζει ἐκ τούτων. Φορολογοῦνται, δηλονότι, οἱ ἔταῖροι, ὡς φυσικὰ πρόσωπα καὶ οὐχὶ αἱ ἐταιρεῖαι ὡς νομικὰ τοιαῦτα, διότι τὸ εἰσόδημα τῶν φορολογικῶς προσωπικῶν ἐταιρειῶν θεωρεῖται κτώμενον (οὐχὶ ὑπὸ τοῦ νομικοῦ προσώπου ἀλλὰ) ὑπὸ τῶν κατ' ἰδίαν ἐταίρων, ἐπ' ὄνοματι τῶν ὁποίων καὶ φορολογεῖται.

Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν φορολογίαν τῶν νομικῶν προσώπων (Ν. Δ. 3843/58) ὑπάγονται αἱ ἡμεδαπαὶ Ἄνώνυμοι Ἐταιρεῖαι, οἱ Συνεταιρισμοί, αἱ, ὑφ' οἰονδήποτε τύπον ἐταιρείας, ἀλλοδαπαὶ ἐπιχειρήσεις κτλ.

4. Ἡ φορολογικὴ μεταχείρισις τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν

Ὡς πρὸς τὴν φορολογικὴν μεταχείρισιν τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν σημειοῦμεν γενικώτατα τὰ ἑξῆς:

4.1. Ὁμόρρυθμος ἐταιρεία. Τὰ παρ' αὐτῆς κτώμενα εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως κέρδη, εἴτε διανεμηθῶν (δηλαδὴ ἄχθῶν εἰς πίστωσιν ἢ καὶ ἀναληφθῶν ὑπὸ τῶν ἐταίρων) εἴτε ὄχι (δηλαδὴ παραμείνουν ἐντὸς τῆς περιου-

1. O L é o n c e C a t o r, La comptabilité des sociétés commerciales, Paris 1946, σελ. 17 κ.ε., ταξινομεῖ ὡς ἑξῆς τὰς ἐταιρείας:

- 1) Ἐταιρεῖαι τοῦ Ἐμπορικοῦ κώδικος: Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε.
- 2) Ἐταιρεῖαι προσώπων (Ο.Ε., Ε.Ε.) καὶ ἐταιρεῖαι κεφαλαίων (Α.Ε., Ε.κ.μ.Ε.).
- 3) Ἐταιρεῖαι ἀπεριορίστου εὐθύνης (Ο.Ε.), περιορισμένης εὐθύνης (Ε.Π.Ε. καὶ Α.Ε.).

4) Ἐταιρεῖαι ἀπεριορίστου διαρκείας καὶ περιορισμένης διαρκείας.

5) Ἐταιρεῖαι σταθεροῦ κεφαλαίου καὶ μεταβλητοῦ κεφαλαίου (Συν/ομοί).

6) Ἡμεδαπαὶ ἐταιρεῖαι καὶ ἀλλοδαπαὶ ἐταιρεῖαι.

Οἱ δὲ M. R e n e r d y e t H. C o u r t, ἐν Cours de comptabilité des sociétés commerciales, Paris 1962, τόμος I, σελ. 8 κ.ε., ταξινομοῦν τὰς ἐταιρείας ὡς κάτωθι:

- α) Ἀστικά καὶ β) Ἐμπορικά.
- βα) Προσωπικά (Ο.Ε. καὶ Ε.Ε.).
- ββ) Κεφαλαιουχικά (Α.Ε. καὶ Ε.κ.μ.Ε.).
- βγ) Ἐταιρεία περιορισμένης εὐθύνης (Ε.Π.Ε.).

Αἱ ὑπὸ στοιχεῖα βα, ββ, βγ, ἐταιρεῖαι διέπονται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ταύτας ἐξαιροῦνται τῆς ἀρχῆς ταύτης αἱ ἐταιρεῖαι μεταβλητοῦ κεφαλαίου, ἧτοι: βδ) Συνεταιρισμοί.

σίας τῆς ἑταιρείας, ἐμφανιζόμενα ὡς ἀποθεματικά), φορολογοῦνται εἰς τὸ τέλος τῆς διαχειριστικῆς χρήσεως ἐπ' ὄνοματι τῶν ὁμορρυθμῶν, κατὰ λόγον τῆς συμμετοχῆς ἐκάστου εἰς τὰ κέρδη τῆς ἑταιρείας. Πᾶσα δὲ ἀμοιβή (π.χ. μισθός) ἑταίρου ληφθεῖσα ἐκ τῆς ἑταιρείας, κατ' ἀρχὴν φορολογεῖται ἐπ' ὄνοματι τοῦ ἑταίρου ὡς εἰσόδημα *Α* πηγῆς (= εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων) καὶ οὐχὶ ὡς τοιοῦτον *ΣΤ* πηγῆς (= ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν). Ἐπίσης τυχὸν εἰσόδημα τῆς Ο.Ε. ἐξ *Α* πηγῆς (= εἰσόδημα ἐξ οἰκοδομῶν) καὶ *Γ* πηγῆς (= εἰσόδημα ἐκ κινητῶν ἀξιῶν) θὰ φορολογηθῇ κατ' ἐπιμερισμὸν ἐπ' ὄνοματι ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἑταίρων.

4.2 Ἑτερορρυθμὸς ἑταιρεία. Ἰσχύει ὅτι καὶ ἐπὶ ὁμορρυθμῶν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ἑτερορρυθμῶν κτώμενα κέρδη βαρύνονται μὲ πρόσθετον ποσοστὸν φορολογίας 3%. Ὁ συμπληρωματικὸς φόρος 3% λογίζεται ἐπὶ τοῦ, πρὸ τῶν ἐκπτώσεων τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. Δ. 3323/55 (ἀφορολόγητον ὄριον, οἰκογενειακὰ βάρη κλπ.), εἰσοδήματος.

4.3. Συμμετοχικὴ ἑταιρεία. Εἰς ταύτην φορολογεῖται διὰ τὸ σύνολον τῶν κερδῶν ὁ ἐμφανῆς ἑταῖρος, ἀνεξαρτήτως ποσοστοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὰ κέρδη.

4.4. Ἑταιρεία περιορισμένης εὐθύνης. Ὑποκείμενον φόρου εἶναι καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ ὁμορρυθμῶν καὶ ἑτερορρυθμῶν ἑταιρειῶν, ἕκαστος ἑταῖρος διὰ τὸ εἰς αὐτὸν ἀναλογοῦν (καὶ δὴ διανεμηθὲν ἢ μὴ) μερίδιον κερδῶν. Ὁ ἑταῖρος τῆς περιορισμένης εὐθύνης βαρύνεται (ὡς ὁ ἑτερορρυθμῶς) μὲ συμπληρωματικὸν φόρον 3% ἐπὶ τοῦ, πρὸ τῶν ἐκπτώσεων τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. Δ. 3323/55, εἰσοδήματος. Ἐπίσης πᾶσα ληφθεῖσα ἀμοιβή του (π.χ. μισθός) ἐκ τῆς ἑταιρείας θεωρεῖται εἰσόδημα *Α* πηγῆς (ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμορρυθμοῦ ἑταίρου). Ἡ οὐσιώδης διαφορὰ τῆς φορολογήσεως τῶν Ε.Π.Ε. ἀπὸ τὰς Ο.Ε. καὶ Ε.Ε. εἶναι ὅτι τὸ μὲν εἰσόδημα τῶν Ο.Ε. καὶ Ε.Ε. θεωρεῖται κτώμενον εἰς τὸ τέλος τῆς διαχειριστικῆς περιόδου, ἐνῶ τὸ εἰσόδημα τῶν Ε.Π.Ε. θεωρεῖται κτώμενον τὴν ἡμέραν τῆς, ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ, ὡς ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὰς Α.Ε. Οἴτω κέρδη Ο.Ε. χρήσεως 1.1.65/31.12.65 θὰ φορολογηθοῦν τὸ 1966, ἐνῶ κέρδη Ε.Π.Ε. τῆς ἰδίας χρήσεως (1965), τὰ ὅποια θὰ ἐγκριθοῦν π.χ. τὴν 31.3.66, θὰ θεωρηθοῦν κτηθέντα τὸ 1966 καὶ θὰ φορολογηθοῦν τὸ 1967.

Σημειωτέον ὅτι ὑφίσταται ἤδη ὑποχρέωσις ὑποβολῆς δηλώσεως κερδῶν τῶν ὁμορρυθμῶν, ἑτερορρυθμῶν καὶ περιορισμένης εὐθύνης ἑταιρειῶν, ὡς νομικῶν προσώπων.

Ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. 4444/1964 «θεσπίζεται, τὸ πρῶτον, ὑποχρέωσις τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς ὁμορρυθμῶν, ἑτερορρυθμῶν καὶ περιορισμένης εὐθύνης ἑταιρείας πρὸς ὑποβολὴν δηλώσεως εἰς τὸν οἰκονο-

μικόν ἔφορον τῆς ἔδρας του, περὶ τῶν κατὰ τὴν λήξασαν διαχειριστικὴν περιόδον προκυψάντων ἀποτελεσμάτων καθὼς καὶ περὶ τῆς κατανομῆς τούτων μεταξὺ τῶν κατ' ἰδίαν μελῶν αὐτοῦ Ἡ δὴλῶσις αὕτη δὲν συνεπάγεται τὴν καταβολὴν φόρου, ὑποβάλλεται δὲ ἀνεξαρτήτως πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Ν. Δ. 3323/1955 δὴλῶσιν, τὴν ὁποίαν ὑποβάλλει ὁ ἐταῖρος περὶ τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματός του.

Σκοπὸς τῆς δηλώσεως τῆς ἑταιρείας καὶ ἐν γένει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 4 εἶναι νὰ ὑπάρχη ἐνιαία κρίσις περὶ τὸν ὀριστικὸν προσδιορισμὸν τοῦ συνόλου τῶν ἑταιρικῶν κερδῶν ἢ ζημιῶν τῆς ἑταιρείας καὶ τῆς κατανομῆς τούτων μεταξὺ τῶν ἐταίρων, ὥστε νὰ ἀποφεύγηται ἡ δημιουργία κερωρισμένων φορολογικῶν ἀμφισβητήσεων ἐπ' ὀνόματι ἐνὸς ἐκάστου ἐταίρου διὰ τὸ αὐτό, κατ' οὐσίαν, ἀντικείμενον. Πρὸς τούτοις δὲ διὰ νὰ γίνεται ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ὑπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἔφορου, ὁ ὁποῖος παρακολουθεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν ἑταιρείαν, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Φορολογικῶν Δικαστηρίων τῆς ἔδρας αὐτῆς . . . . ».

4.5. Ἡμεδαπαὶ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι. Εἰς ταύτας γίνεται διάκρισις μεταξὺ κερδῶν διανεμομένων καὶ μὴ διανεμομένων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 Ν.Δ. 3843/58 αἱ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι ὑποχρεοῦνται ὅπως ὑποβάλουν δὴλῶσιν φορολογίας ἐντὸς τετραμήνου ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς διαχειριστικῆς περιόδου διὰ τὰ ἐντὸς ταύτης κτηθέντα εἰσοδήματα.

Ἀντικείμενον τοῦ φόρου τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν εἶναι τὰ μὴ διανεμόμενα καθαρὰ κέρδη αὐτῶν, τῶν διανεμομένων τοιούτων φορολογουμένων ἐπ' ὀνόματι τῶν δικαιούχων φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων εἰς ἃ περιέρονται ταῦτα διὰ τῆς διανομῆς.

Ἐπειδὴ ἐνδεχομένως, μέχρι τῆς ἐκπνοῆς τῆς τετραμήνου προθεσμίας, νὰ μὴ ἔχῃ ἐγκριθῆ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων ὁ ἰσολογισμὸς, τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν ἐνέκρινεν, ὅπως γίνεται δεκτὸς ὁ διαχωρισμὸς τῶν καθαρῶν κερδῶν εἰς διανεμόμενα καὶ μὴ, κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς δηλώσεως, βάσει ἀποφάσεως (Πρακτικοῦ) τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, φορολογουμένων ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀνωνύμου ἑταιρείας τῶν, ὑπ' αὐτοῦ, καθοριζομένων ὡς μὴ διανεμομένων κερδῶν. Ἐὰν ἡ Γ.Σ., μὴ ἐπικυροῦσα τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ., μειώσῃ τὰ διανεμητέα κέρδη, γίνεται συμπληρωματικὴ ἔγγραφη διὰ τὸ μὴ δηλωθὲν ποσὸν εἰσοδήματος, ἐπιβαλλομένου προσθέτου φόρου λόγῳ ἀνακριβείας τῆς δηλώσεως, ἢ ἐὰν ἤθελε δηλωθῆ τὸ ποσὸν τοῦτο μετὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐπιβάλλεται φόρος λόγῳ ἐκπροθέσμου δηλώσεως, ὑπολογιζομένου τοῦ ἐκπροθέσμου ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ τετραμήνου.

Τὰ διανεμόμενα, κυρίως ὡς μερίσματα, κέρδη θεωροῦνται κτώμενα τὴν ἡμέραν τῆς, ὑπὸ τῆς Γ(ενικῆς) Σ(υνελεύσεως) τῶν μετόχων, ἐγκρίσεως

της διανομής μερίσματος, και έπομένως φορολογούνται εις τό μεθεπόμενον από της διαχειριστικής χρήσεως, έξ ής προκύπτουν, ή άλλως εις τό επόμενον, από της κτήσεώς των, έτος. Τά διανεμόμενα ως μερίσματα κέρδη, φορολογούνται επ' όνόματι των μετόχων μετά συμπληρωματικού φόρου 3% επί του, πρό των έκπτώσεων του άρθρου 8 του Ν.Δ. 3323/55, εισοδήματος.

4.6. Συνεταιρισμοί. Έπ' όνόματι των συνεταιρισμών (πλήν των γεωργικών, δι' ούς προβλέπονται ώρισμένα άπαλλαγαι) θά φορολογηται τό τμήμα των κερδών, όπερ δέν διανέμεται εις τά μέλη του, άλλ' άγεται έν τώ ίσολογισμώ υπό μορφήν αποθεματικών ή ύφ' οίανδήποτε άλλην. Αντιθέτως τό διανεμόμενον μερίσμα, έφόσον ή διανομή τούτου γίνεται αναλόγως του αριθμού των συνεταιρικών μερίδων έκάστου μέλους, θά φορολογηται ως εισόδημα Δ πηγής επ' όνόματι των συνεταιρών.

Είδικώς επί προμηθευτικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών, έν ή διανομή του μερίσματος γίνεται υπό μορφήν έκπτώσεως παρεχομένης εις τά μέλη του συνεταιρισμού και ύπολογιζομένης επί του καταβληθέντος παρ' αυτών τιμήματος διά την προμήθειαν αγαθών ή παροχήν ύπηρεσιών, τότε ή τοιαύτη διανομή μερίσματος δέν υπάγεται εις φόρον, καθόσον τό, ούτω διατιθέμενον, ποσόν δέν αποτελεί εισόδημα διά τον λαμβάνοντα.

Έπί συνεταιρισμών, έφόσον δέν υπάρχει έγκρισις της Γενικής Συνελεύσεως των μελών καθορίζουσα ποιον ποσόν κερδών θά διανεμηθῆ και ποιον θά παραμείνη ως αποθεματικόν, φορολογείται τό σύνολον των κερδών, θεωρούμενον ως « άδιανεμήτον ».

Β. ΑΙ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Αί ιδιομορφίαι της λογιστικής των έμπορικών εταιρειών προκύπτουν εκ της ανάγκης της λογιστικής απεικονίσεως ώρισμένων ιδιοτύπων λογιστικών γεγονότων, άτινα συνδέονται με την σύστασιν, λειτουργίαν και διάλυσιν και έκκαθάρισιν τούτων.

*Είς την λογιστικήν των εταιρειών κυριαρχεί ιδιαιτέρως ή λογιστική απεικόνισις νομικών γεγονότων*¹. Τά ουσιώδη γεγονότα, άτινα θά άπαντήσωμεν εις όλας τās μορφάς των εταιρειών, είναι τά έξής :

1. Η σύστασις των εταιρειών.
2. Αί πράξεις μεταξύ εταιρών και εταιρείας.

---

1. Είς την λογιστικήν των εταιρειών διατρανούται κατ' έξοχήν ό υπό του διασήμου *Pierre Garnier* χαρακτηρισμός της λογιστικής ως *αλλέβρας του δικαίου*. Αί έγγραφαι της λογιστικής των εταιρειών αναφέρονται διαρκώς εις τους γενικούς κανόνas του δικαίου και εις τās ιδιαιτέρας ρήτρας των εταιρικών συμβολαίων.

3. Ἡ διάθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως.
4. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.
5. Ἡ διάλυσις καὶ ἔκκαθάρσις τῶν ἑταιρειῶν.

1. Ἡ Σύστασις τῶν ἑταιρειῶν¹

Ἡ σύστασις μιᾶς ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως ἀπὸ οἰκονομικῆς μὲν ἀπόψεως ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἐπιχειρησιακῆς δράσεως, ἀπὸ νομικῆς ὁμῶς ἀπόψεως ἢ ἑναρξίς της συνδέεται μὲ τὴν τήρησιν ὄρισμένων νομίμων διατυπώσεων. Ἡ σύστασις (Constitution, Gründung) διακρίνεται εἰς ν έ α ν σύστασιν καὶ εἰς σύστασιν έ κ με τ α τ ρ ο π ῆ ς. (Π.χ. ἀτομικὴ ἐπιχειρήσις μετατρέπεται εἰς προσωπικὴν ἑταιρείαν ἢ προσωπικὴ ἑταιρεία μετατρέπεται εἰς κεφαλαιουχικὴν). Ἐπίσης διακρίνεται εἰς σύστασιν β ά σ ε ι ε ἰ σ φ ο ρ ῶ ν εἰς με τ ρ η τ ά (Bargründung) καὶ εἰς σύστασιν β ά σ ε ι ε ἰ σ φ ο ρ ῶ ν εἰς ε ἰ δ ο ς (Sachgründung).

Ἡ Σύστασις τῆς ἑταιρείας περιλαμβάνει 2 λογιστικὰ γεγονότα :

Λογιστικὰ γεγονότα

1. Κ ά λ υ ψ ι ς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ ἄλλως ἀνάληψις ὑπὸ τῶν ἑταίρων ὑποχρεώσεως ἔναντι τῆς ἑταιρείας πρὸς παροχὴν εἰσφορῶν, καὶ ἀντιστοίχως *δημιουργία ἀπαιτήσεως τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς ἑταιρείας κατὰ τῶν ἑταίρων* διὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀναληφθέντα μερίδια τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, βάσει τοῦ κατ' ἀσφατικῶν.
2. Μεταγενεστέρα (τῆς καλύψεως) π ρ α γ μ α τ ο π ο ἴ η σ ι ς τῶν εἰσφορῶν συνήθως μὲν διὰ τῆς καταβολῆς μετρητῶν γενικώτερον δὲ διὰ τῆς μεταβιβάσεως εἰσφορῶν εἰς εἶδος.

Λογιστικὴ ἀπεικόνισις

Ἡ ὑπὸ τῶν ἑταίρων δοθεῖσα ὑπόσχεσις, ἢτοι ἡ ἀντίστοιχος κατ' αὐτῶν ἀπαιτήσις τῆς ἑταιρείας² φέρεται εἰς χρέωσιν λογαριασμῶν, οἵτινες καλοῦνται «λογαριασμοὶ εἰσφορῶν».

Ἑταῖρος X λ/σμός εἰσφορᾶς

Ἑταῖρος Y λ/σμός εἰσφορᾶς

(εἰς) Ἑταιρικόν Κεφάλαιον

Διάφορα Ἑνεργητικὰ

εἰς ἑταῖρον X λ/σμόν εἰσφορᾶς

εἰς ἑταῖρον Y λ/σμόν εἰσφορᾶς

ΣΗΜ.—Ὅταν οἱ ἑταῖροι εἶναι πολλοὶ λειτουργεῖ εἰς περιληπτικὸς λ/σμός Ἑταῖροι λ/. εἰσφορῶν (ἢ μέτοχοι ἐπὶ Α.Ε.) διαιρούμενος εἰς εἰδικούς κατ' ἄτομον τοιοῦτους.

1. Ὄρα A. R a p i n et J. P o l y, Comptabilité des sociétés, Paris 1964, σελ. 5 κ.έ. L. C h a r d o n n e t, Comptabilité des sociétés, Paris 1952, σελ. 44 κ.έ. M. R e v e r d y et H. C o u r t, ἐνθ' ἀνωκ., σελ. 19. Prof. Dr. L e o p o l d M a y e r, Grundriss der Allg. Betriebswirtschaftslehre, Wiesbaden 1955, σελ. 83 κ.έ.

2. Προκειμένου περὶ ἑταιρειῶν ἔχουσῶν νομικὴν προσωπικότητα ἢ ἐπὶ τῆς εἰσ-

Πρέπει, ὅθεν, νὰ γίνηται σαφὴς διάκρισις μεταξὺ καλύψεως τοῦ κεφαλαίου καὶ καταβολῆς τούτου καὶ γενικότερον μεταξὺ καλύψεως καὶ πραγματοποίησεως.

Ἡ ἔγγραφὴ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν εἰσφορῶν δέον νὰ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαν τριπλῆν—λογιστικῶς—διάκρισιν τούτων, ὡς εἰσφορῶν εἰς: χροῆμα, εἶδος, ἐργασίαν. Αἱ μὲν εἰς χροῆμα εἰσφοραὶ οὐδεμίαν ἐμφανίζουν δυσχέρειαν ὡς πρὸς τὴν λογιστικὴν των ἀπεικόνισιν. Ἀντιθέτως τοιαύτη δυσχέρεια συναντᾶται εἰς τὰς εἰς εἶδος καὶ εἰς ἐργασίαν εἰσφορὰς.

Εἰς ὥρισμένας εἰς εἶδος εἰσφορὰς ἡ δυσχέρεια συνίσταται εἰς τὴν ἀκριβείαν τῆς ἀποτιμῆσεώς των.

Οὕτω, ἡ ἔννοια τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν καθίσταται σπουδαιότητα εἰς τὴν λογιστικὴν τῶν ἐταιρειῶν καὶ χρήζει ἰδιαιτέρας ἀναλύσεως. Εἰσφοραὶ εἰς εἶδος εἶναι αἱ διενεργούμεναι διὰ παντὸς ἄλλον, πλὴν μετρητῶν (καὶ τῶν τούτοις ἑξομοιουμένων π.χ. καταθέσεων ὄψεως παρὰ Τραπεζίας) περιουσιακοῦ στοιχείου δεκτικῆς ἀπογραφῆς καὶ ἐμφανίσεως ἐν τῷ ἰσολογισμῷ τῆς ἐταιρείας.

Εἰσφορὰν εἰς εἶδος συνιστᾷ ἡ εἰσφορὰ γηπέδων, κτιρίων, ἐγκαταστάσεων, μηχανημάτων, ἐμπορευμάτων, ὑλικῶν, προϊόντων, χρεωγράφων, γραμματίων, ἀπαιτήσεων, σημάτων, διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας, ἐπωνυμίας, φήμης καὶ πελατείας ἢ «ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως»¹ δικαιωμάτων χρήσεως (π.χ. ἐπὶ ἀκινήτων) καὶ ἐπικαρπίας κτλ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων εἰσφορῶν εἰς εἶδος ἄλλα μὲν εἶναι δεκτικὰ ἀκριβοῦς κατὰ τὸ μᾶλλον ἀποτιμῆσεως καὶ ἀπογραφῆς, ἄλλα δὲ δύνανται δυσχερῶς καὶ μόνον κατὰ προσέγγισιν ν' ἀποτιμηθοῦν καὶ ἀπογραφοῦν. Οὕτω, εἰς μὲν τὰς προσωπικὰς ἐταιρείας εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπεριόριστος εὐθύνη τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταίρων ἀποτελεῖ βασικὴν πρόσθετον ἐξασφάλισιν τῶν δανειστῶν τῶν ἐταιρειῶν τούτων, ὁ νομοθέτης φαίνεται ἀνεκτικώτερος εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοιούτων μόνον κατὰ προσέγγισιν δυναμένων ν' ἀποτιμηθοῦν εἰσφορῶν.

φορᾶς ἀπαίτησις ἀνήκει εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον, ἐνῶ ἐπὶ μὲν ἐταιρειῶν ἐνοχικῆς περιουσιακῆς βάσεως δικαιούχος τῆς, ἐπὶ τῆς εἰσφορᾶς, ἀπαιτήσεως εἶναι ὁ ἐμφανὴς ἐταῖρος, ἐπὶ δὲ ἐταιρειῶν ἐμπραγμάτου περιουσιακῆς βάσεως ἢ ἐπὶ τῆς εἰσφορᾶς ἀπαίτησις εἶναι ἀπαίτησις κοινὴ καὶ ἀδιαίρετος πάντων τῶν ἐταίρων. (*Ορα Δ. Ν. Γ ε ω ρ γ α κ ὀ π ο υ λ ο ν, Τὸ Δίκαιον τῶν ἐταιρειῶν, Ἀθήναι 1965, σ. 170).

1. Γαλλ. Fonds de commerce, Γερμ. Handelsgeschäft, Ἀγγλ. Goodwill Ἐπὶ τῆς νομικῆς φύσεως τῆς «ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως», ὡς ἰδιαιτέρου περιουσιακοῦ στοιχείου, ὄρα Κ. Β. Σ π η λ ι ο π ο ὄ λ ο υ, «Ἐμπορικὴ ἐπιχειρήσις» εἰς Ἐπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Α.Σ.Ο.Ε.Ε. 1960—1961, σελ. 75—83.

Ὅμως εἰς τὰς ἑταιρείας περιορισμένης εὐθύνης καὶ ἀνωνόμους, εἰς ἃς τὴν μοναδικὴν ἐγγύησιν τῶν ἑταιρικῶν δανειστῶν συνιστᾷ τὸ ἑταιρικὸν (μετοχικὸν) κεφάλαιον, ἀποκλείονται κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ἀντικείμενα εἰσφορᾶς τῶν ὁποίων ἡ ἀποτίμησις εἶναι δυσχερῆς καὶ κατὰ προσέγγισιν. Ἀμφιβολία ἠγέρθη ὡς πρὸς τὸ ἐὰν δύνανται ν' ἀποτελέσουν εἰσφορὰς παροχαὶ ὡς ἡ χρῆσις ἀκινήτου, ἡ ἐπωνυμία, ἡ φήμη καὶ πελατεία, τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος προσδιορίζεται ἐνίοτε λίαν κατὰ προσέγγισιν καὶ ἐπικινδύνως. Τοῦτο δὲ ἰδιαίτατα ὡς πρὸς τὰς συνιστωμένας περιορισμένης εὐθύνης ἢ ἀνωνόμους ἑταιρείας¹. Ὅπως δὲ ποτε ὁ νομοθέτης ἐπὶ τῶν ἑταιρειῶν τούτων, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἀναθέτει τὴν ἀποτίμησιν τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν εἰς εἰ δ ι κ ἦ ν ἐ π ι τ ρ ο π ῆ ν, ἵνα ἀποκλείσῃ πᾶσαν τεχνητὴν διόγκωσιν τοῦ ἑταιρικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου².

Τέλος ὡς πρὸς τὰς εἰ σ φ ο ρ ᾶ ς ἔ ρ γ α σ ί α ς σημειοῦται ὅτι λόγῳ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἀπογραφῆς των³, λογιστικῶς θὰ ἐμφανίζονται μόνον εἰς λ ο γ α ρ ι α σ μ ο ῦ ς τ ᾶ ξ ε ω ς. Π.χ. «Προσωπικὴ Ἔργασία τοῦ Α» εἰς «Α Λ/σμὸς Προσωπικῆς Ἔργασίας».

1. Ὅρα I. Π α σ σ ι ᾶ ν, ἐνθ' ἀν., σελ. 236, ἐνθα ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ δυσχέρεια τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἀξίας ἐνὸς ἀγαθοῦ δὲν εἶναι λόγος καθιστῶν τοῦτο ἀπαραδέκτον ὡς στοιχεῖον περιουσίας.

2. Ἡ ὀρθὴ ἀποτίμησις τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν ἔχει ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῶν ἑταίρων (ὀρθὴ συμμετοχὴ των εἰς τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον καὶ τὰ ἑταιρικὰ ἀποτελέσματα), ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους (δι' οὓς εἶναι ὑπέγγυον τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον). Καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ δημόσιον ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν χαρτοσήμανσιν τοῦ ἑταιρικοῦ.

3. Τὸ ἀδύνατον τῆς ἀπογραφῆς προκύπτει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐργασία συνδέεται ἀρρήκτως μὲ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἑταίρου καὶ οὐδὲν ἄποτελεῖ περιουσιακὸν στοιχεῖον δυνάμενον νὰ ἱκανοποιήσῃ δικαιώματα τρίτων. O C a m. L a m b e r t, εἰς τὸ—ἀπὸ τοῦ 1926—ἐξαίρετον ἔργον του «Comptabilité et administration des sociétés», 5ème Ed., Bruxelles 1926, σελ. 17, ἀγνοῶν, τοὺς τότε ἄλλωστε μὴπω ἐφευρεθέντας λ/σμοὺς τάξεως, προτείνει διὰ τὴν εἰσφορὰν ἐργασίας καὶ εἰδικῶν γνώσεων τὰς ἑξῆς ἐγγραφάς:

A c/obligé	150.000
B c/obligé	150.000
C c/apporteur	pour memoire
à Capital	300.000

καὶ

Connaissances speciales	pour memoire
à C c/apporteur	pour memoire

Compte Obligé ἐσήμεινε τότε τὸν λ/σμὸν εἰσφορᾶς εἰς χρῆμα καὶ compte apporteur τὸν λ/σμὸν εἰσφορᾶς εἰς εἶδος ἢ ἐργασίαν.

2. Αί μεταξύ εταίρων και εταιρείας πράξεις

Οι εταίροι δύνανται να διενεργήσωσιν έμπορικὰς πράξεις μετά τής εταιρείας. Δύνανται ακόμη να χορηγούν εις τήν εταιρείαν προκαταβολάς. Οι δέ εκ τούτων διαχειριστάι αμείβονται (άσχέτως του γεγονότος ότι ή τοιαύτη άμοιβή των φορολογικώς δέν άποτελεεί πάντοτε δαπάνην έκπεστέαν εκ των άποτελεσμάτων) ¹.

¹Επί προσωπικῶν ιδία εταιρειῶν άποκτοῦν ιδιαιτέραν σημασίαν αι *έξωεταιρικήαι σχέσεις* τῶν εταίρων πρὸς τήν εταιρείαν ².

Αί πράξεις αὐταί εμφανίζονται εις τούς άτομικούς λογαριασμούς τῶν εταίρων. Έάν οί εταίροι εἶναι πολλοί, τότε θά λειτουργήσῃ εις περιληπτικός λ/σμός « *Άτομικοί λ/σμοί εταίρων* » ή ακόμη οί λ/σμοί τῶν εταίρων θά ένταχθῶσιν εις τὸν συνήθη, εις τὰ σχέδια λογαριασμῶν τῶν έπιχειρήσεων, περιληπτικὸν λογαριασμὸν « *Προσωρινοί Λογαριασμοί* ».

3. Ἡ διάθεσις τῶν άποτελεσμάτων χρήσεως

Ἡ συμμετοχή τῶν εταίρων εις τὰ άποτελέσματα τής εταιρείας διέπεται, ὡς πρὸς μὲν τὰς προσωπικὰς εταιρείας κυρίως ὑπὸ τῶν διατάξεων του Ἐστικου Κώδικος ³, ὡς πρὸς δὲ τὰς κεφαλαιουχικὰς τοιαύτας ὑπὸ τῶν, ὡς έτροποποιήθησαν, ειδικῶν κατὰ περίπτωσιν νόμων 2190/1920 περὶ Α.Ε., 3190/1955 περὶ Ε.Π.Ε καὶ 602/1915 περὶ Συνεταιρισμῶν.

³Ὡς πρὸς τὰς προσωπικὰς εταιρείας τὸ κέρδος νοεῖται ὑπὸ του νόμου ⁴

1. Οὕτω, καὶ ἐν Γαλλίᾳ οί M. R e v e r d y et H. C o u r t γράφουν (1962), ἐνθ' άν., σελ. 58 : « Les rémunérations des associés gérants, même si elles correspondent à un travail effectif ne constituent pas une charge fiscale déductible des benefices. Autrement dit, si elles ont été enregistrées, comme il est normal, au debit du compte. «Remunerations des gérants et associés» elles doivent en fin d'exercice être ajoutées au bénéfice comptable dans le calcul du bénéfice fiscal ».

2. Αί έξωεταιρικήαι σχέσεις τῶν εταίρων πρὸς τήν εταιρείαν εἶναι ἐκεῖναι καθ' ὅσιν συμβαλλόμενος καὶ δικαιούχος εἶναι άφ' ενός μὲν τὸ νομικὸν πρόσωπον τής εταιρείας, άφ' ἑτέρου δὲ ὠρισμένος ή ὠρισμένοι εταίροι άτομικῶ αὐτῶν ὀνόματι καὶ λογαριασμῶ. Ἡ ἔκτασις τῶν έξωεταιρικῶν σχέσεων τής εταιρείας μετά τῶν εταίρων εἶναι εὐρυτάτη. Ὁ εταίρος δύνανται νά εἶναι ὡς πρὸς τήν εταιρείαν προμηθευτής ή πελάτης, ἐκμισθωτής ή μισθωτής, εργοδότης ή εργολήπτης, δανειστής ή ὀφειλέτης, έμπορικὸς αντιπρόσωπος, πράκτωρ κλπ. Συνηθέστατα δὲ ὁ εταίρος α) εἶναι δανειστής ή ὀφειλέτης εἴτε προβαίνει εις προσωρινὰ ταμειακάς παροχὰς πρὸς τήν εταιρείαν ή ἀντιθέτως λαμβάνει ἐξ αὐτῆς τοιαύτας, β) προβαίνει εις ἀπολήψεις συνιστάσας προκαταβολὰς ὑπὸ τήν αἴρεσιν τής καλύψεως των, εκ μελλόντων κερδῶν του γ) παρέχει εργασία πρὸς τήν εταιρείαν καὶ δὴ οὐχί εργασία συμφωνηθεῖσαν ὡς εἰσφορὰν ή άποτελοῦσαν διαχειριστικὴν αὐτου ὑποχρέωσιν. (Ὁμα Α Ν. Γ ε ω ρ γ α κ ὀ π ο υ λ ο ν, ἐνθ' άν., σελ. 235—238).

3, καὶ 4. Ὁμα Κ. Φ ο υ ρ κ ι ὠ τ η ν, ἐνθ' άν., σελ. 294—295.

ὡς τὸ ποσόν, καθ' ὃ τὸ ἐνεργητικὸν ὑπερτερεῖ τὸ παθητικὸν καὶ τὰς εἰσφορὰς¹.

Εἰς τὰς κεφαλαιουχικὰς (π.χ. εἰς τὰς Α.Ε.), τὰ κέρδη ὀρίζονται (ἄρθρ. 45 § 1 τοῦ 2190), ὡς «τὰ προκύπτοντα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἐκ τῶν πραγματοποιηθέντων ἀκαθαρίστων κερδῶν παντὸς ἐξόδου, πάσης ζημίας, τῶν κατὰ νόμον ἀποσβέσεων καὶ παντὸς ἄλλου ἐταιρικοῦ βάρους»².

Ὅπως δὴποτε ἡ διάθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς χρήσεως λογιστικῶς διενεργεῖται ὡς ἑξῆς :

3.1. Τὰ τυχὸν κέρδη μιᾶς ἐταιρείας δύνανται :

α) *Νὰ διανέμονται* (ὡς ἐπὶ Ο.Ε.) εἰς τοὺς ἐταίρους *ὀλοσχερῶς* Ἡ συναφῆς ὑποχρέωσις τῆς ἐταιρείας (ἀπαίτησις τοῦ ἢ τῶν ἐταίρων) θὰ ἐμφανίζηται διὰ τῆς ἐγγραφῆς :

Ἀποτελέσματα Χρήσεως εἰς Ἀτομικοὶ Λογαριασμοὶ ἐταίρων/ΑΧ, ΒΨ, κ.ο.κ.

β) *Νὰ μὴ διανέμονται, ἀλλὰ νὰ παρακρατοῦνται πρὸς δημιουργίαν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.* Εἰς τὴν θεωρητικὴν συνήθως περίπτωσιν τῆς ὀλοσχεροῦς παρακρατήσεως τῶν κερδῶν, ἡ διατήρησις τῶν κερδῶν ἐντὸς τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρείας θὰ ἐμφανίζεται διὰ τῆς ἐγγραφῆς :

Ἀποτελέσματα Χρήσεως εἰς Ἀποθεματικὸν Κεφάλαιον.

γ) *Συνηθέστατα, εἰς τὰς πάσης φύσεως ἐταιρείας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς Α.Ε., συμφώνως τῷ νόμῳ, τὰ κέρδη ἐν μέρει διανέμονται καὶ ἐν μέρει παρακρατοῦνται.* Συμπληρωματικῶς δὲ τονίζομεν ὅτι εἰδικῶς ἐπὶ Ε.Π.Ε. καὶ

1. Κατὰ λογιστικὴν δὲ ὀρολογίαν ἀντὶ «καὶ τὰς εἰσφορὰς» «καὶ τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον». Ἐξ ἄλλου, ἐὰν ὑφίστανται ἤδη κατὰ τινα *χρησὶν ἀποθεματικά*, τότε κέρδος τῆς χρήσεως θὰ ἦτο ἡ διαφορὰ Ἐνεργητικὸν — (Παθητικὸν + Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον + ὑφιστάμενα ἤδη ἀποθεματικά) ἢ Ἐνεργητικὸν — (Παθητικὸν + ὑφισταμένη (κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς χρήσεως) καθαρὰ θέσις). Ἄλλως ἔχει βεβαίως τὸ θέμα *κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν*, καθ' ἣν καὶ τὰ ἀποθεματικά καὶ τὸ τυχὸν κέρδος ἐκκαθαρίσεως ἢ, κατ' ἄλλην διατύπωσιν, ἡ ὅλη θετικὴ διαφορὰ [Ἐνεργητικὸν — (Παθητικὸν + Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον)] συνιστᾷ κέρδος.

2. Οὕτω ἐνῶ εἰς τὰς προσωπικὰς ἐταιρείας ἀκολουθεῖται ἡ *φοροτεχνικὴ* καλουμένη μέθοδος καθορισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος, καθ' ἣν :

$$\pm a = K\theta, - K\theta_{r-1} + \text{ἀναλήψεις κεφαλαίου} - \text{εἰσφοραὶ κεφαλαίου}$$

τῶν μὲν ἀναλήψεων σημαινουσῶν νομίμους μειώσεις, τῶν δὲ εἰσφορῶν νομίμους αὐξήσεις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, εἰς τὰς κεφαλαιουχικὰς ἐταιρείας ἀκολουθεῖται ἡ μέθοδος τῆς *ἀντιπαραθέσεως* τῶν προσόδων καὶ δαπανῶν, καθ' ἣν :

$$\pm a = \text{Πρόσοδοι} - \text{δαπάναι}$$

Α.Ε. ἢ διάθεσις τῶν κερδῶν γίνεται εἰς δύο φάσεις καὶ δὴ:

Ἐπὶ Ε.Π.Ε.: Ἀποτελέσματα Χρήσεως εἰς Διάθεσιν κερδῶν
Διάθεσις κερδῶν εἰς Ἀποθεματικὸν
εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς ἑταίρων/ΑΧ, ΒΨ, κοκ.

Ἐπὶ Α.Ε.: Ἀποτελέσματα Χρήσεως εἰς Διάθεσιν κερδῶν
Διάθεσις κερδῶν εἰς Τακτικὸν Ἀποθεματικὸν
εἰς Ἑκτακτὸν Ἀποθεματικὸν
εἰς Μερίσματα Πληρωτέα / . . . . .
εἰς . . . . .

3.2. Αἱ *τυχὸν ζημίαι* μιᾶς ἑταιρείας δύνανται κατ' ἀρχὴν νὰ παραμένουν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ὡς ἀντίθετος λ/σμὸς Καθαρᾶς Θέσεως. Ἐπὶ Ο.Ε. καὶ ἰδιαίτατα ἐπὶ Ε.Ε.¹ πρέπει νὰ μεταφέρονται εἰς χρέωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων, ἐνῶ ἐπὶ Α.Ε. παραμένουν ὅπωςδὴποτε χρεωμένα εἰς λ/σμὸν Ζημιῶν ἐν τῷ ἐνεργητικῷ. Δύνανται ὅμως, ὡς θὰ ἴδωμεν, νὰ ἀποσβεσθοῦν ἐξ ὑφισταμένων ἀποθεματικῶν ἢ ἐκ κερδῶν ἀκολουθουσῶν κερδοφόρων χρήσεων, πάντοτε βάσει τῶν ἐκάστοτε ἰσχυουσῶν διατάξεων τοῦ νόμου καὶ τῶν καταστατικῶν.

4. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου

Εἰς τὰς ἑταιρείας, κεφάλαιον εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῶν μετοχῶν ἢ τῶν ἑταιρικῶν μερίδων. Διακρίνομεν δέ:

1. *Ἰδρυτικὸν κεφάλαιον*. Τοῦτο εἶναι ἡ, κατὰ τὴν σύστασιν τῶν πάσης φύσεως ἑταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀξία τῶν, ὑπὸ τῶν ἑταίρων, εἰς χοῆμα ἢ εἰς εἶδος, εἰσενεχθέντων περιουσιακῶν στοιχείων (ἐνεργητικῶν, ἐνδεχομένως ἠλαττωμένων κατὰ παθητικὰ τοιαῦτα).

2. *Κεφάλαιον ἀνὰ πᾶσαν ἄλλην στιγμήν*. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀνὰ πᾶσαν ἄλλην στιγμήν προκῦπτον κεφάλαιον, εἴτε λόγῳ αὐξήσεων τοῦ ἰδρυτικοῦ κεφαλαίου, προερχομένων ἐκ νέων εἰσφορῶν, ἐκ κεφαλαιοποιήσεως ἀποθεματικῶν ἢ καθαρῶν κερδῶν ἢ πιστωτικῆς διαφορᾶς ἐξ ἀναπροσαρμογῆς, εἴτε λόγῳ ἑλαττώσεων τούτου, προερχομένων ἐξ ἐπιστροφῆς κεφαλαίου, ἐκ ζημιῶν ἢ χρεωστικῆς διαφορᾶς ἐξ ἀναπροσαρμογῆς.

---

1. Ὅρα κατωτέρω εἰς τὰ περὶ τῶν Ε.Ε.

3. *Κεφάλαιον ὀνομαστικὸν - καταβεβλημένον.*

— Ὄνομαστικὸν κεφάλαιον, εἶναι τὸ, διὰ τῶν οἰκείων καταστατικῶν διατάξεων, καθορισθὲν καὶ καλυφθὲν κεφάλαιον.

— Καταβεβλημένον κεφάλαιον, εἶναι τὸ τμήμα τοῦ καλυφθέντος κεφαλαίου, ὅπερ κατεβλήθη ἤδη παρὰ τῶν ἑταίρων μετόχων.

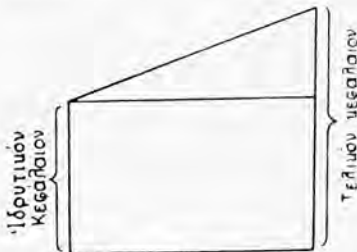
Εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐπιχείρησιν τὸ κεφάλαιον δύναται νὰ μεταβάλλεται ἔλευθέρως.

Εἰς τὴν ἑταιρικὴν ὁμως ἐπιχείρησιν τὸ κεφάλαιον, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, *δεικνύει τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν καὶ γενικώτερον τῶν ἑταιρικῶν μεριδίων ἢ ἄλλως τὰ, ὑπὸ τῶν ἑταίρων, εἰσενεχθέντα ποσὰ κεφαλαίου.*

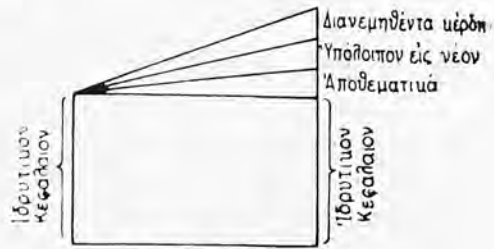
Τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον ἐπὶ πλεόν, ὅν ὑπέγγυον εἰς τοὺς πισωτάς τῆς ἑταιρείας *δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ*, χωρὶς οἱ τρίτοι (δανεισταὶ κλπ. τῆς ἑταιρείας) νὰ λάβωσι γνώσιν (βάσει ὠρισμένου τύπου δημοσιότητος) τῆς τοιαύτης μεταβολῆς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἐπὶ ἑταιρειῶν κρατούσης *ἀρχῆς τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου*¹.

Ἡ λογιστικὴ ἀπεικόνισις τῆς μὲν ἀξίσεως τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἀντίστοιχος πρὸς τὴν τοιαύτην τῆς ἀρχικῆς δημιουργίας τούτου (δρα ἀνωτέρω σύστασιν ἑταιρειῶν), τῆς δὲ ἐλαττώσεως εἶναι ἀκριβῆς ἀντίστροφος (χρέωσις τοῦ ἑταιρικοῦ ἢ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ πίστωσις λ/σμῶν τῶν ἑταίρων ἀτομικῶν ἢ μετόχων ἐπὶ Α.Ε.).

Ἀτομικὴ Ἐπιχείρησις

Ἐταιρικὴ Ἐπιχείρησις

Τὸ ἀνωτέρω σχῆμα² παρέχει τὴν σύγκρισιν τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ ἑταιρικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τὴν μεταβλητότητα τούτου ἐπὶ ἀτομικῶν τοιούτων.

1. A. Rapin et J. Poly, ἔνθ' ἀν., σελ. 6 κ.έ. L. Cator, ἔνθ' ἀν., σελ. 21 κ.έ. L. Chardonnet, ἔνθ' ἀν., σελ. 40—43. M. Reverdy et H. Court, ἔνθ' ἀν., σελ. 9, καὶ Α. Γ. Νέζον, Λογιστικὴ τῶν Ἐμπορικῶν Ἐταιρειῶν, Γ' ἔκδ., Ἀθῆναι 1959, σελ. 11 κ.έ.

2. Prof. Dr. E. Schäfer, Die Unternehmung 4. Aufl. Köln 1961, σ. 353.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς σταθερότητος ἢ ἄλλως τῆς δεσμεύσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου σημειοῦμεν εἰδικώτερον τὰ κάτωθι :

Τὸ σταθερὸν ἢ δεσμευμένον τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου δεικνύει—ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν κεφαλαιουχικῶν ἑταιρειῶν—τὸ κεφάλαιον εὐθύνης. Τὸ ἑταιρικὸν ὅμως κεφάλαιον δύναται ὑπὸ ὀρισμένας ἐκτάκτους προϋποθέσεις νὰ ὑποστῇ νομίμους αὐξήσεις ἢ ἐλαττώσεις τακτικῶς (καὶ δὴ περιοδικῶς) ὅμως τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον δὲν μεταβάλλεται. Ἀντιθέτως προβλέπεται ἡ διασφάλι- σις τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ τῆς δημιουργίας ἀποθε- ματικῶν, ἰδίᾳ τοῦ (ὑποχρεωτικοῦ) τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ τῶν Α.Ε.

Ἡ ἀρχὴ τῆς σταθερότητος τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ἀφορᾷ μόνον τό, δι' εἰσφορῶν δημιουργούμενον, κεφάλαιον καὶ οὐχὶ τὰ ἀποθεματικά¹.

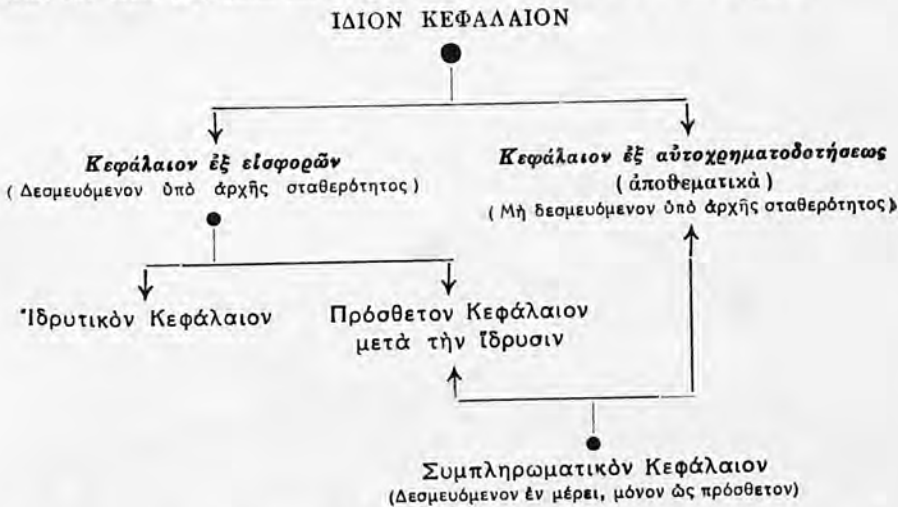
5. Ἡ Ἐκκαθάρισις (Liquidation) τῶν ἑταιρειῶν

5.1. Γενικά.

Ἡ λύσις μιᾶς ἑταιρείας προκύπτει ἐν γένει εἴτε ἐκ τοῦ νόμου εἴτε ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν ἑταίρων. Τὴν λύσιν τῆς ἑταιρείας ἀκολουθεῖ ἡ ἐκκα- θάρσις.

Ἐκκαθάρισις ἑταιρείας σημαίνει σύνολον πράξεων, αἵτινες ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ρευστοποίησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς ἑταιρείας, εἰς τὴν, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, ἐξόφλησιν τοῦ παθητικοῦ ταύτης καὶ τὴν διανομὴν τοῦ τυχόν πλεονάσματος

1. Ἵνα δὲ ἀποκτηθῇ μία σαφὴς εἰκὼν τῶν, ἀπὸ ἀπόψεως δεσμεύσεως, διακρί- σεων τοῦ ἰδίου κεφαλαίου ἐπὶ ἑταιρειῶν παραθέτομεν καὶ τὸ κάτωθι σχῆμα :

εις τοὺς δικαιούχους ἑταίρους¹. Ἐκκαθάρισις σημαίνει ἐπίσης τὴν χρονικὴν περιόδον², ἥτις ἀκολουθεῖ τὴν λύσιν μιᾶς ἑταιρείας καὶ ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν διενέργειαν τοῦ ἀνωτέρω συνόλου πράξεων³.

Κατὰ τὴν ἑκκαθάρισιν ἡ ἑταιρεία διατηρεῖ τὴν νομικὴν αὐτῆς προσωπικότητα, μὲ ὅλας τὰς ἐκ ταύτης συνεπείας.

Ὁ νόμος καθορίζει ἐν γένει τὰ τοῦ διορισμοῦ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ ἢ τῶν ἑκκαθαριστῶν.

Ὁ ἑκκαθαριστὴς βεβαιοῦται περὶ τῆς συμφώνως τῷ νόμῳ δημοσιεύσεως τῆς λύσεως τῆς ἑταιρείας. Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἑκκαθαρίσεως ὁ ἑκκαθαριστὴς ὀφείλει νὰ συντάξῃ ἓνα (ἀρχικόν) ἰσολογισμὸν ἐν ἀρξέως τῆς ἑκκαθάρισεως (Liquidationseröffnungsbilanz), ἅμα δὲ τῷ πέρατι τῆς ἑκκαθαρίσεως ἓνα (τελικόν) ἰσολογισμὸν κλεισίματος τῆς ἑκκαθάρισεως (Liquidationsschlussbilanz)⁴.

5.2 Δογιστικαὶ ἐνέργειαι ἐπὶ ἑκκαθαρίσεως.

Αἱ, ἐπὶ ἑκκαθαρίσεως ἑταιρειῶν, λογιστικαὶ ἐνέργειαι ποικίλλουν ἀναλόγως τῆς ἐκάστοτε περιπτώσεως, κυρίως δὲ ἀναλόγως τῆς νομικῆς μορφῆς τῆς ἑταιρείας. Ἐνταῦθα περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἀνά-

1. Ὅρα «Dictionnaire Comptable» τῆς Union Européenne des experts comptables, économiques et financiers, Düsseldorf 1961.

2. Ὅρα Bertrand Faïn, Guide moderne de comptabilité pratique, Paris 1952, σελ. 300.

3. Παράλληλος πρὸς τὴν λογιστικὴν ἔννοιαν τῆς ἑκκαθαρίσεως εἶναι καὶ ἡ ἐξ ἀπόψεως οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων τοιαύτη, καθ' ἣν ἑκκαθάρισις εἶναι ἡ μερικὴ ἢ ὀλικὴ ἐπιναφορὰ τοῦ εἰς μίαν ἐπιχείρησιν ἐπενδεδυμένου κεφαλαίου εἰς τὴν μορφήν τοῦ χρήματος. Διακρίνεται δὲ εἰς: α) *Ὀυσιασικὴν*, ἥτις σημαίνει πραγματικὴν ἐξαργυρώσιν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως. β) *Τυπικὴν*, ἥτις σημαίνει τὸν καθορισμὸν τῆς εἰς ὄρισμένην στιγμὴν τρεχούσης τιμῆς (ἀξίας) τῆς ἐπιχειρήσεως, ἄνευ ἐπακολουθούσης πραγματικῆς ἐξαργυρώσεως. Τυπικὴ ἑκκαθάρισις ἀπαιτεῖται ἐπὶ μεταβολῆς τῶν μερίδων τῶν ἑταίρων, π.χ. ἐπὶ προσλήψεως ἢ ἀποχωρήσεως ἑταίρου Ο.Ε., ἐπὶ μετατροπῶν καὶ συγχωνεύσεων. γ) *Λανθάνουσαν*, ἥτις σημαίνει μίαν λανθάνουσαν ἐλάττωσιν τῆς οὐσιαστικῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις ὀδηγεῖ ἴσως βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς, πρὸς τὴν οὐσιαστικὴν ἑκκαθάρισιν, π.χ. ἐπὶ πραγματοποίησεως εἰκονικῶν καὶ ἀπλῶς νομισματικῶν κερδῶν, λόγω πληθωρισμοῦ καὶ ὑποτιμήσεως τοῦ νομίσματος. Ὅρα Prof. Dr. Karl Rössle, Allg. Betriebswirtschaftslehre, Stuttgart 1956, σελ. 127 κ.έ.

4. Ὁ ρόλος τοῦ ἑκκαθαριστοῦ συνίσταται οὕσιωδῶς: α) Εἰς τὴν ἀποκάλυψιν πάσης ἀπαιτήσεως τῆς ἑταιρείας κατὰ τρίτων ἢ κατὰ ἑταίρων. β) Εἰς τὴν ρευστοποίησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ. γ) Εἰς τὸν διακανονισμὸν τοῦ παθητικοῦ. δ) Εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀκριβοῦς λογαριασμοῦ τῆς διαχειρίσεώς του. (Λ/σμός ἑκκαθαρίσεως καὶ τελικὸς ἰσολογισμὸς ἑκκαθαρίσεως. Τὰ δύο ταῦτα ἀποδεικτικὰ πρέπει νὰ ἐλεγχθοῦν ὑπὸ τῶν ἑταίρων καὶ διὰ πάντων ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ἑταιρειῶν εἴτε ὑπὸ τῶν γενικῶν συνελεύσεων ἐπὶ Α.Ε. ἢ Ε.Π.Ε.). Ὅρα σχετικῶς καὶ M. Reverdy et H. Court, ἔνθ' ἀν., Τόμος 2, σελ. 72—73.

πτυξιν μόνον τῶν γενικῶν ἀρχῶν, αἵτινες διέπουν τὰς ἐπὶ τῆς ἔκκαθαρίσεως τῶν ἑταιρειῶν λογιστικὰς ἐνεργείας¹.

1. *Σύνταξις ἀρχικοῦ ἰσολογισμοῦ ἔκκαθαρίσεως*, ὡς βάσεως ἐκκινήσεως διὰ τὰς ἐγγραφὰς τῆς ἔκκαθαρίσεως.

Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ τούτου, ὅστις κατὰ κανόνα θὰ εἶναι διαρκείας μικροτέρας τοῦ δωδεκαμήνου, διότι ἡ ἔναρξις τῆς ἔκκαθαρίσεως σπανίως συμπίπτει μὲ τὴν λῆξιν μιᾶς διαχειριστικῆς χρήσεως, θὰ προκύψουν ἀποτελέσματα χρήσεως ἀσχέτως τῆς διαρκείας ταύτης. Πλὴν ὅμως τῶν τοιούτων ἀποτελεσμάτων (τελευταίας κατὰ λειτουργίαν) χρήσεως εἶναι πιθανώτατον νὰ ὑφίστανται ἤδη λ/σμοὶ Ἀποθεματικῶν κεφαλαίων ἢ λ/σμοὶ Ζημιῶν παρελθουσῶν χρήσεων, οἷτινες καὶ οὗτοι θὰ ἐμφανίζονται εἰς τὸν ἀρχικὸν ἰσολογισμὸν ἔκκαθαρίσεως. Ἐτι πλέον, ἐνίοτε συντάσσεται καὶ δεύτερος ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἔκκαθαρίσεως, βάσει ἀποτιμῆσεως τῶν στοιχείων τοῦ ἀνωτέρω πρώτου ἀρχικοῦ ἰσολογισμοῦ ἔκκαθαρίσεως εἰς τιμὰς τρεχούσας (πιθανῆς ρευστοποιήσεως). Τότε θὰ λειτουργήσῃ καὶ εἰς λ/σμὸς Διαφοραὶ ἀποτιμῆσεως (ἢ ἐκτιμῆσεως)².

2. *Ρευστοποίησις τῶν ἐνεργητικῶν καὶ προσδιορισμὸς τοῦ συναφοῦς ἀποτελέσματος :*

<i>Ἀποσβεσθέντα Μηχανήματα</i>		
<i>Εἰς Μηχανήματα</i>	90 000	90.000
(Μεταφορὰ τοῦ ἀντιθέτου εἰς τὸν κύριον λ/σμὸν ³)		

1. Προϋποτίθεται ἐνταῦθα ἡ γνῶσις τῆς λογιστικῆς τῆς, ἐπὶ ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων, ἔκκαθαρίσεως.

2. Περὶ τοῦ λ/σμοῦ τούτου ὄρα καὶ κατωτέρω ἔκκαθαρίσιν Ο. Ε. Ὁ λ/σμὸς «Διαφοραὶ ἀποτιμῆσεως» χρεοῦται ὅταν ἐν ἐνεργητικὸν στοιχείον ἀποτιμᾶται χαμηλότερον ἢ ὅταν ἐν παθητικὸν στοιχείον ἀποτιμᾶται ὑψηλότερον τῆς, εἰς τὰ λογιστικὰ βιβλία, ἐμφαινομένης ἀξίας του, πιστοῦται δὲ ὅταν ἐν ἐνεργητικὸν στοιχείον ἀποτιμᾶται ὑψηλότερον ἢ ἐν παθητικὸν στοιχείον ἀποτιμᾶται χαμηλότερον τῆς, εἰς τὰ λογιστικὰ βιβλία, ἐμφαινομένης ἀξίας του. Π.χ., εἰς ἐμπορεύματα λογιστικῆς ἀξίας 500.000 ἀποτιμηθῶν 520.000, τότε θὰ γίνῃ ἡ ἐγγραφὴ :

Ἐμπορεύματα	20.000	
εἰς Διαφοραὶ ἀποτιμῆσεως		20.000

Ἐὰν δὲ πρώται ὦσι 300.000 ἀποτιμηθῶν 275.000 θὰ γίνῃ ἡ ἐγγραφὴ :

Διαφοραὶ ἀποτιμῆσεως	25.000	
εἰς Πρώτας ὕλας		25.000

3. Εἴτε καὶ ὡς ἐξῆς :

Μηχανήματα		90.000
<i>Ἀποσβεσθέντα Μηχανήματα</i>	90.000	
εἰς Μηχανήματα		90.000
<i>Μηχάνημα</i>	90.000	
Μεταφορὰ τοῦ ὑποαντιθέτου λ/μοῦ εἰς τὸν κύριον λ/σμὸν		

<i>Ταμείον</i>	150.000	
<i>Εἰς Μηχανήματα</i>		110.000 ^α
<i>Εἰς Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i> (Πώλησις Μηχ/των ἀναποσβέστου ἀξ(ας 110.000 ἀντὶ 150.000)		40.000 ^β
<i>Ἀποβουθόντα Ἐπιπλά</i>	40.000	
<i>Εἰς Ἐπιπλά</i>		40.000 ^γ
(Μεταφορά τοῦ ἀντιθέτου εἰς τὸν κύριον λ/σμον)		
<i>Ταμείον</i>	65.000	
<i>Εἰς Ἐπιπλά</i>		40.000 ^δ
<i>Εἰς Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i> (Πώλησις ἐπιπλων ἀναποσβέστου ἀξ(ας 40.000 ἀντὶ 65.000)		25.000 ^ε
<i>Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i>	20.000	
<i>Εἰς Ἐξόδα Ἰδρύσεως καὶ Ὁργανώσεως</i> (Μεταφορά ἀναποσβέστου ὑπολοίπου τοῦ πιστουμένου λ/σμοῦ εἰς τὸν χρεούμενον)		20.000 ^ς
<i>Ταμείον</i>	350.000	
<i>Εἰς Ἐμπορεύματα</i>		300.000 ^ζ
<i>Εἰς Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i> (Πώλησις ἐμπ/των ἀπογραφέντων 300.000 ἀντὶ 350.000)		50.000 ^η

3. Ἐξόφλησις τῶν παθητικῶν καὶ προοδιορισμὸς τοῦ συναφοῦς ἀποτελέσματος :

<i>Πιστωταὶ</i>	160.000	
<i>Εἰς Τομῆτον</i>		144.000 ^α
<i>Εἰς Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i> (Ἐξόφλησις μὲ ἔκπτωσιν 10 % ἐπὶ 160.000)		16.000 ^β

4. Καταχώρισις τῶν ἐξόδων ἔκκαθαρίσεως εἰς χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ (ἐξόδα ἔκκαθαρίσεως ἢ ἀπ' εὐθείας) ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως :

<i>Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i>	10.000	
<i>Εἰς Ταμείον</i>		10.000 ^α
(Ἐξόφλησις ἐξόδων ἔκκαθαρίσεως) ¹		

1. Τὰ ἐξόδα ἔκκαθαρίσεως θὰ περιλαμβάνουν μεταξὺ ἄλλων τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἔκκαθαριστῶν, συνιστώσαν ἀμοιβὴν ἐλευθερίων ἐπαγγελματιῶν καὶ ὑποκειμένην εἰς παρακράτησιν φόρου 8 % καὶ χαρτοσήμου 1 %, προσηυξημένου μὲ 10 % ΟΓΑ καὶ 10 % Τ.Ε.Β.Ε. Περί τοῦ ἐφαρμοσμένου ὅμως λογιστικοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐξόδων ἔκκαθαρίσεως ὄρα κατωτέρω.

Ἡ μετὰ τὰς ἀνωτέρω λογιστικὰς ἐνεργείας ἀπομένουσα καθαρὰ θέσις (τελικὴ καθαρὰ θέσις ἐκκαθαρίσεως) ἀνήκει εἰς τοὺς (κεφαλαιούχους) ἑταίρους τῆς ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀπομένει συνεπῶς νὰ διαπιστωθοῦν τὰ δικαιώματα τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῆς καθαρᾶς ταύτης θέσεως. Ἡ διαπίστωσις αὕτη καλεῖται *διανομή* (τῆς καθαρᾶς θέσεως), ἥτοι :

5. *Διανομή :*

α) *Κεφαλαίου*

Ἐταιρικόν (ἢ Μετοχικόν) κεφάλαιον .....
 Εἰς Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ (ἢ μέτοχοι) .....

β) *Ἀποθεματικῶν, κερδῶν χρήσεως, πιστωτικῶν διαφορῶν ἀποτιμῆσεως*

Κέρδη Χρήσεως .....
 Ἀποθεματικά .....
 Διαφοραὶ ἀποτιμῆσεως .....
 Εἰς Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ (ἢ μέτοχοι) .....

γ) *Ζημιῶν παρελθουσῶν χρήσεων, ζημιῶν χρήσεως, χρεωστικῶν διαφορῶν ἀποτιμῆσεως*

Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ (ἢ μέτοχοι) .....
 Εἰς Ζημίας παρελθουσῶν χρήσεων .....
 Εἰς Ζημίας χρήσεως .....
 Εἰς Διαφορὰς ἀποτιμῆσεως .....

δ) *Ἀποτελεσμάτων ἐκκαθαρίσεως (π.χ. κερδῶν)*

Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως .....
 Εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς (ἢ μετόχους) .....

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω μεθόδου ἐγγραφῶν ἐκκαθαρίσεως προτείνεται¹ καὶ ἡ κάτωθι *δευτέρω μέθοδος* ἐγγραφῶν ἐκκαθαρίσεως, καθ' ἣν θὰ διενεργηθοῦν :

1' Σύνταξις ἀρχικοῦ ἰσολογισμοῦ ἐκκαθαρίσεως.

2' Ρευστοποίησις ἐνεργητικῶν καὶ προσδιορισμὸς τοῦ συναφοῦς ἀποτελέσματος.

3' Ἐξόφλησις παθητικῶν καὶ προσδιορισμὸς τοῦ συναφοῦς ἀποτελέσματος.

4' Καταχώρισις τῶν ἐξόδων ἐκκαθαρίσεως εἰς τὸν λ/σμὸν « Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως ».

4α' Μεταφορὰ εἰς τὸν λ/σμὸν « Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως » τῶν τυχόν ζημιῶν παρελθουσῶν χρήσεων καὶ (τελευταίας) χρήσεως ἢ ἀντιστοίχως τῶν ἀποθεματικῶν καὶ κερδῶν (τελευταίας) χρήσεως.

1. *Όρα Bertrand Faïn, Guide moderne de comptabilité pratique, Paris 1952, σελ. 300 κ.έ.*

4β' Μεταφορά εἰς τὸν λ/σμόν « Ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως » τῶν τυχόν διαφορῶν ἀποτιμήσεως.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν, ἡ γενικὴ μορφή τῶν δυνατῶν χρεωπιστώσεων τοῦ λ/μοῦ « Ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως » θὰ εἶναι ¹:

Ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως

1. Μήπω ἀπεσβεσμένα ἔξοδα ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως.	1'
2. Ζημίαι παρελθουσῶν χρήσεων.	2' Ἀποθεματικά.
3. Ζημίαι (τελευταίας) χρήσεως.	3' Κέρδη (τελευταίας) χρήσεως.
4. Διαφοραὶ ἀποτιμήσεως.	4' Διαφοραὶ ἀποτιμήσεως.
5. Ἀποτελέσματα (ζημίαι) ἔκκαθαρίσεως.	5' Ἀποτελέσματα (κέρδη) ἔκκαθαρίσεως.

¹Ο, κατὰ τὸ πέρασ τῆς ἔκκαθαρίσεως, ἰσολογισμὸς κλεισίματος τῆς ἔκκαθαρίσεως θὰ εἶναι μιᾶς τῶν ὡς κάτωθι τριῶν μορφῶν:

α) Ἴσολογισμὸς μετὰ κέρδους ἐκ τῆς ἔκκαθαρίσεως.

β) Ἴσολογισμὸς μετὰ ζημίας ἐκ τῆς ἔκκαθαρίσεως ἀπορροφώσεως μέρους μόνον τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου χωρὶς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πλήρη ἱκανοποίησιν τῶν πιστωτῶν.

γ) Ἴσολογισμὸς μετὰ ζημίας ἀπορροφώσεως τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον καὶ πλέον, ὥστε νὰ ἀποκλείηται ἡ, ἐκ τοῦ ἑταιρικοῦ ἐνεργητικοῦ, πλήρης ἱκανοποίησις τῶν πιστωτῶν

Παραθέτομεν παράδειγμα ἰσολογισμοῦ μόνον τῆς πρώτης περιπτώσεως ².

<i>E</i>	<i>Ἴσολογισμὸς</i>	<i>Π</i>
Ταμεῖον	2 000 000	Ἐταιρικὸν κεφάλαιον 1 000.000
		Ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως 1.000.000
	<u>2.000 000</u>	<u>2 000 000</u>

5' *Ἐγγραφὰι διανομῆς* θὰ εἶναι:

α) Ἐὰν ὁ ἀνωτέρω ἰσολογισμὸς ἀφεώρῃ Ο.Ε. μὲ ἑταίρους καὶ μὲ μερίδας συμμετοχῆς Α : 800.000 Β : 200.000.

Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον	1.000 000
Κέρδη ἔκκαθαρίσεως	1.000.000
εἰς Α λ/. Ἀτομικὸν	1.600.000
εἰς Β λ/. Ἀτομικὸν	400.000

1. Ὑπὸ τὴν ρητὴν ἐπιφύλαξιν: α) ὅτι τὰ ποσοστὰ διανομῆς κεφαλαίων καὶ ἀποτελεσμάτων χρήσεως ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν διανομὴν τῶν ἀποτελεσμάτων ἔκκαθαρίσεως καὶ β) ὅτι ἐπὶ κερδοφόρου ἔκκαθαρίσεως οἱ δικαιούχοι δὲν θὰ ἔχουν διάφορα δικαιώματα (ὡς π.χ. δικαιούχοι ἰδρυτικῶν τίτλων καὶ μέτοχοι ἐπικαρπίας ἔναντι κοινῶν μετόχων ἐπὶ Α.Ε.).

2. Αἱ λοιπαὶ περιπτώσεις θὰ πρέπει νὰ ἀναλυθοῦν κατὰ μορφήν ἑταιρείας, διότι ἐμφανίζουσιν ἀντιστοιχούς ἰδιομορφίας.

β) Ἐὰν ὁ ἀνωτέρω ἰσολογισμὸς ἀφεώρα Α.Ε., τότε βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν των θὰ ἐπιστοῦντο οἱ μέτοχοι (ἢ ὑπ' ἀριθ. . . . μερισματαπόδειξις)

Ἑταιρικὸν (Μετοχικὸν) Κεφάλαιον	1.000.000	
Κέρδη ἔκκαθαρίσεως	1.000.000	
εἰς Μέτοχοι		2.000.000
Α		
Β		
κ.ο.κ.		

Τέλος παρὰ τὴν ἀρχὴν τῆς σταθερότητος τοῦ ἐταιρικοῦ ἐν γένει κεφαλαίου, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἔκκαθάρισιν παύει πλέον νὰ ἔχη ἡ ἀρχὴ αὕτη τὴν ἣν εἶχε κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐταιρείας σημασίαν καὶ σπουδαιότητα, αἱ ἐγγραφαὶ τῆς ἔκκαθαρίσεως δύνανται νὰ γίνουσι κατὰ τὴν μέθοδον ὡς ἑξῆς¹.

1". *Μεταφορὰ τῶν πάσης φύσεως κεφαλαίων ἀποθεματικῶν καὶ ἀποτελεσμάτων χρήσεως καὶ ἀποτιμήσεως πλὴν τῶν ἀποτελεσμάτων ἔκκαθαρίσεως εἰς τὸν λ/σμὸν Ἀρχικῆ Καθαρὰ Θέσις Ἑκκαθαρίσεως (Α.Κ.Θ.Ε.), ἦτοι:*

X Α. Κ. Θ. Ε. Π

1. .... 2. Ζημιαί παρελθουσῶν χρήσεων 3. Ζημιαί (τελευταίας) χρήσεως 4. Διαφοραὶ ἀποτιμήσεως	1' Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον 2' Ἀποθεματικά 3' Κέρδη (τελευταίας) χρήσεως 4' Διαφοραὶ ἀποτιμήσεως
---	--

2". *Καταχώρισις τῶν ἀποτελεσμάτων ἔκκαθαρίσεως:*

X Ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως Π

1. Μήπω ἀπεσβεσμένα ἔξοδα Ἰδρύσεως καὶ Ὁργανώσεως 2. Ἀποτελέσματα (Ζημιαί) Ἑκκαθαρίσεως	1' ..... 2' Ἀποτελέσματα (Κέρδη) Ἑκκαθαρίσεως
--	--

3". *Δημιουργία λ/σμοῦ «Τελικῆ Καθαρὰ Θέσις Ἑκκαθαρίσεως»² (Τ.Κ.Θ.Ε.) διὰ τῆς εἰς αὐτὸν μεταφορᾶς τῆς Α.Κ.Θ.Ε. καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἔκκαθαρίσεως.*

4". *Διανομή, ἐπὶ κερδοφόρου, π.χ. ἔκκαθαρίσεως:*
 Τ.Κ.Θ.Ε.

Εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς ἢ (μετόχους)

1. Καὶ ἡ μέθοδος αὕτη, ἥτις εἶναι ἀπλή καὶ ἐμφανίζει, καθ' ἡμᾶς, ἰδιαιτέραν διδακτικὴν ἀξίαν, τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς ἰσχύος τῶν αὐτῶν ποσοστῶν διανομῆς ὡς πρὸς τὴν Α.Κ.Θ.Ε., τὰ ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως κτλ., ὄρα ὑποσημείωσίν μας σελίδος 22.

2. Συγγραφεῖς τινες ὀμιλοῦν περὶ «Capital de liquidation».

II

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΟΜΟΡΡΥΘΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά

Ὁ Ε.Ν. ἐν ἄρθρῳ 20 καθορίζει « ὁμόρρυθμος εἶναι ἡ συστασινομένη μεταξὺ δύο ἢ καὶ πολλῶν σκοπὸν ἔχόντων νὰ συνεμπορευῶνται ὑπὸ ἑπωνυμίαν ἑταιρικὴν ». Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρ. 20 πρὸς τὸ ἄρθρ. 22 τοῦ Ε.Ν. καθ' ὃ « Οἱ ὁμόρρυθμοὶ συνεταῖροι οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρείας ἔγγραφον ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρείας . . . . » δυνάμεθα νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸν ἑξῆς ὀρισμὸν τῆς ἐμπορικῆς ὁμορρύθμου ἑταιρείας.

« Ὅμορρυθμος ἐμπορικὴ ἑταιρεία¹ εἶναι ἡ ὑπὸ δύο ἢ πλείονων προσώπων συνιστωμένη ἑταιρεία, σκοποῦσα τὴν, ὑπὸ ἑταιρικὴν ἑπωνυμίαν, διενέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ τῆς ὁποίας (ἑταιρείας) ἅπαντα τὰ μέλη εὐθύνονται ἀλληλεγγύως καὶ ἀπεριορίστως ».

Ἡ ὁμόρρυθμος ἑταιρεία ἔχει συνεπῶς μίαν ἑταιρικὴν ἑπωνυμίαν. Αὕτη δύναται νὰ περιλαμβάνῃ τὰ ὀνόματα τινῶν μόνον (ἢ ἑνὸς) ἐκ τῶν ὁμορρύθμων ἑταίρων, ὅποτε τὰ παραλειπόμενα ὀνόματα ὑποδηλοῦνται, κατὰ τὴν κρατήσανσαν συνθήειαν, διὰ τῆς φράσεως « καὶ Σία ». Ἡ ἑπωνυμία εἶναι ἡ ἐπισήμανσις καὶ δὴ τὸ ὄνομα διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἑταιρεία προσδιορίζεται εἰς τὰς συναλλαγάς, ἰδίως δὲ τὸ ὄνομα διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἑταῖροι ἢ διαχειρισταὶ συναλλάσσονται μετὰ τῶν τρίτων διὰ τὴν ἑταιρείαν².

---

1. Κατὰ τὸν Λ. Ν. Γεωργακόπουλον, Τὸ Δίκαιον τῶν ἑταιρειῶν τόμ. 1ος. Αἱ Προσωπικαὶ ἑταιρεῖαι Ἀθῆναι 1965, σελ. 63 : « Ὅμορρυθμος εἶναι ἡ ἑταιρεία, ἣτις ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν κατὰ σύνηθες ἐπάγγελμα διενέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ τῆς ὁποίας πάντες οἱ ἑταῖροι ὀφείλουσι, προσωπικῶς καὶ ἀλληλεγγύως, τὰς ἑταιρικὰς ὑποχρεώσεις, καίτοι αὗται ἔχουσι δημιουργηθῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς, διὰ τῆς δημοσιεύσεως, κησαμένης νομικῆς προσωπικότητος ἑταιρείας ».

2. Ἄ. Τσιριντάνη, ἔνθ' ἀν., σελ. 67.

Τὸ οὐσιῶδες ὅμως χαρακτηριστικὸν τῆς ἐννοίας τῆς ὁμορρυθμοῦ εταιρείας δὲν εἶναι ἡ, ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἐμπορικὴ δραστηριότης, ἀλλὰ τὸ ἀλληλέγγυον καὶ ἀπεριόριστον τῆς εὐθύνης τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταίρων.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἐταίρου εἰς τὴν ὁμορρυθμὸν εταιρείαν καλεῖται ἐταιρικὴ μερὶς. Αὕτη οὐδέποτε ἐνσαρκοῦται εἰς ὠρισμένον τίτλον (ἀντιθέτως πρὸς τὴν μετοχὴν τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, ὡς καὶ τὴν τῶν ἑτερορρυθμῶν κατὰ μετοχὰς τοιούτων). Αἱ μερίδες κατ' ἀρχὴν δὲν δύνανται νὰ ἐκχωρηθῶσιν εἰς τρίτους. Τὰ καταστατικά ὅμως δύνανται βάσει ἐιδικῆς ρήτρας νὰ ἐπιτρέψωσι εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις τὴν ἐκχώρησιν τῶν μερίδων¹.

2. Σύστασις τῆς ὁμορρυθμοῦ εταιρείας

Διὰ τὴν σύστασιν τῆς Ο.Ε. ἀπαιτεῖται ἔγγραφον δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν. Τοῦτο εἶναι τὸ καταστατικόν. Περίληψις τούτου καταχωρεῖται εἰς τὰ βιβλία τοῦ γραμματέως τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικείου, ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας του, καὶ τοιχοκολλᾶται ἐπὶ τρίμηνον εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ ἰδίου Πρωτοδικείου. Διὰ τὴν λογιστικὴν τῆς εταιρείας εἶναι σπουδαιότατος ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ, διότι ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἡ εταιρεία ὑφίσταται ὡς νομικὸν πρόσωπον ἔναντι τῶν τρίτων συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημοσίου διὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῶν φορολογικῶν αὐτοῦ ἀπαιτήσεων, καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἡ εταιρεία δικαιούται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ τὰ ἐπ' ὀνόματί της λογιστικὰ βιβλία².

Διὰ τὸν ὑπεύθυνον λογιστὴν μιᾶς Ο.Ε. εἶναι ἀπαραίτητος ἡ γνῶσις τοῦ περιεχομένου τοῦ καταστατικοῦ.

Τοῦτο συνήθως περιλαμβάνει :

1. Τὸ ἀντικείμενον τῆς Ο.Ε. (π.χ. παραγωγὴν καὶ ἐμπορίαν εἰδῶν διατροφῆς κ.τ.τ.).

2. Τὴν διάρκειαν τῆς Ο.Ε. (π.χ. ἡ Ο.Ε. συνεστήθη διὰ μίαν τριακονταετίαν, λογιζομένην ἀπὸ σήμερον 1.7.65 μέχρι 30.6. 95).

3. Τὴν ἔδραν τῆς Ο.Ε. (π.χ. Ἐδρα τῆς Ο.Ε. ὀρίζεται τὸ ἐν Ἀθήναις, Ὁδὸς . . . . . ἀριθ. . . . . Κατάστημα ταύτης).

---

1. Ὁ Ἄ. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἀν., σελ. 45, γράφει : « Μόνον προκειμένου περὶ ὠρισμένου ἢ ὀριστοῦ ἔσω, προσώπου, δύναται, φρονοῦμεν, νὰ παρασχεθῇ ἡ τοιαύτη εὐχέρεια διὰ τοῦ καταστατικοῦ ».

2. Ἡ θεώρησις λογιστικῶν βιβλίων ὁμορρυθμοῦ εταιρείας προϋποθέτει τὴν εἰς τὴν ἀρμοδίαν οἰκονομικὴν ἐφορίαν ἔγκαιρον ὑποβολὴν ἐπισημοῦ ἀντιγράφου τοῦ καταστατικοῦ τῆς εταιρείας.

4. Τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν τῆς Ο.Ε. (π.χ. Α.Χ. καὶ Σια).

5. Τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον τῆς Ο.Ε. καὶ τὰς μερίδας ἐκάστου ἐταίρου κατ' ἀρχὴν ἀντιστοίχως πρὸς τὰς εἰσφορὰς τούτου¹.

6. Τὴν δυνατότητα ἐκχωρήσεως τῶν μερίδων (π.χ. οὐδεὶς τῶν ἐταίρων θὰ δύναται νὰ ἐκχωρήσῃ τὰ, ἐν τῇ ἐταιρείᾳ, δικαιώματά του, ἄνευ ὁμοφώνου συναιρέσεως τῶν λοιπῶν ἐταίρων καὶ διὰ τὰ ὧδε ὀριζόμενα πρόσωπα).

7. Τὴν δυνατότητα καὶ τοὺς ὅρους χορηγήσεως δανείων τῆς Ἐταιρείας πρὸς τοὺς ἐταίρους καὶ ἀντιθέτως τῶν ἐταίρων πρὸς τὴν ἐταιρείαν.

8. Τὴν δυνατότητα καὶ τὰ ὅρια ἀπολήψεων τῶν ἐταίρων ἐναντι μελλοντικῶν κερδῶν.

9. Τοὺς ὅρους τῆς διαχειρίσεως (π.χ. ἡ Ο.Ε. θὰ διοικῆται ὑπὸ τῶν Α.Χ. καὶ Β.Ψ. Ἐκάτερος τούτων θὰ δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐταιρείαν, ὑπογράφων ὑπὸ τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν. Τοῦτο ὅμως ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ὅταν ἡ χρῆσις τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἐταιρείας γίνεται διὰ τὰς ἀνάγκας ταύτης. Οἱ διαχειρισταὶ εἰδικώτερον θὰ δύνανται νὰ προβαίνουν εἰς πᾶσαν πράξιν ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως, νὰ ἐκτελοῦν πᾶσαν πληρωμὴν, νὰ διενεργοῦν πᾶσαν εἴσπραξιν παρέχοντες τὰς συναφεῖς ἐξοφλητικὰς ἀποδείξεις, νὰ ἐκπροσωποῦν τὴν ἐταιρείαν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων . . . . . Δὲν δύνανται ὅμως νὰ ἀγοράζουν ἢ πωλοῦν ἀκίνητα οὔτε νὰ δανείζονται καὶ νὰ ὑποθηκεύωσιν ἀκίνητα τῆς ἐταιρείας, ἄνευ ὁμοφώνου συναιρέσεως πάντων τῶν ἐταίρων . . . . .).

10. Τὴν λογιστικὴν τῆς Ο.Ε. (π.χ. αἱ οἰκονομικαὶ πράξεις τῆς Ο.Ε. θὰ διαπιστοῦνται βάσει μιᾶς νομοτύπως τηρουμένης εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ο.Ε. λογιστικῆς. Ἡ ἑταιρικὴ χρῆσις ἀρχεται τὴν 1.1^{ου} ἐκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν 31.12^{ου}. Κατ' ἐξάρεσιν ἢ πρῶτη χρῆσις θὰ ἀρχίσῃ τὴν 1.7.65 καὶ θὰ λήξῃ τὴν 31.12.66).

11. Τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν (π.χ. τὰ κέρδη τῆς ἐταιρείας θὰ διανεμῶνται ἀναλόγως τῶν μερίδων τῶν ἐταίρων, δυναμένων νὰ

---

1. Αἱ εἰσφοραὶ, ὡς εἶδομεν, διακρίνονται ἀπὸ νομικῆς μὲν ἀπόψεως εἰς: κυριότητος, χρήσεως, ἐργασίας καὶ ἀπὸ λογιστικῆς τοιαύτης εἰς: χρηματικὰς, εἰς εἶδος καὶ εἰς ἐργασίαν. Δέον ὅμως νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὴν διάκρισιν τῶν εἰσφορῶν ἀναλόγως τῆς ἀμοιβῆς των εἰς μόνον κεφαλαιουχικὰς μερίδας (εἰσφοραὶ ἀμιγεῖς ἐνεργητικῶν, *apports purs et simples*) ἢ εἰς τε κεφαλαιουχικὰς μερίδας καὶ εἰς ὑπόσχεσιν ἐξοφλήσεως παθητικῶν βαρυνόντων τὴν εἰσφορὰν (εἰσφοραὶ μίχται ἐνεργητικῶν τε καὶ παθητικῶν, *apports mixtes*). Πρβλ. σχετικῶς *M. R e v e r d y e t H. C o u r t*, ἐνθ' ἀν. σελ. 18.

ἀποφασίσουν διὰ κοινῆς συμφωνίας τὴν δημιουργίαν ἀποθεματικῶν ἢ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν κερδῶν πρὸς ἀπόσβεσιν ζημιῶν παρελθουσῶν χρήσεων).

12. Τὴν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ (π.χ. οἱ ἑταῖροι, κατόπιν ὁμοφώνου ἀποφάσεως, θὰ δύνανται νὰ τροποποιήσουν τὸ παρὸν καταστατικὸν καὶ εἰδικώτερον νὰ αὐξήσουν ἢ ἐλαττώσουν τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον, νὰ προσλάβουν συνεταίρους ἢ νὰ παρατείνουν εἴτε διαλύσουν τὴν ἑταιρείαν).

13. Τὰς συνεπείας τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν ἑταίρων (π.χ. ὁ θάνατος ἑνὸς τῶν ἑταίρων δὲν θὰ συνεπάγεται τὴν λύσιν τῆς Ο. Ε., ἥτις θὰ συνεχίζεται μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ θανόντος...).

14. Τὰ τῆς διαλύσεως ἑκκαθαρίσεως (π.χ. ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς ἑταιρείας διορίζεται ἑκκαθαριστὴς εἴτε εἷς τῶν ἑταίρων εἴτε εἷς τρίτος. Οὗτος δύνανται νὰ προβαίῃ εἰς ἐκποίησην καὶ τῶν ἀκινήτων τῆς Ο. Ε., νὰ κινήῃ ἀγωγὰς... Ἡ καθαρὰ θέσις ἥτις θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἑκκαθαρίσεως (ἐνεργητικὴ εἴτε παθητικὴ) θὰ κατανέμεται μετὰ τῶν ἑταίρων κατὰ λόγον τῶν εἰσφορῶν των...).

15. (Τυχόν) διαιτητικὴν ρήτραν, διὰ τὰς περιπτώσεις διαφωνίας τῶν ἑταίρων, κτλ. κτλ.

3. Ἐγγραφαὶ καὶ λ/σμοὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τῆς Ὁμορρυθμοῦ Ἐταιρείας

3.1. Κάλυψις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ ὑπογραφή τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἑταιρείας ὑπὸ τῶν ἑταίρων σημαίνει γραπτὴν ὑπόσχεσιν τούτων νὰ εἰσφέρουν εἰς τὴν ἑταιρείαν ὠρισμένα ἀντικείμενα εἰσφορᾶς, σημαίνει ἄρα γραπτὴν ἀνάληψιν ὑποχρεώσεως ὑπὸ τῶν ἑταίρων νὰ εἰσφέρουν εἰς τὴν ἑταιρείαν ταῦτα.

Ἐναπτύσσοντες ὁμως ἐνταῦθα τὴν λογιστικὴν τῆς ἑταιρείας (καὶ οὐχὶ τῶν ἑταίρων) ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὴν ἄποψιν τῆς ἑταιρείας (ὡς νομικοῦ προσώπου). Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης ἡ ὑπόσχεσις καὶ ὑποχρέωσις τῶν ἑταίρων νὰ θέσουν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἑταιρείας τὰ ἀντικείμενα τῶν εἰσφορῶν των σημαίνει ἀντιστοίχως ἀπαιτήσιν τῆς ἑταιρείας νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν κατοχὴν της ταῦτα. Ὄθεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἑταιρείας ἔχομεν μίαν δημιουργίαν ἀπαιτήσεως, δηλαδὴ μονομερῆ αὔξισιν τοῦ ἐνεργητικοῦ της καὶ ἐπομένως ἴσην αὔξισιν τῆς καθαρᾶς αὐτῆς θέσεως, ἥτοι τοῦ ἑταιρικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου.

Παράδειγμα: Ἐστω ἡ Ο. Ε. « Α & Σία », συσταθεῖσα ὑπὸ τῶν Α καὶ Β, τῶν ὁποίων αἱ ἀντίστοιχοι ὑποσχέσεις εἰσφορῶν εἶναι 150.000 καὶ

250.000 δραχμαὶ εἰς μετρητά. Ἡ ἐγγραφὴ τῆς κ α λ ύ ψ ε ω ς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, θὰ εἶναι :

Ἐταῖρος Α. λ/σμός εισφορᾶς	150 000	
Ἐταῖρος Β. λ/σμός εισφορᾶς	250.000	
Ἐταιρικὸν κεφάλαιον		400 000
Κάλυψις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, ὡς τὸ ὑπ' ἀριθμ.		
καὶ ἀπὸ . . . . . συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν		
. . . . . καταχωρισθέν, τὴν . . . . . εἰς τὰ βιβλία		
τοῦ Γραμματέως Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν		

3.2 Καταβολὴ καὶ γενικώτερον πραγματοποιήσεις τῶν εισφορῶν.

Οἱ ἑταῖροι ἐκτελοῦν τὰς ὑποσχέσεις των διὰ τῆς παροχῆς τῶν ἀντικειμένων τῶν εισφορῶν των ἢ ἀντιστοίχως ἢ ἑταιρεία λαμβάνει εἰς ἐξόφλησιν τῶν κατὰ τῶν ἑταίρων ἀπαιτήσεών της τὰ ἀντικείμενα τῶν εισφορῶν. Τότε ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἑταιρείας ἔχουμεν ἀντικατάστασιν τῶν ἀπαιτήσεών της μὲ τὰ ἀντικείμενα τῶν εισφορῶν.

Παράδειγμα : Ἐὰν ἐν συνεχείᾳ τῆς καλύψεως ἐπακολουθήσῃ ἡ καταβολὴ τῶν μετρητῶν ὑπὸ τῶν ἑταίρων εἰς τὴν ἑταιρείαν ἢ ἐγγραφὴ τῆς κ α τ α β ο λ ῆ ς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου θὰ εἶναι :

Ταμεῖον	400.000	
Ἐταῖρος Α. λ/σμός εισφορᾶς		150.000
Ἐταῖρος Β. λ/σμός εισφορᾶς		250.000
Καταβολὴ εισφορῶν τῶν ἑταίρων.		

Ἐὰν εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα αἱ εισφοραὶ τῶν ἑταίρων δὲν ἦσαν εἰς μετρητά, ἀλλὰ εἰς διάφορα ἕτερα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα, τότε τὴν θέσιν τοῦ χρεουμένου λ/σμοῦ « Ταμεῖον » θὰ κατελάμβανον οἱ λ/σμοὶ διαφόρων ἐνεργητικῶν στοιχείων, ἡ δὲ ἐγγραφὴ θὰ ἐδείκνυε γενικώτερον ἤδη τὴν π ρ α γ μ α τ ο π ο ί η σ ι ν τῶν εισφορῶν τῶν ἑταίρων.

3.3. Εἰδικαὶ περιπτώσεις¹ πραγματοποιήσεως τῶν εισφορῶν τῶν ἑταίρων βάσει παραδειγμάτων.

3.3.1. *Εἰσφοραὶ εἰς μετρητά ἢ, τραπεζικὴν κατάθεσιν, ἀμέσου καταβολῆς ἅμα τῇ ουσιάσει :*

1. Οἱ M. Reverdy et H. Court, διακρίνουν ὡς ἑξῆς τὰς περιπτώ-

Κρίνεται περιττή ἡ ἔγγραφὴ τῆς *καλύψεως* τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἐγγράφεται ἀμέσως ἡ καταβολὴ τούτου, π.χ.

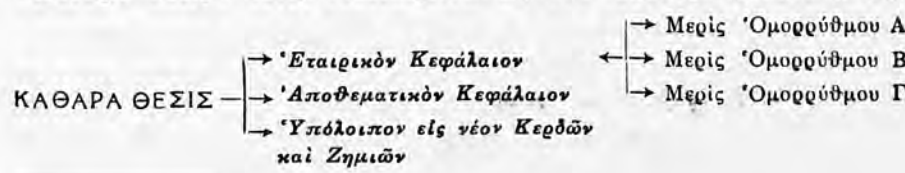
<i>Τράπεζαι</i>	300 000	300.000
<i>Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον</i>		
Εἰσφοραὶ ἑταίρων συμφώνως πρὸς τὸ ἀπό . . . . . ἰδιωτικὸν συμφωνητικόν, καταχωρισθὲν εἰς τὰ βιβλία τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν τήν		

Διὰ τῆς ἀνωτέρω ἔγγραφῆς δὲν ἐμφανίζονται τὰ μερίδια τῶν Ἑταίρων, δοθέντος ὅτι πιστοῦται εἰς καὶ μόνον *λ/σμός*, τὸ «Ἑταιρικὸν κεφάλαιον». Ἀλλὰ τὰ μερίδια τῶν ἑταίρων ἀναγράφονται εἰς τὸ καταστατικόν. Κυρίως ὅμως οὐδὲν ἐμποδίζει ὁ *λ/σμός Ἑταιρικὸν κεφάλαιον* νὰ λειτουργῇ ὡς *περιληπτικὸς* μὲ ἐιδικοὺς *λ/σμούς* τὰς μερίδας τῶν ἑταίρων.

Παλαιότερον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν περιπτώσει τῶν ἀνίσων εἰσφορῶν ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ μέθοδος τῶν χωριστῶν *λ/σμῶν* (Γενικοῦ Καθολικοῦ) «Κεφάλαιον τοῦ X» (ἢ X *λ/σμός* Κεφαλαίου), «Κεφάλαιον τοῦ Ψ» (ἢ Ψ *λ/σμός* Κεφαλαίου), ὅποτε ἡ ἀνωτέρω ἔγγραφὴ συστάσεως ὁμορροῦθμου ἑταιρείας θὰ ἠδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ἐξῆς :

<i>Τράπεζαι</i>	300.000	100 000 200 000
<i>X λ/σμός Κεφαλαίου</i>		
<i>Ψ λ/σμός Κεφαλαίου</i>		

Ἡ μέθοδος αὕτη ἀπὸ ἀπόψεως σχεδίου *λ/σμῶν* καὶ λογιστικῆς ὀργανώσεως οὐδόλως εὐσταθεῖ. Σημειοῦμεν ὅτι εἰς πλείστα σχέδια *λ/σμῶν* προβλέπεται καὶ λειτουργεῖ εἰς τὸ γενικὸν καθολικὸν εἰς καὶ μόνον *λ/σμός* «Καθαρὰ Θέσις» ὅστις ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο περαιτέρω βαθμίδας, π.χ.

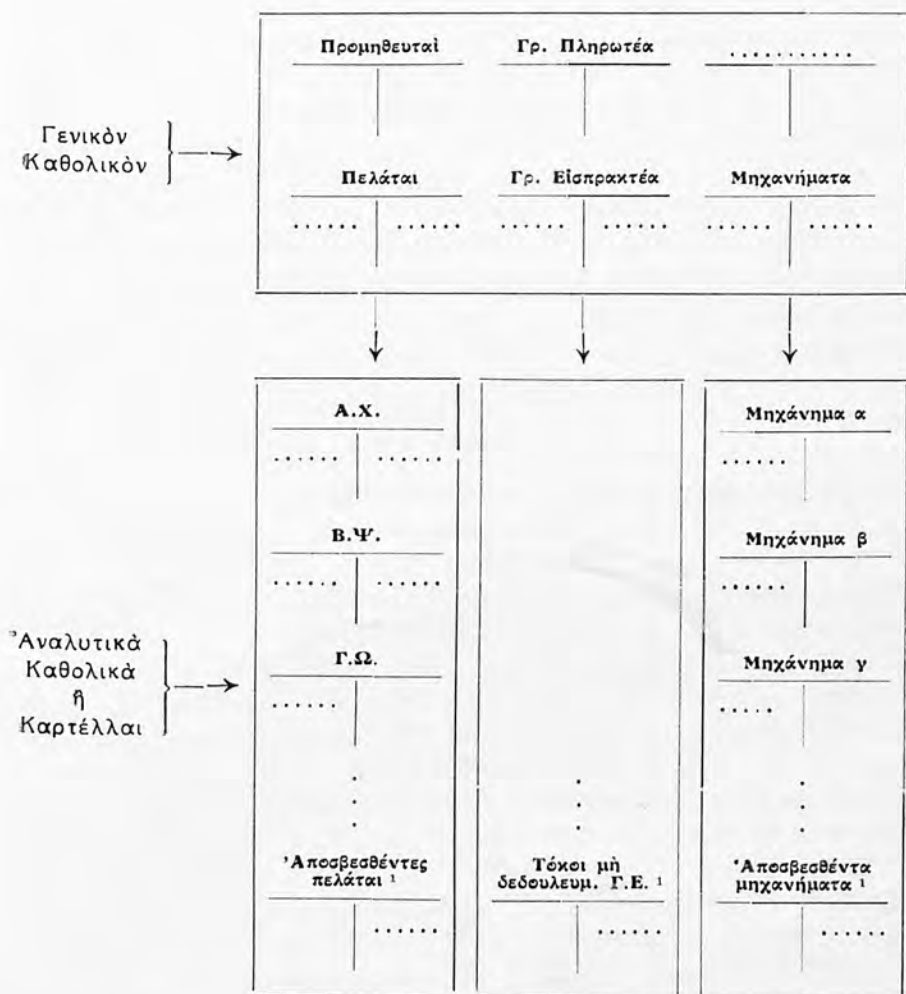
- σεις εἰσφορῶν ἐπὶ Ο.Ε.
- 1) Apports purs et simples, εἰσφοραὶ ἀμιγεῖς, αἰτίνες ἀμείβονται διὰ παροχῆς κεφαλαιουχικῶν μερίδων.
  - 2) Apports non integrelement realises à la constitution de la société, εἰσφοραὶ μὴ ὀλοσχερῶς καταβληθεῖσαι κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρείας.
  - 3) Apports grevés d'un passif, εἰσφοραὶ βαρυνόμενα: μὲ παθητικά.
  - 4) Apports comportant des créances, εἰσφοραὶ περιέχουσαι ἀπαιτήσεις, αἰτίνες συνήθως ὑφίστανται μίαν ἔκπτωσιν δι' ἐπισηφαλεῖς τοιαύτας.

3.3 2. *Εισφοραὶ ἐνεργητικῶν συμπεριλαμβάνουσαι εισφορὰς εἰς εἶδος :*

<i>Χ λ/σμός εισφορᾶς</i>		400.000	
<i>Ψ λ/σμός εισφορᾶς</i>		600 000	
	<i>Ἑταιρικὸν κεφάλαιον</i>		1.000.000
	<i>Μερίς Χ Ὑμορρύθμου</i>	400.000	
	<i>Μερίς Ψ Ὑμορρύθμου</i>	600 000	
Ὡς τὸ ἀπὸ . . . . . ἰδιωτικὸν συμφωνητικόν, καταχω- ρισθὲν εἰς . . . . . ἀπὸ			
<i>Τράπεζαι</i>		200.000	
<i>Ἐμπορικὴ Τράπεζα</i>	200.000		
<i>Ἐμπορεύματα</i>		200.000	
	<i>Χ λ/σμός εισφορᾶς</i> .		400 000
	Πραγματοποιήσις εισφορᾶς τοῦ Χ		
<i>Ἐμπορεύματα</i>		350.000	
<i>Χρεῶσται</i>		200 000	
<i>Α. Β.</i>	100 000		
<i>Α. Γ.</i>	100 000		
<i>Γραμμάτια εἰσπρακτέα</i>		55 000	
	<i>Γραμμάτια εἰσπρακτέα</i>		5 000
	<i>Τόκοι μὴ δεδουλ. γραμ. εισ/τέων</i>	5 000	
	<i>Ψ λ/σμός εισφορᾶς</i> .		600.000
	Πραγματοποιήσις εισφορᾶς τοῦ Ψ		

Ὁ Λ/σμός « Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι γραμματίων εἰσπρακτέων » δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀντίθετος (ἐνεργητικοῦ) τοῦ « Γραμμάτια εἰσπρακτέα », ὅστις μόνος του δεικνύει τὴν ὀνομαστικὴν ἢ μέλλουσαν (κατὰ τὴν λήξιν των) ἀξίαν τῶν γραμματίων. Ἀμφότεροι ὅμως οἱ λ/σμοί, ὁμοῦ λαμβανόμενοι, δεικνύουν τὴν παροῦσαν ἢ πραγματικὴν ἀξίαν τῶν γραμματίων κατὰ τὴν στιγμήν τῆς πραγματοποιήσεως τῆς εισφορᾶς τοῦ Ψ εἰς τὴν ὁμόρρυθμον ἔταιρείαν.

Ὁ Λ/σμός « Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι γραμματίων εἰσπρακτέων » ὀνομάζεται ἀκόμη καὶ « Ἀναγωγὴ γραμματίων εἰσπρακτέων εἰς τὴν παροῦσαν των ἀξίαν ». Ἀπὸ ἀπόψεως δὲ σχεδίου λ/σμῶν συμφώνως πρὸς τὰς νεωτέρας ἀπόψεις εἶναι εἰδικὸς λ/σμός τοῦ « Γραμμάτια εἰσπρακτέα ». Ὡστε ὁ λ/σμός οὗτος εἶναι εἰδικὸς - ἀντίθετος ἢ ὑπο-ἀντίθετος λ/σμός, ἥτοι :

Ἐξ ἄλλου ἐνίοτε συμβαίνει νὰ εἰσφέρωνται ἀπαιτήσεις (= Χρεῶσαι), αἵτινες νὰ γίνωνται δεκταὶ μὲ μίαν συνολικὴν ἔκπτωσην $x\%$ διὰ περιπτώσεις ἀφερεγγυότητος τῶν χρεωστῶν, θεωρουμένων συλλήβδην καὶ *in abstracto*, χωρὶς δηλαδὴ νὰ εἶναι δυνατὸς ὁ χαρακτηρισμὸς συγκεκριμένων κατὰ τούτων ἀπαιτήσεων ὡς ἐπισημασμένων. Τότε ἡ ἐγγραφή πραγματοποιήσεως τῆς εἰσφορᾶς θὰ εἶναι π.χ. τῆς μορφῆς :

1. = Λογαριασμοὶ ὑπὸ ἀντίθετοι.

Χρεῶσται	500 000	
Ἔτερα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα	3.500.000	
χρεῶσται		50.000
10 % Διαφορὰ ὑπεκτιμήσεως 1		
Χ λ/σμός εἰσφορᾶς		3.950 000

Ἐπίσης ἂν εἰσφερόμενα ἔμπορεύματα γίνονται δεκτὰ μὲ γενικὴν ἔκπτωσιν π.χ. 5 0/0, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξειδίκευσις ταύτης κατ' εἶδος ἔμπορευσίμου, τότε πάλιν ἡ ἔγγραφὴ πραγματοποιήσεως τῆς ἀντιστοίχου εἰσφορᾶς θὰ εἶναι τῆς μορφῆς :

Ἐμπορεύματα	2 000 000	
ἐμπορεύματα		100.000
5 0/0 Ἐκπτώσις ἀποτιμήσεως 1		
Ψ λ/σμός εἰσφορᾶς		1.900.000

3 3.3. Εἰσφοραὶ βαρυνόμεναι μὲ παθητικά.

Χ λ/σμός εἰσφορᾶς	300.000	
Ψ λ/σμός εἰσφορᾶς	500 000	
*Ἐταιρικὸν κεφάλαιον		800.000
Ταμεῖον	300 000	
Χ λ/σμός εἰσφορᾶς .		300 000
Ταμεῖον	100 000	
Ἐμπορεύματα	330 000	
Χρεῶσται	90 000	
Ἐπιφαλεῖς χρεῶσται	30 000	
Μηχανήματα	200 000	
Γραμμάτια πληρωτέα	2 000	
Τόκοι μὴ δεδουλ. γραμμ. πληρωτέων	2.000	
Μηχανήματα		120.000 1)
Ἄποσβεσθέντα μηχανήματα	120.000	
Ἐπιφαλεῖς χρεῶσται		20.000
Ἄποσβεσθέντες ἐπιφαλεῖς χρεῶσται	20 000	
Γραμμάτια πληρωτέα		12.000
Πιστωταὶ		100.000
Ψ λ/σμός εἰσφορᾶς		500.000

1. Ἄμφότεροι οἱ λ/σμοὶ οὗτοι εἶναι ὑποαντίθετοι λ/σμοί, ἐξυπηρετούμενοι εἰς καρτέλλας ὡς εἰδικοί λ/σμοὶ τελευταίας διαιρέσεως.

Ὁ λ/σμός «Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι γραμματίων πληρωτέων» εἶναι ἀντίθετος τοῦ λ/σμοῦ «Γραμμάτια πληρωτέα» (ἀντίθετος παθητικοῦ). Μόνος δὲ λ/σμός «Γραμμάτια πληρωτέα» δεικνύει τὴν ὀνομαστικὴν ἢ μέλλουσαν (κατὰ τὴν λῆξιν των) ἀξίαν, ὁμοῦ ὅμως μετὰ τοῦ ὡς ἄνω ἀντιθέτου τοῦ λ/σμοῦ, δεικνύουν τὴν πραγματικὴν ἢ παροῦσαν (κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς εἰσφορᾶς) ἀξίαν τῶν γραμματίων. Ὁ λ/σμός «Τόκοι μὴ δεδουλευμένοι γραμματίων πληρωτέων» καλεῖται ἀκόμη καὶ «Ἀναγωγὴ γραμματίων πληρωτέων εἰς τὴν παροῦσαν των ἀξίαν». Ἀπὸ ἀπόψεως σχεδίου λ/σμῶν, κατὰ τὰς συγχρόνους ἀπόψεις, λειτουργεῖ ὡς ὑπο-ἀντίθετος ἢ εἰδικὸς ἀντίθετος τοῦ λ/σμοῦ «Γραμμάτια πληρωτέα».

Ἐπίσης οἱ λ/σμοὶ «Ἀποσβεσθέντα μηχανήματα» καὶ «Ἀποσβεσθέντες ἐπισφαλεῖς χρεῶσται» λειτουργοῦν συμφώνως πρὸς τὰς νεωτέρας ἀπόψεις τῶν συγχρόνων λογιστικῶν σχεδίων ὡς λ/σμοὶ υπο-ἀντίθετοι ἢ εἰδικοί ἀντίθετοι τῶν λ/σμῶν «Μηχανήματα» καὶ «Ἐπισφαλεῖς χρεῶσται» ἀντιστοίχως.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν μὲ παθητικὰ βαρυνομένων εἰσφορῶν ἀνήκει συνηθέστατα καὶ ἡ περίπτωσις συστάσεως ὁμορρυθμοῦ ἐταιρείας διὰ μετὰ τὰ τρωπῆς ὑφιστάμενης (π.χ. ἀτομικῆς) ἐπιχειρήσεως. Τότε:

α) *Εἶναι δυνατόν τὰ ἐνεργητικὰ καὶ τὰ παθητικὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ γίνονιν δεκτὰ ὡς ἀντικείμενα εἰσφορᾶς εἰς ἡν ἀξίαν ταῦτα εἶναι ἀναγεγραμμένα εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰσφερομένων δὲ οὕτω τῶν ἐνεργητικῶν καὶ παθητικῶν, ἢ ἄλλως εἰσφερομένων οὕτω τῶν στοιχείων, ἅτινα συναπαρτίζουν τὸ κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰσφέρεται ἐν τῇ οὐσίᾳ μέγεθος ἴσον πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὸ κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ μέγεθος τοῦ κεφαλαίου, ὡς διαφορᾶς τῶν ἐνεργητικῶν μείον τὰ (κυρίως) παθητικὰ, συνιστᾷ τὴν ἀποτίμησιν τῆς ὑποσχέσεως, δηλαδὴ τῆς εἰσφορᾶς τοῦ ἐταίρου (ὅστις μεταβιβάζει τὴν ἐπιχείρησίν του), καὶ προσδιορίζει τὸ μέγεθος τῆς, διὰ τὸν ἐταῖρον, ἀναγνωριζομένης μερίδος.*

β) *Εἶναι ἐπίσης δυνατόν, τὰ καθ' ἕκαστον ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ στοιχεῖα νὰ γίνονιν μὲν δεκτὰ εἰς τὴν εἰς ἡν ἀξίαν ἀναγράφονται καὶ δὴ καθ' ἕκαστον, ἀλλὰ ἢ εἰς τὸν ἐταῖρον ἀναγνωριζομένη μερίς νὰ εἶναι μεγαλύτερα τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ συνηθὴς περίπτωσις προσθέτου ἀναγνωρίσεως. «Φήμης καὶ πελατείας» ὑπὲρ τοῦ εἰσφέροντος τὴν ἐπιχείρησίν του ἐταίρου.*

Παράδειγμα :

<i>E.</i>	<i>Ίσολογισμός του Α.Χ.</i>	<i>Π.</i>
Ένεργητικά στοιχεία (πλήν Ταμείου)	800.000	Παθητικά στοιχεία 300.000
	800.000	Κεφάλαιον 500.000
		800.000

‘Ο Α.Χ. μετά του Β.Ψ. συνιστοῦν Ο.Ε. μὲ κεφάλαιον 1.200.000. ‘Ο Α.Χ. εἰσφέρει τὴν ὡς ἄνω ἐπιχείρησίν του, ἐκτιμωμένην συνολικῶς εἰς 600.000 δρχ., καὶ δὴ ἀναγνωρίζομένης ὑπὲρ αὐτοῦ « Φήμης καὶ πελατείας » ἐκ δρχ. 100.000. ‘Ο δὲ Β.Ψ. εἰσφέρει 600.000 δρχ. μετρητά.

‘Η ἐγγραφή τῆς πραγματοποιήσεως τῆς εἰσφορᾶς τοῦ Α Χ. θὰ εἶναι :

<i>Διάφορα ἐνεργητικά στοιχεία</i>	800 000	
<i>Φήμη καὶ πελατεία</i>	100.000	
<i>Εἰς διάφορα παθητικά στοιχεία</i>		300.000
<i>Εἰς Α.Χ. λ/σμόν εἰσφορᾶς</i>		600.000

‘Η « Φήμη καὶ πελατεία » ἐμφανίζει καὶ ἰδιαιτέραν φορολογικὴν ἄποψιν¹. Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως ἡ ἐξ (ἀγορᾶς ἢ) εἰσφορᾶς κτηθεῖσα « Φήμη καὶ πελατεία » θὰ ὑπαχθῆ εἰς ἀπόσβεσιν.

γ) Εἶναι τέλος δυνατὸν τὰ εἰσφερόμενα καθ’ ἕκαστον ἐνεργητικά στοιχεία νὰ ἀποτιμῶνται εἰς διάφορον τῆς, εἰς ἣν ἀναγράφονται εἰς τὰ βιβλία τοῦ ἐκχωροῦντος ταύτας ἐταίρου, ἀξίας. Τοῦτο δὲ ἀσχέτως τῆς ταυτοχρόνου τυχὸν ἀναγνωρίσεως προσθέτου ἀξίας, ὡς φήμης καὶ πελατείας. “Εστω π.χ. :

1. “Ο,τι ἐμφανίζεται εἰς τὴν λογιστικὴν τῆς Ο.Ε. ὡς « Φήμη καὶ πελατεία » θὰ ἐμφανισθῆ ὡς λογιστικὸν κέρδος εἰς τὴν λογιστικὴν τοῦ Α.Χ. Ἄλλὰ τὰ λογιστικὰ κέρδη (καὶ γενικώτερον ἀποτελέσματα) δὲν συμπίπτουν πάντοτε μὲ τὰ φορολογητέα τοιαῦτα. Οὕτω ἐν προκειμένῳ τὸ ἐξ 100.000 δρχ. λογιστικὸν κέρδος τοῦ Α.Χ. θὰ φορολογηθῆ εἰς τρεῖς διαχειριστικὰς χρήσεις. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 32 τοῦ Ν.Δ. 3323/55, ὡς εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων λογίζεται καὶ ἡ ὠφέλεια ἢ τὸ κέρδος τὸ προερχόμενον : α) ἐξ ἐκχωρήσεως δικαιώματος συναφοῦς πρὸς τὴν ἄσκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος, οἷον εἶναι τὸ δικαίωμα μισθώσεως ἢ ὑπομισθώσεως ἢ προνομίου κλπ, β) ἐξ ἐκχωρήσεως ἐμπορικῆς ἢ ἄλλης ἐπιχειρήσεως, ἐπωνυμίας κλπ., τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὴν καλὴν πορείαν τῆς ἐπιχειρήσεως (ἀέρας). Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ αὐτοῦ ἀρθρου ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς ἐκχωρήσεως τῶν ἀνωτέρω περιουσιακῶν στοιχείων δὲν κτάται ἐντὸς μιᾶς μόνον χρήσεως, ἀλλ’ εἶναι συσσωρευμένον κέρδος περισσοτέρων ἐτῶν καὶ ὡς τοιοῦτον φορολογεῖται, εἰς τὸ ἔτος καθ’ ὃ ἐκτήθη καὶ τὰ δύο ἐπόμενα τοιαῦτα.

<i>Ε.</i>	<i>Ίσολογισμός τοῦ Α.Χ.</i>		<i>Π.</i>
Μηχανήματα	100.000	Κεφάλαιον	500.000
Ἐμπορεύματα	500.000	Πιστωταί	400.000
Χρεῶσται	200.000		
Ταμείον καὶ Τράπεζαι	100.000		
	<u>900.000</u>		<u>900.000</u>

Τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα ἀποτιμῶνται ἀπὸ συμφώνου ὑπὸ τῶν δύο ὁμορρυθμῶν συνεταίρων Α.Χ καὶ Β.Ψ ὡς ἑξῆς :

<i>Ε.</i>	<i>Ἀποτίμησις</i>		<i>Π.</i>
Μηχανήματα	250.000	Πιστωταί	400.000
Ἐμπορεύματα	375.000	<u>Εἰσφορὰ τοῦ Α.Χ.</u>	
Χρεῶσται	120.000	θὰ εἶναι :	465.000
Ἐπισηφαλεῖς χρεῶσται	80.000		
— Ἀποσβ. ἐπισηφαλεῖς χρεῶσται	65.000	15.000	
Ταμείον καὶ Τράπεζαι	100.000		
+ Ἀπαίτησις ἐπὶ Τραπεζῆς ἐκ δεδουλευμένων τόκων	5.000	105.000	
	<u>865.000</u>		<u>865.000</u>

Ἐὰν δὲ προσθέτως ἀναγνωρισθῇ ὑπὲρ τοῦ Α.Χ. φήμη καὶ πελατεία 135.000, τότε

<i>Ε.</i>	<i>Ἀποτίμησις</i>		<i>Π.</i>
Διάφορα ἐνεργητικά	865.000	Πιστωταί	400.000
Φήμη & πελατεία	135.000	<u>Εἰσφορὰ τοῦ Α.Χ.</u>	600.000
	<u>1.000.000</u>		<u>1.000.000</u>

Κατόπιν τῆς τοιαύτης ἀποτιμήσεως δὲν στηριζόμεθα πλέον εἰς τὰς, ἐν τοῖς βιβλίοις, (λογιστικὰς) ἀξίας ἀλλὰ εἰς τὴν ἀποτίμησιν. Οὕτω ἀναγνωρίζεται ὑπὲρ τοῦ Α.Χ. μία μερὶς ἐκ δοχ. 600.000. Ἡ ἐγγραφή τῆς πραγμάτωσεως τῆς εἰσφορᾶς του εἰς τὴν ὁμόρρυθμον ἐταιρείαν θὰ εἶναι τῆς μορφῆς :

Φήμη και πελατεία		135.000	
Ἐπιφαλεῖς χρεῶσαι		80.000	
Ἄτερα ἐνεργητικά		850.000	
	Πιστωταὶ		400.000
	Ἐπιφαλεῖς χρεῶσαι		65.000
	Ἄποσβ. ἐπισφ. χρεῶσαι	65.000	
	Α.Χ. λ/σμός εισφορᾶς		600.000

3.3.4. Ἀντικείμενα εισφορᾶς ἀδιαίρετα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία εἶναι μεγαλύτερα τῆς εταιρικῆς μερίδος :

Ἐὰν π.χ. ὁ ἑταῖρος X, ὑποσχεθεῖς νὰ καλύψῃ μερίδα 500.000 δρχ., εἰσφέρῃ ἀκίνητον ἐκτιμηθὲν εἰς 560.000 δρχ., τότε, συμφώνως ἄλλωστε πρὸς συναφῆ παράγραφον τοῦ καταστατικοῦ, κατὰ τὴν ἐγγραφὴν τῆς πραγματοποίησης τῆς εισφορᾶς θὰ χρεωθῆ ὁ λ/σμός Ἀκίνητα (ἢ ὀρθότερον χωριστὰ ὁ λ/σμός Γήπεδα καὶ χωριστὰ ὁ λ/σμός Κτήρια) μὲ 560.000, πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ εισφορᾶς τοῦ X μὲ 500.000 καὶ τοῦ ἀτομικοῦ λ/σμοῦ τοῦ ἴδιου μὲ 60.000. Ἡ περίπτωση αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὴν προηγουμένην ἐὰν θεωρηθῆ ὅτι ὁ X εἰσφέρει ἐνεργητικά (τὸ ἀκίνητον) συνοδευόμενα μὲ παθητικά (τὴν πρὸς τὸν ἴδιον ὀφειλὴν τῆς Ο.Ε.).¹

3.3.5. Ἀντικείμενα εισφορᾶς εἰς εἶδος συνιστάμενα εἰς δικαιώματα χρήσεως :

Τὸ δικαίωμα π.χ. τῆς χρήσεως οἰκοδομῆς δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον εισφορᾶς εἰς εἶδος εἰς Ο.Ε. Τὸ θέμα τοῦτο ἔχει καὶ λογιστικὴν καὶ φορολογικὴν² ἰδιορρυθμίαν καὶ σπουδαιότητα.

Ἡ λογιστικὴ ἄποψις τοῦ θέματος ἐμφανίζει δύο βασικῶς διίσταμένας

1. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν προκειμένης εισφορᾶς ἀκινήτου βεβαρημένου μὲ ἐνυπόθηκον δάνειον.

2. Ὡς πρὸς τὴν φορολόγησιν τῆς εισφορᾶς χρήσεως οἰκοδομῆς εἰς Ο.Ε. ὑπεστηρίχθησαν (ὄρα Δ.Φ.Ν. 218—230) τρεῖς ἀπόψεις. Κατὰ τὴν πρώτην, τοῦ Π. Ν ο μ ι κ ο ὦ (ὄρα καὶ Ε.Σ. 190/1963 ὡς καὶ Δευτεροβ. Ἀθηνῶν 585/1964), ἡ εἰσφορὰ αὕτη συνιστᾷ μίσθωσιν, μὲ τεκμαρτὸν μίσθωμα. Ὁ εἰσενεγκὼν τὴν χρῆσιν θὰ φορολογηθῆ ὡς ἐκμισθωτῆς (εἰς τὴν Α' πηγὴν), θὰ ἐκπέσῃ δὲ ἐκ τοῦ ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων (Δ' πηγῆς) εἰσοδήματός του τὸ ἐξ οἰκοδομῶν (Α' πηγῆς) τοιοῦτον, πρὸς ἀποφυγὴν διπλῆς φορολογίας. Κατὰ τὴν δευτέραν, τοῦ Ν. Τ ό τ ο η, ἡ ἑταιρεία χρησιμοποιοῦσα τὸ ἀκίνητον θὰ φορολογηθῆ, διότι αὕτη κτᾶται εἰσόδημα Α' πηγῆς. Τοῦτο θὰ προσδιορισθῆ τεκμαρτῶς καὶ θὰ ἐκπεσθῆ ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς ἑταιρείας. Κατὰ τὴν τρίτην ἄποψιν, τῶν Θ. Κ ο σ μ ο π ο ὺ λ ο υ, Μ ι χ. Κ υ π ρ α ί ο υ (ὄρα Φορολογικὸν Δίκαιον σ. 228—245), ἐκ τῆς εισφορᾶς τῆς χρήσεως οἰκοδομῆς εἰς ἑταιρείαν προκύπτει εἰσόδημα (οὐχὶ οἰκοδομικὸν ἀλλὰ) ἐμπορικόν (ὕπὸ μορφὴν κερδῶν).

λύσεις. Κατὰ τὴν πρώτην ἡ ἀξία χρήσεως ἀποτελεῖ ἐνεργητικὸν στοιχεῖον οὐσίας¹ καὶ δύναται νὰ ἀντιπροσωπεύῃ κεφάλαιον.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἡ ἀξία εἰσφορᾶς χρήσεως—ὡς καὶ ἡ ἀξία εἰσφορᾶς ἐργασίας—δέον νὰ ἐμφανισθῇ δι' ἐγγραφῆς τάξεως² καὶ οὐχὶ οὐσίας.

1. Ἡ ἐγγραφὴ πραγματοποιήσεως τῆς εἰσφορᾶς θὰ εἶναι τότε ἐγγραφὴ οὐσίας, τῆς μορφῆς «Ἀξία χρήσεως οἰκοδομῆς» εἰς «X λ/σμός εἰσφορᾶς», ἥτις ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν προηγουμένην αὐτῆς ἐγγραφὴν καλύψεως τοῦ κεφαλαίου «X λ/σμός εἰσφορᾶς» εἰς «Ἐταιρικὸν κεφάλαιον» καταλήγει εἰς ἀναγνώρισιν κεφαλαϊκῆς μερίδος εἰς τὸν X.

Πῶς ὅμως θὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἀξία τῆς εἰσφερομένης χρήσεως;

Εἶναι δυνατὸς εἰς ὀριστικὸς προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας ταύτης;

Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι δὲν δύναται τις νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ ἀξία χρήσεως εἶναι ἡ παρούσα ἀξία τῶν ἐνοικίων, ἅτινα μὴ ὑπαρχούσης τῆς εἰσφορᾶς χρήσεως ἡ ἐταιρεία θὰ κατέβαλλεν εἰς τρίτους καὶ δὴ κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν διάρκειαν τῆς εἰσφερομένης χρήσεως. Διότι ἀπλούστατα δὲν συμφωνεῖται τοιαύτη ὠρισμένη διάρκεια, ἀφοῦ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 779 Α.Κ. ἐπὶ (προώρον) λύσεως τῆς ἐταιρείας τά, μόνον κατὰ χρῆσιν, εἰσνεχθέντα εἰς τὴν ἐταιρείαν πράγματα ἀποδίδονται αὐτοῦσια.

Οὕτω, καὶ ὁ Α. Ν. Γ ε ω ρ γ α κ ό π ο υ λ ο ς, ἐνθ' ἄν., σελ. 284, γράφει: «ἡ ἀρχὴ τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου ἀφορᾷ μόνον τὰς ἀποδοτέας κατ' ἀξίαν εἰς τοὺς ἐταίρους εἰσφορᾶς, οὐχί, τὰς κατὰ χρῆσιν τοιαύτας ἢ τὰς εἰσφορᾶς ἐργασίας μὴ ἐπιδεικτικὰς λογιστικῆς ἐκφράσεως, οὐδ' ἀποδοτέας κατ' ἀξίαν. Οἱ ἐταῖροι δύνανται νὰ συμφωνήσουν ἀποδοτέα ποσὰ ὡς ἀξίαν καὶ τῶν εἰσφορῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο δέον ρητῶς νὰ συμφωνηθῇ, μὴ προκύπτον κἂν ἐκ τῆς ἀπλῆς ἐκτιμήσεως τῶν εἰσφορῶν. Καθορισμὸς τοιαύτης ἀποδοτέας ἀξίας τῆς εἰσφορᾶς σημαίνει κατ' οὐσίαν ἐγγῆσιν ὠρισμένου κέρδους, εἰς τοὺς τοιοῦτους ἐταίρους κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἐταιρείας».

2. Ὅρα καὶ Π. Γ ρ α ι κ ο ν, εἰς Δ.Φ.Ν. 243 τοῦ 1960, καθ' ὃν ἡ κατὰ 50 % π.χ. συμμετοχὴ εἰς Ο.Ε. τοῦ Α εἰσφέροντος π.χ. μετρητὰ δρχ. 2.000.000 καὶ τοῦ Β εἰσφέροντος τὴν χρῆσιν βιομηχανοστασίου δικαιολογεῖται ἐκ τῆς ἰσοδυναμίας τῶν εἰσφερομένων καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸ εἰσόδημα τούτων (π.χ. ἐτήσιος τόκος 5 % ἐπὶ 2.000.000=100.000 καὶ ἐτήσιον ἐνοίκιον βιομηχανοστασίου =100.000) καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἰσότητος τοῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου (2.000.000) πρὸς τὴν ἀξίαν χρήσεως (τοῦ βιομηχανοστασίου) εἰκοσαετοῦς διαρκείας (ἐνοίκια 100.000×20=2.000.000). Καὶ μονοετῆς ἐάν ἦτο ἡ διάρκεια τῆς ἐταιρείας ἢ συμμετοχὴ εἰς τὰ κέρδη θὰ ἦτο ἡ αὐτὴ 50 % δοθέντος ὅτι ἂσαν καὶ ὁ Β εἰς τὴν αὐτὴν ὑποβάλλονται θυσίαν (ὁ Α τῶν 5 % τόκων ἐπὶ 2.000.000=100.000 καὶ ὁ Β τῶν ἐνοικίων τοῦ ἔτους=100.000). Διαλυομένης τῆς ἐταιρείας καὶ ἀπομένοντος μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν πιστωτῶν ἐνεργητικοῦ διανεμητέου εἰς τοὺς ἐταίρους 5.000.000 π.χ. ὁ Α θὰ λάβῃ τὸ κεφάλαιόν του 2.000.000 καὶ 1.500.000 $\left(= \frac{1}{2} \text{ τῶν ὑπολοίπων } 3.000.000 \right)$, ὁ δὲ

Β μόνον τὸ $\frac{1}{2} \times 3.000.000 = 1.500.000$. Τυχὸν διανομὴ μὲ ἐπιστροφὴν εἰς τε τὸν Α καὶ εἰς τὸν Β ἀνὰ 2.000.000 (ὡς κεφάλαιον) καὶ ἀνὰ 500.000 (ὡς κέρδη) θὰ ἐσημεινε δωρεὰν 1.000.000 εἰς τὸν Β.

Ἦτοι :

Ἄξια χρήσεως οἰκοδομῆς κυριότητος Χ

Εἰς ἑταῖρον Χ, λ/σμός ἀξίας χρήσεως οἰκοδομῆς του¹.

Ὡς πρὸς τὸ θέμα ποῖος δικαιούται νὰ προβαίη εἰς τὴν διενέργειαν τῶν ἀποσβέσεων τῆς οἰκοδομῆς, ἧς ἡ χρῆσις εἰσηνέχθη εἰς τὴν ἑταιρείαν, ἄλλοτε ὑπεστηρίζετο ὅτι « οὔτε ἡ ἑταιρεία δικαιούται νὰ προβαίη εἰς ἀπόσβεσιν, διότι αὕτη στερεῖται τῆς κυριότητος τῆς οἰκοδομῆς, οὔτε ὁ εἰσενεγκὼν τὴν χρῆσιν ἑταῖρος, διότι τό, εἰς αὐτόν, παραχωρούμενον δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη τῆς ἑταιρείας καλύπτει καὶ τὴν ἀπόσβεσιν »².

Γίνεται παρ' ἡμῖν ἡδὴ δεκτόν, ὅτι ὁ εἰσενεγκὼν τὴν χρῆσιν οἰκοδομῆς ἑταῖρος δύναται, τηρῶν ἰδιαιτέρον βιβλίον διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀξίας κτήσεως καὶ τῶν ἐν συνεχείᾳ ἐνεργουμένων ἀποσβέσεων, νὰ προβαίη εἰς τὰς νομίμους ἀποσβέσεις³ τῶν κατὰ χρῆσιν εἰσφερομένων παγίων καὶ νὰ ἐκπίπτῃ ταύτας

1. Ἐάν ἡ ἀξία χρήσεως θεωρηθῇ ὡς παρούσα ἀξία ράντας μὲ χρονικὴν διάρκειαν (n) ἐτῶν ἴσην πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρείας, μηνιαῖον ὄρον, (ε) ἴσον πρὸς τὰ μηνιαίως ἐξοικονομούμενα ἐνοίκια καὶ ἐπιτόκιον (i) τὸ κρατοῦν διὰ τὰς μακροπροθέσμους πράξεις, τότε ἡ τοιαύτη παρούσα ἀξία θὰ βαίη κατ' ἔτος μειουμένη καὶ θὰ πρέπει ἡ ἐγγραφὴ τάξεως, ἧτις ἀρχικῶς θὰ δεικνύη τὴν παροῦσαν ἀξίαν π.χ. ράντας 20 ἐτῶν, νὰ ἐμφανίζῃ ἐν συνεχείᾳ (κατ' ἔτος) παροῦσαν ἀξίαν ράντας 19 ἐτῶν, 18 ἐτῶν, 17 ἐτῶν κ.ο.κ., ἧτοι :

$$ε \cdot α \frac{\left(\frac{j}{12}\right)}{12 - 20} \quad ε \cdot α \frac{\left(\frac{j}{12}\right)}{12 - 19} \text{ κ.ο.κ.}$$

Ἐπὶ προώρου λύσεως θὰ διενεργῆται ἀντιλογισμὸς τῶν λ/σμῶν τάξεως, διὰ τὰ τότε ὑπόλοιπά των.

2. Πῶς ὁμως ἐξασφαλίζεται ἡ ὑπαρξις καὶ δὴ ἡ συνεχῆς τοιαύτη κερδῶν ; Οὔτω, ἐξ ἄλλου, θὰ ἦτο δυνατόν ἐντὸς τῆς διαρκείας τῆς εἰσφερομένης χρήσεως τὸ μὲν πάγιον νὰ φθειρῆται, οὐδεὶς δὲ νὰ δύναται νὰ ἐνεργῇ τὰς ἀναλόγους ἀποσβέσεις. Αἱ ἀντιοικονομικαὶ συνέπειαι γενικεύσεως μιᾶς τοιαύτης ἀρχῆς ἐπὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐθνικῆς παγίας περιουσίας εἶναι ἐξώφθαλμοι.

3. Ἀντιθέτως ὁ Μ. Κ υ π ρ α ῖ ο ς εἰς «Φορολογικὸν Δίκαιον», Ἀθῆναι, σελ. 243 κ.έ., ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀποψις αὕτη τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, καθ' ἣν ὁ παραχωρήσας τὴν χρῆσιν ἑταῖρος δικαιούται νὰ προβῇ εἰς τὰς ἐκπτώσεις τοῦ ἄρθρου 35 (τοῦ Ν.Δ. 3323/55), δὲν εἶναι νόμιμος, διότι ἐλλείπουν αἱ προϋποθέσεις τῶν ἄρθρων 31, 34 καὶ 35. Αἱ ἀποσβέσεις κλπ. ἐκπίπτονται ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων τῆς ἑταιρείας . . . καὶ οὐδεμία διάταξις ὀρίζει ὅτι αἱ ἀποσβέσεις ἐκπίπτονται μόνον ἐκ τοῦ καθαρῶ ἐισοδήματος (κέρδους) τοῦ ἑταίρου. . . κλπ. κλπ. Οὗτος ὑποστηρίζει ὅτι ἡ παραχώρησις τῆς χρήσεως οἰκοδομῆς εἰς τὴν ἑταιρείαν συνιστᾷ τυπικὴν περίπτωσιν τῆς λεγομένης «οἰκονομικῆς ἰδιοκτησίας ἄνευ συνδρομῆς τῆς νομικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πράγματος» καὶ ὅτι ἡ ἑταιρεία οὐσιαστικῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειάν της ἐκμεταλλεύεται ἀποκλειστικῶς τὰς χρησιμότητας τῆς οἰκοδομῆς καὶ κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἰδιοκτῆτου της, συμπεραίνει δὲ ὅτι τὸ θέμα δέον νὰ λυθῇ διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ, δι' ἀρτίας καὶ συστηματικῆς νομοτεχνικῆς καταστρώσεως τῶν συναφῶν διατάξεων.

ἐκ τοῦ εἰσοδήματος ἔμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων (Δ' Κατηγορίας) τοῦ περιλαμβανομένου ἐν τῇ ἔτησίᾳ δηλώσει φόρου εἰσοδήματος.

Δύναται ὅμως νὰ ὑποστηριχθῇ¹ καὶ ἡ ἄποψις τοῦ, μόνον ὑπὸ ὠρισμένας ἔξαιρετικὰς προϋποθέσεις, σχηματισμοῦ (ὑπὸ τῆς ἐταιρείας) ἀφορολογήτου προβλέψεως (ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων).

1. Δύο εἶναι αἱ ἀναγκαῖαι συνθήκαι ἵνα ἐν κατ' ἀρχὴν πάγιον περιουσιακὸν στοιχεῖον ὑπαχθῇ εἰς ἀπόσβεσιν: α) πρέπει τὸ πάγιον περιουσιακὸν στοιχεῖον νὰ ὑπόκειται εἰς *φθοράν*, β) πρέπει ἐπίσης τὸ πάγιον περιουσιακὸν στοιχεῖον νὰ ἀνήκῃ κατὰ *κυριότητα* εἰς τὸν ἐνεργοῦντα τὴν ἀπόσβεσιν, ὅστις ὅμως οὐ μόνον νὰ εἶναι ὁ κύριος ἀλλὰ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν *εὐθύνην* τῆς πλήρους ἀνανεώσεως τοῦ παγίου περιουσιακοῦ στοιχείου, κατὰ τὸ πέρασ τῆς ὠφελίμου ζωῆς του. Εἶναι ὅμως ἐνίστε δυνατόν νὰ ἀποχωρίζεται ἡ εὐθύνη τῆς ἀνανεώσεως τοῦ στοιχείου ἀπὸ τὴν κυριότητα τούτου. Τότε προτείνεται ὅπως, ἀντὶ τῆς ἀποσβέσεως εἰς ἣν θὰ προέβαιεν ὁ κύριος τοῦ στοιχείου ἐφόσον θὰ εἶχε συγχρόνως καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἀνανεώσεώς του καὶ εἰς ἣν δὲν δύναται ἤδη οὗτος νὰ προβῇ (λόγω τῆς μεταθέσεως τῆς εὐθύνης ταύτης εἰς τρίτον), ὁ ἔχων τὴν εὐθύνην τῆς ἀνανεώσεως τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου, προβαίη, οὗτος καὶ μόνον, εἰς δημιουργίαν (ἀφορολογήτου) προβλέψεως δι' ἀπόσβεσιν.

Ἐν τῇ πράξει ὑφίστανται τοιαῦται ἔξαιρετικαὶ περιπτώσεις ἀποχωρισμοῦ τῆς κυριότητος (νομικῆς ἰδιοκτησίας) ἀπὸ τὴν εὐθύνην ἀνανεώσεως (οἰκονομικῆς ἰδιοκτησίας). Ἐάν π.χ. εἷς μισθωτῆς (γεωργός, ἔμπορος ἢ βιομήχανος) βᾶσει εἰδικῆς συμφωνίας δεχθῇ ὅπως εὐθύνεται οὐ μόνον διὰ τὰς τρεχούσας συντηρήσεις καὶ ἐπισκευὰς τοῦ μισθίου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν, κατὰ τὴν λήξιν τῆς μακροετοῦς μισθώσεως, ἐπιστροφὴν τοῦ μισθίου εἰς οἵαν κατάστασιν εὐρίσκειτο τοῦτο κατὰ τὴν σύναψιν (ἔναρξιν) τῆς συμβάσεως. τότε ὑφίσταται ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ βᾶρος τῆς ἀποσβέσεως ἐνὸς στοιχείου, ὅπερ δὲν εἶναι τῆς κυριότητός του. Ἄν καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν, εἰς βᾶρος τῶν ἀποτελεσμάτων, χρεώσιν τῶν συναφῶν διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ μισθίου εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν δαπανῶν, ἐν τούτοις φαίνεται λογιστικῶς ὀρθότερον καὶ συμφωνότερον πρὸς τὴν οἰκονομικὴν πραγματικότητα νὰ δημιουργηθῇ καθ' ἑκάστην χρῆσιν μία ἀφορολόγητος «πρόβλεψις δι' ἀπόσβεσιν τοῦ μισθίου», ἣς τὸ ἔτησιον ποσὸν θὰ ἰσοῦτο πρὸς τὴν κανονικὴν ἔτησιαν ἀπόσβεσιν τοῦ μισθίου. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι τότε ὁ κύριος (ἐκμισθωτῆς) τοῦ μισθίου εἰς οὐδεμίαν θὰ ἐδικαιούτο νὰ προβῇ ἀπόσβεσιν τούτου, διότι στερεῖται τῆς εὐθύνης τῆς ἀνανεώσεώς του. Ἀντίστοιχον περίπτωσιν συνιστᾷ ἡ δαπάνη, διὰ κτίσματα καὶ ἐγκαταστάσεις ἐπὶ ἀλλοτρίου ἐδάφους, περιερχομένας μετὰ τὴν λήξιν τῆς συμβάσεως εἰς ἰδιοκτῆτην ἐδάφους ἄνευ ἀποζημιώσεως, ἣτις (δαπάνη) δὲν εἶναι μὲν ἀποσβέσιμος τυγχάνει ὅμως ἔτι καὶ παρ' ἡμῖν νόμῳ ἐκπεστέα (οὐχὶ ἐκ τῶν κερδῶν τοῦ ἔτους λήξεως τῆς συμβάσεως ἀλλὰ) τμηματικῶς ἐκ τῶν κερδῶν ὧλων τῶν ἐτῶν τῆς διαρκείας τῆς συμβάσεως διὰ σχηματισμοῦ κατ' ἔτος ἀνσλόγου ἀφορολογήτου «ἀποθεματικοῦ» ἢ (ὡς συνήθως ὀνομάζεται) ἀφορολογήτου «ἀποθεματικοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν (ἀνανέωσιν) ἐνεργητικοῦ περιελευσομένου μετὰ πάροδον χρόνου εἰς τρίτους». Τὸ τοιοῦτον ὅμως (δηθεν) ἀποθεματικὸν εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ πρόβλεψις ἀποσβέσεως. Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην αἱ ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι ὁμιλοῦν σαφῶς περὶ προβλεπομένης ἀποσβέσεως. (Ora A l b a n B é c h a d e, Directeur des contributions directes l'amortissement, étude juridique, comptable et fiscale, Bordeaux 1955).

3.3.6. Είσοφοι υπηρεσιών και εργασίας :

Ἐντικείμενον εἰσφορᾶς δύνανται νὰ ἀποτελέσουν καὶ αἱ ὑπηρεσίαι καὶ ἡ ἐργασία, π.χ. ἐνὸς τῶν ἐταίρων, πάντως ὄχι ἡ διαχειριστικὴ ἐργασία. Συνήθης εἶναι ἡ περίπτωσις π.χ. εἰσφορᾶς ὑπὸ τινος τῶν ἐταίρων τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ τεχνικῶν γνώσεων καὶ δεξιότητων ἐπὶ τῆς προβλεπομένης παραγωγικῆς δραστηριότητος.

Παράδειγμα : Οἱ κεφαλαιοῦχοι Α.Χ. καὶ Β.Ψ. συνιστοῦν ἑταιρείαν κατασκευῆς εἰδικῶν κινητῶν. Καταθέτοντες δὲ ἀνά 400.000 δρχ. προσλαμβάνουν ὡς ἑταῖρον τόν, στερούμενον περιουσίας, Γ.Ω, εἰδικὸν ἐμπειροτέχνην κατέχοντα πλήρως τὴν τεχνικὴν τῆς κατασκευῆς κινητῶν.

Ἡ εἰσφορὰ τοῦ Γ.Ω. μὴ συνιστῶσα κεφάλαιον¹ θὰ ἐμφανισθῇ εἰς λογαριασμοὺς τάξεως καὶ δῆ :

Εἰδικαὶ γνώσεις ἐταίρου Γ.Ω.

δρχ. ....

εἰς Γ.Ω. λ/σμοὺς εἰδικῶν γνώσεων

δρχ. ....²

1. Ἡ εἰσφορὰ ἐργασίας δὲν ἀπαρτίζει τμῆμα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, οὔτε ἡ ἑταιρεία δύνανται νὰ μεταβιβάσῃ ταύτην, οὔτε οἱ ἐταιρικοὶ δανεισταὶ νὰ ἐπιληφθοῦν αὐτῆς (Κ. Κ α ρ α β ᾶ ς, Ἐγχειρίδιον Ἐμπορικοῦ Δικαίου, τ. 1, ἔκδ. δευτέρα, Ἀθήναι 1962, σελ. 432). Ἐξ ἄλλου τὸ κεφάλαιον δὲν εἶναι οὐσιώδης στοιχεῖον τῆς ἑταιρείας, ἐφόσον ἀντικείμενον εἰσφορᾶς δύνανται νὰ εἶναι μόνον ἡ ἐργασία ἢ ἡ πίστις τῶν συνεταίρων. Δηλαδή εἶναι δυνατὸν νὰ συσταθοῦν *ἑταιρεία ἄνευ κεφαλαίου* καὶ τοιαῦται δύνανται νὰ εἶναι αἱ δμόρρυθμοι, αἱ ἑτερόρρυθμοι (τὰ ἑτερόρρυθμα μέλη τῶν ὁποίων δύνανται νὰ εἰσφέρουν τὴν ἐργασίαν των, ἐφόσον αὐτὴ δὲν ἐμπίπτει εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἄρθρ. 27 Ε.Κ.) καὶ αἱ συμμετοχικαὶ (Κ. Κ α ρ α β ᾶ ς, ἐνθ' ἄν., σελ. 429).

2. Τὸ εἰς δρχ. ποσὸν τῆς ἀνωτέρω ἐγγραφῆς θὰ εἶναι ἡ ἐν τῷ καταστατικῷ διὰ τὴν χαρτοσήμανσιν *τιθεμένη ἀξία*. Ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς εἰσφερομένης ἐργασίας ὀφείλεται χαρτόσημον 1,5 % . Τοῦτου δοθέντος οἱ ἑταῖροι συμφέρον ἔχουν νὰ ἀποτιμήσουν τὰς εἰσφερομένας ὑπηρεσίας ἢ ἐργασίαν κατὰ τὸ δυνατόν χαμηλότερον πρὸς ἀποφυγὴν πληρωμῆς χαρτοσήμου. Ἐκ τοῦ παρεχομένου ὁμως εἰς τὸν εἰσφέροντα ὑπηρεσίας ἑταῖρον ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν κερδῶν καὶ τοῦ ποσοστοῦ εἰς τὸν ἢ τοὺς εἰσφέροντας περιουσιακὰ στοιχεῖα συνάγεται ἡ κάτωθι φοροτεχνικῶς κρατήσασα μέθοδος ἀποτιμήσεως τῆς εἰσφερομένης ἐργασίας, στηριζομένη εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι «ἴσος ἀξίας εἰσφοραὶ παρέχουσιν ἴσα ἐταιρικά δικαιώματα».

Π.χ. ὁ Α εἰσφέρει μερικτὰ Δρχ. 200.000 μὲ ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη 50 %

ὁ Β εἰσφέρει ἐμπορεύματα Δρχ. 150.000 μὲ ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη 37 1/2 %

ὁ Γ εἰσφέρει τὴν ἐργασίαν του μὲ ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη 12 1/2 %

Ἐπὶ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι μόνος ὁ Γ εἰσφέρει ἐργασίαν, τῶν Α καὶ Β μὴ ὑποχρεουμένων εἰς τοιαύτην, ἢ, εἰς χαρτόσημον ὑποβλητέα, ἀξία ἐργασίας τοῦ Γ εἶναι

3 3.7. *Τὰ έξοδα ίδρύσεως Ο.Ε. και αἱ συναφεῖς έγγραφαί :*

Τὰ έξοδα ίδρύσεως¹ (frais de constitution — Gründungskosten) ὀρίζονται ὡς τὰ έξοδα, ἅτινα προκαλοῦνται ἐκ τῆς δημιουργίας μιᾶς ἐταιρείας. Εἰς τὴν Ἀγγλοαμερικανικὴν βιβλιογραφίαν συναντῶνται ὑπὸ τὸν ὄρον organisation expenses (έξοδα ὀργανώσεως).

Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὰ έξοδα ίδρύσεως μιᾶς Ο.Ε. παρατηροῦμεν : Κατὰ τὴν νέαν σύστασιν μιᾶς Ο.Ε. θὰ προκληθοῦν διαφόρου φύσεως έξοδα και δὴ :

α) Τὸ χαρτόσημον 1,80 % (Βασικὸν 1,50 % προσηυξημένον κατὰ 10 % Ο.Γ.Α. και 10 % Τ.Ε.Β.Ε.) ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου (καθαρᾶς περιουσίας) τῆς Ο.Ε.².

β) Δικαιώματα Ταμείου Συντάξεων Νομικῶν 0,50 % ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου.

γ) Δικαιώματα Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων 1 % ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου.

δ) Συμβολαιογραφικά έξοδα, ἀμοιβαὶ δικηγόρων κ.τ.τ.

Ἐὰν αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἐταίρων περιλαμβάνουν και εἰσφορὰς εἰς εἶδος, ἐντὸς δὲ τούτων συγκαταλέγονται και ἀκίνητα, ταῦτα θὰ ἐξαιρεθῶσι τοῦ ὡς ἄνω χαρτοσήμου, διότι κατὰ τὴν μεταβίβασιν των εἰς τὴν ἐταιρείαν θὰ ἔχη ἤδη καταβληθῆ ὁμοῦ μετὰ τοῦ φόρου μεταβιβάσεως και τὸ ἀντιστοιχῶς ἔνσωματωθὲν εἰς τὸν φόρον τοῦτον χαρτόσημον³.

Ἐξ ἄλλου, ἐὰν πρόκειται (οὐχὶ περὶ νέας συστάσεως ἀλλὰ) περὶ συστάσεως ἐκ μετατροπῆς, τότε θὰ χαρτοσημανθῶσι

Δρχ. 50.000. (Ἔορα και Π. Πούγγουρα και Χ. Κύτταρη ν, Ἡ φορολογία τῶν προσωπικῶν ἐταιρειῶν, Ἀθῆναι 1960, σελ. 156 κ.ἐπ.)

1. Συμφώνως πρὸς τὰ σύγχρονα λογιστικὰ σχέδια ταῦτα ὑπάγονται εἰς τόν, εὐρυτέρας ἐννοίας, λ/σμὸν Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως (frais d'établissement - Errichtungskosten), ὅστις περιλαμβάνει τὰ, ἀναγκαῖα διὰ τὴν δημιουργίαν ἢ τὴν χρηματοδότησιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἢ ἀκόμη διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν ταύτης μετὰ τὰ ἀναγκαῖα μέσα παραγωγῆς, έξοδα. Τέλος ὁ λ/σμὸς Ἐξοδα πρώτης ἐγκαταστάσεως εἶναι ὑποδιαίρεσις τοῦ λ/σμοῦ Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως, εἰς τοῦτον δὲ καταχωροῦνται τὰ έξοδα ἐρεύνης τῆς ἀγορᾶς και γενικωτέρων ἐρευνῶν, τὰ έξοδα ἐκτάκτων δημοσιεύσεων κ.τ.τ.

Εἰς τὰ λογιστικὰ σχέδια ὁ λ/σμὸς Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως διαιρεῖται συνήθως ὡς ἐξῆς :

Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως	—	έξοδα ίδρύσεως
	—	έξοδα πρώτης ἐγκαταστάσεως
	—	έξοδα ἀξίσεως κεφαλαίου
	—	έξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν
	—	έξοδα κτήσεως παγίων
	—	διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν
	—	ἀποσβεσθέντα έξοδα ἐγκαταστάσεως

2. και 3. Ἔορα Κ. Κῆ ν τ ὶ ὡ σ η ν, Τὰ τέλη χαρτοσήμου, Ἀθῆναι 1961 σελ. 145.

καὶ τὰ τυχὸν εἰσφερόμενα παθητικὰ στοιχεῖα¹ καὶ δὴ μὲ ἐμπορικὴν κλίμακα (1%) , ἐὰν τὰ εἰσφερόμενα ἀφοροῦν τὸ ἐμπόριον καὶ οἱ εἰσφέροντες εἶναι ἔμποροι, ἄλλως μὲ ἀστικὴν τοιαύτην (3%)

Ἐπαντα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἕδραν τῆς Ο.Ε. ἔξοδα (χαρτόσημα, δικαιώματα, ἀμοιβαί, φόροι μεταβιβάσεως ἀκινήτων κ.τ.τ.) θὰ ἐγγραφοῦν εἰς ἓνα λ/σμὸν τῆς τάξεως τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ, καλούμενον συνήθως παρ' ἡμῖν « Ἐξόδα Ἰδρύσεως καὶ Ὁργανώσεως », καὶ θὰ ἀποσβεσθῶσιν εἴτε ὀλοσχερῶς εἰς μίαν χρῆσιν εἴτε κατὰ ποσοστὸν.

Κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἄποψιν, ἄπαξ καθορισθέντος τοῦ ποσοστοῦ ἀποσβέσεως δέον νὰ συνεχίζονται σταθερῶς μὲ τὸ αὐτὸ ποσοστὸν αἶ, ἐν συνεχείᾳ, κατὰ τὰς ἐπομένας χρήσεις, ἐνεργηθησόμεναι ἀποσβέσεις. Ἡ διάρκεια τῆς ἀποσβέσεως τῶν ἐξόδων Ἰδρύσεως καὶ Ὁργανώσεως ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν δύναται νὰ εἶναι μείζων τῆς δεκαετίας, ἐφαρμοζομένων ἀντιστοίχως τῶν, ἐπὶ Α.Ε., καθοριζομένων².

4. Ἐγγραφαὶ καὶ λ/σμοὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Ὁμορρυθμοῦ Ἐταιρείας.

4.1. Γενικά.

Κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Ο.Ε. ἀναφαίνονται τὰ θέματα τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς, τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν ἐταίρων καὶ τῶν τῆς ἐταιρείας κατέναντι τῶν τρίτων.

Διαχειριστὴς ἢ διαχειρισταὶ διορίζονται ἑταῖροι ἢ καὶ τρίτοι καὶ δὴ εἴτε διὰ τοῦ καταστατικοῦ, εἴτε διὰ ἰδιαιτέρας πράξεως, καθοριζομένης τῆς

1. Πρόκειται περὶ ἀναδοχῆς ἀλλοτρίου χρέους (ὡς πρὸς τὴν συνιστωμένην Ο.Ε.).

2. Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 42γ § 6 τοῦ νόμου 2190/1920 περὶ Α.Ε., ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 4237/1962 καὶ ἐκωδικοποιήθη ὑπὸ τοῦ Β.Δ. 174/1963. Ἐν Γαλλίᾳ τὰ ἔξοδα ἐγκαταστάσεως δύναται νὰ ἀποσβέννυνται ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἐτήσια ἀπόσβεις τοῦ συνόλου τῶν, εἰς αὐτά, ἐντασσομένων λογαριασμῶν δὲν δύναται νὰ εἶναι μικροτέρα τοῦ $\frac{1}{5}$

τοῦ ὑπολοίπου τοῦ λ/σμοῦ Κερδῶν καὶ Ζημιῶν.

Περὶ τῆς ἀποσβέσεως τῶν ἐξόδων ἰδρύσεως ἀπὸ φορολογικῆς ἀπόψεως προβλέπει τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Ν.Δ. 3323/55, καθ' ὃ ἐκ τοῦ ἀκαθάριστου εἰσοδήματος ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐκπίπτουνται:

α) .. β) ... στ) αἱ δι' ὀριστικῶν ἐγγραφῶν ἀποσβέσεις ἐπισημῶν ἀπαιτήσεων καὶ ἐξόδων πρώτης ἐγκαταστάσεως, ὡς καὶ, ἐφ' ὅσον συμφηφίζουσι μείωσιν πραγματικῆς ἀξίας, αἱ κατὰ τοὺς εἰδικούς δι' ἐκάστην ἐπιχείρησιν ὄρους ἀποσβέσεις φθορᾶς συναφῶν τῇ ἐπιχειρήσει ἐγκαταστάσεων πάσης φύσεως ἢ μηχανημάτων ἢ φθαρτοῦ ὀλικῆ καὶ πάσης γενικῆς κινήτης ἢ ἀκινήτου περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως.

ἔξουσας των. Ὁ διαχειριστὴς ἐμπορικῆς ἐταιρείας κατὰ κανόνα ἀμείβεται διὰ τὰς διαχειριστικὰς του ὑπηρεσίας καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν, εἰς τὰ κέρδη, συμμετοχὴν του¹.

Καὶ βεβαίως ὁ διορισμὸς τοῦ διαχειριστοῦ περιορίζει τὴν συμμετοχὴν τῶν λοιπῶν ἐταίρων εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐταιρικῶν ὑποθέσεων. Παρὰ ταῦτα οἱ ἐταῖροι ὑποχρεοῦνται κατ' ἀρχὴν νὰ μετέχουν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἔργων τῆς ἐταιρείας καὶ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των.

4.2. Αἱ ἀπολήψεις τῶν ἐταίρων.

Οἱ ἐταῖροι δικαιοῦνται νὰ ἀποζήσουν ἐκ τῆς ἐταιρείας καὶ δύνανται, συνήθως βάσει ρήτρας τοῦ καταστατικοῦ, νὰ προβαίνουν εἰς ἀπολήψεις, δηλαδή εἰς τραβήγματα ἔναντι μελλόντων κερδῶν. Τονίζεται ἰδιαιτέρως ὅτι αἱ ἀπολήψεις οὐδόπως συνιστοῦν μισθὸν διὰ τὰς, ὑπὸ τῶν ἐταίρων, παρεχομένας ὑπηρεσίας. Αἱ ἀπολήψεις ἐξ ἄλλου δύνανται νὰ συνίστανται εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος. Διὰ τὰς ἀπολήψεις² θὰ λειτουργήσουν οἱ λογαριασμοὶ ἀπολήψεων (π.χ. Ἐταῖρος Χ λ/σμός ἀπολήψεων), οἵτινες εἶναι χρεωστικοὶ (ἐνφρῆγτικοῦ) λογαριασμοί. Ἐν τούτοις ἐν τῇ πράξει, ἐσφαλμένως, ἐμφανίζονται ἐνίοτε καὶ ὡς πιστωτικοί, ἰδίᾳ διὰ τῆς πιστώσεως τῶν ἐταίρων μὲ τὰ ἀναλογοῦντα εἰς αὐτοὺς κέρδη εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως μὲ τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ πιστωθῇ (οὐχὶ ὁ λ/σμός ἀπολήψεων ἀλλὰ) ὁ ἀτομικὸς λ/σμός³ τῶν ἐταίρων.

Ἐπίσης, καὶ πάλιν ἐσφαλμένως, ἐν τῇ πράξει χρεοῦται ἐνίοτε εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὁ λ/σμός «Ἀποδοχαὶ προσωπικοῦ/μισθοί» καὶ πιστοῦται ὁ λ/σμός ἀπολήψεων. Ἡ οἰαδήποτε χρέωσις τοῦ λ/σμοῦ μισθοί, εἴτε πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ ἀπολήψεων ἐταίρων (ὑπερτελείως ἐσφαλμένον) εἴτε ἀκόμη πιστώσει, π.χ. τοῦ ταμείου, ἐφίσον ἀφορᾷ μισθοὺς ὑπὲρ τῶν ἐταίρων, εἶναι κατ' ἀρχὴν⁴ φορολογικῶς ἀνεπίτρεπτος. Ὅπως εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐπιχείρησιν δὲν ἀναγνωρίζεται, ὡς ἐκπεστέα, ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων, δαπάνη, ὁ μισθὸς τοῦ ἀτομικοῦ ἐπιχειρηματίου⁵, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὁμορρυθμῶ ἐταιρείᾳ, αἱ ὑπὸ μορφήν μισθοῦ ἢ ἄλλως πως διδόμεναι εἰς τοὺς ἐταίρους

1. Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἀν., σελ. 42.

2. Αἱ ἀπολήψεις χαρτοσημαίνονται πρὸς 0,5%, ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαπενθήμερου τοῦ ἀμέσως ἐπομένου μηνὸς ἀπὸ τῆς διενεργείας των.

3. Ὅρα περὶ τούτου ἀμέσως κατωτέρω.

4. Μόνον ὅταν εἰς ὁμόρρυθμος ἐταῖρος προσφέρῃ εἰς τὴν ἐταιρείαν ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας ἐκτὸς τῶν συνήθων ὑποχρεώσεών του, ὡς ἐταῖρου, ἢ εἰς αὐτὸν παρεχομένη ἀμοιβὴ συνιστᾷ δαπάνην τῆς ἐταιρείας ἐκπεστέαν ἐκ τῶν ἐσόδων ταύτης.

5. Ἄλλως ἔχει τὸ θέμα ἀπὸ ἀπόψεως κοστολογήσεως (ἀγορανομικῶς), ἐνθα δέον πάντοτε νὰ ἀναγνωρίζεται ὁ μισθὸς τοῦ ἐπιχειρηματίου (ἀτομικοῦ ἢ προσωπικῶν ἐταιρειῶν).

ἀμοιβαί δὲν ἐκπίπτονται ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς ἐταιρείας ἀλλὰ φορολογοῦνται ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐταίρων ὡς κέρδη, δηλαδή ὡς εἰσόδημα Δ πηγῆς τούτων.

4.3. Αἱ χρεαπαιτήσεις τῶν ἐταίρων κατέναντι τῆς ἐταιρείας.

Κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐταιρείας, εἶναι σύνηθες οἱ ἐταῖροι νὰ ἐνισχύουν προσωρινῶς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρείας ἢ καὶ ἀντιστρόφως νὰ ἀποσύρουν οἱ ἴδιοι προσωρινῶς ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ἐταιρείας ὠρισμένα χρηματικά ποσά¹. Τὰ τοιαῦτα συνήθως ὁ ψ ε ι ἄ π α ι τ η τ ἄ ποσὰ φέρονται εἰς χρέωσιν ἢ πίστωσιν τοῦ ἄ τ ο μ ι κ ο ῦ λ/σμοῦ τῶν ἐταίρων (π.χ. Ἐταῖρος Χ. λ/σμός ἀτομικός).

Οἱ ἀτομικοὶ λ/σμοὶ τῶν ἐταίρων ἐμφανίζονται γενικώτερον τὰς κάτωθι κυρίας περιπτώσεις χρεοπιστώσεων :

Ἐταῖρος Χ λ'σμός ἀτομικός

1. Προσωριναὶ ἀναλήψεις τοῦ Χ.	1. Προσωριναὶ καταθέσεις τοῦ Χ.
2. Ἀναλογοῦσαι εἰς βάρους τοῦ Χ ζημίαι χρήσεως ² .	2. Ἀναλογοῦντα ὑπὲρ τοῦ Χ κέρδη χρήσεως.
3. Ἀπολήψεις τοῦ Χ ἐντὸς τῆς χρήσεως.	3. Ἀναλογία κεφαλαίου καὶ ἀποθεματικῶν ± ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως (ἐν περιπτώσει ἐκκαθαρίσεως).

1. Ἀπὸ ἀπόψεως χαρτοσημάνσεως, εἰς τὴν λογιστικὴν τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταιρειῶν ἀποκοτῶν ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα οἱ φορολογικῶς καλούμενοι *τρεχοῦμενοι δοσοληπτικοὶ λ/σμοί*. Οὗτοι ἀναφέρονται τόσον εἰς τοὺς ἐταίρους ὅσον καὶ εἰς τρίτους. Διὰ νὰ εἶναι εἰς λ/σμός δοσοληπτικός πρέπει νὰ ἐμφανίζῃ *ἀμφίπλευρον* (καὶ οὐχὶ μονόπλευρον) *κίνησιν*, δηλαδή πρέπει νὰ ἐμφανίζῃ καὶ χρεώσεις (π.χ. ἀναλήψεις) καὶ πιστώσεις (π.χ. καταθέσεις). Τὸ ἀμφίπλευρον τῆς κινήσεως δὲν σημαίνει ἀναγκαίως καὶ μεταπήδησιν τοῦ λ/σμοῦ ἀπὸ χρεωστικοῦ εἰς πιστωτικὸν τοιοῦτον ἢ ἀντιστρόφως Πάντως ἀπὸ ἀτόψεως χαρτοσήμου, *ἐπὶ μὲν δοσοληπτικοῦ λ/σμοῦ μονίμως* (ἐντὸς τῆς χρήσεως) *χρεωστικοῦ ἢ μονίμως πιστωτικοῦ* θὰ χαρτοσημαίνηται μὲ 1% (ἢ 3% κατὰ περίπτωσιν) τὸ ἐντὸς τῆς χρήσεως μέγιστον χρεωστικὸν ἢ μέγιστον πιστωτικὸν ὑπόλοιπον, *ἐπὶ δὲ δοσοληπτικοῦ λ/σμοῦ ἐναλλασσομένου ὑπολοίπου* θὰ χαρτοσημαίνηται τὸ τε μέγιστον χρεωστικὸν καὶ τὸ μέγιστον πιστωτικὸν (πάντοτε ἐντὸς τῆς χρήσεως) ὑπόλοιπον. Τέλος ἐὰν ἡ οὕτω λογιζομένη χαρτοσημάνσις ἀποβαίνει ἐπαχθεστέρα τῆς τοιαύτης ἀνὰ μίαν ἐκάστην αὐτοτελῆ πράξιν, τότε ὁ λ/σμός δὲν θὰ χαρακτηρίζεται ὡς τρεχοῦμενος ἀλλὰ ὡς κοινὸς λ/σμός δανείου. (*Ὁρα Π. Π ο ὑ γ γ ο ρ α ν καὶ Χ ρ. Κ ὕ τ τ α ρ η ν, ἔνθ' ἄν., 162—163).

2. Ἡ τοιαύτη χρέωσις τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταίρων ἔχει ἰδιαιτέραν *μνημονικὴν*, ἀπὸ ἀπόψεως φορολογικῆς, σπουδαιότητα. Τοῦτο δὲ διότι φορολογικῶς αἱ ζημίαι δοθείσης χρήσεως δύνανται νὰ ἐκπίπτονται παρ' ἡμῖν ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἐπομένης καὶ μεθεπομένης χρήσεως.

Ἐπίσης κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐταιρείας δυνατόν νὰ προκύψῃ περιπτώσεις δανεισμοῦ τῆς ἐταιρείας ἐκ μέρους τῶν ἐταίρων. Ἡ ἀντίθετος περίπτωση κατ' ἀρχὴν δέον νὰ ἀπαγορευέται, διότι ἄγει οὐσιαστικῶς εἰς μείωσιν τοῦ εἰδικῶς εἰς τοὺς δανειστὰς τῆς ἐταιρείας ὑπεγγύου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἀλλὰ καὶ ὁ, ὑπὸ τῶν ἐταίρων, δανεισμός πρὸς τὴν ἐταιρείαν ὀφείλει νὰ ρυθμίζεται δι' εἰδικῆς ἐν τῷ καταστατικῷ διατάξεως προβλεπούσης τὴν συναίνεσιν πάντων τῶν ἐταίρων, τὸ ὕψος τοῦ ἐπιτοκίου καὶ τὴν εὐχέρειαν τῆς ἐταιρείας διὰ τὴν ἔγκαιρον λύσιν τοῦ δανείου.

Ἐν προκειμένῳ θὰ λειτουργήσουν οἱ καλούμενοι **λογαρισμοὶ δανείων τῶν ἐταίρων**¹ (π.χ. ἐταῖρος X λ/σμός δανείου). Τὰ εἰς αὐτοὺς ἀναγραφόμενα κονδύλια εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀπαιτητὰ ὑπὸ προϋθεσίαν καὶ συνήθως ἐντόκως.

Εἶναι δυνατόν ἐπίσης τινὲς τῶν ἐταίρων νὰ συμπεριλαμβάνωνται εἰς τοὺς πελάτας ἢ τοὺς προμηθευτὰς τῆς ἐταιρείας, τότε πρέπει νὰ ἐλέγχεται ἡ τυχὸν χορήγησις ὑπερβολικῶν πιστώσεων πρὸς τοὺς ἐταίρους πελάτας, ἥτις θὰ ὠδήγει εἰς οὐσιαστικὴν μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

4.4. Ὁ ἔκτοκισμός τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ τῶν μερίδων τῶν ἐταίρων.

Εἰς ξένας νομοθεσίας, π.χ. τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν συνηθέστατον εἶναι νὰ προβλέπεται **ρητῶς ὁ ἔκτοκισμός τῶν μερίδων**² τῶν ἐταίρων.

1. Τὸ ποσὸν τοῦ ἐμπορικοῦ δανείου θὰ χαρτοσημανθῆ πρὸς 1% ἐντὸς τοῦ πρώτου 15θήμερου τοῦ ἐπομένου, ἀπὸ τῆς καταχωρίσεως εἰς τὰ βιβλία, μηνός.

2. Τοῦτο ὁμῶς ἀπλῶς ὑπολογιστικῶς, διότι ἀπὸ φορολογικῆς καὶ ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς ἀπόψεως οἱ τόκοι τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ, ὡπερ τὸ αὐτό, τῶν μερίδων τῶν ἐταίρων συνιστοῦν κέρδη Δ' πηγῆς. Οὕτω, διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ (1952) κρατοῦντα ὁ L. Chardonnet, ἐν Comptabilité des sociétés, Paris 1952, σελ. 88 γράφει «Au point de vue fiscal, il n'y a pas à distinguer suivant que les sommes distribuées aux associés proviennent d'appointements statutaires, d'intérêts sur le capital ou de la repartition finale du solde bénéficiaire. Toutes ces sommes sont passibles de l'impôt sur les bénéfices industriels et commerciaux...». Ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν οἱ τόκοι τοῦ ἰδίου κεφαλαίου ἀπὸ φορολογικῆς ἀπόψεως καὶ ἄρα ἀπὸ ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς ἀπόψεως δὲν ἀναγνωρίζονται πρὸς ἔκπτωσιν ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὰ ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐπενδεδυμένα κεφάλαια εὐρίσκουν τὴν ἀμοιβὴν των εἰς τὸ καθαρὸν κέρδος καὶ ὁ τόκος ἐπὶ τῶν ἰδίων κεφαλαίων συνιστᾷ ἀπόληψιν κέρδους καὶ οὐχὶ δαπάνην ἐκπεστέαν ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων (Ὅρα καὶ Ν. Τότσσην, Ἡ φορολογία εἰσοδήματος φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων, Τ.Β. Ἀθῆναι 1964, σελ. 313—314).

Ἐπομένως ὁ τυχὸν συμφωνηθεὶς ἔκτοκισμός τῶν κεφαλαϊκῶν μερίδων τῶν ἐταίρων ἔχει σημασίαν μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς διανομῆς τῶν

Κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομοθεσίαν :

« α) Ἐὰν ὑφίσταται κέρδος, τότε ἕκαστος ἑταῖρος λαμβάνει ἐν προμέρισμα 4 % ἐπὶ τῆς κεφαλαιῶν αὐτοῦ μερίδος. Τοῦτο συνιστᾷ τὸν ἔκτοκισμὸν τοῦ ἐπενδυσθέντος κεφαλαίου. Ἐὰν δὲν ἐπαρκοῦν τὰ κέρδη, δι' ἐν τοσοῦτον προμέρισμα, τότε λαμβάνει ἕκαστος ἀντιστοίχως μειωμένον ἀναλόγως προμέρισμα.

β) Τὸ (τυχὸν) ὑπόλοιπον κερδῶν διανέμεται κατὰ κεφαλᾶς. Τοῦτο συνιστᾷ τὸ ἀληθὲς ἐπιχειρησιακὸν κέρδος, τὸ ὁποῖον προέκυψεν ἐκ τῆς συνδρομῆς ὄλων τῶν ἑταίρων, εἰς οὓς καὶ πρέπει νὰ διανέμεται κατ' ἰσομοιρίαν.

γ) Ἀντιστοίχως μίᾳ τυχὸν ζημίᾳ δέον νὰ διανέμεται ἐπίσης κατὰ κεφαλᾶς. Συμβατικῶς ὅμως οἱ ἑταῖροι εἰς τὰ καταστατικὰ ἰσχυρῶς καὶ ἐγκύρως δύνανται νὰ συμφωνῶσι μίαν ἀμοιβὴν διὰ τοὺς ἐκ τῶν ἑταίρων διαχειριστάς, ὡς καὶ διανομὴν τῶν κερδῶν κατὰ λόγον τῶν εἰς κεφάλαιον μερίδων των, καὶ οὐχὶ κατὰ κεφαλᾶς »¹.

Καὶ ἐν Γαλλίᾳ συνήθης εἶναι ὁ τοιοῦτος ἔκτοκισμὸς τῶν κεφαλαιῶν μερίδων.

Τὸ θέμα ὅμως τοῦ τοιοῦτου ἔκτοκισμοῦ συνδυάζεται μὲ τὴν ὁμοιόμορφον πανταχοῦ φορολογικὴν ἀποψιν, καθ' ἣν οἱ τόκοι τοῦ ἰδίου κεφαλαίου δὲν συνιστοῦν φορολογικῶς δαπάνην².

Βάσει δὲ τῆς τοιαύτης καὶ παρ' ἡμῖν ἄλλωστε ἰσχυροῦσης ἀπόψεως χειριζόμεθα κατωτέρω τὸ θέμα τοῦ ἔκτοκισμοῦ τῶν κεφαλαιῶν μερίδων κατὰ τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν τῆς ὁμορροῦθμου (καὶ ἑτερορροῦθμου) ἑταιρείας.

4.5. Ἡ διάθεσις τῶν ἑταιρικῶν ἀποτελεσμάτων.

Πρὸς κατανόησιν τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ὁμορροῦθμου ἑταιρείας παραθέτομεν τὰ κάτωθι παραδείγματα :

κερδῶν, καὶ οὐχὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν τοιούτων τόκων ὡς ἐξόδων διαχείρισεως καὶ γενικώτερον ὡς δαπάνης. Ἡ συμφωνία λήψεως τόκου ἰδίων κεφαλαίων, ἔτι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ζημιῶν, παρ' ἡμῖν ἀπὸ ἀπόψεως ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς δὲν νοεῖται. Ἄλλως ἔχει, βεβαίως τὸ θέμα ἀπὸ ἀπόψεως κοστολογήσεως (ἰδίᾳ εἰς βιομηχανικὰς Ο.Ε.), ἀλλὰ τότε ὁ, κοστολογικῶς (ἀγορανομικῶς) καταλογιζόμενος, τόκος φορολογικῶς ἀναιρεῖται (ἐν τέλει τῆς χρήσεως) διὰ τῆς ἐγγραφῆς μιᾶς τεχνητῆς προσόδου. (Ὅρα Ἰω. Χρυσόκερη, Βιομηχανικὸς λογισμὸς, Ἀθήναι 1962, σελ. 280—283) Περί τοῦ ἔκτοκισμοῦ τοῦ κεφαλαίου τῆς Ο.Ε. ὄρα καὶ Α. Γ. Νέξον, ἔνθ' ἄν., σελ. 42 κ.ἐπ., ὡς καὶ L é o n B a t a r d o n, L' Inventaire et le bilan, Paris 1929, σελ. 71—80.

1. Prof. Dr. A. H u e c k, ἔνθ' ἄν., σελ. 69.

2. Ὅρα πλὴν τοῦ ἀναφερθέντος L. C h a r d o n n e t (1952) καὶ Α. R a p i n e t J. P o l y (1964), ἔνθ' ἄν., σελ. 19, ἐνθα οὗτοι χρεώσει τῶν Κερδοζημιῶν πιστώνουν τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμούς τῶν ἑταίρων διὰ τε τό, ἐκ τόκων, πρῶτον μέρος καὶ διὰ τὸ δεύτερον μέρος.

Παράδειγμα 1ον.

Εξομοίωση των όμορρύθμων εταίρων: Φ, Δρχ. 200.000 Χ, Δρχ. 150.000, Ψ, Δρχ. 50.000.

Διανεμητέα κέρδη Έταιρείας: Δρχ. 40.000. Έκτοκισμός κεφαλαίου πρὸς 4%, υπόλοιπον κερδῶν κατ' ἰσομοιρίαν.

ὁ Φ. λαμβάνει:	4% ἐ./200.000 = 8000		+ 8.000 = 16 000	
ὁ Χ. λαμβάνει:	4% ἐ./150.000 = 6000		+ 8.000 = 14.000	
ὁ Ψ. λαμβάνει:	4% ἐ./ 50.000 = 2000		+ 8.000 = 10 000	
	4% ἐ./400 000 = 16 000			40.000
Κέρδος ἑταιρείας	40 000			
	- 16 000			
	= 24.000 : 3 = 8.000			

Ἐάν δὲ οἱ λ/σμοὶ τῶν ἀπολήψεων τῶν Φ, Χ, Ψ εἶναι χρεωμένοι, ὡς κάτωθι, τότε, τὸ κάτωθι σχῆμα ἐμφανίζει τὰς ἐγγραφὰς διανομῆς τῶν κερδῶν τῆς ἑταιρείας.

Φ λ/. 'Απολήψεων	Φ λ/. 'Ατομικὸς	'Αποτελέσματα Χρήσεως	
8 000	8.000	16.000	Σύνολον δαπανῶν διαχειρίσεως 50.000 *Εσοδα πωλήσεων 90.000 ----- 90.000
6 000	6.000	14.000	
5.000	5.000	10.000	
			Φ λ/. 'Ατομ. 16.000 ----- Χ λ/. 'Ατομ. 14.000 ----- Ψ λ/. 'Ατομ. 10.000 ----- 90.000 ----- 90.000

Σημειοῦται ὅτι τόσον οἱ, ὑπὲρ ἑνὸς ἐκάστου εταίρου, τόκοι ὅσον καὶ τὰ πέραν τούτων κέρδη ἑνὸς ἐκάστου εταίρου ἠθροίσθησαν κατὰ τὴν διανομὴν, δοθέντος ὅτι ἀμφότερα ὀπωσδήποτε φορολογοῦνται ὡς εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Εἶναι δυνατὸν καὶ ἐπὶ τῆς λογιστικῆς τῶν ὁμορρῦθμων ἑταιρειῶν ἢ διάθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων νὰ γίνεται ἐνίοτε εἰς δύο φάσεις, ἤτοι ἐπὶ μὲν κερδοφόρου χρήσεως :

α) *Αποτελέσματα χρήσεως*
 και β) *Κέρδη χρήσεως 1965*

Είς Κέρδη χρήσεως 1965
Είς Ατομικούς λ/σμούς Εταίρων
 $\frac{\Phi}{X}$
 $\frac{\Psi}{-}$

ἐπί δὲ ζημιογόνου τοιαύτης :

α) *Ζημίας χρήσεως 19..*

Είς Αποτελέσματα χρήσεως

β) *Ατομικοί λ/σμοί Εταίρων*

$\frac{\Phi}{X}$
 $\frac{\Psi}{-}$

Είς Ζημίας χρήσεως 19..

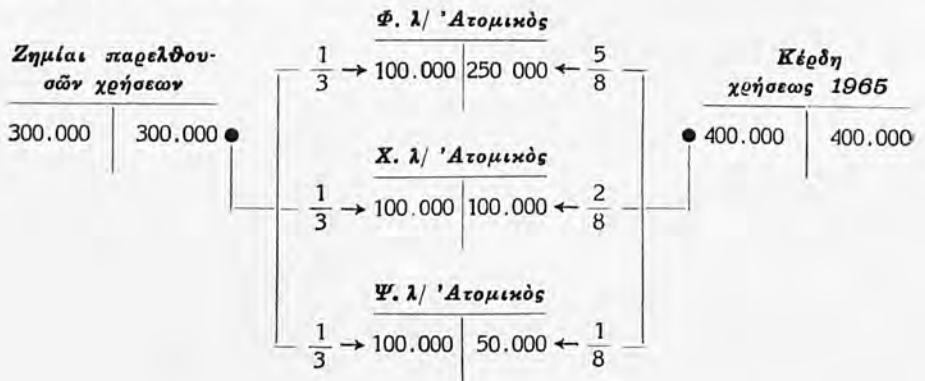
Ἐπὶ ζημιῶν ἢ ἐγγραφῆ (β)—καὶ δὴ ὅταν ὁ τρόπος τῆς διανομῆς τῶν ζημιῶν εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν—ἀμελεῖται, ἀφιεμένου εἰς χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ Ζημίας χρήσεως 19.. ἀθίκτου τοῦ ποσοῦ τῆς συνολικῆς καὶ ἀφορώσης πάντας τοὺς ἐταίρους ζημίας.

Ἐξ ἄλλου οἱ ἐταῖροι οὐδόλως ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλουν εἰς τὴν ἐταιρείαν τὰς τυχόν ἐπελθούσας ζημίας.

Ἐὰν εἰς χρήσεις ἀκολουθούσας τὴν ἢ τὰς ζημιογόνους τοιαύτας προκύψουν κέρδη, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφασισθῇ ἢ ἐκ τούτων ἀπόσβεσις τῶν ζημιῶν παρελθουσῶν χρήσεων. Τότε πρέπει ἔτι καὶ ἀσχέτως τοῦ ἐὰν τὰ ποσοστὰ διανομῆς κερδῶν συμπίπτουν ἢ ὄχι μὲ τὰ ποσοστὰ διανομῆς ζημιῶν :

α) Τὰ κέρδη νὰ διανέμονται (πιστοῦνται) εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμοὺς τῶν ἐταίρων (μὲ ποσοστὸν διανομῆς κερδῶν).

β) Αἱ ζημίας νὰ κατανέμονται (χρεοῦνται) εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμοὺς τῶν ἐταίρων (μὲ ποσοστὸν διανομῆς ζημιῶν).

Παράδειγμα 2ον.

Έταιροι	Μερίδες εταιρών	Κέρδη Έταιρείας	Τόκοι 4 % Κεφαλαίου	Άμοιβή Διαχειριστού X	Υπόλοιπον Κερδών [3-(4+5)]	Μέρισμα ανάλογως μερίδων έπι υπολοίπου κερδών	Κέρδη Έταιρών
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Φ	450.000		18 000	} 30 % έπι [(3)-(4)]		45% = 18.900	36.900
X	300.000		12.000			30% = 12.600	{ 24.600 * }
Ψ	250.000		10.000			25% = 10.500	
	1.000.000	100.000	40.000	18.000 *	42.000	42.000	100.000

Έπειδή δέ, ως έλέχθη, φορολογικώς τόσον οί τόκοι ὅσον καί ἡ άμοιβή τοῦ διαχειριστοῦ X θά θεωρηθοῦν ὡς εἰσοδήματα Δ πηγῆς (= ἔξ ἔμπορικῶν καί βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων) ἡ ἔγγραφῆ τῆς διαθέσεως τῶν κερδῶν τῆς Ο.Ε. θά εἶναι :

31/12/65			
Αποτελέσματα Χρήσεως		100.000	100.000
Εἰς Κέρδη Χρήσεως 1965			
do			
Κέρδη Χρήσεως 1965		100.000	100.000
Εἰς Ἀτομικοί λ/. Ἐταίρων			
	Φ	36.900	
	X	42.600	
	Ψ	20.500	

Εἰς τὴν περίπτωσιν κερδοφόρου ἐταιρικῆς χρήσεως εἶναι δυνατόν νά προβλέπηται :

1. *Διανομή τοῦ συνόλου τῶν κερδῶν.* Τότε ταῦτα πιστούμενα ὡς άνωτέρω εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμοὺς τῶν ἑταίρων θά ἀντιπαρατίθενται πρὸς τὰς ἀπολήψεις τούτων, αἵτινες ἐκ τοῦ λ/σμοῦ τῶν ἀπολήψεων θά ἔχουν καί αὐταὶ μεταφερθῆ ἀλλ' εἰς χρέωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων. Ἐάν κατόπιν τούτου συμβῆ οἱ ἀτομικοὶ λ/σμοὶ νά εἶναι πιστωτικοί, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ κέρδη ὑπερεκάλυψαν τὰς ἀπολήψεις. Ἐάν ἀντιθέτως συμβῆ νά εἶναι χρεωστικοί, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὑπολείπονται τῶν ἀπολήψεων καὶ τότε οἱ ἑταῖροι ὀφείλουσι τὴν διαφορὰν εἰς τὴν ἑταιρείαν.

Ἐν τῇ πράξει, ἡ προθεσμία τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ (καὶ ἄρα καὶ καθορισμοῦ τοῦ ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος) εἶναι δίμηνος¹ καὶ ἐπιδεικτικὴ παρατάσεως βάσει ἐγκαίρως ὑποβαλλομένης καὶ ἠτιολογημένης αἰτήσεως πρὸς τὴν ἀρμοδίαν οἰκονομικὴν ἐφορίαν. Συνεπῶς ἡ τελικὴ ἐγγραφὴ τῆς ἀποδόσεως εἰς τὸν ἐταῖρον τοῦ τυχὸν λαβεῖν του, ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ λ/σμοῦ του, διενεργεῖται ἐντὸς τῆς ἐπομένης χρήσεως².

2. Διανομὴ μέρους μόνον τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν ἐταιρικῶν κερδῶν καὶ σύγχρονος δημιουργία ἀποθεματικοῦ³. Τότε ἡ συναφὴς ἐγγραφὴ τῆς διαιρέσεως τῶν κερδῶν θὰ εἶναι :

Κέρδη Χρήσεως 19..

Εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς ἑταίρων

Εἰς Ἀποθεματικὸν Κεφάλαιον

Ὅπωςδήποτε ἀποκλείεται ἡ ἄμεσος μεταφορὰ τῶν καθαρῶν κερδῶν εἰς αὔξησιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ τῶν μερίδων τῶν ἐταίρων. Τοῦτο δὲ ἰσχύει καὶ ἐπὶ ζημιῶν, αἵτινες καὶ αὗται δὲν δύνανται νὰ μεταφέρονται εἰς ἐλάττωσιν τοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ τῶν μερίδων τῶν ἐταίρων. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας μεταβολῆς (αὔξησεως ἢ ἐλαττώσεως) τοῦ κεφαλαίου ἀπαιτεῖται τροποποιήσις τοῦ καταστατικοῦ καὶ δημοσίευσίς τῆς τροποποιήσεως ταύτης⁴.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὅταν τὰ ποσοστὰ συμμετοχῆς τῶν ἐταίρων εἰς τὰ κέρδη εἶναι διάφορα τῶν ποσοστῶν συμμετοχῆς τούτων εἰς τὰς ζημίας ἐνδείκνυται ἡ διαίρεσις καὶ αὐτῶν τῶν λ/σμῶν τῶν ἀποθεματικῶν κατὰ ἐταῖρον, ἦτοι :

Ἀποθεματικά :

$\frac{\text{μερὶς } A}{\text{μερὶς } B}$

$\frac{\text{μερὶς } B}{\text{μερὶς } A}$

κ. ο. κ.

1. Δίμηνος ἀπὸ τοῦ ἐκάστοτε τέλους τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως.

2. Τὰ εἰς πίστωσιν τῶν ἐταίρων ἀχθέντα κέρδη θεωροῦνται φορολογικῶς ὡς διανεμηθέντα, καὶ χαρτοσημαίνονται κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἀπόληψιν ἢ μέλλουσαν ἀνάληψιν πρὸς 0,50 % . Εἰς μικρὰς ὁμως ἐταιρείας παρατηρήθη ὅτι οἱ ἐταῖροι δὲν ἀνελάμβανον τὰ κέρδη των, ἀφήνοντες ταῦτα ὡς κεφάλαια κινήσεως ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐταιρείας. Ἡ πέραν τοῦ ἔτους παραμονὴ τῶν κερδῶν εἰς πίστωσιν τῶν ἐταίρων προσδίδει εἰς ταῦτα τὸν χαρακτήρα τοῦ δανείου καὶ δημιουργεῖ ὑποχρέωσιν προσθέτου (πέραν τῆς πρὸς 0,50 %) χαρτοσημάνσεως πρὸς 1 % . Ἐὰν δὲ τὰ κονδύλια ταῦτα μεταφερθοῦν, ὑπὸ τὰς νομίμους πάντοτε προϋποθέσεις, εἰς αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου, τότε ὀφείλεται χαρτόσημον αὔξησεως κεφαλαίου 1,5 %, ἔξ οὗ ὁμως θὰ ἀφαιρεθῇ τὸ καταβληθὲν ἤδη χαρτόσημον ἀπολήψεων ἢ δανείου.

3. Περὶ τῶν ἀποθεματικῶν ὄρα κατωτέρω, εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον.

4. Ὅρα κατωτέρω περὶ αὔξησεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

4. 6. Ἡ ἐκσυγχρονισμένη ταξινόμησις τῶν λ/σμῶν τῶν ἐταίρων τῆς Ο.Ε.

Μία ἐκσυγχρονισμένη ταξινόμησις τῶν ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐταίρων συνήθως λειτουργούντων λογαριασμῶν πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ ἀντιδιαστείλῃ τοὺς λ/σμούς τῶν κεφαλαίων, ἢ ὀρθότερον τῶν κεφαλαϊκῶν μερίδων τῶν ἐταίρων, ἀπὸ ὅλους τοὺς λοιποὺς ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐταίρων λειτουργούντας λ/σμούς. Οἱ λ/σμοὶ τῶν μερίδων τῶν ἐταίρων, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἀποτελοῦν εἰδικοὺς λ/σμούς τοῦ περιληπτικοῦ λ/σμοῦ « Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον », ἀνήκοντες εἰς τὴν συνήθως χωριστὴν εἰς τὰ λογιστικὰ σχέδια τάξιν τῶν λ/σμῶν τῶν « μονίμων κεφαλαίων » ἢ ἄλλως τῶν ἀδρανῶν λ/σμῶν « Παγίαις περιουσίας καὶ μακροπροθέσμου κεφαλαίου ».

Πάντες οἱ λοιποὶ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐταίρων λ/σμοὶ (εἰσφορῶν, ἀτομικοί, δανείων καὶ ἀπολήψεων) δύνανται νὰ ὑπαχθῶν εἰς τὴν τάξιν « λ/σμοὶ τρίτων » καὶ δὴ εἰς τὴν ὁμάδα « Ἑταῖροι ».

Οὕτω εἰς τὸ Γαλλικὸν λογιστικὸν σχέδιον τοῦ 1957 προτείνεται ἡ τοιαύτη ταξινόμησις των. Ἐπὶ τῆς προτάσεως δὲ ταύτης τοῦ Γ.Λ.Σ. στηρίζεται ἡ κατωτέρω ταξινόμησις :

Τάξις 4 = Comptes de tiers (= λ/σμοὶ τρίτων)

Ὅμας 44 = Associés (= ἐταῖροι)¹

λ/σμοὶ 441 = Comptes d'apport (Γερμ. Einlagekonten) = λ/. εἰσφορῶν

442 = Comptes courants des associés (Γερμ. Privatkonten) = λ/. ἀτομικοί

443 = Comptes de prélèvements (Γερμ. Entnahmekonten) = λ/. ἀπολήψεων.

Οἱ λ/σμοὶ εἰσφορῶν τῶν ἐταίρων ὀρίζονται² ὡς οἱ λ/σμοί, εἰς οὓς καταχωροῦνται αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις ὑπὸ τῶν μελῶν μιᾶς π ρ ο σ ω π ι κ ῆ ς ἐταιρείας, συμφώνως πρὸς τὸ καταστατικὸν αὐτῆς.

Οἱ ἀτομικοὶ (ἢ τρεχούμενοι) λ/σμοὶ τῶν ἐταίρων ὀρίζονται³ ὡς οἱ λ/σμοί, εἰς οὓς καταχωροῦνται αἱ οἰαιδήποτε, ἐκτὸς τῶν εἰσφορῶν, πράξεις μεταξὺ τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς.

Οὕτω, οἱ λ/σμοὶ π.χ. τῶν δανείων δύνανται νὰ ἐνταχθῶσιν εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμούς.

¹ Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ λ/σμοὶ τῶν ἀπολήψεων, οἵτινες ἀλλαχοῦ χρησιμοποιοῦνται κυρίως διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς καταχώρισιν μόνον τῶν ἀπολήψεων

1. Εἶναι, ὅθεν, δυνατόν εἰς τὸ Γενικὸν Καθολικὸν νὰ ἀνοίγῃ εἰς καὶ μόνος λογαριασμὸς « Ἑταῖροι ».

2. καὶ 3. Ὅρα καὶ « Λογιστικὸν Λεξικὸν » τῆς Union Européenne des experts comptables, economiques et financiers (U.E.C.), Düsseldorf 1961.

εἰς ἃς προβαίνουν οἱ διαχειρισταὶ ἔναντι τῆς βάσει τοῦ καταστατικοῦ ὀριζομένης εἰδικῆς ἀμοιβῆς των, δύνανται εὐχερῶς νὰ ἐνταχθῶσιν εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμοὺς τῶν ἐταίρων, εἰς οὓς ἄλλωστε, ὡς ἔξετέθη ἤδη, μεταφέρονται κατὰ τὸ τέλος τῆς χρήσεως.

Διὰ τῆς ἀνωτέρω ἐκσυγχρονισμένης ταξινομήσεως περιορίζονται εἰς ἓνα μόνον λ/σμόν Γενικοῦ Καθολικοῦ, μὲ δύο ὑπολογαριασμούς, ἅπαντες οἱ λ/σμοὶ τῶν ἐταίρων· προφανῆ τὰ ἐκ τοῦ τοιούτου περιορισμοῦ τῶν λ/σμῶν πλεονεκτήματα.

4. 7. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

4.7.1. Αὐξήσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ αὐξήσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταιρειῶν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ:

1. Διὰ συμπληρωματικῶν εἰσφορῶν τῶν (παλαιῶν) ἐταίρων ἢ δι' εἰσφορῶν νέων ἐταίρων. Αἱ ἔγγραφαι εἶναι αἱ αὐταὶ ὡς καὶ ἐπὶ συστάσεως τῆς ἐταιρείας.

Θὰ γίνουιν συνεπῶς:

α) ἔγγραφαι καλύψεως τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου.

β) ἔγγραφαι πραγματοποιήσεως τῶν εἰσφορῶν τῶν ἐταίρων.

Αἱ συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ τῶν (παλαιῶν) ἐταίρων δύνανται νὰ συνίστανται εἰς πιστωτικὰ ὑπὲρ αὐτῶν ὑπόλοιπα τῶν ἀτομικῶν των λογαριασμῶν ἢ τῶν λογαριασμῶν δανείων των πρὸς τὴν ἐταιρείαν.

Ἡ εἴσοδος νέων ἐταίρων προϋποθέτει τὴν διενέργειαν ἀπογραφῆς καὶ ἰσολογισμοῦ τῆς ἐταιρείας πρὸς καθορισμὸν τῆς συμμετοχῆς ἐκάστου ἐταίρου εἰς τό, διὰ τῆς αὐξήσεως, διαμορφούμενον νέον κεφάλαιον.

2. Δι' ἐνσωματώσεως εἰς τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον μὴ διανεμηθέντων κερδῶν ἢ ὑφισταμένων ἀποθεματικῶν. Αὕτη λογιστικῶς θὰ δύναται νὰ ἐμφανισθῇ εἴτε διὰ τῆς χρεώσεως τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἐταίρων (εἰς πίστωσιν τῶν ὁποίων μετεφέρθησαν τὰ μὴ διανεμηθέντα κέρδη) ἢ τῶν Κερδοζημιῶν ἢ τῶν ἀποθεματικῶν καὶ πιστώσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, εἴτε διὰ τῆς διενεργείας χωριστῆς ἔγγραφῆς καλύψεως καὶ χωριστῆς ἔγγραφῆς πραγματοποιήσεως τῶν εἰσφορῶν, ἢτοι χρεώσεως τῶν λ/σμῶν εἰσφορῶν πιστώσει τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ ἐν συνεχείᾳ χρεώσεως τῶν ἀποθεματικῶν ἢ τῶν κερδῶν χρήσεως . . . ἢ τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἐταίρων (εἰς τὴν πίστωσιν τῶν ὁποίων μετεφέρθησαν τὰ κέρδη) πιστώσει τῶν λ/σμῶν εἰσφορῶν τῶν ἐταίρων.

3. Δι' απορροφήσεως μιᾶς ἄλλης ἑταιρείας¹. Ἡ ἀπορρόφησης προϋποθέτει ὅτι μία ἑταιρεία (ἢ ἀπορροφωμένη) μεταβιβάζει τὸ σύνολον τῶν ἐνεργητικῶν καὶ παθητικῶν στοιχείων τῆς εἰς μίαν ὑφισταμένην ἤδη ἑταιρείαν (τὴν ἀπορροφῶσαν). Ἡ ἀπορροφῶσα, συντάσσουσα ἀπογραφὴν καὶ ἰσολογισμόν, θὰ προβῇ εἰς αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου τῆς καὶ καθορισμὸν τοῦ νέου μεγέθους τῶν, μετὰ τὴν ἀπορρόφησιν, ἑταιρικῶν μερίδων.

Εἰς ὅλας τὰς ὡς ἄνω περιπτώσεις διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου προϋποτίθεται τροποποίησις τοῦ καταστατικοῦ, ὑποκειμένη εἰς δημοσίευσιν. Ὁ δὲ λογιστικὸς χειρισμὸς τῶν ἐξόδων αὔξησεως κεφαλαίου εἶναι ἀνάλογος τοῦ τῶν ἐξόδων ἰδρύσεως. Ἐπίσης ἡ αὔξησις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου προϋποθέτει τὴν τακτοποίησιν τῶν τυχόν ὑφισταμένων ζημιῶν. Αἱ ὑφιστάμεναι ζημίαι, εἴτε ἔχουν μεταφερθῆ εἰς χρέωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων, εἴτε παραμένον χρεωμένοι εἰς λ/σμὸν « Ζημίαι Χρήσεως 19. », θὰ πρέπει νὰ μεταφερθοῦν εἰς χρέωσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου (καὶ εἰδικῶς εἰς χρέωσιν τῶν μερίδων τῶν ἑταίρων) πρὸς ἐλάττωσιν τούτου, τηρουμένων ὅμως πάντοτε τῶν νομίμων διατυπώσεων.

4.7.2. Ἐλάττωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν ὁμορρῦθμων ἑταιρειῶν δύναται νὰ συντελεσθῇ :

1. Διὰ μερικῆς ἐπιστροφῆς τῶν μερίδων πάντων τῶν ἑταίρων. Τοῦτο ἀποφασίζεται ὅταν τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον κρίνεται πλεονάζον, ἐν σχέσει πρὸς τὰς πραγματοποιουμένας ἐργασίας τῆς ἑταιρείας. Ἡ οὕτω διενεργουμένη μείωσις τοῦ κεφαλαίου λογιστικῶς θὰ ἀπαιτήσῃ :

α) Χρέωσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ τῶν εἰδικῶν λ/σμῶν τῶν μερίδων τῶν ἑταίρων πιστώσει τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν λ/σμῶν, καὶ

β) Χρέωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων πιστώσει τοῦ παμείου ἢ ἄλλου λ/σμοῦ χρηματοπιστωτικῆς φύσεως.

2. Δι' ἀποχωρήσεως ἐνὸς τῶν ἑταίρων. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀπαιτεῖται ἡ διενέργεια ἀπογραφῆς καὶ ἰσολογισμοῦ διὰ τὴν δικαίαν ἐκτίμησιν τῆς ἐπιστρεπτέας, εἰς τὸν ἀποχωροῦντα ἑταῖρον, μερίδος.

Παράδειγμα : Τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον Ο.Ε. Α.Χ. καὶ Σία εἶναι 1.000.000. Αἱ μερίδες τῶν ἑταίρων εἶναι Α.Χ. : 400.000, Β.Ψ. : 400.000, Γ.Ω. : 200.000. Ὁ, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Γ.Ω., ἰσολογισμὸς τῆς Ο.Ε., μὴ περιέχων ἀφανῆ ἀποθεματικά ἢ φήμην καὶ πελατεῖαν, εἶναι :

1. Ἡ τρίτη αὕτη περίπτωσις δύναται νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν νοουμένη ὡς εἰσφορὰ νέου (προσλαμβανομένου) ἑταίρου. Ὅρα δὲ καὶ κατωτέρω εἰς Κεφάλαιον « περὶ συγχωνεύσεων ἑταιρειῶν ».

<i>Ε.</i>	<i>Ίσολογισμός</i>		<i>ΙΙ.</i>
Διάφορα ένεργητικά	800.000	Ύταιρικόν κεφάλαιον	1.000.000
Τράπεζα	280.000	Ύποθεματικών	100.000
Ταμείον	120.000	Διάφορα παθητικά	100.000
	1.200.000		1.200.000

Ύγγραφαί μειώσεως τοῦ έταιρικοῦ κεφαλαίου :

<i>Ύταιρικόν κεφάλαιον</i>	200.000		
<i>Ύποθεματικών</i>	20.000		
	<i>Γ.Ω. λ/. ΎΑτομικός</i>		220.000
<i>Γ.Ω. λ/. ΎΑτομικός</i>	220.000		
	<i>Τράπεζα</i>		
			220.000

Ύ αποχώρησις ένός έταίρου αποσύροντος την μερίδα του οδηγεί οὔτω εις μίαν διανομήν τῆς έταιρικῆς περιουσίας.

Ύ διανομή είναι ό καθορισμός και ἡ μεταβίβασις (καταβολή) τῶν μεριδίων ἄτινα ἀναλογοῦσι εις τοὺς καθ' ἕκαστον δικαιούχους μιᾶς, κοινῆς ιδιοκτησίας, περιουσίας (έταιρικῆς περιουσίας). Ύ διανομή ἀπαντᾶται ἐφ' ὄλων τῶν ἐπιχειρήσεων εις ἃς συμμετέχουν πλείονα τοῦ ένός πρόσωπα. Ύχομεν δύο περιπτώσεις διανομῆς :

1. Κατὰ την λύσιν τῆς εταιρείας και ἐκκαθάρισιν τῆς έταιρικῆς περιουσίας.

2. Κατὰ την αποχώρησιν ένός ἢ πλείονων έταίρων, τῶν ὁποίων τὰ μερίδια δέον νὰ διαχωρισθοῦν ἐκ τῶν μεριδίων τῶν παραμενόντων και συνεχιζόντων την εταιρείαν έταίρων.

Ύ αποχώρησις έταίρου οδηγεί τότε μόνον εις μίαν διανομήν ὅταν (ό ἢ) οἱ αποχωροῦντες έταίροι αποσύρουν τὰ μερίδιά των. Ύάν εις την θέσιν τοῦ αποχωροῦντος εἰσέρχεται¹ (τρίτος ὡς) νέος έταίρος, τότε ὑπάρχει ἀπλῆ ἀλλαγῆ έταίρου, ἣτις οὐδόλως ἐπιδραῖ ἐπὶ τῆς έταιρικῆς περιουσίας και δέν θέτει πρόβλημα συντάξεως ἰσολογισμοῦ. Ύκόμη και ἡ ἐκποίησις ένός μεριδίου εις μίαν κεφαλαιουχικὴν εταιρείαν κατ' ἀρχὴν δέν ἔχει συνεπίαις ἐπὶ τῆς έταιρικῆς περιουσίας.

1. Βάσει σχετικῆς συμφωνίας ἐν τῷ καταστατικῷ.

Θέμα συντάξεως ισολογισμού θέτει κυρίως η περίπτωσης εξόδου ενός εταίρου από μίαν προσωπικήν εταιρείαν, ὅστις ἀποσύρει τὴν εταιρικὴν αὐτοῦ μερίδα. Ἡ περίπτωσης ἀπαντᾶται καὶ ἐπὶ τῆς Ο.Ε. καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν σύνταξιν ἐκτάκτου ισολογισμού διανομῆς.

Ὅταν ἀποχωρῇ εἰς ὁμόρρυθμος εταῖρος πρέπει νὰ καθορισθῇ τὸ ὕψος τῆς μερίδος του. Ὁ λογισμὸς τῆς, εἰς λογιστικὴν καθαρὰν θέσιν, μερίδος του δεικνύει μόνον τὴν λογιστικὴν καὶ οὐχὶ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἀξίαν. Πρὸς καθορισμὸν τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῆς εταιρικῆς μερίδος πρέπει νὰ καθορισθῇ ἡ ἀξία τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν συνόλῳ, ἐφ' ἧς ὁ ἀποχωρῶν ἔχει τό, διὰ τοῦ εταιρικοῦ, ὀριζόμενον ὕψος συμμετοχῆς. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνήθως συντάσσεται εἰς ἐσωτερικὸς ισολογισμὸς, ἰσολογισμὸς διανομῆς ἢ στατικὸς καθορισμοῦ τῆς περιουσίας (Status), ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ ἀποτίμησις συντελεῖται μὲ τιμὰς ἡμέρας καὶ ἐπὶ πλέον δέον νὰ καθορισθῇ κατ' ἐκτίμησιν καὶ ἡ φήμη καὶ πελατεία τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τοιαύτας βάσεις στηρίζεται ἡ διαπραγματεύσις τοῦ ποσοῦ ἱκανοποιήσεως¹ τοῦ ἀποχωροῦντος εταίρου.

Τὸ ποσὸν τῆς ἱκανοποιήσεως τοῦ ἀποχωροῦντος εταίρου δύναται νὰ εἶναι μεγαλύτερον, ἴσον ἢ μικρότερον τῆς εἰς λογιστικὴν καθαρὰν θέσιν μερίδος του.

Τὰ ἐπὶ πλέον τῆς τοιαύτης μερίδος καταβαλλόμενα δικαιολογοῦνται συνήθως ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐξερχόμενος εταῖρος ἐγκαταλείπει εἰς τοὺς παραμένοντας τὸ μεριδίον του συμμετοχῆς εἰς τὰ ἀφανῆ ἀποθεματικά καὶ εἰς τὴν φήμην καὶ πελατείαν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἀντιθέτως τὰ ἐπὶ ἔλαττον καταβαλλόμενα δικαιολογοῦνται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τεχνητῆς ὑπερτιμῆσεως ἐνεργητικῶν ἢ ὑποτιμῆσεως παθητικῶν.

Παράδειγμα : Ὁ εταῖρος Γ τῆς Ο.Ε. « Α & Σία », εἰς ἣν μετέχουν καὶ οἱ Α καὶ Β, ἐξέρχεται τῆς εταιρείας τὴν 31.12.64. Ἐκτὸς τοῦ συνήθους ἰσολογισμοῦ τέλους χρήσεως τῆς 31.12.64 συντάσσεται (κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν 31.12.64 καθ' ἣν ἀποχωρεῖ τῆς εταιρείας ὁ Γ) καὶ εἰς ἰσολογισμὸς βάσει τιμῶν ἡμέρας, ἥτοι :

---

1. Ἡ ἱκανοποίησις συντελεῖται εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα καὶ δὴ δι' ἀμέσου τακτοποιήσεως ἢ κατὰ δόσεις. Ἐπίσης δύναται ἡ ἱκανοποίησις νὰ συντελεῖται δι' ἐνὸς ἐφάπαξ ποσοῦ ἢ διὰ μιᾶς ράντας.

*Ίσολογισμός χρήσεως και Ίσολογισμός βάσει τιμών ημέρας.
Συμμετοχή εταίρων Α, Β, Γ ἀνὰ 1/3.*

(Τὰ ποσὰ νοοῦνται εἰς χιλιάδας)

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	Ἀξία Ίσολογισμοῦ χρήσεως	Ἀξία εἰς τιμὰς ἡμέρας	Ἀφανῆ ἀποθεματικά	Μερίδιον 1/3 ἐξερχομένου ἐταίρου
Γήπεδα	300	510	210	70
Κτήρια	600	660	60	20
*Ἐπιπλα καὶ σκεύη	50	56	6	2
Ἀπόθεμα ἐμπ/μάτων	400	475	75	25
Πελάται	60	60		
Ταμείον	240	240		
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	1650	2001	351	117
Κεφάλαιον	200	353 *		
Ἐταιρικόν	Μερίς Α	200		
	Μερίς Β	200		
	Μερίς Γ	200		
Προβλέψεις	100	82	18	6
Προμηθευταί	800	800		
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ	60	60		
Κέρδη	90			
ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	1650	2001	18	6
			369	123

* 353 = 200 + 123 + 90 Κέρδη × 1/3.

Ἐὰν ὁ ἐξερχόμενος ἐταῖρος Γ ἐλάμβανε πλὴν τῶν ἀνωτέρω 353 χιλιάδων δραχμῶν (Κεφάλαιον 200 + ἀναλογία εἰς ἀφανῆ ἀποθεματικά 123 + ἀναλογία εἰς κέρδη 30) καὶ 47 χιλιάδας διὰ φήμην καὶ πελατεῖαν, τότε ἡ ἐγγραφή τῆς Ο.Ε. διὰ τὴν τοιαύτην διανομὴν θὰ ἦτο 1:

1. Ἀντὶ ὅμως τῆς τοιαύτης ἐγγραφῆς, δι' ἧς ἀποκαλύπτονται κεχωρισμένως τὰ ἀφανῆ ἀποθεματικά καὶ ἡ φήμη καὶ πελατεία, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἡ κατωτέρω τοιαύτη:

Ἐταιρικόν Κεφάλαιον / <u>Μερίς Γ</u>	200	
Κέρδη	30	
*Ἐκτακτοὶ δαπάναι	170	
<u>Ἀτομικοὶ λ/. ἐταίρων</u> / <u>Ἐταῖρος Γ</u>		400

Γήπεδα	70
Κτήρια	20
*Επιπλα καὶ σκεύη	2
*Απόθεμα ἐμπορευμάτων	25
Προβλέψεις	6
Κέρδη	30
Φήμη καὶ πελατεία	47
*Εταιρικὸν κεφάλαιον <u>Μερίς Γ</u>	200
Εἰς Ἀτομικοὶ λ/. ἑταίρων * <u>Ἐταῖρος Γ</u>	
	400

3. Πρὸς ἀπόσβεσιν σημαντικῶν ζημιῶν. Αὕτη λογιστικῶς θὰ προκαλέσῃ χρέωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ τῶν μερίδων τῶν ἑταίρων μὲ πίστωσιν τοῦ (χρεωστικοῦ) λ/σμοῦ Ζημίαι Χρήσεως 19..¹. Εἶναι ὅμως δυνατὸν ἢ τοιαύτη μείωσις νὰ ἐμφανισθῇ εἰς δύο φάσεις :

α) Χρέωσις τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ Ζημίαι Χρήσεως 19..² καὶ

β) Χρέωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου μὲ πίστωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων. Ἡ λόγῳ ἀποσβέσεως ζημιῶν μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου εἶναι συνήθως τὸ ἀναγκαῖον προοίμιον διὰ τὴν μεταγενεστέραν διανομὴν κερδῶν ἢ τὴν ἐπικειμένην αὔξησιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου³.

Καὶ ἐπὶ ἔλαττώσεων τοῦ κεφαλαίου ἀπαιτεῖται, ὅπωςδῆποτε, ἡ τροποποίησης τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρείας μετὰ τῆς ἀντιστοίχου δημοσιεύσεως ταύτης.

5. Ἐγγραφαὶ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς Ο.Ε.

5.1. Γενικά.

Ἡ ὁμόρρυθμος ἐταιρεία τίθεται ὑπὸ ἐκκαθάρισιν συνεπείᾳ τῆς λύσεως ταύτης δι' ἓνα οἰονδήποτε τῶν, ἐν τῷ νόμῳ, προβλεπομένων λόγων⁴.

1 καὶ 2. Ἐὰν καὶ ἐφόσον αἱ Ζημίαι αὗται δὲν εἶχον ἤδη μεταφερθῆ εἰς χρέωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἑταίρων.

3. Ὅρα καὶ κατωτέρω τὴν ἐπὶ Α.Ε. μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ τὴν περίπτωσιν τῆς χρηματοοικονομικῆς ἐξυγιάνσεως.

4. Λόγοι λύσεως τῆς Ο.Ε. εἶναι :

- 1) Ἡ λῆξις τῆς, δι' ἣν συνέστη, προθεσμίας.
- 2) Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ, δι' ὃν συνέστη, σκοποῦ.
- 3) Ἡ ὁμόφωνος τῶν ἑταίρων βούλησις.
- 4) Ἡ μονομερὴς δήλωσις τῆς βουλήσεως ἐνὸς τῶν ἑταίρων (καταγγελία).
- 5) Ὁ γάμος δύο ἑταίρων.

Λυθείσης τῆς ἐταιρείας παύει ἡ ἐξουσία τοῦ ἢ τῶν διαχειριστῶν καὶ ἄρχεται ἡ ἐξουσία τοῦ ἢ τῶν ἐκκαθαριστῶν.

Συγκρινομένη ἡ ἐξουσία τοῦ ἐκκαθαριστοῦ πρὸς τὴν τοῦ διαχειριστοῦ εἶναι ποῦ μὲν εὐρύτερα, ποῦ δὲ στενωτέρα ταύτης.

Οὕτω ὁ ἐκκαθαριστής, ἀντιθέτως πρὸς τὸν διαχειριστὴν, δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ ν ἐ α ς πράξεις μὴ ἀπαραιτήτους διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν. Ὁ ἐκκαθαριστής ὅμως δύναται, κατ' ἀρχὴν, νὰ ἐκποιῇ καὶ ἀκίνητα τῆς ἐταιρείας, ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ διαχειριστής δὲν ἔχει τοιαύτην ἐξουσίαν.

Ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως πρῶτιστον καθήκον τοῦ ἐκκαθαριστοῦ εἶναι ἡ σ ύ ν τ α ξ ι ς γ ε ν ι κ ῆ ς ἀ π ο γ ρ α φ ῆ ς καὶ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ, συνιστώντων τὴν ἀ φ ε τ η ρ ῖ α ν τ ῆ ς ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς καὶ τ ῆ ν β ἄ σ ι ν τ ῆ ς μετέπειτα λογοδοσίας τοῦ ἐκκαθαριστοῦ π ρ ὸ ς τ ο ῦ ς ἑ τ α ῖ ρ ο υ ς.

Ὁ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς οὗτος, καλούμενος ἀ ρ χ ι κ ὸ ς ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς (Liquidationseröffnungsbilanz - Bilan de prise en charge), ἔχει τὸν χαρακτήρα ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ χ ρ ῆ σ ε ω ς (ἢ ἐκμεταλλεύσεως).

Διὰ τοῦ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ τούτου θὰ ἀ π ο χ ω ρ ι σ θ ο ῦ ν τὰ μ ἔ χ ρ ι τ ῆ ς ἐ ν ἄ ρ ξ ε ω ς τ ῆ ς ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς ἀ π ο τ ε λ ἔ σ μ α τ α ὀ λ ο κ λ ῆ ρ ο υ ἢ μ ἔ ρ ο υ ς ἐ τ η σ ῖ α ς χ ρ ῆ σ ε ω ς. Ἐνίοτε ὅμως πλὴν τοῦ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ χ ρ ῆ σ ε ω ς ὡ ς β ἄ σ ε ω ς ἐ κ κ ι ν ῆ σ ε ω ς συντάσσεται καὶ ἕτερος ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς, ὡ ς ἀ ρ χ ι κ ὸ ς ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς.

Ὁ δ ε ὑ τ ε ρ ο ς οὗτος ἀ ρ χ ι κ ὸ ς ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς τ ῆ ς ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς δὲν ἔχει τὸν χαρακτήρα τοῦ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ χ ρ ῆ σ ε ω ς.

Ἡ ἀ πο τ ῖ μ ῆ σ ι ς τ ῶ ν π ε ρ ι ο υ σ ι α κ ῶ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ω ν εἰς τὸν δεῦτερον τοῦτον ἀρχικὸν ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ν ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπὸ τὴν τοιαύτην τοῦ πρῶτου ἀρχικοῦ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς. Εἰς τὸν δεῦτερον ἀρχικὸν ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ν ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς τὰ π ε ρ ι ο υ σ ι α κὰ σ τ ο ι χ ε ῖ α ἀ πο τ ῖ μ ῶ ν τ α ι εἰς τὴν τιμὴν τῆς πιθανῆς αὐτῶν ρευστοποιήσεως¹. Ἡ τοιαύτη ἀποτίμησις σκοπεῖ τὸν ὅσον οἷόν τε σαφέστερον ἤδη διαχωρισμὸν τῶν πρὸ τῆς ἐκκαθαρίσεως ἀποτελεσμάτων ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτῆς ταύτης. Ἐξ ἄλλου, ἡ τοιαύτη ἀποτίμησις ἐπιτρέπει εἰς τοὺς πιστωτὰς καὶ τοὺς ἐταίρους νὰ ἀποκτήσουν μίαν, ἀδρομερῆ ἔστω, εἰκόνα ἐπὶ τῆς πιθανῆς, κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐκκαθαρίσεως, ἱκανοποιήσεώς των.

Ἡ περιγραφή τῶν ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως φάσεων τῆς ἐκκαθαρίσεως δέον πρωτίστως νὰ διαχωρίζῃ τὴν κ υ ρ ῖ ω ς ἐ κ κ α θ α ρ ῖ σ ι ν ἀπὸ τὴν δ ι α ν ο μ ῆ ν.

6) Ὁ (φυσικὸς) θάνατος καὶ ἡ ἀφάνεια (τεκμαρτὸς θάνατος) ἐνὸς τῶν ἐταίρων.

7) Ἡ δικαστικὴ ἢ νόμιμος ἀπαγόρευσις ἐταίρου τινὸς (νομικὸς θάνατος).

8) Ἡ πτώχευσις τοῦ ἐταίρου (οἰκονομικὸς θάνατος).

1. Οὕτω ἐμφανίζονται τυχόν ἀφανῆ ἀποθεματικά τοῦ ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ο ῦ χ ρ ῆ σ ε ω ς, δημιουργηθέντα βάσει τῶν, κατὰ τὸν φορολογικὸν νόμον, ἀποτιμήσεων.

Οὕτω μετὰ τὴν ρευστοποίησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ παθητικοῦ ὁ ἑκκαθαριστὴς ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ λογαριασμὸν λογοδοσίας εἰς τοὺς ἑταίρους. Ἐπὶ τῆς παραδόσεως δὲ τούτου εἰς τοὺς ἑταίρους καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐγκρίσεώς του τερματίζεται ἡ κυρίως ἑκκαθάρισις.

Ὁ λ/σμὸς λογοδοσίας δέον νὰ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὸν τελικὸν ἰσολογισμὸν ἐκκαθαρίσεως καὶ περιλαμβάνει καὶ τὰ τυχόν ἐναπομείναντα καὶ διανεμητέα εἰς τοὺς ἑταίρους περιοριστικὰ στοιχεῖα. Βάσει τοῦ τελικοῦ ἰσολογισμοῦ ἑκκαθαρίσεως (Liquidationsschlussbilanz) καθορίζεται τό, ἐκ τῆς ἑκκαθαρίσεως, προκῆψαν ἀποτελέσματα καὶ ἡ, μετὰ τὴν ἑκκαθάρισιν, καθαρὰ θέσις τῆς ἐταιρείας ἢ ἄλλως ἢ Τ(ελικὴ) Κ(αθαρὰ) Θ(έσις) Ε(κκαθαρίσεως), ἐξ ἧς κατ' ἀρχὴν προκύπτουν αἱ συμφώνως τῆ καταστατικῆ διανεμητέα εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἑταίρων μερίδες.

Τὸ τέρμα τῆς κυρίως ἑκκαθαρίσεως διαδέχεται ἡ διανομὴ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας.

Ἡ Τ.Κ.Θ.Ε. δύναται νὰ περιλαμβάνῃ:

- α) τὰς κεφαλαϊκὰς μερίδας τῶν ἑταίρων, ἧτοι τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον
- β) τὰ πάσης φύσεως ἀποθεματικὰ
- γ) τὰ, ἐκ τῆς ἑκκαθαρίσεως, θετικὰ ἀποτελέσματα (Bonii de liquidation).

Ἐὰν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἑκκαθαρίσεως εἶναι ἀρνητικά, εἶναι δυνατόν τὸ ὕψος τῶν τοιούτων ἀρνητικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἑκκαθαρίσεως νὰ εἶναι τοσοῦτον, ὥστε νὰ ὑπερκαλύπτῃ τὰ ἀποθεματικὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον. Εἰς μίαν τοιαύτην περίπτωσιν ὁ ἑκκαθαριστὴς δὲν θὰ δυνήθῃ νὰ ἐξοφλήσῃ τοὺς ἐν γένει πιστωτὰς τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρείας καὶ δύναται νὰ στραφῇ κατὰ τῶν (ὁμορρύθμων) ἑταίρων, οἵτινες εὐθύνονται πέρα τῆς εἰσφορᾶς των καὶ κατὰ λόγον τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὰς ζημίας. Τότε ὅμως ὁ ἑκκαθαριστὴς ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ ἐταιρικοῦ ἐνεργητικοῦ διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν τῆς ἐταιρείας.

Μετὰ τὸ πέρασ καὶ τῆς διανομῆς, τὰ βιβλία παραδίδονται πρὸς φύλαξιν εἰς τινὰ τῶν ἑταίρων, κοινῇ συναινέσει. Ἐν διαφωνίᾳ ἀποφασίζει περὶ τούτου τὸ δικαστήριον¹.

5.2. Ἐκκαθάρισις Ο.Ε. δι' ἐγγραφῶν μόνον εἰς τὰ βιβλία ταύτης.

Ἐστὼ ὅτι κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἑκκαθαρίσεως ὡς ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς δίδεται τόσον ὁ ἰσολογισμὸς ἐκμεταλλεύσεως τῆς λυθείσης Ο.Ε.

1. Ὅρα Ἡλίαν Ἀναστασιάδη ν, ἐνθ' ἀν., σελ. 272—273.

Α.Χ & Β.Ψ. (με μερίδας συμμετοχής 60% δια τόν Α.Χ. και 40% δια τόν Β.Ψ.) ὅσον και ὁ βάσει ἀποτιμήσεως ἰσολογισμὸς ἐκκαθαρίσεως.

ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ						
Τίτλοι Λογαριασμῶν	Ἰσολογισμὸς Ἐκμεταλλεύσεως		Ἰσολογισμὸς Ἐκκαθαρίσεως		Ἀποτέλεσμα Ἀποτιμήσεως	
	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Χρέωσις	Πίστωσις
Γήπεδα	50		200		—	150
Κτήρια	350		250		100	—
Μηχανήματα . .	500		380		—	—
Ἀποσβ. μηχ/τα .		120		—	—	—
Ἐμπορεύματα . .	600		550		50	—
Χρεῶσται	750		750		—	—
Ἐπισφαλ. χρ. . .	50		—		—	—
Ἀποσβ. ἐπισφ. χρ.		50		—	—	—
Χρεώγραφα . . .	400		450		—	50
Ταμείον	5		5		—	—
Ζημίαι παρελθ. χρ.	350		—		—	—
Ζημίαι χρήσεως .	45		—		—	—
Κεφάλαιον ἑταιρ.		1.000		715	—	—
Ἀποθεματικά . .		60		—	—	—
Ἐνυποθ. δανειστ.		300		300	—	—
Πιστωταὶ διάφορ.		1.570		1.570	—	—
	3.100	3.100	2.585	2.585	150	200
Ἀποτελ. ἀποτιμή- σεως					50	
					200	200

Μία ἀπλή σύγκρισις τῆς καθαρᾶς θέσεως, ἣτις προκύπτει ἀπὸ τὸν ἰσολογισμὸν ἐκκαθαρίσεως πρὸς τὴν καθαρὰν θέσιν, ἣτις προκύπτει ἀπὸ τὸν ἰσολογισμὸν ἐκμεταλλεύσεως (χρήσεως) ἐπαληθεύει τὸ ἀποτέλεσμα ἀποτιμήσεως :

$$\begin{aligned}
 & \text{Καθαρὰ θέσις ἰσολογισμοῦ ἐκκαθαρίσεως} && 715 \\
 & \text{—Καθαρὰ θέσις ἰσολογισμοῦ χρήσεως (1.000 + 60 - 350 - 45 =)} && \text{— 665} \\
 & \text{= Ἀποτέλεσμα ἀποτιμήσεως}^1 && = 50
 \end{aligned}$$

1. Ἡ φύσις καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν ἀποτελεσμάτων ἀποτιμήσεως εἶναι τὸ προσωρινὸν τούτων. Τὰ ὀριστικὰ ἀποτελέσματα θὰ προκύψουν βάσει τῆς ρευστοποιήσεως τῶν ἐνεργητικῶν καὶ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν παθητικῶν. Ἐάν, π.χ. τὰ ἐμπορεύματα ἀποτιμηθῶν κατὰ τρόπον δεικνύοντα ἔν ἀποτέλεσμα ἀποτιμήσεως (κέρδος) δρχ. 100.000, τελικῶς δὲ πωληθῶν με ζημίαν δρχ. 40.000, τότε ὁ λ/σμός ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως θὰ χρεωθῆ με δρχ. 140.000.

Διὰ τὴν λογιστικὴν ἀπεικόνισιν τῆς ἑκκαθαρίσεως δέον νὰ διακρίνωμεν τρεῖς, βασικῶς, περιπτώσεις :

- I. Τὴν κερδοφόρον ἑκκαθάρισιν.
- II. Τὴν, βλέπουσαν τὰ συμφέροντα μόνον τῶν ἐταίρων οὐχὶ δὲ καὶ τῶν πιστωτῶν, ζημιογόνον ἑκκαθάρισιν.
- III. Τὴν, διακινδυνεύουσαν ἢ καὶ βλέπουσαν τὰ συμφέροντα (οὐ μόνον τῶν ἐταίρων ἀλλὰ) καὶ τῶν πιστωτῶν, ζημιογόνον ἑκκαθάρισιν.

Εἰς ἐκάστην δὲ τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων ἡ ἑκκαθάρισις ἀπεικονίζεται λογιστικῶς εἰς τέσσαρας φάσεις :

1. Ἐμφάνισις τῆς προσαρμογῆς τοῦ ἰσολογισμοῦ χρήσεως πρὸς τόν, βάσει προσωρινῆς ἀποτιμῆσεως¹, (ἀρχικόν) ἰσολογισμόν ἑκκαθαρίσεως τῆς εταιρείας.

2. Ἐμφάνισις τῆς ρευστοποιήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ ἐξοφλήσεως τοῦ παθητικοῦ τῆς εταιρείας, ὡς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἑκκαθαρίσεως.

3. Ἐμφάνισις τῆς τελικῆς καθαρῆς θέσεως τῆς ἑκκαθαρίσεως (T. K. Θ. E.).

4. Ἐμφάνισις τῆς διανομῆς τῆς T. K. Θ. E.

I. Κερδοφόρος ἑκκαθάρισις

1. Ἐγγραφαὶ προσαρμογῆς τοῦ (ἅμα τῇ λύσει τῆς εταιρείας) ἰσολογισμοῦ χρήσεως πρὸς τόν, βάσει ἀποτιμῆσεως, ἀρχικόν ἰσολογισμόν ἑκκαθαρίσεως, ἐξ ὧν (ἐγγραφῶν) προκύπτουν ἀποτελέσματα ἀποτιμῆσεως².

1. Ὅπωςδήποτε δέον νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως ὅτι ἡ διενέργεια μιᾶς, βάσει λογιστικῶν ἐγγραφῶν, ἀποτιμῆσεως σκοπούσης, κυρίως, ὡς ἐλέχθη, τὴν ἐκ προοιμίου ἐνημέρωσιν τῶν πιστωτῶν ἢ ἀκόμη καὶ τῶν ἐταίρων, περὶ τοῦ, κατὰ προσέγγισιν, βαθμοῦ ἱκανοποίησέως των, οὐδόπως εἶναι ἀπαραίτητος. Μία τοιαύτη ἐνημέρωσις δύναται καὶ ἐνδείκνυται, καθ' ἡμᾶς, νὰ συντελῆται διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἑκκαθαριστοῦ καταρτίσεως ἐνὸς ἐξωλογιστικοῦ (ἄνευ ἐγγραφῶν) ἰσολογισμοῦ εἰς τιμὰς ἡμέρας καὶ γενικώτερον εἰς τιμὰς πιθανῆς ρευστοποιήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ ἐξοφλήσεως τοῦ παθητικοῦ. Οὕτω ἀποφεύγεται ἄσκοπος ἐπαύξεισις τοῦ λογιστικοῦ ἔργου. Ἡ δέ, ὑπὸ τοῦ φορολογικοῦ νόμου, προβλεπομένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑκκαθαρίσεως συνέχισις συντάξεως ἐτησίων ἰσολογισμῶν χρήσεως, ἀσχετῶς τοῦ ἀρχικοῦ (βάσει ἀποτιμῆσεως) ἰσολογισμοῦ ἑκκαθαρίσεως εἶναι εἰς πρόσθετος λόγος ἀποφυγῆς τῆς διὰ λογιστικῶν ἐγγραφῶν συντάξεως τοῦ τελευταίου τούτου (ὄρα καὶ κατωτέρω, φορολογικὴν ἄποψιν τῆς ἑκκαθαρίσεως).

2. Αὔται εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφεύγονται, συντασσομένου, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἐξωλογιστικοῦ, βάσει ἀποτιμῆσεων, ἰσολογισμοῦ. Παρὰ ταῦτα, διὰ λόγους μόνον ἐκπαιδευτικούς, παρεμβάλλομεν καὶ τὰς τοιαύτας ἐγγραφὰς διαφορῶν ἢ ἀποτελεσμάτων ἐκτιμῆσεως, πρὸς ἐμφάνισιν καὶ τῆς συνθετικῆς εἰκόνας τοῦ θέματος τῆς ἑκκαθαρίσεως.

Μηχανήματα / <u>ἀποσβ. μηχ/τα</u>	εις Μηχανήματα /	120	120
Ἐπισηλαεῖς Χρ. / <u>ἀποσβ. ἐπισφ. Χρ.</u>	εις Ἐπισηλαεῖς Χρῶσαι	50	50
Γήπεδα	εις ἀποτελέσμ. ἀποτιμήσεως	150	150
Ἀποτελέσματα ἀποτιμήσεως	εις Κτήρια	100	100
Χρεώγραφα	εις ἀποτελέσμ. ἀποτιμήσεως	50	50
Ἀποτελέσματα ἀποτιμήσεως	εις ἔμπορεύματα . . .	50	50

2. Ἐγγραφαὶ ρευστοποιήσεως τῶν ἐνεργητικῶν καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παθητικῶν, ἐξ ὧν προκύπτουν τὰ ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως.

	Ἀποτίμησις		Ρευστοποίησης		
	Ε.	Π.	Χ.	Π.	
Γήπεδα	200		215		Ἐγγραφαὶ <hr/> <i>Ταμείον</i> Ἀπ/οματα ἐκκαθαρίσεως εις Γήπεδα . . . . . 200 εις Κτήρια . . . . . 250 εις Μηχανήματα . . . . . 380 εις Ἐμπορεύματα . . . . . 550 εις Χρεῶσαι . . . . . 750 εις Χρεώγραφα . . . . . 450 εις Ἀπ/οματα ἐκκαθαρ. . . . . 55 ¹ <hr/> Ἐννόθ. Πιστωταὶ . . . . . 300 Διάφοροι Πιστωταὶ . . . . . 1570 εις Ταμείον . . . . . 1870 <hr/> Ἀπ/οματα ἐκκαθαρ. . . . . 5 εις Ταμείον . . . . . 5 Καταβολὴ ἐξόδων ἐκκαθαρ. . . . .
Κτήρια	250		245		
Μηχανήματα	380		360		
Ἐμπορεύματα	550		580		
Χρεῶσαι	750		740		
Χρεώγραφα	450		460		
Ταμείον	5		5		
Πιστωταὶ ἐννόθ.		300		300	
Διάφοροι πιστωταὶ		1570		1570	
	<u>2580</u>	<u>1870</u>	<u>2600</u>	<u>1870</u>	

$$\begin{aligned}
 1. [(215-200)+(580-550)+(460-450)] - [(250-245)+(380-360)+(750-740)] &= \\
 &= \underbrace{(15+30+10)}_{55} - \underbrace{(5+20+10)}_{35}
 \end{aligned}$$

3. Έγγραφα προσδιορισμοῦ τῆς Τ.Κ.Θ.Ε.

*Εταιρικὸν Κεφάλαιον	εἰς Ζημίας παρελθ. χρήσεων	350	350
*Εταιρικὸν Κεφάλαιον	εἰς Ζημίας Χρήσεως . . .	45	45
*Αποθεματικὸν	εἰς *Εταιρικὸν Κεφάλαιον .	60	60
*Αποτελέσματα ἀποτιμήσεως	εἰς *Εταιρικὸν Κεφάλαιον . .	50	50
*Εταιρικὸν Κεφάλαιον	εἰς Α.Κ.Θ.Ε. ¹	715	715
Α.Κ.Θ.Ε.	εἰς Τ.Κ.Θ.Ε.	715	715
*Αποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως	εἰς Τ.Κ.Θ.Ε.	15	15

4. Έγγραφα διανομῆς τῆς Τ.Κ.Θ.Ε.

Τ.Κ.Θ.Ε.		730	
	εἰς Α.Χ. λ/. Ἀτομικὸς (60 %)		438
	εἰς Β.Ψ. λ/. Ἀτομικὸς (40 %)		292

II. Ζημιόγνος ἐκκαθάρσις βλάπτουσα τὰ συμφέροντα μόνον τῶν ἐταίρων

*Ἄς ὑποθέσωμεν ἤδη ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκκαθαρίσεως (ἀντὶ + 15 ὡς ἀνωτέρω) ἦτο ἀρνητικόν, π.χ. (- 400), τότε :

3'. Έγγραφα προσδιορισμοῦ τῆς Τ.Κ.Θ.Ε.

Αὗται θὰ ἦσαν ὡς ἀνωτέρω ὑπὸ I/3 πλὴν τῆς τελευταίας ἐγγραφῆς, ἥτις θὰ ἦτο :

Τ.Κ.Θ.Ε.		400	
	Εἰς Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως		400

1. Ἡ ἐγγραφὴ αὕτη δὲν εἶναι ἀπαραίτητος. Δημιουργοῦμεν ὁμως τὸν λογαριασμὸν Α(ρχική).Κ(αθαρά).Θ(έσις).Ε(κκαθαρίσεως). διὰ λόγους διδακτικούς, ὅρα καὶ εἰς προηγούμενα, σελ. 23.

4'. Έγγραφαί διανομῆς τῆς T.K.Θ.E.

Αὐται θὰ ἦσαν :

T.K.Θ.E.	315	
Eἰς A.X. λ/. Ἀτομικὸς (60%)		189
Eἰς B.Ψ. λ/. Ἀτομικὸς (40%)		126

Δηλαδή ἐν προκειμένῳ βλάπτονται τὰ συμφέροντα τῶν ἐταίρων, οὐχ ὅμως καὶ τῶν πιστωτῶν.

III. Ζημιόγνος ἐκκαθάρσις διακινδυνεύουσα ἢ καὶ βλάπτουσα τὰ συμφέροντα καὶ τῶν πιστωτῶν

Ἄν τέλος ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκκαθαρίσεως ἦτο (—1000), τότε :

3'. Έγγραφαί προσδιορισμοῦ τῆς T.K.Θ.E.

Αὐται θὰ ἦσαν ὡς ἄνωτέρῳ ὑπὸ 1/3 πλὴν τῆς τελευταίας ἐγγραφῆς, ἥτις θὰ ἦτο :

T.K.Θ.E.	1.000	
Eἰς Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως		1.000

4'. Αἱ ἐγγραφαί διανομῆς τῆς T.K.Θ.E.

Αὐται θὰ ἦσαν :

A.X. λ/. Ἀτομικὸς (60%)	171	
B.Ψ. λ/. Ἀτομικὸς (40%)	114	
Eἰς T.K.Θ.E.		285

Δηλαδή οὐ μόνον ἐξαφανίζονται αἱ μερίδες τῶν ἐταίρων, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεοῦνται οὗτοι νὰ καταβάλουν πλέον τῶν μερίδων των καὶ δὴ ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας προσωπικῆς των περιουσίας, ἵνα δυνθῆ ἡ ἐταιρεία νὰ ἐξοφλήσῃ τοὺς πιστωτὰς ταύτης, ὧν τὰ συμφέροντα διακινδυνεύουν, ἐφόσον οἱ ὁμορρυθμοὶ ἐταῖροι δὲν ἔχουν τυχὸν ἐπαρκῆ διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν πιστωτῶν ἰδιαιτέραν περιουσίαν.

Εἶναι δὲ δυνατόν τινὲς μὲν τῶν ὁμορρυθμῶν νὰ δύνανται νὰ καταβάλουν τὰς ἀναλογούσας εἰς αὐτοὺς ζημίας, τινὲς δέ, μὴ ἔχοντες ἰδιαιτέραν περιουσίαν, νὰ δηλώνουν ἀδυναμίαν συμβολῆς των εἰς τὰς πέρα τῆς μερίδος των ζημίας. Τότε, λόγῳ τῆς ἀλληλεγγύου εὐθύνης, οἱ δυνάμενοι θὰ καλύψουν τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν, διατηροῦντες ὅμως δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ

τῶν μὴ ἐπαρκεσάντων συνεταίρων των. ("Όρα κατωτέρω : Ἐναγωγή μεταξύ τῶν ἐταίρων).

Ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἐνίοτε αἱ ἐγγραφαὶ διανομῆς δύνανται νὰ διενεργουῦνται χωριστὰ διὰ τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον καὶ χωριστὰ διὰ τὰ ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως. Οὕτω εἰς τὸ ἄνωτέρω παράδειγμα, ἐντασσομένων τῶν ἀποτελεσμάτων ἀποτιμήσεως εἰς τὰ ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως, αἱ ἐγγραφαὶ διανομῆς εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν (κερδοφόρον) ἐκκαθαρίσεως θὰ ἦσαν :

	1			
Ἐκκαθαρίσματα ἀποτιμήσεως			50	
	εἰς Ἐκκαθαρίσματα			50
	2			
Ἐταιρικὸν κεφάλαιον			665 ¹	
	εἰς Α λ/. Ἐκκαθαρίσεων			399
	εἰς Β λ/. Ἐκκαθαρίσεων			266
	3			
Ἐκκαθαρίσματα ἐκκαθαρίσεως			65	
	εἰς Α λ/. Ἐκκαθαρίσεων			39
	εἰς Β λ/. Ἐκκαθαρίσεων			26

Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς κεχωρισμένης διανομῆς κεφαλαίου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀποτελεσμάτων ἐκκαθαρίσεως ἀφ' ἑτέρου εἶναι, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἀπαραίτητος ὅταν συμφωνήθῃσαν ἐν τῷ καταστατικῷ ἄλλα ποσοστὰ διανομῆς κεφαλαίων καὶ κερδῶν χρήσεως καὶ ἄλλα ποσοστὰ διανομῆς ἀποτελεσμάτων ἐκκαθαρίσεως.

5.3. Ἐκκαθαρίσεις Ο.Ε. δι' ἐγγραφῶν εἰς τὰ βιβλία τοῦ ἐκκαθαριστοῦ

Ἡ, ὑπὸ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ καὶ εἰς τὰ βιβλία τούτου, διενεργουμένη ἐκκαθαρίσις χαρακτηρίζεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οὗτος εἶναι ἠναγκασμένος νὰ χρησιμοποιήσῃ τόσον τὰ ἴδια αὐτοῦ βιβλία (ὑφιστάμενα ἤδη ἢ εἰδικῶς διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τὸ πρῶτον ἀνοιγόμενα) ὅσον καὶ τὰ τῆς ἐταιρείας².

1. Εἶναι τὸ προκῦψαν μετὰ τὴν μεταφορὰν εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ζημιῶν παρελθουσῶν χρήσεων (350) τῶν ζημιῶν χρήσεως (45) καὶ τοῦ ἀποθεματικοῦ (60), ἤτοι $1000 + 60 - 350 - 45 = 665$.

2. Εἶναι οὕτω προφανές ὅτι ἢ εἰς τὰ βιβλία τοῦ ἐκκαθαριστοῦ διενεργουμένη ἐκκαθαρίσις ἀπλῶς ἐπαυξάνει τὸ λογιστικὸν ἔργον καὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγεται. Ἡ ἐνταῦθα ἀνάπτυξις τῆς γίνεται μόνον δι' ἐκπαιδευτικὸν σκοπὸν.

Οἱ κανόνες τῆς οὕτω συντελουμένης ἑκκαθαρίσεως εἶναι :

I. Ὁ ἑκκαθαριστὴς εἰς τὰ ἴδια βιβλία του :

1. Μεταφέρει τὰ διαθέσιμα τῆς ἑταιρείας.
2. Ἐγγράφει τὰς ρευστοποιήσεις τοῦ ἑταιρικοῦ ἐνεργητικοῦ, τὰς ἐξοφλήσεις τοῦ ἑταιρικοῦ παθητικοῦ, τὴν καταβολὴν τῶν ἐξόδων ἑκκαθαρίσεως καὶ τὰς, πρὸς τοὺς ἑταίρους, καταβολὰς τελικοῦ διακανονισμοῦ. Πρὸς διενέργειαν τῶν τοιούτων ἐγγραφῶν 1 καὶ 2 ἀπαιτεῖται νὰ ἀνοιγῇ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἑκκαθαριζομένης ἑταιρείας, λ/σμός καλούμενος συνήθως « Ο.Ε. «X» λ/σμός ἑκκαθαρίσεως ».

II. Ὁ ἑκκαθαριστὴς εἰς τὰ βιβλία τῆς ἑταιρείας.

1. Τακτοποιεῖ τοὺς ἀντιθέτους λ/σμούς.
2. Χρεώνει ἑαυτὸν, διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν διαθέσιμων τῆς ἑταιρείας καὶ διὰ τὴν ρευστοποίησιν τῶν ἐνεργητικῶν.
3. Πιστώνει ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἐξόδων τῆς ἑκκαθαρίσεως.
4. Ἐνεργεῖ τὰς ἐγγραφὰς προσδιορισμοῦ τῶν ἀποτελεσμάτων ἑκκαθαρίσεως.
5. Ἐνεργεῖ τὰς ἐγγραφὰς διανομῆς.
6. Ἐνεργεῖ τὰς ἐγγραφὰς τοῦ τελικοῦ μεταξὺ τῶν ἑταίρων διακανονισμοῦ.

Παράδειγμα : Ὁ ἰσολογισμὸς τῆς Ο.Ε. « A & B » κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς λύσεώς της ἔχει ὡς κάτωθι :

<i>Ἰσολογισμὸς Ο.Ε. « A & B »</i>		<i>(ποσὰ εἰς χιλιάδας)</i>		<i>II</i>
<i>E</i>				
*Ἐξοδα Ἰδρύσεως	10	*Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον	500	
Μηχανήματα	300	Μερίς Α	300	
— Ἀποσβ. μηχ/τα	60	Μερίς Β	200	
*Ἐπιπλα & Σκεύη	40	Α λ/σμός Ἀτομικός	60	
— Ἀποσβ. *Ἐπιπλα & Σκεύη	20	Β λ/σμός Ἀτομικός	40	
*Ἀπόθεμα ἐμ/των	500	Προμηθευταὶ	860	
Πελάται	360	Προσωρινοὶ λ/σμοὶ	240	
Γρ/τια εἰσ/τέα	230			
Τράπεζα Τ	200			
Ταμείον	100			
Ζημίαι παρελθ. χρήσεων	40			
	<u>1.700</u>			<u>1.700</u>

Ρευστοποιούνται :	
Τὰ μηχανήματα άντι	290
Τὰ έπιπλα και σκεύη άντι	30
Τὰ έμπορεύματα άντι	610
Τὰ γρ/τια εισ/τία άντι	230
Οί πελάται άντι	350
	<hr/>
	1.510

Έξοφλούνται :	
Οί προμηθευταί με 10 % έκ- πτώσιν (860—86)=	774
Οί Προσωρινοί λ/σμοί εις τὸ άκέραιο	240
	<hr/>
	1.014
Καταβάλλονται έξοδα έκκα- θαρίσεως	36
	<hr/>
	1.050

Έγγραφα

<i>Εις βιβλία Ο.Ε.</i>	
Μηχανήματα	60
Άποσβ. μηχ/τα	60
εις Μηχανήματα	60
....	60
Έπιπλα και Σκεύη	20
Άποσβ. έπ. και σκεύη	20
εις Έπ. και Σκεύη	20
....	20
Έκκαθαριστής Ε	300
εις Τράπεζα Τ	200
εις Ταμείον	100
Έκκαθαριστής Ε	1.510
εις Μηχανήματα	290
εις Έπ. και Σκεύη	30
εις Έμπορεύματα	610
εις Γρ. εισπρακτία	230
εις Πελάτας	350
Προμηθευταί	774
Προσωρινοί λ/σμοί	240
Έξοδα έκκαθαρίσεως	36
εις Έκκαθαριστήν Ε	1.050
Α λ/σμός Άτομικός	60
Β λ/σμός Άτομικός	40
εις Έκκαθαριστήν Ε	100

<i>Εις βιβλία έκκαθαριστοῦ «Ε»</i>	
Ταμείον	100
Τράπεζα Τ	200
Ο.Ε. «Α & Β» λ/. έκκαθ.	300
Ταμείον	1.510
εις Ο.Ε. «Α & Β» λ/. έκκαθαρίσεως	1.510
Ο.Ε. «Α & Β» λ/σμός	1.050
έκκαθαρίσεως	1.050
εις Ταμείον	100
Ο.Ε. «Α & Β» λ/σμός	100
έκκαθαρίσεως	100
εις Ταμείον	100

Μηχανήματα	50
Ύπιπλα και Σκεύη	10
Έμπορεύματα	110
Προμηθευταί	86
Αποτελέσματα εκκαθαρίσεως	56
εις Πελάτας	10
εις Ύξοδα Ύδρύσεως	10
εις Ύξοδα εκκαθαρίσεως	36
εις Αποτελέσμ. εκκαθαρίσεως	256

E	Ύσολογισμός O.E. «A & B»	II
Έκκαθαριστής E 660	Έταιρ. Κεφάλ.	500
Ζημίαι παρελθ. Χρήσεως . . . 40	Αποτελέσματα εκκαθαρίσεως	200
700		700

O.E. «A & B» λ/σμός Έκκαθαρίσεως

1.050	300
100	1.510

Έταιρικόν Κεφάλαιον	500
εις A λ/σμόν Ατομικόν	300
εις B λ/σμόν Ατομικόν	200
Αποτελέσματα εκκαθαρίσεως	200
εις A λ/σμόν Ατομικόν	120
εις B λ/σμόν Ατομικόν	80
A λ/σμός Ατομικός	24
B λ/σμός Ατομικός	16
εις Ζημίαι παρελθ. Χρήσεως	40
A λ/σμός Ατομικός	396
B λ/σμός Ατομικός	264
εις Έκκαθαριστήν E	660

O.E. «A & B» λ/. εκκαθαρίσεως	660
εις Τράπεζαν	200
εις Ταμείον	460

5.4. Ύ φορολογική άποψις τής εκκαθαρίσεως τής O.E.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ Κ.Φ.Σ. καὶ τὸ ἄρθρ. 33 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 ἡ διαχειριστικὴ περίοδος εἶναι κατ' ἀρχὴν δωδεκάμηνος. Κατ' ἐξαίρεσιν δύναται νὰ εἶναι μικροτέρας ἢ μεγαλυτέρας διαρκείας α) κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως β) κατὰ τὴν διακοπὴν τούτων γ) κατὰ τὴν, βάσει ἀδείας τῆς Κ.Ε.Λ.Β., ἀλλαγὴν τῆς ἡμερομηνίας συντάξεως ἰσολογισμοῦ χρήσεως.

Προκειμένου ἤδη περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως, ἥτις πολλάκις δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τοῦ ἔτους ἐρωτῶνται :

1. Ἐὰν ὁ, ὑπὸ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ, συντασσόμενος ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἐκκαθαρίσεως, δυνάμενος νὰ ἀφορᾷ ὀλιγόμηνον καὶ πάντως μικροτέραν τοῦ δωδεκαμήνου διάρκειαν, θὰ συνεπάγεται ὑποχρέωσιν φορολογικῆς δηλώσεως διὰ τὰ ἐντὸς τῆς τοιαύτης περιόδου ἀποτελέσματα.

2. Ἐὰν ὡς ἀποτελέσματα τῆς ἐκκαθαρίσεως θὰ νοοῦνται καὶ θὰ φορολογουῦνται τὸ τελικὸν σύνολον τούτων δι' ὅλην τὴν (τυχὸν πολυετῆ) διάρκειαν ταύτης ἢ τὰ προσωρινὰ ἐπὶ μέρους ἐτήσια τοιαῦτα.

Εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημα ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι ὁ ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἐκκαθαρίσεως εἶναι ἄνευ σημασίας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐφορίαν. Ὁ ἰσολογισμὸς οὗτος εἶναι χρήσιμος διὰ τὸν ἐκκαθαριστὴν, διὰ τοὺς πιστωτὰς τῆς ἐταιρείας καὶ διὰ τοὺς ἐταίρους. Εἶναι εἰς ἔκτακτος ἰσολογισμὸς καὶ δὲν εἶναι οὔτε τακτικὸς ἰσολογισμὸς χρήσεως, οὔτε φορολογικὸς ἰσολογισμὸς, καὶ συνεπῶς οὐδεμίαν συνεπάγεται ὑποχρέωσιν φορολογικῆς δηλώσεως. Ἐὰν δὲ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ περιέχῃ « ἀποτελέσματα ἀποτιμήσεως » οὐδόλως κτηθέντα, ἀλλ' ἀπλῶς πιθανολογούμενα, καθίσταται ἔτι πλέον σαφές ὅτι ὁ ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἐκκαθαρίσεως εἶναι εἰς ἰσολογισμὸς στατικῶν προσδιορισμοῦ τῆς περιουσίας καὶ οὐχὶ ἰσολογισμὸς προσδιορισμοῦ ἀποτελεσμάτων καὶ δὴ φορολογικῶν ἀποτελεσμάτων.

Εἰς τὸ δεῦτερον ἐρώτημα θεωρητικῶς μὲν ὀρθὴ εἶναι ἡ ἄποψις ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις, ἀσχέτως τῆς τυχὸν πολυετοῦς διαρκείας της, ἀποτελεῖ μίαν καὶ μόνην ἐνιαίαν χρονικὴν φάσιν τῆς ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις ἐφόσον θὰ εἶναι συνολικῶς καὶ ὀριστικῶς κερδοφόρος, καὶ μόνον τότε, θὰ παρέχῃ τὴν εὐχέρειαν φορολογήσεως τοῦ ὀριστικοῦ καὶ συνολικοῦ ἀποτελέσματος. Ἄλλως θὰ ἦτο δυνατόν μία ἐκκαθάρισις, ἥτις συνολικῶς καὶ ὀριστικῶς ὑπῆρξε ζημιολόγος, νὰ φορολογῆται ὅλως ἀδίκως κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς ἐτήσια κλεισίματα ἰσολογισμῶν διὰ κέρδη ἐκκαθαρίσεως προσωρινῶς ἐμφανιζόμενα καὶ τελικῶς ἐξαφανιζόμενα, διότι συνεψηφίσθησαν, π.χ. μὲ μεταγενεστέρως, μεγαλύτερου ποσοῦ, ζημίας.

Τοῦτο θὰ ἐβλαπτε τὰ συμφέροντα ἴσως καὶ τῶν πιστωτῶν, ὅπως οὐδέποτε ὅμως τῶν ἐταίρων, ἐκτὸς ἂν συνέβαινεν ἀντιθέτως τὰ πρῶτα ἐτήσια κλεισίματα ἰσολογισμῶν νὰ ἐμφανίζον ζημίας καὶ (τὸ ἦ) τὰ τελευταῖα τοιαῦτα, κέρδη, ὅποτε θὰ ἠδύναντο οἱ ἐταῖροι νὰ συμψηφίσουν πρὸς ταῦτα (τὰ κέρδη) τὰς ζημίας τῶν δύο ἐκάστοτε προηγουμένων χρήσεων.

Ἐν τούτοις ἐπεκράτησεν ἡ ἄποψις ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις, δυναμένη νὰ παρατείνηται τεχνητῶς ἐπ' ἀόριστον, μὲ συνέπειαν τὴν ἐπ' ἀόριστον ἀναβολὴν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν φορολογικῶν ὑποχρεώσεων τῶν διαλυομένων ἐταιρειῶν, πρέπει νὰ φορολογῆται κατὰ ἐτήσια αὐτοτελῆ τμηματικὰ ἀποτελέσματα, βάσει ἐτησίων φορολογικῶν ἰσολογισμῶν συντασσομένων ὑπὸ τοῦ

έκκαθαριστοῦ, ἀσχέτως τῆς παρεμβολῆς τοῦ ἀρχικοῦ ἰσολογισμοῦ ἐκκαθαρίσεως, ὅστις, ὡς ἐλέχθη, εἶναι ἄνευ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐφοροίαν.

Οὕτω πρακτικῶς ἐπὶ τῶν φορολογικῶς προσωπικῶν ἐταιρειῶν (καὶ ἄρα καὶ τῶν Ο.Ε.) ἐπεκράτησε ἡ λύσις, ἣτις διασφαλίζει τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου. Ἐπὶ τῶν κεφαλαιουχικῶν ὁμοῦς τοιούτων (π.χ. Α.Ε.) συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 7 § 2 τοῦ Ν.Δ. 3843/1958 « Προκειμένου περὶ νομικῶν προσώπων τεθέντων ὑπὸ ἐκκαθάρισιν, ὡς διαχειριστικὴ περίοδος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου λαμβάνεται ἡ περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ χρόνου θέσεως αὐτῶν ὑπὸ ἐκκαθάρισιν καὶ τοῦ χρόνου τῆς λήξεως ταύτης »¹.

Συνελπῶς τὰ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν προκύπτοντα κέρδη μιᾶς Ο.Ε. θὰ φορολογουῦνται ὡς καὶ πρὸ τῆς λύσεως βάσει ἐτησίων φορολογικῶν δηλώσεων. Ἐὰν ἡ λύσις μιᾶς Ο.Ε. ἐπέλθῃ, π.χ. ἀπὸ 1 8.1965, τότε (ὑποτιθεμένου ὅτι αὕτη συντάσσει τὸν ἰσολογισμόν τῆς τὴν 31^{ην} / 12/ἐκάστου ἔτους) τὰ φορολογητέα ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως 1.1 — 31.12 65 θὰ ἀπαρτίζονται ἀπὸ ἀποτελέσματα συνήθους διαχειρίσεως 1.1. — 31.7.65 καὶ ἀπὸ ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως 1.8. — 31.12 65. Τὰ ἀποτελέσματα δὲ ἐκκαθαρίσεως θὰ εἶναι τὰ ὀριστικῶς κτηθέντα τοιαῦτα βάσει ἐκποίησης ἐνεργητικῶν (π.χ. ἐκποίησις ἐμπορευμάτων εἰς τρέχουσαν τιμὴν ἡμέρας μείζονα τῆς τιμῆς κτήσεως βάσει τῆς ὁποίας εἶχον ἀποτιμηθῆ εἰς τὴν λῆξιν τῆς προηγουμένης χρήσεως 31.12.64 ἢ ἐκποίησις παγίων εἰς τιμὴν μείζονα τοῦ ἀναποσβέστου ὑπολοίπου των, λόγῳ αὐτομάτου ὑπερτιμῆσεώς των² ἢ λόγῳ τῆς, εἰς τὸ

1. Συμφώνως δὲ τῷ ἄρθρῳ 11 § 1 ἐδάφ. γ'. «... Τὰ ὑπὸ ἐκκαθάρισιν τεθέντα ἡμεδαπὰ νομικὰ πρόσωπα (ὑποβάλλουν δηλώσιν) ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐκκαθαρίσεως, εἰς περιπτώσιν παρατάσεως τῆς ἐκκαθαρίσεως πέραν τοῦ ἑξαμήνου ἐπιδίδεται προσωρινὴ δηλώσις διὰ τὰ εἰσοδήματα ἐκάστου ἑξαμήνου, ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως αὐτοῦ, ἐπιφυλασσομένης τῆς ὑποβολῆς ὀριστικῆς δηλώσεως, ἅμα τῇ λήξει τῆς ἐκκαθαρίσεως.

2. Πρὸ τῆς ἰσχύου τοῦ Ν.Δ. 4444 1964 συμφώνως πρὸς τὴν τότε ἰσχύουσαν διατάξιν τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 34 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 περιλαμβάνετο εἰς τὸ ἀκαθάριστον εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων τόσον ἢ βάσει π.χ. ἐκποίησης ἢ εἰσφορᾶς πραγματοποιηθεῖσα ὑπερτίμησις τῶν ἐν τῇ ἐπιχειρῆσει χρησιμοποιουμένων παγίων (μὴ ἐμπορευσίμων) περιουσιακῶν στοιχείων αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ μὴ πραγματοποιηθεῖσα τοιαύτη, ἐφόσον περιελήφθη ἐν τῇ ἀπογραφῇ, πλὴν τῆς ἐξ ἀκινήτων καὶ πλοίων προκύψασθαι. Ἡ ὑπερτίμησις ἐθεωρεῖτο πραγματοποιηθεῖσα, ὅταν ἐξεποιεῖτο τὸ περιουσιακὸν στοιχεῖον ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἐλάβανε χώραν πρᾶξις ἐξομοιουμένη πρὸς ἐκποίησιν, διὰ τῆς ὁποίας ἀπέξενοντο αὐτῇ τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου. Ἐν προκειμένῳ οὐδόλως ἐνδιέφερον ἐὰν ἡ ὑπερτίμησις ἦτο πραγματικὴ ἢ ὀφειλετο εἰς τὴν ὑποτίμησιν τοῦ νομίσματος ἢ εἰς ἄλλους λόγους. Διὰ τὴν ἀποκρίσιν εἰσόδημα ἐξ ὑπερτιμῆσεως κεφαλαίου εἶδει τὴν λάβην χώραν ἐκποίησις τῶν περιουσιακῶν στοι-

παρελθόν, εφαρμογής επηυξημένων ή προσθέτων αποσβέσεων) ή εξοφλήσεως παθητικών (π.χ. εξόφλησις χρεών με έκπτωσιν).

Επίσης κατά την εκκαθάρισιν της Ο.Ε. θα προκύψη και η περίπτωσις φορολογίας των τυχόν υπ' αυτής σχηματισθέντων αφορολογήτων αποθεμα-

χείων. Υπήρχεν όμως μία εξαίρεσις και αυτή ητο, ή καθ' ήν ο επιχειρηματίας δέν εξεποιεί τὸ περιουσιακὸν στοιχείον, περιελάμβανεν ὅμως τοῦτο εἰς τὴν ἀπογραφὴν του, εἰς τιμὴν μεγαλυτέραν τῆς τιμῆς κτήσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην υἰοθετεῖτο ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐπιχειρηματίου, ὅστις ἦτο καλύτερον παντὸς ἄλλου εἰς θέσιν νὰ γνωρίζη ἐὰν καὶ πότε ἀπετέλει κέρδος ἡ ὑπερτίμησις τοῦ κεφαλαίου, δι' ὃ καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς εἰσόδημα καὶ ἡ μὴ πραγματοποιηθεῖσα ὑπερτίμησις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, τὰ ὅποια περιελήφθησαν εἰς τὴν ἀπογραφὴν εἰς τιμὴν μεγαλυτέραν τῆς κτήσεως αὐτῶν.

Καίτοι τοιαύτη περίπτωσις σπανίως θὰ παρουσιάζετο καθόσον κατὰ τὸν Κ.Φ.Σ. (ἄρθρον 22), τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως ἀναγράφονται εἰς τὴν ἀπογραφὴν μὲ τὰς τιμὰς κτήσεώς των, ἐν τούτοις ἐρρυθμίζετο καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη, διότι δέν ἀπεκλείετο, κατὰ παράβασιν τῶν διατάξεων τοῦ Κ.Φ.Σ., νὰ ἐνήργει ἡ ἐπιχειρήσις τὴν ἐκτίμησιν περιουσιακοῦ τινος στοιχείου εἰς τιμὴν μεγαλυτέραν τῆς τιμῆς κτήσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἐντεῦθεν προκύπτουσα ὑπερτίμησις ἀπετέλει κέρδος διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ὑποκείμενον εἰς φόρον.

Πρὸς προσδιορισμὸν τῆς αὐτομάτου ὑπερτιμήσεως ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ἡ τιμὴ πωλήσεως τοῦ ἐκποιηθέντος περιουσιακοῦ στοιχείου ἢ ἡ τοιαύτη ἡ ἀναγραφομένη εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως, προκειμένου περὶ μὴ πραγματοποιηθείσης ὑπερτιμήσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεπίπτετο ἡ τιμὴ κτήσεως μειωμένη κατὰ τὰς ἐνεργηθείσας ἐν τῷ μεταξὺ ἀποσβέσεις.

*Ἐστω ὅτι πάγιον περιουσιακὸν στοιχείον ἐπώλειτο ἀντὶ 100.000, ὅτι ἡ τιμὴ κτήσεως τούτου ἦτο 80.000 καὶ ὅτι ἡ ἐπιχείρησις εἶχεν ἐνεργῆσαι ἀποσβέσεις 30.000. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ αὐτόματος ὑπερτίμησις ἀνήρχετο εἰς 50.000, ὡς ἀκολούθως :

Τιμὴ πωλήσεως		100.000
Τιμὴ κτήσεως	80.000	
μειωμένη κατὰ τὰς ἐνεργηθείσας ἀποσβέσεις	30.000	50.000
Αὐτόματος ὑπερτίμησις		50.000

Ρητῶς ὅμως ὄριζετο ὅτι ἡ ἐξ ἀκινήτων καὶ πλοίων προκύπτουσα ὑπερτίμησις ἔδει νὰ μὴ θεωρῆται ὡς φορολογητέον ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, κέρδος.

*Ἦδη ὅμως λόγῳ, τῆς βάσει τοῦ Ν.Δ. 4444/1964, ἐπελθούσης τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ Ν.Δ. 3323/1955 λογίζεται ὡς εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων μόνον ἡ δι' ἐκποίησεως ἢ εἰσφορᾶς εἰς ἑτέραν ἐπιχείρησιν κηθεῖσα αὐτόματος ὑπερτίμησις τῶν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει χρησιμοποιουμένων ἐγκαταστάσεων, μηχανημάτων καὶ ἐν γένει ἐνσωμάτων παγίων στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐξαιρέσει πάντοτε τῆς ἐξ ἀκινήτων καὶ πλοίων προκύψασης (καὶ οὐχὶ ἡ μὴ κηθεῖσα ἀλλ' ἀπλῶς ἐν τῇ ἀπογραφῇ ἀναγραφείσα τοιαύτη). Κρίνεται ἤδη ὅτι ἡ, τυχόν περιληφθεῖσα εἰς τὴν ἀπογραφὴν, ἂν καὶ μὴ κηθεῖσα, αὐτόματος ὑπερτίμησις τῶν ἀνωτέρω περιουσιακῶν στοιχείων εἶναι διαγραφτέα ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν § 7 τοῦ ἄρθρ. 22 τοῦ Κ.Φ.Σ., ἀναμορφουμένων τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς χρήσεως ἐφ' ὅσον συντρέχει περίπτωσις.

τικῶν¹, οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν ἀποθεματικῶν (πιστωτικῶν διαφορῶν) ἔξ ἀναπροσαρμογῆς.

**5.5. Ὁ ἀπὸ ἀπόψεως ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς
χειρισμὸς τῶν ἐξόδων ἐκκαθαρίσεως.**

Τὰ ἔξοδα ἐκκαθαρίσεως περιλαμβάνουν κυρίως τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἐκκαθαριστῶν. Αὗται συμφώνως τῇ φορολογικῇ νομοθεσίᾳ θεωροῦνται ἀμοιβαὶ ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν (Ἄρθρον 45 § 2 ἔδαφ. α) καί, λόγῳ τῆς ὑφισταμένης ὑποχρέωσεως παρακρατήσεως φόρου καὶ χαρτοσήμου ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου ποσοῦ τῶν τοιούτων ἀμοιβῶν, χρήζουσιν ἰδιαίτερου λογιστικοῦ χειρισμοῦ. Ἐπὶ τοῦ τοιούτου λογιστικοῦ χειρισμοῦ τῶν ἀμοιβῶν τῶν ἐκκαθαριστῶν καὶ γενικώτερον τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς :

Ὁ φόρος βάσει τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ Ν.Δ. 3323/1955 τυγχάνει παρακρατούμενος, ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ὑποχρέων. Τὸ ποσοστὸν τοῦ παρακρατητέου φόρου ὁρίζεται εἰς 8 %⁰. Τὸ χαρτόσημον ὁρίζεται εἰς 1 %⁰ (πλέον 10 %⁰ εἰσφορά ὑπὲρ Ο.Γ.Α. καὶ 10 %⁰ ὑπὲρ Τ.Ε.Β.Ε.) παρακρατούμενον ὁμοῦ μετὰ τοῦ φόρου.

1. *Ἐπιχειρήσεις καταβάλλουσα ἀμοιβὰς εἰς ἐλευθέρους ἐπαγγελματίας* δύναται κατόπιν συμφωνίας μετὰ τῶν δικαιούχων :

α) *Νὰ προβαίη εἰς τὴν παρακράτησιν τοῦ ἀναλογοῦντος φόρου 8 %⁰ καὶ χαρτοσήμου 1,20 %⁰.*

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, κατὰ τὴν εἰσπραξίν, ὑπὸ τοῦ δικαιούχου, ὀλοκλήρου τοῦ ποσοῦ τῆς ἀκαθαρίστου ἀμοιβῆς, βάσει τῆς κατὰ νόμον θεωρημένης ἀποδείξεως καὶ τοῦ σχετικοῦ ἐντάλματος πληρωμῆς, χρεοῦται ὁ λ/σμός « Ἀμοιβαὶ ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν », λ/σμός συνήθως εἰδικός τοῦ περιληπτικοῦ λ/σμοῦ « Γενικὰ ἔξοδα », μεταφερόμενος εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἢ καὶ τῆς χρήσεως εἰς τοὺς οἰκείους λ/σμούς δαπάνης, ἢ χρεοῦται ἀπ' εὐθείας ὁ οἰκείος λ/σμός δαπάνης, πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ « Ταμεῖον ». Ταυτοχρόνως γίνεται καὶ ἡ παρακράτησις τοῦ φόρου καὶ χαρτοσήμου, διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ εἰσπράττοντος τὴν ἀμοιβὴν καταβολῆς τοῦ ἀναλογοῦντος ποσοῦ. Οὕτω χρεοῦται τὸ « Ταμεῖον » μὲ τὸ παρακρατηθὲν ποσόν, πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ « Παρακρατηθεὶς φόρος ἐπὶ ἀμοιβῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν », μὲ τὸ ποσόν τοῦ παρακρατηθέντος φόρου καὶ « Παρακρατηθὲν χαρτόσημον ἐπὶ ἀμοιβῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν » μὲ τὸ ποσόν τοῦ παρακρατηθέντος χαρτοσήμου. Οἱ λ/σμοὶ οὗτοι εἶναι εἰδικοὶ τοῦ περιληπτικοῦ λ/σμοῦ « Προσωρινοὶ λ/σμοὶ » ἢ « Διάφοροι πιστωτικοὶ λ/σμοὶ » κ.λ.π. Κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς φορολογικῆς δηλώσεως (ἀνὰ 3/μηνον) καὶ ἀπόδοσιν τοῦ φόρου

1. Ὅρα καὶ κατωτέρω εἰδικὸν κεφάλαιον περὶ ἀποθεματικῶν.

πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ « Ταμεῖον » χρεοῦνται οἱ λ/σμοὶ « παρακρατηθεῖς φόρος ἐπὶ ἀμοιβῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν » καὶ « παρακρατηθὲν χαρτόσημον ἐπὶ ἀμοιβῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν ».

β) *Νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν δικαιοῦχον τὸ ποσὸν τῆς ἀμοιβῆς ἐλεύθερον φόρον καὶ χαρτοσήμου.*

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ δικαιοῦχος ἐλεύθερος ἐπαγγελματίας εἰσπράττει ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τῆς ἀμοιβῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς παρακρατήσεως φόρου καὶ χαρτοσήμου, ὅποτε τὰ ἀντίστοιχα ποσὰ βαρύνουν βεβαίως τὴν ἐπιχείρησιν. Μετὰ τὴν τοιαύτην (ἄνευ παρακρατήσεως) καταβολὴν τῆς ἀμοιβῆς ἀπαραιτήτως δέον νὰ ἐπακολουθήσῃ « λογιστικὴ προᾶξις » διὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν παρακρατητέων φόρου καὶ χαρτοσήμου. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν βάσις διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ φόρου 8% καὶ χαρτοσήμου 1,20% δὲν θὰ ληφθῇ ἢ εἰσπραχθεῖσα ὡς ἄνω ἀμοιβή, ἀλλὰ ἐν ποσὸν τοιοῦτον ὥστε μετὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀφαίρεσιν τοῦ φόρου καὶ χαρτοσήμου νὰ ὑπολείπεται ἢ (ἐλευθέρου φόρου καὶ χαρτοσήμου) καθαρὰ ἀμοιβή.

Τύπος: (Μικτὴ ἀμοιβή) - 9,2% (Μικτῆς ἀμοιβῆς) = Καθαρὰ ἀμοιβή

$$M_a = \frac{K_a}{1 - 0,092} = \frac{K_a}{0,908}$$

Παράδειγμα:

Ἐστω ὅτι ἐπιχειρήσεις καταβάλλει ὡς ἀμοιβάς: 1) Εἰς τὸν δικηγόρον Α.Α. Δρχ. 2.500 διὰ παράστασιν εἰς δικαστήριον. 2) Εἰς τὸν ἱατρὸν Β.Β. Δρχ. 1.200 δι' ἐξετάσεις ἀσθενησάντων ἐργατοῦπαλλήλων τῆς καὶ 3) Εἰς μηχανολόγον Γ.Γ. Δρχ. 5.000 δι' ἐπίβλεψιν τῶν μηχανολογικῶν τῆς ἐγκαταστάσεων.

α) *Παρακρατεῖται ὁ φόρος καὶ τὸ χαρτόσημον.*

Κατὰ τὴν καταβολὴν τῆς ἀκαθαρίστου ἀμοιβῆς θὰ γίνουν:

Πράξεις ταμειακαί:

(1)		
Γενικά ἔξοδα		
Ἀμοιβαὶ ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν	2.500	2.500
Ταμεῖον		
<p>Εἰς Α.Α. δικηγόρον, ὁδός . . . ἀριθ. . . . Ἀθῆναι Ἀμοιβή του διὰ παράστασιν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου κ.λ.π.</p>		
(2)		
Γενικά ἔξοδα		
Ἀμοιβαὶ ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν	1.200	1.200
Ταμεῖον		
<p>Εἰς Β.Β. ἱατρὸν, ὁδός . . . ἀριθ. . . . Ἀθῆναι Ἀμοιβή του δι' ἐξετάσεις ἐργατοῦπαλλήλων μας</p>		

(3)		
<i>Γενικά έξοδα</i>		
<u>Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν</u>		5.000
	<i>Ταμείον</i>	5.000
Εἰς Γ.Γ. μηχανολόγον, ὁδὸς . . . ἀριθ. . . Ἀθῆναι Δι' ἐπιβλεψίν μηχανολ. ἐγκαταστάσ. ἐργοστασίου μας		

Εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἢ τῆς χρήσεως ὁ λ/σμός « Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν » μεταφέρεται¹ εἰς τοὺς οἰκείους λ/σμοὺς δαπάνης, π.χ. « Δικαστικά έξοδα » « Περιθάλψις προσωπικοῦ » καὶ « Συντήρησις μηχανημάτων » βάσει τῶν δεδομένων τοῦ ὡς ἄνω παραδείγματος. Οὐδὲν ὅμως ἐμποδίζει νὰ χρεωθοῦν οἱ λ/σμοὶ δαπάνης ἀπ' εὐθείας, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ λ/σμοῦ « Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν ».

Συνήθως προτιμᾶται ὁ, ὡς ἄνω, ἐκτεθεὶς τρόπος τηρήσεως, δηλ. τῆς χρεώσεως τοῦ λ/σμοῦ « Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν », καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ διευκολύνεται τὰ μέγιστα ἡ σύνταξις τῆς φορολογικῆς δηλώσεως. Εἰδικώτερον, εἰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις μὲ μέγαν ἀριθμὸν ἀμειβομένων ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, εἶναι δύσκολον νὰ ἀνατρέχῃ τις καθ' ἕκαστον 3/μηνον εἰς τοὺς οἰκείους λ/σμοὺς δαπάνης καὶ νὰ σταχυολογῇ τὰς ἀμοιβὰς διὰ τὴν σύνταξιν τῆς δηλώσεως, μὴ ἀποκλειομένων τότε λαθῶν ἢ παραλείψεων.

Εἰς τὴν προκρινομένην μέθοδον ὑπάρχει ἐπὶ πλέον καὶ ὁ ἔλεγχος, διὰ τῆς συμφωνίας τῆς φορολογικῆς δηλώσεως μὲ τὴν χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ « Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν ». Αἱ ἐπιχειρήσεις αἱ χρεώνουσαι τοὺς λ/σμοὺς τῶν δαπανῶν ἀπ' εὐθείας μὲ ἑκάστην πραγματοποιουμένην σχετικὴν ἀμοιβὴν ἄνευ μεσολαβήσεως ἑτέρων λ/σμῶν τηροῦν παραλλήλως καὶ ἐξωλογιστικὸν δελτίον² διὰ τὰς ἀμοιβὰς ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, διὰ τὴν εὐχερεστέραν σύνταξιν τῆς φορολογικῆς δηλώσεως ἄνευ ἀναδρομῆς εἰς τοὺς σχετικοὺς λ/σμοὺς δαπάνης. Ἡ ἀναγραφὴ τῆς ἀκριβοῦς διευθύνσεως τοῦ εἰσπράξαντος εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν σύνταξιν τῆς δηλώσεως καὶ τὴν ὑποβολὴν τῶν στοιχείων τοῦ Κ.Φ.Σ.

Διὰ τὴν παρακράτησιν τοῦ φόρου καὶ τοῦ χαρτοσήμου θὰ γίνουσι αἱ ταμειακαὶ ἐγγραφαί :

1. Βάσει ἀρνητικῆς χρεώσεως τοῦ λ/σμοῦ Γενικά έξοδα/Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν.

2. Ἡ πρόσθετον ἀντίγραφον τοῦ σχετικοῦ ἐντάλματος πληρωμῆς.

(1')			
Ταμείον		230	
	<i>Προσωρινοί λ/σμοί</i>		
	Παρακρατηθείς φόρος έλευθ. έπαγγελματιών		230
	Δραχ. $2.500 \times 8\%$	=200	
	Παρακρατηθέν χαρτос. έλευθ. έπαγγελμ.		
	Χαρτός. Δραχ. $2.500 \times 1\%$	=25	
	Ο.Γ.Α. > $25 \times 10\%$	= 2,50	
	Τ.Ε.Β.Ε. > $25 \times 10\%$	= 2,50	30
Παρακρατηθέντα από άμοιβήν δικηγόρου Α. Α. εκ Δρχ. 2.500			
(2')			
Ταμείον		110,40	
	<i>Προσωρινοί λ/σμοί</i>		
	Παρακρ/θείς φόρος έλευθέρ. έπαγγελματιών		110,40
	Δρχ. $1.200 \times 8\%$	96	
	Παρακρ/θέν χαρτ. έλευθ. έπαγγελματιών		
	Χαρτός. Δρχ. $1.200 \times 1\%$	=12	
	Ο.Γ.Α. > $12 \times 10\%$	= 1,20	
	Τ.Ε.Β.Ε. > $12 \times 10\%$	= 1,20	14,40
Παρακρατηθέντα από άμοιβήν ιατρού Β.Β. Δρχ. 1.200			
(3')			
Ταμείον		460	
	<i>Προσωρινοί λ/σμοί</i>		
	Παρακρ/θείς φόρος έλευθ. έπαγγελματιών		460
	Δρχ. $5.000 \times 8\%$	400	
	Παρακρ/θέν χαρτос. έλευθ. έπαγγελματιών		
	Χαρτός. Δρχ. $5.000 \times 1\%$	=50	
	Ο.Γ.Α. > $50 \times 10\%$	= 5	
	Τ.Ε.Β.Ε. > $50 \times 10\%$	= 5	60
Παρακρατηθέντα από άμοιβήν μηχ/γου Γ. Γ. Δρχ. 5.000			

β) Δέν παρακρατείται ο φόρος και τὸ χαρτόσημον.

Τὰς ταμειακὰς πράξεις ὑπ' ἀριθ. (1), (2) καὶ (3), ὡς ἄνωτέρω, θὰ ἀκολουθήσουν συμψηφιστικαὶ πράξεις :

Εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεται διὰ μίαν ἐκάστην καταβολὴν ἀμοιβῆς χωριστὴ συμψηφιστικὴ πράξις. Προτιμότερον ὅμως εἶναι νὰ γίνεται μία συμψηφιστικὴ πράξις διὰ τὸ σύνολον τῶν καταβληθεισῶν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀμοιβῶν.

Βάσει τοῦ τύπου: Μικτὴ ἀμοιβὴ = $\frac{\text{Καθαρὰ ἀμοιβὴ}}{0,908}$ ἔχομεν:

$$1) \quad \frac{2500}{0,908} = 2753 \quad \left| \quad \frac{1200}{0,908} = 1321 \quad \left| \quad \frac{5000}{0,908} = 5507$$

ἢ ἐπειδὴ $\frac{1}{0,908} = 1,10132$.

α) $2.500 \times 1,10132 = 2.753$ β) $1.200 \times 1,10132 = 1.321$

γ) $5.000 \times 1,10132 = 5.507$.

(4)		
Γενικά ἔξοδα		881
* Ἀμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν		
	<i>Προσωρινοὶ λ/σμοὶ . . . . .</i>	
	<u>Παρακρ/θεῖς φόρος ἐλευθ. ἐπαγγελματιῶν</u>	881
Α. Α. Δρχ.	$2500 \times 1,10132 = 2753 \times 8 \text{ ‰} = 220$	
Β. Β. >	$1200 \times 1,10132 = 1321 \times 8 \text{ ‰} = 106$	
Γ. Γ. >	$5000 \times 1,10132 = 5507 \times 8 \text{ ‰} = 440$	766
	<u>Παρακρ/τηθὲν χαρτόσημον ἐλευθ. ἐπαγγελματιῶν</u>	
	Α. Α. Δρχ. $2753 \times 1,20 \text{ ‰} = 33$	
	Β. Β. > $1321 \times 1,20 \text{ ‰} = 16$	
	Γ. Γ. > $5507 \times 1,20 \text{ ‰} = 66$	115

Εἶναι ὅμως ἐπίσης δυνατόν ἀντὶ τῶν ἀνωτέρω ταμειακῶν πράξεων (1), (2), (3), καθ' ὅς ὁ λ/σμός Γενικά ἔξοδα/ἀμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν ἐχρεώθη μὲ τὰ καθαρὰ ποσὰ τῶν ἀμοιβῶν νὰ γίνουν ταμειακαὶ πράξεις χρεώσει τοῦ λ/σμοῦ Γενικά ἔξοδα/ἀμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν μὲ τὰ μικτὰ ἢ ἀκαθάριστα ποσὰ ἀμοιβῶν (2753 - 1321 - 5507), ὁπότε ἀντὶ τῆς ἀνωτέρω (4) συμψηφιστικῆς ἐγγραφῆς θὰ ἀκολουθήσουν ταμειακαὶ ἐγγραφαὶ εἰσπράξεως τῶν παρακρατητέων φόρου καὶ χαρτοσήμου μὲ ποσὰ φόρου μὲν (220 - 106 - 440), χαρτοσήμου δὲ (33 - 16 - 66).

2. Πλὴν τῆς περιπτώσεως καταβολῆς ἀμοιβῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν ὑπάρχει καὶ ἡ περίπτωσις τῆς ἀπλῆς πιστώσεως τούτων.

Διὰ τὴν πίστωσιν τοῦ δικαιούχου ἀμοιβῆς ἐξ ἐλευθερίων ἐπαγγελματιῶν εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς:

Τὸ ἄρθρ. 45 τοῦ Ν.Α. 3323/55 δρίζει ὅτι ὡς χρόνος κτήσεως τοῦ εἰσοδήματος διὰ τὴν παρακράτησιν καὶ καταβολὴν τοῦ φόρου, λαμβάνεται ὁ χρόνος τῆς εἰσπράξεως τῆς ἀμοιβῆς ὑπὸ τοῦ ἐλευθέρου ἐπαγγελματιῶν ἢ ὁ χρόνος τῆς πιστώσεως αὐτοῦ εἰς τὰ βιβλία τοῦ ὑποχρέου πρὸς παρακράτη-

σιν. Ἄλλα καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου ὡς γνωστὸν ἐκάστη ἐπιχείρησις ὀφείλει ὅπως εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ἐμφανίζῃ τὸ σύνολον τῶν ληξιπροθέσμων ὑποχρεώσεων τῆς. Οὕτω ἐὰν εἰς τὸ προηγούμενον παράδειγμα δεχθῶμεν ὅτι τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς οἱ δικαιοῦχοι δὲν προσήλθον διὰ τὴν εἴσπραξιν τῆς ἀμοιβῆς των, ἡ ἐπιχείρησις θὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀκόλουθον ἐγγραφὴν, δι' ἕνα ἕκαστον τῶν δικαιούχων.

Γενικά ἔξοδα	2.500	
Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν		2.500
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ		2.500
A.A.		
Καθαρὸν καταβλητέον ποσὸν	2.270	
Παρακρ/θεῖς φόρος ἐλευθ. ἐπαγγελματιῶν		
Δρχ. $2.500 \times 8\%$	200	
Παρακρ/θὲν χαρτὸς. ἐλευθ. ἐπαγγελματιῶν		
Χαρτὸς. Δρχ. $2.500 \times 1\% = 25$		
O.G.A. » $25 \times 10\% = 2,50$		
T.E.B.E. » $25 \times 10\% = 2,50$	30	
Ἄμοιβή Δικηγόρου A.A. κ.τ.λ.		

Ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαιούχων ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν εἶναι μέγας, τότε πρὸς ἀποφυγὴν σπατάλης χρόνου καὶ κόπου συντάσσεται ἡ κάτωθι ἀναλυτικὴ κατάστασις :

Ἄμοιβαί ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν μηνὸς..... 196.....								
α/α	Ἄνοματεπώνυμον	Ἐπάγγελμα	Διεύθυνσις	Ἄκαθάριστος ἀμοιβή	Παρακρ/θεῖς φόρος 8 %	Παρακρ/θὲν χαρτὸς/πρόσθετον O.G.A. - T.E.B.E. 1,2 %	Σύνολον παρακρατηθέντων	Καθαρὰ ἀμοιβή
1	A.A.	Δικηγόρος	Ἰσοδός... N°..	2.500	200	30	230	2.270
2	B.B.	Ἰατρός	» N°..	1.200	96	14,40	110,40	1 089,60
3	Γ.Γ.	Μηχ/λόγ.	» N°...	5.000	400	60	460	4.540
4	....	.....	.....	.....	...	....	.....	.....
5	....	.....	.....	.....	...	....	.....	.....
				8 700	696	104,40	800,40	7.899,60

Βάσει δὲ αὐτῆς θὰ γίνῃ ἡ ἀκόλουθος ἐγγραφή :

Γενικά ἔξοδα		8.700
Ἄμοιβαί ἔλευθ. ἐπαγγελματιῶν		
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ		8 700
Δικαιῶχοι ὡς ἡ συνημ. Κατάστασις	7.899,60	
Παρακρ/θεῖς φόρος ἔλευθ. ἐπαγγελμ	696	
Παρακρ/θὲν χαρτῶσ. * * *		
Χαρτῶσ. Δρχ. $8.700 \times 1\% = 87$		
Ο.Γ.Α. $87 \times 10\% = 8,70$		
Τ.Ε.Β.Ε. $87 \times 10\% = 8,70$	<u>104,40</u>	
Ἄμοιβαί των μηνός..... ὡς ἡ συνημμένη ἀναλυτικὴ κατάστασις		

Εὐνόητον εἶναι ὅτι ἡ μεταφορὰ τῶν λ/σμῶν εἰς τὰ ἀναλυτικὰ καθολικὰ θὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ἀναλυτικόν, δι' ἕκαστον δὲ δικαιῶχον θὰ ἀνοιχθῆ καὶ ἰδιαιτέρος λ/σμός (καρτέλλα). Ὁ λ/σμός οὗτος θὰ ἐξισωθῆ χρεοῦμενος κατὰ τὴν καταβολὴν τῆς ἀμοιβῆς εἰς τὸν δικαιῶχον, ἐλευθέρον ἐπαγγελματιῶν¹.

5.6. Ἀναγωγὴ μεταξὺ ὁμορρυθμῶν ἐταίρων μιᾶς Ο.Ε.

Δοθέντος ὅτι ἐπὶ ὁμορρυθμῶν ἐταιρείας, οἱ ἑταῖροι εὐθύνονται ἀλληλεγγύως καὶ ἀπεριορίστως, ἡ ἀφερεγγυότης τοῦ ἑνὸς ὑποχρεώνει τοὺς λοιποὺς ἑταίρους νὰ καταβάλλουν ἀντ' αὐτοῦ πρὸς ἐξόφλησιν τῶν, πρὸς τοὺς πάσης φύσεως πιστωτάς, ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρείας, ὅταν κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν ἀποδειχθῆ ἡ συναφῆς ἀνεπάρκεια τῆς τελικῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς ἐταιρείας.

Παράδειγμα : Μετὰ τὴν ρευστοποίησιν τῶν ἐνεργητικῶν στοιχείων ὁ ἰσολογισμὸς τῆς Ο.Ε. « Α & Β » δεικνύει :

Ε	Ἰσολογισμὸς Ο.Ε. « Α & Β »	Π
Τράπεζαι	200.000	Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον
Β λ/σμὸς εἰσφορᾶς	30.000	Μερίς Α 150 000
Ζημίαι	258 000	Μερίς Β 75 000
		<u>225.000</u>
		Πιστωταὶ
		<u>263 000</u>
	<u>488 000</u>	<u>488 000</u>

1. Προκειμένου περὶ διαφόρων ἀμοιβῶν τρίτων μὴ ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ὑπάρχει ὑποχρέωσις παρακρατήσεως φόρου, τὸ χαρτόσημον δσάκις μὲν παρακρατεῖται φέρεται εἰς πίσωσιν τοῦ λ/σμοῦ « Παρακρατηθὲν χαρτόσημον διαφόρων ἀμοιβῶν », εἰδικῶς τοῦ περιληπτικοῦ λ/σμοῦ « Προσωρινοὶ λ/σμοί », δσάκις δὲ δὲν παρακρατεῖται, κατὰ τὸ τέλος τῆς χρήσεως (ἢ ἐκάστου μηνός) συγκεντρῶνονται αἱ καταβληθεῖσαι ἀμοιβαὶ καὶ ἐπ' αὐτῶν ὑπολογίζεται τὸ χαρτόσημον 1% πλέον Ο.Γ.Α. καὶ Τ.Ε.Β.Ε., χρεοῦμένου τοῦ γενικοῦ λ/σμοῦ « Φόροι καὶ Τέλη », εἰδικῶς « Χαρτοσήμου διαφόρων ἀμοιβῶν » ἢ ἄλλου τινὸς λ/σμοῦ δαπάνης καὶ κατ' ἀνάλογον τρόπον μὲ τὰ ἐπὶ ἀμοιβῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν ἐκτεθέντα.

Ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ ὡς ἄνω ἰσολογισμῷ, ὁ Β εὔρηται εἰς ἀδυναμίαν ἐκπληρώσεως τῆς ὑποχρεώσεώς του πρὸς ὀλικὴν ἐξόφλησιν τῆς μερίδος του, ὀφείλων εἰσέτι δραχμὰς 30.000 (λ/σμός εἰσφορᾶς). Οὗτος κατὰ μείζονα λόγον ἀδυνατεῖ νὰ καταβάλη τό, εἰς αὐτόν, ἀναλογοῦν (κατὰ λόγον τῆς μερίδος του) μέρος τῶν, πέραν τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου, ζημιῶν. Οὕτω ὁ Α ὑπεχρεώθη νὰ καταβάλη τὰς πρὸς ἐξόφλησιν τῶν πιστωτῶν ἀπαιτηθείσας (πλέον τῶν ὑπὸ τῆς ἔταιρείας διατιθεμένων Δρχ. 200.000) Δρχ. 63.000, ἢ ὡς ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ Β.

Ἐγγραφαί :

Τραπεζαί	εἰς Α λ/σμός Ἀτομικός	63.000	63.000
Πιστωταί	εἰς Τραπεζᾶς	263.000	263.000
Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον	εἰς Ζημίας	225.000	225.000
Α λ/σμός Ἀτομικός		22.000	
Β λ/σμός Ἀτομικός		11.000	
	εἰς Ζημίας		33.000
Β λ/σμός Ἀτομικός	εἰς Β λ/σμός Εἰσφορᾶς	30.000	30.000

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἐγγραφὰς οἱ λ/σμοὶ οὔτινες μένουσιν ἀνοικτοὶ εἶναι :

Α λ/σμός Ἀτομικός		Β λ/σμός Ἀτομικός	
22.000	63.000	11.000	
		30.000	

Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ Α ἔχει λαμβάνειν 41.000, ὅσα ἀκριβῶς ὀφείλει ὁ Β.

III

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΠΛΩΝ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά

Ἄπλη ἑτερορρυθμος ἑταιρεία εἶναι ἐκείνη τῆς ὁποίας εἰς ἢ πλείονες ἑταῖροι εὐθύνονται ἀλληλεγγύως καὶ ἀπεριορίστως καὶ εἰς ἢ πλείονες εὐθύνονται μέχρις ὠρισμένου ποσοῦ καὶ συνήθως μέχρι τῆς εἰσφορᾶς των.

Ἐπομένως ἡ ἑταιρεία αὕτη ἔχει δύο κατηγορίας ἑταίρων καὶ δὴ τὴν κατηγορίαν τῶν ἀπεριορίστως εὐθυνομένων (ὁμορρυθμων), οἵτινες καὶ μόνον δύνανται νὰ διαχειρίζονται τὰς ἑταιρικὰς ὑποθέσεις, καὶ τὴν τῶν περιορισμένως εὐθυνομένων (ἑτερορρυθμων), οἵτινες θεωροῦνται ἀπλοῦ χρηματοδότες, μὴ δυνάμενοι νὰ διαχειρίζονται καὶ νὰ ἐργάζονται εἰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρείας « οὐδὲ κατ' ἐπιτροπὴν ».

2. Ἐγγραφαὶ ἐπὶ συστάσεως, λειτουργίας καὶ ἐκκαθαρίσεως ἑτερορρυθμων ἑταιρειῶν

Ἡ σύστασις, λειτουργία καὶ διάλυσις τῶν ἑτερορρυθμων ἑταιρειῶν εἶναι ὁμοία μὲ τὴν τῶν ὁμορρυθμων τοιούτων. Ἐν τούτοις παραθέτομεν κατωτέρω ὠρισμένας ἐγγραφάς, αἵτινες ἐμφανίζουν ἑλαφράς τινας ἀποκλίσεις.

2.1. Ἐγγραφαὶ συστάσεως τῆς Ε.Ε.

Ἐταῖροι		1.000.000	
A λ/σμός εἰσφορᾶς	400.000		
B λ/σμός εἰσφορᾶς	400.000		
X λ/σμός εἰσφορᾶς	200.000		
εἰς Ἐταιρικόν Κεφάλαιον			
Μερίς A ὁμορρυθμου	400.000		
Μερίς B ὁμορρυθμου	400.000		
Μερίς X ἑτερορρυθμου	200.000		
			1.000.000

Κάλυψις τοῦ κεφαλαίου ὡς τὸ ἀπό... Ἰδιωτικὸν συμφωνητικὸν καταχωρισθὲν τὴν... εἰς τὰ βιβλία τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν.

Ταμείον		1.000.000	
εις 'Εταιρίους			1.000.000
<u>Α λ/σμός εισφορᾶς . . . . .</u>	400.000		
<u>Β λ/σμός εισφορᾶς . . . . .</u>	400.000		
<u>Χ λ/σμός εισφορᾶς . . . . .</u>	200.000		
Καταβολή τοῦ κεφαλαίου			

Σημειοῦμεν ὅτι ὁ εἰδικὸς λ/σμός μερῖς Χ τοῦ περιληπτικοῦ λ/σμοῦ «'Εταιρικὸν κεφάλαιον» δέον νὰ ἀναφέρῃ ρητῶς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτερορρυθμοῦ. Τοῦτο ἔχει, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἰδιαιτέραν σημασίαν κατὰ τὴν κατανομὴν ζημιῶν ἢ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἐταιρείας, ὁπότε ὁ ἑτερορρυθμὸς εὐθύνεται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς μερίδος του.

2.2. Ἐγγραφὰι λειτουργίας τῆς Ε.Ε.

(ἰδίᾳ διαθέσεως ἀποτελεσμάτων)

Αἱ ἐγγραφὰι αὗται ἀφορῶσι κυρίως τὰς ἐγγραφὰς διαθέσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως, ἐφ' ὧν καὶ παραθέτομεν τὰ κατωτέρω παραδείγματα.

Παράδειγμα 1^{ον}.

Αἱ κεφαλαϊκὰι μερίδες τῶν ἐταίρων εἶναι :

Ἄμορρῦθμον Α : 180.000, Ἄμορρῦθμον Β : 120.000.

Ἐτερορρῦθμον Χ : 40.000, Ἐτερορρῦθμον Ψ : 30.000, ὁ Ψ ὀφείλει εἰσέτι μέρος τῆς μερίδος του 6.000.

Αἱ ἀπολήψεις τοῦ Α ἦσαν 6.000 καὶ αἱ τοῦ Β 4.000.

Τὰ κέρδη τῆς χρήσεως ἀνῆλθον εἰς 72.000, καὶ μερίζονται ὡς ἑξῆς :

α) 4% προμέρισμα (τόκοι) ἐπὶ τῶν καταβεβλημένων ἐταιρικῶν μερίδων, τὸ ὑπόλοιπον κατὰ λόγον 5 : 3 : 2 : 2.

Νὰ συνταχθῇ ὁ πίναξ μερισμοῦ κερδῶν καὶ νὰ διενεργηθοῦν αἱ ἐγγραφὰι διανομῆς τούτων. Ἐκ τῶν κερδῶν πρωτίστως θὰ ἐξοφλοῦνται οἱ τυχόν ἀνεξόφλητοι λ/σμοὶ εἰσφορῶν τῶν ἐταίρων.

ΠΙΝΑΞ ΜΕΡΙΣΜΟΥ ΚΕΡΔΩΝ

Έταίροι	Καταβεβλη- μένα κεφαλαϊκά μερίδες	4 % Τόκοι	Μερισμός υπόλοιπων κερδών		Σύνολον κερδών
Όμορρυθμος Α	180.000	7.200	⁶ / ₁₂	23.934	31.134
» Β	120.000	4.800	⁸ / ₁₂	14.360	19.160
Έτερορρυθμος Χ	40.000	1.600	² / ₁₂	9.573	11.173
» Ψ	24.000	960	² / ₁₂	9.573	10.533
	364.000	14.560	¹² / ₁₂	57.440	72.000

α) Διά τας απολήψεις θά γίνουν αι έγγραφαι μεταφορᾶς εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμούς.

A λ/. Ἀτομικός	εἰς Α λ/. Ἀπολήψεων .	6.000	6.000
B λ/. Ἀτομικός	εἰς Β λ/. Ἀπολήψεων .	4.000	4.000

β) Διά τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν θά γίνουν αι έγγραφαι :

Κέρδη χρήσεως	72.000	
εἰς Α λ/. Ἀτομικὸν		31.134
εἰς Β λ/. Ἀτομικὸν		19.160
εἰς Χ λ/. Ἀτομικὸν		11.173
εἰς Ψ λ/. Εἰσφορᾶς		6.000
εἰς Ψ λ/. Ἀτομικὸν		4.533

(Διανομή κερδῶν, ὡς ὁ πίναξ μερισμοῦ τούτων).

Παράδειγμα 2ον. Αἱ καταβεβλημένα κεφαλαϊκά μερίδες τῶν ἐταίρων εἶναι :

Όμορρῦθμον Α : 400.000, Όμορρῦθμον Β : 200.000

Έτερορρῦθμον Χ : 100.000, Έτερορρῦθμον Ψ : 100.000.

Τὰ κέρδη τῆς χρήσεως ἀνῆλθον εἰς 160.000. Τὸ καταστατικὸν προβλέπει τὴν ἑξῆς σειρὰν διανομῆς :

α) Εἰς τοὺς ἐκ τῶν ἐταίρων διαχειριστὰς Α καὶ Β ἀμοιβὴν διαχειρίσεως καὶ δὴ εἰς ἑκάτερον τούτων ἀνά 30.000.

β) 5 % προμέρισμα (τόκοι) ἐπὶ τῶν καταβεβλημένων ἐταιρικῶν μερίδων.

γ) Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου 25 % διατίθεται διὰ τὴν δημιουργίαν ἀποθεματικοῦ καὶ τὸ νέον ὑπόλοιπον διανέμεται κατὰ λόγον 4 : 2 : 1 : 1.

Ζητείται νὰ συνταχθῇ ὁ πίναξ μερισμοῦ τῶν κερδῶν καὶ νὰ γίνουν αἱ ἔγγραφαι διαθέσεως τούτων.

ΠΙΝΑΞ ΜΕΡΙΣΜΟΥ ΚΕΡΑΩΝ

	Καταβεβλη- μένα κεφαλαιϊκαὶ μερίδες	*Αμοιβαὶ Δισχειρι- στῶν	Τόκοι 5 0/0	*Αποθεμα- τικόν	Μερισμὸς ὑπολοίπων κερδῶν	Σύνολον Κερδῶν
A	400.000	30.000	20 000		$\frac{4}{8}$ 22.500	72.500
B	200 000	30.000	10 000		$\frac{2}{8}$ 11.250	51.250
X	100.000		5.000		$\frac{1}{8}$ 5.625	10.625
Ψ	100.000		5.000		$\frac{1}{8}$ 5.625	10.625
*Αποθεματικόν				15.000		15.000
	800.000	60.000	40.000	15.000	$\frac{8}{8}$ 45.000	160.000

*Εγγραφαι :

Κέρδη χρήσεως ¹	160.000	
A λ/. *Ατομικὸς		72.500
B λ/. *Ατομικὸς		51.250
X λ/. *Ατομικὸς		10.625
Ψ λ/. *Ατομικὸς		10.625
*Αποθεματικόν		15.000

(Διάρθεσις κερδῶν συμφῶνως πρὸς πίνακα μερισμοῦ κερδῶν)

Παράδειγμα 3ον².

1. Ἐτερορρυθμὸς ἐταιρεία ἔχει 5 ἐταίρους : 2 ὁμορρυθμοὺς A καὶ B καὶ τρεῖς ἑτερορρυθμοὺς X, Ψ, Ω.

2. Αἱ κανονικαὶ ἀπολήψεις καθωρίσθησαν 84.000 ἑτησίως διὰ τὸν A καὶ 69.000 ἑτησίως διὰ τὸν B. Ὁ B προέβη εἰς ἀπολήψεις μόνον 61.000.

3. Τὰ ἐκ 312.800 κέρδη θὰ διανεμηθοῦν κατὰ τὰ κάτωθι ὀριζόμενα :

α) Ἐκαστος ἐταῖρος λαμβάνει 6 0/0 μέρισμα (τόκον) κεφαλαίου ἐπὶ τῆς καταβληθείσης εἰσφορᾶς του.

β) Τὸ ὑπόλοιπον τῶν κερδῶν μερίζεται κατὰ λόγον 5 : 3 εἰς τοὺς ὁμορρυθμοὺς καὶ ἑτερορρυθμοὺς.

γ) Ὡς πρὸς μόνους τοὺς ὁμορρυθμοὺς τὸ κέρδος μερίζεται κατὰ κεφαλᾶς.

1. Θὰ ἔχη προηγηθῇ ἡ ἔγγραφὴ « Ἀποτελέσματα χρήσεως εἰς Κέρδη χρήσεως ».

2. Κατὰ διασκευὴν ἐκ τοῦ Dr J. G r e i f z u, ἐνθ' ἄν., σελ. 609.

δ) Ὡς πρὸς μόνους τοὺς ἑτερορρυθμοὺς τὸ κέρδος μερίζεται κατὰ ποσοστὸν τοῖς ἑκατὸν τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῆς μερίδος τῶν.

4. Αἱ καταβεβλημένα καὶ συνολικαὶ μερίδες τῶν ἐταῖρων εἶναι Α: 655.000, Β: 279.000, ἔξ ὧν 50.000 καταβλήθησαν τὴν 30 Ἰουνίου. Χ: 400.000 καὶ συνολικὸν ποσὸν μερίδος 400.000, Ψ: 350.000 καὶ συνολικὸν ποσὸν μερίδος 500.000, Ω: 140.000, ἔξ ὧν 30.000 καταβλήθησαν τὴν 1ην Ἀπριλίου, συνολικὸν ποσὸν μερίδος 150.000.

Ζητεῖται νὰ συνταχθῇ ὁ πίναξ μερισμοῦ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐταιρείας (ὄρα σελ. 85), καὶ νὰ γίνον αἱ ἐγγραφαὶ διανομῆς τῶν κερδῶν ταύτης, ἔξοφλουμένων τῶν τυχόν ἀνεξοφλήτων λ/σμῶν εἰσφορῶν τῶν ἐταῖρων.

Ἐγγραφαί: (Ὡς πίναξ διανομῆς κερδῶν σελ. 85).

<i>A</i> λ/. Ἀτομικὸς	εἰς <i>A</i> λ/. Ἀπολήψεων .	84.000	84.000
<i>B</i> λ/. Ἀτομικὸς	εἰς <i>B</i> λ/. Ἀπολήψεων .	61.000	61.000
<i>Κέρδη χρήσεως</i>		312.800	
	εἰς <i>A</i> λ/. Ἀτομικὸς . .		103.460
	εἰς <i>B</i> λ/. Ἀτομικὸς . .		79.400
	εἰς <i>X</i> λ/. Ἀτομικὸς . .		53.330
	εἰς <i>Ψ</i> λ/. Εἰσφορᾶς . .		57.660
	εἰς <i>Ω</i> λ/. Εἰσφορᾶς . .		10.000
	εἰς <i>Ω</i> λ/. Ἀτομικὸς . .		8.950

Παράδειγμα 4ον.

Ἐτερορρυθμὸς ἐταιρεία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ὁμόρρυθμον ἐταῖρον Α καὶ δύο ἑτερορρυθμοὺς, τοὺς Β καὶ Γ. Ἡ κεφαλαιϊκὴ μερὶς ἑκατέρου τῶν ἑτερορρυθμῶν ἀνέρχεται εἰς 90.000, τοῦ δὲ ὁμορρυθμοῦ εἰς 420.000. Ἡ ἐταιρικὴ χρῆσις ἔκλεισε α) μὲ κέρδος 100.000, β) μὲ ζημίαν 100.000, γ) μὲ ζημίαν 660.000.

Νὰ γίνον αἱ ἐγγραφαὶ διανομῆς, ὅταν συμφωνήθῃ διανομὴ τόσον τῶν κερδῶν ὅσον καὶ τῶν ζημιῶν βάσει τῶν ἐταιρικῶν μερίδων χωρὶς νὰ προηγητὰ οὐδεὶς ἐκτοκισμὸς τοῦ ἴδιου κεφαλαίου:

α) Ἐπὶ 100.000 κερδῶν:

<i>Ἀποτελέσματα χρήσεως</i>		100.000	
	εἰς <i>Κέρδη χρήσεως</i> . .		100.000

ΠΙΝΑΞ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

Μερίδες *Βραίρει	Καταβλη- θέντα κεφαλαικά μερίδες	Συνολικά μερίδες εθόνης έτερο- ρύθμων	Μήτω καταβλη- θέντα μερίδες	Καταβολαί		Συμμετοχ. Απολήψεις	Μήτετα πληρωθέντα	Διανομή κερδών			Σύνολα
				Ποσά	ε Ημερο- μηνία			6 % Τόκος Κεφαλαίου	ε Υπόλοιπον 5/8 Κεφαλαί	5/8 Συνολικά μερίδες	
A	655.000	.....	.....	.....	.....	84.000	.....	39.300	64.160	.....	103.460
B	279.000	.....	.....	50.000	5/8	61.000	8.000	{ 13.740 1.500 }	64.160	.....	79.400
X	400.000	.....	.....	.....	.....	.....	.....	24.000	.....	29.330	53.330
Ψ	350.000	.....	150.000	.....	.....	.....	.....	21.000	.....	36.660	57.660
Ω	140.000	.....	10.000	30.000	1/4	.....	.....	{ 6.600 1.350 }	.....	11.000	18.950
Σύνολα	1.824.000	1.050.000	160.000	80.000	—	145.000	8.000	107.490	128.320	76.990	312.800
	Συνολικόν κεφάλαιον	Κεφάλαιον εθόνης έτερο- ρύθμων									Σύνολον κερδών

$$(39.300 = 655.000 \times 6\%, [13.740 = (279.000 - 50.000) \times 6\%] \text{ καί } [1.500 = 50.000 \times \frac{6}{12} \times 6\%], (24.000 = 400.000 \times 6\%))$$

$$(21.000 = 350.000 \times 6\%), [6.600 = (140.000 - 30.000) \times 6\%] \text{ καί } [1.350 = 30.000 \times \frac{9}{12} \times 6\%]$$

$$(312.800 - 107.490) \times \frac{5}{8} = 128.320 : 2 = 64.160 \text{ καί } (312.800 - 107.490) \times \frac{3}{8} = 76.990$$

$$76.990 \times \frac{400}{1050} = 29.330, \quad 76.990 \times \frac{500}{1050} = 36.660, \quad 76.990 \times \frac{150}{1050} = 11.000.$$

Κέρδη χρήσεως	100.000	100.000
εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς		
<u>A</u> = 70.000		
<u>B</u> = 15.000		
<u>Γ</u> = 15.000		

β) Ἐπὶ ζημίας 100.000.

Ζημίαι χρήσεως	100.000	100.000
εἰς Ἀποτελέσματα χρήσεως		
Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ	100.000	
<u>A</u> = 70.000		
<u>B</u> = 15.000		
<u>Γ</u> = 15.000		
εἰς Ζημίαι χρήσεως		100.000

γ) Ἐπὶ ζημίας 660.000.

Ζημίαι χρήσεως	660.000	660.000
εἰς Ἀποτελέσματα χρήσεως		
Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ	660.000	
<u>A</u> = 480.000		
<u>B</u> = 90.000		
<u>Γ</u> = 90.000		
εἰς Ζημίαι χρήσεως		660.000

Παρατήρησις: Ἐὰν ἐπὶ τῆς περιπτώσεως (γ) δὲν ἐγένετο μεταφορὰ τῶν 660.000 ζημιῶν εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμοὺς καὶ συνέβαινε κατὰ τὴν ἐπομένην π.χ. χρῆσιν ἡ ἐταιρεία, πραγματοποιοῦσα κέρδη 720.000, νὰ προβῇ εἰς ἀπόσβεσιν τῶν ζημιῶν καὶ διανομὴν τοῦ ὑπολοίπου διὰ τῆς ἐγγραφῆς:

Κέρδη χρήσεως π.χ. 1966	720.000	660.000
εἰς Ζημίας χρήσεως π.χ. 1965		
εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς		60.000
<u>A</u> = 42.000		
<u>B</u> = 9.000		
<u>Γ</u> = 9.000		

Τότε οί έτερορρυθμοί Β και Γ θα έζημιούντο.

Ίδου ή σύγκρισις τών δύο μεθόδων (ποσά εις χιλιάδας).

γα) *Επί μη μεταφορᾶς τών ζημιών εις τούς άτομικούς λ/σμούς.

Ζημιαί Χρήσεως 1965		*Ατομικός λ/. Α		*Ατομικός λ/. Β	
660	—	—	42	—	9
<hr/>	660	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
*Ατομικός λ/. Γ		Κέρδη Χρήσεως 1966			
—	9	660	60	720	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

γβ) *Επί μεταφορᾶς τών ζημιών εις τούς άτομικούς λ/σμούς.

Ζημιαί Χρήσεως 1965		*Ατομικός λ/. Α		*Ατομικός λ/. Β	
660	660	480	504	90	108
<hr/>	<hr/>	<hr/>	24	<hr/>	18
*Ατομικός λ/. Γ		Κέρδη Χρήσεως 1966			
90	108	720	—	720	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

2.3. *Εγγραφαι έκκαθαρίσεως Ε.Ε.

2.3.1 Παράδειγμα έκκαθαρίσεως έτερορρυθμόν εταιρείας.

Ό αρχικός ίσολογισμός έκκαθαρίσεως τής έτερορρυθμού εταιρείας Δ & Σια τήν 30.6.65 έχει ώς εξής :

Ίσολογισμός 30.6.65

<i>E</i>	(Ποσά νοούνται εις χιλιάδας)		<i>II</i>
*Εξοδα Ίδρύσ. & Ύργανώσεως	50	Προμηθευταί	280
Μηχανήματα	200	Προσωρινοί λ/σμοί	70
*Αποσβεσθ. Μηχανήματα	<u>56</u> 144	*Εταιρικών Κεφάλαιον	
*Επιπλα & Σκεύη	40	Δ Όμόρρυθμος	60
*Αποσβεσθ. *Επ. & Σκεύη	<u>32</u> 8	Ε *Ετερόρρυθμος	<u>40</u> 100
*Εγγυήσεις κατατεθειμένοι	10		
*Απογραφή έμπορευμάτων	60		
Πελάται	60		
Τράπεζαι	26		
Ταμείον	10		
Ζημίαι παρελθουσών χρήσεων	50		
Ζημίαι χρήσεως μ/30.6.65	<u>32</u>		
	<u>450</u>		<u>450</u>

Έν συνεχεία έντός του Ίουλίου έγινοντο αι εξής πράξεις :

1. Εισεπράχθησαν

*Εκ τών κατατεθειμένων έγγυήσεων	10
*Εκ πωλήσεως έμπορευμάτων	50
*Εξ έκποιήσεως μηχανημάτων	180
*Εξ έκποιήσεως επίπλων	8
*Εκ πελατών	<u>50</u>
	298

*Υπήρχον διαθέσιμα

Ταμείον	10		
Τράπεζαι	<u>26</u>	<u>36</u>	334

2. Έξωφλήθησαν

1. Τò σύνολον τών προσωρινών λ/σμών (Δημοσίου, Ι.Κ.Α., κ.τ.λ.)	70		
2. Μέρος τών προμηθευτών	250		
3. *Εξοδα έκκαθαρίσεως	<u>14</u>	<u>334</u>	
*Υπόλοιπον διαθεσίμων			—0—

Νὰ γίνουιν αἱ ἐγγραφαὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ ἑτερόρρυθμος ἑταῖρος Ε εὐθύνεται μέχρι τῆς εἰσφορᾶς του.

	31/7			
Ταμεῖον			10	
		εἰς Κατατεθειμένα ἐγγυήσεις		10
	do			
Ταμεῖον			50	
Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως			10	
		εἰς Ἐμπορεύματα		60
	do			
Μηχανήματα			56	
Ἀποσβεσθέντα μηχ/τα			56	
Ἐπιπλα			32	
Ἀποσβεσθέντα ἐπιπλα			32	
		εἰς Μηχανήματα		56
		εἰς Ἐπιπλα		32
	do			
Ταμεῖον			180	
		εἰς Μηχανήματα		144
		εἰς Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως		36
	do			
Ταμεῖον			8	
		εἰς Ἐπιπλα		8
	31/7			
Ταμεῖον			50	
Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως			10	
		εἰς Πελάται		60
	do			
Προμηθευταὶ			250	
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ			70	
Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως			14	
		εἰς Ταμεῖον		334
	do			
Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως			50	
		εἰς Ἐξόδα Ἰδρύσεως καὶ Ὁργανώσεως		50

Μετά τας ἀνωτέρω ἐγγραφάς ὁ Ἴσολογισμὸς τῆς Ε.Ε. «Δ & Σία» εἶναι :

<i>Ἴσολογισμὸς</i>		<i>II</i>	
<i>E</i>	(Ποσά εἰς χιλιάδας)		
Ταμεῖον	—0—	Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον	
Τράπεζαι	—0—	Μερὶς Ὅμορρ.	Δ 60
Ζημίαι παρελθ. χρήσεων . .	50	Μερὶς Ἑτερορρ.	Ε 40 100
Ζημίαι χρήσεως	32	Προμηθευταὶ	30
Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως	48		
	<u>130</u>		<u>130</u>

Αἱ ζημίαι 130 εἶναι μεγαλύτεραι τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, ὥστε ἔχομεν τὴν ἐξῆς διανομὴν :

31/7			
Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον			100
<u>Μερὶς Δ</u>	60		
<u>Μερὶς Ε</u>	40		
εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς .			100
<u>Δ</u>	60		
<u>Ε</u>	40		
Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ	do		130
<u>Δ</u>	90		
<u>Ε</u>	40		
εἰς Ζημίας παρελθ. χρήσ.			50
εἰς Ζημίας χρήσεως . .			32
εἰς Ἀποτελέσμ. ἐκκαθαρ.			48
Προμηθευταὶ	do		30
εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς .			30
<u>Δ</u>	30		
*Ο Δ ἀναλαμβάνει τὴν ἐξόφλησιν ἢ καὶ ἐξοφλεῖ τοὺς πιστωτάς			

Ἡ ἄλλως ἢ αὕτῃ διανομὴ κατὰ δευτέραν μέθοδον¹.

Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως		82	
εἰς Ζημίας παρελθ. χρήσεων			50
εἰς Ζημίας χρήσεως . .			32

1. *Ὅρα ἀνωτέρω σελ. 21 καὶ 63/64.

<i>Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον</i>		100	
<u>Δ</u>		60	
<u>Ε</u>		40	
	εἰς Ἐπιχειρηματικὸν λ/σμοὺς . . .		100
	<u>Δ</u>	60	
	<u>Ε</u>	40	
<i>Ἐπιχειρηματικὸν λ/σμοὺς</i>		130	
<u>Δ</u>		90	
<u>Ε</u>		40	
	εἰς Ἐπιχειρηματικὰ ἐκκαθαρ.		130
<i>Προμηθευταὶ</i>		30	
	εἰς Ἐπιχειρηματικὸν λ/σμοὺς . . .		30
	<u>Δ</u>	30	

Ἡ τέλος ἡ αὐτὴ διανομὴ κατὰ τρίτην μέθοδον¹.

<i>Α.Κ.Θ.Ε.</i>		82	
	εἰς Ζημίας παρελθ. χρήσεων . . .		50
	εἰς Ζημίας χρήσεως		32
<i>Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον</i>		100	
	εἰς Α.Κ.Θ.Ε.		100
<i>Τ.Κ.Θ.Ε.</i>		48	
	εἰς Ἐπιχειρηματικὰ ἐκκαθαρ.		48
<i>Α.Κ.Θ.Ε.</i>		18	
	εἰς Τ.Κ.Θ.Ε.		18
<i>Ἐπιχειρηματικὸν λ/σμοὺς</i>		30	
<u>Δ</u>			
	εἰς Τ.Κ.Θ.Ε.		30
<i>Προμηθευταὶ</i>		30	
	εἰς Ἐπιχειρηματικὸν λ/σμοὺς . . .		30
	<u>Δ</u>	30	

1. Ὅρα προηγούμενα σελ. 23 καὶ 64.

2.3.2. Παράδειγμα άναγωγής μεταξὺ δημορρϋθμων εταιρων μιās E.E.

Μετὰ τὴν ρευστοποίησησιν διαφόρων ἐνεργητικῶν στοιχείων ὁ ἰσολογισμὸς τῆς ἑτερορρϋθμου εταιρείας «X καὶ Σία» ἔχει ὡς ἑξῆς :

E	Ἴσολογισμὸς « X & Σία »		II
	(Ποσά εἰς χιλιάδας)		
Ταμείον	70	Πιστωταὶ	200
Ζημίαι	330	Ἵμόρρϋθμος X λ/. Κεφαλαίου	50
		» Ψ λ/. »	50
		Ἵτερόρρϋθμ. Ω λ/. »	100
	<u>400</u>		<u>400</u>

Τὸ Καταστατικὸν προβλέπει μερισμὸν τῶν κερδοζημιῶν κατὰ λόγον $\frac{1}{3}$ δι' ἕκαστον συνέταιρον, τοῦ ἑτερορρϋθμου Ω εὐθινομένου ὁπωσδήποτε μέχρι τῆς εἰσφορᾶς του.

Ζητεῖται :

1. Ἡ ἐγγραφὴ τῆς διανομῆς τῶν ζημιῶν εἰς τοὺς ἑταίρους.

2. Ἐὰν ἐν συνεχείᾳ ἡ προσωπικὴ περιουσία τοῦ X ἐπαρκῆ διὰ τὴν καταβολὴν μόνον 50 δρχ. Νὰ εὕρεθῆ τὸ ποσὸν χ δρχ., ὅπερ δέον νὰ καταβάλλῃ ὁ Ψ πρὸς ὀλοσχερῆ ἐξόφλησιν τῶν πιστωτῶν τῆς εταιρείας καὶ νὰ διενεργηθοῦν αἱ ἐγγραφαί: α) καταβολῆς εἰς τὴν εταιρείαν τῶν ἀνωτέρω ποσῶν 50 (ὑπὸ τοῦ X) καὶ χ (ὑπὸ τοῦ Ψ), β) ἐξοφλήσεως τῶν πιστωτῶν τῆς εταιρείας καὶ νὰ συνταχθῆ ὁ ἰσολογισμὸς, ὅστις θὰ δεικνύῃ τὸ δικαίωμα άναγωγῆς τοῦ Ψ κατὰ τοῦ X.

Ἵμόρρϋθμος X λ/. Κεφαλαίου		50	200
Ἵμόρρϋθμος Ψ λ/. Κεφαλαίου		50	
Ἵτερόρρϋθμος Ω λ/. Κεφαλαίου		100	
εἰς Ἵτομικοὶ λ/σμοὶ			
	<u>X</u>	50	330
	<u>Ψ</u>	50	
	<u>Ω</u>	100	
<u>Ἵτομικοὶ λ/σμοὶ</u>			330
<u>X</u>		115	
<u>Ψ</u>		115	
<u>Ω</u>		100	
	Ζημίαι		330

<i>E</i>	<i>Ίσολογισμός</i>		<i>Π</i>
Ταμείον	70	Πιστωταί	200
Άτομικοί λ/σμοί			
<u>X</u>	65		
<u>Ψ</u>	65		
	130		
	200		200

Ἐάν ὁ X καταβάλῃ (ἀντὶ 65) μόνον 50, τότε τὰς ὑπολοίπους $130 - 50 = 80$ πρέπει νὰ καταβάλῃ ὁ Ψ, ἥτοι:

<u>Ταμείον</u>			130	
	Άτομικοί λ/σμοί			130
	<u>X</u>	50		
	<u>Ψ</u>	80		
<u>Πιστωταί</u>			200	200
	εἰς Ταμείον			
<i>E</i>	<i>Ίσολογισμός</i>			<i>Π</i>
Άτομικός λ/σμός X	15	Άτομικός λ/σμός Ψ		15

IV

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ¹

1. Γενικά

Δύο η πλείονα πρόσωπα, άτινα συμφωνοῦν νά ἐκτελέσουν ἀπό κοινοῦ ἀριθμόν τινα μεμονωμένων ἐμπορικῶν πράξεων, σχηματίζουν συνήθως τήν οὔτω καλουμένην *συμμετοχικήν ἢ ἀφανή* ἔταιρείαν. Ἡ ἰδιότητα τῆς ἔταιρείας ταύτης εἶναι τὸ *ἀφανές*, δηλαδή τὸ γεγονός ὅτι δὲν ὑφίσταται εἰμὴ μόνον μεταξὺ τῶν ἑταίρων (συμμετόχων), οὐδέποτε δὲ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ἡ ἔταιρεία αὕτη δημιουργεῖται, λειτουργεῖ καὶ διαλύεται ἐν ἀφανείᾳ.

Αἱ ἀφανεῖς² ἢ συμμετοχικαὶ ἔταιρεῖαι (*associations en participation, Stille Gesellschaften, Partizipationsgeschäfte*) εἶναι ἔταιρεῖαι μὴ ὑποκείμεναι εἰς οὐδεμίαν διατύπωσιν δημοσιότητος καὶ στερούμεναι νομικῆς προσωπικότητος. Συνεπῶς αἱ ἔταιρεῖαι αὗται: 1) Δὲν ἔχουσιν ἔταιρικὸν κεφάλαιον. 2) Τὰ ὑπὸ τῶν ἑταίρων εἰσφερόμενα περιουσιακὰ στοιχεῖα,

---

1. Felix Butze, *Konto zu zweien*, ἐν K. Bott Lexikon, ὡς ἀνωτέρω, σελ. 1548 κ.ἐπ. Leonce Cator, *Comptabilité des sociétés commerciales*, Paris 1946, σελ. 389—432. Léo Chardonnet, *Comptabilité des sociétés*, Paris 1952, σελ. 282—290. J. Dumarchey, *La comptabilité moderne*, Paris 1925, σελ. 283—292. Bertrand Faïn, *Guide moderne de comptabilité pratique*, Paris 1952, σελ. 305—312. Dr. Dr. W. A. Klimmer, *Repetitorium der Buchführung* Wiesbaden 1958, σελ. 263. Dr. Heinrich Knoll, *Bilanzkunde*, Wiesbaden 1964, σελ. 373 κ.ἐπ. Cam. Lambert, *Comptabilité et administration des sociétés*, Bruxelles 1926, σελ. 248—257. Α. Γ. Νέξου, Ἡ Λογιστικὴ τῶν συμμετοχικῶν ἔταιρειῶν, Ἀθήναι 1927, καὶ Ἡ Λογιστικὴ τῶν ἐμπορικῶν ἔταιρειῶν, Γ'. Ἐκδ. Ἀθήναι 1959, σελ. 97—172. A. Rapin et J. Poly, *Comptabilité des sociétés commerciales*, Paris 1964, σελ. 35—50. M. Reverdy et H. Court, *Cours de comptabilité des sociétés commerciales* Paris 1962 T. 2, σελ. 213—243.

2. Αἱ ἀφανεῖς ἔταιρεῖαι δὲν συμπιπιοῦν μὲ τὰς ἀτύπους ἔταιρεῖας. Ἄτυπος εἶναι ἐν γένει ἡ ἔταιρεία, ὅταν ἡ σύστασις ταύτης δὲν περιβλήθῃ τοὺς νομίμους τύπους. Αἱ οὔτω *de facto* λειτουργοῦσαι καὶ μὴ τηρήσασαι τὰς, διὰ τὴν σύστασιν, προαπαιτουμένας διατυπώσεις ἄτυποι ἔταιρεῖαι φορολογοῦνται κατὰ τρόπον τελείως διάφο-

καίπερ χρησιμοποιούμενα εις μίαν κοινήν ἐκμετάλλευσιν, παραμένουν κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ εἰσφέροντος εἴτε μεταβιβάζονται εἰς ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνους, οὔτινες ἐξασφαλίζουν τὴν κοινήν ἐκμετάλλευσιν. 3) Δὲν ἔχουσιν οὔτε ἔδραν, οὔτε ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν. Ἐκαστος ἑταῖρος συμβάλλεται μετὰ τῶν τρίτων ἰδίῳ ὀνόματι.

Αἱ ἐργασίαι τῆς συμμετοχικῆς ἑταιρείας διενεργοῦνται εἴτε ἐνιαίως ὑπὸ μόνου τοῦ διαχειριστοῦ, εἴτε ὑφ' ὄλων τῶν ἑταίρων διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς ἑταιρείας.

2. Αἱ μορφαὶ τῶν συμμετοχικῶν ἑταιρειῶν

2.1. *Ἡ μορφή, καθ' ἣν αἱ ἐργασίαι τῆς συμμετοχικῆς διενεργοῦνται ἐνιαίως ὑπὸ μόνου τοῦ διαχειριστοῦ.*

Τοῦτο συμβαίνει κυρίως ὅταν ἡ ἑταιρεία ἔχη ὡς ἀντικείμενον μίαν συνεῆ καὶ μακρῶς διαρκείας ἐκμετάλλευσιν, ὡς π.χ. ἐπὶ συμμετοχικῶν ἑταιρειῶν διὰ δημόσια ἔργα. Μέλη τῶν τοιούτων ἑταιρειῶν εἶναι ἐπιχειρήσεις εἰς μίαν τῶν ὁποίων ἀνατίθεται ἡ διαχείρισις τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων.

Ἡ διαχειρίστρια ἑταιρεία δύναται τότε :

1. Νὰ τηρῇ ἰδιαιτέραν αὐτόνομον λογιστικὴν τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν.

2. Νὰ καταχωρῇ τὰς συμμετοχικὰς ἐργασίας εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς λογιστικὴν.

ρον τῶν ἀφανῶν ἑταιρειῶν. Τὰ κέρδη τῶν ἀτύπων ἑταιρειῶν καὶ δὴ τὸ σύνολον τούτων φορολογεῖται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἔχοντος τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη, ἐπὶ περιπτώσεως δὲ μερισμοῦ τῶν κερδῶν κατ' ἰσομοιρίαν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, παρέχοντος τὰς περισσοτέρας ἐγγυήσεις διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ φόρου. Ἐνῶ ἐπὶ ἀφανῶν ἑταιρειῶν, φορολογεῖται διὰ τὸ σύνολον τῶν κερδῶν τῆς ἑταιρείας ὁ ἐμφανὴς ἑταῖρος, ἀνεξαρτήτως τοῦ ποσοστοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὰ κέρδη.

Κατ' ἐξαιρέσιν, ἐὰν μεταξὺ τῶν ἀφανῶν συμμετόχων περιλαμβάνεται καὶ ἀνώνυμος ἑταιρεία, ὁ ἐμφανὴς ἑταῖρος φορολογεῖται διὰ τὸ κέρδος, τὸ ἀπομένον μετὰ τὴν, ἐκ τοῦ συνόλου τῶν κερδῶν, ἀφαίρεσιν τοῦ, εἰς τὴν ἀνώνυμον ἑταιρείαν, ἀναλογουντος τμῆματος κερδῶν. Ἐὰν ὁμοῦς ἢ, εἰς τὴν ἀφανῆ ἑταιρείαν συμμετέχουσα, ἀνώνυμος ἑταιρεία ἀποτελεῖ τὸ ἐμφανὲς αὐτῆς μέλος, τότε αὕτη μὲν θὰ φορολογηθῇ διὰ τὸ τμήμα τῶν κερδῶν τῆς, διὰ τὸ ὑπόλοιπον δὲ τῶν κερδῶν, λόγῳ μὴ ὑπάρξεως ἐτέρου ἐμφανοῦς μέλους, θὰ φορολογηθοῦν τὰ κατ' ἰδίαν μέλη τῆς ἑταιρείας, κατὰ τὸν λόγον τῆς συμμετοχῆς των εἰς ταύτην. Ἄν οἱ ἐμφανεῖς συμμετοχοὶ εἶναι (ἅπαντες) πλείονες τοῦ ἐνός, τότε συμφάνως πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ Σ.τ.Ε. θὰ φορολογηθοῦν ἅπαντες οἱ ἐμφανεῖς. Καὶ δὴ θὰ φορολογηθῇ ἕκαστος « κατὰ λόγον τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ δραστηριότητος ».

2.1.1. Τήρησις αὐτονόμου¹ λογιστικῆς τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν.

Αὕτη εἶναι ὁμοία μὲ τὴν λογιστικὴν μιᾶς ὁμορρύθμου ἐταιρείας χωρὶς ὅμως λογαριασμὸν ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου λειτουργοῦν πλείονες λ/σμοὶ συμμετοχῆς ἐπ' ὀνόματι τῶν συμμετόχων. Οὕτω ἡ σύστασις μιᾶς συμμετοχικῆς ἐταιρείας ἐν προκειμένῳ θὰ ἐμφανισθῇ ὡς ἑξῆς :

<u>Ἐταῖροι λ/σμοὶ εἰσφορῶν</u>		800.000	
<u>A</u>	400.000		
<u>B</u>	400.000		
εἰς Ἐταῖροι λ/σμοὶ συμμετοχῆς			800.000
<u>Συμμέτοχος A</u>	400.000		
<u>Συμμέτοχος B</u>	400.000		
<u>Ταμείον</u>		800.000	
εἰς Ἐταῖροι λ/σμοὶ εἰσφορῶν			800.000
<u>A</u>	400.000		
<u>B</u>	400.000		

Παράδειγμα :

Οἱ A, B καὶ Γ συνέστησαν τὴν 1.9.1965 συμμετοχικὴν ἐταιρείαν, ὑποσχεθέντες εἰσφορὰς 220.000, 240.000 καὶ 260.000, καὶ συμφωνήσαντες ὅπως τὰ ἀποτελέσματα διανεμηθοῦν κατ' ἰσομοιρίαν $\left(\frac{1}{3}\right)$ ἕκαστος).

Τὴν 2.9.65 ὁ A ἀγοράζει ἐμπορεύματα ἀξίας 300.000.

Τὴν 5.9.65 ὁ B καταβάλλει εἰς τὸν A 100.000, ὁμοίως δὲ ὁ Γ 80.000.

Τὴν 10.9.65 ὁ A πωλεῖ τὸ σύνολον τῶν ἀγορασθέντων ἐμ/των 420.000.

Τὴν 15.9.65 λύεται ἡ συμμετοχικὴ ἐταιρεία.

1.9.65			
<u>Ἐταῖροι λ/σμοὶ εἰσφορῶν</u>		720.000	
<u>A</u>	220.000		
<u>B</u>	240.000		
<u>Γ</u>	260.000		
εἰς Ἐταῖροι λ/σμοὶ συμμετοχῆς			720.000
<u>Συμμέτοχος A</u>	220.000		
<u>Συμμέτοχος B</u>	240.000		
<u>Συμμέτοχος Γ</u>	260.000		
Σύστασις.....			

1. Ο' L. C a t o r, ἐνθ' ἄν., σελ. 392, ὀνομάζει τὴν μορφήν ταύτην Ἑλβετικὸν σύστημα, «Système Suisse», ὁ δὲ B. F a i n, ἐνθ' ἄν., σελ. 309 «Méthode de la participation autonome».

	2.965			
Συμμετοχικά έμ/τα			300.000	
		εις ᾽Ατομικοὶ λ/σμοὶ ¹		300.000
		<u>A</u>	300.000	
᾽Αγορά τοῦ A				
	5.965			
᾽Ατομικοὶ λ/σμοὶ			180.000	
		<u>A</u>	180.000	
		εις ᾽Ατομικοὶ λ/μοὶ		180.000
		<u>B</u>	100.000	
		<u>Γ</u>	80.000	
Καταβολαὶ τῶν πιστουμένων πρὸς τὸν χρεούμενον				
	10.9.65			
᾽Ατομικοὶ λ/σμοὶ			420.000	
		<u>A</u>	420.000	
		εις Συμμετοχικά έμ/τα		420.000
Πώλησις τοῦ A				
	10.9.65			
Συμμετοχικά έμ/τα			120.000	
		εις Κέρδη ἐκ Συμ/κῶν έμ/των		120.000
᾽Εκκαθάρισις				
	10.9.65			
Κέρδη ἐκ Συμ/κῶν έμ/των			120.000	
		εις ᾽Ατομικοὶ λ/σμοὶ		120.000
		<u>A</u>	40.000	
		<u>B</u>	40.000	
		<u>Γ</u>	40.000	
Διανομή κερδῶν				

1. Οἱ ἀτομικοὶ λ/σμοὶ ἐνίοτε καλοῦνται καὶ τρεχούμενοι λ/σμοὶ (comptes courants), εἰς τὴν λογιστικὴν δὲ τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν ἀντὶ ἀτομικὸς λ/σμός A ἢ τρεχούμενος λ/σμός A συνηθέστατα γράφομεν ἀπλῶς Συμμέτοχος A. Τὸν τελευταῖον ὄρον χρησιμοποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς ἀμέσως κατωτέρω (ὄρα συνήθεις μεθόδους λογιστικῆς συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν).

15.9.65			
*Εταίροι λ/σμοί συμμετοχής			720.000
<u>A</u>	220.000		
<u>B</u>	240.000		
<u>Γ</u>	260.000		
			720.000
			720.000
			720.000
			720.000
			720.000
Λύσις τῆς συμμετοχικῆς			
do			
*Ατομικοὶ λ/σμοὶ			260.000
<u>B</u>	140.000		
<u>Γ</u>	120.000		
			260.000
			260.000
			260.000
			260.000
Διακανονισμὸς χρεαπαιτήσεων.			

Σημ. : Ἡ ἐγγραφὴ τῆς συστάσεως, ἣτις ἀντιλογίζεται κατὰ τὴν λύσιν τῆς συμμετοχικῆς ἐταιρείας, δύναται καὶ νὰ παραλείπεται ¹.

Κατωτέρω δίδεται παράδειγμα, κατὰ τὸ αὐτὸ—Ἐλβετικὸν ἢ αὐτονόμου λογιστικῆς—σύστημα, ἄνευ ἐγγραφῆς συστάσεως.

Παράδειγμα : Οἱ Α καὶ Β συνέστησαν συμμετοχικὴν ἐταιρείαν.

Τὴν 1.9.65 ὁ Α ἀποστέλλει εἰς τὸν Β ἐπιταγὴν 200.000 διὰ τὴν διενέργειαν ἀγορῶν ἐμπορεύματος x.

Τὴν 19.9.65 ὁ Β ἀγοράζει ἐμπορεύματα x ἀξίας 800.000.

Τὴν 20.9.65 ὁ Β πληρώνει μεταφορικὰ 10.000.

Τὴν 28.9.65 ὁ Α ἀποστέλλει εἰς τὸν Β καὶ ἐτέραν ἐπιταγὴν 200.000.

Τὴν 5.10.65 ὁ Α πωλεῖ τὰ ἐμπορεύματα x ἔναντι 1.000.000.

Τὴν 10.10.65 κλείονται οἱ λ/σμοὶ καὶ ὁ Α ἀποστέλλει εἰς τὸν Β ἐπιταγὴν εἰς ἐξόφλησιν τοῦ λογαριασμοῦ του.

1. Αὕτη ἄλλωστε πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ ἐμφανίζεται, εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ συμμετοχικὴ συνιστάται ἐν ὄψει μιᾶς συνεχοῦς ἐκμεταλλεύσεως δοθείσης ἐπιχειρήσεως.

	1/9ου			
᾽Ατομικὸς λ/. Β			200.000	
		εἰς ᾽Ατομικὸν λ/. Α . . .		200.000
᾽Επιταγὴ τοῦ Α εἰς διαταγὴν τοῦ Β.				
	19/9ου			
᾽Αγοραὶ			800.000	
		εἰς ᾽Ατομικὸν λ/. Β . . .		800.000
᾽Αγορά του.				
	20/9ου			
᾽Αγοραὶ			10.000	
		εἰς ᾽Ατομικὸν λ/. Β . . .		10.000
Καταβολὴ του διὰ μεταφορικὰ ἐπὶ ἀγορῶν.				
	28/9ου			
᾽Ατομικὸς λ/. Β			200.000	
		εἰς ᾽Ατομικὸν λ/. Α . . .		200.000
᾽Επιταγὴ τοῦ Α εἰς διαταγὴν τοῦ Β.				
	5/10ου			
᾽Ατομικὸς λ/. Α			1.000.000	
		εἰς Πωλήσεις		1.000.000
Πώλησίς του.				
	10/10ου			
᾽Εκμετάλλευσις			810.000	
		εἰς ᾽Αγορὰς		810.000
Μεταφορὰ πιστουμένου εἰς χρεοῦμενον.				
	do			
Πωλήσεις			1.000.000	
		εἰς ᾽Εκμετάλλευσιν . . .		1.000.000
Μεταφορὰ χρεοῦμένου εἰς πιστούμενον.				
	do			
᾽Εκμετάλλευσις			190.000	
		εἰς Α λ/. ᾽Ατομικὸν . . .		95.000
		εἰς Β λ/. ᾽Ατομικὸν . . .		95.000
Διανομὴ κερδῶν.				
	do			
᾽Ατομικὸς λ/. Β			505.000	
		εἰς ᾽Ατομικὸν λ/. Α . . .		505.000
Διακανονισμός.				

2.1.2. Καταχώρισις τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν εἰς τὴν λογιστικὴν τῆς διαχειριστορίας ἐπιχειρήσεως.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς τὸ σχέδιον λογαριασμῶν τῆς διαχειριστορίας ἐπιχειρήσεως θὰ προστεθοῦν :

α) Οἱ ἀτομικοὶ λ/σμοὶ τῶν συμμετόχων (participants).

β) Εἰς λ/σμὸς « Συμμετοχικαὶ ἐργασίαι »¹ (participation) περιλαμβανῶν τὰς δαπάνας καὶ προσόδους τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν.

Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ λ/σμοῦ « συμμετοχικαὶ ἐργασίαι » (μετὰ τὴν ἔκκαθάρισίν του ὡς μικτοῦ), δεικνῦον τὸ ἀποτέλεσμα τούτων, θὰ μεταφερθῆ, κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔκκαθάρισίν του, εἰς τοὺς ἀτομικοὺς λ/σμοὺς τῶν συμμετόχων, διὰ τὰ ἀναλογοῦντα εἰς αὐτοὺς ἀποτελέσματα, καὶ εἰς τὸν λ/σμόν Κέρδη καὶ Ζημίαι, διὰ τὰ ἀναλογοῦντα εἰς τὴν διαχειριστριαν ἐπιχείρησιν τοιαῦτα².

2.2. Αἱ ἐργασίαι τῆς συμμετοχικῆς διενεργοῦνται ὑφ' ὄλων τῶν συμμετόχων.

Πρόκειται τότε περὶ ἐμπόρων, οἵτινες παραλλήλως πρὸς τὰς συνήθεις ἐργασίας των συμφωνοῦν νὰ διενεργήσουν ἀπὸ κοινοῦ ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ὄρισμένων κατηγοριῶν ἐμπορευμάτων. Αἱ τοιαῦται ἐργασίαι καλούμεναι ἐργασίαι ἔξ $\frac{1}{2}$ ἢ ἔξ $\frac{1}{3}$, κ.ο.κ. ἄλλοτε ἦσαν λίαν συνήθεις, σήμερον ὅμως εἶναι σχετικῶς σπάνιαι.

Ἕκαστος ἔμπορος καταχωρεῖ εἰς τὰ βιβλία του ὅλας τὰς ἐργασίας τῆς συμμετοχικῆς ἐταιρείας.

Συνήθως χρησιμοποιοῦνται πρὸς τοῦτο τρεῖς³ μέθοδοι :

1. Ἡ μέθοδος τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ.
2. Ἡ μέθοδος τοῦ ἀμέσου μερισμοῦ.
3. Ἡ μικτὴ μέθοδος.

1. Ἡ συμμετοχικαὶ ἐπιχειρήσεις ἢ εἰδικώτερον συμμετοχικὰ ἐμπορεύματα.

2. Αἱ μέθοδοι τῆς λογιστικῆς τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν, αἵτινες θὰ δύνανται νὰ ἐφαρμοσθοῦν εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν (2.1.2.) εἶναι αἱ, καὶ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως (2.2) ἐφαρμοζόμεναι, ἐκτίθενται δὲ ἀμέσως κατωτέρω (ὑπὸ 3).

3. Πλὴν ὅμως τῶν τριῶν τούτων συνήθων μεθόδων ἔχουσι προταθῆ καὶ ἕτεραι μέθοδοι, ὡς π.χ. ἡ ἀπλοποιημένη μέθοδος καὶ ἡ μέθοδος Νοέλ.

3. Αί συνήθεις μέθοδοι τῆς λογιστικῆς τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν

3.1. Ἡ μέθοδος τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ.

(*méthode du social ou partage final*)

Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ἕκαστος συμμετόχος ἀνοίγει : α) ἓνα λ/σμὸν « Συμμετοχικά ἔμπορεύματα », ὃ ὁποῖος χρεοπιστοῦται ὡς ἑξῆς :

X	Συμμετοχικά ἔμπορεύματα	Π
1. Ἀγοραὶ παρ' οἰουδήποτε τῶν συμμετόχων διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς.		1. Πωλήσεις παρ' οἰουδήποτε τῶν συμμετόχων διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς.
2. Δαπάναι εἰς βάρος τῆς συμμετοχικῆς.		2. Πρόσοδοι εἰς ὠφέλειαν τῆς συμμετοχικῆς.
3. Ζημίαι τῆς συμμετοχικῆς.		3. Κέρδη τῆς συμμετοχικῆς.

καὶ β) ἓνα ἀτομικὸν λ/σμὸν δι' ἕκαστον τῶν συμμετόχων, εἰς τὸν ὁποῖον καταχωροῦνται αἱ χρεαπαιτήσεις ἑκάστου συμμετόχου, αἵτινες προκύπτουν ἐκ τῆς συμμετοχικῆς ἐταιρείας¹.

Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ἕκαστος συμμετόχος θεωρεῖ τὰς πράξεις τῆς συμμετοχικῆς προσωρινῶς ὡς ἰδικάς του πράξεις, ἑξάγει τὸ σ υ ν ο λ ι κ ὸ ν ἀποτέλεσμα τῆς συμμετοχικῆς καὶ εἶτα μ ε ρ ῖ ζ ε ι τοῦτο ἀναλόγως τῆς συμφωνίας. Ὁ μερισμὸς οὗτος διενεργεῖται εἰς τὴν λῆξιν τῆς συμμετοχικῆς ἐταιρείας (ἢ κατὰ περίπτωσιν τῆς χρήσεως).

Παράδειγμα : Ὁ X ἔξ Ἀθηνῶν καὶ ὁ Ψ ἔκ Πατρῶν συνέστησαν συμμετοχικὴν $\left(\text{ἔξ } \frac{1}{2} \right)^2$ ἐταιρείαν.

1. Οἱ συμμετόχοι δύνανται νὰ συμφωνήσουν ὅπως οἱ ἀτομικοὶ αὐτῶν λ/σμοὶ εἶναι τοκοφόροι. Συνέπεια τούτου εἶναι ὅτι καὶ ὁ λ/σμὸς «συμμετοχικά ἔμπορεύματα» δεῖν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς οὗτος τοκοφόρος. Ἡ τεχνικὴ ὁμως τῶν τοκοφόρων λογαριασμῶν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον εἰδικῆς διδασκαλίας εἴτε ἐντὸς τῶν βραχυπροσέσμων οἰκονομικῶν μαθηματικῶν εἴτε ἐντὸς τῆς γενικῆς (ἢ ἀκόμη τῆς τραπεζικῆς) λογιστικῆς καὶ πάντως οὐχὶ ἐντὸς τῆς λογιστικῆς τῶν ἐταιρειῶν. Διὰ τοῦτο δὲν κρίνομεν σκόπιμον τὴν παρεμβολὴν τῶν τοκοφόρων λ/σμῶν εἰς τὴν λογιστικὴν τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν, παραπέμποντες ὡς πρὸς τούτους εἰς τὸ ἔργον μας « Οἰκονομικά Μαθηματικά », Τεῦχος Α (Τόκος, προεξόφλησις, ἰσοδύναμα γραμμάτια, Ἀλληλόχρεοι τοκοφόροι λ/σμοί), Ἀθήναι 1943.

2. Οἱ ἔξ $\frac{1}{2}$ λογαριασμοὶ (Konto zu zweien) εἶναι βεβαίως μία περίπτωσις τῶν συμμετοχικῶν ἐπιχειρήσεων. Δυνατὸν νὰ ἔχωμεν καὶ λογαριασμοὺς π.χ. ἔξ $\frac{1}{3}$

1. Ὁ X, οὐτινος θὰ συντάξωμεν τὰς ἐγγραφάς, ἀποστέλλει εἰς τὸν Ψ ἔμβασμα . . . . . Δοχ. E_x
2. Ὁ X ἀγοράζει μετρητοῖς διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς ἔμπορεύματα . . . . . Δοχ. A_x
3. Ὁ Ψ ἀγοράζει μετρητοῖς διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς ἔμπορεύματα . . . . . Δοχ. A_y
4. Ὁ X πωλεῖ μετρητοῖς διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς ἔμπορεύματα . . . . . Δοχ. Π_x
5. Ὁ Ψ πωλεῖ μετρητοῖς διὰ λ/σμὸν τῆς συμμετοχικῆς ἔμπορεύματα . . . . . Δοχ. Π_y
6. Οἱ X καὶ Ψ μερίζουν κατὰ $\frac{1}{2}$ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὡς ἄνω ἐργασιῶν μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἐπωλήθη τὸ σύνολον τῶν ἀγορασθέντων ἐμ/των.
7. Ὁ Ψ ἀποστέλλει εἰς τὸν X ἔμβασμα ἰσόποσον τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφειλῆς του, ὑποτιθεμένου ὅτι ὁ παρὰ τῷ X λογαριασμός του εἶναι τελικῶς χρεωστικός.

Ἡμερολόγιον (βιβλία τοῦ X)

1	
Συμμέτοχος Ψ	E _x
εἰς Ταμεῖον	E _x
*Ἐμβασμά μας.	
2	
Συμμετοχικά ἔμπορεύματα	A _x
εἰς Ταμεῖον	A _x
*Ἀγορά μας.	
3	
Συμμετοχικά ἔμπορεύματα	A _y
εἰς Συμμέτοχον Ψ	A _y
*Ἀγορά του.	
4	
Ταμεῖον	Π _x
εἰς Συμμετοχικά ἐμ/τα	Π _x
Πώλησός μας.	

(Konto zu dreien). Ἐν Γερμανίᾳ τὰ ἐξ $\frac{1}{2}$ συμμετοχικά ἔμπορεύματα ζαλοῦνται.

« Metawaren » καὶ οἱ ἐξ $\frac{1}{2}$ συμμετοχοὶ « Metisten ».

5

Συμμέτοχος Ψ	Π_y
εις Συμμετοχικά έμ/τα	Π_y
Πώλησις του.	

6

Συμμετοχικά έμπορεύματα	$(\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$
εις Κέρδη ¹ εκ συμμετοχικών έμ/των	$K_x = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$
εις Συμμέτοχον Ψ	$K_y = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$
*Εκκαθάριστις λ/σμοῦ «Συμμετοχικά έμ/τα».	

7

Ταμείον	$E_y = (E_x + \Pi_y) - (A_y + K_y)$
εις Συμμέτοχον Ψ	$E_y = (E_x + \Pi_y) - (A_y + K_y)$
*Εμβασμά του (διακανονισμός λ/σμοῦ του) ² .	

Καθολικόν (βιβλία τοῦ X)

Ταμείον	
<p>4 Πώλησις <u>μας</u> . . . . . Π_x</p> <p>7 *Εμβασμά <u>του</u> $E_y = E_x +$ $+ \Pi_y - A_y - K_y$</p>	<p>1 *Εμβασμά <u>μας</u> E_x</p> <p>2 'Αγορά <u>μας</u> A_x</p>
Συμμέτοχος Ψ	
<p>1 *Εμβασμά <u>μας</u> E_x</p> <p>5 Πώλησις <u>του</u> Π_y</p>	<p>3 'Αγορά <u>του</u> A_y</p> <p>6 Κέρδη <u>του</u> $K_y = \frac{1}{2} (\Pi_x +$ $+ \Pi_y - A_x - A_y)$</p> <p>7 *Εμβασμά <u>του</u> $E_y = E_x +$ $+ \Pi_y - A_y - K_y$</p>

1. Υποτίθεται $\Pi_x > A_x$ και $\Pi_y > A_y$, ὥστε ἡ διαφορά $[(\Pi_x + \Pi_y) - (A_x + A_y)]$ νά εἶναι θετική ὑποδηλοῦσα κέρδη.
2. Υποτίθεται $(E_x + \Pi_y) > (A_y + K_y)$.

Συμμετοχικά έμπορεύματα			
2 'Αγορά <u>μας</u>	A_x	4 Πώλησις <u>μας</u>	Π_x
3 'Αγορά <u>του</u>	A_y	5 Πώλησις <u>του</u>	Π_y
6 Κέρδη ¹	<u>$(\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$</u>		

Κέρδη εκ συμμετοχικών έμ/των	
6. Κέρδη <u>μας</u>	$K_x = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$

3.2. 'Η μέθοδος του άμέσου μερισμού (*methode du partage immédiat*)

Κατά την μέθοδον ταύτην έκαστος συμμετόχος άνοίγει πάλιν :

α) ένα λ/σμόν συμμετοχικά έμπορεύματα ό όποϊός χροεπιστοϋται ώς εξής :

X	Συμμετοχικά έμπορεύματα	II
	<u>Μερίδιόν μας επί :</u>	<u>Μερίδιόν μας επί :</u>
1. 'Αγορών διὰ λ/. συμμετοχικής		1. Πωλήσεων διὰ λ/. συμμετοχικής
2. Δαπανών της συμμετοχικής		2. Προσόδων της συμμετοχικής
3. Ζημιών της συμμετοχικής		3. Κερδών της συμμετοχικής

β) ένα άτομικόν λ/σμόν δι' έκαστον τών συμμετόχων, εις τόν όποϊον καταχωροϋνται αί άμοιβαϊται χροεπαιτήσεις τών συμμετόχων περιλαμβάνουσαι και τάς, εκ πράξεων του ένός συμμετόχου, προκυπούσας και άφορώσας τόν έτερον συμμετόχον τοιαύτας (μερίδια άγορών - δαπανών και πωλήσεων - προσόδων).

'Ακολουθοϋντες ήδη τάς πράξεις του, επί της μεθόδου του τελικου μερισμου, δοθέντος ανωτέρω παραδείγματος, έχομεν :

'Ημερολόγιον (βιβλία του X)

1		
Συμέτοχος Ψ	. . . . .	E_x
εις Ταμείον	. . . . .	E_x
*Εμβασμά μας.	. . . . .	

1. Συμφώνως προς τά δεδομένα του παραδείγματος έπωλήθη τό σύνολον τών άγορασθέντων συμμετοχικών έμπορευμάτων.

————— 2 —————	
Συμμετοχικά έμπορεύματα	$\frac{1}{2} A_x$
Συμμέτοχος Ψ	$\frac{1}{2} A_x$
εἰς Ταμείον	A_x
Ἀγορά μας.	

————— 3 —————	
Συμμετοχικά έμπορεύματα	$\frac{1}{2} A_y$
εἰς Συμμέτοχον Ψ	$\frac{1}{2} A_y$
Ἀγορά του.	

————— 4 —————	
Ταμείον	Π_x
εἰς Συμμετοχικά έμ/τα	$\frac{1}{2} \Pi_x$
εἰς Συμμέτοχον Ψ	$\frac{1}{2} \Pi_x$
Πώλησίς μας.	

————— 5 —————	
Συμμέτοχος Ψ	$\frac{1}{2} \Pi_y$
εἰς Συμμετοχικά έμ/τα	$\frac{1}{2} \Pi_y$
Πώλησίς του.	

————— 6 —————	
Συμμετοχικά έμπορεύματα	$K_x = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$
εἰς Κέρδη ἐκ συμμετοχικῶν έμ/των	$K_x = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$
Κέρδος μας.	

————— 7 —————	
Ταμείον	$E_y = E_x + \frac{1}{2} (A_x + \Pi_y - A_y - \Pi_x)$
εἰς Συμμέτοχον Ψ	$E_y = E_x + \frac{1}{2} (A_x + \Pi_y - A_y - \Pi_x)$
Ἐμβασμά του (διακανονισμός λ/σμοῦ του).	

Καθολικὸν (βιβλία τοῦ X)

<i>X</i>	<i>Ταμείον</i>	<i>Π</i>
		1 Ἐμβασμά μας E_x
4 Πώλησίς μας Π_x		2 Ἀγορά μας A_x
7 Ἐμβασμά του		
$E_y = E_x + \frac{1}{2} (A_x + \Pi_y - A_y - \Pi_x)$		

X	Συμμέτοχος Ψ	Π
1 Έμβασμά μας	E_x	3 Άγορά του $\frac{1}{2} A_y$
2 Άγορά μας	$\frac{1}{2} A_x$	4 Πώλησις μας $\frac{1}{2} \Pi_x$
5 Πώλησις του	$\frac{1}{2} \Pi_y$	7 Έμβασμά του
	<hr/> <hr/>	$E_y = E_x + \frac{1}{2} (A_x + \Pi_y - A_y - \Pi_x)$ <hr/> <hr/>

X	Συμμετοχικά έμπορεύματα	Π
2 Άγορά μας	$\frac{1}{2} A_x$	4 Πώλησις μας $\frac{1}{2} \Pi_x$
3 Άγορά του	$\frac{1}{2} A_y$	5 Πώλησις του $\frac{1}{2} \Pi_y$
6 Κέρδη μας	$K_x = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$ <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

X	Κέρδη εκ συμμετοχικών έμπορευμάτων	Π
		6 Κέρδη μας ¹
		$K_x = \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y - A_x - A_y)$

3.3. Η μικτή μέθοδος (methode en parties mixtes)

Κατά την μέθοδον ταύτην, οί, υπό τῶν προηγουμένων μεθόδων, κερωρισμένως τηρούμενοι, δύο λογαριασμοί « Συμμετοχικά έμπ/τα » καί « Συμμέτοχος... » συγχωνεύονται εἰς ἕνα μόνον λ/σμόν εἰς τὸν ὅποιον καταχωροῦνται :

1. Διπλογραφικῶς: αἰ, ἄνευ παρεμβολῆς τοῦ ἀντισυμβαλλομένου, πράξεις τοῦ (τηροῦντος τὰ βιβλία) συμμετόχου.

2. Ἀπλογραφικῶς: αἰ, ὑπὸ μόνου τοῦ ἀντισυμβαλλομένου, διενεργούμεναι πράξεις.

---

1. Συμφώνως πρὸς τὰ δεδομένα τοῦ παραδείγματος ἐπωλήθη τὸ σύνολον τῶν ἀγορασθέντων συμμετοχικῶν έμπορευμάτων.

3. Διπλογραφικῶς καὶ ἀπλογραφικῶς : αἱ, μεταξύ ἀμφοτέρων τῶν συμμετόχων, διενεργούμεναι πράξεις (διακανονισμοί).

Ἐο « μικτὸς » (δηλαδή ἀπλογραφικῶς καὶ διπλογραφικῶς τηρούμενος) λογαριασμὸς ὅστις προκύπτει ἐκ τῆς ὡς ἄνω συγχωνεύσεως περιλαμβάνει 4 στήλας ποσῶν.

Αἱ δύο ἀκραῖαι (1) καὶ (4) ἐμφαίνουσι τὴν πίστωσιν τῶν συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων.

Αἱ δύο μεσαῖαι (2) καὶ (3) ἐμφαίνουσι τὴν χρέωσιν τῶν συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων.

Ἡ πίστωσις τῶν συμμετοχικῶν ἐμ/των ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰ ὑπὸ τῶν συμμετόχων ὀφειλόμενα ποσά (στήλη 1 : χρεώσει τοῦ συμμετόχου, στήλη 4 : χρεώσει λ/σμῶν ἰσολογισμοῦ).

Ἡ χρέωσις τῶν συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰ, εἰς τοὺς συμμετόχους, ὀφειλόμενα ποσά (στήλη 2 : πιστώσει λ/σμῶν ἰσολογισμοῦ, στήλη 3 : πιστώσει τοῦ συμμετόχου)¹.

Ἡ μικτὴ μέθοδος χρησιμοποιεῖται κυρίως ἐπὶ τῶν μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς συμμετοχικῶν ἐργασιῶν.

Αἱ πράξεις, ἅς διενεργεῖ ὁ, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, συμμετόχος ἐγγράφονται εἰς τὸ νόμισμα τῆς χώρας του καὶ ἀπλογραφικῶς.

Αἱ πράξεις, ἅς διενεργεῖ ὁ, ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, συμμετόχος ἐγγράφονται εἰς τὸ ἐπιχώριον νόμισμα καὶ διπλογραφικῶς.

Οἱ μετὰ τῶν συμμετόχων διακανονισμοὶ ἐγγράφονται « μικτῶς » ἤτοι εἰς ξένον νόμισμα ἀπλογραφικῶς ἅμα δὲ εἰς ἐπιχώριον νόμισμα διπλογραφικῶς.

1. Ἡ συνήθης γραμμογράφησις τοῦ τοιούτου « μικτοῦ » λ/σμοῦ συμμετοχικὰ ἐμπορεύματα εἶναι :

Ἡμερομηνία	Αἰτιολογία	Συμμετοχικὰ ἐμπορεύματα			
		Πίστωσις	Χρέωσις	Χρέωσις	Πίστωσις
		καὶ Χρέωσις Συμμετόχου		καὶ Πίστωσις Συμμετόχου	
		(Γραμμαί του) (1)	(Γραμμαί μας) (2)	(Γραμμαί του) (3)	(Γραμμαί μας) (4)

(Βιβλία τοῦ Χ)

x	π
E _x	E _x
A _x	A _x
Π _x	Π _x
$\frac{1}{2} (E_x + \Pi_x + \Pi_y - E_x - A_x - A_y)^1$	$\frac{1}{2} (E_x + \Pi_x + \Pi_y - E_x - A_x - A_y)^1$
E _x + Π _y - A _y - K _x ¹	E _x + Π _y - A _y - K _x ¹
2E _x + Π _x + Π _y + A _x - A _y	2E _x + Π _x + Π _y + A _x - A _y

« Μικτός » λ/σμός Συμμετοχικά έμπορεύματα

	Απλογραφία	Διπλογραφία	Απλογραφία	Διπλογραφία
	Χρέωσις Συμμετόχου Ψ (1)	Χρέωσις Συμμετοχικών έμπορευμάτων (2)	Πίστωσις Συμμετόχου Ψ (3)	Πίστωσις Συμμετοχικών έμπορευμάτων (4)
1	E_x	E_x		
2		A_x		
3			A_y	
4				Π_x
5	Π_y			
6		$\frac{1}{2} (E_x + \Pi_x + \Pi_y - E_x - A_x - A_y)$		
6			$\frac{1}{2} (E_x + \Pi_x + \Pi_y - E_x - A_x - A_y)$	
7	$(E_x + \Pi_y)$	$E_x + \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y + A_x - A_y)$	$(E_x + \Pi_y - A_y - K_x)$ $(E_y + \Pi_y)$	$(E_x + \Pi_y - A_y - K_x)$ $E_x + \frac{1}{2} (\Pi_x + \Pi_y + A_x - A_y)$

Ἐπισημασθέντος τοῦ «μικτοῦ»¹ λ/σμοῦ «Συμμετοχικά ἔμπορεύματα» εἶναι ἀπλούστατος καὶ εὐφρέστατος. Αἱ διπλογραφικῶς τηρούμεναι στήλαι Χρεώσεως καὶ Πιστώσεως λειτουργοῦν ὡς συνήθως. Αἱ ἀπλογραφικαὶ στήλαι (Χρέωσις τοῦ Ψ καὶ Πίστωσις τοῦ Ψ) σκοποῦν ἀφ' ἑνὸς νὰ μᾶς πληροφορήσουν περὶ τῆς, ἔναντι ἡμῶν, χρεωστικῆς ἢ πιστωτικῆς θέσεως τοῦ Ψ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ μᾶς δώσουν, ὅλα τὰ, διὰ τόν, ἐν ὄρισμένην στιγμῇ, καθορισμὸν τοῦ ἀποτελέσματος, στοιχεῖα.

Γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα, ἐν προκειμένῳ, καθορίζεται διὰ τοῦ τύπου: Ἀποτέλεσμα = Πωλήσεις - Ἀγοραὶ = Π_x + Π_y - Α_x - Α_y. Ἐὰν εἰς τὴν παράστασιν ταύτην προσθαφαιρέσωμεν τὸ αὐτὸ ποσὸν ἔστω Ε_x τὸ ἐξαγόμενον οὐδόλως μεταβάλλεται. Ἄρα:

$$\begin{aligned} \text{Ἀποτέλεσμα} &= [(E_x + \Pi_y) + (\Pi_x)] - [(E_x + A_x) + (A_y)] \\ \text{ἢ} & \quad [(\Sigma\tau. 1) + (\Sigma\tau. 4)] - [(\Sigma\tau. 2) + (\Sigma\tau. 3)] \end{aligned}$$

Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὁ περίεργος καὶ ἰδιότυπος κανὼν:

«Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν ἰσοῦται μὲ τὴν διαφορὰν τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἀκραιῶν στηλῶν [(1) + (4)] μείον τὸ ἀθροῖσμα τῶν μεσαίων στηλῶν [(2) + (3)].»

Τὸ $\frac{1}{2}$ ταύτης ἀνήκει εἰς τὸν Χ καὶ τὸ ἕτερον $\frac{1}{2}$ εἰς τὸν Ψ. Καὶ οὕτω γίνονται αἱ δύο ὑπ' ἀριθμὸν 6 ἐν τῷ «μικτῷ»¹ λ/σμοῦ ἔμπορεύματα καταχωρίσεις διὰ τὰ κέρδη τοῦ Χ καὶ τοῦ Ψ.

Μετὰ τὰς ὑπ' ἀριθμ. 6 καταχωρίσεις ἡ διαφορὰ τῶν στηλῶν (1) - (3) ἰσοῦται μὲ τὴν διαφορὰν τῶν στηλῶν (2) - (4), ἢ (1) + (4) = (2) + (3).

Πράγματι πρὸ τῆς καταχωρίσεως τοῦ κέρδους αἱ στήλαι ἐδείκνυν:

$$(1) - (3) = (E_x + \Pi_y) - (A_y)$$

καὶ
$$(2) - (4) = (E_x + A_x) - (\Pi_x)$$

Διὰ νὰ καταστήσωμεν τὰς δύο διαφορὰς ἴσας ἔπρεπε νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰς στήλας (3) καὶ (2), ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ποσὸν x τοιοῦτον ὥστε:

$$(E_x + \Pi_y) - (A_y + x) = (E_x + A_x + x) - (\Pi_x)$$

$$E_x - E_x + \Pi_y + \Pi_x - A_y - A_x = 2x$$

$$x = \frac{1}{2} (E_x + \Pi_x + \Pi_y - E_x - A_x - A_y)$$

Αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς καὶ ἐπράξαμεν.

1. «Μικτὸς» = ὁ, διττοῦ λογιστικοῦ συστήματος (ἀπλογραφικοῦ καὶ διπλογραφικοῦ), λ/σμός.

4. Παραδείγματα εφαρμογής ἐπὶ τῶν μεθόδων τῆς λογιστικῆς τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν

4.1. *Ἐπὶ τῶν τριῶν συνήθων μεθόδων

4.1.1. Μέθοδος τελικοῦ μερισμοῦ.

Βιβλία τοῦ Χ		Πράξεις (Ποσά εἰς χιλιάδας)	Βιβλία τοῦ Ψ	
1/9		1/9/65	1/9	
Συμ/κά ἔμ/τα	100	*Ο Χ ἀγοράζει ἔλαιον μετρη-	Συμ/κά ἔμ/τα	100
εἰς Ταμεῖον	100	τηροῦς . . . Δρχ. 100	εἰς Συμμ Χ	100
*Ἀγορά μας.			*Ἀγορά του.	
do		do	do	
Οὐδεμία ἐγγραφή		*Ο Χ ἀποστέλλει ἰ τὸ ἐμπόρευμα	Οὐδεμία ἐγγραφή	
5/9		εἰς τὸν Ψ.	5/9	
Γρ/τια εἰσ/τία	50	*Ο Χ ἐκδίδει συν/κὴν ἐπὶ τοῦ	Συμμ. Χ	50
εἰς Συμμ. Ψ	50	Ψ λήξεως 30/10/65, ἣν ἀπο-	εἰς Γρ. πλ/τία	50
Συν/κὴ μας ἀποδοχῆς του		δέχεται οὗτος . . . Δρχ. 50	*Ἀποδοχὴ συναλ-	
6/9		6/9	λαγματικῆς του.	
Συμ/κά ἔμ/τα	2	*Ο Ψ παραλαμβάνει τὸ ἐμπό-	Συμ/κά ἔμ/τα	2
εἰς Συμμ. Ψ	2	ρευμα καὶ πληρώνει ἔξοδα Δρχ. 2	εἰς Ταμεῖον	2
*Ἐξοδά του.			*Ἐξοδα παραλαβῆς.	
10/9		10/9	10/9	
Ταμεῖον	49	*Ο Χ προεξοφλεῖ τὴν συναλ-	Συμ/κά ἔμ/τα	1
Συμ/κά ἔμ/τα	1	λαγματικὴν ἀποδοχῆς τοῦ Ψ,	εἰς Συμμ. Χ	1
εἰς Γρ. εἰσ/τία	50	προεξόφλημα καὶ προμήθεια εἰς	Προεξόφλησις συν/κῆς....	
Προεξόφλησις συν/κῆς....		βάρος τῆς συμμετοχικῆς Δρχ. 1		
do		do	do	
Συμ/κά ἔμ/τα	200	*Ο Χ ἀγοράζει ἔλαιον μετρη-	Συμ/κά ἔμ/τα	200
εἰς Ταμεῖον	200	τοῖς . . . Δρχ. 200	εἰς Συμμ Χ	200
*Ἀγορά μας.			*Ἀγορά του.	
do		do	do	
Πελάται	126	*Ο Χ πωλεῖ ἐπὶ πιστώσει τὸ	Συμμ. Χ	126
εἰς Συμ/κά ἔμ/τα	126	¹ / ₂ τῆς ἀνωτέρω ἀγορᾶς του	εἰς Συμ/κά ἔμ/τα	126
Πώλησίς μας.		ἀντὶ Δρχ. 126 καὶ τὸ ὑπόλοι-	Πώλησίς του.	
		πον ἀποστέλλει εἰς τὸν Ψ.		

1. Εἶναι ὁμοῦ δυνατόν νὰ λειτουργήσουν δύο λ/σμοί, ἤτοι «Συμμετοχικά ἔμ/τα παρ' ἡμῶν» καὶ «Συμμετοχικά ἔμ/τα παρὰ Συμ/χοις», ὅποτε δύναται νὰ διενεργῆται ἐγγραφή καὶ κατὰ τὴν ἀπλήν ἀποστολὴν συμμετοχικῶν ἔμ/των.

<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">2</td></tr> <tr><td>εις Πελάτας</td><td align="right">2</td></tr> <tr><td>Χορηγηθείσα Εκπτώσις</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">12/9</td></tr> <tr><td>Τράπεζα Τ</td><td align="right">80</td></tr> <tr><td>εις Συμμ. Ψ</td><td align="right">80</td></tr> <tr><td>*Εμβασμά του</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">1</td></tr> <tr><td>εις Συμμ. Ψ</td><td align="right">1</td></tr> <tr><td>*Εξοδά του</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">18/9</td></tr> <tr><td>Συμμ. Ψ</td><td align="right">260</td></tr> <tr><td>εις Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">260</td></tr> <tr><td>Πώλησις του</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">30/9</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">80</td></tr> <tr><td>εις Συμμ. Ψ</td><td align="right">40</td></tr> <tr><td>εις Κέρδη εκ Συμμ.</td><td align="right">40</td></tr> <tr><td>*Εκκαθάρισις των εκ 1/2</td><td></td></tr> <tr><td>συμμετοχικῶν εργασιῶν</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>Τράπεζα Τ</td><td align="right">87</td></tr> <tr><td>εις Συμμ. Ψ</td><td align="right">87</td></tr> <tr><td>*Εμβασμά του</td><td></td></tr> </table>	do		Συμ/κά έμ/τα	2	εις Πελάτας	2	Χορηγηθείσα Εκπτώσις		12/9		Τράπεζα Τ	80	εις Συμμ. Ψ	80	*Εμβασμά του		do		Συμ/κά έμ/τα	1	εις Συμμ. Ψ	1	*Εξοδά του		18/9		Συμμ. Ψ	260	εις Συμ/κά έμ/τα	260	Πώλησις του		30/9		Συμ/κά έμ/τα	80	εις Συμμ. Ψ	40	εις Κέρδη εκ Συμμ.	40	*Εκκαθάρισις των εκ 1/2		συμμετοχικῶν εργασιῶν		do		Τράπεζα Τ	87	εις Συμμ. Ψ	87	*Εμβασμά του		<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>*Ο Χ χορηγεί εις πελάτην του</td><td align="right">Δοχ. 2</td></tr> <tr><td>έκπτωσιν</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">12/9</td></tr> <tr><td>*Ο Ψ εμβάζει εις τὸν Χ, ὡς εἶδο-</td><td align="right">Δοχ. 80</td></tr> <tr><td>ποιητήριον Τραπεζῆς Τ.</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>*Ο Ψ παραλαμβάνει τὸ ἀπο-</td><td></td></tr> <tr><td>σταλὲν εις αὐτὸν ἔλατον καὶ</td><td></td></tr> <tr><td>καταβάλλει ἔξοδα παραλαβῆς</td><td align="right">Δοχ. 1</td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">18/9</td></tr> <tr><td>*Ο Ψ πωλεῖ τὸ σύνολον τῶν</td><td></td></tr> <tr><td>παρ' αὐτῷ συμμετοχικῶν ἐμ-</td><td></td></tr> <tr><td>πορευμάτων μετρητοῖς ἀντι</td><td align="right">Δοχ. 260</td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">30/9</td></tr> <tr><td>Οἱ συμμετοχοὶ προβαίουν εις</td><td></td></tr> <tr><td>ἐκκαθάρισιν καὶ διακανονισμόν</td><td></td></tr> <tr><td>τῶν ἐξ 1/2 λ/σμῶν των, διὰ</td><td></td></tr> <tr><td>τραπεζικοῦ ἐμβάσματος μέσο-</td><td></td></tr> <tr><td>υῖς Τραπεζῆς Τ.</td><td></td></tr> </table>	do		*Ο Χ χορηγεί εις πελάτην του	Δοχ. 2	έκπτωσιν		12/9		*Ο Ψ εμβάζει εις τὸν Χ, ὡς εἶδο-	Δοχ. 80	ποιητήριον Τραπεζῆς Τ.		do		*Ο Ψ παραλαμβάνει τὸ ἀπο-		σταλὲν εις αὐτὸν ἔλατον καὶ		καταβάλλει ἔξοδα παραλαβῆς	Δοχ. 1	18/9		*Ο Ψ πωλεῖ τὸ σύνολον τῶν		παρ' αὐτῷ συμμετοχικῶν ἐμ-		πορευμάτων μετρητοῖς ἀντι	Δοχ. 260	30/9		Οἱ συμμετοχοὶ προβαίουν εις		ἐκκαθάρισιν καὶ διακανονισμόν		τῶν ἐξ 1/2 λ/σμῶν των, διὰ		τραπεζικοῦ ἐμβάσματος μέσο-		υῖς Τραπεζῆς Τ.		<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">2</td></tr> <tr><td>εις Συμμ. Χ</td><td align="right">2</td></tr> <tr><td>*Εκπτώσις του</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">12/9</td></tr> <tr><td>Συμμ. Χ</td><td align="right">80</td></tr> <tr><td>εις Ταμεῖον</td><td align="right">80</td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">1</td></tr> <tr><td>εις Ταμεῖον</td><td align="right">1</td></tr> <tr><td>*Εξοδα παραλαβῆς</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">18/9</td></tr> <tr><td>Ταμεῖον</td><td align="right">260</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">260</td></tr> <tr><td>Πώλησις μας</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">30/9</td></tr> <tr><td>Συμ/κά έμ/τα</td><td align="right">80</td></tr> <tr><td>εις Συμμ. Χ</td><td align="right">40</td></tr> <tr><td>εις Κέρδη εκ Συμμ.</td><td align="right">40</td></tr> <tr><td>*Εκκαθάρισις των εκ 1/2</td><td></td></tr> <tr><td>συμμετοχικῶν εργασιῶν</td><td></td></tr> <tr><td align="center" colspan="2">do</td></tr> <tr><td>Συμμ. Χ</td><td align="right">87</td></tr> <tr><td>εις Ταμεῖον</td><td align="right">87</td></tr> <tr><td>*Εμβασμά μας</td><td></td></tr> </table>	do		Συμ/κά έμ/τα	2	εις Συμμ. Χ	2	*Εκπτώσις του		12/9		Συμμ. Χ	80	εις Ταμεῖον	80	do		Συμ/κά έμ/τα	1	εις Ταμεῖον	1	*Εξοδα παραλαβῆς		18/9		Ταμεῖον	260	Συμ/κά έμ/τα	260	Πώλησις μας		30/9		Συμ/κά έμ/τα	80	εις Συμμ. Χ	40	εις Κέρδη εκ Συμμ.	40	*Εκκαθάρισις των εκ 1/2		συμμετοχικῶν εργασιῶν		do		Συμμ. Χ	87	εις Ταμεῖον	87	*Εμβασμά μας	
do																																																																																																																																																
Συμ/κά έμ/τα	2																																																																																																																																															
εις Πελάτας	2																																																																																																																																															
Χορηγηθείσα Εκπτώσις																																																																																																																																																
12/9																																																																																																																																																
Τράπεζα Τ	80																																																																																																																																															
εις Συμμ. Ψ	80																																																																																																																																															
*Εμβασμά του																																																																																																																																																
do																																																																																																																																																
Συμ/κά έμ/τα	1																																																																																																																																															
εις Συμμ. Ψ	1																																																																																																																																															
*Εξοδά του																																																																																																																																																
18/9																																																																																																																																																
Συμμ. Ψ	260																																																																																																																																															
εις Συμ/κά έμ/τα	260																																																																																																																																															
Πώλησις του																																																																																																																																																
30/9																																																																																																																																																
Συμ/κά έμ/τα	80																																																																																																																																															
εις Συμμ. Ψ	40																																																																																																																																															
εις Κέρδη εκ Συμμ.	40																																																																																																																																															
*Εκκαθάρισις των εκ 1/2																																																																																																																																																
συμμετοχικῶν εργασιῶν																																																																																																																																																
do																																																																																																																																																
Τράπεζα Τ	87																																																																																																																																															
εις Συμμ. Ψ	87																																																																																																																																															
*Εμβασμά του																																																																																																																																																
do																																																																																																																																																
*Ο Χ χορηγεί εις πελάτην του	Δοχ. 2																																																																																																																																															
έκπτωσιν																																																																																																																																																
12/9																																																																																																																																																
*Ο Ψ εμβάζει εις τὸν Χ, ὡς εἶδο-	Δοχ. 80																																																																																																																																															
ποιητήριον Τραπεζῆς Τ.																																																																																																																																																
do																																																																																																																																																
*Ο Ψ παραλαμβάνει τὸ ἀπο-																																																																																																																																																
σταλὲν εις αὐτὸν ἔλατον καὶ																																																																																																																																																
καταβάλλει ἔξοδα παραλαβῆς	Δοχ. 1																																																																																																																																															
18/9																																																																																																																																																
*Ο Ψ πωλεῖ τὸ σύνολον τῶν																																																																																																																																																
παρ' αὐτῷ συμμετοχικῶν ἐμ-																																																																																																																																																
πορευμάτων μετρητοῖς ἀντι	Δοχ. 260																																																																																																																																															
30/9																																																																																																																																																
Οἱ συμμετοχοὶ προβαίουν εις																																																																																																																																																
ἐκκαθάρισιν καὶ διακανονισμόν																																																																																																																																																
τῶν ἐξ 1/2 λ/σμῶν των, διὰ																																																																																																																																																
τραπεζικοῦ ἐμβάσματος μέσο-																																																																																																																																																
υῖς Τραπεζῆς Τ.																																																																																																																																																
do																																																																																																																																																
Συμ/κά έμ/τα	2																																																																																																																																															
εις Συμμ. Χ	2																																																																																																																																															
*Εκπτώσις του																																																																																																																																																
12/9																																																																																																																																																
Συμμ. Χ	80																																																																																																																																															
εις Ταμεῖον	80																																																																																																																																															
do																																																																																																																																																
Συμ/κά έμ/τα	1																																																																																																																																															
εις Ταμεῖον	1																																																																																																																																															
*Εξοδα παραλαβῆς																																																																																																																																																
18/9																																																																																																																																																
Ταμεῖον	260																																																																																																																																															
Συμ/κά έμ/τα	260																																																																																																																																															
Πώλησις μας																																																																																																																																																
30/9																																																																																																																																																
Συμ/κά έμ/τα	80																																																																																																																																															
εις Συμμ. Χ	40																																																																																																																																															
εις Κέρδη εκ Συμμ.	40																																																																																																																																															
*Εκκαθάρισις των εκ 1/2																																																																																																																																																
συμμετοχικῶν εργασιῶν																																																																																																																																																
do																																																																																																																																																
Συμμ. Χ	87																																																																																																																																															
εις Ταμεῖον	87																																																																																																																																															
*Εμβασμά μας																																																																																																																																																

Καθολικὸν τοῦ Χ

Συμ/κά έμ/τα		Συμμέτο- χος Ψ	
100	126	260	50
2	260		2
1			80
200			1
2			40
1			87
80		260	260
<u>386</u>	<u>386</u>		

Καθολικὸν τοῦ Ψ

Συμ/κά έμ/τα		Συμμέτο- χος Χ	
100	126	50	100
2	260	126	1
1		80	200
200		87	2
2			40
1		343	343
80			
<u>386</u>	<u>386</u>		

Ἐν Γερμανίᾳ¹ ἀντὶ τοῦ ἐνιαίου λ/σμοῦ « Συμμετοχικὰ ἐμπορεύματα » τηροῦνται συνήθως τρεῖς ἀναλυτικοὶ λ/σμοὶ καὶ δῆ :

1. Ἀγοραὶ συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων, ὅσους χρεοῦται μὲ τὰς ἀγορὰς καὶ τὰ εἰδικὰ ἔξοδα ἀγορῶν καὶ πιστοῦται διὰ τὰ μεταφερθῆ εἰς τὴν χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ « Πωλήσεις συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων ».

2. Πωλήσεις συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων, ὅσους πιστοῦται μὲ τὰς πωλήσεις καὶ χρεοῦται μὲ τὴν, ἐκ τοῦ λ/σμοῦ « Ἀγοραὶ συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων » μεταφορᾶν, ἵνα δείξῃ μὲ τὸ ὑπόλοιπόν του τὸ μικτὸν κέρδος, ὅπερ τελικῶς θὰ μεταφερθῆ εἰς τὸν λ/σμὸν « Ἐκκαθάρισις συμμετοχικῶν ἐμπ/των ».

3. Ἐκκαθάρισις συμμετοχικῶν ἐμπ/των, ὅσους πιστοῦται μὲ τό, ἐκ τοῦ λ/σμοῦ « πωλήσεις συμμετοχικῶν ἐμπ/των » μεταφερόμενον μικτὸν κέρδος καὶ χρεοῦται μὲ τὰ τυχόν ἔξοδα διαφημίσεως, ἔξοδα ἀποστολῆς, Φ.Κ.Ε. τῶν συμμετοχικῶν ἐμπορευμάτων μὲ τὰς τυχόν παρεχομένας ἐκπτώσεις καὶ προμηθείας καὶ τελικῶς μὲ τὰ μερίδια κέρδους ἀφ' ἑνὸς τοῦ τηροῦντος τὴν λογιστικὴν καὶ ἀφ' ἑτέρου (τοῦ ἦ) τῶν συμμετόχων.

4.1.2. Μέθοδος τοῦ ἀμέσου μερισμοῦ

(Βάσει τῶν ἰδίων πράξεων ὡς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς μεθόδου τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ).

Βιβλία τοῦ X		Βιβλία τοῦ Ψ		
1/9		1/9		
Συμ/κά ἐμ/τα	50	Συμ/κά ἐμ/τα	50	
Συμμέτοχος Ψ	50	εἰς Συμμέτοχον X		50
εἰς Ταμεῖον				
	100			
5/9		5/9		
Γρ/τια εἰσ/τία	50	Συμμέτοχος X	50	
εἰς Συμμέτοχον Ψ		εἰς Γρ/τια πλ/τία		50
	50			
6/9		6/9		
Συμ/κά ἐμ/τα	1	Συμ/κά ἐμ/τα	1	
εἰς Συμμέτοχον Ψ		Συμμέτοχος X	1	
	1	εἰς Ταμεῖον		2
10/9		10/9		
Ταμεῖον	49	Συμ/κά ἐμ/τα	0,5	
Συμ/κά ἐμ/τα	0,5	εἰς Συμμέτοχον X		0,5
Συμμέτοχος Ψ	0,5			
εἰς Γρ/τια εἰσ/τία				
	50			

1. Ὅρα D r. D r. W. A. K l i m m e r, Repetitorium der Buchführung, Wiesbaden 1958, σελ. 263 κ.έπ.

do		do	
Συμ/κά έμ/τα	100	Συμ/κά έμ/τα	100
Συμμέτοχος Ψ	100	εις Συμμέτοχον Χ	100
εις Ταμείον	200		
do		do	
Πελάται	126	Συμμέτοχος Χ	63
εις Συμ/κά έμ/τα	63	εις Συμ/κά έμ/τα	63
εις Συμμέτοχον Ψ	63		
do		do	
Συμ/κά έμ/τα	1	Συμ/κά έμ/τα	1
Συμμέτοχος Ψ	1	εις Συμμέτοχον Χ	1
εις Πελάτας	2		
12/9		12/9	
Τράπεζα Τ	80	Συμμέτοχος Χ	80
εις Συμμέτοχον Ψ	80	εις Ταμείον	80
do		do	
Συμ/κά έμ/τα	0,5	Συμ/κά έμ/τα	0,5
εις Συμμέτοχον Ψ	0,5	Συμμέτοχος Χ	0,5
		εις Ταμείον	1
18/9		18/9	
Συμμέτοχος Ψ	130	Ταμείον	260
εις Συμ/κά έμ/τα	130	εις Συμ/κά έμ/τα	130
		εις Συμμέτοχον Χ	130
30/9		30/9	
Συμ/κά έμ/τα	40	Συμ/κά έμ/τα	40
εις Κέρδη εκ Συμμ.	40	εις Κέρδη εκ Συμμ.	40
do		do	
Τράπεζα Τ	87	Συμμέτοχος Χ	87
εις Συμμέτοχον Ψ	87	εις Ταμείον	87

Καθολικόν του Χ

Καθολικόν του Ψ

Συμ/κά έμ/τα		Συμμέτοχος Ψ	
50	63	50	50
1	130	0,5	1
0,5		100	63
100		1	80
1		130	0,5
0,5		87	
40		<u>281,5</u>	<u>281,5</u>
<u>193</u>	<u>193</u>		

Συμ/κά έμ/τα		Συμμέτοχος Χ	
50	63	50	50
1	130	1	0,5
0,5		63	100
100		80	1
1		0,5	130
0,5		87	
40		<u>281,5</u>	<u>281,5</u>
<u>193</u>	<u>193</u>		

4.1.3. Μικτή μέθοδος

(Βάσει τῶν ἰδίων πράξεων, ὡς ἀνωτέρω, ἐπὶ τῶν μεθόδων τελικοῦ καὶ ἀμέσου μερισμοῦ)

Βιβλία τοῦ Χ

1/9				
Συμμετοχικά ἐμ/τα		100		100
εἰς Ταμείον				
5/9				
Γραμμάτια εἰσ/τέα		50		50
εἰς Συμμετοχικά ἐμ/τα				
καὶ Πίστωσις τοῦ Ψ	50			
6/9				
Πίστωσις τοῦ Ψ		2		
10/9				
Ταμείον		49		
Συμμετοχικά ἐμ/τα		1		50
εἰς Γρ/τια εἰσπρακτεῖα				
do				
Συμμετοχικά ἐμ/τα		200		200
εἰς Ταμείον				
do				
Πελάται		126		126
εἰς Συμμετοχικά ἐμ/τα				
do				
Συμμετοχικά ἐμ/τα		2		2
εἰς Πελάτας				
12/9				
Τράπεζα Τ		80		80
εἰς Συμμετοχικά ἐμ/τα				
καὶ Πίστωσις τοῦ Ψ	80			

_____ do _____				
	<i>Πίστωσις τοῦ Ψ . . . . .</i>		1	
_____ 18/9 _____				
<i>Χρέωσις τοῦ Ψ . . . . .</i>		260		
_____ 30/9 _____				
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα . . . . .</i>			40	
	<i>εἰς Κέρδη ἐκ ουμμ. ἔμ/των καὶ Πίστωσις τοῦ Ψ . . .</i>		40	40
_____ do _____				
<i>Τράπεζα Τ . . . . .</i>			87	
	<i>εἰς Συμμετοχικά ἔμ/τα . καὶ Πίστωσις τοῦ Ψ . . .</i>		87	87

« Μικτὸς » λ/. Συμμετοχικά ἔμ/τα

ἡμερομηνία	Αἰτιολογία	Χρέωσις Συμμετό- χου Ψ	Χρέωσις Συμ/κῶν ἔμ/των	Πίστωσις Συμμετό- χου Ψ	Πίστωσις Συμ/κῶν ἔμ/των
1.9	*Αγορά μας		100		
5.9	Σ/κή μας ἀποδοχῆς του			50	50
6.9	*Εξοδά του			2	
10.9	*Εξοδά μας		1		
10.9	*Αγορά μας		200		
10.9	Πώλησις μας				126
10.9	*Εκπτώσις μας		2		
12.9	*Εμβασμά του			80	80
12.9	*Εξοδά του			1	
18.9	Πώλησις του	260			
30.9	Κέρδη		40	40	
30.9	*Εμβασμά του			87	87
		260	343	260	343

Βιβλία τοῦ Ψ

	1/9				
	<i>Πίστωσις τοῦ Χ</i>		100		
	5/9				
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				50	
	<i>εἰς Γρ/τια πλ/τία</i>				50
<i>καὶ Χρέωσις τοῦ Χ</i>		50			
	6/9				
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				2	
	<i>εἰς Ταμεῖον</i>				2
	10/9				
	<i>Πίστωσις τοῦ Χ</i>		1		
	do				
	<i>Πίστωσις τοῦ Χ</i>		200		
	do				
<i>Χρέωσις τοῦ Χ</i>		126			
	do				
	<i>Πίστωσις τοῦ Χ</i>		2		
	12/9				
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				80	
	<i>εἰς Ταμεῖον</i>				80
<i>καὶ Χρέωσις τοῦ Χ</i>		80			
	do				
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				1	
	<i>εἰς Ταμεῖον</i>				1
	18/9				
<i>Ταμεῖον</i>				260	
	<i>εἰς Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				260
	30/9				
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				40	
	<i>εἰς Κέρδη ἐκ Συμμ. ἔμ/των</i> <i>καὶ Πίστωσις τοῦ Χ</i>				40
	do		40		
<i>Συμμετοχικά ἔμ/τα</i>				87	
	<i>εἰς Ταμεῖον</i>				87
<i>καὶ Χρέωσις τοῦ Χ</i>		87			

« Μικτός » λ/. Συμμετοχικά έμ/τα

« Ημερομηνία	Αιτιολογία	Χρέωσις Συμμετό- χου Χ	Χρέωσις Συμ/κῶν έμ/των	Πίστωσις Συμμετό- χου Χ	Πίστωσις Συμ/κῶν έμ/των
1.9	*Αγορά του			100	
5.9	*Αποδοχή Συμ/κῆς του	50	50		
6.9	*Εξοδά μας		2		
10.9	*Εξοδά του			1	
10.9	*Αγορά του			200	
10.9	Πώλησις του	126			
10.9	*Εκπτώσις του			2	
12.9	*Εμβασμά μας	80	80		
12.9	*Εξοδά μας		1		
18.9	Πώλησις μας				260
30.9	Κέρδη		40	40	
30.9	*Εμβασμά μας	87	87		
		343	260	343	260

4.2. 'Επί τῆς ἀπλοποιημένης μεθόδου
(*méthode simplifiée*)

Κατὰ τὴν ἀπλοποιημένην μέθοδον ἕκαστος τῶν συμμετόχων καταχωρεῖ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν μόνον τὰς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου διενεργουμένας πράξεις. Ἄμα δὲ τῇ λήξει τῶν συμμετοχικῶν ἐργασιῶν (ἢ κατὰ περίπτωσιν τῆς διαχειριστικῆς χρήσεως) ἀποστέλλει εἰς τὸν ἀντισυμβαλλόμενον συμμετόχον του (ἢ τοὺς πλείονας τοιούτους) ἀντίγραφον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ τηρηθέντος λ/σμοῦ « συμμετοχικά ἐμπορεύματα ». Ὁ παραλαμβάνων τὸ ἀντίγραφον τοῦ λ/σμοῦ « συμμετοχικά ἐμπορεύματα » συμμετόχος χρεώνει (ἢ πιστώνει) τὸν λ/σμὸν « συμμετοχικά ἐμπορεύματα » μὲ τὸ χρεωστικὸν (ἢ πιστωτικὸν) ὑπόλοιπον τοῦ, ἐν ἀντιγράφῳ ἀποσταλέντος, λογαριασμοῦ μὲ ἀντίστοιχον πίστωσιν (ἢ χρέωσιν) τοῦ ἀτομικοῦ λογαριασμοῦ τοῦ συμμετόχου. Μετὰ τὴν ἐγγραφὴν ταύτην καθορίζεται τό, ἐκ τῆς συμμετοχικῆς, ἀποτέλεσμα, ὡς καὶ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ. Ἄλλωστε ἡ ἀπλοποιημένη μέθοδος δὲν εἶναι τι ἄλλο εἰμὴ μία

παραλλαγή τῆς μεθόδου τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ, καθ' ἣν αἱ, ὑπὸ τοῦ ἀντισυμβαλλομένου (ἢ τῶν πλειόνων τοιούτων), διενεργηθεῖσαι πράξεις ἀντὶ τὰ ἐγγράφονται μία πρὸς μίαν, ἅμα τῇ συντελέσει των, ἐγγράφονται, ὡς σύνολον, βάσει τοῦ ἀποστελλομένου ὑπ' αὐτοῦ (ὑπ' αὐτῶν) ἀντιγράφου τοῦ λ/σμοῦ « συμμετοχικά ἐμ/τα ».

Κατωτέρω προβαίνομεν εἰς τὴν λύσιν τῆς, κατὰ τὴν μικτὴν μέθοδον λυθείσης ἤδη ἀσκήσεως, βάσει τῆς ἀπλοποιημένης μεθόδου.

<u>Βιβλία τοῦ Χ</u>			<u>Βιβλία τοῦ Ψ</u>		
1/9			1/9		
Συμ/κά ἐμ/τα	100	100	Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—
εἰς Ταμεῖον			(Ἄγορά του)		
Ἄγορά μας					
5/9			5/9		
Γρ/τια εἰσ/τέα	50	50	Συμ/χος Χ	50	50
εἰς Συμ/χον Ψ			εἰς Γρ/τια πλ/τέα		
Συν/κή μας ἀποδοχῆς του			Ἄποδοχὴ συν/κῆς του		
6/9			6/9		
Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—	Συμ/κά ἐμ/τα	2	2
(ἔξοδά του)			εἰς Ταμεῖον		
10/9			Ἐξοδα παραλαβῆς		
Ταμεῖον	49		10/9		
Συμ/κά ἐμ/τα	1		Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—
εἰς Γρ/τια εἰσ/τέα		50	(Προεξόφλησις)		
Προεξόφλησις συν/κῆς			do		
do			do		
Συμ/κά ἐμ/τα	200	200	Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—
εἰς Ταμεῖον			(Ἄγορά του)		
Ἄγορά μας			do		
do			do		
Πελάται	126	126	Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—
εἰς Συμ/κά ἐμ/τα			(Πώλησις του)		
Πώλησις μας			do		
do			do		
Συμ/κά ἐμ/τα	2	2	Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—
εἰς Πελάτας			(Ἐκπτώσις του)		
Ἐκπτώσις μας			12/9		
12/9			Συμ/χος Χ	80	80
Τράπεζα Τ	80	80	εἰς Ταμεῖον		80
εἰς Συμ/χον Ψ			Ἐμβασμά μας		
Ἐμβασμά του					

do				do			
Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—		Συμ/κά ἐμ/τα	1		1
(*Εξοδά του)				εἰς Ταμείον			
18/9				*Εξοδα παραλαβῆς			
Οὐδεμία ἐγγραφή	—	—		18/9			
(Πώλησίς του)				Ταμείον	260		
30/9				εἰς Συμ/κά ἐμ/τα			260
Συμμέτοχος Ψ	257			Πώλησίς μας			
εἰς Συμ/κά ἐμ/τα		257		30/9			
*Ὡς ἀντίγραφον λ/μοῦ				Συμ/κά ἐμ/τα	177		
« Συμ/κά ἐμ/τα » τοῦ Ψ				εἰς Συμ/χον Χ			177
				*Ὡς ἀντίγραφον λ/μοῦ			
				« Συμ/κά ἐμ/τα » τοῦ Χ			
				do			
Συμ/κά ἐμ/τα	80			Συμ/κά ἐμ/τα	80		
εἰς Συμ/χον Ψ	40			εἰς Συμ/χον Χ			40
εἰς Κέρδη ἐκ Συμμ.	40			εἰς Κέρδη ἐκ Συμμ.			40
*Εκκαθάρισίς				*Εκκαθάρισίς			
				do			
Τράπεζα Τ	87			Συμ/χος Χ	87		
εἰς Συμ/χον Ψ	87			εἰς Ταμείον			87
*Εμβασμά του				*Εμβασμά μας			

Συμμετοχικά ἐμπορεύματα

100	126
1	257
200	
2	
80	
<hr/>	<hr/>
383	383

Συμμέτοχος Ψ

257	50
	80
	40
	87
<hr/>	<hr/>
257	257

Συμμετοχικά ἐμπορεύματα

2	260
1	
177	
80	
<hr/>	<hr/>
260	260

Συμμέτοχος Χ

50	177
80	40
87	
<hr/>	<hr/>
217	217

V

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Γενικά

Ἄνωνυμος Ἑταιρεία εἶναι ἐκείνη τῆς ὁποίας τὸ μὲν κεφάλαιον διαίρεται εἰς μετοχάς, κατ' ἀρχὴν μεταβιβασίμους, οἱ δὲ μέτοχοι εὐθύνονται πάντες μόνον μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς εἰσφορᾶς των.

Τὴν ὅλην ὀργάνωσιν τῆς Α.Ε. διέπει ὁ χαρακτήρ ταύτης ὡς κεφαλαιουχικῆς ἐταιρείας. Τὰ πρόσωπα εἰς τὴν Α.Ε. λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἔφ' ὅσον καὶ καθ' ὅσον εἶναι φορεῖς κεφαλαίου.

Πρὸς σύστασιν μιᾶς Α.Ε. ἀπαιτοῦνται :

α) Τὸ συστατικὸν αὐτῆς ἔγγραφον—τὸ καταστατικὸν—νὰ εἶναι δημόσιον καὶ δὴ συμβολαιογραφικόν.

β) Νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις τοῦ ὑπουργοῦ ἔμπορίου παρέχουσα τὴν ἄδειαν συστάσεως αὐτῆς καὶ ἐγκρίνουσα τὸ καταστατικὸν αὐτῆς.

γ) Νὰ δημοσιευθῶν εἰς τὸ δελτίον τῶν Α.Ε. & Ε.Π.Ε. τὸ καταστατικὸν μετὰ τῆς ἀποφάσεως, περιεχούσης τὴν ἄδειαν καὶ τὴν ἔγκρισιν.

Τὸ καταστατικὸν τῆς ἄνωνύμου ἐταιρείας δέον νὰ περιέχῃ διατάξεις :

α) περὶ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐταιρείας¹.

β) περὶ τῆς ἔδρας τῆς ἐταιρείας².

γ) περὶ τῆς διάρκειας αὐτῆς³.

---

1. Π.χ. « Ἰδρύεται διὰ τοῦ παρόντος ἄνωνυμος ἐταιρεία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ..... Σκοπὸς τῆς ἐταιρείας εἶναι ἡ βιομηχανικὴ κατεργασία ..... καὶ τὸ ἔμποριον ..... ».

2. Π.χ. « Ἐδρα τῆς Ἑταιρείας ὀρίζονται αἱ Ἀθῆναι. Ἐπιτρέπεται ὁμως δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐταιρείας νὰ ἰδρυθῶσιν ὑποκαταστήματα εἰς οἵανδήποτε πόλιν τῆς Ἑλλάδος ».

3. Π.χ. « Ἡ διάρκεια τῆς ἐταιρείας ὀρίζεται πεντηκονταετής, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ ἔμπορίου. Ἡ διάρκεια τῆς ἐταιρείας δύναται νὰ παραταθῇ δι' ἀπο-

- δ) περί τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς καταβολῆς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου,
- ε) περί τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν¹.
- στ) περί τῆς συγκλήσεως, καταρτίσεως, λειτουργίας καὶ ἀρμοδιότητος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.
- ζ) περί τῆς συγκλήσεως, καταρτίσεως, λειτουργίας καὶ ἀρμοδιότητος τῶν γενικῶν συνελεύσεων.
- η) περί ἐλεγκτῶν.
- θ) περί τῶν δικαιωμάτων τῶν μετόχων.
- ι) περί ἰσολογισμοῦ καὶ διαθέσεως κερδῶν.
- ια) περί διαλύσεως τῆς ἑταιρείας καὶ ἐκκαθαρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῆς.

2. Τὰ λογιστικὰ βιβλία τῆς ἀνωμένου ἑταιρείας

Ἡ νομικὴ προσωπικότης τῆς Α.Ε. ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ της εἰς τὸ δελτίον Α.Ε. & Ε.Π.Ε. Ἐπίσης ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τούτου ἄρχεται κατ' ἀρχὴν καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῆς Α.Ε. πρὸς τήρησιν τῶν λογιστικῶν αὐτῆς βιβλίων.

Ἐν τούτοις κατὰ τὸ διάστημα τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρείας ἐνεργοῦνται διάφοροι πράξεις ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἑταιρείας. Ἐκ τῶν πράξεων τούτων δύναται νὰ προκύψουν δαπάναι καλούμεναι δαπάναι ἰδρύσεως, ὡς αἱ τῆς συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ, ἀμοιβαὶ δικηγόρων, δαπάναι διαφημίσεων, κ.τ.τ. Αἱ πράξεις αὗται θεωροῦνται γινόμεναι ὑπὸ τῆς « ὑπὸ σύστασιν » Α.Ε.² Ἐπειδὴ ὅμως πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσι λογιστικὰ βιβλία ἐπ' ὀνόματι τῆς Α.Ε. παρέχεται ἡ εὐχέρεια θεωρήσεως βιβλίου « π ρ ο σ ω ρ ι ὶ ὡ ν ἔ γ γ ρ α φ ῶ ν »³ καὶ ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀντιγραφή τῶν ἐγγραφῶν τούτων

φράσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων καὶ τροποποιήσεως τοῦ παρόντος ».

1. Π.χ. « Τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον ὠρίσθη εἰς δραχμὰς πέντε ἑκατομμύρια (5.000.000) καταβλητέον ὀλοσχερῶς, κατὰ τὰ κατωτέρω ὀριζόμενα, διαιρεῖται δὲ εἰς δέκα χιλιάδας (10.000) μετοχάς, ἑκάστη τῶν ὁποίων θὰ ἔζη ὀνομαστικὴν ἀξίαν δρχ. πεντακοσίας (500). Οἱ ἐκδοθησόμενοι τίτλοι δύναται νὰ εἶναι καὶ πολλαπλοῖ, εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος τίτλος νὰ περιλαμβάνῃ πλείονας μετοχάς, κατὰ τὰ δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὀρισθησόμενα ».

2. Ἡ. Ἄ ν α σ τ α σ ι ἄ δ η ς, ἔνθ' ἀν., σελ. 303.

3. Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 18 § 2 τοῦ Κ.Φ.Σ. « Ἐξοδα πρώτης ἐγκαταστάσεως καὶ ἀγοραὶ γινόμεναι μέχρι τῆς συστάσεως νομικοῦ προσώπου ἢ μέχρι τῆς ἐνάρξεως λειτουργίας οἰασδήποτε ἐπιχειρήσεως, ἵνα ἀναγνωρισθῶσι δέον νὰ καταχωρισθῶσιν εἰς προσωρινὰ βιβλία θεωρημένα πρὸ πάσης χρησιμοποίησός των.

Ἡ θεώρησις γίνεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ προσκομίσαντος ἰδρυτοῦ, ὑπὸ τοῦ Οἰκονομ.

καὶ δὴ ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτῶν (προγενεστέραν) ἡμερομηνίαν εἰς τὰ μεταγενεστέρας θεωρήσεως ὀριστικὰ βιβλία τῆς Α. Ε.

Ἡ Α. Ε., οὕσα πάντοτε ἔμπλορος, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν τήρησιν τῶν, ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος (ἄρθρα 8 καὶ 9), προβλεπομένων λογιστικῶν βιβλίων (Ἡμερολόγιον, βιβλίον ἀπογραφῶν καὶ βιβλίον ἀντιγραφῆς ἐπιστολῶν)¹.

Ἐξ ἄλλου, συμφώνως πρὸς τὸν Κ.Φ.Σ., ὁ ὁποῖος καθορίζει τὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτηδευματιῶν τηρητέα βιβλία, ἡ Α. Ε., ἀσχέτως τοῦ ὕψους τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων τῆς, ὀφείλει (ἄρθρον 7 Κ.Φ.Σ.) νὰ τηρῇ βιβλία Δ κατηγορίας, ἴτοι :

1. Ἡμερολόγιον : α) Ταμείου, εἰς τὸ ὁποῖον . . . . . β) Διαφόρων πράξεων εἰς τὸ ὁποῖον νὰ καταχωρῇ τὰς λοιπὰς μὴ ταμειακὰς ἐγγραφάς, δικαιουμένη ὅπως δι' ἑκάστην κατηγορίαν πράξεων ἔχη ἰδιαίτερον ἀναλυτικὸν ἡμερολόγιον καὶ γ) Συγκεντρωτικόν.

Αὕτη δικαιοῦται, ἀντὶ τῆς τηρήσεως ἡμερολογίου διαφορῶν πράξεων, νὰ καταχωρῇ ἀναλυτικῶς τὰς δι' αὐτὸ προοριζομένας λογιστικὰς ἐγγραφὰς εἰς τὸ συγκεντρωτικὸν ἡμερολόγιον.

2. Γενικὸν καθολικόν, εἰς τὸ ὁποῖον .....

3. Ἀναλυτικὸν καθολικὸν δι' ἕκαστον περιληπτικὸν λογαριασμόν, ἐφ' ὅσον οὗτος δὲν ἀναλύεται ἐν τῷ γενικῷ καθολικῷ.

4. Βιβλίον ἀπογραφῶν καὶ ἰσολογισμοῦ.

Εἰδικῶς δὲ ὡς Ἀνώνυμος Ἐταιρεία ὀφείλει νὰ τηρῇ ἐπὶ πλέον α) Βιβλίον πρακτικῶν Γ.Σ. τῶν μετόχων καὶ β) Βιβλίον πρακτικῶν Δ.Σ.

Ἡ Α. Ν. 1527/1950 (κρυφθεῖς ὑπὸ τοῦ νόμου 1644/1951)² διὰ φορο-

---

κοῦ Ἐφόρου τῆς κατοικίας αὐτοῦ, γενομένης ἐπὶ τῆς πράξεως θεωρήσεως εἰδικῆς μνείας τῆς συσταθησομένης ἐπιχειρήσεως.

Αἱ εἰς τὰ προσωρινὰ βιβλία καταχωρισθεῖσαι ἐγγραφαί, μεταφέρονται ἅμα τῇ συστάσει τοῦ νομικοῦ προσώπου ἢ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰς τὰ ὀριστικὰ θεωρημένα βιβλία καὶ πρὸ πάσης ἄλλης καταχωρίσεως ἐξαιρέσει τῶν ἐγγραφῶν ἐνάρξεως ».

1. Συμφώνως δὲ πρὸς τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Κ.Φ.Σ. « Τὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτηδευματιῶν τηρούμενα κατὰ τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον βιβλία, ἡμερολογίου καὶ ἀπογραφῶν, ἐφ' ὅσον ταῦτα τηροῦνται καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κώδικος, ἐπέχουσι θέσιν τῶν ἀντιστοιχῶν βιβλίων, τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ παρόντος ».

2. Ὁ νόμος 1644/51, ὡς καὶ οἱ τροποποιητικοὶ αὐτοῦ Α. Ν. 1818/51 καὶ 2253/52, καταργήθησαν διὰ τοῦ Ν. Δ. 3330 τῆς 21/25 Αὐγούστου 1955 « περὶ καταργήσεως τῆς ὀνομαστικοποιήσεως τῶν μετοχῶν τῶν ἡμεδαπῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν ».

λογικούς (τότε) σκοπούς είχε καταργήσει προσωρινῶς τὴν ἀνωθυμίαν τῶν μετοχῶν. Οὗτος ἐπέβαλλε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς, ὑπὸ τῶν Α.Ε., τηρήσεως α) τοῦ μητρώου μετοχῶν καὶ β) τοῦ βιβλίου μετόχων. Ὁ τύπος τῶν βιβλίων τούτων ὠρίσθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 188632 τῆς 14.11.1950 κοινῆς ἀποφάσεως ὑπουργῶν ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ οἰκονομικῶν, ἐκδοθείσης βάσει τῆς, ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου νόμου, παρασχεθείσης εἰς αὐτοὺς ἐξουσιοδοτήσεως.

Τὸ μὲν μητρώον τῶν μετοχῶν ἀναγράφει 1) πάντας τοὺς (ἀπλοῦς ἢ πολλαπλοῦς) τίτλους, βάσει τοῦ ἐπ' αὐτῶν αὐξαντος ἀριθμοῦ ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν, ὡς ἀντιπροσωπεύει ἕκαστος τίτλος, 2) τὴν χρονολογίαν καταχωρήσεως ἐν τῷ μητρώῳ, 3) τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ πρώτου μετόχου καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰς συντελουμένας μεταβιβαστικὰς πράξεις, 4) τὸν αὐξαντα ἀριθμὸν καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς πράξεως μεταβιβάσεως μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ χρηματιστοῦ ἢ κατὰ περίπτωσιν τοῦ συμβολαιογράφου, 5) τὴν σελίδα τοῦ βιβλίου μετόχων καὶ 6) τυχὸν παρατηρήσεις (ὄρα τὸ ἀντίστοιχον ὑπόδειγμα).

Τὸ δὲ βιβλίον τῶν μετόχων περιέχει μερίδας δι' ἕκαστον μέτοχον. Ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι ἑκάστης μερίδος ἀναγράφονται τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ. Κάτωθι δὲ τῆς ἐπικεφαλίδος καὶ κατὰ (ὀριζοντίας) γραμμὰς καὶ (καθέτους) στήλας σημειοῦνται :

- 1) Ἡ χρονολογία καὶ σελὶς καταχωρίσεως εἰς τὸ μητρώον μετοχῶν.
- 2) Ὁ αὐξων ἀριθμὸς καὶ ἡ χρονολογία πράξεως μεταβιβάσεως ὡς καὶ τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ χρηματιστοῦ ἢ τοῦ συμβολαιογράφου.
- 3) Τὸ ποσὸν τῶν ἀποκτηθέντων τίτλων καὶ μετοχῶν ὡς καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν μετοχῶν.
- 4) Τὸ ποσὸν τῶν μεταβιβασθέντων τίτλων καὶ μετοχῶν, ὡς καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν μετοχῶν.
- 5) Τὸ ὑπόλοιπον τῶν τίτλων καὶ μετοχῶν.
- 6) Τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἀντισυμβληθέντος καὶ ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ μετόχων σελὶς τῆς μερίδος αὐτοῦ.
- 7) Παρατηρήσεις (ὄρα τὸ ἀντίστοιχον ὑπόδειγμα).

Ἐμφότερα τὰ ὡς ἄνω βιβλία πρὸ πάσης χρησιμοποίησεως ἀριθμοῦνται, μονογράφονται κατὰ σελίδα καὶ θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου τῶν Α.Ε.

3. Έγγραφαί συστάσεως τῆς Α. Ε.

3. 1. Γενικά

Βιάσει τοῦ Β. Δ. 174/1963 περί κωδικοποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ ν. 2190/1920 τὸ κεφάλαιον τῆς Α.Ε. ἀναλαμβάνεται κατὰ τὰ, ἐν τῷ καταστατικῷ ὀριζόμενα, εἴτε α) ὑπὸ δ ὕ ο τ ο ὕ λ ά χ ι σ τ ο ν ἰδρυτῶν εἴτε β) ὑπὸ τοῦ κοινοῦ διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς. Τὸ κατώτατον δὲ ὄριον τοῦ μὲν ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν ἀναλαμβανομένου μετοχικοῦ κεφαλαίου Α.Ε. ἐφεξῆς ἰδρυομένης¹ ὀρίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 5 000.000 ὄ λ ο σ χ ε ρ ῶ ς καταβεβλημένον κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρείας, τοῦ δὲ μερικῶς ἢ ὀλικῶς διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς, καλυπτομένου τοιοῦτου ὀρίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 10.000.000 ὄ λ ο σ χ ε ρ ῶ ς καταβεβλημένον. Ἡ διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς, τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν εἰσαγομένης, κάλυψις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἐνεργεῖται μ έ σ φ Τ ρ α π έ ζ η ς.

Γενομένης δημοσίας ἐγγραφῆς ἡ ἐταιρεία ὑποχρεοῦται ἐντὸς ἔτους νὰ ζητήσῃ τὴν, εἰς τὸ χρηματιστήριον ἀξιῶν, εἰσαγωγὴν τῶν μετοχῶν τῆς κατὰ τὸν «περὶ χρηματιστηρίων ἀξιῶν» νόμον 3632/1928. Αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, ὧν αἱ μετοχαὶ εἶναι εἰσηγμένοι εἰς τὸ χρηματιστήριον ἀξιῶν ὑπόκεινται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Σ.Ο.Α.

Ἡ Α.Ε. θεωρεῖται συσταθεῖσα ἀπὸ τῆς δ η μ ο σ ι ε ὕ σ ε ω ς τοῦ καταστατικοῦ τῆς.

Προϋπὸθεσις τῆς συστάσεως εἶναι ἡ ὄ λ ο σ χ ε ρ ῆ ς κ ά λ υ ψ ι ς τοῦ μετοχικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου, οὐχὶ ὅμως πάντοτε καὶ ἡ ὀλοσχερῆς πραγματοποίησις ἢ κ α τ α β ο λ ῆ τούτου. Συμφώνως τῷ νόμῳ τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν ἂν μὲν συνίσταται ἔξ εἰσφορῶν εἰς εἶδος πρέπει οὐ μόνον νὰ καλυφθῇ ἀλλὰ καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ ὄ λ ο σ χ ε ρ ῶ ς, ἂν δὲ συνίσταται ἔξ εἰσφορῶν εἰς μετρητά, τότε δύναται νὰ καταβληθῇ μερικῶς καὶ δὴ ἀμέσως τοῦλάχιστον κατὰ τὸ τέταρτον ($\frac{1}{4}$) τῆς ἀξίας ἐκάστης μετοχῆς, τῆς ἐξοφλήσεως τῆς ὑπολοίπου ἀξίας τῶν μετοχῶν δυναμένη; νὰ γίνῃ ἐντὸς δεκαετίας.

1. Ἐξ ἄλλου, συμφώνως πρὸς τὰς παραγράφους 3 καὶ 4 τοῦ ἀρθρου 8 τοῦ Β.Δ. 174/1963 «ὕφιστάμεναι ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, ἔχουσαι ἐταιρικὸν κεφάλαιον κατώτερον τῶν δραχμῶν 5.000.000 ὑποχρεοῦνται ὅπως ἐ ν τ ὄ ς δ έ κ α π έ ν τ ε έ τ ῶ ν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἀυξήσωσι τὸ κεφάλαιον αὐτῶν μέχρι τοῦ ὡς ἄνω κατωτάτου ὀρίου, ἄλλως ἀνακαλεῖται ἡ ἄδεια συστάσεως αὐτῶν.

Ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, μὴ ἐπιθυμοῦσαι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν διάταξιν τῆς προηγουμένης παραγράφου, δύναται πρὸ τῆς λήξεως τῆς ὡς ἄνω δεκαπενταετίας δι' ἀποφάσεως τῆς γενικῆς συνέλευσεως, λαμβανομένης κατὰ τὰ ἀρθρα 29 παράγραφος 3 καὶ 31 παράγραφος 2, νὰ μετατραπῶσιν εἰς ἐταιρείαν ἄλλου τύπου.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη, περιλαμβάνουσα τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ τῆς νέας ἐταιρείας, δεόν νὰ περιβληθῇ τὸν τύπον τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου..... ».

Αἱ μερικῶς ἔξωφλημέναι μετοχαὶ καὶ μέχρι τῆς ἀποπληρωμῆς των δέον νὰ εἶναι ὀνομαστικαί¹. Ἐπὶ τοιαύτης μερικῆς καταβολῆς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου τοῦτο διακρίνεται εἰς *καταβεβλημένον*² καὶ εἰς (συνολικὸν) ὀνομαστικὸν τοιοῦτον.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἐλέχθη, τὸ κατὰ νόμον ἐλάχιστον καταβεβλημένον μετοχικὸν κεφάλαιον ἐπὶ μὲν ἀναλήψεως τούτου ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν δέον νὰ εἶναι 5.000 000, ἐπὶ δὲ ἀναλήψεως τούτου ὑπὸ τοῦ κοινοῦ διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς δέον νὰ εἶναι 10.000.000, ἔπεται ὅτι διὰ νὰ ἔχωμεν περίπτωσιν μερικῆς καὶ δὴ κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$ καταβολῆς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου πρέπει νὰ πρόκειται περὶ Α.Ε. μὲ ἑταιρικὸν κεφάλαιον 20.000.000 ἢ 40.000.000 κατὰ περίπτωσιν.

Πρέπει δὲ νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$ μερικὴ καταβολὴ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου σημαίνει κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$ μερικὴν καταβολὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκείνης μετοχῆς μὴ δυναμένης τῆς τυχόν κατὰ λόγον μείζονα τοῦ $\frac{1}{4}$ ἔξωφλήσεως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ὀρισμένου ἀριθμοῦ μετοχῶν νὰ καλύπτῃ τὴν καθυστερουμένην καταβολὴν τοῦ $\frac{1}{4}$ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἑτέρου ἀριθμοῦ τοιούτων.

Ἐὰν π.χ. ἐπὶ 20.000 μετοχῶν τῶν 1000 δραχμῶν παρὰ τὴν εὐχέρειαν τῆς ἀμέσου καταβολῆς μόνον τοῦ $\frac{1}{4}$ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν (ἦτοι $20\ 000 \times 250 = 5.000.000$) ἔξωφληθοῦν ἀπὸ τινος μετόχου ὀλοσχερῶς 15 000 μετοχαὶ $\times 1.000$ δραχ. = 15.000.000 δραχ., τὸ γεγονός τοῦτο οὐδόλως θὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς ἀναλαβόντας τὰς ὑπολοίπους 5.000 μετοχὰς μετόχου ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσίν των νὰ καταβάλουν εἰς τὴν Α.Ε. τοῦλάχιστον ($5.000 \times 250 =$) 1.250.000 δραχ., ἦτοι τὸ $\frac{1}{4}$ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν, ὡς οὗτοι ἀνέλαβον.

1. Ἡ ἔκδοσις τῶν μετοχῶν προκαλεῖ συνήθως τὴν σύνταξιν διαφόρων ἀποδεικτικῶν στοιχείων. Τοιαῦτα εἶναι :

1) *Δελτίον ἐγγραφῆς*, τοῦτο συντάσσεται εἰς διπλοῦν, συμπληρούμενον δὲ κατὰ ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ ἀναλαμβάνοντος ὀρισμένου ἀριθμοῦ μετοχῶν, ἀποδεικνύει τὴν ὑποχρέωσιν τοῦτου ἔναντι τῆς Α.Ε.

2) *Ἀποδείξεις καταβολῆς*, δι' ἧς διαπιστοῦται ἡ ὑπὸ τοῦ ἀναλαβόντος μετοχὰς καταβολὴ (μερικὴ ἢ ὀλική) ἔναντι τῆς ὑποχρεώσεώς του.

3) *Προσωρινοὶ τίτλοι*, (ὀνομαστικοὶ) παρεχόμενοι ἔναντι τῆς ὡς ἀνωτέρω ἀποδείξεως καταβολῆς καὶ δὴ ὅταν τὸ κεφάλαιον τῆς Α.Ε. δὲν ἔξωφληθῆι ὀλοσχερῶς κατὰ τὴν ὑπογραφὴν ἢ κάλυψιν τούτου. Ἀνταλλάσσονται μὲ ὀριστικούς τίτλους, ὅμα τῇ ἀποπληρωμῇ τοῦ κεφαλαίου.

4) *Ὅριστικοὶ τίτλοι*, (ἢ μετοχαὶ) εἰς τὸν κομιστήν. Οὗτοι φέρουσιν αἴξοντα ἀριθμὸν, ἐπαναλαμβανόμενον ἐπὶ στελέχους. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὸ κύριον σῶμα καὶ ἀπὸ τὰ μερισματόγραφα, δι' ὧν θὰ εἰσπράττωνται τὰ μερίσματα.

2. Τὸ καταβεβλημένον τμήμα τῆς ἀξίας ἐκάστης μετοχῆς οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι κατώτερον τοῦ $\frac{1}{4}$ τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ δὴ τῶν 25 δραχ., δοθέντος ὅτι τὸ κατώτερον ἐπιτρεπτόν ὄριον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς εἶναι 100 δραχ.

Αί έγγραφαι συστάσεως μιᾶς Α.Ε. δέον κατ' ἀρχὴν νὰ ἀπεικονίσουν δύο φάσεις καὶ δὴ α) τὴν κάλυψιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ β) τὴν καταβολὴν καὶ γενικώτερον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Ἐπειδὴ ὁμως ἐπὶ εἰσφορῶν εἰς εἶδος ἦτε κάλυψις καὶ ἡ πραγματοποίησις εἶναι ἀναγκαστικῶς ὄλοσχερῆς δυνάμεθα νὰ συμπτύξωμεν τὰς δύο φάσεις εἰς μίαν, ἀπεικονίζοντες ἀπ' εὐθείας τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Τοῦτ' αὐτὸ δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἐπὶ εἰσφορῶν εἰς μετρητὰ ὄλοσχεροῦς καταβολῆς (ὡς τοῦτο ἀναγκαστικῶς θὰ συμβαίνει ἐπὶ μετοχικοῦ κεφαλαίου οὐχὶ μείζονος τῶν 5.000.000 ἢ τῶν 10.000.000 κατὰ περίπτωσιν).

Δύο ὅθεν εἶναι αἱ βασικαὶ περιπτώσεις τῶν ἐγγραφῶν συστάσεως μιᾶς Α.Ε.

1. *Περίπτωσις ὄλοσχεροῦς πραγματοποίησεως ἢ καταβολῆς τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.*
2. *Περίπτωσις μερικῆς ἢ τμηματικῆς καταβολῆς τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.*

3.2. *Περίπτωσις ὄλοσχεροῦς πραγματοποίησεως ἢ καταβολῆς τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου*

3.2.1. Δι' ἀναλήψεως τῶν μετοχῶν ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν.

Συνιστᾶται Α.Ε. μετοχικοῦ κεφαλαίου 5.000.000 δραχ. διηρημένου εἰς 50.000 μετοχὰς τῶν 100 δραχμῶν ἑκάστης.

α) Δι' εἰσφορῶν εἰς εἶδος ὡς κάτωθι:

— Ἐμπορεύματα ἐκτιμηθέντα	εἰς Δραχ.	2.000.000	
— Φήμη καὶ πελατεία ἐκτιμηθεῖσα	»	»	200.000
— Ἐπιπλα & Σκεύη ἐκτιμηθέντα	»	»	100.000
— Γήπεδον ἐκτιμηθέν	»	»	400.000
— Κτήρια ἐκτιμηθέντα	»	»	<u>300.000</u>
			3.000.000

β) Δι' εἰσφορῶν εἰς μετρητὰ 2.000.000

Οἱ ἕκ τῶν ἰδρυτῶν Α καὶ Β ἀναλαμβάνουν νὰ καλύψουν ἑκάτερος ἀνά 10.000 μετοχὰς εἰς μετρητὰ, ὁ δὲ Γ ἀναλαμβάνει τὰς ὑπολοίπους 30.000 μετοχὰς εἰσφέρον τὰ ὡς ἄνω εἶδη, ἀποτιμηθέντα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἀρθροῦ 9, ὡς ἀνωτέρω.

Γήπεδα	400.000	
Κτήρια	300.000	
*Επιπλα & Σκεύη	100.000	
Φήμη & Πελατεία	200.000	
*Εμπορεύματα	2.000.000	
Ταμείον	2.000.000	
εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον		5.000.000
<small>*Ὡς τὸ ὑπ' ἀριθμ. .... καὶ ἀπὸ .... Φ.Ε.Κ. ἐν ᾧ ἡ δημο- στεύσις τοῦ καταστατικοῦ τῆς Α.Ε.</small>		

Ἐντὶ τῆς μιᾶς, ὡς ἄνω, ἐγγραφῆς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνουν 2 ἐγγραφαὶ τοῦ τύπου: «Μέτοχοι» εἰς «Μετοχικὸν Κεφάλαιον» καὶ «Διάφορα (ὡς ἄνω) ἐνεργητικά» εἰς «Μετόχους». Περαιτέρω ὁ λ/σμός Μέτοχοι ἐν προκειμένῳ πρέπει νὰ χωρίζηται εἰς «Μέτοχοι εἰς εἶδος» καὶ «Μέτοχοι εἰς χρῆμα», ἀμφοτέρων λειτουργούντων ὡς λ/σμῶν περιληπτικῶν, ἦτοι:

Μέτοχοι εἰς χρῆμα	2.000.000	
<u>A</u> 10.000 μ. × 100	1.000.000	
<u>B</u> 10.000 μ. × 100	1.000.000	
Μέτοχοι εἰς εἶδος	3.000.000	
<u>Γ</u> 30.000 μ. × 100	3.000.000	
εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον		5.000.000
<small>*Ὡς τὸ ὑπ' ἀριθμ. . . . . κ.λ.π.</small>		
Γήπεδα	400.000	
Κτήρια	300.000	
*Επιπλα καὶ Σκεύη	100.000	
Φήμη καὶ Πελατεία	200.000	
*Εμπορεύματα	2.000.000	
Ταμείον	2.000.000	
εἰς Μέτοχοι εἰς χρῆμα		2.000.000
<u>A</u>	1.000.000	
<u>B</u>	1.000.000	
εἰς Μέτοχοι εἰς εἶδος		3.000.000
<u>Γ</u>	3.000.000	
Πραγματοποιήσις εἰσφορῶν τῶν μετόχων.		

Λοθέντος όμως ότι επί ολοσχερούς καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου και μετοχαι κατ' αρχήν θα εκδοθούν ανώνυμοι ή εις τον κοιμιστήν, φρονούμεν ότι ή εις δύο φάσεις εμφάνισης των έγγραφων συστάσεως της Α.Ε. ούδούτως είναι απαραίτητος. Παλαιότερον έγινοντο ού μόνον δύο αλλά και πρεΐς έγγραφαι¹ επί συστάσεως Α.Ε. και δή :

1. « Μετοχαι εις Μετοχικόν Κεφάλαιον ».
2. « Μέτοχοι εις Μετοχάς ».
3. « (Διάφορα ενεργητικά ή συνήθως) Ταμείον εις Μετόχους ».

3.2.2. Δι' αναλήψεως των μετοχών υπό του κοινού μέσω δημοσίας έγγραφης.

Εις την περίπτωση ταύτην, ως ἐλέχθη ήδη, ή κάλυψις του κεφαλαίου διενεργείται μέσω Τραπέζης :

Συνιστάται Α.Ε. μετοχικού κεφαλαίου 10.000.000 δραχ., διηρημένου εις 10.000 μετοχάς των 1.000 δραχ. έκαστης :

Τραπέζαι / X	10.000.000	10.000.000
εις Μετοχικόν Κεφάλαιον		
Κάλυψις και καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου βάσει του <small>Φπ' αριθ. . . . . και από . . . . . Φ.Ε.Κ., εν φ ή δημοσίευσις του καταστατικού της Α.Ε.</small>		

¹Επίσης εις την περίπτωση ταύτην είναι δυνατόν ή κάλυψις του κεφαλαίου να γίνη εις τιμήν διάφορον της ονομαστικής αξίας των μετοχών ή ως

1. 'Η τοιαύτη εις τρεις φάσεις εμφάνισης των έγγραφων συστάσεως Α.Ε. θα είχε τον λόγον της εάν επέτρεπετο παρ' ημίν και μερική κάλυψις του μετοχικού κεφαλαίου (ως τοῦτο επιτρέπεται προκειμένης καλύψεως δανείου δι' όμολογιών, δρα κατωτέρω εις ειδικόν κεφάλαιον). 'Η τοιαύτη εις τρεις φάσεις άπεικόνισης έχει μόνον από διδακτικής άπόψεως τό πλεονέκτημα να διαχωρίζη σαφώς τās τρεις διαδοχικάς φάσεις : 1) της συνθέσεως και συγκροτήσεως του μετοχικού κεφαλαίου, 2) της καλύψεως τούτου και 3) της καταβολής τούτου. 'Εν τούτοις εις τās Η.Π.Α. ένθα ύφίσταται διάκρισις μεταξύ έγκριθέντος (συνολικού) κεφαλαίου (Authorized) και αναληφθέντος κεφαλαίου (subscribed), κατά την « Pro forma method » γίνονται αι έξης έγγραφαι :

1) Unissued capital stock (3000 X 20)	60.000	
Authorized capital stock		60.000
2) Subscriptions receivable (2000 X 20)	40.000	
Capital stock subscribed		40.000
3) Cash (or other asset accounts)	40.000	
Subscriptions receivable		40.000
4) Capital stock subscribed	40.000	
Unissued Capital stock		40.000

συνήθως λέγεται εἰς τιμὴν διάφορον τοῦ ἄρτιου. Ὁ ἡμέτερος νόμος ἐπιτρέπει ἐκδοσιν μετοχῶν μόνον ὑπὲρ τὸ ἄρτιον καὶ ἀπαγορεύει τὴν ὑπὸ τὸ ἄρτιον τοιαύτην.

Ἡ τοιαύτη διαφορὰ ἐμφανίζεται εἰς ἰδιαίτερον λ/σμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον »¹.

Ἐστω ὅτι ἡ σύστασις τῆς ἀνωτέρω Α.Ε., ἣς τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ὠρίσθη εἰς 10.000.000 (ἦτοι 10.000 μετοχαὶ × 1000 ὀνομαστικὴν ἀξίαν), γίνεται ἤδη δι' ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν εἰς τιμὴν 1.100 (100 δραχ. ὑπὲρ τὸ ἄρτιον). Ἡ ἐγγραφή τῆς συστάσεως τῆς Α.Ε. θὰ εἶναι :

Τράπεζαι / χ	11.000.000	
εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον		10 000.000
εἰς Ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον		1.000.000
Κάλυψις καὶ καταβολὴ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου		

Ἐὰν δὲ ἤθελέ τις δύο ἐγγραφὰς καὶ δὴ χωριστὴν ἐμφάνισιν τῆς καλύψεως καὶ χωριστὴν τῆς καταβολῆς τοῦ κεφαλαίου, τότε αἱ ἐγγραφαὶ θὰ ἦσαν :

Μέτοχοι	11.000.000	
εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον		10 000.000
εἰς Ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον		1.000.000
Κάλυψις κ.τ.λ.		
Τράπεζαι / χ	11.000.000	
εἰς Μετόχους		11 000.000
Καταβολὴ κ.τ.λ.		

3.2.3. Τὰ ἔξοδα ἰδρύσεως τῆς Α.Ε.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα ἡ Τράπεζα θὰ κατελόγιζε τὴν συμφωνηθεῖσαν ὑπὲρ αὐτῆς προμήθειαν ἔστω 2% ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν, ὁπότε θὰ ἠκολούθει ἡ ἐγγραφή :

*Ἐξοδα ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως	200.000	
Τράπεζαι / χ		200.000
Καταλογισμὸς συμφωνηθείσης προμηθείας		

1. Περὶ τούτου δεῖα κατωτέρω καὶ εἰς τὰ περὶ « ἀποθεματικῶν κεφαλαίων ».

Ἐναντί τῶν ἐξόδων ἰδρύσεως χρεοῦσι τινές τὸ ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως ὑπὲρ τὸ ἄρτιον, θεωροῦντες ἐν προκειμένῳ ταῦτα ὡς οὐσιαστικὴν μείωσιν τῆς διαφορᾶς τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως¹.

Ὡς πρὸς τὰ ἐξοδα ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως σημειοῦμεν ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 42γ § 6 τοῦ ν. 2190 ἐφόσον προβλέπεται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ἢ ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ. ἀναγράφονται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ δὴ εἰς τὴν τάξιν τῶν παγίων. Ὁ νόμος ὁμιλεῖ ἤδη περὶ δαπανῶν μελετῶν, ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως. Ἡ ἔννοια τῶν ὄρων τούτων πρέπει νὰ ἐρμηνεύεται συμφώνως πρὸς τὰς εὐρύτερας ἀπόψεις τῶν νεωτέρων λογιστικῶν σχεδίων. Τὰ ἐξοδα ταῦτα συνήθως περιλαμβάνουν ἐξοδα μελετῶν καὶ σχεδίων, προμηθείας τραπεζῶν, συμβολαιογραφικά, ἀμοιβὰς δικηγόρων, ἐξοδα τίτλων καὶ ἐντύπων, διαφημίσεων, ἐκτυπώσεως καταστατικῶν, χαρτοσήμων κ.τ.τ. Τὰ ἐξοδα ταῦτα συνιστοῦν πλασματικὸν ἐνεργητικόν². Ὁ λ/σμός τῶν ἐξόδων τούτων κανονικῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξισοῦται ἐντὸς τῆς πρώτης χρήσεως, ἐπειδὴ ὅμως αἱ συναφεῖς δαπάναι θεωροῦνται ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὠφελοῦσα σειρὰν ὅλην χρήσεων ἐγένετο δεκτὴ ἢ ἀποψὶς τῆς τμηματικῆς αὐτῶν ἀποσβέσεως³. Ἐπαφίεται ὅμως εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπιχειρήσεων νὰ προβῆ εἴτε εἰς ἐφάπαξ ἐντὸς μιᾶς χρήσεως ἀπόσβεισιν εἴτε εἰς τμηματικὴν τοιαύτην, πάντως οὐχὶ μείζονα τῶν δέκα ἐτῶν, συμφώνως τῷ ρηθέντι ἄρθρῳ 42γ § 6 τοῦ Β.Δ. 174/1963 περὶ κωδικοποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 2190/1920.

Ἐπὶ τμηματικῆς ἀποσβέσεως τῶν ἐξόδων ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως, φορολογικῶς, δὲν παρέχεται ἡ εὐχέρεια καθορισμοῦ ἀνίσων ποσῶν ἐτησίας ἀποσβέσεως, ἵνα μὴ δύναται ἡ ἐπιχείρησις νὰ ἀλλοιώνη τὰ ἀποτελέσματα ἐκάστης χρήσεως καὶ νὰ μεταθέτη κατὰ βούλησιν τὰ φορολογητέα κέρδη ἐκ μιᾶς χρήσεως εἰς ἄλλην.

Τὰ Ἐξοδα ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως, συνιστῶντα ὑποπερίπτωσιν τῶν «ἐξόδων ἐγκαταστάσεως»⁴, δύνανται νὰ προκύψουν οὐ μόνον κατὰ τὴν ἴδρυσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ δὴ τῶν Α.Ε. Οὕτω π.χ. προκειμένης ἀυξήσεως τοῦ κεφαλαίου, ἰδρύσεως ὑπο-

1. Οὕτω ἐν Γερμανίᾳ.

2. Ὁ J. L. a m s o n θεωρεῖ ταῦτα ὡς ἰδιαιτέραν κατηγορίαν «λ/σμῶν καταναλώσεως», μὴ ἀφορῶντων ὅμως μίαν ἀλλὰ πλείονας χρήσεις. Ὅρα Ἰω. Χρυσόκρη «Οἰκονομικὴ καὶ Λογιστικὴ», Ἀθῆναι 1964, σελ. 24.

3. Εἰς τὰ σύγχρονα λογιστικὰ σχέδια τὰ ἐξοδα ἰδρύσεως, ἐντασσόμενα εἰς τὸν λ/σμὸν ἐξοδα ἐγκαταστάσεως (frais d'établissement), ὑπάγονται εἰς τὰ δεκτικὰ ἀποσβέσεως πάγια στοιχεῖα. Ὅρα εἰς προηγούμενα σελ. 41 τὴν σύνθεσιν τῶν ἐξόδων ἐγκαταστάσεως.

4. Ὅρα προηγούμενα, σελ. 41.

καταστημάτων, έκδόσεως όμολογιών, εισαγωγής νέου παραγωγικού κλάδου· είναι δυνατόν να προκύψουν αντίστοιχα ή αντιστοίχου χειρισμού έξοδα.

Κατά την διάλυση των επιχειρήσεων τὰ τυχόν αναπόσβεστα έξοδα ιδρύσεως και οργανώσεως, μη ύφισταμένου χρονικού περιθωρίου τμηματικής των άποσβέσεως θά ύπαχθώσιν εις όλοσχερη τοιαύτην.

Τὰ κατά την σ ύ σ τ α σ ι ν μιᾶς Α.Ε. προκαλούμενα συνήθη έξοδα ιδρύσεως είναι :

α) Χαρτόσημον καταστατικού 1,80 % (Βασικόν 1,50 % και προσαύξησης 10 % Ο.Γ.Α. και 10 % Τ.Ε.Β.Ε.) ἐπὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

β) Χαρτόσημον 1,80 %, όμοίως ἐπὶ τῶν μετοχῶν.

γ) Δικαιώματα ταμείου Συντάξεων Νομικῶν 0,5 % ἐπὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

δ) Δικαιώματα Ταμείου Προνοίας δικηγόρων 1 %¹ ἐπὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

ε) Συμβολαιογραφικά έξοδα, άμοιβαί δικηγόρων, έξοδα δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ κ.τ.τ.².

3.3. Περίπτωσης μερικής ή τμηματικής καταβολής τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

3.3.1. Γενικά

Ἐπὶ τμηματικής καταβολής τοῦ κεφαλαίου τάσσονται αἱ προθεσμίαι πρὸς καταβολήν τοῦ ἑκάστοτε όριζομένου τμήματος (δόσεως) τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν.

Μετά την πάροδον τριμήνου ἀπὸ τῆς λήξεως πάσης προθεσμίας, ταχθείσης διὰ δημοσιεύσεως εις 2 τοῦλάχιστον ἡμερησίας ἑφημερίδας, πρὸς καταβολήν τμήματος τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν αἱ, ἐφ' ὧν δὲν κατεβλήθη ή ζητηθεῖσα δόσις, μετοχαι καθίστανται α ὕ τ ο δ ι κ α ί ω ς ἄ κ υ ρ ο ι.

Ἡ ἑταιρεία ὑποχρεοῦται ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ ὡς ἄνω τριμήνου ἐπιδιώξη τήν χρηματιστηριακήν πώλησιν³ ἰσαριθμῶν νέων.

1. Διὰ τὰς Α.Ε. με ἔδραν τὰς Ἀθήνας.

2. Διὰ λοιπὰς ἐπιβαρύνσεις ὄρα εις προηγούμενα, σελ. 41, τὰ αντιστοίχως ἐπὶ Ο.Ε. ἔκτεθέντα.

3. Ἡ πώλησις αὕτη ἐνεργεῖται χρηματιστηριακῶς ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Ἀθηνῶν ὑπὸ χρηματιστοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τῆς ἑταιρείας, καθ' ἡμέραν και ὥραν ὀριζομένην πρὸ πέντε πλήρων ἡμερῶν, διὰ δημοσιεύσεως εις δύο ἡμερησίας ἑφημερίδας και διὰ τοιχοκολλήσεως ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Χρηματιστηρίου. Περὶ τῆς τοιαύτης ἐκποιήσεως ειδοποιεῖται ἐγγράφως κατά τήν αὕτην πενθήμερον προθεσμίαν και ὁ ὀφειλέτης τῆς πρὸς αὐτὸν κοινοποιήσεως, δυναμένης νά γίνη ἐν περιπτώσει ἀπουσίας του και πρὸς τὸν Γραμματέα τοῦ Πρωτοδικείου τῆς περιφερείας ἐν ἣ ἔδρευε ή ἑταιρεία.

μετοχῶν διὰ λ/σμὸν τοῦ ὀφειλέτου μετόχου¹. Ἀποτυχούσης δις² τῆς τοιαύτης πωλήσεως ἢ ἔταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ προβῇ εἰς ἀναγκαστικὴν μείωσιν τοῦ κεφαλαίου της, κατὰ τὸ ποσὸν τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν μὴ πωληθεισῶν μετοχῶν, χωρὶς ὅμως ἢ τοιαύτη μείωσις τοῦ κεφαλαίου νὰ ἀπαλλάσῃ τὸν (ὀφειλέτην) μέτοχον τῆς ὀφειλῆς του.

³Επὶ τμηματικῆς ὄθεν καταβολῆς τοῦ κεφαλαίου ἢ λογιστικῆ τῶν Α.Ε. ἀρχικῶς δέον νὰ παρακολουθῆσῃ :

1. Τὰς ἀμέσως διενεργηθείσας τμηματικὰς καταβολὰς ἔναντι τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν.

2. Τὰ ὀφειλόμενα ὑπὸ τῶν μετόχων καὶ μὴπω ἀπαιτηθέντα ὑπὸ τῆς ἔταιρείας ὑπόλοιπα τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν.

⁴Ἐστω, π.χ. ὅτι συνιστᾶται Α.Ε. μετοχικοῦ κεφαλαίου 12.500.000, διηρημένου εἰς 12.500 μετοχὰς ὀνομαστικῆς ἀξίας 1.000 δραχμ. ἑκάστης, αἰτί-νες ἐξεδόθησαν εἰς τὸ ἄρτιον. Ἐστω δ' ὅτι προβλέπεται ἡ μετρητοῖς καταβολὴ τοῦ κεφαλαίου εἰς τρεῖς καὶ δὴ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ δόσεις. Ἡ ἐγγραφὴ

συστάσεως τῆς Α.Ε. θὰ εἶναι :

(1+2)		
Μέτοχοι—μὴπω ἀπαιτηθέν κεφάλαιον ³ (μ. 12.500 × 500) .	6.250.000	
Ταμείον (μ. 12.500 × 500)	6.250.000	
εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον		12.500.000
⁴ Ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ.		

⁵Ἐν συνεχείᾳ ὅμως ἢ λογιστικῆ τῆς Α.Ε. ἔχει καθήκον νὰ παρακολουθῆσῃ

3. Τὰ ἐκάστοτε ἀπαιτούμενα τμήματα (δόσεις) τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν.

4. Τὰς τυχόν καθυστερήσεις τῶν μετόχων ὡς πρὸς τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἐκάστοτε ἀπαιτουμένων τμημάτων τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν.

1. Εἰς τοῦτον καταβάλλεται πᾶν προκύπτον πλεόνασμα, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν πάντων τῶν ἐξόδων καὶ κατὰ τοῦτου ἢ ἔταιρεία δύναται νὰ ἀξιῶσῃ πᾶσαν προκύψασαν ζημίαν.

2. Ἀποτυχούσης ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῆς τοιαύτης ἐκποιήσεως αὕτη ἐπαναλαμβάνεται τηρουμένων πασῶν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀποτυχίας, ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει καὶ αὐθις δὲν ἐπιτευχθῆ ἢ συνολικὴ ἐκποίηση ἢ ἔταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ προβῇ εἰς μείωσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ τῆς πρώτης μετὰ τὴν ἐκποίησιν συγκληθησομένης γενικῆς συνελεύσεως.

3. Ἀντιστοίχως πρὸς τὸν λ/σμὸν 441 (Actionnaires—Capital non appelé) τοῦ Γ. Α. Σχεδίου τοῦ 1957. Ὅρα Plan Comptable Général, Imprimerie Nationale Paris 1960, σελ. 108.

5. Τήν, ἐν περιπτώσει παρόδου τῶν νομίμων προθεσιῶν, χρηματιστηριακὴν καὶ διὰ λ/σμὸν τοῦ καθυστεροῦντος μετόχου, πώλησιν¹ τῶν, συμφώνως τῷ νόμῳ, καὶ εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀκυρουμένων, ἐκδιδομένων νέων μετοχῶν.

6. Τήν ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ (νέου μετόχου) ἀνάληψιν τῆς ὑποχρέωσης τοῦ παλαιοῦ μετόχου διὰ τὸ μῆπω ἀπαιτηθὲν ὑπόλοιπον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν.

7. Τήν, ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τῆς πωλήσεως, ὑποχρεωτικὴν μείωσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Ἔστω, π.χ. ὅτι ἡ, ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παραδείγματι, Α.Ε. ἀπαιτεῖ ἤδη τὴν καταβολὴν τῆς δευτέρας δόσεως τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν ἕκ δραχ. $1000 \times \frac{1}{4} = 250$ ἑκάστης.

(3)	
Μέτοχοι - ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον ²	
(μ. 12.500 × 250)	3.125.000
Μέτοχοι - μῆπω ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον	
(μ. 12.500 × 250)	3.125.000
Ἔως ἡ ἀπό . . . . . ἀπόφασις τοῦ Δ.Σ. τῆς ἐταιρείας.	
Ταμείον	3.125.000
εἰς Μέτοχοι - ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον	
(12.500 μ. × 250)	3.125.000

3.3.2. Καθυστέρησις εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δόσεων.

Ἐὰν ἦδη ὑποτεθῆ ὅτι εἷς ἕκ τῶν μετόχων, π.χ. ὁ Α. Χ., κάτοχος 200 μετοχῶν τῶν 1.000 δραχ., ἐξωφλημένων ἤδη κατὰ τὸ $\frac{1}{2}$ (= 500 δραχ.),

1. Ἡ πώλησις τῶν—εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀκυρουμένων—ἐκδιδομένων νέων μετοχῶν διενεργεῖται εἰς τιμὴν καλύπτουσαν μόνον τὸ λῆξαν ἤδη καὶ ἀπαιτητόν, κατὰ τὴν στιγμήν τῆς πωλήσεως, μέρος τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν καὶ οὐχὶ καὶ τὸ ἄληκτον καὶ μῆπω ἀπαιτηθὲν μέρος τούτων. Π.χ.: Ἡ συνολικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς εἶναι 1.000. Μετὰ τὴν καταβολὴν τῆς πρώτης, ἕκ δραχ. 500, δόσεως καλεῖται πρὸς καταβολὴν ἡ δευτέρα, ἕκ δραχ. 250, δόσις. Ἐν ἀδυναμίᾳ καταβολῆς τῆς δευτέρας ταύτης δόσεως, αἱ ἐκδοθησόμενα νέα μετοχαὶ—εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀκυρουμένων—θὰ πωληθοῦν ὡς πρὸς μόνον τὸ ἀπαιτητόν, ἕκ δραχ. 750, μέρος των. Διὰ τὸ ὑπόλοιπον δραχ. 250 ὁ ἀγοραστὴς (τῆς ἡ) τῶν μετοχῶν νέος μέτοχος ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ παλαιοῦ μετόχου.

2. Ἀντιστοιχῶς πρὸς τὸν λ/σμὸν 442 τοῦ Γ.Λ.Σ. τοῦ 1957 « Actionnaires restant dû sur capital appelé », P. C. G., ἐνθ' ἀν., σελ. 108.

καθυστερεῖ τὴν καταβολὴν τῆς δευτέρας δόσεως, ἐκ δραχ. 250, ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω 200 μετοχῶν, καὶ ὅτι ἡ Α.Ε., ἀφοῦ ἐτήρησε τὰς νομίμους προθεσμίας, ἔξεδωκεν ἰσορίθμους νέας μετοχάς, ἃς ἐπώλησε χρηματιστηριακῶς εἰς τὸν Β. Ψ. ἀντὶ α) Δρχ. 720 καὶ β) Δρχ. 780 (ὁ Β. Ψ. καταβάλλει τὰς 720 ἢ 780 δραχμὰς διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ μέχρι τῆς πωλήσεως καταστάτος ἀπαιτητοῦ τμήματος τῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς, ἀναλαμβάνει δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἐξόφλησιν τοῦ μέχρι τῆς πωλήσεως μήπω ἀπαιτηθέντος ὑπολοίπου ταύτης), αἱ συναφεῖς ἐγγραφαὶ τῆς Α.Ε. θὰ εἶναι :

Διὰ τὴν καθυστέρησιν τοῦ Α. Χ. ὡς πρὸς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐκ δραχ. 250 τμήματος τῶν 200 μετοχῶν :

(4)		
Μέτοχοι · καθυστεροῦντες (200 μ. × 250)	50 000	
εἰς Μέτοχοι · ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον		50.000
(5). Διὰ τὴν πώλησιν τῶν νέων μετοχῶν :		
(5α)		
Ταμεῖον	144.000	
Μέτοχοι · καθυστεροῦντες .		144.000
Πώλησις 200 μ. × 720		
ἢ (5β)		
Ταμεῖον	156.000	
Μέτοχοι · καθυστεροῦντες .		156.000
Πώλησις 200 μ. × 780		

Εἰς τὴν περίπτωσιν (5α) ὁ Α.Χ., ἔχων ἤδη καταβάλλει (διὰ τῆς ἐγγραφῆς Ταμεῖον εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον) τὴν πρώτην ἐκ δραχ. 500 δόσιν ἐπὶ 200 μετοχῶν, ἥτοι συνολικῶς (500×200=) 100.000 δραχμὰς ἐμφανίζεται ὡς πρὸς τὰς ὑπολοίπους 2 δόσεις τῶν (250×200=) 50.000 εἰς τοὺς λ/σμοὺς τῆς Α.Ε. ὡς ἑξῆς :

	X Ταμεῖον	Π		X Μετοχικὸν Κεφάλαιον		Π
α)	200×500=100.000			200×500=100.000	α)	
				200×500=100.000	β)	
ε)	200×720=144.000					

	<i>Μέτοχοι</i>		<i>Μέτοχοι</i>	
<i>X</i>	<i>μήπω απαιτηθέν κεφάλαιον</i>	<i>II X</i>	<i>απαιτηθέν κεφάλαιον</i>	<i>II</i>
β) $200 \times 500 = 100.000$	$200 \times 250 = 50.000$ γ)	$\gamma) 200 \times 250 = 50.000$	$200 \times 250 = 50.000$ δ)	
	<i>X Μέτοχοι καθυστερούντες Π</i>			
	δ) $200 \times 250 = 50.000$	$200 \times 720 = 144.000$ ε)		

Ἦτοι εἰς τὴν περίπτωσιν (5α) ὁ Α.Χ. ἔχει λαμβάνειν $144.000 - 50.000 = 94.000$ ἔναντι τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταβληθεισῶν 100.000 , ζημιούμενος οὕτω ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν μετοχῶν του δρχ. $6.000 [= 200 \mu. \times (750 - 720)]$. Ἐπὶ πλέον ὁ Α θὰ ζημιωθῇ καὶ τὸ ἰσόποσον τῶν ἐξόδων πωλήσεως, μετὰ τὰ ὁποῖα θὰ χρεωθῇ οὗτος πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ ταμείου.

Εἰς τὴν περίπτωσιν (5β) ἀντιστοίχως ὁ Α.Χ. θὰ ἐπιστοῦτο εἰς τὸν λ/σμὸν Μέτοχοι - καθυστερούντες μετὰ δρχ. $200 \times 780 = 156.000$ καὶ συνεπῶς θὰ εἶχε λαμβάνειν $156.000 - 50.000 = 106.000$, ὠφελούμενος ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν μετοχῶν δρχ. $6.000 [= 200 \mu. \times (780 - 750)]$, μείων τὰ ἐξοδα πωλήσεων, μετὰ τὰ ὁποῖα θὰ χρεωθῇ οὗτος πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ Ταμείου.

(6). Διὰ τὴν ἀνάληψιν ὑπὸ τοῦ Β.Ψ. τῆς ὑποχρεώσεως ἐν τῷ μέλλοντι καταβολῆς τῆς μέχρι τῆς ἡμέρας πωλήσεως τῶν μετοχῶν μήπω απαιτητῆς δόσεως :

(6)			
<i>Μέτοχοι - μήπω απαιτηθέν κεφάλαιον / Β.Ψ.</i>	50.000		
<i>εἰς Μέτοχοι - μήπω απαιτηθέν κεφάλαιον / Α.Χ.</i>			50.000
Ἡ ὑπὸ τοῦ Β.Ψ. ἀνάληψις ὑποχρεώσεως τοῦ Α.Χ., διὰ τὸ μήπω απαιτηθέν ὑπόλοιπον κεφαλαίου.			

3.3.3. Ὑποχρεωτικὴ ἐλάττωσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

(7). Τέλος ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τῆς πωλήσεως τῶν νέων μετοχῶν προκύπτει θέμα ὑποχρεωτικῆς ἐλαττώσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Οὕτω ἔαν εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα αἱ 200 νέαι μετοχαὶ (τῶν 1000 δρχ. ἑκάστη) δὲν καταστῆ δυνατὸν νὰ πωληθῶσιν, ἡ ἔταιρεία εἶναι ὑποχρεωμένη διὰ τῆς πρώτης μετὰ τὴν μὴ ἐκποίησιν συγκληθησομένης γενικῆς συνελεύσεως νὰ ἀποφασίσῃ τὴν μείωσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Ἡ μείωσις δὲ αὕτη τοῦ κεφαλαίου οὐδὲν ἄλλῶς ἀπαλλάσσει τὸν ὀφειλέτην· πρώην μέτοχον τῆς, πρὸς τὴν ἔταιρείαν, ὀφειλῆς του. Προσέτι δὲ οὗτος μετὰ τὴν μείωσιν τοῦ κεφαλαίου καὶ ἂν ἀκόμη καταβάλλῃ τὴν πρὸς τὴν ἔταιρείαν ὀφειλὴν του δὲν δύναται νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ μετόχου.

᾽Ὡστε αἱ ἐγγραφαὶ τῆς Α. Ε. θὰ εἶναι :

(7)		
Μετοχικὸν κεφάλαιον (200 μ.×1000=)	200.000	
Μέτοχοι - μῆπω ἀπαιτ. κεφάλαιον / Α. Χ.		50.000
Μέτοχοι - καθυστεροῦντες / Α. Χ.		50.000
᾽Εκτακτον ἀποθεματικὸν ἐξ ὑποχρεωτικῆς ἐλαττώσεως κεφαλαίου		100.000
Μείωσις τοῦ κεφαλαίου ὡς ἡ ἀπό..... ἀπόφασις τῆς Γ.Σ. τῶν μετόχων.		
(7α)		
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/τέως μ/χος Α.Χ.	100.000	
εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/᾽Υποχρεωτικὴ ἐλάττωσις κεφαλαίου		100.000
Προσδοκωμένη βάσει τοῦ ἀρθρου 12 τοῦ ν. 2190 ὠφέλεια ἐξ (ἀνευ ἀνταλλάγματος) ἀπαιτησέων μας κατὰ τοῦ χρεουμένου τέως μετόχου ¹ .		
(7β)		
Ταμεῖον	100.000	
εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/τέως μ/χος Α.Χ. ¹		100.000
(7γ)		
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ /᾽Υποχρεωτικὴ ἐλάττωσις κεφαλαίου	100.000	
εἰς ᾽Εκτακτον ἀποθεματικὸν ἐξ ὑποχρ. ἐλαττώσεως κεφαλαίου ¹		100.000

1. ᾽Αντὶ τῆς ἐγγραφῆς (7α) δύναται νὰ γίνῃ ἐγγραφὴ τᾶξεως τῆς μορφῆς « Ἀπαιτήσεις ἐξ ὑποχρεωτικῆς ἐλαττώσεως κεφαλαίου » εἰς « Ὑποχρεωτικὴν ἐλάττωσιν κεφαλαίου ». Τότε ἀντὶ τῆς (7β) θὰ εἶχομεν « Ταμεῖον » εἰς « ᾽Εκτακτον Ἀποθεματικὸν ἐξ ὑποχρεωτικῆς ἐλαττώσεως κεφαλαίου » καὶ ἀντὶ τῆς (7γ) ἀντιλογισμὸν εἰς τὴν ἐγγραφὴν τᾶξεως (7α).

4. Τὰ ὄργανα τῆς Α. Ε.

4.1. Γενικά

Ἡ Α.Ε. ὡς νομικὸν πρόσωπον ἔχει αὐτοτελῆ καὶ ἴδια δικαιώματα. Πρὸς ἐνάσκησιν δὲ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἔχει ἀνάγκην ὀρισμένων ὀργάνων, ἅτινα ἀφ' ἑνὸς νὰ σχηματίζουσι καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐκφράζουσι καὶ ἐξωτερικεύουσι τὴν βούλησιν ταύτης. Τὰ ὄργανα ταῦτα οὐσιαστικῶς εἶναι δύο καὶ δὴ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ἡ Γενικὴ Συνέλευσις. Εἰς τὰ δύο ταῦτα βασικά ὄργανα προστίθενται καὶ οἱ (πρακτικοὶ) Ἐλεγκταὶ μὲ ὀρισμένα ἰδιαίτερα καθήκοντα.

4.2. Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις (Γ.Σ.) εἶναι τὸ ἀνώτατον καὶ κυρίαρχον ὄργανον τῆς Α.Ε., δικαιούται νὰ ἀποφασίσῃ περὶ πάσης ἐταιρικῆς ὑποθέσεως, τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς ὑποχρεουσῶν καὶ ἀπόντας ἢ διαφωνούντας μετόχους. Εἰδικώτερον κατὰ τὸ ἄρθρον 34 τοῦ νόμου 2190 ἡ Γ.Σ. εἶναι ἡ μόνη ἀρμοδίαν ἀποφασίσῃ περὶ :

- α) Τροποποιήσεων τοῦ καταστατικοῦ.
- β) Ἐκλογῆς μελῶν τοῦ Δ.Σ. καὶ ἐλεγκτῶν.
- γ) Ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Α.Ε.
- δ) Διαθέσεως τῶν ἐτησίων κερδῶν.
- ε) Ἐκδόσεως δανείου δι' ὁμολογιῶν.
- στ) Συγχωνεύσεως, παρατάσεως ἢ διαλύσεως τῆς Α.Ε.
- ζ) Διορισμοῦ ἐκκαθαριστῶν.

Ἡ Γ.Σ. συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τακτικῶς μὲν ἀπαξ τοῦ ἔτους καὶ δὴ ἐν τῷ ἔξαμηνίῳ τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως, ἐκτάκτως δέ, ὡσάκις τὸ Δ.Σ. κρίνει τοῦτο ἀναγκαῖον.

Τὸ Δ.Σ. ὑποχρεοῦται νὰ συγκαλέσῃ ἑκτάκτον Γ.Σ. ὅταν :

- α) Ὑποβληθῇ αἴτησις τῶν ἐλεγκτῶν (ἄρθρ. 38).
- β) Ὑποβληθῇ αἴτησις μετόχων ἐκπροσωποῦντων τὸ $\frac{1}{20}$ τοῦ καταβεβλημένου κεφαλαίου (ἄρθρ. 39).

γ) Ἡ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ ἀξία τοῦ ἐνεργητικοῦ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ παθητικοῦ καταστῆ κατωτέρα τοῦ $\frac{1}{2}$ τοῦ καταβεβλημένου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὅποτε ἡ Γ.Σ. πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ τὴν διάλυσιν ἢ μὴ τῆς Α.Ε. (ἄρθρ. 47).

Ἡ σύγκλησις τῆς Γ.Σ. γίνεται διὰ προσκλήσεως¹.

Ὡς πρὸς τὴν σύγκροτησιν τῆς Γ.Σ. καὶ τὴν λῆψιν ἀποφάσεων ἰσχύουν δύο οὐσιώδεις ἀρχαὶ καὶ δὴ α) τῆς ἀπαρτίας² καὶ β) τῆς πλειονοψηφίας³.

1. Ἡ πρόσκλησις τῆς Γ.Σ. συντάσσεται ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. καὶ περιλαμβάνει τολάχιστον τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως, ὡς καὶ τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἐν σαφηνείᾳ. Τοιχοκολλάται δὲ εἰς ἐμφανῆ θέσιν τοῦ καταστήματος τῆς Ἐταιρείας εἰκοσι (20) τολάχιστον πλήρεις ἡμέρας πρὸ τῆς ὀριζομένης διὰ τὴν συνεδρίασιν, καὶ δημοσιεύεται π.χ. διὰ μιᾶς τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένων καὶ εὐρύτερον κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Δ.Σ. κυκλοφορουσῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων ἢ οἰκονομικῶν ἐφημερίδων ἐκ τῶν τοῦ Α.Ν. 896/1946, ὡς καὶ διὰ τοῦ Δελτίου, Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, πρὸ δέκα (10) τολάχιστον πλήρων ἡμερῶν ἐν περιπτώσει ἐπαναληπτικῆς Γενικῆς Συνελεύσεως αἱ ὡς ἄνω προθεσμίαι συντέμνονται εἰς τὸ ἥμισυ.

2. Κατὰ τὸ ἄρθρον 29 ἡ Γ.Σ. εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως ὅταν παρίστανται μέτοχοι ἢ ἀντιπρόσωποι μετόχων ἐκπροσωποῦντες τὸ ἐν πέμπτον (1/5) τολάχιστον τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου. Μὴ συντελεσθείσης τοιαύτης ἀπαρτίας, ἢ συνέλευσις συνέρχεται ἐκ νέου συγκαλουμένη ὑπὸ τοῦ Δ.Σ., ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ματαιωθείσης συνεδριάσεως, προσκαλουμένη πρὸ δέκα τολάχιστον ἡμερῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην συνεδρίασιν ἢ συνέλευσις λογίζεται ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀρχικῆς ἡμερησίας διατάξεως, οἰοσδήποτε καὶ ἂν ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν ψήφων ἐν σχέσει πρὸς τὸ καταβεβλημένον ἑταιρικὸν κεφάλαιον.

Ἐξαιρετικῶς προκειμένου περὶ ἀποφάσεων ἀφορωσῶν εἰς μεταβολὴν τῆς ἐθνικότητος τῆς ἑταιρείας, εἰς μεταβολὴν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς, εἰς ἐπαύξιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μετόχων, εἰς αὔξησιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου μὴ προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ, εἰς μείωσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, εἰς τὴν ἐκδοσιν ὁμολογιακοῦ δανείου, εἰς μεταβολὴν τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως τῶν κερδῶν, εἰς συγχώνευσιν, παράτασιν τῆς διαρκείας ἢ διάρκειαν τῆς ἑταιρείας, ἢ συνέλευσις εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὅταν παρίστανται ἢ ἀντιπροσωπεύονται κατ' αὐτὴν μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὰ δὺο τρίτα (2/3) τοῦ καταβεβλημένου ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Μὴ συντελεσθείσης τοιαύτης ἀπαρτίας ἢ γενικῆς συνέλευσις συγκαλεῖται ἐκ νέου, εὐρίσκειται δὲ ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀρχικῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὅταν παρίστανται μέτοχοι ἢ ἀντιπρόσωποι μετόχων ἐκπροσωποῦντες τὸ ἥμισυ (1/2) τολάχιστον τοῦ καταβεβλημένου ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Μὴ συντελεσθείσης καὶ τῆς ἀπαρτίας ταύτης ἢ συνέλευσις προσκαλουμένη καὶ συνηχομένη κατὰ τὰ ἀνωτέρω εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀρχικῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὅταν παρίστανται ἢ ἀντιπροσωπεύονται μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὸ ἕν τρίτον (1/3) τολάχιστον τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου.

3. Κατὰ τὸ ἄρθρον 31, αἱ ἀποφάσεις τῆς Γ.Σ. λαμβάνονται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν ἐν αὐτῇ ἐκπροσωπουμένων ψήφων ($x\% > 50\%$). Ἐξαιρετικῶς αἱ ἐν παραγράφῳ 3 τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου 29 ἀποφάσεις λαμβάνονται διὰ πλειοψηφίας τῶν τριῶν πέμπτων (3/5) τῶν ἐν τῇ συνέλευσει ἐκπροσωπουμένων ψήφων.

Διακρίνομεν τὰς Γ.Σ. εἰς τακτικάς, ἑκτάκτους καὶ καταστατικάς.

Ἡ τακτικὴ Γ.Σ., συνερχομένη ἀπαξ καθ' ἑταιρικὴν χρῆσιν καὶ ἐντὸς ἕξ (6) μηνῶν τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς χρήσεως, ἔχει διπλοῦν κύριον προορισμὸν καὶ δὴ:

α) Ἐκλογὴν μελῶν τοῦ Δ.Σ. καὶ ἐλεγκτῶν.

β) Λήψιν ἀποφάσεως ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἑταιρικῆς χρήσεως¹.

Ἡ ἑκτάκτος Γ.Σ. συνέρχεται ἑκτάκτως καὶ δὲν ἔχει εἰδικὴν ἀρμοδιότητα², πλὴν τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν καλεῖται (δρῶσα ὡς καταστατικὴ) νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῆς διαλύσεως ἢ μὴ τῆς Α.Ε. ὑπὸ τὴν, ἐν ἄρθρῳ 47, προϋπόθεσιν.

Ἡ τε τακτικὴ καὶ ἡ ἑκτάκτος Γ.Σ. δύνανται νὰ δρῶσιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπὸ συνήθεις ὄρους ἀπαρτίας (20%)³ καὶ πλειοψηφίας ($x\% > 50\%$)⁴, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ αὐστηροῦς ὄρους ἀπαρτίας ($\frac{2}{3}$ ἢ $\frac{1}{2}$ ἢ $\frac{1}{3}$)⁵ καὶ πλειοψηφίας ($\frac{3}{5}$)⁶. Εἰς τὴν δευτέραν περιπτώσιν τῶν αὐστηρῶν ὄρων ἀπαρτίας καὶ πλειοψηφίας ἡ Γ.Σ. καλεῖται Καταστατικὴ. Τὰ θέματα, δι' ἅτινα ἀπαιτεῖται καταστατικὴ Γ.Σ., ὀρίζονται εἰς τὴν § 3 τοῦ ἄρθρου 29⁷.

4.3. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον

Τὸ Δ.Σ. εἶναι τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται ἡ διοίκησις τῆς Α.Ε. Τὸ Δ.Σ., δρῶν κατ' ἀρχὴν⁸ συλλογικῶς εἶναι ἀρμόδιον

1. Τὰ τυπικὰ θέματα τῆς τακτικῆς Γ.Σ. ἀναγράφονται εἰς τὴν σχετικὴν πρόσκλησιν. Π.χ.: «Τὸ Δ.Σ. τῆς Α.Ε. «Χ» προσκαλεῖ συμφώνως τῷ νόμῳ καὶ τῷ καταστατικῷ τῆς ἑταιρείας τοὺς κ.κ. μετόχους αὐτῆς εἰς Τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν συγκροτηθησομένην τὴν..... ἡμέραν..... καὶ ὥραν..... ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ..... ἀριθ..... γραφείοις τῆς ἑταιρείας, πρὸς συζήτησιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν κάτωθι θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως:

1) Ὑποβολὴ καὶ ἔγκρισις τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς (π.χ. τρίτης) ἑταιρικῆς χρήσεως ληξάσης τὴν 31ην Δεκεμβρίου 196..... μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐκθέσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν Ἐλεγκτῶν.

2) Ἐγκρισις τῶν κατὰ τὴν χρῆσιν χορηγηθεισῶν ἀμοιβῶν εἰς μέλη τοῦ Δ.Σ.

3) Ἀπαλλαγὴ τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν Ἐλεγκτῶν ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἀποζημιώσεως.

4) Ἐκλογὴ δύο τακτικῶν καὶ δύο ἀναπληρωματικῶν ἐλεγκτῶν διὰ τὴν ἑταιρικὴν χρῆσιν..... καὶ καθορισμὸς τῆς ἀμοιβῆς αὐτῶν..... ».

2. Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἄν., σελ. 150.

3. καὶ 5. Τοῦ καταβεβλημένου κεφαλαίου, ὄρα ὑποσημείωσιν σελίδος 141.

4. καὶ 6. Τῶν ἐν τῇ Γ.Σ. ἐκπροσωπούμενων ψήφων.

7. Ὅρα ὑποσημείωσιν σελίδος 141.

8. Δύνανται ὅμως τὸ Δ.Σ. κατ' ἐξαιρέσειν τῆς ἀρχῆς τῆς συλλογικῆς ἐνεργ-

νά ἀποφασίζῃ ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως ἀφορώσης εἰς τὴν διοίκησιν ἐν γένει τῆς Ἑταιρείας ἢ εἰς τὴν διαχείρισιν ἐν γένει τῆς ἑταιρικής περιουσίας καὶ εἰς τὴν ἐν γένει ἐπιδίωξιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἑταιρείας. Τὸ Δ.Σ. ἀντιπροσωπεύει τὴν ἑταιρείαν εἰς πάσας τὰς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς τῆς καὶ ἐνεργεῖ πᾶσαν πρᾶξιν ἐγκειμένην εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ἔξαιρουμένων μόνον τῶν θεμάτων ἐκείνων, ἅτινα κατὰ διάταξιν Νόμου ἢ τοῦ Καταστατικοῦ ὑπάρχονται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς Γ.Σ.

Τὸ Δ.Σ. *συνέρχεται* ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Α.Ε. *τακτικῶς* μὲν ἄπαξ τοῦ μηνὸς κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, *ἐκτάκτως* δὲ ὡσάκις ὁ Πρόεδρος ἢ ὠρισμένος ἀριθμὸς¹ τῶν λοιπῶν συμβούλων ἤθελον ζητήσει τὴν σύγκλησιν τούτου.

Τὸ Δ.Σ. εὐρίσκεται ἐν *ἀπαρτίᾳ* καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως, ἐφόσον παρίστανται ἢ ἀντιπροσωπεύονται τὸ ἡμισυ πλέον ἐν ὄστων ὑπαρχόντων συμβούλων, οὐδέποτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν παρόντων αὐτοπροσώπως συμβούλων δύναται νὰ εἶναι ἐλάσσων τῶν τριῶν.

*Αἱ ἀποφάσεις*² τοῦ Δ.Σ. λαμβάνονται δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων καὶ ἀντιπροσωπευομένων μελῶν ($\alpha/2+1$).

Οἱ διοικητικοὶ σύμβουλοι δύναται νὰ ἀμείβωνται, τοὺς τρόπους δὲ ἀμοιβῆς τούτων ὀρίζει τὸ ἄρθρον 24³ τοῦ νόμου 2190.

γείας, νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐνάσκησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἢ ἐπὶ εἰδικῶς ὀριζομένων πράξεων (πλὴν τῶν κατὰ νόμον ἀπαιτούντων συλλογικὴν ἐνέργειαν τοῦ Συμβουλίου θεμάτων) εἰς τὸν *Ἐντεταλμένον Σύμβουλον*, ἂν ὑφίσταται τοιοῦτος, ἢ εἰς ἓνα Διευθυντὴν τῆς ἑταιρείας ἢ ἐκτάκτως, καὶ ἐπὶ συγκεκριμένων θεμάτων, εἰς ἓνα ἐκ τῶν συμβούλων, συμπεριλαμβανομένου καὶ, τοῦ Προέδρου ἢ εἰς πρόσωπα ἕξανα τοῦ Συμβουλίου (ὑαλλήλους τῆς ἑταιρείας ἢ μὴ).

Τὸν τίτλον, τὴν ἀρμοδιότητα καὶ ἐξουσίαν τῶν προσώπων τούτων καθορίζει ἐκάστοτε τὸ Δ.Σ. διὰ τῆς περὶ διορισμοῦ των ἀποφάσεώς του.

1. Προβλεπόμενος ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ.

2. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δ.Σ. ἀποδεικνύονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τῶν πρακτικῶν, ἐγγραφομένων εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ τηρούμενον εἰδικὸν βιβλίον. Τὰ πρακτικὰ ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τῶν αὐτοπροσώπως παραστέλλων Συμβούλων. Τὰ ἀντίγραφα καὶ τὰ ἀποσπάσματα τῶν πρακτικῶν τοῦ Δ.Σ. ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Δ.Σ. ἢ τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτοῦ.

3. « Πᾶσα ἐπὶ τῶν κερδῶν χορηγουμένη εἰς μέλη τοῦ Δ.Σ. ἀμοιβὴ δέον νὰ λαμβάνηται ἐκ τοῦ ἀπομένοντος ὑπολοίπου τῶν καθαρῶν κερδῶν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν κρατήσεων διὰ τακτικῶν ἀποθεματικῶν καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ πρὸς διανομήν τοῦ πρώτου μερισματος ὑπὲρ τῶν μετόχων, ἴσου τούλάχιστον πρὸς 6% ἐπὶ τοῦ καταβλημένου ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

Πᾶσα ἐτέρα μὴ καθοριζομένη κατὰ ποσὸν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ, χορηγουμένη δὲ ἐξ οἴουδῆποτε λόγου εἰς σύμβουλον ἀμοιβὴ ἢ ἀποζημίωσις θεωρεῖται βαρύνουσα τὴν ἑταιρείαν μόνον, ἂν ἐγκριθῇ δι' εἰδικῆς ἀποφάσεως τῆς τακτικῆς γενικῆς συνελεύσεως. Αὕτη δύναται νὰ μειωθῇ ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου ἐὰν κατ' ἀγαθὴν κρίσιν εἶναι ὑπερ-

4.4. Οἱ Ἐλεγκταὶ

Οἱ ἐλεγκταὶ κυρίως δὲ οἱ τακτικοὶ¹ ἐλεγκταί, συνιστοῦν ἐν συμπληρωματικὸν οὕτως εἰπεῖν ὄργανον τῆς Α.Ε. Ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ λειτουργήματος² τῶν ἐλεγκτῶν δὲν εἶναι ἀπλῶς λογιστικὸς, ἀλλὰ δέον νὰ ἀφορᾷ εἰς ὅλην τὴν πορείαν τῶν ἑταιρικῶν ὑποθέσεων κατὰ τε τὴν νομιμότητα καὶ τὴν σκοπιμότητα. Ὁ ἐλεγχος εἶναι δηλονότι καὶ οὐσιαστικὸς³. Ὁ ἐλεγχος ὀφείλει βασικῶς νὰ διαπιστώσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ κοινοποιουμένου ἰσολογισμοῦ μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως τῆς ἐλεγχόμενης Α.Ε. Κύριος σκοπὸς τοῦ ἐλέγχου πρέπει νὰ εἶναι ἡ προστασία τῶν συμφερόντων τῶν μετόχων τῆς μειοψηφίας καὶ τῶν τρίτων δανειστῶν τῆς Α.Ε.

Οἱ τακτικοὶ ἐλεγκταὶ εἶναι κατ' ἀρχὴν⁴ δύο, ὀρίζονται δὲ μετ' ἰσαριθμῶν ἀναπληρωματικῶν ὑπὸ τῆς ἐκάστοτε προηγουμένης τακτικῆς Γ.Σ. τῶν μετόχων, πλὴν τῶν ἐλεγκτῶν τῆς πρώτης χρήσεως, οἵτινες ὀρίζονται συνήθως⁵ διὰ τοῦ καταστατικοῦ.

Τὸ ἄρθρον 37 τοῦ κωδικοποιημένου, ἤδη, περὶ Α.Ε. νόμου καθορίζει⁶

ογκος καὶ ἀντετάχθησαν κατὰ τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὸ 1/10 τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ διάταξις τῆς προηγουμένης παραγράφου δὲν ἐφαρμόζεται προκειμένου περὶ ἀμοιβῶν ὀφειλομένων εἰς μέλη τοῦ Δ.Σ. δι' ὑπηρεσίας αὐτῶν παρεχομένης εἰς τὴν ἑταιρείαν ἐπὶ τῇ βάσει ἐιδικῆς σχέσεως μισθώσεως ἐργασίας ἢ ἐντολῆς».

1. Ὁ νόμος καθορίζει δύο εἶδη ἐλέγχων, τὸν τακτικὸν καὶ τὸν ἔκτακτον ἢ ἔλεγχον τῆς μειοψηφίας· ὄρα Α. Τσιριντάνη ν. ἐνθ. ἀν. σελ. 164—168.

2. καὶ 3. Ὅρα Ἡλίαν Ἀναστασιάδην, ἐνθ' ἀν. Τόμος πρῶτος, τ. II σελ. 382.

Οὗτος τονίζει ἰδιαίτερος τὸ δυσκατάπρακτον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ λειτουργήματος ἐπὶ τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων.

4. Κατὰ τὸ ἄρθρον 36. «... Αἱ Ἀνόνημοι Ἑλληνικαὶ Ἐταιρεῖαι δικαιούνται νὰ προσλαμβάνωσι τοὺς ἐλεγκτὰς αὐτῶν ἐξ ὀρκωτῶν λογιστῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δικαιούνται αἱ ἑταιρεῖαι νὰ προσλαμβάνωσι διὰ τὸν τακτικὸν ἔλεγχον αὐτῶν καὶ ἔνα μόνον ὀρκωτῶν λογιστὴν ἀντὶ τῶν ὡς ἄνω προβλεπομένων δύο τουλάχιστον ἐλεγκτῶν...».

Ἐξ ἄλλου, ὁ τακτικὸς ἔλεγχος τῶν Α.Ε., ὧν αἱ μετοχαὶ εἶναι εισηγμένα εἰς τὸ χρηματιστήριον διενεργεῖται ἤδη ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τοῦ Σ.Ο.Λ.

5. Ἐνίοτε καὶ δι' ἐιδικῆς ἐκτάκτου Γ.Σ.

6. «Οἱ ἐλεγκταὶ ὀφείλουσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρήσεως νὰ παρακολουθῶσι τὴν λογιστικὴν καὶ διαχειριστικὴν κατάστασιν τῆς ἑταιρίας δικαιούμενοι νὰ λάβωσι γνῶσιν οἰοῦντο βιβλίον, λογαριασμῶν ἢ ἐγγράφων, περιλαμβανομένων καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς Γ.Σ. καὶ τοῦ Δ.Σ. Ὑποχρεοῦνται ὅπως προβαίνωσιν εἰς πᾶσαν ἀναγκαίαν ὑπόδειξιν πρὸς τὸ Δ.Σ., ἐν περιπτώσει δὲ παραβάσεως τῶν διατάξεων τοῦ Νό-

τά, ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἀσκήσεως τοῦ ἐλέγχου, δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν τακτικῶν ἐλεγκτῶν, ὡς καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκθέσεως τούτων.

Ὁ κωδηκοποιηθεὶς περὶ Α.Ε. νόμος ρυθμίζει ἤδη ἐν γένει αὐστηρότερον τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὴν εὐθύνην τῶν ἐλεγκτῶν.

5. Ὁ Ἴσολογισμὸς καὶ ἡ διάθεσις τῶν κερδῶν τῶν Α.Ε.

5.1. Γενικὰ ἐπὶ τοῦ ἱσολογισμοῦ τῶν Α.Ε.¹

Κατὰ τὰς νεωτάτας καὶ ἐκσυγχρονισμένας ἀπόψεις, ὁ ἱσολογισμὸς ὁρίζεται ὡς μία συνοπτικὴ περιουσιακὴ κατάσταση μιᾶς ἐπιχειρήσεως (ἢ ἐνὸς προσώπου), ἣτις δεικνύει εἰς ὄρισμένην χρονικὴν στιγμήν:

α) Τὰ ἀγαθὰ, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις, αἵτινες ἀνήκουν εἰς ταύτην (παγία καὶ κυκλοφοροῦσα περιουσία).

β) Τὰ ἐναντι τῶν δανειστῶν τῆς χρέη (ξένον κεφάλαιον).

γ) Τὸ ποσὸν τῶν, ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ ὑπὸ τῶν ἐταίρων, ἐπενδυσθέντων κεφαλαίων ὑπὸ μορφὴν εἰσφορῶν ἢ ἀποθεματικῶν (ἴδιον κεφάλαιον).

δ) Τὰ, ἐνδεχομένως, μεταφερόμενά ὑπόλοιπα κερδῶν ἢ ζημιῶν.

ε) Τὸ ἐπιτευχθὲν συνολικὸν ἀποτέλεσμα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς χρήσεως μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς συντάξεως τοῦ ἱσολογισμοῦ.

μου ἢ τοῦ καταστατικοῦ ἀναφέρονται εἰς τὸν ἀσκούντα τὴν ἐποπτεῖαν Ὑπουργὸν τοῦ Ἐμπορίου.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς χρήσεως ὑποχρεοῦνται νὰ ἐλέγξωσι τὸν Ἴσολογισμὸν καὶ τὸν λογαριασμὸν ἀποτελεσμάτων χρήσεως ὑποβάλλοντες εἰς τὴν τακτικὴν γενικὴν συνέλευσιν ἔκθεσιν περὶ τοῦ πορίσματος τοῦ ἐλέγχου αὐτῶν . . .

Εἰδικώτερον, ἡ ἔκθεσις τῶν ἐλεγκτῶν δεόν νὰ ἀναφέρῃ: α) ἐὰν παρεσθῆσαν εἰς αὐτοὺς αἱ πληροφορίες, ὧν εἶχον ἀνάγκην πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου των, β) ἐὰν ἔλαβον γνώσιν πλήρους ἀπολογισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τῶν ὑποκαταστημάτων, γ) ἐὰν, προκειμένου περὶ βιομηχανικῆς ἐταιρείας, τηρῆται κανονικῶς λογαριασμὸς κόστους παραγωγῆς καὶ δ) ἐὰν ἐπῆλθε τροποποίησις εἰς τὴν μέθοδον τῆς ἀπογραφῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν προηγουμένην χρῆσιν . . . ».

1. Prof. Dr. Edmund Heinen, Handelsbilanzen, Wiesbaden 1962, σελ. 19 κ.έ.—Prof. Dr. Alfred Hueck, Gesellschaftsrecht, Berlin 1956, σελ. 160 κ.έ.—Dr. Heinrich Knoll, Bilanzkunde, Wiesbaden 1964, σελ. 66 κ.έ.—Prof. Dr. Dr. h.c. Dr. h.c. Erich Kosiol, Der Jahresabschluss in Industriebetrieben, Wiesbaden 1951.—Iδίου, Buchhaltung und Bilanz, Berlin 1964.—Prof. Dr. L. Mayer-Doz Dr. L. Mayer, Bilanz- und Betriebsanalyse, Wiesbaden 1960, σελ. 29 κ.έ.—Prof. Dr. Konrad Mellerowicz, Allg. Betriebswirtschaftslehre, Berlin 1959, T. IV, σελ. 57 κ.έ.—L. Pavès, Bilan réel et bilan fiscal, Paris 1959.—U.E.C.,* Lexicon, Düsseldorf 1961, σελ. 54.

Μία τυπική διάρθωσις τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ εἶναι ἡ ἑξῆς:

E

Ἰσολογισμὸς

Π

<p>1. Περιουσία:</p> <p>α) Παγία περιουσία.</p> <p>β) Κυκλοφοροῦσα περιουσία.</p> <p>γ) Προσωρινοὶ λογαριασμοὶ Ἐνεργητικοῦ.</p> <p>2. Ζημίαι ἐπὶ κεφαλαιουχικῶν ἢ προσωπικῶν Ἐταιρειῶν.</p>	<p>1. Κεφάλαιον:</p> <p>α) Ἴδιον Κεφάλαιον:</p> <p>— Κεφάλαιον</p> <p>— Ἀποθεματικά</p> <p>β) Ξένον Κεφάλαιον:</p> <p>— Προβλέψεις</p> <p>— Χρέη</p> <p>γ) Προσωρινοὶ λογαριασμοὶ Παθητικοῦ.</p> <p>2. Κέρδη (ἐπὶ κεφαλαιουχικῶν Ἐταιρειῶν).</p>
<p>3. Ἐμφάνισις ἐνδεχομένων ἀπατήσεων (ὡς προσάρτημα τοῦ Ἰσολογισμοῦ διὰ λ/σμῶν τάξεως).</p>	<p>3. Ἐμφάνισις ἐνδεχομένων χρεῶν (ὡς προσάρτημα τοῦ Ἰσολογισμοῦ διὰ λ/σμῶν τάξεως).</p>

Ἡ θεωρία καὶ ἡ πράξις διακρίνουν διάφορα εἴδη ἰσολογισμῶν.

Ἐνταῦθα μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ ἰσολογισμὸς τέλους χρήσεως τῶν Α. Ε., ὁ ὁποῖος, κατὰ τὰ διεθνῶς παραδεδεγμένα, δὲν εἶναι

1. Οὕτω:

1) Ἀναλόγως τῆς νομικῆς μορφῆς τῆς συντασσούσης ἰσολογισμὸν ἐπιχειρήσεως διακρίνονται: Ἰσολογισμοὶ ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἰσολογισμοὶ ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων (κατ' εἶδος ἐταιρείας). Ἡ διάκρισις αὕτη ἔχει σημασίαν ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἐμφανίσεως τοῦ ἴδιου κεφαλαίου, τὴν ἀποτίμησιν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν δημοσιεύσεως τῶν ἰσολογισμῶν.

2) Ἀναλόγως τοῦ οικονομικοῦ τύπου (κλάδου) τῆς συντασσούσης ἰσολογισμὸν ἐπιχειρήσεως διακρίνονται: Ἰσολογισμοὶ Ἐμπορικῶν, Βιομηχανικῶν, Μεταφορικῶν, Τραπεζικῶν, Ἀσφαλιστικῶν κλπ. ἐπιχειρήσεων.

3) Ἀναλόγως τοῦ δικαίου ὅπερ ρυθμίζει τὴν σύνταξιν τούτων διακρίνονται: Ἐμπορικοὶ ἰσολογισμοὶ καὶ φορολογικοὶ ἰσολογισμοὶ. Ἐμπορικοὶ ἰσολογισμοὶ εἶναι οἱ συντασσόμενοι βάσει τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου καὶ ἴδια τοῦ δικαίου τῶν ἐταιρειῶν, ἀσχέτως τοῦ ἂν εἶναι τακτικοὶ ἰσολογισμοὶ χρήσεως ἢ ἔκτακτοι τοιοῦτοι. Οἱ φορολογικοὶ ἰσολογισμοὶ παράγονται καὶ προκύπτουν δευτερογενῶς ἐκ τῶν ἐμπορικῶν ἰσολογισμῶν. Εἶναι βάσει τῶν φορολογικῶν διατάξεων διωρθωμένοι ἐμπορικοὶ ἰσολογισμοὶ καὶ ἐξυπηρετοῦν φορολογικοῦ σκοποῦς. Δύνανται νὰ εἶναι τῶν τακτικῶν (χρήσεως) ὅσον καὶ ἔκτακτοι ἰσολογισμοί.

4) Ἀναλόγως τοῦ προβλεπομένου κύκλου πληροφοριοδοτήσεως διακρίνονται: Ἰσολογισμοὶ ἐσωτερικοὶ ἢ ἐσωτερικῆς χρησιμοποίησεως καὶ ἐξωτερικοὶ. Οἱ ἐσωτερικοὶ ὀφρετοῦν ἀποκλειστικῶς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἀναφέρονται εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας ἐπὶ τῆς θέσεως καὶ ἐξελίξεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Οἱ ἐξωτερικοὶ ἀνα-

οὔτε ἰσολογισμὸς καθορισμοῦ (ἀποκλειστικῶς) τῆς περιουσίας οὔτε ἰσολογι-

φέρονται εἰς τοὺς διὰ τὸν ἰσολογισμὸν ἐνδιαφερομένους, οἵτινες δικαιοῦνται κατ' ἀρχὴν μιᾶς γενικῆς πληροφοριοδοτήσεως ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

5) *Ἀναλόγως τῆς χρηματοοικονομικῆς των οπουδαιότητος* διακρίνονται : Ἴσολογισμοὶ *χρηματοοικονομικῆς καταστάσεως* (Zustandsbilanzen), οἵτινες ἀποδεικνύουν τὸ ἔθνος καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ κεφαλαίου, ὡς καὶ τὴν ἐπένδυσίν του εἰς περιουσιακὰ στοιχεῖα, καὶ οἵτινες παρέχουν μίαν θεώρησιν τῆς χρηματοοικονομικῆς διαρθρώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ἰσολογισμοὶ *κινήσεων* (Bewegungsbilanzen) οἵτινες ἐμφανίζουν τῆς, ἐντὸς δοθείσης περιόδου, συντελεσθείσας κινήσεις ἀξιών. Οἱ τοὺν ὑπηρετούντων τὸν ἔλεγχον τῆς *χρηματοοικονομικῆς διαχειρίσεως*, τεχνολογιστικῶς δὲ δύνανται νὰ καταρτίζονται διαφοροτρόπως. Συνήθως ἀντιπαραθέτουν εἰς ὄχημα ἰσολογισμοῦ τῆς ἐντὸς μιᾶς περιόδου κινήσεις κονδυλίων ἀυξήσεις καὶ ἐλαττώσεις. Ἐπειδὴ δὲ εἰς μίαν τοιαύτην παράστασιν ἐμφανίζονται μόνον αἱ *μεταβολαὶ* τῶν κονδυλίων τοῦ ἰσολογισμοῦ, οἱ τοιοῦτοι ἰσολογισμοὶ *ονομάζονται*, ἐν μείζονι ἀκριβολογία, καὶ ἰσολογισμοὶ *μεταβολῶν* (Veränderungsbilanzen). Ὅρα εἰδικώτερον, Ἰ.ω. Χ ρ υ σ ο κ ε ρ η, « Οἰκονομικὴ καὶ Λογιστικὴ », Ἀθήναι 1964, σελ. 65—66, 81—83 καὶ 138—140.

6) *Ἀναλόγως τοῦ μήκους τῆς χρονικῆς περιόδου εἰς ἣν ἀναφέρονται* διακρίνονται : Ἴσολογισμοὶ *ἐτήσιοι καὶ βραχύχρονοι* - *ἐνδιάμεσοι* (ἔξαμηνιαῖοι, τριμηνιαῖοι, μηνιαῖοι, δεκαήμερου, ἑβδομάδος, ἔτι δὲ καὶ ἡμερηῖοι). Οἱ βραχύχρονοι ἰσολογισμοὶ στηρίζονται συνήθως εἰς τιμὰς ὑπολογιστικὰς καὶ εἰς λογιστικὰ ὑπόλοιπα λογαριασμῶν καὶ οὕτω εἶναι ἰσολογισμοὶ κατὰ προσέγγισιν ἢ ἐλάσσονος ἀκριβείας, ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐτήσιους ἰσολογισμοὺς, οἵτινες στηριζόμενοι εἰς τὴν πραγματικὴν ἀπογραφὴν καὶ εἰς πραγματικὰς τιμὰς εἶναι μείζονος ἀκριβείας. Οἱ βραχύχρονοι ἰσολογισμοὶ εἶναι ἰσολογισμοὶ ἐκ λογιστικῶν βιβλίων, ἐνῶ οἱ ἐτήσιοι ἰσολογισμοὶ εἶναι ἰσολογισμοὶ ἐξ ἀπογραφῶν.

7) *Ἀναλόγως τῆς τεχνολογιστικῆς συνθέσεως τῶν ἰσολογισμῶν*, ὅφ' ἦν νοεῖται ἡ ἔκτασις τῆς ἀναλύσεως τῶν κονδυλίων τῆς περιουσίας καὶ τοῦ κεφαλαίου, οἱ ἰσολογισμοὶ διακρίνονται : Εἰς ἰσολογισμοὺς *ἄνευ συμψηφισμῶν καὶ ἀφαιρέσεων* (Bruttobilanzen) καὶ εἰς ἰσολογισμοὺς *μετὰ συμψηφισμῶν καὶ ἀφαιρέσεων* (Nettobilanzen). Οἱ πρῶτοι δεικνύουν τὰ κονδύλια τῆς περιουσίας καὶ τοῦ κεφαλαίου πρὸ πάσης ἐκτελέσεως ἀφαιρέσεων καὶ συμψηφισμῶν καὶ ἐπομένως μὲ μείζονα σαφήνειαν. Οἱ δεῦτεροι ἀρκοῦνται εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπολοίπων (μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀντιστοιχῶν συμψηφισμῶν καὶ ἀφαιρέσεων).

8) *Ἀναλόγως τῆς, χρονικῶς, κανονικῆς καταρτίσεως* διακρίνονται : Οἱ *συνήθεις, κανονικοὶ ἢ τακτικοὶ ἰσολογισμοὶ*, οἵτινες συντάσσονται κατὰ κανονικὰ χρονικὰ διαστήματα, λόγῳ ἐν γένει νομοθετικῶν διατάξεων ἢ συμβατικῶν υποχρεώσεων, καὶ οἵτινες εἶναι κυρίως οἱ ἰσολογισμοὶ *τέλους χρήσεως* καὶ ἀντιστοιχῶς οἱ *περιπτώσιακοὶ, ἐξαιρετικοὶ ἢ ἔκτακτοι ἰσολογισμοὶ*, οἵτινες εἶναι οἱ συντασσόμενοι ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐκτάκτων ἀφορμῶν καὶ περιπτώσεων τῆς ζωῆς τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἰσολογισμῶν ἀνήκουν κυρίως οἱ ἐπ' εὐκαιρίᾳ π.χ. ἰδρύσεως, μεταρροπῆς, συγχωρεῖσεως, χρηματοοικονομικῆς ἐξυγιάνσεως καὶ ἐκκαθαρίσεως συντασσόμενοι ἰσολογισμοὶ.

9) *Ἀναλόγως τοῦ κυρίου σκοποῦ τῶν ἰσολογισμῶν* διακρίνονται : Οἱ *ἰσολογισμοὶ καθορισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος* καὶ οἱ *ἰσολογισμοὶ καθορισμοῦ τῆς περιουσίας*. Οἱ ἰσολογισμοὶ ἀποτελέσματος ἔχουν ὡς πρῶτιστον ἄμεσον καθήκον τὴν εὐρεσιν τοῦ ὀρθοῦ ἀποτελέσματος, ἐμμέσως δὲ καὶ μόνον κατὰ προσέγγισιν ἐξυπηρετοῦν καὶ τὸν προσδιο-

αμὸς καθορισμοῦ (ἀποκλειστικῶς) τοῦ ἀποτελέσματος. Οὗτος εἶναι μᾶλλον

ρισμὸν τῆς περιουσίας. Τοιοῦτοι εἶναι μᾶλλον οἱ ἰσολογισμοὶ τέλους χρήσεως ἢ βραχυχρόνου περιόδου, προσωρινοὶ ἢ ἐνδιάμεσοι, ἰσολογισμοί. Οὗτοι στηρίζονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προνοίας καὶ συντηρητικότητος, ἥτις διέπει τὴν ἀποτίμησιν τῶν στοιχείων τῶν, καὶ εἶναι ἐν γένει *ἰσολογισμοὶ διπλοῦ σκοποῦ* (καθορισμοῦ ἀποτελέσματος καὶ περιουσίας). Οἱ ἰσολογισμοὶ περιουσίας εἶναι κυρίως ἔκτακτοι ἰσολογισμοί. Οὗτοι συνήθως προκύπτουν δευτερογενῶς ἐξ ἑνὸς τακτικοῦ ἰσολογισμοῦ. Ἡ ἀποτίμησις τούτων δὲν διέπεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς προνοίας (ἥτις διέπει τοὺς ἰσολογισμοὺς ἀποτελέσματος), ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι προσανατολισμένη πρὸς τὴν τρέχουσαν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς περιουσίας. *Εἰδικὴ περιπτώσις τῶν ἰσολογισμῶν περιουσίας εἶναι ὁ ἰσολογισμὸς τῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως* ἢ ἰσολογισμὸς τῆς (πλήρους περιουσίας ἢ τῆς) περιουσίας ὡς ἐκφράσεως τῆς συνολικῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅστις δέον νὰ περιλαμβάνῃ, πλὴν τῆς περιουσίας ἰσολογισμοῦ ὡς ἀξίας τῶν καθ' ἕκαστον περιουσιακῶν στοιχείων, καὶ τὴν ἀξίαν τῆς φήμης καὶ πελατείας. Τόσον οἱ ἰσολογισμοὶ καθορισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος (Erfolgsermittlungsbilanzen) ὅσον καὶ οἱ ἰσολογισμοὶ καθορισμοῦ τῆς περιουσίας (Statusbilanzen) εἶναι *ἰσολογισμοὶ καὶ δὴ ἰσοζύγια ὑπολοίπων* (Beständebilanzen). Πρὸς τὰ ἰσοζύγια ὑπολοίπων ἀντιπαράτιθενται συνήθως τὰ *ἰσοζύγια κινήσεων* (Bewegungsbilanzen) *Εἰ πλέον, πρὸς τὸν ἰσολογισμὸν ὡς ἰσοζύγιον ὑπολοίπων ἀντιπαράτιθεται ἐνίοτε ὁ ἐξισωμένος λογαριασμὸς Κερδοζημιῶν, ὡς ἰσοζύγιον κινήσεως. Ὁ ἐξισωμένος λογαριασμὸς Κερδοζημιῶν καλεῖται ἐνίοτε καὶ « ἰσοζύγιον ἢ ἰσολογισμὸς ἀποτελέσματος *ὑπὸ εὐρεῖαν ἔννοίαν* ». *Αναλόγως δὲ τῶν ἐν τῷ λογαριασμῷ Κερδοζημιῶν ἀντιπαράτιθεμένων κινήσεων ἀξιῶν ὁ λογαριασμὸς οὗτος διακρίνεται εἰς ἰσοζύγιον κύκλου ἐργασιῶν (Umsatzbilanz) ἢ ἰσοζύγιον παραγωγῆς (Leistungsbilanz). Εἰς τὸ ἰσοζύγιον κύκλου ἐργασιῶν ἀντιπαράτιθενται τὰ ἔσοδα πωλήσεων πρὸς τὸ συνολικὸν κόστος πωλήσεων. Εἰς τὸ ἰσοζύγιον παραγωγῆς ἀντιπαράτιθενται αἱ πρόσοδοι πρὸς τὰς δαπάνας τῆς περιόδου. Αἱ συνολικαὶ πρόσοδοι προσσυσζάνονται μὲ τὰς αὐξήσεις τῶν ἀποθεμάτων καὶ ἐλαττοῦνται μὲ τὰς μειώσεις τούτων.

10) *Αναλόγως τῆς μορφῆς τῆς συγκεφαλαιώσεως τῶν καθ' ἕκαστον ἰσολογισμῶν εἰς μείζονας μονάδας ἰσολογισμῶν διακρίνονται: *Στατιστικῆς περιλήψεως ἰσολογισμοὶ* (Sammelbilanzen), οἵτινες εἶναι στατιστικῆς ἀθροίσεως ἰσολογισμοὶ νομικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἀνεξαρτήτων ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἔχουν κοινὰ συμφέροντα. Ἡ πληροφοριοδοτικὴ ἀξία τούτων εἶναι μικρά, διότι δὲν ἔχουν συνήθως οὔτε τὸ αὐτὸ σχέδιον λογαριασμῶν οὔτε τὴν αὐτὴν μέθοδον ἀποτιμήσεως. *Κοινοὶ ἢ κλαδικοὶ ἰσολογισμοὶ* (Gemeinschaftsbilanzen), οἵτινες εἶναι ἐπίσης ἀθροιστικῶς προκύπτοντες ἰσολογισμοὶ νομικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἀνεξαρτήτων μονάδων, αἵτινες ὅμως ἀνήκουν εἰς μίαν στενωτέραν συγδέσεως κοινότητα συμπερόντων. Ἡ πληροφοριοδοτικὴ ἀξία τῶν προϋποθέτει τὴν ἀνοπαξίαν ἁμοιβαίων συμμετοχῶν καὶ συναλλαγῶν, ἐπὶ πλέον δὲ ὁμοιόμορφον σχέδιον λογαριασμῶν, ὁμοιόμορφον σύνθεσιν ἰσολογισμῶν, ἐνιαίαν μέθοδον ἀποτιμήσεως καὶ ἐνιαίαν χρονικὸν σημεῖον συντάξεως ἰσολογισμῶν. **Ἐνοποιημένοι ἰσολογισμοὶ* (Konsolidierten Bilanzen) εἶναι οἱ προκύπτοντες ἐκ τῆς συγκεφαλαιώσεως πλειόνων καθ' ἕκαστον ἰσολογισμῶν νομικῶς ἀνεξαρτήτων ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ὅμως οἰκονομικῶς ἀνήκουν εἰς ἓν συγκρότημα. Ὁ ἐνοποιημένος ἰσολογισμὸς εἶναι ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ συγκροτήματος. Ὡς πρὸς τὴν πληροφοριοδοτικὴν ἀξίαν τῶν ἐνοποιημένων ἰσολογισμῶν ἰσχύουν αἱ αὐταὶ μὲ τοὺς κλαδικοὺς ἰσολογισμοὺς προϋποθέσεις. Τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν ἐνοποιημένων ἰσολογισμῶν εἶναι ὁ πρὸ τῆς

ισολογισμὸς διπλοῦ σκοποῦ, μὲ πρωτεύοντα σκοπὸν τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀποτελέσματος¹.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 41 τοῦ Ν. 2190 ἢ Α.Ε.: «Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας της ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἀπογραφὴν. Τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν ὑπέχει καὶ εἰς τὸ τέλος πάσης ἐταιρικῆς χρήσεως.....». Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Α.Ε., καθορίζεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 42α, καθ' ὃ:

«1. Ὁ ἰσολογισμὸς δέον νὰ εἶναι συντεταγμένος μετ' ἀπολύτου σαφηνείας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ εὐκόλως καὶ ἀσφαλῶς ἡ ἀληθὴς οικονομικὴ κατάσταση τῆς ἐταιρείας.

2. Δέον νὰ ἐμφανίζῃ κεχωρισμένως τὰ κατωτέρω στοιχεῖα, ἐκτὸς ἐὰν εἰδικὸς κλάδος τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπαιτῇ ἰδιαιτέραν διαρρυθμίσιν τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἥτις ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον ν' ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἐπομένοις ὀριζόμενα.

Εἰς τὸ σκέλος τοῦ Ἐνεργητικοῦ:

α) Τὰ πάγια περιουσιακὰ στοιχεῖα κατὰ τὰς ἐξῆς διακρίσεις: Γήπεδα, κτίρια, μηχανήματα καὶ μηχανικὰ ἐγκαταστάσεις, μέσα μεταφορᾶς, ἐργαλεῖα καὶ ὄργανα, ἔπιπλα καὶ σκεύη, ἄλλα ἀγαθὰ καὶ δικαιώματα (διπλώματα εἰρεσιτεχνίας, σήματα, διοικητικὰ ἢ ἄλλης φύσεως παραχωρήσεις κ.λ.π.).

Μετοχαὶ καὶ ἐταιρικὰ μερίδες, μακροπρόθεσμοι ἀπαιτήσεις (πέραν τοῦ ἔτους) καὶ πᾶν ἕτερον περιουσιακὸν στοιχεῖον προωρισμένον παγίως διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐταιρείας.

καταρτίσεώς των συμφηφισμὸς ἐκείνων τῶν κονδυλίων τῶν καθ' ἕκαστον ἰσολογισμῶν, ἅτινα προκύπτουν ἐκ τῶν μεταξὺ τῶν ἐταιρειῶν τοῦ συγκροτήματος σχέσεων (χρεαπαιτήσεων, συμμετοχῶν). Τέλος, οἱ *συνολικοὶ ἰσολογισμοὶ* (μιᾶς ἐπιχειρήσεως) δύνανται νὰ περιλαμβάνουν *μερικοὺς ἰσολογισμοὺς ἐργοστασίων, ὑποκαταστημάτων κ.τ.τ.*

11) Ἀπὸ ἀπόψεως θεωρίας τῆς οικονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων διακρίνονται:

Στατικοὶ ἰσολογισμοὶ	—	Στατικὴ ἀποφίς Nicklisch
	—	Ὀνομαστικὴ ἀποφίς Rieger
	—	Ὀλικὴ ἀποφίς Le Coutre
Δυναμικοὶ ἰσολογισμοὶ	—	Δυναμικὴ ἀποφίς Schmalenbach
	—	Χρηματοοικονομικὴ ἀποφίς Wall
	—	Εὐδύναμος ἀποφίς Sommerfeld
	—	Ταμειακὴ ἀποφίς Erich Kossiol
Ὀργανικὸς ἰσολογισμὸς	→	Ὀργανικὴ ἀποφίς Schmidt

1. Ὁ διάσημος Γερμανὸς καθηγητὴς, εἰδικὸς ἐπὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐταιρειῶν, Alfred Huesk, ἐνθ' ἄν., σελ. 160, χαρακτηρίζει ἔτι εἰδικώτερον τὸν ἰσολογισμὸν χρήσεως τῶν Α.Ε. ὡς «Gewinnverteilungsbilanz», ἧτοι *ἰσολογισμὸν διανομῆς κερδῶν*.

β) *Τὰ κυκλοφοροῦντα περιουσιακὰ στοιχεῖα* κατὰ τὰς ἐξῆς διακρίσεις :

1. Ἐνσώματα ἀγαθά, πρῶται ὕλαι καὶ ὕλικά, προϊόντα ἡμικατεργα-
σμένα, ἐμπορεύματα (προϊόντα ἔτοιμα), ὑποπροϊόντα, ὕλικά συσκευασίας,
ἐμπορεύματα παρὰ τρίτοις ἢ καθ' ὁδόν, καύσιμοι ὕλαι.

2. Εἰσπρακτέαι ἀξίαι, ἀπαιτήσεις βραχυπρόθεσμοι, ἀπαιτήσεις κατὰ
πελατῶν, ἀνταποκριτῶν, πρακτόρων, ἐκ προκαταβολῶν πρὸς τρίτους, ἐκ
χρεωστῶν διαφόρων, συναλλαγματικαὶ καὶ γραμμάτια εἰσπρακτέα, ἀξίαι
πρὸς εἰσπραξίν, ἀποθετήρια, χρεώγραφα, μεταβατικοὶ λογαριασμοὶ Ἐνερ-
γητικοῦ, ἔξοδα ἐπομένης χρήσεως καὶ πᾶν ἕτερον περιουσιακὸν στοιχεῖον
ταξείας κυκλοφορίας.

γ) *Τὰ διαθέσιμα περιουσιακὰ στοιχεῖα* κατὰ τὰς ἐξῆς διακρίσεις : Τρά-
πεζαι (λογαριασμοὶ ὄψεως καὶ βραχυπρόθεσμοι), ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα
(διαθέσιμον), Ταμεῖον, τοκομερίδια ληξιπρόθεσμα καὶ πᾶν ἕτερον περιου-
σιακὸν στοιχεῖον ἀσφαλοῦς καὶ ἀμέσου ρευστοποιήσεως.

δ) *Τὸ χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τοῦ λογαριασμοῦ* « Ἀποτελέσματα Χρή-
σεως » τῶν παρελθουσῶν χρήσεων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς κλειομένης τοιαύτης
ἀφ' ἑτέρου.

Εἰς τὸ *σκέλος τοῦ Παθητικοῦ* :

α) *Τὸ κεφάλαιον καὶ τὰ ἀποθεματικά* κατὰ τὰς ἐξῆς διακρίσεις :

Μετοχικὸν κεφάλαιον, μνημονευομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν καὶ
τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκάστης μετοχῆς, διαφορὰ ἐκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ-
τὸ ἄριτον, ἀποθεματικά Καταστατικοῦ, εἰδικὰ ἀποθεματικά φορολογικῶν
διατάξεων, πιστωτικὴ διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς ἰσολογισμοῦ καὶ πᾶν
ἕτερον στοιχεῖον Παθητικοῦ συνιστῶν πρόσθετον ἴδιον Κεφάλαιον.

β) *Αἱ προβλέψεις δι' ὑποτίμησιν* στοιχείων Ἐνεργητικοῦ (ἔφ' ὅσον
δὲν φέρονται ἀφαιρετικῶς ἐκ τῶν οἰκείων στοιχείων) καὶ *αἱ προβλέψεις*
δι' ὑπερτίμησιν στοιχείων Παθητικοῦ.

γ) *Αἱ ὑποχρεώσεις* κατὰ τὰς ἐξῆς διακρίσεις :

Μακροπρόθεσμοι, ἐν αἷς καταχωρίζονται αἱ ἐξ ὁμολογιῶν καὶ λοιπαί,
πρόθεσμίας ὑπερβαινούσης τὸ ἔτος, βραχυπρόθεσμοι ἐν αἷς καταχωρίζονται
πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρείας, ἀπαραιτήτως διακρινόμεναι κατ'
εἶδος, κρατήσεις ὑπὲρ τρίτων παλαιῶν χρήσεων, κρατήσεις ὑπὲρ τρίτων
κλειομένης χρήσεως, μερίσματα πληρωτέα, μεταβατικοὶ λογαριασμοὶ Παθη-
τικοῦ (ἔσοδα ἐπομένης χρήσεως), ἀναγράφονται ἰδιαίτερος.

δ) *Τὸ ἀπομένον ἀδιάθετον ὑπόλοιπον τῶν καθαρῶν κερδῶν.*

Οἱ λογαριασμοὶ τάξεως, ἀναλυόμενοι εἰς ἀπεικονίζοντας : α) ἄλλότρια

περιουσιακά στοιχεία και β) ἀμφοτεροβαρείς συμβάσεις, παρατίθενται παρὰ πόδας τοῦ Ἴσολογισμοῦ »¹.

1. Παραθέτομεν κατωτέρω τὴν κατὰ τὴν ἰσχύουσαν Γερμανικὴν νομοθεσίαν διάρθρωσιν τοῦ Ἴσολογισμοῦ χρήσεως τῶν Α.Ε. (*Ordnung Dr. Heinrich Knohl, Bilanzkunde, Wiesbaden 1964, σελ. 66):

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

I. *Μέτοχοι* (ἀπαιτήσεις κατὰ μετόχων δι' εἰσφοράς εταιρικοῦ κεφαλαίου).

II. *Πάγια περιουσία :*

A. *Υλικά πάγια καὶ ἄλλοι ἀξίαι :*

1. Γήπεδα μετὰ κτισμάτων ἐργοστασίου ἢ γραφείων.
2. Γήπεδα μετὰ κτισμάτων κατοικίας.
3. Γήπεδα ἄνευ κτισμάτων.
4. Κτίσματα ἐπὶ ἀλλοτριῶν γηπέδων.
5. Μηχανήματα καὶ μηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις.
6. *Επιπλα καὶ σκευὴ ἐργοστασίου ἢ γραφείων.
7. Πάγια ὑπὸ κατασκευὴν καὶ προκαταβολαὶ διὰ πάγια.
8. *Ἐκχωρήσεις, διπλώματα εὐρεσιτεχνίας κλπ. παραπλήσια δικαιώματα.

B. *Χρηματοοικονομικὰ πάγια :*

1. Συμμετοχαί.
2. *Ἀξιόγραφα παγίας περιουσίας μὴ ἀνήκοντα εἰς Β. 1.
3. Χορηγήσεις (δάνεια) διαρκείας μείζονος τῶν τεσσάρων ἐτῶν.

III. **Αποθέματα :*

1. Πρώται, βοηθητικαὶ καὶ λειτουργίας ὕλαι.
2. *Ημικατεργασμένα προϊόντα.
3. *Ετοιμα προϊόντα καὶ ἐμπορεύματα.

IV. **Ἔτερα περιουσιακά στοιχεία :*

1. Δοθεῖσαι προκαταβολαὶ (ἐφόσον δὲν ἀνήκουν εἰς II Α. 7).
2. Πελάται.
3. Γραμμάτια εἰσπρακτέα.
4. *Επιταγαὶ εἰσπρακτέα.
5. Ὑπόλοιπον Ταμείου καὶ καταθέσεις ὅπως εἰς ὁμοσπονδιακὰς Τραπεζάς.
6. Καταθέσεις εἰς Πιστωτικὰ Ἰδρύματα.
7. *Ἀξιόγραφα (μὴ ἀνήκοντα εἰς 3, 4, 8, 9 ἢ εἰς II. Β.).
8. *Ἴδιαι μετοχαὶ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τῶν ἀξίων.
9. Μερῖδια ἐπὶ μιᾶς ἰθυνούσης κεφαλαιουχικῆς εταιρείας μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τῶν ἀξίων.
10. Ἀπαιτήσεις κατὰ εταιρειῶν τοῦ συγκροτήματος (ἐξηρημένων εἴτε ἰθυνοῦσῶν).
11. Ἀπαιτήσεις ἐκ πιστώσεων πρὸς μέλη τοῦ Δ.Σ. ἢ *Ε(ποπτικοῦ) Σ(υμβουλίου). [Ἐν Γερμανίᾳ ὁ νόμος περὶ Α.Ε. προβλέπει καὶ Ε.Σ.].
12. *Ἔτερα περιουσιακά στοιχεία.

V. *Προσωρινοὶ λ/σμοί.*

VI. *Ζημίαι Ἴσολογισμοῦ.*

5.2. Γενικαὶ ἀρχαὶ διέπουναι τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ τέλους χρήσεως τῶν Α.Ε.¹

Ἡ ἡμετέρα φορολογικὴ καὶ ἐμπορικὴ νομοθεσία, ἰδίως δὲ ὁ περὶ Α.Ε. νόμος, χαράσσουν τὰς διεπούσας τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ τέλους χρήσεως τῶν Α.Ε. γενικὰς ἀρχάς. Αὗται εἶναι :

1. Ἡ ἀρχὴ τῆς σαφηνείας τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἣτις διατυποῦται εἰς τὴν § 1 τοῦ ἄρθρου 42α καὶ σημαίνει τὴν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὀνομασίαν, διάρθρωσιν καὶ ταξινόμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ, ὥστε οὗτος νὰ κατανοῆται (οὐ μόνον ἀπὸ τοὺς ἐξειδικευμένους καὶ ἐμπειρογνώμονας λογιστάς, ἀλλὰ) καὶ ἀπὸ τοὺς ἔχοντας συνήθεις καὶ γενικὰς γνώσεις ἐπὶ τῆς τεχνικῆς ἐνὸς ἰσολογισμοῦ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἰδικώτερον σημαίνει :

α) Σαφῆ καὶ ἀπαρερμήνευτον χαρακτηρισμὸν (ὀνοματοδότησιν, τιτοδότησιν) τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ, συμφωνοῦντα πρὸς τὸ ἀντίστοιχον περιεχόμενον τούτων.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

I. Ἐταιρικὸν κεφάλαιον.

II. Ἐμφανῆ ἀποθεματικά :

1. Νόμιμα ἀποθεματικά.
2. Ἐλεύθερα ἀποθεματικά.

III. Διορθωτικοὶ (ἀντίθετοι) λ/σμοί.

IV. Προβλέψεις :

1. Προβλέψεις διὰ ταμεία συντάξεων.
2. Μακρόχρονοι προβλέψεις.
3. Ἐτεροι προβλέψεις.

V. Χρέη, διαρκείας ἄνω τῶν τεσσάρων ἐτῶν :

1. Δάνεια ληφθέντα.
2. Χρέη πρὸς πιστωτικὰ ἰδρύματα.
3. Λοιπαὶ ὑποχρεώσεις.

VI. Ἐτερα χρέη :

1. Προμηθευταί.
2. Γρ/τια πληρωτέα.
3. Ὑποχρεώσεις πρὸς πιστωτικὰ ἰδρύματα (μὴ ἀνήκουσαι εἰς V).
4. Ληφθεῖσαι προκαταβολαί.
5. Ὑποχρεώσεις πρὸς ἐταιρείας τοῦ συγκροτήματος (ἰθυνοῦσας ἢ ἐξηρητημένας).

VII. Προσωρινοὶ λ/σμοί.

VIII. Κέρδη ἰσολογισμοῦ.

1. Prof. Dr. E. Heinen, ἐνθ' ἄν., σελ. 65 κ.έ. Prof. Dr. Dr. h.c. Dr. h.c. Erich Kosiol, Buchhaltung und Bilanz, Berlin 1964, σελ. 129 κ.έ. Prof. Dr. K. Mellerowicz, ἐνθ' ἄν., σελ. 57 κ.έ.

β) Σαφή διάρθρωσιν καὶ ταξινόμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ βάσει τῶν ἐνδεικνυομένων κριτηρίων¹ κατὰ ὁμοιογενεῖς ομάδας.

γ) Ἐνεῦ συμψηφισμῶν καὶ ἀφαιρέσεων μικτὴν (brutto) ἀντιπαράθεσιν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ [ἐν περιπτώσει δὲ μιᾶς κατόπιν συμψηφισμῶν καθαρῶς (netto) παραθέσεως στοιχείων, ἦν τυχὸν ἐπέτρεψεν ὁ νομοθέτης, ἀπαιτοῦνται πρόσθετοι ἐπεξηγηματικαὶ παρατηρήσεις].

Βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς σαφηνείας ἀπαγορεύονται τόσον αἱ, ἐπὶ τῆς αὐτῆς σελίδος τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἀθροίσεις ἀνομοιογενῶν καὶ ἑτεροειδῶν κονδυλίων (ἄρθρον 42γ § 4 ἔδαφ. β π.χ. τῶν κονδυλίων « πρῶται ὑλαι » καὶ « ἔτοιμα προϊόντα » ἢ τῶν κονδυλίων « ἀποθεματικά » καὶ « προβλέψεις »), ὅσον καὶ αἱ μεταξὺ διαφόρων σελίδων τοῦ ἰσολογισμοῦ ἀφαιρέσεις καὶ συμψηφισμοὶ (ἄρθρον 42γ § 4 ἔδαφ. γ., καθ' ὃ « Ἀπαγορεύεται ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ὁ συμψηφισμὸς στοιχείων ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ὁμοειδῶν ἢ μὴ καὶ ἢ ἐν αὐτῷ ἐμφάνις μόνον τῆς μεταξὺ τούτων διαφορᾶς », ὡς π.χ. συμψηφισμοὶ ἀπαιτήσεων καὶ ὑποχρεώσεων).

Ἡ ἀρχὴ τῆς σαφηνείας ἀφορᾷ τόσον τὸν ἰσολογισμὸν ὅσον καὶ τὸν λ/σμὸν ἀποτελέσματα χρήσεως (ἄρθρα 42β §§ 1 καὶ 2 καὶ 42γ § 4 ἔδαφ. α καὶ β)².

2. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσολογισμοῦ διατυποῦται εἰς τὴν § 1 ἔδαφ. α τοῦ ἄρθρου 43, καθ' ὃ « ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ἀναγράφονται τὰ

1. Τὰ σπουδαιότερα κριτήρια διὰ τὴν ταξινόμησιν καὶ διάρθρωσιν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ εἶναι :

1) Ἡ ρευστότης (π.χ. Πάγια καὶ κυκλοφοροῦντα ἐνεργητικά, Μακροπρόθεσμα καὶ βραχυπρόθεσμα παθητικά).

2) Τὸ εἶδος τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ὡς πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν. (π.χ. μετρητά, ἀπαιτήσεις, ἐμπορεύματα, μηχανήματα κλπ.).

3) Ὁ, ἐν τῇ ἐπιχείρησει, σκοπὸς τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ (π.χ. Περιουσία ἐξω-ἐπιχειρησιακὴ καὶ ἐπιχειρησιακὴ καὶ δὴ δρῶσα ἢ ἐφεδρική κ.τ.τ.).

4) Αἱ συνθήκαι ἰδιοκτησίας (π.χ. ἴδια καὶ ξένα περιουσιακά στοιχεία ἢ ἐλεύθερα καὶ βεβαρημένα).

5) Αἱ δυνατῶτατες ἐκποιήσεως (π.χ. εὐχεροῦς ἢ δυσχεροῦς ἐκποιήσεως μὲ καθορισμὸν πιθανοῦ χρόνου ἐκποιήσεως).

Διὰ τὸν ἰσολογισμὸν τέλους χρήσεως σπουδαῖα εἶναι τὰ 1 καὶ 2 κριτήρια. Ἡ ταξινόμησις διέρχεται συνήθως τρεῖς φάσεις. Κατὰ τὴν πρώτην καθορίζομεν τὰ μεμωμένα στοιχεῖα τοῦ ἰσολογισμοῦ, π.χ. ἐργαλεία, αὐτοκίνητα. Κατὰ τὴν δευτέραν σχηματίζομεν ομάδας, π.χ. ὑλικά πάγια, αὔλα πάγια ἢ καὶ κυρίας ομάδας, π.χ. πάγια, κυκλοφοροῦντα. Κατὰ τὴν τρίτην φάσιν καθορίζομεν τὴν ἐνὸς τῶν ὁμᾶδων διαδοχικὴν σειράν τῶν στοιχείων.

2. Τὴν ἀρχὴν τῆς σαφηνείας καὶ τῆς σαφοῦς πληροφροδοτήσεως ὑπηρετεῖ καὶ ἡ διάταξις τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 42γ, καθ' ἣν « Ὁ ἰσολογισμὸς, καὶ ὁ λογαριασμὸς « Ἀποτελέσματα Χρήσεως » καταρτίζονται εἰς δύο τοῦλάχιστον στήλας, παρατιθεμένων τῶν ἀντιστοιχῶν ὁμοειδῶν κονδυλίων, κλειομένης καὶ παρελθούσης χρήσεως ».

περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας κατά την *ἀξίαν*, ἣν ἔχουσιν *ἐν τῷ χρόνῳ τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ*». Οὕτω ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθείας ἀφορᾷ κυρίως τὸ ἀκανθῶδες θέμα τῆς *ἀποτιμήσεως*. Εἰς τὸ θέμα ὅμως τῆς ἀποτιμήσεως, κατὰ τε τὸ δίκαιον καὶ κατὰ συνήθειαν, ὁ ἐτήσιος ἰσολογισμὸς ἀντὶ τῆς ἀπολύτου καὶ *ἀντικειμενικῆς* ἀληθείας καὶ ἀκριβείας ἐπιδιώκει τὴν σχετικὴν καὶ *ὑποκειμενικὴν* ἀλήθειαν καὶ ἀκριβειαν, ἥτις ἀρκεῖται εἰς τὸ μέτρον τῶν νομικῶν διατάξεων.

Τοῦτο δὲ διότι καὶ αὐτὸς ὁ φορολογικὸς νόμος προτρέπει ἐνίοτε τὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν δημιουργίαν ἀφανῶν ἀποθεματικῶν (ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς χαμηλοτέρως τιμῆς μεταξὺ τιμῆς κτήσεως καὶ τρεχούσης τιμῆς εἰς τὴν ἀποτίμησιν τῶν ἀποθεμάτων, ἐφαρμογὴ ὑπεραποσβέσεων κ.τ.τ.). Ἰσολογισμοὶ σχετικῶς ἀπολύτου ἀληθείας καὶ ἀκριβείας εἶναι οἱ συντασσόμενοι συμφώνως πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ ὀργανικοῦ ἰσολογισμοῦ, ὡς καὶ οἱ κατὰ περιπτώσεις συντασσόμενοι ἔκτακτοι τοιοῦτοι, π.χ. ἰσολογισμοὶ ἀναπροσαρμογῆς, ἐκκαθαρίσεως, πτωχεύσεως κ.τ.τ.

Εἰδικώτερον ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθείας ἀπαιτεῖ:

α) Οὐχὶ ἐσφαλμένην ἢ τυχόν ἐλλιπῆ καὶ μὴ πλήρη ἐμφάνισιν (τῶν δαπανῶν καὶ) τῶν μενόντων ὑπολοίπων τῶν λογαριασμῶν ἰσολογισμοῦ.

β) Ἀποκλεισμόν:

βα) λαθῶν ἐν τῇ λογιστικῇ, ἥτις εἶναι ἡ ρίζα τοῦ ἰσολογισμοῦ.

ββ) νοθεῶν ἐν τῷ ἰσολογισμῷ (π.χ. ὑπερτιμήσεων ἐνεργητικοῦ ἢ ὑποτιμήσεων παθητικοῦ, ἢ ἔνταξιν προβλέψεων εἰς τὰ ἀποθεματικά).

βγ) ἀποκρύψεων ἐν τῷ ἰσολογισμῷ (π.χ. δυσμενεστέρα ἐμφάνισις τοῦ ἰσολογισμοῦ διὰ δημιουργίας ἀφανῶν ἀποθεματικῶν).

βδ) Λαθῶν καὶ δὴ ἐσφαλμένων ἐκτιμήσεων, λόγῳ μὴ λήψεως ὑπ' ὄψιν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀφορᾷ μὴ ἠθελή-μένα ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως σφάλματα.

Συμπληρωματικὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀληθείας εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς *πληρό-τητος*. Ἡ ἀρχὴ τῆς πληρότητος τῶν ἰσολογισμῶν ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ ἰσολογισμὸς παρέχῃ π.χ. συμπληρωματικά στοιχεία ὡς *πρὸς τὰς ἐνδε-χομένας ὑποχρεώσεις*, αἵτινες συνήθως ἀπεικονίζονται συλ-λήβδην ἐντὸς τῶν λ/σμῶν *τάξεως*. Οὕτω ἐνδείκνυνται διευκρινητικαὶ παρα-τηρήσεις ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν τοιούτων ἐνδεχομένων ὑποχρεώσεων, ἀδια-φόρως τῆς καλύψεως των δι' ἰσοπόσων ἀπαιτήσεων. Τὴν ἀρχὴν τῆς πληρό-τητος ὑπηρετεῖ καὶ ἡ διάταξις τῆς § 2 τοῦ ἀρθροῦ 42γ, καθ' ἣν « προκειμέ-νου περὶ περιουσιακῶν ἀκίνητοποιημένων στοιχείων, ἐφ' ὧν ὑφίστανται ἐμπράγματα βάρη, δέον ὅπως ἡ ἀναφορὰ τούτων γίνηται κατὰ τρόπον δηλωτικὸν τοῦ ἐμπραγμάτου βάρους ».

3. Ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμοιογενείας καὶ συνεχείας τῶν ἰσολογισμῶν. Αὕτη σημαίνει: 1) Διαφύλαξιν τῆς ὁμοιογενείας¹ τῶν ἰσολογισμῶν, ἥτοι ἀποφυγὴν αὐθαιρέτων ἀλλαγῶν εἰς τὴν τυπικὴν καὶ ἀντικειμενικὴν διάρθρωσιν καὶ συγκρότησιν τῶν ἰσολογισμῶν. Τυπικῶς πρέπει νὰ συμπίπτουν οἱ τίτλοι καὶ αἱ ὀνομασίαι τῶν κονδυλίων τῶν διαδοχικῶν ἰσολογισμῶν. Ἀντικειμενικῶς σπουδαῖται συνθῆκαι ὁμοιογενείας εἶναι: α) Τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς συντάξεως τῶν ἰσολογισμῶν. β) Ἡ οὐσιαστικὴ ὁμοιότης τῶν κονδυλίων τῶν ἰσολογισμῶν. γ) Ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον ἀποτίμησις² καὶ δ) Ἡ σταθερότης τῶν νομισματικῶν συνθηκῶν. 2) Διατήρησιν τῆς συνοχῆς καὶ συνεχείας τῶν ἰσολογισμῶν. Διακρίνεται ἡ γενικὴ ἀπὸ τὴν εἰδικὴν συνέχειαν ἰσολογισμῶν.

Ὡς γενικὴ συνέχεια ἰσολογισμῶν νοεῖται ἡ ταυτότης τελικοῦ πρὸς ἀρχικὸν (ἐπομένης χρήσεως) ἰσολογισμῶν, ὡς εἰδικὴ δὲ τοιαύτη νοεῖται ἡ περιλαμβάνουσα:

α) Συνέχειαν εἰς τὴν διάρθρωσιν καὶ διάρθρωσιν τῶν ἰσολογισμῶν = τυπικὴν συνέχειαν.

β) Συνέχειαν εἰς τὴν ἀποτίμησιν τῶν ἰσολογισμῶν = ἀντικειμενικὴν συνέχειαν.

4. Ἡ Ἄρχὴ τοῦ συγκρισίμου τῶν ἰσολογισμῶν.

Αὕτη θεωρεῖται ἰδιαιτέρως σημαντικὴ, διότι τὸ οἰκονομεῖν εἶναι, οὐσιωδῶς, συγκρίνειν καὶ ἐκλέγειν.

Ὁ ἰσολογισμὸς καὶ ὁ λογαριασμὸς Κερδοζημιῶν πρέπει νὰ εἶναι συγκρίσιμα καὶ δὴ ὡς πρὸς: α) τὴν διάρθρωσιν, β) τὴν ἀποτίμησιν καὶ γ) τὸν ἀκριβῆ διακαθορισμὸν τῶν χρονικῶν ὄρων καὶ ἀκριβῆ καταλογισμὸν τῶν δαπανῶν καὶ προσόδων τῆς ἐκάστοτε περιόδου.

5. Ἄρχὴ τῆς προνοίας καὶ συντηρητικότητος.

Αὕτη συγκρούεται πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς σαφηνείας καὶ ἀληθείας καί:

α) Ἐπανερχεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς χαμηλοτέρης τιμῆς.

β) Ἐπιτρέπει τὴν δημιουργίαν ἀφανῶν ἀποθεματικῶν.

Συμπληρωματικὴ τῆς ἀρχῆς τῆς προνοίας εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς πραγματοποιοῦσιν. Κατ' αὐτὴν δέον νὰ ἐμφανίζωνται μόνον τὰ πραγματοποιούμενα κέρδη, ἐνῶ ὡς πρὸς τὰς ζημίας ὑφίσταται ὑποχρέωσις ἐμφανίσεως καὶ τῶν μῆπω πραγματοποιηθεισῶν (καὶ ἀπλῶς πιθανολογουμένων) τοιούτων.

1. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς εἰς τοὺς διαδοχικοὺς ἰσολογισμοὺς ὁμοιογενείας. Ἡ, εἰς τὸν αὐτὸν ἰσολογισμῶν, ὁμοιογένεια στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς σαφηνείας.

2. Ὅρα καὶ ἀρθρ. 37 § 1 ἔδαφ. δ ὡς πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἐλεγκτῶν νὰ διαπιστώνουν τυχὸν τροποποίησιν τῆς μεθόδου τῆς ἀπογραφῆς (καὶ ἄρα καὶ τῆς ἀποτιμήσεως).

6. 'Η ἀρχὴ καθ' ἣν ὁ ἰσολογισμὸς δέον νὰ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ λ/σμοῦ «ἀποτελέσματα χρήσεως».

Αὕτη διατυπῶνται ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 42β, καθ' ὃ «ὁ λ/σμὸς ἀποτελέσματα χρήσεως, ὅστις δέον ἀπαραιτήτως¹ νὰ ἀκολουθῆ τὸν ἰσολογισμόν, ὀφείλει...».

Τελικῶς πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι ἐπειδὴ ἡ ρίζα τοῦ ἰσολογισμοῦ εἶναι ἡ λογιστικὴ, ἡ τήρησις τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ προϋποθέτει καὶ ἀντίστοιχον ὀργάνωσιν ταύτης.

5.3. 'Η ἀποτίμησις τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Α.Ε.

Αἱ ρυθμίζουσαι τὴν ἀποτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ διατάξεις, ἀφορῶσαι ἰδιαίτατα τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἰσολογισμοῦ ἔχουν μεγίστην πρακτικὴν σπουδαιότητα διὰ τὴν κατάρτισιν τούτου. 'Η ἐφηρμοσμένη ἀποτίμησις εἶναι τριῶν εἰδῶν καὶ δὴ:

1. Ἀποτίμησις συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ φορολογικοῦ δικαίου.

2. Ἀποτίμησις συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου.

3. Ἀποτίμησις συμφώνως πρὸς τὰς ἀγορανομικὰς (κοστολογικὰς) διατάξεις.

Οἷονεὶ δὲ διεθνῆς τυγχάνει τὸ φαινόμενον τῆς ἀλληλοσυγκρούσεως τῶν ἐκ τῶν τριῶν ὡς ἄνω πηγῶν προερχομένων διατάξεων ἀποτιμήσεως, μὴ ἐπιτευχθέντος μέχρι τοῦδε ἐνὸς ἐνοποιημένου δικαίου ἀποτιμήσεως λόγῳ κυρίως τῆς ἐπιμονῆς τῶν ἑκασταχοῦ ἀντιστοίχων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑφισταμένων διακεκριμένων προτύπων ἀποτιμήσεως. Σημαντικαὶ διὰ τὴν παρ' ἡμῶν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ εἶναι ἡ φορολογικὴ ἀποτίμησις τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἣτις περιέχεται κυρίως εἰς τὸν Κ.Φ.Σ. (ἀρθρον 22) καὶ ἡ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, ἀποτίμησις ἣτις περιέχεται κυρίως εἰς τὸν Ν. 2190 περὶ Α.Ε. (ἀρθρον 43)².

1. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως Α.Ε., αἵτινες ἀδρανοῦσιν ἤδη ἀπὸ τῆς συστάσεώς των, οὐδόλως κινεῖται ὁ λ/σμὸς «ἀποτελέσματα χρήσεως», ὅποτε καὶ δὲν πρέπει νὰ συνιστᾷ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τοῦ ἰσολογισμοῦ.

2. Αἱ ἐκ τοῦ νόμου περὶ Α.Ε. πηγάζουσαι περὶ ἀποτιμήσεως διατάξεις σκοποῦσι τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κινδύνου συντάξεως ἐνὸς ἀνακριβοῦς ἐν γένει ἰσολογισμοῦ καὶ δὴ ἐνὸς ἰσολογισμοῦ δεικνύοντος μίαν οἰκονομικὴν κατάστασιν τεχνικῶς καλὴν ἢ τεχνητῶς χειροτέραν τῆς πραγματικῆς τοιαύτης. Εἰς τὸ θέμα τῆς ἀποτιμήσεως ὁ νομοθέτης εὐρίσκειται ὄντως πρὸ ἐνὸς διλήμματος Ἐὰν εὐνοήσῃ τὴν τεχνητῶς καλυτέραν ἐμφάνισιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ἐπιχει-

Παραθέτομεν κατωτέρω ἓνα συνοπτικώτατον συγκριτικὸν πίνακα τῶν σπουδαιότερων, ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ, περιπτώσεων τῆς « φορολογικῆς » καὶ « ἐμπορικῆς » ἀποτιμήσεως¹.

Διατάξεις ἀποτιμήσεως

Κατὰ τὸ Φορολογικὸν Δίκαιον	Κατὰ τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον
-----------------------------	---------------------------

I. ΠΑΓΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

Γήπεδα, οἰκοδομαί, μηχανήματα καὶ μηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις, ἐργαλεῖα, ἔπιπλα καὶ σκευὴ κ.λ.π. ὑ λ ι κ ἄ π ἄ γ ι α, διπλώματα εὐρεσιτεχνίας, σήματα, ἔπωνυμιαί κ.λ.π. ἄ ὕ λ α π ἄ γ ι α, ὡς καὶ ἔξοδα μελετῶν ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως, ἔξοδα ἀξήσεως κεφαλαίου, ἔξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν κ.λ.π. ἔ ξ ο δ α ἐ γ κ α τ α σ τ ἄ σ ε ω ς.

I. « Τὰ πάγια περιουσιακὰ στοιχεῖα ἀναγράφονται εἰς τὴν ἀπογραφὴν μὲ τὴν τιμὴν κτήσεως προσηυξημένην κατὰ τὰς δαπάνας βελτιώσεως καὶ μειωμένην κατὰ τὰς νομίμους ἀποσβέσεις » (§ 7 τοῦ ἄρθρ. 22 Κ.Φ.Σ.).

Κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐρμηνεῖαν ἡ τιμὴ κτήσεως περιλαμβάνει τὴν τιμὴν ἀγορᾶς πλεόν τὰ ἔξοδα παραλαβῆς, τὰ ἔξοδα ἐγκαταστάσεως καὶ τοποθετήσεως τῶν παγίων ἔτι δὲ καὶ τὰ ἔξοδα ἐξασφαλίσεως τῆς κυριότητός των (συμβολαιογραφικά, φόροι, τέλη κ.τ.τ.).

Ἐξ ἄλλου ἐπὶ ἰδιοκατασκευῆς παγίων τὴν θέσιν τῆς τιμῆς κτήσεως καταλαμβάνει ἡ τιμὴ κόστους παρα-

I. « Τὰ ἀκίνητα, τὰ οἰκοδομήματα, τὰ μηχανήματα, τὰ πλοῖα καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα, τὰ μὴ προριζόμενα διὰ μεταπώλησιν, ἀλλὰ παγίως διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐτσιρικῆς ἐπιχειρήσεως, δὲν δύναται ν' ἀναγράφονται ἐν τιμῇ ἀνωτέρᾳ τῆς ἀποκτίσεως ἢ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, ἠϋξημένη διὰ τῶν δαπανῶν βελτιώσεων καὶ μειωμένη διὰ τῶν κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον ἀποσβέσεων. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ οἰκοδομημάτων καὶ ἀκινήτων ἐν γένει, εἰς ἃ ἔχει τοποθετηθῆ ἑταιρικὴ περιουσία ἑταιρειῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσι ὡς σκοπὸν, τὴν μεταπώλησιν τοιοῦτων ἀντικειμένων, οὔτε τὴν χρησιμοποίη-

ρῆσεων πιθανῶς θὰ προκαλέσῃ βαρυτέραν φορολόγησιν, τεχνητὴν ὕψωσιν τῶν τιμῶν τῶν μετοχῶν καὶ διανομὴν εἰκονικῶν μερισμάτων. Ἐὰν εὐνόησῃ τὴν τεχνητῶς χειροτέραν ἐμφάνισιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ἐπιχειρήσεων πιθανῶς θὰ προκαλέσῃ ἐκφυγὴν ἐκ τῆς φορολογίας, τεχνητὴν πτώσιν τῆς τιμῆς τῶν μετοχῶν καὶ περιστολὴν εἰς τὴν διανομὴν τῶν μερισμάτων.

1. Ὁ χαρακτὴρ τῶν δύο τούτων εἰδῶν ἀποτιμήσεως εἶναι μᾶλλον ὑποκειμενικός. Μᾶλλον ἀντικειμενικαί εἶναι αἱ ἀπόψεις τῆς κοστολογικῆς ἀποτιμήσεως. Αὐταὶ ὁμως παρ' ἡμῖν ἀφοροῦν μόνον τὰς ὑπὸ ἀγορανομικὸν ἔλεγχον ἐπιχειρήσεις (ἀντικειμένων, παροχῶν καὶ εἰδῶν οὐσιωδῶν ἐν ἐπαρκείᾳ ἢ ἀνεπαρκείᾳ) αἱ δὲ συναφεῖς ἀγορανομικαὶ διατάξεις (Ἐγκύκλιος 128/10.8.51) χρῆζουσιν εἰδικῆς ἐπεξεργασίας, ἵνα ἀνταποκριθῶν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστημονικῆς κοστολογήσεως, καὶ δημιουργήσουσιν σύστημα κοστολογικῆς ἀποτιμήσεως.

γωγής και έγκαταστάσεως του παγίου στοιχείου.

Τέλος επί αναπροσαρμογής Ισολογισμού ή τιμή κτήσεως αντικαθίσταται υπό της *αναπροσηροσμένης* τοιαύτης.

Έξαιρούνται της άποσβέσεως τὰ κοινὰ οικοδομήσιμα γήπεδα (ούχι όμως τὰ τοιαῦτα έκμεταλλεύσεως οία είναι τὰ όρυχεία, μεταλλεία).

Τὰ ἄλλα πάγια άποσβέννυνται μόνον ἐφόσον ἐκήθησαν ἐξ ἀγορᾶς ἢ εἰσογορᾶς (προκειμένου περί εταιρικής έπιχειρήσεως).

Τὰ έξοδα έγκαταστάσεως είναι άποσβέσιμα (§1 περίπτωσις στ' του άρθρου 35 Ν.Δ. 3323/1955).

Όπωςδήποτε φορολογικῶς ἡ άπόσβεσις άσκειται προαιρετικῶς. Ἡ φορολογική νομοθεσία θέτει μόνον άνώτατα (ούχι δὲ καί κατώτατα) όρια συντελεστῶν άποσβέσεως.

Έπίσης φορολογικῶς (*Άρθρ. 35 §1 περίπτ. η' Ν.Δ. 3323/55) πλήν της άποσβέσεως τῶν παγίων έκπίπτει *καί ἡ πρόβλεψις διὰ τὴν ὑφισταμένην καί μὴ πραγματοποιηθεῖσαν ὑποτίμησιν τῶν παγίων* έξαιρέσει της έξ άκινήτων καί πλοίων. Καί τὰ χρεώγραφα έφόσον καλύπτουν έπενδύσεις της έπιχειρήσεως θεωροῦνται πάγια.

σιν αὐτῶν πρὸς παγίαν έκμετάλλευσιν της εταιρικής έπιχειρήσεως» (§1 έδαφ. γ' του άρθρ. 43 του Ν. 2190).

Ἡ διενέργεια άποσβέσεων συμφώνως τῷ Ν. 2190 είναι ὑποχρεωτική.

Κατὰ τὴν § 3 του άρθρου 43 « Ἡ άπόσβεσις όρίζεται *τουλάχιστον ἀναλόγως της ἐτησίως ἀναλώσεως καί φθορᾶς τῶν εταιρικῶν πραγμάτων* καί της πιθανῆς διαρκείας της χρησιμοποίησεως αὐτῶν ».

Όὔτω προκύπτει καί παρ' ἡμῖν διάκρισις τῶν *φορολογικῶν άποσβέσεων ἀπὸ τὰς άποσβέσεις τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου*. Τοῦτο ένισχύει τὴν άποψιν της συντάξεως χωριστῶν Ισολογισμῶν καί δὴ τοῦ (συνήθους) έμπορικοῦ Ισολογισμού καί τοῦ φορολογικοῦ τοιούτου. Σημειωθήτω δτι έν Γερμανίᾳ ἀντιμετωπίζεται τριπλοῦς² διαχωρισμός τῶν άποσβέσεων καί δὴ εἰς :

α) έμπορικοῦ Ισολογισμού

β) φορολογικοῦ Ισολογισμού

γ) Κοστολογικᾶς άποσβέσεως. (Τοῦτο όμως πρακτικῶς σημαίνει τήρησιν καρτελλῶν παγίων με τρία διάφορα ἀναπόσβεστα ὑπόλοιπα καί προϋποθέτει άνεσιν εἰς τὴν όργάνωσιν καί τὸ προσωπικόν τῶν λογιστηρίων).

1. Τὰ Γερμανικά λογιστικά πλαίσια καί σχέδια προβλέπουν περί της, έντός ενός καί του αὐτοῦ Ισολογισμού, συμφιλίωσης τῶν κοστολογικῶν άποσβέσεων πρὸς τὰς λογιστικᾶς (φορολογικᾶς - έμπορικᾶς), άποσβέσεις ὡς καί τῶν κοστολογικῶν τόκων καί κινδύνων πρὸς τοὺς πραγματικῶς λογιζομένους τόκους καί άφάλαστρα. Ὁ Ἕλλην νομοθέτης αντίθετως, ὡς θά ἴδωμεν έν τῷ περί της διαρθρώσεως τοῦ λ/σμοῦ « ἀποτελέσματα χρήσεως » κεφαλαίῳ, προετίμησε τὸν σαφῆ ἀποκλεισμόν τῶν τόκων καί γενικώτερον τῶν έξόδων χρηματοδοτήσεως ἀπὸ τὸ ένσωματούμενον εἰς τὰ προϊόντα κόστος, ένῶ ὡς πρὸς τὰς άποσβέσεις δὲν διετύπωσε αντίστοιχόν σαφῆ ἀποκλεισμόν, ἀπὸ τὴν κοστολόγησιν. Περὶ τοῦ λογιστικοῦ χειρισμοῦ τῶν κοστολογικῆς άποτιμήσεως κόστων (άποσβέσεων, τόκων, κινδύνου, άμοιβῆς έπιχειρηματίου), ὄρα Ἰω. Χρυσόκερη Βιομηχανικός Λογισμός, Ἀθήναι 1962, σελ. 280—283.

2. Ὁρα σχετικῶς Prof. Dr. Dr. h. c. Dr. h. c. Erich Kosiol, Anlagenrechnung, Wiesbaden 1955 σελ. 23 κ.έ.

II. ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ, ΠΡΩΤΑΙ Κ.Λ.Π. ΥΛΑΙ, ΗΜΙΚΑΤΕΙΡΓΑΣΜΕΝΑ
ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

II. Κατά το άρθρον 22 του Κ.Φ.Σ.:

1. Τα *εμπορεύσιμα* περιουσιακά στοιχεία *ἀποτιμῶνται* εἰς τὴν ἀπογραφὴν, ἕκαστον τούτων *διακεκριμένως* α) *μὲ τὴν τιμὴν κτήσεώς των*, ἐφόσον αὕτη εἶναι *μικροτέρα τῆς τρεχούσης ἢ β) μὲ τὴν τρέχουσαν τιμὴν*, ἐφόσον αὕτη εἶναι *μικροτέρα τῆς τιμῆς κτήσεως*.

2. Ὡς τιμὴ κτήσεως λαμβάνεται ἡ καθοριζομένη ὑπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματις ἐπὶ τῇ βάσει κανόνων, ὅτινες *παλίως* ἀκολουθοῦνται ὑπ' αὐτοῦ.

3. *Τρέχουσα τιμὴ νοεῖται ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἐπιχειρηματίας δύναται τὰ ἀγοράσῃ* τὸ ἐμπορεύσιμον στοιχείον, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπογραφῆς, εἰς ἣν κατὰστασιν τοῦτο εὑρίσκεται . . . . .».

Ὡς τιμὴ κτήσεως τῶν ἐμπορευμάτων νοεῖται ἡ τιμὴ ἀγορᾶς (ἡ ἀναγραφομένη εἰς τὰ τιμολόγια τῶν προμηθευτῶν συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐνσωματωμένων φόρων) *πλέον τὸ σύνολον τῶν εἰδικῶν ἐξόδων ἀποκτήσεως* ἅτινα ἀπητήθησαν ἵνα τὸ ἐμπόρευμα τεθῇ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς εἶναι τὰ μετοφορικά παραλαβῆς οἱ δασμοί, τὰ ἀσφάλιστρα κ.τ.λ. *μετὸν τὰς ἐκπτώσεις καὶ τὰς πάσης φύσεως μειώσεις τῶν τιμῶν ἀγορᾶς*. Ἐν τῇ πράξει εἶναι πολλακίς δυσχερέστατος ὁ ὑπολογισμὸς τῆς τιμῆς κτήσεως τῶν καθ' ἕκαστον ἐμπορευμάτων διὸ καὶ ἐπιτρέπεται ὁ καθορισμὸς τῆς τιμῆς κτήσεως καθ' ὅσον δῆποτε ἕτερον τρόπον ἀκολουθοῦμενον *παγίως* ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως (π.χ. μέθοδος διαρκῶς καθοριζομένης μέσης τιμῆς, περιοδικῶς καθοριζομένης μέσης τιμῆς, σειρᾶς ἐξαντλήσεως (Fifo), ἀντιστρόφου σειρᾶς ἐξαντλήσεως (Lifo),

II. Κατὰ τὴν § 1 ἔδαφ. α' τοῦ ἀρθρου 43 τοῦ Ν. 2190 :

Ἐπιφυλασσομένων τῶν διατάξεων τοῦ β' ἔδαφρου, *τὰ χρεωγράφα καὶ τὰ ἐμπορεύματα δὲν δύνανται ν' ἀναγράφωνται εἰς τιμὴν μεγαλυτέραν τῆς τιμῆς τῆς ἀποκτήσεως ἢ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, πλην ἐὰν ἡ τιμὴ αὕτη εἶναι ἀνωτέρα τῆς τρεχούσης* κατὰ τὸ κλείσιμον τοῦ ἰσολογισμοῦ τιμῆς πάντων τῶν χρεωγράφων καὶ τῶν ἐμπορευμάτων, ὑπολογιζομένων *συνολικῶς*, ὁπότε ταῦτα δὲν δύνανται ν' ἀναγράφωνται εἰς τιμὴν μεγαλυτέραν τῆς ἐν λόγῳ τρεχούσης συνολικῆς τιμῆς.

Ἡ οὐσιώδης διαφορά μεταξύ τῆς ἐμπορικῆς καὶ φορολογικῆς ἀποτιμήσεως τῶν ἐμπορευμάτων εἶναι ὅτι «ἐμπορικῶς» ἀποτιμῶνται εἰς τὴν *συνολικῶς* χαμηλοτέραν τιμὴν (μεταξὺ τιμῆς κτήσεως καὶ τιμῆς τρεχούσης), ἐνῶ «φορολογικῶς» εἰς τὴν *διακεκριμένως* (δι' ἕκαστον ἐμπόρευμα) χαμηλοτέραν τοιαύτην.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ συνολικῶς χαμηλοτέρα ἀποτίμησις οὐδεμίαν ἔχει ἔννοιαν καὶ οὐδεμίαν πληροῦ σκοπιμότητα καὶ ὅτι ὁ διχασμὸς τῆς ἀποτιμήσεως τῶν ἐμπορευσίμων ἔδει νὰ εἶχεν ἀρθῇ κατὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. 2190. Ἄλλωστε ἡ διπλῆ ἀποτίμησις καὶ ἄρα οὐσιαστικῶς διπλῆ ἀπογραφή ἰδίᾳ τῶν ἐμπορευσίμων προσθέτει εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως *δυσβάστακτον* διὰ τὰ παρ' ἡμῖν—συνήθως ἰσχνὰ εἰς προσωπικόν—λογιστήρια. Ὅπως δῆποτε ἐν τῇ πράξει ὑπερσχυσεν ἢ καὶ σκοπιμωτέρα φορολογικὴ ἀποτίμησις.

Σημειωτέον ὅτι ἐπειδὴ συμφώ-

έκπτώσεως τοῦ μέσου ποσοστοῦ μικτοῦ κέρδους, τῶν μεγάλων καταστημάτων λιανικῆς πωλήσεως κτλ.).

Ὡς τιμὴ ἀποτιμῆσεως τῶν παραχθέντων προϊόντων λαμβάνεται κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἀποψιν ἢ (ὑποκαθιστώσα τὴν τιμὴν κτήσεως) τιμὴ κόστους παραγωγῆς, ἥτοι τὸ ἄθροισμα [(Κόστος πρώτων ἢ ἀμέσων ὕλων)+(Κόστος ἀμέσων ἢ παραγωγικῶν ἡμερομισθίων)+(Γενικὸν κόστος κατεργασίας)+(ἐνίοτε καὶ ὠρισμένον ποσοστὸν ἐξόδων διοικήσεως)] ἀποκλειομένων πάντως τῶν ἐξόδων διαθέσεως.

Τὸ γενικὸν κόστος κατεργασίας τὸ συνήθως καλούμενον καὶ Γ.Β.Ε. (Γενικὰ βιομηχανικὰ ἐξοδα) περιλαμβάνει τὰ ἔμμεσα ὕλικά, ἔμμεσα (βοηθητικὰ) ἡμερομίσθια·μισθοῦς, τὰς ἀντιστοιχοῦς εἰσφορὰς εἰς ἀσφαλιστικὰ ταμεία, συντηρήσεις φόρους, ἀσφάλιστρα, ἀποσβέσεις, τόκους κτλ. ἅπαντα ταῦτα ἐφόσον ἀφοροῦν τὴν παραγωγὴν.

Καὶ ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς τιμῆς κόστους παραγωγῆς ὑφίστανται διάφοροι μέθοδοι καὶ ἀπαιτεῖται ἡ παγία χρησιμοποίησις μιᾶς ἐκ τούτων.

νωσ τῷ ἄρθρῳ 42β § 2 πλὴν τῶν ἐξόδων διαθέσεως μεταφέρονται εἰς χρέωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως καὶ τὰ ἐξοδα διοικήσεως καὶ τὰ ἐξοδα χρηματοδοτήσεως, ἢ ἀποτίμησις τῶν προϊόντων ἀπὸ ἀπόψεως ἐμπορικοῦ δικαίου συντελεῖται κατὰ μίαν τιμὴν εὐχὶ πλήρους ἀλλ' ἀτελοῦς καὶ δὴ ἀτόκου κόστους παραγωγῆς.

Ἐνῶ δὲ φορολογικῶς γίνεται δεκτὴ τόσοσ ἢ λύσις τῆς ἐνσωματώσεως τῶν ἀποσβέσεων εἰς τὸ κόστος τῶν προϊόντων ὅσον καὶ ἡ τῆς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως ἐκπτώσεως τούτων, ἀπὸ ἀπόψεως ἐμπορικοῦ δικαίου αἱ ἀποσβέσεις δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὰς εἰς τὴν χρέωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως ἀγομένας (κατὰ τὸ ἄρθρον 42β) δαπάνας καὶ οὕτω ἐνισχύεται ἡ ἀποψις τῆς ἐνσωματώσεως τούτων εἰς τὸ κόστος τῶν προϊόντων.

III. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ (ΜΕΤΟΧΑΙ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ)

Κατὰ τὸ ἄρθρον 22 § 8 τοῦ Κ.Φ.Σ :

« Ἡ Τράπεζα ὑπολογίζουσα τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν τοῦ χάρτοφυλακίου της α) μετὴν τιμὴν κτήσεως ἢ ἀποτιμῆσεως τῶν εἰς τὴν προηγουμένην ἀπογραφὴν καὶ β) μετὸν μέσον ὄρον τῆς τρεχούσης τιμῆς κατὰ τὸ τελευταῖον πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπογραφῆς δεκαπενθήμερον, ὑποχρεοῦται νὰ ἀπογράψῃ ταύτας εἰς τὴν συνολικῶς δι' ὄλας ὁμοῦ τὰς μετοχὰς καὶ ὁμολογίας, χαμηλοτέραν ἀξίαν. Ἡ Τράπεζα δικαιούται, ἐντὸς τῆς ἀξίας τῆς ἀναγραφείσης εἰς τὴν ἀπογραφὴν της, νὰ ἀξομειώσῃ

Διὰ τὰ ἐν γένει χρεώγραφα ἰσχύει ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ, ὡς ἐν τῷ φορολογικῷ δικαίῳ, ἀποτίμησις βάσει τοῦ ἤδη ἀνωτέρω παρατεθέντος ἐδαφ. ἀ' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 43 τοῦ Ν. 2190.

Ἐξ ἄλλου «ὁμολογία τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, Ἑλληνικῶν Ν.Π.Δ.Δ. ἢ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ ὁμολογία Ἑλληνικῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, ἡσφαλισμένα ἐμπραγμάτως, δὲν δύ-

τήν τιμήν κτήσεως κλπ. ἐκάστης μετοχῆς ἢ ὁμολογίας πλὴν τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, τῶν ἡμεδαπῶν Ν.Π.Δ.Δ. ἢ τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἡμεδαπῶν Α.Ε. τῶν ἐμπραγμάτως ἠσφαλισμένων, αἵτινες ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νὰ ἀναγράφωνται εἰς τιμὴν μεγαλύτεραν τῆς κτήσεώς των.

Αἱ διατάξεις τῆς παρούσης ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν ἐτέρων ἐπιτηδευματιῶν, φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων.

Ἡ συνολικῶς χαμηλότερα τιμὴ εὑρίσκειται ὡς ἑξῆς :

	Εἶδος μετοχῶν	Ἀριθμὸς μετοχῶν	Τιμὴ κτήσεως	Συνολικὴ ἄξια εἰς τιμὴν κτήσεως	Μέση τρέχουσα τιμὴ	Συνολικὴ ἄξια εἰς τιμὴν τρέχουσαν
Μετοχαί	Α	150	100	15000	80	12000
»	Β	200	300	60000	400	80000
»	Γ	500	400	200000	320	160000
				275000		252000

Ἡ συνολικῶς χαμηλότερα τιμὴ (ὀρθότερον ἀξία) εἶναι δρχ. 252.000.

IV. ΧΡΕΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν σι' περίπτωσιν τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 ἐκπίπτουνται ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων αἱ δι' ὀριστικῶν ἐγγραφῶν ἀποσβέσεις ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων, ἐπιτυχανομένης οὕτω τῆς φορολογικῆς ἀποτιμῆσεως τῶν ἀπαιτήσεων.

Κατὰ δὲ τὴν § 9 ἐδάφ. α' τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ Κ.Φ.Σ. :

Αἱ εἰς ξένον συνάλλαγμα ἀπαιτήσεις (καὶ ὑποχρεώσεις) ἀναγράφονται εἰς τὴν ἀπογραφὴν εἰς δραχμὰς μὲ τὸ ποσὸν τὸ προκύπτον ἐκ τῆς μετατροπῆς τοῦ ξένου νομίσματος ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ τιμῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπογραφῆς.

Κατὰ τὴν § 2 τοῦ ἄρθρου 43 τοῦ Ν. 2190 :

«Αἱ ἀπαιτήσεις, αἱ μὲν ἀνεπίδεκτοι εἰσπράξεως ἀναγράφονται ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ὡς ἀποσβεννόμεναι, αἱ δὲ ἐπισφαλεῖς, κατὰ τὴν πιθανὴν ἀξίαν αὐτῶν, κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ».

Κατὰ τὴν § 4 τοῦ ἄρθρου 43 :

«Ὁμολογία, ἐκδεδομένη ὑπὸ τῆς ἐταιρείας, δέον ν' ἀναγράφεται ἐν τῷ παθητικῷ εἰς τὴν τιμὴν, εἰς ἣν ὑποχρεοῦται ἡ εἰσαίρεσις νὰ ἐξοφλήσῃ ταύτας»

5.4. Θεώρησις, κοινοποιήσις καὶ ἔγκρισις τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Α.Ε.

1. Ὁ ἰσολογισμὸς τῶν Α.Ε. καταρτίζεται ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. καὶ θεωρεῖται: α) ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος ἢ ἐντεταλμένου συμβούλου καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων ὑφ' ἑνὸς μέλους τοῦ Δ.Σ., β) ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς Α.Ε. καὶ γ) τοῦ διευθύνοντος τοῦ λογιστηρίου, ὑποχρεομένων τούτων, ἐὰν διαφωνῶσιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς καταρτίσεως αὐτοῦ ἀπὸ ἀπόψεως νομιμότητος, νὰ ἐκθέσωσιν ἐγγράφως εἰς τὴν συνέλευσιν τὰς ἀντιρρήσεις των (§ 12 ἄρθρου 43).

Ὁ ἰσολογισμὸς ἐλέγχεται ὑπὸ τῶν ἐλεγκτῶν (§ 1 ἄρθρου 36). Ὁ οὗτος δὲ θεωρηθεὶς καὶ ἐλεγχθεὶς ἰσολογισμὸς συνιστᾷ τὴν νόμιμον βᾶσιν τῆς ἐπ' αὐτοῦ λήψεως ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ., ὑφ' ἧς καὶ ψηφίζεται ἢ ἄλλως ἐγκρίνεται.

Τὸν ἰσολογισμὸν συνοδεύει καὶ συμπληρώνει ἡ, ἐπ' αὐτοῦ, ἐκθέσις τοῦ Δ.Σ.

2. Ἡ κοινοποίησις τοῦ ἰσολογισμοῦ περιλαμβάνει τὴν, πρὸ 20 τοῦλάχιστον ἡμερῶν πρὸ τῆς συνεδρίας τῆς Γ.Σ.: α) δημοσίευσιν τούτου (§§ 9 καὶ 10 ἄρθρου 43) β) ὑποβολὴν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου ἀντιγράφου τοῦ ἰσολογισμοῦ μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐκθέσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν ἐλεγκτῶν, 20 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς Γ.Σ. (§ 8 ἄρθρου 43)¹, γ) παροχὴν εἰς τοὺς μετόχους ἀντιγράφου τοῦ ἰσολογισμοῦ, μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐκθέσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν ἐλεγκτῶν, 10 ἡμέρας πρὸ τῆς Γ.Σ. (§ 1 ἄρθρου 27).

3. Ὁ ἰσολογισμὸς ἐγκρίνεται ὑπὸ τῆς Γ.Σ. Ἐντὸς δὲ εἴκοσιν (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπὸ τῆς τακτικῆς Γ.Σ. ὑποβάλλονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν αὐτῆς μετ' ἀντιγράφου τοῦ ἐγκριθέντος ἰσολογισμοῦ (§ 11 ἄρθρου 43).

5.5. Ἡ διάρθρωσις τοῦ λ/σμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως » τῶν Α. Ε.

Ὁ λ/σμός « Ἀποτελέσματα χρήσεως » σκοπεῖ νὰ ἐμφανίσῃ τὰς δαπάνας καὶ προσόδους, ὡς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως, διὰ τὴν ἐκτίμησιν

1. Εἰς τὴν Διεύθυνσιν Α.Ε. τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου ὑποβάλλονται τοῦλάχιστον 20 ἡμέρας πρὸ τῆς Γ.Σ.: α) Ὁ ἰσολογισμὸς. β) Ἡ ἐκθεσις τοῦ Δ.Σ.. γ) Ἡ ἐκθεσις τῶν ἐλεγκτῶν. δ) Τὸ Φ.Ε.Κ. (Δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε.), ἐν ᾧ ἡ δημοσίευσις τῆς προσκλήσεως τῆς Γ.Σ. ε) Τὰ φύλλα συνήθως μιᾶς ἡμερησίας καὶ μιᾶς οικονομολογικῆς ἐφημερίδος, εἰς ἃ ἡ δημοσίευσις τῆς προσκλήσεως τῆς Γ.Σ. στ) Κεκυρωμένον ἀπόσπασμα συνεδριάσεως τοῦ Δ.Σ., περιέχον τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς συγκαλουμένης Γ.Σ. καὶ ζ) Φωτοτυπίαν τοῦ τριπλοτύπου εἰσπράξεως τοῦ Τ.Α.Π.Ε.Τ.

τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται μία ἀντίστοιχος διάρθρωσις τοῦ λογαριασμοῦ τούτου. Ἡ διάρθρωσις τοῦ λογαριασμοῦ ἀποτελεσμάτων χρήσεως συνήθως ἐπαφίεται εἰς τὴν ἐλευθέραν κρίσιν τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐν τούτοις ὁ νόμος περὶ Α.Ε. διαγράφει ἓν σχῆμα διαρθρώσεως, τὸ ὁποῖον ἔχει σπουδαιότητα ἀκόμη καὶ διὰ τὰς λοιπὰς μορφὰς ἐπιχειρήσεων.

Ἀσχέτως τῆς νομικῆς ἀπόψεως ὁ λ/σμός ἀποτελέσματα χρήσεως, ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων, δεόν νὰ πληροῖ ὠρισμένας ἐλαχίστας ἀπαιτήσεις μιᾶς ἱκανοποιητικῆς πληροφοριοδοτήσεως καὶ δὴ :

1. Ὡς πρὸς τὴν *ἐξωτερικὴν αὐτοῦ δομὴν*.
2. Ὡς πρὸς τὴν *ἐσωτερικὴν αὐτοῦ διάρθρωσιν*.
3. Ὡς πρὸς τὴν *ἀνάλυσιν τοῦ ἀποτελέσματος*.

1. **Ἀπὸ ἀπόψεως ἐξωτερικῆς δομῆς** ὁ λογισμὸς τοῦ ἀποτελέσματος δύναται νὰ προσλάβῃ εἴτε τὴν συνήθη παρ' ἡμῖν μορφήν τῆς *ἐν διπλεύρῳ λογαριασμοῦ ὀριζοντίας ἀντιπαραθέσεως* εἴτε τὴν συμφώνως πρὸς τὰ Ἀμερικανικὰ πρότυπα μορφήν τῆς *καθέτου κλιμακώσεως*.

Ὁ καθέτου κλιμακώσεως λογισμὸς τοῦ ἀποτελέσματος ἔχει τὸ ἑξῆς σχῆμα :

1. Μικτὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα
 — Μειώσεις ἐσόδων (Ἐπιστροφαί, ἐκπτώσεις, μειώσεις τιμῶν)

---

2. Ἀκαθάριστα ἔσοδα
 — Κόστος παραγωγῆς ἢ ἀξία κτήσεως

---

3. Μικτὰ κέρδη
 — Ἐξοδα διοικήσεως
 — Ἐξοδα διαθέσεως

---

4. Κέρδη ἐκμεταλλεύσεως
 + Ἀΰξεις ἀποθεμάτων
 — Μειώσεις ἀποθεμάτων
 + Οὐδέτεροι πρόσσοδοι
 — Οὐδέτεροι δαπάναι

---

5. Κέρδη χρήσεως ἢ ἐτήσια κέρδη
 + Ὑπόλοιπον κερδῶν προηγουμένης χρήσεως
 — Διάθεσις κερδῶν

---

6. Πλεόνασμα τῆς (διαχειριστικῆς) χρήσεως

Ὁ ἀνωτέρω καθέτου κλιμακώσεως λογισμὸς ἀποτελέσματος, ἐπιδεχόμενος ἀπεριορίστους ὑποδιαρέσεις ἐντὸς τῶν καθ' ἕκαστον βαθμίδων του, παρέχει μεγάλας δυνατότητας ἐκτιμήσεως τῆς συνθέσεως τοῦ ἀποτελέσματος

τῶν ἐπιχειρήσεων, διευχεραίνει τὰς κατὰ χρόνον συγκρίσεις καὶ κατανοεῖται εὐχερέστερον ἀπὸ τοὺς μὴ εἰδικευμένους εἰς τὴν λογιστικὴν.

2. **Ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικῆς διαρθρώσεως** ὑπάρχουν δύο βασικῶς δυνατοῦτες λογισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος: α) *Ἐπιχειρήσεως λογισμὸς ἀποτελέσματος*, καθ' ὃν ἀντιπαρατίθενται αἱ δαπάναι καὶ αἱ πρόσσοδοι πρὸ πάσης ἀφαιρέσεως, δηλ. πρὸ τῆς ἐκτελέσεως οἰουδήποτε συμψηφισμοῦ μεταξὺ τούτων. β) *Ἐπιχειρήσεως λογισμὸς ἀποτελέσματος*, καθ' ὃν ἐμφαίνονται μόνον ὑπόλοιπα συμψηφιζομένων ομάδων δαπανῶν καὶ προσόδων.

3. **Ἀπὸ ἀπόψεως ἀναλύσεως τοῦ ἀποτελέσματος** ἀπαιτεῖται:

α) *Πλήρης ἐμφάνις* τοῦ ἐπιθέτου ἀποτελέσματος καὶ δὴ τοῦ τμήματος ὅπερ διανέμεται καὶ τοῦ τμήματος ὅπερ ἀποταμιεύεται.

β) *Διαίρεσις* τοῦ ἀποτελέσματος κατὰ πηγὰς προελεύσεως, π.χ. ἐκ τοῦ τομέως τῆς παραγωγῆς ἢ ἐκ τοῦ χρηματοοικονομικοῦ τομέως.

γ) *Διαίρεσις* τοῦ ἀποτελέσματος εἰς τὸ γνήσιον τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον ἀποτέλεσμα, τοῦ τελευταίου ὑποδιαιρουμένου εἰς ἐξω-ἐκμεταλλευτικὸν καὶ εἰς ἔκτακτον ἀποτέλεσμα.

Παρ' ἡμῖν, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 42β § 2¹ ὁ λ/σμός, « Ἀποτελέσματα χρήσεως » ἔχει τὸ κάτωθι καθέτου κλιμακώσεως σχῆμα:

1. « Δέον νὰ ἐμφανίζῃ κεχωρισμένως τὰ κατωτέρω κονδύλια ἐν συνεχείᾳ προσθαφαιρούμενα, ἐκτός ἐὰν ὁ εἰδικὸς κλάδος τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπαιτῇ ἰδιαιτέραν διαρρυθμίσειν, ἣτις ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἐπομένοις ὀριζόμενα. Τὸ μικτὸν κέρδος τῆς ἐπιχειρήσεως τὸ προκύπτον μετ' ἀφαιρέσειν τοῦ κόστους παραγωγῆς. Ἐκ τοῦ οὗτω προκύπτοντος μικτοῦ κέρδους ἀφαιροῦνται: α) τὰ ἔξοδα διοικήσεως, β) τὰ ἔξοδα χρηματοδοτήσεως καὶ γ) τὰ ἔξοδα διαθέσεως προϊόντων (ἐμπροσθενμάτων) ἢ ὑπηρεσιῶν. Εἰς τὸ οὗτω προκύπτον κέρδος ἐκ συνήθων ἐργασιῶν τῆς ἐταιρείας προσίθεται τὰ ἔσοδα ἢ κέρδη ἐκ συμμετοχῶν, τὰ ἔσοδα ἢ κέρδη ἐκ παρεπιπέτων ἀσχολιῶν, οἱ πιστωτικοὶ τόκοι καὶ αἱ ἔκτακτοι τυχόν ὀφείλεια ἢ κέρδη. Ἐκ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦνται αἱ ἔκτακτοι ἐπιβαρύνσεις, ζημίαι ἢ προβλέψεις καθ' ὃ μῆτρον δὲν βαρύνουν τὸ κόστος πωλήσεων. Τέλος ἐκ τῶν οὗτω προκύπτοντων κερδῶν ἀφαιροῦνται οἱ ἐπ' αὐτῶν φόροι εἰσοδήματος. Ὁ λογαριασμὸς « Ἀποτελέσματα Χρήσεως » δέον ὅπως ἀκολουθῆται ὑπὸ πίνακος ἐμφαινόντος τὸν τρόπον διαθέσεως τῶν καθαρῶν κερδῶν. Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον δέον ὅπως ἐμφανίζηται καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν καθαρῶν κερδῶν ἢ ἡ ζημία τῶν παρελθουσῶν χρήσεων προσθετικῶς ἢ ἀφαιρετικῶς ἐκ τῶν συνολικῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς κλειομένης χρήσεως ».

Λ/σμός « Ἀποτελέσματα χρήσεως »

	Μικτὸν κέρδος	Δρχ. ....
Μείον :		
	1. Ἐξοδα Διοικήσεως Δρχ.	
	2. Ἐξοδα χρηματοδοτήσεως »	
	3. Ἐξοδα διαθέσεως »	Δρχ. ....
	Κέρδος ἐκ συνήθων ἐργασιῶν	Δρχ. ....
Πλέον :		
	1. Ἔσοδα ἐκ συμμετοχῶν Δρχ.	
	2. Ἔσοδα ἐκ παρεπομένων ἀσχολιῶν »	
	3. Ἔσοδα ἐκ τόκων »	
	4. Ἐκτακτα ἔσοδα »	Δρχ. ....
	Ἄθροισμα	Δρχ. ....
Μείον :		
	1. Ἐκτακτοὶ ἐπιβαρύνσεις καὶ Ζημίας ἢ προβλέψεις, καθ' ὃ μέτρον δὲν βαρύνουν τὸ κόστος τῶν πωληθέντων Δρχ.	
	Προκύπτοντα κέρδη	Δρχ. ....
Μείον :		
	1. Φόρος εἰσοδήματος Δρχ.	
	Καθαρὰ κέρδη πρὸς διάθεσιν	Δρχ. ....

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 42β § 2 διαρθρώσεως τοῦ λ/σμοῦ Ἀποτελέσματα χρήσεως φαίνεται ὅτι ὁ νόμος περὶ Α.Ε. ἀκολουθεῖ τὸ σύστημα λογισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος βάσει τοῦ *κόστους πωλήσεων*¹, ἐνῶ διὰ τὰς βιομηχανικὰς ἰδίαι ἐπιχειρήσεις ὑφίσταται καὶ τὸ σύστημα λογισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος βάσει τοῦ *συνολικοῦ κόστους παραγωγῆς*², τὸ ὁποῖον ἄλλωστε ἀκολουθεῖ καὶ ἡ ἀντίστοιχος περὶ Α.Ε. Γερμανικὴ νομοθεσία.

1. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦ λογισμοῦ τοῦ ἀποτελέσματος βάσει τοῦ *κόστους πωλήσεων* εἰς τὸν λ/σμὸν Ἀποτελέσματα χρήσεως ἀντιπαράτιθενται τὰ *Ἔσοδα πωλήσεων* πρὸς τὸ *κόστος παραγωγῆς (μόνον)* τῶν πωληθέντων προϊόντων καὶ ἐκ τοῦ ὑπολοίπου (=μικτοῦ κέρδους) ἐν συνεχείᾳ ἀφαιροῦνται τὰ ἔξοδα διοικήσεως καὶ διαθέσεως καὶ τέλος εἰς τὸ νέον ὑπόλοιπον (=ἀποτέλεσμα ἐκμεταλλεύσεως) προσθαφαιροῦνται αἱ ἐν γένει οὐδέτεροι πρόσδοδοι καὶ δαπάναι πρὸς καθορισμὸν τοῦ (συνολικοῦ) ἀποτελέσματος τῆς χρήσεως.

2. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦ *συνολικοῦ κόστους παραγωγῆς* εἰς τὸν λ/σμὸν Ἀποτελέσματα χρήσεως ἀντιπαράτιθενται αἱ *συνολικαὶ πρόσδοδοι ἐκμεταλλεύσεως*, ἧτοι τὸ ἄθροισμα τῶν ἐσόδων πωλήσεως σὺν ἢ (τυχὸν) αὔξεισι τῶν ἀποθεμάτων ἡμικατεργασμένων καὶ ἐτοιμῶν προϊόντων, σὺν αἱ ἐξ ἰδιοπαραγωγῆς (ἰδιοκατασκευῆς) πρόσδοδοι πρὸς τὰς *συνολικὰς δαπάνας ἐκμεταλλεύσεως*, ἧτοι τὰς δαπάνας παραγωγῆς

Ἡ κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομοθεσίαν¹ διάρθρωσις τοῦ λ/σμοῦ Κέρδη καὶ Ζημίαι (§ 132 AKtG. neue Fassung) ἔχει ὡς ἑξῆς:

(1) Διὰ τὸν λ/σμὸν Κέρδη καὶ Ζημίαι δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῆ ἢ εἴτε ἢ μορφή τοῦ διπλεύρου λ/σμοῦ, εἴτε ἢ κἀθέτος ἢ κλιμακωτὴ τοιαύτη.

(2) *Ἐπὶ χρησιμοποίησεως τῆς μορφῆς τοῦ διπλεύρου λ/σμοῦ*, ὅταν ὁ κλάδος εἰς ὃν ἀνήκει ἡ ἔταιρεία δὲν ἀπαιτεῖ διάφορον διάρθρωσιν, ἥτις δέον νὰ ἰσχύη παραλλήλως, πρέπει, χωρὶς νὰ παραβλάπτηται μία εὐρυτέρα διαίρεσις, νὰ ἐμφαίνωνται ἰδιαιτέρως τὰ κάτωθι στοιχεῖα:

I. *Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῶν δαπανῶν:*

1) Μείωσις τοῦ ἀποθέματος τῶν ἐτοίμων καὶ ἡμικατεργασμένων προϊόντων.

2) Δαπάναι διὰ πρώτας, βοηθητικὰς καὶ λειτουργίας ὕλης, πρὸς ταύτας: ἔξομιουμένας ὑπηρεσίας τρίτων καὶ δι' ἀγοραζόμενα ἐμπορεύματα.

3) Ἡμερομίσθια καὶ μισθοί.

4) Κοινωνικαὶ εἰσφοραί.

5) Κοινωνικαὶ δαπάναι, ἐφόσον δὲν κατεχωρίσθησαν εἰς ἕτερα κοινὸν δὴλια (θέσεις).

6) Ἀποσβέσεις καὶ διορθώσεις ἀξίας ἐπὶ τῶν A II N° 1 ἕως 5 ἀντικειμένων τῆς παγίας περιουσίας².

7) Ἀποσβέσεις καὶ διορθώσεις ἀξίας ἐπὶ τῶν A II N° 6 καὶ 7 ἀντικειμένων τῆς παγίας περιουσίας².

8) Ἀποσβέσεις καὶ διορθώσεις ἀξίας ἐπὶ τῶν A III N° 4 ἕως 16 ἀντικειμένων τῆς κυκλοφορούσης περιουσίας².

9) Ζημίαι ἑξαγωγῆς (πωλήσεως· καταστροφῆς) παγίων.

10) Τόκοι καὶ παρεμφερεῖς δαπάναι.

11) Φόροι: α) Εἰσοδήματος, προσόδου καὶ περιουσίας, β) ἕτεροι.

12) Εἰσφοραὶ ἐξισώσεως φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων.

13) Δαπάναι ἐκ συμβάσεων ἀναλήψεως ζημιῶν.

14) Ἔτερα δαπάναι.

15) Συμβατικαὶ μεταβιβάσεις κερδῶν.

16) Ζημίαι προηγουμένου ἔτους.

17) Ἐπιδοτήσεις ἀποθεματικῶν: α) τακτικῶν, β) ἐκτάκτων.

18) Καθαρὸν κέρδος.

δλων τῶν παραχθέντων προϊόντων σὺν τὴν (τυχόν) μείωσιν τοῦ ἀποθέματος σὺν τὰς δαπάναις ἰδιοπαραγωγῆς σὺν τὰ ἔξοδα διοικήσεως καὶ διαθέσεως καὶ τέλος εἰς τὸ ὑπόλοιπον (=ἀποτελεσμα ἐκμεταλλεύσεως) προσθαφαιροῦνται αἱ ἐν γένει οὐδέτεραι πρόσδοδοι καὶ δαπάναι πρὸς καθορισμὸν τοῦ (συνολικοῦ) ἀποτελέσματος χρήσεως.

1. *Όρα Prof. Dr. Dr. h.c. Dr. h.c. Erich Kosiol, Buchhaltung und Bilanz, Berlin 1964, σελ. 133—137.*

2. *Όρα εἰς σελ. 151, διάρθρωσιν ἰσολογισμοῦ κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομοθεσίαν.*

II. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῶν προσόδων.

- 1) Ἔσοδα πωλήσεων.
- 2) Αὐξήσις ἀποθέματος ἡμικατεργασμένων καὶ ἐτοίμων.
- 3) Ἔτεροι ἐνεργητικοποιηθεῖσαι ἰδιοπαραγωγαί.
- 4) Πρόσοδοι ἐκ συμβάσεων μεταβιβάσεως κερδῶν.
- 5) Πρόσοδοι ἐκ συμμετοχῶν.
- 6) Πρόσοδοι ἐξ ἐτέρων ἀξιογράφων τῆς παγίας περιουσίας.
- 7) Ἔτεροι τόκοι καὶ παρεμφερεῖς πρόσοδοι.
- 8) Πρόσοδοι ἐξαγωγῆς (πωλήσεως) παγίων ἢ αὐξήσεως ἀξίας παγίων.
- 9) Πρόσοδοι ἐκ διαλύσεως διορθώσεων ἀξιῶν μὴ ἀνήκουσαι εἰς 8.
- 10) Πρόσοδοι ἐκ διαλύσεως προβλέψεων.
- 11) Ἔτεροι πρόσοδοι.
- 12) Πρόσοδοι ἐκ συμβάσεων μεταβιβάσεως ζημιῶν.
- 13) Κέρδη προηγουμένης χρήσεως.
- 14) Ἀναλήψεις ἐξ ἀποθεματικῶν : α) τακτικῶν, β) ἐκτάκτων.
- 15) Καθαρὰ Ζημία.

(3). Ἐπὶ χρησιμοποίησεως τῆς μορφῆς τῆς καθέτου κλιμακώσεως :

1) Ἔσοδα πωλήσεων	.....	
2) Μεταβολαὶ ἀποθεμάτων ἡμικατεργασμένων καὶ ἐτοίμων	±	.....
3) Ἔτεροι ἐνταχθεῖσαι εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἰδιοπαραγωγαί		.....
4) Συνολικὴ παραγωγή ἢ ἔργον		.....
5) Δαπάναι διὰ πρώτας, βοηθητικὰς καὶ λειτουργίας ὕλης, καὶ πρὸς ταύτας ἕξομοιουμένας ὑπηρεσίας τρίτων, καὶ δι' ἀγορὰς ἐμπορευμάτων.		.....
6) Μικτὴ πρόσοδος - Μικτὴ δαπάνη		.....
7) Πρόσοδοι ἐκ συμβάσεων μεταφορᾶς κερδῶν	.....	
8) Πρόσοδοι ἐκ συμμετοχῶν	.....	
9) Πρόσοδοι ἐξ ἐτέρων ἀξιογράφων τῆς παγίας περιουσίας	.....	
10) Ἔτεροι τόκοι καὶ παρεμφερεῖς πρόσοδοι	.....	
11) Πρόσοδοι ἐξ ἐξαγωγῆς παγίων καὶ αὐξήσεως τῆς ἀξίας παγίων	.....	
12) Πρόσοδοι ἐκ διαλύσεως διορθώσεων ἀξιῶν ἐφόσον δὲν ἀνήκουν εἰς 11	.....	

13) Πρόσοδοι ἐκ διαλύσεως προβλέψεων	.....	
14) Ἔτεροι πρόσοδοι	.....	
15) Πρόσοδοι ἐκ συμβάσεων μεταφορᾶς ζημιῶν	<u>.....</u>	<u>.....</u>
		.....
16) Ἡμερομίσθια καὶ μισθοὶ	.....	
17) Κοινωνικαὶ εἰσφοραὶ	.....	
18) Κοινωνικαὶ δαπάναι	.....	
19) Ἀποσβέσεις καὶ διορθώσεις ἀξίας ἐπὶ τῶν Α Π Ν ^ο 1 παγίων	.....	
20) Ἀποσβέσεις καὶ διορθώσεις ἀξίας ἐπὶ τῶν Α Π Ν ^ο 6 καὶ 7 παγίων	.....	
21) Ἀποσβέσεις καὶ διορθώσεις ἀξίας ἐπὶ τῶν Α ΙΙΙ Ν ^ο 4 ἕως 16 παγίων	.....	
22) Ζημίαι ἔξ ἑξόδου παγίων	.....	
23) Τόκοι καὶ παρεμφερεῖς δαπάναι	.....	
24) Φόροι		
α) Εἰσοδήματος, προ- σόδων, περιουσίας	.....	
β) Ἔτεροι	<u>.....</u>	.....
25) Εἰσφοραὶ ἑξισώσεως φορολογικῶν βαρῶν	.....	
26) Δαπάναι ἐκ συμβάσεων ἀναλήψεως ζημιῶν	.....	
27) Ἔτεροι δαπάναι	.....	
28) Συμβατικαὶ μεταβιβάσεις κερδῶν	<u>.....</u>	<u>.....</u>
29) Ἐτήσιον πλεόνασμα ἢ ἔλλειμμα		.....
30) Μεταφορὰ ὑπολοίπου Κ ἢ Ζ προη- γουμένου ἔτους		<u>.....</u>
		.....
31) Ἀναλήψεις ἔξ ἀποθεματικῶν		
α) τακτικοῦ	.....	
β) ἑκτάκτων	<u>.....</u>	<u>.....</u>
		.....
32) Ἐπιδοτήσεις Ἀποθεματικῶν		
α) τακτικὸν	.....	
β) ἑκτακτα	<u>.....</u>	<u>.....</u>
		.....
33) Καθαρὸν κέρδος ἢ ζημία		.....

5 Β. Ἡ διάθεσις τῶν κερδῶν τῆς Α.Ε.

5.6.1. Γενικά

Ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου (ἄρθρ. 45 § 2 Ν. 2190) προβλεπομένη σειρά ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν¹ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς Α.Ε. εἶναι :

1. Ἀφαιρεῖται τὸ εἰκοστὸν (5%)² τοῦλάχιστον τῶν καθαρῶν κερδῶν πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ (ἄρθρ. 44 Ν. 2190).

2. Κρατεῖται ποσὸν ἕξ 6% τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ τὴν καταβολὴν πρώτου μερίσματος (ἄρθρ. 24 Ν. 2190). Εἰς τοῦτο δύνανται νὰ μετέχουν, καὶ δὴ προνομιακῶς, οἱ προνομιούχοι μέτοχοι.

3. Τὸ ὑπόλοιπον διατίθεται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ καταστατικοῦ.

Τὸ τοιοῦτον κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ καταστατικοῦ διατιθέμενον ὑπόλοιπον κερδῶν δύναται νὰ διατίθεται ὡς ἑξῆς :

3α) πρὸς διανομὴν καὶ δὴ: δευτέρου μερίσματος εἰς τοὺς μετόχους, τμήματος κερδῶν εἰς τοὺς κατόχους ἰδρυτικῶν τίτλων, ποσοστῶν καὶ ἀμοιβῶν εἰς τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς Α.Ε.

3β) πρὸς παρακράτησιν καὶ δὴ: πρὸς σχηματισμὸν ἑκτακτοῦ ἀποθεματικοῦ προβλέψεως φόρου εἰσοδήματος τῶν νομικῶν προσώπων, ὑπολοίπου κερδῶν εἰς νέον.

1. Ὅρα καὶ σελ. 13—15 τὰ γενικά περὶ διαθέσεως τῶν κερδῶν τῶν ἑταιρειῶν.

2. Ἡ τοιαύτη κράτησις 5% διὰ τακτικῶν ἀποθεματικῶν παύει οὕσα ὑποχρεωτική, εὐθὺς ὡς τοῦτο καλύψῃ τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου (ἄρθρ. 44 Ν. 2190).
Ὅρα καὶ κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ἀποθεματικῶν.

Κατὰ τὴν Γαλλικὴν δὲ νομοθεσίαν ἢ, πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, παρακράτησις κερδῶν συντελεῖται μὲ τὸ αὐτὸ, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν, ποσοστὸν 5%, πλὴν ὁμως παύει οὕσα ὑποχρεωτικὴ ὅταν τὸ σχηματισθὲν ἀποθεματικὸν φθάσῃ (οὐχὶ τὸ $\frac{1}{3}$ ἀλλὰ) τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Ἐπίσης τὰ ποσοστὰ τοῦ Δ.Σ. ἐν Γαλίᾳ δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνουν τὸ 10% τῶν κερδῶν, ἅτινα ὑπολείπονται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν κάτωθι κρατήσεων :

α) Τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.

β) Τοῦ προβλεπομένου πρώτου μερίσματος (ἢ ἄλλως τοῦ 5% τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου).

γ) Τῶν βάσει ἀποφάσεων τῆς Γ.Σ. σχηματιζομένων ἀποθεματικῶν.

δ) Τῶν εἰς νέον μεταφερομένων κερδῶν. (Ὅρα Α. R a p i n e t J. P o l y, ἔνθ' ἄν. σελ. 69).

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἑκτάκτου ἀποθεματικοῦ δύναται νὰ προβλέπεται ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ, *δύναται ὁμῶς νὰ ἀποφασίζηται καὶ ἑλευθέρως ὑπὸ τῆς Γ.Σ.*¹ Συνήθως τὰ καταστατικά παρέχουν σχετικὴν ἑλευθερίαν εἰς τὰς Γ.Σ., καθορίζοντα ἕν ἀνώτατον ὄριον διὰ σχηματισμὸν ἑκτάκτου ἀποθεματικοῦ, π.χ. 15 % ἐπὶ τοῦ, μετὰ τὰς ὑποχρεωτικὰς ἐκ τοῦ νόμου καὶ τοῦ καταστατικοῦ ἀφαιρέσεις (τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, πρώτου μερίσματος, κλπ.), ὑπολοίπου κερδῶν.

Ὡστε τὰ καθαρὰ κέρδη μιᾶς Α.Ε. *χρησιμοποιοῦνται* κατὰ δὺο τρόπους: *ἀφ' ἑνὸς μὲν διανεμόνται* (πρῶτον μῆρισμα, δευτέρον μῆρισμα, κέρδη διανεμόμενα εἰς κατόχους ἰδρυτικῶν τίτλων, ποσοστὰ καὶ ἀμοιβαί Δ.Σ. καὶ προσωπικοῦ Α.Ε.), *ἀφ' ἑτέρου δὲ παρακρατοῦνται* (τακτικὸν ἀποθεματικόν, ἑκτακτὸν ἀποθεματικόν, πρόβλεψις φόρου εἰσοδήματος νομικῶν προσώπων, ὑπόλοιπον κερδῶν εἰς νέον).

Ὁ λογιστικὸς χειρισμὸς τῆς διαθέσεως τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν Α.Ε. θὰ ἀναπτυχθῇ *διδακτικῶς* εἰς δύο φάσεις. Κατὰ τὴν πρώτην θὰ ἀναπτυχθῇ ἡ ἀτελής θεωρητικὴ λογιστικὴ ἔποψις τοῦ θέματος, παραβλεπομένης προσωρινῶς² τῆς φορολογικῆς πλευρᾶς τούτου.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν θὰ ἀναπτυχθῇ ἡ πλήρης ἐφαρμοσμένη λογιστικὴ ἔποψις, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν, συναφῶν πρὸς τὴν διάθεσιν τῶν κερδῶν, φορολογικῶν διατάξεων καὶ ἐμφανιζομένου εἰς τὴν χρέωσιν³ τοῦ λ/σμοῦ «διάθεσις κερδῶν»⁴ τοῦ φόρου εἰσοδήματος τῆς κλειομένης χρήσεως.

1. Α. Τσιριντάνης, ἔνθ' ἀν., σελ. 185.

2. Μὴ σχηματιζομένης προβλέψεως διὰ τὸν φόρον εἰσοδήματος νομικῶν προσώπων.

3. Ὅτι σχηματιζομένης προβλέψεως διὰ τὸν φόρον εἰσοδήματος τῆς χρήσεως διὰ πιστώσεως τοῦ «Δημοσίου» εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλεται ὁ τοιοῦτος φόρος.

4. Ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα εἰς φόρον εἰσοδήματος ὑπάγεται τὸ *συνολικὸν* καὶ ἐκ πάσης πηγῆς εἰσόδημα τῆς Α.Ε. (καὶ οὐχὶ μόνον τὸ ἀδιανεμήτῳ τμήμα τούτου) βάσει ἀναλογικοῦ συντελεστοῦ 50 % ἢ χρέωσις τοῦ φόρου ἐμφανίζεται εἰς τὸν λ/σμὸν 87 *Compte Général de pertes et profits* (=Κέρδη & Ζημίαι) καὶ οὐχὶ εἰς τὸν 88 *Résultats en instance d'affectation* (=Διάθεσις κερδῶν). Ὅρα σχετικῶς M. R e v e r d y e t H. C o u r t, ἔνθ' ἀν., T. 1 σελ. 72 κ.έ., A. R a p i n e t J. P o l y, ἔνθ' ἀν., σελ. 79, L u c i e n M e h l, *Science et Technique Fiscales*, T. II, Paris 1959, σελ. 401 κ.έ. *Ὅτιω ἐν Γαλλίᾳ ἡ διάθεσις τῶν καθαρῶν κερδῶν σημαίνει διάθεσιν τῶν, μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν τοῦ φόρου εἰσοδήματος τῶν Α.Ε., ἀπομενόντων καθαρῶν κερδῶν.* (Benefice net, après impôt). Ἐπὶ τῶν οὕτω ἀπομενόντων καθαρῶν κερδῶν ὑπολογίζεται καὶ τὸ 5 % τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.

5.6 2. 'Ο, ἐξ ἐπόψεως θεωρητικῆς λογιστικῆς, χειρισμὸς τῆς διαθέσεως τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν Α.Ε.¹

1. Α. Ε. ἔχουσα καταβεβλημένον μετοχικὸν κεφάλαιον 8.000.000 (= 8.000 μ. × 1.000 δρχ) ἐπραγματοποίησε καθαρὰ κέρδη 1.000.000. Ἡ διάθεσις τῶν καθαρῶν θὰ γίνῃ ὡς ἐξῆς :

α) 5% τῶν καθαρῶν κερδῶν διὰ σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.

β) 6% τοῦ κεφαλαίου διὰ ἀ' μέροςμα.

γ) Ποσὸν 100.0000 διὰ ἔκτακτον ἀποθεματικόν.

δ) 10% ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου τῶν κερδῶν διὰ ἀμοιβὰς Δ.Σ.

ε) Τὸ ὑπόλοιπον διὰ β' μέροςμα εἰς ἀκέραιον ἀριθμὸν δραχμῶν καὶ τυχὸν ὑπόλοιπον εἰς νέον.

1. Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως τῶν κερδῶν :

α) Τὸ πρῶτον μέροςμα ὅπερ θεωρεῖται οἰονεὶ τόκος τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ὑπολογίζεται ἐπὶ μόνον τοῦ κ α τ α β ε β λ η μ ε ν ο υ κεφαλαίου. Οὕτω ἐὰν Α.Ε. ἰδρυθεῖσῃ τὴν 1.1.1965 τὸ κεφάλαιον δρχ. 10.000.000 καταβληθῆ κατὰ τὸ $\frac{1}{2}$ ἄμα τῆ ἰδρύσει τῆς καὶ κατὰ τὸ ἕτερον $\frac{1}{2}$ τὴν 1.7.1965 τό, ἐν πραγματοποιήσει ἐπαρκῶν κερδῶν, πρῶτον μέροςμα θὰ ὑπολογισθῆ ὡς ἐξῆς :

$$5.000.000 \times 6\% \times \frac{12}{12} = 300.000$$

$$5.000.000 \times 6\% \times \frac{6}{12} = 150.000 \quad 450.000$$

β) Ἡ κράτησις διὰ τακτικὸν ἀποθεματικὸν ὑπολογίζεται πρὸς 5% ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν (μόνον) τῆς χρήσεως (ἄνευ τοῦ τυχὸν ὑπολοίπου τῆς προηγουμένης χρήσεως), παύει δὲ οὕσα ὑποχρεωτικῆ ὅταν τὸ τακτικὸν ἀποθεματικὸν καλύψῃ τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Οὕτω ἐὰν Α.Ε. μὲ κεφάλαιον 6.000.000 δρχ. ἐμφανίξῃ τὴν 31.12.1964 εἰς τὸν ἰσολογισμὸν τῆς τακτικὸν ἀποθεματικὸν 1.960.000 καὶ ἐὰν τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς χρήσεως 1965 ἀνέρχωνται εἰς 1.200.000 τότε τὸ πρὸς 5% τακτικὸν ἀποθεματικὸν θὰ εἶναι $1.200.000 \times 5\% = \boxed{60.000}$, ἐνῶ τὸ περιθώριον δημιουργίας τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ εἶναι :

$$\left(6.000.000 \times \frac{1}{3} = \right) 2.000.000 - 1.960.000 = \boxed{40.000}$$

καὶ ἐπομένως ἡ κράτησις διὰ τακτικὸν ἀποθεματικὸν δεόν νὰ περιορισθῆ εἰς 40.000.

γ) Ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι τὰ καθαρὰ κέρδη χρήσεως μιᾶς Α.Ε. ἐχούσης μετοχικὸν κεφάλαιον 5.000.000 εἶναι 200.000 καὶ ὅτι τὰ, μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ ἔστω $200.000 \times 5\% = 10.000$, ἀπομένοντα κέρδη 190.000 δὲν καλύπτουν τὸ $6\% \times 5.000.000 = 300.000$ διὰ πρῶτον μέροςμα, ὑποχρεοῦται ἡ Α.Ε. νὰ διανεμῇ τὰ ἐξ 190.000 κέρδη ἅτινα ἐκπροσωποῦν τὸ $\frac{190.000}{5.000.000} = 3,8\%$ τοῦ μετοχικοῦ τῆς κεφαλαίου ; Ἡ ἀπάντησις εἶναι θετικῆ, πλὴν ὅμως γίνεται δεκτὸς καὶ ὁ σχηματισμὸς ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ ἰδίᾳ ὅταν ἐλαχιστοποιεῖται τὸ κατὰ μετοχὴν μέροςμα.

Πίναξ διαθέσεως κερδῶν

Καθαρά κέρδη χρήσεως 1965		1.000.000
Τακτικὸν ἀποθεματικὸν $5\% \times 1.000.000 =$	50.000	
α' μέροςμα [8.000 μ. $\times 60 =$] $6\% \times 8.000.000 =$	480.000	
Ἔκτακτον ἀποθεματικὸν	<u>100.000</u>	
	630.000	
Ἄμοιβαί Δ. Σ. $10\% \times (1.000.000 - 630.000) =$	37.000	
	<u>667.000</u>	
β' μέροςμα [8.000 μ. $\times 41 =$]	328.000	
Ἐπίλοιπον εἰς νέον	<u>5.000</u>	<u>1.000.000</u>
		<u>— 0 —</u>

Ἐγγραφαὶ διαθέσεως κερδῶν

*Αποτελέσματα χρήσεως 1965	1.000.000	
εἰς Διάθεσις Κερδῶν		1.000.000
Διάθεσις κερδῶν ¹	1.000.000	
εἰς τακτικὸν ἀποθεματικὸν		50.000
εἰς ἔκτακτον ἀποθεματικὸν		100.000
εἰς μερίσματα πληρωτέα		808.000
εἰς ἀμοιβὰς Δ. Σ.		37.000
εἰς ὑπόλοιπον εἰς νέον 1965		5.000
(Ἦν δὲ πῖναξ διανομῆς καθαρῶν κερδῶν).		

2. Ὁ λ/σμός « Ἀποτελέσματα χρήσεως » Α.Ε., συμπεριλαμβανομένου τοῦ, ἐκ τῆς προηγούμενης χρήσεως, ὑπολοίπου ἐκ 4.000 δρχ., δεικνύει σύνολον κερδῶν δρχ. 964.000. Πῶς θὰ διενεργηθῆ ἡ διάθεσις τῶν κερδῶν, ἔαν προβλέπωνται : 5% κράτησις διὰ τακτικὸν ἀποθεματικόν, 6% διὰ πρῶτον μέροςμα, ποσὸν δραχμῶν 120.000 δι' ἀμοιβὰς Δ.Σ. τοῦ ὑπολοίπου διατιθεμένου ὡς (δευτέρου) συμπληρωματικοῦ μερίσματος εἰς ἀκέραιον ἀριθμὸν δραχμῶν εἰς τὰς 10.000 μετοχάς, αἵτινες ἀπαρτίζουν τὸ ἐκ δρχ. 10.000.000 ὄλοσχερῶς καταβεβλημένον μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς Α.Ε.

1. Ἐν Η.Π.Α. διὰ μὲν τὸν λ/σμὸν « Ἀποτελέσματα Χρήσεως ἢ Κέρδη & Ζημῖαι » χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρον « Profit and Loss » διὰ δὲ τὸν λ/σμὸν « Διάθεσις κερδῶν » τὸν ὄρον « Earned Surplus ». Τὸ Earned Surplus ὑποδιακρίνεται εἰς « appropriated surplus, ὡς εἶναι τὰ ἀποθεματικά καὶ « unappropriated surplus » δυνάμενα νὰ διατεθοῦν ὡς μερίσματα (dividends).

Πίναξ διαθέσεως κερδῶν

Ἀποτελέσματα (κέρδη) χρήσεως 1965	960.000
Τακτικὸν ἀποθεματικὸν $5\% \times 960.000 = 48.000$	
1ον μέρισμα $6\% \times 10.000.000 = 600.000$	
Ἄμοιβαί Δ.Σ.	= 120.000
2ον μέρισμα $(10.000 \mu. \times 19 =)$	= 190.000
	<u>958 000</u>
Ὑπόλοιπον παρούσης χρήσεως	2.000
πλέον ὑπόλοιπον προηγούμενης χρήσεως	+ 4.000
Ὑπόλοιπον ἐν τέλει παρούσης χρήσεως	<u>6.000</u>

Ἐγγραφὰι διαθέσεως κερδῶν

Ἀποτελέσματα χρήσεως 1965	960.000	
Ὑπόλοιπον χρήσεως 1964	4 000	
	εἰς Διάρθεσιν κερδῶν . . .	964.000
Διάρθεσιν κερδῶν	964.000	
	εἰς Τακτικὸν ἀποθεματικὸν	48.000
	εἰς Ἄμοιβάς Δ.Σ.	120 000
	εἰς Μέρισματα πληρωτέα .	790.000
	εἰς Ὑπόλοιπον εἰς νέον 1965	6 000
(Ὅς ὁ πίναξ διαθέσεως κερδῶν)		

3. Τὰ καθαρὰ κέρδη χρήσεως Α.Ε. ἐκ δραχμῶν 380.000 διατίθενται συμφώνως τῷ καταστατικῷ αὐτῆς, ὡς ἑξῆς :

- 1) 5% διὰ σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ
- 2) 6% διὰ διανομὴν πρώτου μερίσματος
- 3) 10% ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου μειουμένου, κατὰ τὸ τυχὸν εἰς νέον ἀφεθισόμενον ὑπόλοιπον, δι' ἄμοιβάς Δ.Σ.
- 4) Τὸ νέον ὑπόλοιπον διατίθεται κατ' ἀπόφασιν τῆς Γ.Σ. ὡς δεύτερον μέρισμα καὶ ὡς ὑπόλοιπον εἰς νέον.

Τὸ συνολικὸν μέρισμα καθορίζεται εἰς 70 δρχ.

Τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς Α.Ε. εἶναι $5.000 \mu. \times 1.000 = 5.000.000$.

Πίναξ διαθέσεως κερδῶν

Κέρδη χρήσεως 1965	380.000
Τακτικὸν ἀποθεματικὸν $5\% \times 380.000 = 19 000$	
Πρῶτον μέρισμα $6\% \times 5.000.000 = 300 000$	<u>319.000</u>
	61.000

Ἐάν παραστήσωμεν μὲ x τό, μέλλον νὰ παραμείνῃ ὡς ἀδιάθετον ὑπόλοιπον, ἐν τέλει τῆς χρήσεως, ποσόν τότε :

$$0,10(61.000 - x) + (70 - 60) \times 5.000 \mu. + x = 61.000$$

Ἄμοιβαί Δ.Σ.   δεύτερον μέρισμα

καὶ $x - 0,10x = 61.000 - 6.100 - 50.000 = 4.900$

$$0,9x = 4.900 \quad \text{καὶ} \quad x = 49.000 : 9 = 5.444,44$$

Ἦτοι :

Ἐπόλοιπον	61 000
Ἐπόλοιπον ἐν τέλει χρήσεως	5 444,44
	55 555,56
2ον μέρισμα $10 \times 5.000 \mu.$	50.000
Ἄμοιβαί Δ.Σ. (= $10\% \times 55.555,56$)	5.555,56

Ἐγγραφὰι διαθέσεως κερδῶν

Διὰθεσις κερδῶν	380 000
εἰς Τακτικὸν ἀποθεματικόν .	19.000
εἰς Μερίσματα πληρωτέα .	350 000
εἰς Ἄμοιβὰς Δ.Σ.	5.556
εἰς Ἐπόλοιπον εἰς νέον .	5 444

(Ὡς ὁ πίναξ διαθέσεως κλπ.).

Μία γενικωτάτη μορφή τῆς διατάξεως, ἣτις καθορίζει τὴν διάθεσιν τῶν κερδῶν δύναται νὰ εἶναι ἡ κάτωθι :

α Ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν ἀφαιρεῖται :

1) 5% τούτων πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.

2) 6% τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου πρὸς διανομὴν 1ου μερίσματος.

3) Ἐν ἀπόλυτον ποσὸν δραχμῶν E καθοριζόμενον ὑπὸ τῆς Γ.Σ. πρὸς σχηματισμὸν ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ.

4) $x\%$ τοῦ ὑπολοίπου κερδῶν δι' ἀμοιβὰς τοῦ Δ.Σ.

5) Τὸ νέον ὑπόλοιπον διατίθεται εἰς τοὺς μετόχους, ὡς 2ον μέρισμα.

Ἐάν δὲ $x =$ τὰ καθαρὰ κέρδη καὶ $K =$ τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον, τότε :

$$x - \left(\frac{5x}{100} + \frac{6K}{100} + E \right) = Y (= \text{ὑπόλοιπον})$$

$$\frac{Y \cdot x}{100} = \text{Ἄμοιβή τοῦ Δ. Σ.}$$

$$Y - \frac{Y \cdot x}{100} = \frac{(100 - x)}{100} \cdot Y = 2\text{ον μέρισμα}$$

καὶ ἄρα $x = \frac{5x}{100} + \frac{6K}{100} + E + \frac{Yx}{100} + \frac{100 - x}{100} \cdot Y$

Ἡ συναφὴς ἐγγραφή διαθέσεως τῶν κερδῶν εἶναι :

Διάθεσις κερδῶν	x	
εἰς Τακτικὸν ἀποθεματικὸν		$\frac{5}{100} \cdot x$
εἰς Ἐκπαικτικὸν ἀποθεματικὸν		E
εἰς Ἀμοιβὰς Δ.Σ.		$\frac{Y \cdot x}{100}$
εἰς Μερίσματα πληρωτέα		$\frac{6 \cdot K + (100 - x) \cdot Y}{100}$

5.6.3. Ὁ ἐξ ἐπόψεως ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς χειρισμὸς τῆς διαθέσεως τῶν κερδῶν τῶν Α.Ε.

Ἡ διάθεσις ὅμως τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς Α.Ε. ἐξ ἐπόψεως ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς εἶναι πάντοτε συνδεδεμένη μετὰ τὴν φορολόγησιν τούτων. Ὅθεν ἡ, ἐξ ἐπόψεως ἐφηρμοσμένης λογιστικῆς, ἀνάπτυξις τοῦ θέματος τῆς διαθέσεως τῶν κερδῶν τῶν Α.Ε. μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐννοίας τῶν φορολογητέων κερδῶν τούτων.

Συμφώνως πρὸς τὴν § 1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 3843/1958 διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ συνολικοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος τῶν εἰς τὴν φορολογίαν ὑποκειμένων ἡμεδαπῶν Α.Ε. (καὶ λοιπῶν, ἐν αὐτῷ καθοριζομένων, νομικῶν προσώπων) λαμβάνονται τὰ κατὰ τὴν § 2 ἀκαθάριστα ἔσοδα αὐτῶν, ἐξ ὧν ἐκπίπτουν αἱ συναφεῖς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐσόδων τούτων δαπάναι.

Τὰ κατὰ τὴν § 2 (τοῦ ἰδίου ἄρθρου) ἀκαθάριστα ἔσοδα εἶναι :

α) Τὸ τίμημα τῶν ὀριστικῶς πραγματοποιηθεισῶν πωλήσεων, ὡς καὶ αἱ κτηθεῖσαι ἀμοιβαὶ ἐκ παροχῆς ὑπηρεσιῶν.

β) Τὰ, ἐκ τῶν λοιπῶν πηγῶν, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν κάτωθι ἄρθρων τοῦ Ν.Δ. 3323/1955 (ὡς ἐτροποποιήθη) ἀκαθάριστα εἰσοδήματα :

17, 18, 19 (ἐξ οἰκοδομῶν)

21, 22, 23 (ἐξ ἐκμισθώσεως γαιῶν)

25, 26 (ἐκ κινήτων ἀξιών πρὸ τῆς ἐκπτώσεως τοῦ παρακρατηθέντος φόρου)

31 § 1 ἐδάφιον 2^{ον} 32², 34, 37 (ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων)

38, 39 (ἐκ γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων)

καὶ 45 § 3 (ἐκ πάσης ἄλλης πηγῆς).

1. Εἰσοδήματα προκύπτοντα ἐκ μεταπωλήσεων ἀκινήτων.

2. Εἰσοδήματα εἰδικῶν περιπτώσεων ἧτοι :

α) Ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς ἐκχωρήσεως παντὸς δικαιώματος συναφοῦς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος κτλ. καὶ ἐξ ἐκχωρήσεως ἐμπορι-

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν § 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 3843/1958, ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἀκαθάριστων ἐσόδων ἐκπίπτονται, ὡς ἐλέχθη, αἱ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν §§ 1 ἕως καὶ 5 τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 (ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη), *δαπάναι*¹ ἀποκτίσεως τοῦ εἰσοδήματος:

κῆς ἢ οἰαοδήποτε ἄλλης ἐπιχειρήσεως, ἐπωνυμίας κλπ. (ἀέρας) κατανεμομένη ἰσοπόσως εἰς τρία ἐτη. β) Τὸ εἰσόδημα τῶν παρῶν ἐργασιῶν. γ) Τὸ εἰσόδημα ἐκ τόκων συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων ἐξ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἢ ἐκ πωλήσεων ἐμ/των ἐπὶ πιστώσει, ἐφ' ὅσον ὁ πιστωτὴς ἀσκεῖ ἐμπορικὴν ἐπιχειρήσιν κατὰ τὸν χρόνον τῆς κτήσεώς των. δ) Τὸ διανεμόμενον μέρισμα εἰς τὰ μέλη τῶν κατὰ τὸν νόμον 602 συνεστημένων συνεταιρισμῶν. ε) Ἡ δι' ἐκποίησεως ἢ εἰσφορᾶς κτηθεῖσα αὐτόματος ὑπερτίμησις π.α.γ.ί.ω.ν πλὴν ἀκινήτων καὶ πλοίων. στ) Τὰ, ἔναντι ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων, γενομένων δεκτῶν ὑπὸ τοῦ Οἰκονομικοῦ ἐφόρου κατὰ τὸν προορισμὸν τοῦ εἰσοδήματος προηγουμένων χρήσεων, εἰσπραχθέντα ποσά. ζ) Τὰ εἰσπραχθέντα ποσά, ὡς ἀχρεωστικῶς καταβληθέντα διὰ φόρους τέλη, δικαιώματα, εἰσφορᾶς κλπ. ἐκπιπόμενας καὶ βαρυνούσας τὴν ἐπιχείρησιν.

1. *Ὅτι* κατὰ τὴν § 1: α) *Τὰ Γενικά ἔξοδα διαχειρήσεως* (π.χ. ἐνοίκια καταβαλλόμενα καὶ τεκμαρτά, δικαστικά ἔξοδα, ἔξοδα κινήσεων καὶ ταξιδίων, ἀσφάλιστρα κατὰ ζημιῶν, Τ.Τ.Τ., φωτισμός, ὕδρευσις, θέρμανσις, δημοσιεύσεις, διαφημίσεις, συνδρομαί). Εἰς τὰ γενικά ἔξοδα συμπεριλαμβάνονται τόσον αἱ ἀμοιβαὶ προσωπικοῦ (μισθοί-ἡμερομίσθια, ἐργοδοτικαὶ εἰσφοραὶ εἰς ἀσφαλιστικὰ τομεῖα, ἀποζημιώσεις ἀπολυμένων), ὅσον καὶ αἱ δωρεαὶ ὑπὲρ κοινοφελῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν πρὸς τὸ Δημόσιον τοὺς Δήμους, κοινότητας, τὰ νομίμως ὑφιστάμενα... ἰδρύματα. β) *Αἱ δαπάναι συντηρήσεων καὶ ἐπισκευῶν μηχανημάτων καὶ ἐπαγγελματικῶν ἐν γένει ἐγκαταστάσεων.* γ) *Ἡ ἀξία τῶν χρησιμοποιηθεῖσων πρώτων ὑλῶν καὶ ἄλλων ἐμπορευσίμων ἀγαθῶν ὡς καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν εἰδικαὶ δαπάναι μεταφορᾶς, ἀποθηκεύσεως, ἀσφαλείας, ἐπεξεργασίας κλπ.* δ) *Οἱ δεδουλευμένοι πάσης φύσεως τόκοι δανείων ἢ πιστώσεων, ἐν γένει τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐξαιρέσει τῶν τόκων ὑπερημερίας λόγῳ ὀφειλῆς φόρων καὶ προστίμων πρὸς τὸ Δημόσιον ἢ ἄλλα Ν.Π.Δ.Δ.* ε) *Οἱ βαρύνοντες τὴν ἐπιχείρησιν πάσης φύσεως φόροι, τέλη καὶ δικαιώματα (μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ φόρου εἰσοδήματος).* στ) *Αἱ δι' ὀριστικῶν ἐγγραφῶν ἀποσβέσεις ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων καὶ ἐξόδων πρώτων ἐγκαταστάσεως, ὡς καὶ, ἐφ' ὅσον συμψηφίζουσι μείωσιν πραγματικῆς ἀξίως, αἱ κατὰ τοὺς εἰδικοὺς δι' ἐκάστην ἐπιχείρησιν ὄρους ἀποσβέσεις φθορᾶς συναφῶν τῇ ἐπιχειρήσει ἐγκαταστάσεων πάσης φύσεως ἢ μηχανημάτων ἢ φθαρτοῦ ὕλικου καὶ πάσης γενικῶς κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως.* ζ) *Τὰ μαθηματικὰ ἀποθέματα ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ τὰ ἀποθεματικά πρὸς ἀποκατάστασιν ἑνεργητικοῦ περιελευσομένου ἐκ συμβάσεως μετὰ πάροdon χρόνον εἰς τὸ Δημόσιον ἢ τρίτους.* η) *Ἡ πραγματοποιηθεῖσα ζημία ἐκ φθορᾶς, ἀπωλείας ἢ ὑποτιμήσεως κεφαλαίου, ὡς καὶ πρόβλεψις διὰ τὴν τυχόν ὑφισταμένην καὶ μὴ πραγματοποιηθεῖσαν ὑποτίμησιν παγίων στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ ὑπερτίμησιν στοιχείων τοῦ παθητικοῦ, ἐξαιρέσει τῆς ἐξ ἀκινήτων καὶ πλοίων τοιαύτης.* (Εἰς τὴν περιπτώσιν (η) ὑπάρχοντα τὰ ἐλλείμματα ταμείου, αἱ καταχρήσεις καὶ κλοπαί, οἱ καταπτώσεις ἐγγυήσεων μὴ ὀφειλόμενα εἰς ποινικὴν ὑπαιτιότητα). θ) *Τὰ μικροῖξοδα κοινωνικῆς παραστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως αἱ μικροδωρεαὶ καὶ τὰ μικροβοηθήματα αὐτῆς, καθ' ὃ ποσὸν κρίνονται εὐλόγα καὶ ἀνάλογα πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὸν κύκλον ἐργασιῶν αὐτῆς. Τὰ ἔξοδα τοῦ παρόντος εἰσοδήματος ἐκπίπτονται καὶ ἄνευ ἀποδείξεως πληρωμῆς.*

Κατὰ τὴν § 2: Αἱ κατὰ τὴν προηγουμένην § 1 ἐκπτώσεις ἐνεργοῦνται μόνον ἐφό-

“Ὅστε: $\text{Καθαρὸν εἰσόδημα } A.E. = \text{Ἀκαθάριστα ἔσοδα} - \text{δαπάναι}$ (1)

Ἐπειδὴ ὅμως ἐντὸς τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων δύνανται νὰ ὑφίστανται τοιαῦτα ἀπαλλασσόμενα τῆς φορολογίας οἷα εἶναι, π.χ. οἱ τόκοι τῶν παρὰ τραπεζίαις καὶ ταμιευτηρίοις καταθέσεων, οἱ τόκοι ἐξ ὁμολογιῶν ἐθνικῶν δανείων, ἡ ὑπεραξία ἀκινήτων καὶ πλοίων, τὰ κέρδη ἐξ ἐκμεταλλεύσεως πλοίων ὑπὸ ἐλληνικὴν σημαίαν (ταῦτα φορολογοῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ν. 1880/51) καὶ τὰ κέρδη ἐξ ἐπιχειρήσεων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν (ταῦτα φορολογοῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 3787/1957) κλπ., ἔπεται ὅτι:

$\text{Καθαρὸν εἰσόδημα } A.E. = \text{Ἀκαθάριστα ἔσοδα} - \text{δαπάναι} -$

$-\text{ἀπαλλασσόμενα ἔσοδα}$ (2)

Καὶ ἐπειδὴ συμφώνως πρὸς τὴν βάσει τοῦ ἀρθροῦ 9 § 4 Ν.Δ. 4444/1964 προστεθεῖσαν εἰς τὸ ἀρθρ. 35 τοῦ Ν.Δ. 3323/55, § 5: εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν εἰς τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα τῆς ἐπιχειρήσεως περιλαμβάνονται καὶ τοιαῦτα ἀπαλλασσόμενα τοῦ φόρου εἰσοδήματος διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ εἰς φορολογίαν ὑποκειμένου καθαροῦ κέρδους τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ συνολικὸν ὕψος τῶν ἐκπεστέων δαπανῶν τῆς, μειοῦται καθ' ὃ ποσὸν αὐταὶ ἀφορῶσιν ἐνδεχομένως εἰς τὰ ἀπαλλασσόμενα τῆς φορολογίας ἔσοδα:

$\text{Καθαρὸν εἰσόδημα } A.E. = (\text{Ἀκαθάριστα ἔσοδα} - \text{ἀντίστοιχοι δαπάναι}) -$

$-(\text{ἀπαλλασσόμενα ἔσοδα} - \text{ἀντίστοιχοι δαπάναι})$ (3)

Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ «Ἀποτελέσματα χρήσεως» μετὰ τῶν λοιπῶν δαπανῶν ἐντάσσονται συνήθως καὶ κονδύλια, ἅτινα καίτοι

συν ἀνεγράφησαν τὰ ποσὰ τούτων εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως.

Κατὰ § 3: *Ἐπὶ κλάδων ἐξαγογίμων προϊόντων... ἀναγνωρίζεται διὰ τοὺς ἐξαγωγεὺς ἔκπτωσις ἄνευ δικαιολογητικῶν ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων, ποσοστὸν ἐπὶ τῶν, ἐκ τῶν ἐξαγωγῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων.*

(Προκειμένου δὲ περὶ ἀσφαλιστικῶν Α.Ε.,—ὑπὸ ὠρισμένους περιορισμοὺς—ἐκπίπτουσι πρὸς τούτους καὶ α) τὰ μαθηματικὰ ἀποθεματικὰ τῶν ἀσφαλειῶν ζωῆς β) τὰ ἀποθεματικὰ πρὸς κάλυψιν τῶν ἐν ἰσχύϊ κινδύνων καὶ γ) αἱ κρατήσεις δι' ἐπισυμβάσας ζημίας. (ὄρα καὶ κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ἀποθεματικῶν).

Τέλος κατὰ τὸ ἐδάφιον 2ον τῆς § 7 τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ Ν.Δ. 3843/1958 ἐκπίπτει καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀρθρὸν 11 τοῦ ν. 4169/1961 βαρύνουσα τὸ νομικὸν πρόσωπον (τῆς Α.Ε.) εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α. ἡ ἀναλογοῦσα εἰς τὸν φόρον τῶν κερδῶν τῆς αὐτῆς χρήσεως.

λογιστικῶς εἶναι δαπάναι φορολογικῶς δὲν ἀναγνωρίζονται ὡς τοιαῦται, ὁ ἄνωτέρω τύπος δέον νὰ μετασχηματισθῇ ὡς ἑξῆς :

$$\begin{aligned} \text{Καθαρὸν εἰσόδημα } A.E. &= [(\text{*Ακαθάριστα ἔσοδα}) - \\ &- (\text{*Αντίστοιχοι δαπάναι} - \text{μὴ ἀναγνωριζόμεναι δαπάναι})] - \\ &- [\text{ἀπαλλασσόμενα ἔσοδα} - \text{ἀντίστοιχοι δαπάναι}]. \quad (4) \end{aligned}$$

Τοιαῦται λογιστικαὶ δαπάναι αἵτινες δὲν ἀναγνωρίζονται φορολογικῶς καὶ δὲν συνιστοῦν φορολογικὰς δαπάνας εἶναι π.χ. δωρεαὶ καὶ ἐλευθεριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως πέραν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναγνωριζομένων, ἀποσβέσεις πλὴν τῶν νομίμων τοιούτων, πρόσθετοι φόροι λόγῳ ἐκπροθέσμου ἢ ἀνακριβείας, πρόστιμα Κ.Φ.Σ. ἢ ἀσφαλιστικῶν ταμείων κ.τ.τ.

Τέλος λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος ἐκπίπτουσι προσέτι α) ἡ ζημία τῶν 2 προηγουμένων χρήσεων (§ 5 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 3843/58 παραπέμπουσα εἰς § 1 ἄρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 3323/55), β) Ἡ ἀφορολόγητος κράτησις τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ Α.Ν. 942/49 καὶ Ν.Α. 2176/52 ἣτις ὑπολογίζεται ἐπὶ τῶν συνολικῶν καθαρῶν κερδῶν (διανεμομένων καὶ μὴ) μειουμένων κατὰ τὰς τυχὸν ζημίας τῶν 2 προηγουμένων χρήσεων, τῶν ἐπαρχιακῶν βιομηχανικῶν κλπ.¹ ἐπιχειρήσεων καὶ τὸ ἀφορολόγητον ποσὸν τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Α. 5213/55, ὅπερ ὑπολογίζεται ὡσαύτως ἐπὶ τῶν συνολικῶν καθαρῶν κερδῶν (διανεμομένων καὶ μὴ) μειουμένων κατὰ τὰς τυχὸν ζημίας τῶν 2 προηγουμένων χρήσεων, τῶν ἐπαρχιακῶν κλπ.² ἐπιχειρήσεων. γ) Τὰ διανεμόμενα κέρδη ὡς μὴ συνιστῶντα εἰσόδημα τῆς Α.Ε. ὡς νομικοῦ προσώπου. δ) Τὸ ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν τοῦ Ν.Α. 4002/1959 διὰ καινουργεῖς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, ὅπερ ὑπολογίζεται (οὐχὶ ἐπὶ τῶν συνολικῶν ἀλλὰ) μόνον ἐπὶ τῶν μὴ διανεμομένων καθαρῶν κερδῶν μειουμένων κατὰ τὰς τυχὸν ζημίας τῶν δύο προηγουμένων χρήσεων καὶ ὅπερ ἀφορᾷ οὐ μόνον τὰς ἐπαρχιακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς (βιομηχανικὰς κλπ.³) ἐπιχειρήσεις τῆς πρωτευούσης, καὶ τέλος ε) ἡ ἐπὶ τοῦ φόρου εἰσοδήματος τῶν Α.Ε. ὑπολογιζομένη εἰσφορὰ Ο.Γ.Α. ἣτις ἐκπίπτει ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῆς αὐτῆς χρήσεως, καταλήγομεν εἰς ἓν σχῆμα ὑπολογισμοῦ τοῦ φορολογητέου καθαρῶν εἰσοδήματος τῶν Α.Ε., διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ ὁποίου παρατίθενται τὰ ἐν συνεχείᾳ παραδείγματα ἐφαρμογῆς.

1. καὶ 2. Περὶ τούτων εἰδικότερον ὄρα κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.

3. Ὅρα καὶ κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ἀποθεματικῶν.

Παραδείγματα εφαρμογής :

1. ^α Εμπορική Α.Ε. εμφανίζει υπόλοιπον λ/σμού αποτελε-	
σμάτων χρήσεως	5.003.400
ἐξ ὧν υπόλοιπον αποτελεσμάτων προηγούμενης χρήσεως	3.400
^β Αρα κέρδη χρήσεως	<u>5.000 000</u>

Αὕτη συμφώνως τῷ καταστατικῷ της δέον νὰ προβῆ :

- α) Εἰς κράτησιν 5% τακτικῷ ἀποθεματικῷ.
- β) Εἰς διανομὴν πρώτου μερίσματος 6% ἐπὶ τοῦ ἐκ 30.000 000 δρχ. (30.000 μ. × 1.000) ὁλοσχερῶς καταβεβλημένου κεφαλαίου της.
- γ) Εἰς ἀμοιβὰς Δ.Σ. ἀνερχομένης εἰς δρχ. 1.200.000.
- δ) Εἰς διανομὴν προσθέτου μερίσματος 3% ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου κεφαλαίου της.

ε) Τὸ υπόλοιπον θὰ διατεθῆ διὰ σχηματισμὸν ἐκτάκτου ἀποθεματικῷ καὶ τὸ κάτω τῶν 10 000 δρχ. ποσὸν θὰ ἀφεθῆ ὡς υπόλοιπον εἰς νέον.

Νὰ συνταχθῆ ὁ πίναξ διαθέσεως τῶν κερδῶν τῆς Α Ε. μετὰ φορολόγησιν τῶν ἀδιανεμήτων αὐτῆς κερδῶν πρὸς 35% διὰ φόρον εἰσοδήματος καὶ 15% εἰσφορὰν Ο.Γ.Α. καὶ νὰ γίνων αἱ συναφεῖς λογιστικαὶ ἐγγραφαί.

Α. Πίναξ διαθέσεως κερδῶν χρήσεως 5.000.000 + Ὑπολ.
προηγ. χρήσεως 3.400 = 5.003.400.

	Διανεμό- μενα	Μὴ διανε- μόμενα		
I. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ			II. ΕΠΑΛΛΗΘΕΥΣΙΣ	
1. Εἰς τακτικὸν ἀποθεμ. 5% × 5 000 000		250.000	1=	250.000
2. Εἰς 1ον μερίσμα 6% × 30.000.000 (μικτὸν)	1.800.000		2=	1.800.000
3. Εἰς ἀμοιβὰς Δ.Σ. (μικτὰς) . . .	1 200 000		3=	1.200.000
4. Εἰς 2ον μερίσμα 3% × 30 000 000 (μικτὸν)	900.000		4=	900 000
Σύνολον διανεμομένων	<u>3.900 000</u>			
5. Ο.Γ.Α. = = (<u>5.000.000 - 3.900.000</u>) × 0,049881 ÷ 1.100.000		54.869	5=	365.796 × × 15% = 54 869
6. Φόρος = (<u>1.100 000 - 54.869</u>) × 35% ÷ 1.045.131		365.796	6=	365.796
7. (3.400 + 1.100.000) - (250.000 + + 54.869 + 365.796) = 432.735 ἐξ ὧν :				
7α. Ἐκτάκτου ἀποθεματικὸν		430.000		
7β. Ὑπόλοιπον εἰς νέον		2 735	7=	432 735
Σύνολα	<u>3.900.000</u>	<u>+ 1.103.400</u>	=	<u>5.003 400</u>

1. Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ Ο.Γ.Α. μὲ συντελεστὴν 4,9881% ἐπὶ τῶν ἐπ' ὀνό.

Β. Λογιστικά έγγραφα διαθέσεως κερδών

Αποτελέσματα χρήσεως	5 000.000	
Υπόλ. προηγ. χρήσεως	3 400	
εις Διάθεσιν κερδών		5 003.400
Διάθεσιν κερδών	5 003 400	
εις Τακτικόν άποθεματικόν		250.000
εις Έκτακτον άποθεματικόν		430.000
εις Προσωρινούς λ/σμούς		4.320 665
Μερίσματα πληρωτέα/Ν ^ο	2.700.000	
Άμοιβάς Δ.Σ.	1.200 000	
Φόρον εισοδήματος χρήσεως	365.796	
Είσφοράν Ο.Γ.Α. χρήσεως	54 869	
εις Αποτελέσματα χρήσεως υπόλοιπον εις νέον		2.735
(Ός ο πίναξ διαθέσεως κερδών της χρήσεως).		

2. Έμπορική Α.Ε. έχουσα όλοσχερώς καταβεβλημένον μετοχικόν κεφάλαιον 6 000.000 και ής τò ήδη σχηματισθέν τακτικόν άποθεματικόν άνέρχεται εις 2.000.000 έπραγματοποίησε κατά την δοθεισαν χρήσιν τὰ κάτωθι άποτελέσματα :

1. Άκαθάριστα έσοδα εκ πώλησεως έμπορευμάτων		14 800 000
2. Άπαλλασσόμενα έσοδα (τόκοι τραπεζικών καταθέσεων)		+ 200 000
Σ ύ ν ο λ ο ν έ σ ό δ ω ν		15 000.000
3. Δαπάναι κτήσεως έσόδων	13.621.106	
4. Μή αναγνωριζόμεναι δαπάναι (δωρεά κλπ.)	+ 70 000	13 691.106
Κ έ ρ δ η χ ρ ή σ ε ω ς		1.308 894

Αύτη προβαίνει εις διανομήν 1^{ου} μερίσματος 6%. Τò δέ, μετά τόν σχηματισμόν της προβλέψεως φόρου εισοδήματος και εισφοράς Ο Γ.Α. υπόλοιπον διατίθεται α) πρός σχηματισμόν έκτάκτου άποθεματικού κατά προσέγγισιν δεκάδος χιλιάδων δραχμών και β) ως υπόλοιπον εις νέον.

ματι τού νομικού προσώπου της Α Ε. (φορολογητέου εισοδήματος ή) φορολογητέων κερδών συμβολιζόμενων έναυθα με Φ Κ. (=Φορολογητέα Κέρδη) προκύπτει βάσει της έξιτώσεως (Φ.Κ.—Ο Γ.Α)×35 %×15 % =Ο.Γ.Α ή (Φ.Κ.—Ο.Γ.Α.)×5.25 % =Ο.Γ.Α—Φ.Κ. × 5,25 % = 5,25 % × Ο.Γ.Α. + Ο.Γ.Α. = Ο.Γ.Α. (1 + 5,25 %)

$$\text{Ο.Γ.Α.} = \frac{0,0525 \text{ Φ.Κ.}}{1,0525} = 0,019881 \text{ Φ.Κ.}$$

Νὰ συνταχθῆ ὁ πίναξ διαθέσεως τῶν κερδῶν τῆς Α.Ε, καὶ νὰ γίνωνται αἱ συναφεῖς λογιστικαὶ ἐγγραφαί, ὅταν ὁ συντελεστὴς φορολογίας τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν ταύτης εἶναι 35% ἢ δὲ εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α. 15% ἐπὶ τοῦ φόρου εισοδήματος.

Α. Πίναξ διαθέσεως κερδῶν χρήσεως Δρχ. 1.308.894

	Διανεμό- μενα	Μὴ διανε- μόμενα
Ι. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		
1. <i>1ον μέρος</i> = $6\% \times 6.000.000 =$	360.000	360.000
2. <i>Εἰσφορὰ Ο.Γ.Α.</i> ἐπὶ $[(1.308.894 - 200.000 + 70.000) - 360.000]$ Ο.Γ.Α. = $(1.178.894 - 360.000) \times 0,049881 =$ = $818.894 \times 0,049881$		40.847
3. <i>Φόρος</i> = $(818.894 - 40.847) \times 35\% = 778.047 \times 35\% =$	272.316	272.316
4. $1.308.894 - (360.000 + 40.847 + 272.316) =$ $1.308.894 - 673.163 = 635.731$ ἔξ ὧν :		
4α) * <i>Ἐκτακτὸν ἀποθεματικόν</i>	630.000	630.000
4β) * <i>Υπόλοιπον εἰς νέον</i>	5.731	5.731
Σύνολα	360.000 +	948.894 = 1.308.894

Β. Λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ διαθέσεως κερδῶν

* <i>Αποτελέσματα χρήσεως</i>	1.308.894	
<i>εἰς Διάθεσιν κερδῶν</i>		1.308.894
<hr/>		
<i>Διάθεσις κερδῶν</i>	1.308.894	
<i>εἰς *Ἐκτακτὸν ἀποθεματικόν</i>		630.000
<i>εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i>		673.163
<i>Μερίσματα πληρωτέα/Ν^ο</i>	360.000	
<i>Φόρος εισοδήματος χρήσεως</i>	272.316	
<i>Εἰσφορὰ Ο.Γ.Α. χρήσεως</i>	40.847	
<i>εἰς *Αποτελέσματα χρήσεως ὑπόλοιπον εἰς νέον</i>		5.731

(*Ὡς ὁ πίναξ διαθέσεως κερδῶν).

1. Ἐνταῦθα τὰ ἐφ' ὧν ὑπολογίζεται ἡ εἰσφορὰ Ο.Γ.Α. φορολογητέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Α.Ε. κέρδη εἶναι τὰ κέρδη χρήσεως (= 1.308.894) μειωμένα οὐ μόνον κατὰ τὰ διανεμόμενα (= 360.000), ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἀπαλλασσόμενα (= 200.000) καὶ ἠῤῥημένα κατὰ τὰς μὴ ἀναγνωριζόμενας δαπάνας (= 70.000).

3. *Έπαρχιακή βιομηχανική Α.Ε.* εμφανίζει τὸν κάτωθι λ/σμὸν ἀποτελεσμάτων χρήσεως :

X	Ἀποτελέσματα χρήσεως 31.12.65	IT	
1. Ἐξοδα Διοικήσεως	7.000 000	1. Μικτὰ κέρδη	60.000.000
2. Ἐξοδα χρηματοδοτήσ.	6.000.000	2. Τόκοι τραπεζικῶν κα- τοθέσεων	300.000
3. Ἐξοδα διαθέσεως	8.000.000	3. Τοκομερίδια ὁμολ. Ἐθν. Παραγωγ. δανείου	1.420.000
4. Δαπάναι ἀποσβέσεων	21.000.000	4. Μέρισμα μ/χῶν Α.Ε. «X» χρήσεως 1964	280.000
5. Καθαρά κέρδη χρή- σεως 1965	20.000 000		
	<u>62 000.000</u>		<u>62 000 000</u>

Ἡ ἀνωτέρω Α.Ε. ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον ὀλοσχερῶς καταβεβλη-
μένον δρχ. 30.000 000 (= 30.000 μ × 1.000) καὶ πιστωτικὸν ὑπόλοιπον
τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ τὴν 31.12.64 δρχ. 6.000.000 προβαίνει εἰς τὴν
διάθεσιν τῶν κερδῶν της ὡς ἀκολούθως :

1. 5 % πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.
2. 6 % ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου της πρὸς διανομὴν 1ου μερισματος.
3. Εἰς ἀμοιβὰς Δ.Σ. δρχ. 1.200.000.
4. Εἰς σχηματισμὸν ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ 25 % τοῦ ἄρθρ. 18 § 2 Ν.Δ. 942/49¹.

5. Εἰς σχηματισμὸν ἀφορολογήτου ποσοῦ 40 % τοῦ ἄρθρ. 8 Ν.Δ. 3213/55 πρὸς κάλυψιν τῆς ἐκ δρχ. 8.000.000 ἀξίας τῶν ἐντὸς τῆς χρήσεως ἀποκτηθέντων νέων (οὐχὶ ἀπαραιτήτως καὶ καινούργων) μηχανημάτων².

6. Εἰς πρόβλεψιν διὰ τὸν φόρον εἰσοδήματος (35 %) καὶ τὴν εἰσφο-
ρὰν Ο.Γ.Α. (15 % ἐπὶ τοῦ φόρου).

7. Εἰς σχηματισμὸν ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ κατὰ προσέγγισιν δρχ. 50.000 τοῦ ὑπολοίπου παραμένοντος εἰς τὸν λ/σμὸν « Ἀποτελέσματα χρή-
σεως - ὑπόλοιπον εἰς νέον ».

Νὰ συνταχθῇ ὁ πίναξ διαθέσεως τῶν κερδῶν.

Πίναξ διαθέσεως κερδῶν Δρχ. 20.000.000

1. Τακτικὸν ἀποθεματικόν=5%×20.000.000=	1.000.000
2. 1ον μερίσμα (μικτόν)=6%×30.000.000 (ἢ 30.000 μ.×60)=	1 800 000
3. Ἀμοιβαὶ Δ.Σ. (μικταί, ἤτοι πρὸ ἐκπτώσεως φόρου)=	<u>1.200.000</u>
	Εἰς μεταφορὰν 4.000 000

1. καὶ 2. Ὅρα ἀπαραιτήτως κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ἀποθεματικῶν, καὶ εἰδικῶς εἰς τὰ περὶ ἀφορολογήτων τοιοῦτων.

			Ἐκ μεταφορᾶς	4.000.000
4.	Ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν ἄρθρ. 18 § 2 Ν.Δ. 942/49 :			
	Καθαρὰ κέρδη (ἐκ τοῦ λ/. Ἀποτελ. χρήσ. 1965)	20.000.000		
	Μεῖον : α) Τόκοι καταθέσεων	300.000		
	β) Τοκομερίδια Ἐθν. Δανείων	1.420.000		
	γ) Μέρισμα μετοχῶν Α.Ε. «Χ»	280.000	2.000.000	
	Καθαρὰ κέρδη ἐκ βιομηχανικοῦ κλάδου	18.000.000	× 25%	4.500.000
5.	Ἀφορολόγητον ποσὸν ἄρθρον 8 Ν.Δ. 3213/55	18.000.000	× 40%	7.200.000
6.	Πρόβλεψις φόρου καὶ εισφορᾶς Ο.Γ.Α. :			
	Καθαρὰ κέρδη (ἐκ τοῦ λ/. Ἀποτελ. χρήσ. 1965) :	20.000.000		
	—Μεῖον τὰ ἀπαλλασσόμενα :			
	α) Τόκοι καταθέσεων	300.000		
	β) Τοκομερίδια Ἐθν. Δανείου	1.420.000		
	γ) Ἀφορολόγητον Ἀποθεμα- τικὸν Ν.Δ. 942/49	4.500.000		
	δ) Ἀφορολόγητον ποσὸν Ν.Δ. 3213/55	7.200.000	13.420.000	
				6.580.000
	Μεῖον τὰ διανεμόμενα :			
	Μερίσματα	1.800.000		
	Ἀμοιβαὶ Δ.Σ.	1.200.000	3.000.000	
				3.580.000
6α.	Εἰσφορὰ Ο.Γ.Α. 3.580.000 ² × 0,049881 =		178.574	
6β.	Φόρος 35% × (3.580.000 — 178.574) =		1.190.499	1.369.073
7.	Ἐκτικτὸν Ἀποθεματικόν :			
	20.000.000 — (1.000.000 + 1.800.000 + 1.200.000 + 4.500.000 + + 7.200.000 + 1.369.073) = 20.000.000 — 17.069.073 = 2.930.927			2.900.000
7α.	Υπόλοιπον εἰς νέον :			30.927
				<u>20.000.000</u>

4. Βιομηχανικὴ Α.Ε. τῆς περιοχῆς Διοικήσεως πρωτευούσης ἐμφανίζει ὑπόλοιπον λ/σμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως » ἐκ δρχ. 7.820.000. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦτο προκύπτει ὡς ἑπεται :

Μικτὸν κέρδος (μετ' ἀφαιρέσιν κόστους παραγωγῆς)	13.300.000
Μεῖον : Ἐξοδα διοικήσεως	3.000.000
Ἐξοδα χρηματοδοτήσεως	1.000.000
Ἐξοδα διαθέσεως	2.100.000
	<u>—6.100.000</u>
Εἰς μεταφορὰν	7.200.000

1. Ἀφαιροῦνται τὰ παρατιθέμενα ἔσοδα, ὡς μὴ συνιστῶντα « βιομηχανικὰ κέρδη » καὶ δὴ ἄνευ μειώσεως διὰ δαπάνης κτήσεως τούτων.

2. Ἐνταῦθα τὰ (ἐφ' ὧν ὑπολογίζεται ὁ Ο.Γ.Α.) ἐπ' ὀνόματι τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Α.Ε. φορολογητέα κέρδη μειοῦνται οὐ μόνον κατὰ τὰ διανεμόμενα κέρδη καὶ κατὰ τὰ ἀπαλλασσόμενα ἔσοδα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἀφορολόγητα ἀποθεματικά.

				Ἐκ μεταφορᾶς	7.200.000
<i>Προστίθενται ἔσοδα καὶ κέρδη :</i>					
Ἐκ συμμετοχῶν			250.000		
Ἐκ παρεπομένων ἀσχολιῶν			140.000		
Ἐκ πιστωτικῶν τόκων					
λ/. τρίτων		30.000			
λ/. καταθέσεων ὄψεως		280.000	310.000		+700.000
					<u>7.900.000</u>
<i>Μετὸν ἔκτακτον ἐπιβουρῶνας :</i>					
Ζημίαι					—100.000
					<u>7.800.000</u>
<i>Πλέον :</i> Ὑπόλοιπον προηγούμενης χρήσεως					
					20.000
					<u>7.820.000</u>

Αὕτη προβαίνει εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κερδῶν ὡς ἀκολουθῶς :

1. 5% πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, οὗτινος τὸ πιστωτικὸν ὑπόλοιπον ἀνέρχεται εἰς δρχ. 3.000.000.

2. 6% ἐπὶ τοῦ ὄλοσχεροῦς καταβεβλημένου κεφαλαίου της ἐκ δρχ. 25.000.000 (25.000 μ. × 1.000) πρὸς διανομὴν 1ου μερίσματος.

3. Δρχ. 1.400.000 δι' ἀμοιβᾶς Δ Σ.

4. 5% ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου της πρὸς διανομὴν προσθέτου μερίσματος.

5. Εἰς σχηματισμὸν ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ τοῦ ἀρθρου 1 § 3 τοῦ Ν.Δ 4002/59¹ πρὸς ἀλύψιν τῆς ἐκ δραχμῶν 3.300.000 ἀξίας τῶν ἐντὸς τῆς χρήσεως ἀποκτηθέντων *καινουργῶν* μηχανημάτων.

6. Εἰς πρόβλεψιν φόρου εἰσοδήματος 35% καὶ τῆς ἐκ 15% ἐπὶ τοῦ φόρου, εἰσφορᾶς ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α.

7. Εἰς σχηματισμὸν ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ κατὰ προσέγγισιν 10.000 τοῦ ὑπολοίπου παραμένοντος εἰς πίστωσιν τοῦ λ/σμοῦ « Κέρδη καὶ Ζημίαι — Ὑπόλοιπον εἰς νέον ».

Νὰ συνταχθῇ ὁ πίναξ διαθέσεως τῶν κερδῶν.

Πίναξ διαθέσεως τῶν κερδῶν Δρχ. 7.820.000

1. Τακτικὸν ἀποθεματικόν, 5% × 7.800.000 =	390.000
2. 1ον μέρισμα 6% × 1.000 = 60 κατὰ μετοχὴν (μικτὸν) × 25.000 μ.	1.500.000
3. Ἀμοιβαὶ Δ.Σ. (μικταί, πρὸ ἐκπτώσεως φόρου)	1.400.000
4. 2ον μέρισμα 5% × 1.000 = 50 κατὰ μετοχὴν (μικτὸν) × 25.000 μ.	1.250.000
	<u>4.540.000</u>
	Εἰς μεταφορὰν

1. Ὁρα λεπτομερείας κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ἀφορολογητῶν ἀποθεματικῶν.

Έκ μεταφορᾶς 4.540.000

5. Ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν ἄρθρ. 1 § 3 Ν.Δ. 4002/59.

50% ἐπὶ φορολογητέων κερδῶν χρήσεως :

Ἦτοι: Καθαρὰ κέρδη χρήσεως 7.800.000

Μείον α) διανεμόμενα :

1ον μέρισμα 1.500.000

Ἄμοιβαί Δ.Σ. 1.400.000

2ον μέρισμα 1.250.000 4.150.000

β) ἀπαλλασσόμενα :

Τόκοι καταθέσεων 280.000

Μείον ἀναλογοῦσαι δα-

πάναι ' -80.000 200.000

γ) Εἰσφορά Ο.Γ.Α. ἐπὶ φόρου

7.800.000 - (4.150.000 + 200.000) = 3.450.000 ×
× 2,557856 % = 88.246 4.438.246

Φορολογητέα κέρδη χρήσεως: 3.361.754 × 50 % = 1.680.877

6. Φόρος εἰσοδήματος ἐπὶ δρχ. 1.680.877 × 35 % = 588.307

6α. Ο.Γ.Α. ἐπὶ τοῦ φόρου 588.307 × 15 % = 88.246

7. Ἐκιακτὸν ἀποθεματικὸν 920.000

7β. Κέρδη καὶ Ζημίαι - ὑπόλοιπον εἰς νέον 2.570

7.820.000

5. Βιομηχανικὴ Α.Ε' μὲ ἐπαρχιακὸν ὑποκατάστημα ἐμφανίζει ὑπόλοιπον λ/σμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως 1965 » ἐκ δραχμῶν 4.200.000. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦτο προκύπτει ὡς ἔπεται :

Κεντρικόν : μικτὸν κέρδος (μετ' ἀφαίρεσιν κόστους παραγωγῆς) 8.500.000

Μείον ἔξοδα διοικήσεως 2.500.000

ἔξοδα χρηματοδοτήσεως 1.300.000

ἔξοδα διαθέσεως προϊόντων 1.700.000 -5.500.000

Εἰς μεταφορὰν 3.000.000

1. Π.χ. :

80.000 = 280.000 × $\frac{\text{Ἐξοδα Διοικήσεως } 3.000.000 + \text{Ἐξοδα χρηματοδοτήσεως } 1.000.000}{\text{Ἔσοδα : } 13.300.000 + 700.000} =$

= 280.000 $\frac{4.000.000}{14.000.000} = 280.000 \times \frac{40}{140} = \frac{28.000}{14} \times 40 = 2.000 \times 40 = 80.000$

2. [(Φ.Κ. - Ο.Γ.Α.) - 50% (Φ.Κ. - Ο.Γ.Α.)] × 35 % × 15 % = Ο.Γ.Α.

ἢ 50% (Φ.Κ. - Ο.Γ.Α.) × 5,25 % = Ο.Γ.Α. ἢ 2,625 % (Φ.Κ. - Ο.Γ.Α.) = Ο.Γ.Α.

ἔθεν 2,625 % Φ.Κ. = 2,625 % Ο.Γ.Α. + Ο.Γ.Α. = Ο.Γ.Α. (1 + 2,625 %)

Ο.Γ.Α. = $\frac{0,02625 \text{ Φ.Κ.}}{1,02625} = 0,02557856 \text{ Φ.Κ.}$ Ὁ συντελεστὴς οὗ-

τος ἐφαρμόζεται ὅταν ἡ πρὸς κάλυψιν ἀξία καινουργῶν παγίων εἶναι μεγαλύτερα τοῦ 50 % τῶν Φ.Κ. (ὡς εἰς τὸ παράδειγμά μας 3.800.000 > 1.680.877).

			Ἐκ μεταφορᾶς	3.000.000
Ἐπαρχιακὸν ἐργοστάσιον: μικτὸν κέρδος (μετ' ἀφαίρε-				
σιν κόστους παραγωγῆς		4.000.000		
Μείον ἔξοδα διοικήσεως	1.200.000			
ἔξοδα χρηματοδοτήσεως	600.000			
ἔξοδα διαθέσεως προϊόντων	800.000	—2.600.000		1.400.000
				<u>4.400.000</u>
Προστίθενται ἀπαλλασσόμενα τῆς φορολογίας ἔσοδα				450.000
				<u>4.850.000</u>
Μείον μὴ ἐκπιπτόμενα (φορολογικῶς) δαπάναι				—250.000
				<u>4.600.000</u>
Καθαρὰ κέρδη χρήσεως				4.600.000
Μείον ζημίαι προηγούμενης χρήσεως τοῦ Κεν-				
τρικοῦ (ὡς καὶ ἡ δήλωσις φόρου εἰσοδήματος)				—400.000
				<u>4.200.000</u>

Αὕτη προβαίνει εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κερδῶν της ὡς ἀκολουθίως :

1. Εἰς κράτησιν 5 % πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, τὸ πιστωτικὸν ὑπόλοιπον τοῦ ὁποίου ἀνέρχεται εἰς δραχ. 3 800.000.
2. Εἰς διανομὴν πρώτου μερίσματος 6 % ἐπὶ τοῦ ἕκ δραχ. 12.000 000 (6 000 μ. × 2.000) ὀλοσχερῶς καταβεβλημένου κεφαλαίου της.
3. Εἰς ἀμοιβὰς Δ Σ. ἕκ δραχμῶν 850.000.
4. Εἰς διανομὴν προσθέτου μερίσματος 4 % ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου της.
5. Εἰς σχηματισμὸν ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ ἄρθρ. 18 § 2 Ν Δ. 942/49.
6. Εἰς σχηματισμὸν ἀφορολογήτου ποσοῦ ἄρθρ. 8 Ν.Δ. 3213/55 πρὸς κάλυψιν τῆς ἕκ δραχ. 1.100.000 ἀξίας τῶν ἐντὸς τῆς χρήσεως ἀποκτηθέντων ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ της ἐργοστασίου (π.χ. Θεσ/νίκης) νέων μηχανημάτων.
7. Εἰς σχηματισμὸν ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ ἄρθρ. 1 § 3 Ν.Δ. 4002/59 πρὸς κάλυψιν τῆς ἕκ δραχ. 250.000 ἀξίας τῶν ἐντὸς τῆς χρήσεως ἀποκτηθέντων καινουργῶν μηχανημάτων, (ἀκάλυπτον ὑπόλοιπον προηγούμενων χρήσεων, μηδέν).
8. Εἰς πρόβλεψιν τοῦ φόρου εἰσοδήματος (35 %) καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ εἰσφορᾶς Ο Γ.Α. (15 %).
9. Εἰς σχηματισμὸν ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ, κατὰ προσέγγισιν 10.000 δραχ. τοῦ ὑπολοίπου παραμένοντος εἰς πίστῳσιν τοῦ λ/σμοῦ « Κέρδη καὶ Ζημίαι — ὑπόλοιπον εἰς νέον ».

Νὰ συνταχθῇ ὁ πίναξ διαθέσεως τῶν κερδῶν τῆς Α Ε.

Πίναξ διαθέσεως κερδῶν Δρχ. 4.200.000

1. Τακτικὸν ἀποθεματικὸν $5\% \times 4.600.000 =$		
$= 230.000 > \left(12.000.000 \times \frac{1}{3} - 3.800.000 \right)$, ὅθεν		200.000
2. Ἴον μέρισμα $6\% \times 12.000.000$ ἢ $6.000 \mu \times 120$ (μικτὸν)		720.000
3. Ἀμοιβαὶ Δ.Σ. (μικταὶ)		850.000
4. 2ον μέρισμα $4\% \times 12.000.000$ ἢ $6.000 \mu \times 80$ (μικτὸν)		480.000
5. Ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν Ν.Δ. 942/49 ἐπὶ βιομηχανικῶν κερδῶν ἐργοστασίου Θεσ/νίκης $1.400.000 \times 25\%$ (¹) =		350.000
6. Ἀφορολόγητον ποσὸν Ν. Δ. 3213/55 ἐπὶ βιομηχανικῶν κερδῶν ἐργοστασίου Θεσ/νίκης $1.400.000 \times 40\%$ (¹) =		560.000
7. Ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν Ν.Δ. 4002/59 (50% ἐπὶ φορολογητέων κερδῶν χρήσεως):		
Καθαρὰ κέρδη χρήσεως		4.600.000
Πλέον μὴ ἐκπιπτόμεναι δαπάναι		250.000
		<u>4.850.000</u>
Μεῖον: α) διανεμόμενα (= $720.000 + 850.000 + 480.000$) =	2.050.000	
β) ἀπαλλασσόμενα	450.000	
γ) ζημίαι προηγουμένης χρήσεως	400.000	
δ) ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν Ν.Δ. 942/49	350.000	
ε) ἀφορολόγητον ποσὸν Ν.Δ. 3213/55	560.000	
	<u>3.810.000</u>	
στ) εἰσφορά Ο.Γ.Α. ($4.850.000 - 3.810.000$) =		
$-3.810.000 = 1.040.000 \times 2,557856\%$	26.602	3.836.602
*Ὅθεν ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν 4002/59 = $50\% \times 1.013.398$		
= 506.699 > 250.000 ἄρα		<u>250.000</u>
		3.410.000
8 Φόρος εἰσοδήματος ἐπὶ ($4.850.000 - 3.810.000 - 250.000$) = 790.000		
Μεῖον Ο.Γ.Α. $790.000 \times 0,049881$	39.406	
	$35\% \times 750.594$	262.708
9. Ο.Γ.Α. ἐπὶ $262.708 \times 15\%$		39.406
10. Ἐκτακτικὸν ἀποθεματικὸν } $4.200.000 - 3.712.114$ }		480.000
10α Ὑπόλοιπον εἰς νέον		7.886
		<u>4.200.000</u>

1. Δὲν ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸ 1.400.000 ἡ ζημία τῆς προηγουμένης χρήσεως, διότι εἶναι ζημία τοῦ Κεντρικοῦ καὶ οὐχὶ τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἐργοστασίου.

6. Τὰ ἀποθεματικά κεφάλαια

6.1. "Εννοια καὶ φύσις τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.

Τὰ ἀποθεματικά κεφάλαια κανονικῶς προκύπτουν ἐκ τοῦ δευτέρου τρόπου χρησιμοποιοῦσας τῶν κερδῶν, δηλαδή ἐκ τῆς παρακρατήσεως τούτων ἐντὸς τῆς ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὁ σχηματισμὸς τῶν ἀποθεματικῶν εἶναι ἀπαραίτητος ἰδίᾳ ἐπὶ κεφαλαιουχικῶν ἐταιρειῶν περιορισμένης ἐν γένει εὐθύνης (Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε.). Ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ἐταιρειῶν ἡ ἀπεριόριστος εὐθύνη πάντων ἢ καὶ ὠρισμένων μόνον ἐταίρων ἀμβλύνει τὴν ἀνάγκην τῆς δημιουργίας κεφαλαίου ἐφεδρικής ἐξασφαλίσεως τῶν πιστωτῶν τῆς ἐταιρείας. Ἀντιθέτως, ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν καὶ τῶν ἐταιρειῶν περιορισμένης εὐθύνης, ὑφίσταται ἔντονος ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ὑπευθύνου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἀπὸ ἀπροόπτους λόγῳ ζημιῶν μειώσεις καὶ συνεπῶς τοῦ σχηματισμοῦ, παραλλήλως πρὸς τὸ ἐταιρικόν, ἐνὸς συμπληρωματικοῦ, ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου.

Ὅτῳ κυρίως αἱ κεφαλαιουχικαὶ ἐταιρεῖαι δημιουργοῦν παραπλεύρως πρὸς τὸ ἐταιρικόν αὐτῶν κεφάλαιον μίαν δευτέραν κατηγορίαν ἰδίων αὐτῶν πόρων, διακρινομένων ἀπὸ τὸ ἐταιρικόν κεφάλαιον λόγῳ πηγῆς προελεύσεως καὶ νομικῆς ρυθμίσεως. Οἱ πόροι οὗτοι εἶναι τὰ ἀποθεματικά προερχόμενα ἐκ μὴ διανεμομένων καθαρῶν κερδῶν. Οἱ πόροι οὗτοι εἶναι κατ' ἀρχὴν προαιρετικῆς φύσεως καὶ ἔχουν ἐν γένει προσωρινὸν χαρακτήρα. Τὰ ἀποθεματικά συνιστοῦν ἀγαθὰ κτηθέντα καὶ εὐρισκόμενα ἐντὸς τῆς μάξης τοῦ ἐνεργητικοῦ, διεσπαρμένα, οὕτως εἶπεῖν, ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἐνεργητικοῦ, ἄνευ εἰδικῆς τινος καὶ συγκεκριμένης τοποθετήσεως. Εἰς τὸ παθητικόν καὶ δὴ εἰς τοὺς λ/σμούς τῶν ἀποθεματικῶν πρέπει νὰ ἀποταθῶμεν διὰ νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ὑπαρξίν των.

Τὰ ἀποθεματικά δηλονότι ὑλικῶς μὲν εὔρηται εἰς τὸ ἐνεργητικόν, ἐκφράζονται ὅμως καὶ ἐπισημαίνονται εἰς τὸ παθητικόν. Ἡ διπλῆ αὕτη ἄποψις, συμφυῆς εἰς τὴν διπλογραφικὴν μέθοδον, ὀδηγεῖ ἐνίστε εἰς μίαν σύγχυσιν ἰδεῶν καὶ ἀντιστοίχως καὶ γλωσσικῶν ἐκφράσεων¹.

Οἱ λογισταὶ συνήθως, τιθέμενοι μονοπλεύρως πρὸς τὴν ἄποψιν τῆς πιστώσεως δηλαδή τῶν λ/σμῶν τῶν ἀποθεματικῶν (οὐχὶ τῶν ἀποθεματικῶν αὐτῶν τούτων) καλοῦσιν ἀποθεματικά τοὺς πιστωτικούς λ/σμούς τοὺς δεικνύοντις καθαρὰ κέρδη παρακρατηθέντα ἐντὸς τοῦ ἐνεργητικοῦ δι' ὠρισμένον χρόνον καὶ εἰς ἐπαύξησιν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας.

1. L. Q u e s n o t, ἐνθ' ἀν., σελ. 215 κ ἐ. Ὅρα κατωτέρω τοὺς ὄρους reserve καὶ fonds (ἢ fund), οἵτινες ἐνίστε οὐχὶ ὀρθῶς ἐναλλάσσονται.

Διὰ τὴν κατανόησιν ὅμως τῆς ἐννοίας καὶ τῆς φύσεως τῶν ἀποθεματικῶν δὲν ἀρκοῦν αἱ στοιχειώδεις αὐταὶ ἀπόψεις.

Ἦνα δὲ εἰσχωρήσωμεν βαθύτερον εἰς τὴν ἐννοίαν τῶν ἀποθεματικῶν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ προβῶμεν εἰς τινὰς ἐννοιολογικοὺς διακαθορισμοὺς καὶ διακρίσεις ἀπὸ ὠρισμένας ἀναλόγους ἢ συγγενεῖς, πρὸς τὰ ἀποθεματικά, ἐννοίας.

Αἱ ἀνάλογοι αὐταὶ καὶ συγγενεῖς πρὸς τὰ ἀποθεματικὰ ἐννοιαὶ εἶναι αἱ ἀποσβέσεις καὶ αἱ προβλέψεις.

6.2. Διάκρισις τῶν ἀποθεματικῶν ἀπὸ τὰς ἀποσβέσεις καὶ τὰς προβλέψεις.

1. Ἡ ἀπόσβεσις ὀρίζεται ὡς ἡ διὰ λογιστικῆς ἐγγραφῆς διαπίστωσις : α) τῆς μειώσεως τῆς ἀξίας ἑνὸς στοιχείου τῆς παγίας ἢ κυκλοφορούσης περιουσίας, ἣτις ἐμφανίζεται εἴτε ἀφαιρετικῶς εἰς τὸ ἐνεργητικόν, εἴτε δι' ἀντιθέτου λ/σμοῦ εἰς τὸ παθητικόν τοῦ ἰσολογισμοῦ β) τῆς χρονικῆς κατανομῆς ἐκτάκτων καὶ ἐνταχθεισῶν εἰς τὸ ἐνεργητικόν δαπανῶν.

Ἡ ἀπόσβεσις ὀρίζεται καὶ ὡς ἡ περιοδικὴ λογιστικὴ διαπίστωσις τῆς λανθανούσης καὶ συνεχοῦς μειώσεως τῆς ἀξίας χρήσεως πραγματικῶν ἀγαθῶν ἢ δικαιωμάτων, ἀσχέτως τῆς ὑλικῆς, νομικῆς ἢ οἰκονομικῆς αἰτίας τῆς τοιαύτης ἀπαξιώσεως¹. Ἡ ἀπόσβεσις ὅθεν εἶναι ἄπλῶς μία διαπίστωσις ἑνὸς φαινομένου ἀπαξιώσεως μέσῳ βραδείας ἀναλώσεως, κατὰ τοῦ ὁποίου οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἀντιδράσωμεν καὶ τὸ ὁποῖον λογιστικῶς ὀφείλομεν ἄπλῶς νὰ ἀπεικονίσωμεν ἀσχέτως εὐμενῶν ἢ δυσμενῶν ἀποτελεσμάτων. Ἡ ἀπόσβεσις δὲν εἶναι εἰς προαιρετικὸς τρόπος χρησιμοποίησεως τῶν κερδῶν, εἶναι μία ὑποχρεωτικὴ δαπάνη.

Αἱ συνέπειαι τῆς ἀποσβέσεως εἶναι δύο : Αὕτη ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐμφανίζει τὴν διαπιστωθεῖσαν δαπάνην τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ μειώνουσα τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως ἅτινα ἠδύναντο νὰ διανεμηθῶσι, διατηρεῖ ἔντος τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν ποσὸν ἴσον πρὸς τὴν διαπιστωθεῖσαν ἀπαξίωσιν, ὅπερ συμψηφίζει ἐπακριβῶς ταύτην (Ἄρχη τῆς διατηρήσεως τῆς ἀκεραιότητος τοῦ κεφαλαίου)². Ἡ πρώτη συνέπεια πραγματοποιεῖται πάντοτε ἀσχέτως

1. P i e r r e G a r n i e r, Comptabilité commerciale, Paris 1959, σελ. 211. Ἡ χρεωτικὴ ἄποψις τῆς λογιστικῆς ταύτης διαπίστωσης ἐκδηλοῦται εἰς τὴν χρέωσιν λ/σμοῦ δαπάνης, ἡ δὲ πιστωτικὴ ἄποψις ἐκδηλοῦται εἴτε δι' ἀμέσου πιστώσεως (μειώσεως) ἐνεργητικοῦ στοιχείου εἴτε διὰ πιστώσεως λ/σμοῦ ἀντιθέτου ἐνεργητικοῦ, ὅστις ἐμφανίζει μίαν δ ι ὀ ρ θ ῶ σ ι ν (μειῶσιν) ἀ ξ ί α ς (Wertberichtigungskonten).

2. Πράγματι, ἡ λογιστικὴ ἀπόσβεσις σκοπὸν ἔχει τὴν διατήρησιν τῆς ἀκεραιότητος τοῦ κεφαλαίου. Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ὑπάρξεως κερδῶν ὁ μηχανισμὸς τῆς λογιστικῆς ἀποσβέσεως ἐπιτυγχάνει τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ φθιρομένου, παγίου

θητικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος. Ἡ δευτέρα πραγματοποιεῖται ἀμέσως

ιδίᾳ, ἐνεργητικοῦ καὶ δὴ τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀσφαλῆ τοιαύτην ἐὰν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔχη ὑπολογισθῆ ὀρθῶς ἢ πιθανῆ ζωὴ καὶ ἄρα καὶ ὁ συντελεστὴς ἀποσβέσεως τοῦ παγίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τό, διὰ τῆς ἀποσβέσεως παρακρατηθὲν ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων ποσὸν—ὅπερ ἐμφαίνεται εἰς τὸν ἀντίθετον λ/σμὸν « ἀποσβεσθέντα . . . »—ἔχη γίνῃ ἀντικείμενον ἀσφαλοῦς ἐπενδύσεως.

Πρὸς πλήρη δὲ κατανόησιν τοῦ τρόπου τῆς, μέσῳ τῶν λογιστικῶν ἀποσβέσεων, ἀποκαταστάσεως τῆς ἀκεραιότητος τοῦ κεφαλαίου παραθέτομεν τὸ κάτωθι παράδειγμα :

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἐπιχειρηματίας τις ἐπιθυμῶν νὰ ἐκμεταλλευθῆ μίαν βιομηχανίαν διέθεσε :

1) διαθέσιμα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα (μετρητά, καταθέσεις του παρὰ Τραπεζαίαις) Δρχ. 1.000.000 καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τῶν διαθέσιμων αὐτῶν ἠγόρασεν ἐγκαταστάσεις ἀντι Δρχ. 650.000, θεωρῶν τὰς ὑπολοίπους 350.000 ὡς κεφάλαιον κινήσεως (fonds de roulement) τῆς βιομηχανίας του.

Ἡτοι λογιστικῶς :

α) Ἐγγραφαί :

Διαθέσιμα	1.000 000	
Κεφάλαιον		1.000.000
καὶ		
Ἐγκαταστάσεις	650 000	
Διαθέσιμα		650.000

β) Ἰδρυτικὸς Ἰσολογισμὸς :

E	Ἰσολογισμὸς	II
Ἐγκαταστάσεις	650.000	Κεφάλαιον 1.000.000
Διαθέσιμα	<u>350 000</u>	
	<u>1 000 000</u>	<u>1.000 000</u>

Μετὰ ἐν ἔτος ἐκμεταλλεύσεως, ἔστω ὅτι ὁ βιομήχανος, ἀγνοῶν τὴν ἀνάγκην διενεργείας ἀποσβέσεως, ἐμφανίζει ἐν συνολικὸν κέρδος 80.000, ὅπερ ὑποθέτομεν ὅτι ἀπέσυρε, προβάς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρήσεως εἰς ἰσοπόσους ἐκ Δρχ. 80.000 ἀτομικὰς ἀπολήψεις. Ἐστω δὲ ὅτι ὁ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους Ἰσολογισμὸς του ἐμφανίζεται ὡς ἑξῆς :

E	Ἰσολογισμὸς	II
Ἐγκαταστάσεις	650 000	Κεφάλαιον 1.000.000
(εἰς ἀρχικὴν τῶν ἀξίαν)		(Κέρδος Χρήσεως + 80.000)
Κυκλοφοροῦντα Ἐνεργητικὰ	470 000	(Ἀτομικαὶ ἀπολήψεις - 80.000) 0
Διαθέσιμα Ἐνεργητικὰ	<u>180.000</u>	Χρέη πρὸς τρίτους 300 000
	<u>1 300.000</u>	<u>1.300.000</u>

Τὸ κεφάλαιον ἐμφανίζεται ἄθικτον, οὐδόλως μεταβληθέντος τοῦ ἀρχικοῦ ποσοῦ του.

Ὁ Βιομήχανός μας συνεχίζει καὶ κατὰ τὰς ἐφεξῆς χρήσεις νὰ μὴ ἀπασχολῆται μὲ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν ἐγκαταστάσεών του.

Ἄς δεχθῶμεν ὅτι αἱ ἐγκαταστάσεις αὐταὶ εἶχον μίαν ζωὴν δέκα ἔτων ὠφελί-

ἔάν υπάρχουν κέρδη. Εἰς περίπτωσιν ζημιῶν, ἡ δευτέρα συνέπεια θὰ μου βιομηχανικῆς χρησιμοποίησός των, ἤτοι ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ἔτους εἶναι ἀχρηστοὶ καὶ ὀφείλουν νὰ ἀνανεωθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου. Ἐὰν δεχθῶμεν ἐπίσης ὅτι ὁ βιομήχανός μας συνέχιζεν ἀποσύρων ὀλοσχερῶς κάθε ἔτος, τὰ κατ' αὐτὸ θεωρούμενα ὡς πραγματοποιηθέντα καθαρὰ κέρδη καὶ ὅτι ὁ εἰς τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ἔτους προκύπτων ἐκ τῶν λογιστικῶν βιβλίων του, ἰσολογισμὸς ἦτο ὁ κάτωθι :

Ε	Ἰσολογισμὸς	Π
Ἐγκαταστάσεις		Κεφάλαιον 1 000.000
(ἐπαναλαμβανομένη ἀρχικὴ		Χρέη πρὸς τρίτους 635.000
των ἀξία)	650.000	
Κυκλοφ. Ἐνεργητικὰ	925.000	
Διαθέσιμα	60.000	
	<u>1 635.000</u>	<u>1.635.000</u>

Πάντοτε μὲ ἐν κεφάλαιον φαινομενικῶς ἀθικτον καὶ ἀμετάβλητον.

Ἄλλὰ ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ταύτην (τέλος 10ου ἔτους) κυριαρχεῖ τὸ σκληρὸν γεγονός τῆς ἀχρηστεύσεως τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἡ λογιστικὴ ὀφείλει νὰ ἀποτιμήσῃ ταύτας εἰς δραχμὰς 0 (μηδέν). Τότε ὅμως ἡ καθαρὰ θέσις (ἢ τὸ παρὸν Κεφάλαιον) τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι $985.000 - 635.000 = 350.000$, ἤτοι ὑπολείπεται τῆς ἀρχικῆς καθαρῆς θέσεως (= τοῦ Κεφαλαίου) κατὰ δραχμὰς $(1.000.000 - 350.000 =)$ 650.000, δηλ. κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἐγκαταστάσεων. Ὡστε ὁ βιομήχανός μας μὴ ὑπολογίζων τὰς ἐτήσιās ἀποσβέσεις τῶν ἐγκαταστάσεων, προέβαιεν εἰς ἀπολήψεις καὶ ἐδαπάνια ὑπὸ τύπον κέρδους ὅ,τι ἐν τῇ πραγματικότητι οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ τὸ κεφάλαιόν του. Ὁ ἰσολογισμὸς, ἐμφαινῶν ἤδη τὴν πραγματικότητα, θὰ εἶναι :

Ε	Ἰσολογισμὸς	Π
Ἐγκαταστάσεις	0	Παρὸν Κεφάλαιον 350.000
Κυκλοφοροῦντα Ἐνεργητικὰ	925.000	Χρέη πρὸς τρίτους 635.000
Διαθέσιμα	60.000	
	<u>985.000</u>	<u>985.000</u>

ἢ ἄλλως (τηρουμένης τῆς ἀρχῆς τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου)

Ε	Ἰσολογισμὸς	Π
Ἐγκαταστάσεις	0	Κεφάλαιον 1.000.000
Κυκλοφοροῦντα Ἐνεργητικὰ	925.000	Χρέη πρὸς τρίτους 635.000
Διαθέσιμα	60.000	
Ἀποτελέσματα Χρήσεως		
(Ζημίαι ἐξ ἀχρηστεύσεως		
ἐγκαταστάσεων)	650.000	
	<u>1.635.000</u>	<u>1.635.000</u>

*Ἦτοι Καθαρὰ Θέσις = $1.000.000 - 650.000 = 350.000$
(Κεφάλαιον) — (Ζημία) = Κ.Θ.

πραγματοποιηθῆ ὅταν αἱ ζημίαι αὐται θὰ ἀποσβεσθῶσι διὰ μελλοντικῶν κερδῶν¹.

2. Ἐξ ἄλλου, καὶ αἱ π ρ ο β λ έ ψ ε ι ς (ἢ κρατήσεις) συνιστοῦν καὶ αὐται λογιστικὴν διαπίστωση τῆς λόγῳ ὑποτιμῆσεως ἐπελθούσης εἰς ὠρισμένα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα ζημίας ἢ τῆς ζημίας, ἣν δυνατόν νὰ διατρέξῃ ἡ ἐπιχείρησις ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς κινδύνου.

Τονίζομεν ἰδιαιτέρως ὅτι ἡ ζημία ἦν τυχὸν θὰ διατρέξῃ ἡ ἐπιχείρησις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφέρεται πάντοτε καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐνεργητικὴν πλευρὰν τῆς (μικτῆς) περιουσίας, δύναται νὰ ἀναφερῆται καὶ εἰς τὴν παθητικὴν τοιαύτην. Ἐκάστη ἐπιχείρησις δύναται νὰ θεωρηθῆ ὅτι περιβάλλεται ἀπὸ μίαν δέσμην σχέσεων, ἐξ ὧν τὸ ἓν μέρος κατευθύνεται πρὸς τὰ ἀγαθὰ (Güter), δηλαδὴ τὰ ἐνεργητικὰ στοιχεῖα, τὸ ἕτερον δὲ πρὸς τὰ μὴ ἀγαθὰ (Ungüter), δηλαδὴ τὰ παθητικὰ στοιχεῖα, (= τὰ χρέη)². Ζημία δὲ δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἴτε διὰ μειώσεως τῶν ἀγαθῶν εἴτε δι' ἀξίσεως τῶν μὴ ἀγαθῶν.

Μόνον δὲ μία νέα εἰσφορὰ Κεφαλαίου ἴση πρὸς τὰ κακῶς ἀναληφθέντα δύναται νὰ ἐξυγιάνῃ τὴν ἐπιχείρησιν καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόκτησιν νέων ἐγκαταστάσεων. (Πρβλ., C h. H a n o n d e L o u v e t, ἐνθ' ἄν., σελ. 101 κ.έ.).

1. P i e r r e G a r n i e r, ἐνθ' ἄν., σελ. 216. Αἱ ἀπόψεις τοῦ P. Garnier ἀντιστοιχοῦν μᾶλλον πρὸς τὴν ἐν Γερμανίᾳ «vermögentheoretische» ἄποψιν περὶ ἀποβέσεων. Ἐν Γερμανίᾳ ὅμως ὑφίσταται καὶ ἡ «kostentheoretische» ἄποψις. Ἡ τελευταία αὕτη ἄποψις θεωρεῖ τὰ κοινῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ ὡς ἀξίας κόστους διατελούσας εἰς διαρκῆ κυκλοφοριακὴν κίνησιν, αἱ ὁποῖαι: εἴτε α) εὐρηνταὶ ὑπὸ ἐτοιμασίαν (Ἐναπόσβεστα ὑπόλοιπα μηχανῶν, ἀποθέματα ὑλικῶν ἢ χρημάτων), εἴτε μέσῳ τῆς ἐργασίας β) ἐνεσωματώθησαν μὲν εἰς προϊόντα, εὐρηνταὶ ὅμως εἰσέτι ἐν τῇ ἐπιχειρήσει (ἡμικατεργασμένα, μὴπω πωληθέντα προϊόντα) εἴτε τέλος γ) συνιστοῦν ὑποκατάστατα τῶν πωληθέντων προϊόντων (Χρεῶσαι, γρ/τια εἰστέα). Ὡστε τὸ ἐνεργητικὸν περιέχει α) μὴπω ἀναλωθείσας ἀξίας, β) ἀναλωθείσας ἀλλὰ μὴπω ἀντικατασταθείσας, γ) ἀναλωθείσας καὶ ἀντικατασταθείσας. Πασῶν δὲ τούτων τῶν ἀξιῶν (κόστων) τυγχάνει καθοριστέον τὸ ἀκριβὲς μέγεθος. Κατὰ τὴν ἄποψιν ὅθεν ταύτην ἡ ἀπόβεισις δὲν εἶναι μέθοδος ἀποτιμῆσεως τῆς περιουσίας, ἀλλὰ μέθοδος κατανομῆς τῶν δαπανῶν καὶ τῶν κόστων. (Ὁρα W i l h e l m A u l e r - H e i n r i c h S o m m e r f e l d, ἐν Karl Bott, Lexikon des Kaufmännischen R e c h n u n g s - w e s e n s, σελ. 49 κ.έ.). Εἰς τὴν συμφιλίωσιν τῶν ἀνωτέρω δύο ἀπόψεων τείνει καὶ ὁ, περὶ τῆς ἀποβέσεως, γαλλικὸς ὀρισμὸς (τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως ἐμπειρογνομόνων λογιστῶν, καθ' ὃν: Ἀπόβεισις εἶναι: 1) Ἡ λογιστικὴ διαπίστωσις τῆς προϊούσης ὑποτιμῆσεως ἐνὸς παγίου ὑπὸ τὴν ἐπίδρῳσιν τῆς φθορᾶς, τῆς παλαιώσεως ἢ τῆς τεχνικῆς ἀπαρχαιώσεως ὅταν ἡ πλήρης αὐτοῦ ὑποτίμησις ἐκτείνεται ἐπὶ διαρκείας μειζήσους ἐκείνης δι' ἣν ἀνοίγεται εἰς λ/μὸς ἀποτελέσματος καὶ 2) Ἡ χρονικὴ κατανομὴ ὀρισμένων σημαντικῶν καὶ ἐξαιρετικῶν δαπανῶν. (Lexicon U.E.C., ὡς ἀνωτέρω).

2. Ὡς ἡ θεωρία H. M ö l l e r, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ε. Θ ω μ α ἰ δ ο υ, ἐν «Ἀσφάλις τῆς ἐξ αὐτοκινήτων ἀστικῆς εὐθύνης» Ἀθῆναι 1937, σελ. 34.

Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπόψεως τῆς ζημίας προαγόμεθα εἰς τὸν ὄρισμὸν τῆς προβλέψεως, ὅστις—ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἀνωτέρω ὄρισμὸν ὁ ὁποῖος τονίζει τὴν χρεωστικὴν ἄποψιν τῆς ζημίας—προτάσσει ἤδη τὴν πιστωτικὴν ἄποψιν τῆς ὑποχρεώσεως, καὶ καθ' ὅν :

Προβλέψεις¹ εἶναι χ ρ ε η ἀναφερόμενα εἰς τὴν διαρρεύσασαν διαχειριστικὴν χρῆσιν καὶ ὑφιστάμενα κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἅτινα εἶναι ἄ β έ β α ι α ὡς πρὸς τὸ ὕ ψ ο ς των καὶ ὡς πρὸς τὸν χ ρ ό ν ο ν έ π ε λ ε ύ σ ε ὡ ς τ ω ν, εἴτε κίνδυνοι εἰς τὴν ἀποτίμησιν ὠρισμένων περιουσιακῶν στοιχείων. Ὅπωςδήποτε αἱ προβλέψεις σχηματίζονται καὶ αὗται (ὡς καὶ αἱ ἀποσβέσεις) ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων², καὶ ἀσχέτως τῆς ὑπάρξεως θετικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς διαχειριστικῆς χρήσεως.

3. Τὰ ἀ π ο θ ε μ α τ ι κ ἄ εἶναι περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια κατέστη δυνατόν νὰ ἀφειθοῦν ἐλεύθερα πρὸς κατανάλωσιν μετὰ τὴν ἱκανο-

1. Αἱ προβλέψεις (ἢ κρατήσεις) διακρίνονται : α) εἰς *προβλέψεις διὰ ὑποτιμήσεις* ἢ διὰ ζημίας ἀξίας, αἵτινες εἶναι προβλέψεις διαπιστοῦσαι ζημίας ὑποτιμήσεως ἐνεργητικῶν στοιχείων, ἅτινα δὲν εἶναι δεκτικὰ ἀποσβέσεως, ἅτινα δηλαδὴ δὲν ὑποτιμῶνται ἀναγκαστικῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς χρήσεως, τῆς τεχνικῆς προόδου ἢ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου καὶ β) εἰς *προβλέψεις κινδύνων*, αἵτινες εἶναι προβλέψεις πρὸς ἀντιμετώπισιν μιᾶς πιθανῆς δαπάνης ἢ πιθανῆς ζημίας. Εἰς τὰς πρώτας ἀνήκουν π.χ. αἱ προβλέψεις ὑποτιμήσεως ἐμ/των, χρεωγράφων, εἰς τὰς δευτέρας αἱ προβλέψεις διὰ δικαστικὰς ἀμφισβητήσεις, διὰ δαπάνας ἐπισκευῶν, διὰ ζημίας συναλλάγματος κ.τ.τ.

2. Αἱ προβλέψεις δὲν σχηματίζονται ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν μὲ χρέωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως, ὡς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὰ ἀποθεματικά, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων μὲ χρέωσιν λογαριασμῶν δαπάνης, π.χ. διὰ τῆς ἐγγραφῆς «Φόροι Δημοσίου εἰς προβλέψεις». *Εἰς τὸ φορολογικὸν δίκαιον* συνήθως τίθενται *ἐπινηχημένα ἀπαιτήσεις* ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισίν των καὶ ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τοῦ ὕψους των. Πρέπει νὰ ὑφίσταται *σοβαρὰ ἀπειλή χρέους* καὶ οὐχὶ μόνον ἀπλὴ δυνατότης τοιούτου.

Αἷτια τῆς δημοουργίας προβλέψεων εἶναι :

Συντάξεις βάσει νομικῆς ὑποχρεώσεως ὑπολογιζόμεναι βάσει τῶν ἀσφαλιστικῶν μαθηματικῶν,

Ὑποχρεώσεις πρὸς ἀντιμετώπισιν ἀνειλημμένων ἐγγυήσεων,

Φόροι καὶ ἄλλοι βαρύνοντες τὰ νομικὰ πρόσωπα,

Κίνδυνοι ἐξ ἀγωγῶν ἀμφιβόλου ἐκβάσεως,

Κίνδυνοι ἐξ ὑποχρεώσεων εἰς συνάλλαγμα,

Κίνδυνοι ἐπανορθώσεως προξενουμένης εἰς τρίτον βλάβης.

Ὑποχρεώσεις ἀνακατασκευῆς πρὸς ἐπαναφορὰν εἰς ἀρχικὴν τῶν κατὰστασιν μισθωθέντων παγίων.

Ὑποχρεώσεις μεταβιβάσεως (ἄνευ ἀποζημιώσεως) ἐγκαταστάσεων, ἀνεγερθειῶν π.χ. ἐπὶ ἀλλοτρίου ἐδάφους, εἰς τὸν κύριον τοῦ ἐδάφους, ἢ ὑποχρεώσεις μεταβιβάσεως (ἄνευ ἀποζημιώσεως) ἐγκαταστάσεων ἀνεγερθειῶν βάσει παραχωρηθέντος (συνήθους ὑπὸ Ν.Π.Δ.Α.) προνομίου ἐκμεταλλεύσεως, εἰς τὸν παραχωρησάνα τὸ προνόμιον.

ποίησιν ὄλων τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως, συμπεριλαμβανομένων τόσον τῆς διενεργείας τῶν ἀναγκαίων ἀποσβέσεων ὅσον καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀναγκαίων προβλέψεων

Τὰ στοιχεῖα ὅμως ταῦτα, ἀντὶ τῆς ἐξαφανισθῶσιν ἐκ τῆς περιουσίας τῶν ἐπιχειρήσεων διὰ μιᾶς ἀμέσου καταναλώσεως, ἐλευθεροῦνται μὲν παντὸς ἐπακριβῶς καθωρισμένου προορισμοῦ, παραμένουν δὲ ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς χρηματοοικονομικῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ πρὸς ἐξασφάλισίν της ἔναντι τῶν γενικῶν κινδύνων. Τὰ ἀποθεματικά διακρίνονται σαφῶς ἀπὸ τὰς ἀποσβέσεις καὶ τὰς προβλέψεις. Τὰ τρία οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ τῶν ἀποθεματικῶν εἶναι :

1. Δὲν εἶναι ὑποχρεωτικά (ἐξαιρέσει τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ). Ἐνῶ αἱ ἀποσβέσεις πρέπει νὰ διενεργηθοῦν καὶ αἱ προβλέψεις νὰ σχηματισθοῦν ὑποχρεωτικῶς, ἐφόσον διεπιστώθῃ ἡ ἀναγκαιότης των, ἔστω καὶ ἂν ἡ χρῆσις κλείῃ μὲ ζημίαν.

2. Αἱ ἀποσβέσεις καὶ αἱ προβλέψεις συνιστοῦν μειώσεις τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων, ἐνῶ τὰ ἀποθεματικά προϋποθέτουν καθαρὰ κέρδη καὶ συνιστοῦν διάθεσιν τούτων.

3. Τὰ ἀποθεματικά κατ' ἀρχὴν δὲν ἔχουν, ὡς αἱ ἀποσβέσεις καὶ αἱ προβλέψεις, ἐπακριβῆ προορισμόν. Ὁ προορισμὸς των εἶναι γενικός, καὶ δὴ ἡ παροχὴ τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιχειρήσεως χρηματοοικονομικῶν μέσων καὶ ἡ ἐξασφάλισις ταύτης ἔναντι τῶν κινδύνων. Τὰ ἀποθεματικά χαρακτηρίζονται ἀπὸ πνεῦμα γενικῆς προνοίας καὶ ἀποταμιεύσεως καὶ ἀπὸ ἐπιθυμίαν αὐτοχρηματοδοτήσεως, μὲ σκοπὸν τὸν ἐκσυγχρονισμόν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Μίαν εἰκόνα τῶν εἰδικωτέρων διαφορῶν τῶν τριῶν ἐννοιῶν—ἀποσβέσεων, προβλέψεων καὶ ἀποθεματικῶν—μᾶς δίδει ὁ κάτωθι πίναξ :

Πίναξ ἐμφαίνων τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν ἀποσβέσεων—προβλέψεων (ἢ κρατήσεων)—ἀποθεματικῶν

	Ἀποσβέσεις	Προβλέψεις	Ἀποθεματικά
1	Ἐπιχειρηματικά.	Ἐπιχειρηματικά.	Προαιρετικά (πλὴν τοῦ τακτικοῦ).
2	Ἐνεργοῦνται πρὸ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ τελικοῦ ἀποτελέσματος καὶ συντελοῦν εἰς τὴν τελικὴν διαμόρφωσίν του.	Σχηματίζονται πρὸ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ τελικοῦ ἀποτελέσματος καὶ συντελοῦν εἰς τὴν τελικὴν διαμόρφωσίν του.	Δημιουργοῦνται μετὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ τελικοῦ ἀποτελέσματος χωρὶς νὰ ἀλλοιώνουν τοῦτο.
3	Ἐνεργοῦνται καὶ ἐν ἀντιπαρξίᾳ κερδῶν.	Σχηματίζονται καὶ ἐν ἀντιπαρξίᾳ κερδῶν.	Δημιουργοῦνται ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν καθαρῶν κερδῶν.

4	"Εχουσι καθωρισμένον ἀντικείμενον τὸ ἐκάστοτε ἀποσβεστέον ἐνεργητικὸν στοιχεῖον.	"Εχουσι καθωρισμένον ἀντικείμενον τὸ ἐκάστοτε ὑποτιμώμενον ἐνεργητικὸν ἢ ὑπεριτιμώμενον παθητικὸν στοιχεῖον.	"Εχουσι προορισμὸν οὐχὶ ἐπακριβῶς καθωρισμένον ἀλλὰ γενικὸν (ἀντιμετώπιον τοῦ γενικοῦ κινδύνου).
5	"Η μονόπλευρος χρεωστικῆ των ἄποψις συνιστᾷ ἐν γένει δαπάνην—κόστος ὀριστικῆς καὶ ἀνεκκλήτου φύσεως.	"Η μονόπλευρος χρεωστικῆ των ἄποψις συνιστᾷ ἐν γένει δαπάνην—ζημίαν ἢ κόστος ἀνακλητῆς καὶ τροποποιησίμου φύσεως.	"Η μονόπλευρος χρεωστικῆ των ἄποψις συνιστᾷ μείωσιν καθαρῶς θέσεως, χρησιμοποίησιν, δέσμευσιν ἢ παρακρατήσιν κερδῶν προσωρινῆς φύσεως
6	"Η μονόπλευρος πιστωτικῆ των ἄποψις συνιστᾷ μείωσιν Ἐνεργητικοῦ.	"Η μονόπλευρος πιστωτικῆ των ἄποψις συνιστᾷ μείωσιν Ἐνεργητικοῦ ἢ αὐξήσιν κυρίως Παθητικοῦ.	"Η μονόπλευρος πιστωτικῆ των ἄποψις συνιστᾷ αὐξήσιν καθαρῶς θέσεως (αὐτοχρηματοδότησιν).
7	"Η ἀμφίπλευρος ἄποψις συνιστᾷ δημιουργικὴν δαπάνης μείωσιν Ἐνεργητικοῦ.	"Η ἀμφίπλευρος ἄποψις συνιστᾷ δημιουργικὴν δαπάνης μείωσιν Ἐνεργητικοῦ ἢ αὐξήσιν Παθητικοῦ.	"Η ἀμφίπλευρος ἄποψις συνιστᾷ ἔσωτερικὸν ἀπλῶς μετασημασιμὸν τῆς καθαρῆς θέσεως.
8	Φορολογικῶς συνιστοῦν δαπάνην ἐκπεστέαν ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων.	Κατ' ἀρχὴν φορολογοῦνται. Τίθενται συνήθως αὐστηραὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀναγνώρισίν των ὡς δαπανῶν ἐκπεστέων ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων.	Συνιστοῦν κέρδη κατ' ἀρχὴν φορολογητέα (ἐξαιρέσεις τὰ νομοθετούμενα ἀφορολόγητα ἀποθεματικά).

6.3. Ὅρισμός καὶ εἶδη τῶν ἀποθεματικῶν.

6.3.1. Ὅρισμός τῶν ἀποθεματικῶν.

Ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως τὸ ἀποθεματικὸν ὁρίζεται, ὡς τό, ἐπὶ πλεόν τοῦ, ἐν τῷ ἰσολογισμῷ, ἐμφαινόμενου ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, συμπληρωματικῶς ὑφιστάμενον ἴδιον κεφάλαιον. Ἡ ἔτι ἀναλυτικώτερον: Ἀποθεματικὸν εἶναι ἡ θετικὴ διαφορά ἧτις προκύπτει ἐὰν ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ, μειωθέντος ἤδη κατὰ τὰς ἀποσβέσεις καὶ τὰς προβλέψεις, ὡς καὶ τὰς τυχόν ζημίας, ἀφαιρέσωμεν τὸ ἄθροισμα τοῦ κυρίως παθητικοῦ, τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν τῆς χρήσεως.

Τὰ ἀποθεματικά κατ' ἀρχὴν δημιουργοῦνται διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν πρὸς ἐξασφάλισιν διανομῆς μερισμάτων ἐν τῷ μέλλοντι ἢ πρὸς ἀντιμετώπισιν πάσης πιθανῆς ζημίας.

Ἐνίοτε τὰ ἀποθεματικά σχηματίζονται ἐκ μιᾶς διαφορᾶς τιμῶν (ὀνομαστικῶν πραγματικῶν), π.χ. ἐκδύσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον.

Ἐνίοτε πάλιν τὰ ἀποθεματικά ὑφίστανται ἀφανῶς χωρὶς νὰ ἔχουν ἐμφανῶς σχηματισθῆ, ἥτοι ὑπάρχουν ἄνευ ἀντιστοίχου, ἐν τῇ λογιστικῇ, ἐμφανίσεως.

Ἀπὸ ἀπόψεως λογιστικῆς διακρίνομεν τὰ ἑξῆς εἶδη ἀποθεματικῶν :

6.3.2. Τὸ τακτικὸν ἀποθεματικόν.

Τακτικὸν ἢ νόμιμον ἀποθεματικὸν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἀποθεματικὸν τοῦ ὁποίου ὁ νόμος ἐπιβάλλει τὴν σύστασιν καὶ τὸν σχηματισμὸν καὶ περαιτέρω καθορίζει τὴν χρησιμοποίησίν του.

Τοῦτο καλεῖται καὶ νόμιμον, διότι σχηματίζεται βάσει τοῦ νόμου 2190/1920 περὶ Α.Ε., ὅστις ἐν ἄρθρῳ 44 ὁρίζει :

« Ἐτησίως ἀφαιρεῖται τὸ εἰκοστὸν¹ τοῦλάχιστον τῶν καθαρῶν κερδῶν πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ. Ἡ πρὸς σχηματισμὸν ἀποθεματικοῦ ἀφαίρεσις παύει οὐσα ὑποχρεωτικῆ, ἅμα ὡς τοῦτο φθάσῃ τοῦλάχιστον τὸ τρίτον² τοῦ εταιρικοῦ κεφαλαίου. Τὸ ἀποθεματικὸν τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐξίσωσιν πρὸ πάσης διανομῆς μερίσματος τοῦ τυχόν χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ κερδῶν καὶ ζημιῶν ».

Διὰ καταστατικῆς διατάξεως ἢ κράτησις δύναται νὰ συνεχισθῆ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένου ἀνωτάτου ὁρίου. Ὡσαύτως δύναται διὰ καταστατικῆς διατάξεως νὰ ὁρισθῆ μεγαλύτερον ποσοστὸν (π.χ. 10 %) ἀντὶ τοῦ προβλεπομένου (5 %) ὑπὸ τοῦ νόμου. Δὲν δύναται ὅμως, ὡς εἰκόσ, νὰ ὁρισθῆ μικρότερον ποσοστὸν τοῦ νομίμου τοιούτου. Τὸ ποσοστὸν τῆς κρατήσεως ὑπολογίζεται ἐπὶ τῶν κερδῶν (μόνον) τῆς χρήσεως, μὴ περιλαμβανομένου τοῦ ἐκ τῆς προηγουμένης χρήσεως μεταφερθέντος ὑπολοίπου. Ἐὰν κατὰ μίαν χρῆσιν ἐλαττωθῆ τὸ μέγεθος τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ λόγῳ ἀποσβέσεως ζημιῶν, ἢ Α.Ε. δὲν ὑποχρεοῦται εἰς ἄμεσον ἀποκατάστασιν τοῦ μεγέθους τούτου ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἀκολουθούσης χρήσεως.

Ἡ Α.Ε. ὑποχρεοῦται καὶ ἐφεξῆς νὰ παρακρατῆ κανονικῶς (ὡς καὶ πρὸ τῆς ζημίας) τὸ ὀρισμένον ἐκ τοῦ νόμου ἢ τοῦ καταστατικοῦ ποσοστὸν κερδῶν μέχρι συμπληρώσεως τοῦ κατὰ νόμον ἀνωτάτου ὁρίου $\left(= \frac{1}{3} \text{ τοῦ} \right.$

---

1. Τοῦτο ἀφορᾷ τὰς μὴ ἀσφαιστικὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις Α.Ε. Διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς Α.Ε. ὁ νόμος 1023 (ἄρθρ. 17) ὁρίζει ποσοστὸν κρατήσεως 20% $\left(= \frac{1}{5} \right)$ ἐπὶ τῶν κερδῶν.

2. Ἐπίσης τὸ ὄριον τοῦτο, ἐπὶ ἀσφαλιστικῶν Α.Ε. ὁρίζεται εἰς τὸ 100% τοῦ μετοχικοῦ των κεφαλαίου.

μετοχικού κεφαλαίου)¹. Ούτω ἡ Α.Ε., παρὰ τὴν μείωσιν τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ λόγῳ ἀποσβέσεως ζημιῶν καὶ δὴ πρὸ τῆς εἰς τὸ ἀκέραιον ἀποκαταστάσεώς του, δύναται νὰ διανέμη κανονικῶς μερίσματα².

Ὅπωςδὴποτε ἡ χρησιμοποίησις τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ διὰ τὴν ἀπόσβεσιν ζημιῶν δι' ἐγγραφῆς διενεργουμένης ἐντὸς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρήσεως εἶναι ἀνεπίτρεπτος, διότι θὰ ἦτο τότε δυνατόν νὰ ἀλλοιοῦνται κατὰ τὸ ποσὸν τῶν ἀποσβεσθεισῶν ζημιῶν καὶ πάντοτε πρὸς τὸ εὐμενέστερον τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως, ἤτοι νὰ ἐμφανίζονται: α) κέρδη μεγαλύτερα τῶν πράγματι πραγματοποιηθέντων ἢ β) κέρδη ἀντὶ τῶν πραγματοποιηθεισῶν ζημιῶν ἢ γ) τέλος ζημίαι μικρότεραι τῶν πράγματι πραγματοποιηθεισῶν τοιούτων.

Ἡ κεφαλαιοποίησις³ τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, δηλαδή ἡ μετατροπὴ του εἰς μετοχικὸν κεφάλαιον κατὰ τινος (Thaller) εἶναι σύνομος, διότι τὸ τακτικὸν ἀποθεματικὸν σχηματίζεται πρὸς τὸ συμφέρον τῶν πιστωτῶν τῆς ἐταιρείας. Οὗτοι δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν μορφὴν, ὅψ' ἦν τοῦτο θὰ ἐμφανίζεται εἰς τὸν ἰσολογισμόν, ἀλλὰ διὰ τὴν οὐσιαστικὴν διατήρησίν του ἐντὸς τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας.

Τέλος οὗτοι ἐξασφαλίζονται ἤδη περισσότερο διὰ τῆς κεφαλαιοποιήσεως τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, δοθέντος ὅτι ἡ Α.Ε. θὰ ἀναγκασθῆ ἐφεξῆς νὰ σχηματίσῃ μείζον τακτικὸν ἀποθεματικόν, ἀντίστοιχον πρὸς τὸ αὐξηθὲν ἐταιρικὸν κεφάλαιον.

Κατ' ἄλλους (Hourin), οἷτινες δέχονται ὅτι ἡ μετατροπὴ τῶν ἀποθεματικῶν εἰς ἐταιρικὸν κεφάλαιον σημαίνει πρῶτον διανομὴν τούτων εἰς τοὺς πιστουμένους μετόχους καὶ δεύτερον σύστασιν μετοχικοῦ κεφαλαίου καλυπτομένου μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐταιρείας κατὰ τῶν χρεουμένων ἤδη μετόχων, ἡ κεφαλαιοποίησις τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ δὲν εἶναι σύνομος, διότι τὸ τακτικὸν ἀποθεματικὸν δὲν δύναται νὰ διανεμηθῆ. Πάντως

1. O Prof. Dr A. Hueck, ἐνθ' ἀν., σελ. 163, παρέχει τὸ ἐξῆς παράδειγμα: Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον 3.000.000, Τακτικὸν ἀποθεματικὸν 300.000, Ζημίαι χρήσεως 200.000, ἤτοι Καθαρὰ Θέσις τῆς Α.Ε., 3.100.000. Τὸ ἐπόμενον ἔτος προκύπτουν 150.000 κέρδη. Ἐὰν δὲν εἶχε χρησιμοποιηθῆ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος τὸ ἀποθεματικὸν θὰ ἔδει τὰ κέρδη ταῦτα νὰ χρησιμοποιηθοῦν πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν ἐκ μεταφορᾶς ζημιῶν καὶ θὰ παρέμενε ἀκόμη ἐν ὑπόλοιπον Ζημιῶν 50.000. Ἐάν, ἀντιθέτως, εἶχε χρησιμοποιηθῆ ἤδη τὸ ἀποθεματικὸν πρὸς κάλυψιν τῶν ζημιῶν, ὁ ἰσολογισμὸς θὰ ἔδεικνε: Ἐταιρικὸν κεφάλαιον 3.000.000, τακτικὸν ἀποθεματικὸν 100.000, καὶ Καθαρὰν Θέσιν 3.100.000. Οὕτω θὰ ἠδύνατο νὰ διανεμηθοῦν τὰ κέρδη 150.000 μείον 7.500 (= 5% × 150.000) κράτησιν διὰ τακτικὸν ἀποθεματικόν.

2. Ὅρα καὶ Α. Γ. Νέζον, ἐνθ' ἀν., σελ. 335/336.

3. L. Cator, ἐνθ' ἀν., σελ. 151 κ.έ.

δύνανται νὰ κεφαλαιοποιηθῶνται τό, τυχόν ὑπὲρ τὸ νόμιμον, ποσὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.

6.3.3. *Τὸ ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον*

Ἡ διαφορὰ ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως μετοχῶν συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 14 τοῦ ν. 2190 δὲν δύναται νὰ διατεθῆ πρὸς πληρωμὴν μερισμάτων ἢ ποσοστῶν. Κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆται πρὸς δημιουργίαν ἀποθεματικοῦ. Ὁ τίτλος τοῦ ἀποθεματικοῦ τούτου ἀντιστοίχως πρὸς τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς προκύπτει εἶναι: « Ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ».

Ἡ φύσις τοῦ ἀποθεματικοῦ τούτου εἶναι ἰδιότυπος κατὰ τὸ ὅτι σχηματίζεται οὐχὶ ἐκ παρακρατουμένων κερδῶν εἰς τὸ τέλος μιᾶς χρήσεως, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ ἀκόμη καὶ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἰδρύσιν μιᾶς ἑταιρείας¹. Ἀπὸ νομικῆς ὁμῶς ἀπόψεως ὁμοιάζει πρὸς τὸ (τακτικὸν ἢ) νόμιμον ἀποθεματικόν, καθότι καὶ τούτου ὁ σχηματισμὸς στηρίζεται εἰς τὸν νόμον.

6.3.4. *Τὰ ἔκτακτα ἀποθεματικά*

Ἐκτακτὰ ἀποθεματικά εἶναι τὰ σχηματιζόμενα εἴτε δυνάμει διατάξεως τοῦ καταστατικοῦ εἴτε συμφώνως πρὸς συναφῆ ἀπόφασιν τῆς τακτικῆς γενικῆς συνελεύσεως.

Τὰ ἔκτακτα ὅθεν ἀποθεματικά εἶναι δύο εἰδῶν. α) *Τὰ βάσει ῥήτρας τοῦ καταστατικοῦ* σχηματιζόμενα ὑποχρεωτικά διὰ τὴν ἑταιρείαν ἀποθεματικά. Τὰ καταστατικά ὁρίζουν τόσον τὴν ἐτησίαν ποσοδότησιν τούτων ὅσον καὶ τὸν σκοπὸν δι' ὃν προορίζονται. β) *Τὰ βάσει ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως* σχηματιζόμενα. Ταῦτα δὲν εἶναι ὑποχρεωτικά διὰ τὴν ἑταιρείαν, καθόσον ὁ σχηματισμὸς των ἔρρηται ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς γενικῆς συνελεύσεως, ἥτις θὰ πρέπει νὰ καθορίσῃ τὴν ποσοδότησιν καὶ τὸν σκοπὸν τούτων.

Τὰ ἔκτακτα ἀποθεματικά δύνανται ὁποσοδήποτε νὰ κεφαλαιοποιῶνται² ἐξ ὀλοκλήρου.

1. Οὕτω δὲ φορολογικῶς θεωρεῖται συμπληρωματικὸν κεφάλαιον καὶ δὲν φορολογεῖται.

2. Ἡ κεφαλαιοποίησις τῶν ἀποθεματικῶν ἔχει καὶ ἰδιαιτέραν φορολογικὴν ἄποψιν. Συμφώνως πρὸς τὴν § 1 τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ Ν.Δ. 3323/55, ἡ κεφαλαιοποίησις τῶν ἀποθεματικῶν θεωρεῖται *διανομὴ κέρδους* (μέρισμα), ὑποχρεουμένης τῆς Α.Ε. νὰ παρακρατήσῃ 25 %, ἐφόσον αἱ μετοχαὶ τῆς εἶναι ἀνώνυμοι ἢ ἀνήκουν εἰς νομικά πρόσωπα, βάσει δὲ τῆς κλίμακος τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.Δ. 3323/55, καὶ πρόσθετον φόρον 3 %, ἐφόσον αἱ μετοχαὶ τῆς εἶναι ὀνομαστικά καὶ ἀνήκουν εἰς φυσικὰ πρόσωπα.

6.3.5. Τὰ λανθάνοντα και ἀφανῆ ἀποθεματικά

Ταῦτα δύνανται νὰ ὑφίστανται ἀλλὰ νὰ μὴ ἐμφανίζονται εἰς τὸν ἰσολογισμόν. Ὅταν μία ἐταιρεία ὑποτιμᾷ κονδύλια ἐνεργητικοῦ (π.χ. τὰ ἀποθέματα) ἀποκρύπτει μέρος τῶν κερδῶν της. Τὸ μέρος τοῦτο παραμένει ἐντὸς τῶν πόρων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἀποτελεῖ ἐν ἀφανῆς ἀποθεματικόν.

Διακρίνομεν τὰ λανθάνοντα ἀπὸ τὰ ἀφανῆ ἀποθεματικά:

α) Τὰ λανθάνοντα ἀποθεματικά εἶναι ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ὁ ἰσολογισμὸς δεικνύει μὲν τὴν ὑπαρξίν, δὲν καθορίζει ὅμως τὸ ὕψος των. Π.χ. εἰς λ/σμὸς « Ἀυτοκίνητα ὀλοσχερῶς ἀποσβεσθέντα » ἐμφανίζεται μὲ 1 Δρχ. εἰς τὸν ἰσολογισμόν. Ἐν τῇ πραγματικότητι, τὸ αὐτοκίνητον ἔχει μίαν ἀξίαν μεγαλυτέραν, ἀλλὰ ἡ ὁποία εἶναι ἄγνωστος.

β) Τὰ ἀφανῆ ἀποθεματικά εἶναι ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ὁ ἰσολογισμὸς δὲν ἀποκαλύπτει οὔτε τὸ ὕψος ἀλλ' οὔτε καὶ τὴν ὑπαρξίν. Π.χ. μία ἐπιχειρήσις ἐμφανίζει εἰς τὸν ἰσολογισμόν της λ/σμὸν ἐμπορευμάτων μὲ 8ρχ. 1.000.000, ἐνῶ τὸ πραγματικὸν ἀπόθεμα ἐμπορευμάτων εἶναι 1.250.000. Ὑφίσταται εἰς ταύτην ἐν ἀποθεματικὸν 250.000, τελείως ἀφανές.

Ἀφανῆ¹ ἀποθεματικά ὑφίστανται ἐν γένει ὅταν εἰς τινὰ ἰσολογισμόν ἀποτιμῶνται στοιχεῖα τοῦ ἐνεργητικοῦ (καὶ ἀντίθετα παθητικοῦ) εἰς τιμὰς χαμηλοτέρας καὶ στοιχεῖα τοῦ παθητικοῦ (καὶ ἀντίθετα ἐνεργητικοῦ) εἰς τιμὰς ὑψηλοτέρας τῆς πραγματικῆς αὐτῶν τιμῆς², χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὴ, εἰς τὸν μελετῶντα τὸν ἰσολογισμόν, ἡ ἀναγνώρισις τῶν σχετικῶν ἀποκλίσεων.

Τὰ ἀφανῆ ἀποθεματικά ὑφίστανται πολλάκις ἀκουσίως τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἀναγκαστικῶς ὅταν π.χ. εἶναι συνέπεια τῆς ἐφαρμογῆς μεθόδων ἀποτιμήσεων ἃς ἐπιβάλλει ὁ φορολογικὸς νόμος (π.χ. ἀποτίμησις ἐμ/των κλπ. εἰς τήν, μεταξὺ τιμῆς κτήσεως καὶ τρεχούσης, χαμηλοτέραν τοιαύτην).

Μὲ τὰ ἀφανῆ ἀποθεματικά ἀσχολεῖται καὶ ὁ διάσημος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου Prof. Dr. Dr. h.c. Dr. h.c. Erich Kosiol εἰς τὴν περίφημον αὐτοῦ θεωρίαν τοῦ ταμειακοῦ λογισμοῦ ἀποτελέσματος (Pogatorische Erfolgsrechnung)³. Οὗτος ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ

1. Γαλλ. R. occultes = Ἀγγλ. hidden R. = Γερμ. Stille R. Οἱ Γερμανοὶ εἰς τὰ Stille R. ἀντιπαράθετον τὰ Offene R., ἤτοι τὰ ἐμφανῆ ἀποθεματικά, αἵτια ὀρίζουν ὡς τὰ ἐν τῷ ἰσολογισμῷ καὶ ὡς ἰδιαίτερα κονδύλια τοῦ ἰδίου κεφαλαίου ἐμφανιζόμενα τοιαῦτα, ἀσχετῶς τῆς νομικῆς των φύσεως ὡς τακτικῶν, ἐκτάκτων κτλ.

2. Ἐκφραζόμενοι δὲ συμφώνως πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ δυναμικοῦ ἰσολογισμοῦ τοῦ Schmalenbach δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὑφίστανται ἀφανῆ ἀποθεματικά ἐπὶ ὑπερτιμήσεως τῶν δαπανῶν ἢ ὑποτιμήσεως τῶν προσόδων τῆς χρήσεως.

3. Ὅσα συναφῶς εἰς Ἰω. Χρυσόκερη, Οἰκονομικὴ καὶ Λογιστικὴ, Ἀθῆναι, 1964.

ταμειακοῦ λογισμοῦ ἀποτελέσματος διεμόρφωσε τὴν ταμειακὴν θεωρίαν τῶν ἀποθεματικῶν. Κατ' αὐτόν, ἡ ἀρχὴ τῆς κατωτάτης (χαμηλοτέρας) τιμῆς, ἣτις ἰσχύει φορολογικῶς διὰ τὰ ἐνεργητικὰ ἀποθέματα (π.χ. ἐμπορεύματα) καὶ ἡ ὁποία εἶναι συγχρόνως ἀρχὴ ἀνωτάτης (ὕψηλοτέρας) τιμῆς διὰ τὰ παθητικὰ τοιαῦτα (π.χ. χρέη εἰς συνάλλαγμα) ὁ δ η γ ε ἰ εἰς σημαντικὰς π ρ ο κ α τ α χ ω ρ ἦ σ ε ι ς δ α π α ν ῶ ν.

Τοιαύτας δὲ προκαταχωρήσεις δαπανῶν ἔχομεν οὐ μόνον εἰς τὴν κυκλοφοροῦσαν περιουσίαν καὶ εἰς τὸ ξένον κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παγίαν περιουσίαν. Εἰς τὴν παγίαν περιουσίαν τὰ κονδύλια ὑπομνήσεως (Δρχ. 1) δεικνύουν σημαντικὰς ὑποαποτιμήσεις, ἧτοι ἀντιστοίχως προκαταχωρήσεις ὑψηλῶν δαπανῶν (π.χ. ὑπεραποσβέσεων). Αἱ τοιαῦται προκαταχωρούμεναι ὑπερδαπάναι μειώνουν τὰ κέρδη χωρὶς νὰ ἐκφράζουν τὰς κατὰ δοθεῖσαν χρῆσιν πραγματικὰς ἀναλώσεις καὶ πραγματικὰς θυσίας.

Βεβαίως ἡ τοιαύτη μείωσις τῶν κερδῶν δὲν σημαίνει ἀπώλειαν τούτων διὰ τὸν ἐπιχειρηματίαν. Τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὰς ὑπερδαπάνας κέρδη ἀπλῶς ἐκτρέπονται προσωρινῶς ἐκ τοῦ λογισμοῦ. Ἀργότερον δέ, λόγῳ τῆς συνεχείας καὶ τοῦ ἐνιαίου (οὐχὶ δὲ αὐτοτελείας) τῶν λογιστικῶν χρήσεων τὰ κέρδη ταῦτα ἀ ν α δ ὄ ν τ α ι, διότι διὰ τῶν ὑπεραποσβέσεων π.χ. καλύπτεται ταχύτερον τοῦ κανονικοῦ ἢ συνολικῶς ἀποσβεστέα ἀξία κτήσεως τῶν παγίων, ἐλλείπουν δὲ εἰς τὰς μεταγενεστέρας χρήσεις δαπάναι ἀποσβέσεων, αἵτινες κανονικῶς ἔδει νὰ βαρύνουν καὶ ταύτας¹. Μέχρι ὅμως τῆς εἰς μεταγενεστέρας χρήσεις καθυστερημένης ἐμφανισεῶς τῶν τὰ ἐκτραπέντα ἐκ τῆς κανονικῆς χρονικῆς ἐμφανισεῶς τῶν κέρδη συνιστοῦν ἀ φ α ν ῆ ἀποθεματικά. Ὅ,τι δὲ συμβαίνει μὲ τὰς ὑπεραποσβέσεις συμβαίνει ἀντιστοίχως καὶ μὲ τὰ εἰς τὴν χαμηλοτέραν τιμὴν ἀποτιμώμενα π.χ. ἐμπορεύματα, ἅτινα πωλούμενα ἐμφανίζουν, κατὰ τὴν χρῆσιν εἰς ἣν πωλοῦνται, ὑπερκέρδη συμψηφίζοντα τὰς καταχωρηθείσας ἤδη (λόγῳ τῆς ὑποαποτιμήσεως) ὑπερδαπάνας. Κατὰ τὸ μεταξὺ ὅμως τῆς ὑποτιμημένης ἀπογραφῆς τῶν καὶ τῆς πωλήσεως τῶν χρονικῶν διάστημα συνιστοῦν ἀφανὲς ἀποθεματικόν.

Ἡ προκαταχωρηθεῖσα δαπάνη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς λογιστικῶς ἐμφανισθείσης ἀξίας καὶ τῆς ἀρχικῆς ἢ ἐν συνεχείᾳ ἀξίας ἀποκτήσεως. Διὰ τοῦτο τὰ οὕτω προκύπτοντα ἀφανῆ ἀποθεματικά πρέπει νὰ καλοῦνται ὑπὸ μείζονα ἀκριβολογίαν ἀ π ο θ ε μ α τ ι κ ἄ τ ι μ ῆ ς ἀ π ο κ τ ῆ σ ε ω ς. Τοιαῦτα ἀποθεματικά ἐμφανίζονται ἤδη εἰς τὴν ἀποτίμησιν βάσει τῆς κατωτάτης τιμῆς καὶ εἰς τὸ ὕψος τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τιμῆς ἀποκτήσεως καὶ τῆς χαμηλοτέρας τιμῆς τῆς ἡμέρας. Ἐὰν ἡ τιμὴ ἡμέρας εἶναι ὑψηλοτέρα τῆς εἰς τὴν λογιστικὴν χρησιμοποιοιθεῖσης τιμῆς ἀποκτήσεως, τότε ἔχομεν ἀ π ο θ ε μ α τ ι κ ἄ τ ι μ ῆ ς ἡ μ ἔ ρ α ς.

1. Εἶναι ἀκριβῶς ἡ περίπτωσις τῶν προσθέτων ἀποσβέσεων, αἵτινες ἐνομοθετήθησαν παρ' ἡμῖν ὑπὲρ τῆς Ἑπαρχιακῆς βιομηχανίας.

Ἐφόσον δὲ τὰ ἀποθεματικά ταῦτα προκύπτουν βάσει διατάξεων τοῦ φορολογικοῦ νόμου συνιστοῦν ἀναγκαστικά ἀποθεματικά. Τὰ πέραν τούτων σχηματιζόμενα ἀποθεματικά βάσει ὑποκειμενικῶν ἐκτιμήσεων καὶ ὑπολογισμῶν καλοῦνται ἀποθεματικά ὑποκειμενικῆς κρίσεως. Ὄταν δὲ σχηματίζονται ἀποθεματικά τελείως ἔξω τῶν ὀρίων τοῦ πεδίου καὶ αὐτῆς τῆς ὑποκειμενικῆς κρίσεως κατὰ πλήρη ἐλευθερίαν ἀποφάσεως καὶ ἄνευ ἐπαφῆς μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς λογιστικῆς, τότε ὀμιλοῦμεν περὶ αὐθαίρετων ἀποθεματικῶν.

Τὰ διὰ τὸν ἕν τῇ πράξει ἰσολογισμόν ἀφανῆ ἀποθεματικά τιμῆς ἀποκτήσεως, ὡς αὐθαίρετα ἀποθεματικά, παραμορφώνουν τὸν ταμειακὸν λογισμόν ἀποτελέσματος, ὅστις στηρίζεται εἰς ἀποτιμήσεις εἰς τὴν τιμὴν ἀποκτήσεως.

Ταῦτα ἀποτελοῦν ἔκφρασιν ὑπερμέτρου ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τῆς συντηρητικότητος καὶ προνοίας. Τὰ κονδύλια ὑπομνήσεως (Δρχ. 1) εἰς τὸ ἐνεργητικὸν χαρακτηρίζονται ὡς ἡ ἐπιτύμβιος πλᾶξ τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ. Οὕτω οὐ μόνον νὰ ἀποτελέσματα χάνουν τὴν σημασίαν των, ἀλλὰ καὶ ὁ ἰσολογισμὸς χάνει τὴν ἱκανότητά του πληροφοριοδοτήσεως, ἀκόμη καὶ ὡς πρὸς τοὺς στατικὸς αὐτοῦ σκοποὺς.

6.3.6 Τὰ γνήσια καὶ μὴ γνήσια (νόθα) ἀποθεματικά

Τὰ γνήσια ἀποθεματικά εἶναι τὰ ἔχοντα τὰ κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα τούτων, ἰδιαίτατα δὲ τὰ προκύπτοντα ἐκ κερδῶν καὶ δὴ εἴτε ὡς ἔμφανῆ εἴτε ὡς ἀφανῆ ἢ λανθάνοντα τοιαῦτα.

Μὴ γνήσια εἶναι τὰ φερόμενα ὑπὸ τὸν τίτλον «ἀποθεματικά» πάσης φύσεως κονδύλια τοῦ παθητικοῦ, ἅτινα δυνατὸν νὰ εἶναι ἀντίθετοι ἢ διορθωτικοὶ ἐνεργητικοῦ λ/σμοὶ ἢ λ/σμοὶ παθητικοῦ, οὕτινος τὸ μέγεθος ὑπελογίσθη κατ' ἐκτίμησιν, ἤτοι λ/σμοὶ προβλέψεων.

Τοιαῦτα μὴ γνήσια ἀποθεματικά ἢ μὴ κατὰ κυριολεξίαν ἀποθεματικά εἶναι:

Τὰ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας φορολογικῆς νομοθεσίας καὶ νομολογίας κ α λ ο ὕ μ ε ν α «ἀποθεματικά» καὶ τῶν ὁποίων, ἕν τούτοις, ἀναγνωρίζεται ἡ, ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων, ἔκπτωσις:

Καὶ δὴ α) Τὸ καλούμενον «ἀποθεματικὸν δι' ὑφισταμένην καὶ μὴπω πραγματοποιηθεῖσαν ὑποτίμησιν παγίων στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ», ὅπερ εἶναι «πρόβλεψις δι' ὑποτίμησιν (παγίων) στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ» (πλὴν ἀκινήτων καὶ πλοίων).

β) Τὰ καλούμενα «μαθηματικά ἀποθεματικά» (τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ζωῆς) ἅτινα εἶναι, συμφώνως τῇ ἀσφαλιστικῇ ἐπιστήμῃ, μαθηματικῶς βέβαια (ἢ ἄλλως μαθηματικά) χρῆ¹, δηλαδὴ στοιχεῖα τοῦ κυρίως παθητικοῦ καὶ δὴ χρῆ πρὸς τοὺς ἠσφαλισμένους.

1. Περὶ τούτων εἰδικῶς ἀσχολεῖται ἡ λογιστικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρή-

γ) Τὰ καλούμενα «*ἀποθεματικά διὰ μὴ λήξαντας κινδύνους*» εἶτε «*ἀποθεματικά τῶν ἐν ἰσχύι κινδύνων*», ἢ «*τῶν μὴ δεδουλευμένων ἀσφαλίστρων ἢ τεχνικὰ¹ ἢ προνοίας*» τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, πυρός, θαλάσσης, ἀτυχημάτων, ἅτινα εἶναι καὶ ταῦτα τεχνικοῦ ὑπολογισμοῦ χρέη πρὸς τοὺς ἠσφαλισμένους, δηλαδή στοιχεῖα τοῦ κυρίως παθητικοῦ, διότι ἀντιπροσωπεύουν μὴ δεδουλευμένα καὶ προεισπραχθέντα ἀσφάλιστρα (= ἔσοδα). Τὰ τοιαῦτα ἀποθεματικά ὑπολογίζονται βάσει ποσοστοῦ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν μήπω ληξασῶν ἀσφαλιστικῶν συμβάσεων. (Παρ' ἡμῖν π.χ. τὸ Ὑπουργ. Οἶκον. ἀναγνωρίζει 40% διὰ τὰς ἀσφαλίσεις πυρός).

Διὰ τὰ κατανοητῆ ἢ φύσει τῶν «*ἀποθεματικῶν διὰ μὴ λήξαντος κινδύνους*» ἄς σκεφθῶμεν ὅτι τὰ ἀσφαλιστήρια συμβόλαια τῶν κατὰ ζημιῶν ἀσφαλίσεων, ἅτινα εἶναι συνήθως ἐτησίας διαρκείας, ὑπογράφονται εἰς διαφόρους ἡμερομηνίας ἐντὸς τῆς χρήσεως. Ἐπομένως τὰ εἰσπραττόμενα ἢ καὶ ἀπλῶς ἀπαιτητὰ ἐκ τῶν συμβολαίων ἀσφάλιστρα δὲν ἀφορῶσι μίαν μόνον διαχειριστικὴν χρῆσιν. Ἐάν π.χ. σήμερον τὴν 1.9.65 ὑπογραφῆ ἀσφαλιστήριον ἐφ' οὗ εἰσπραχθήσων ἢ ἀπλῶς ἐχρεώθησων εἰς τὸν λ/σμὸν τοῦ ἠσφαλισμένου, ἀσφάλιστρα δραχμῶν 36.000, τὴν 31.12.65 κατὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς χρήσεως μόνον αἱ 12.000 θὰ παριστοῦν δεδουλευμένον ἔσοδον τῆς χρήσεως, αἱ δὲ ἔτεροι 24.000 θὰ παριστοῦν προεισπραχθέντα ἢ προκαταβολικῶς χρεωθέντα εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἠσφαλισμένων μὴ δεδουλευμένα ἔσοδα καὶ δὴ ἀσφάλιστρα ἀφορῶντα τὴν ἐπομένην χρῆσιν.

Ὅ, κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ διὰ χιλιάδας συνήθως ἀσφαλιστήρια, ὑπολογισμὸς τοῦ μὴ δεδουλευμένου μέρους τῶν ἀσφαλίστρων ἀπαιτεῖ μακράν, κοπιώδη καὶ ἀντιοικονομικὴν ἐν γένει ἐργασίαν. Διὰ τὴν ἀποφυγὴν δὲ ἀκριβῶς ταύτης βάσει ἐνὸς συντελεστοῦ ἔξηγμένου ἐκ τῆς πείρας καὶ κατὰ κλάδον ἀσφαλίσεως ὑπολογίζεται τὸ συνολικῶς μήπω δεδουλευμένον τμῆμα τῶν ἀσφαλίστρων, ὅπερ ἄγεται εἰς πίστωσιν τοῦ λ/σμοῦ «*ἀποθεματικὸν διὰ μὴ λήξαντας κινδύνους ἐν ἰσχύι*».

σεων. Δὲν ἐπεκτεινόμεθα δὲ ἐν τῷ παρόντι, διότι προϋποτίθενται πρὸς κατανόησιν τῆς ἐννοίας τούτων εἰδικαί ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν μαθηματικῶν γνώσεις, παρέχομεν ὁμως τὸν ὄρισμὸν τούτων :

Τὰ «*μαθηματικά ἀποθεματικά*» (reserves mathématiques, Deckungsrückstellungen, actuarial reserves) εἶναι κονδύλια τοῦ παθητικοῦ ἐπὶ ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων κλάδου ζωῆς δεικνύοντα τὴν, βάσει τῶν ἀσφαλιστικῶν μαθηματικῶν ὑπολογιζομένην $\pi \alpha \rho \omicron \upsilon \sigma \alpha \nu$ (κατὰ τὴν ἡμέραν συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ) $\acute{\alpha} \xi \acute{\iota} \alpha \nu$ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀσφαλιστοῦ πρὸς τοὺς ἠσφαλισμένους ἢ ἄλλως τὴν οὕτω ὑπολογιζομένην παροῦσαν ἀξίαν τῶν ἐκ τῶν ἀσφαλιστηρίων κλάδου ζωῆς κινδύνων

1. Τὰ τεχνικὰ ἀποθεματικά (reserves techniques—technische Reserven) εἶναι προβλέψεις σχηματιζόμεναι πρὸς ἀντιμετώπισιν συμβατικῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐναντι τῶν ἠσφαλισμένων.

δ) Τά, ἐπὶ ἀσφαλιστικῶν, ἰδίᾳ, ἐπιχειρήσεων «ἀποθεματικά τῶν ἐκκρεμῶν ζημιῶν» καλούμενα, [φορολογικῶς δὲ ἕξομοιούμενα πρὸς τὰ «ἀποθεματικά δι' ἔφισταμένην καὶ μὴ πραγματοποιηθεῖσαν ὑποτίμησιν συστατικῶν τοῦ Ἐνεργητικοῦ»] παριστοῦν τὰς ὀφειλομένας ἀποζημιώσεις ἤδη ἐπελθουσῶν καὶ ἀναγγελλθεισῶν ἀλλὰ μήπω (ἐν τέλει τῆς χρήσεως) διακανονισθεισῶν καὶ μήπω ἐπακριβῶς ἀποτιμηθεισῶν ζημιῶν. Εἶναι δὲ ἄρα καὶ ταῦτα χρέη πρὸς τοὺς ἠσφαλισμένους.

ε) Τέλος, τὰ καλούμενα «ἀποθεματικά πρὸς ἀποκατάστασιν ἐνεργητικοῦ περιελευσομένου μετὰ πάροδον χρόνου εἰς τρίτους» εἶναι οὐσιαστικῶς (βάσει, τοῦ κατὰ τὴν σύμβασιν, χρόνον ἐκχωρήσεως ὑπολογιζόμενοι) διαπύναμι δυνάμεναι νὰ θεωρηθοῦν ὡς ὑποκαθιστῶσαι τὰς ἀποβέσεις ἢ ἀκόμη δυνάμεναι νὰ συνιστοῦν προβλέψεις, ποτὲ ὅμως ἀποθεματικά ἐν κυριολεξίᾳ.

637. Τὰ βάσει φορολογικῶν διατάξεων ἀποθεματικά

Τὰ βάσει φορολογικῶν διατάξεων «ἀποθεματικά» εἶναι γνήσια ἀποθεματικά ἢ προβλέψεις διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῶν παγίων καὶ τῶν ἀποθεμάτων ἅτινα σχηματίζονται βάσει ὠρισμένων φορολογικῶν διατάξεων. Τοιαῦτα εἶναι :

α) Τὸ εἰδικὸν ἀποθεματικὸν ἐξ ἀναπροσαρμογῆς¹ ἢ διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς. Τοῦτο ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῶν ἰσολογισμῶν², ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ἀνάγκης, ὅπως τὰ κονδύλια τῶν ἰσολογισμῶν

1. «Reserve speciale de reevaluation», ἐν Γαλλίᾳ ὀρίζεται ὡς τὸ προκῦπτον ἐκ τῆς διαφορᾶς μεταξύ τῆς ὑπεραξίας, ἣν ἀπέδωκεν ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἐνεργητικῶν μετὸν τὴν ἐκ τῆς ἀναπροσαρμογῆς ἐπαύξεισιν τῶν ἀποβέσεων (U. E. C. L. e. x i k o n, ὡς ἀνωτέρω, καὶ L. P a v è s, Bilan réel et bilan fiscal, Paris 1959, σελ. 134), βάσει τῆς ἐκεῖ νομοθετηθείσης μορφῆς προσαρμογῆς ἰσολογισμῶν.

2. Οἱ λ/σμοί—ὡς γνωστὸν—εἶναι δύο εἰδῶν: α) λ/σμοὶ μόνιμοι (διαρκείας συνήθως πολλῶν ἐτῶν) ἢ λ/σμοὶ Ἰσολογισμοῦ, β) λ/σμοὶ π ρ ό σ κ α ι ρ ο ι (διαρκείας τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους) ἢ λ/σμοὶ Διαχειρίσεως.

Εἶναι φανερόν ὅτι αἱ μεταβολαὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν θὰ ἐπιδράσουσιν ἀμέσως ἐπὶ τῶν λ/σμῶν τοῦ Ἰσολογισμοῦ, ἐνῶ οἱ λ/σμοὶ τῆς Διαχειρίσεως θὰ δέχονται ἀπλῶς τὰς ἀντανακλάσεις τῶν εἰς τοὺς λ/σμοὺς Ἰσολογισμοῦ ἐπερχομένων μεταβολῶν.

Τὰ προβλήματα ὅθεν τῆς νομισματικῆς προσαρμογῆς τίθενται μόνον ὡς πρὸς τοὺς λ/σμοὺς Ἰσολογισμοῦ. Δέον δὲ νὰ ἐρευνῶνται τὰ προβλήματα ταῦτα κατὰ τὰς ἑξῆς δύο διακεκριμένας περιπτώσεις :

I. Κατὰ τὰς περιόδους (σχετικῶς) σταθεροῦ ἐπιπέδου τιμῶν.

II. Κατὰ τὰς περιόδους (ἰσχυρῶς) μεταβαλλομένου ἐπιπέδου τιμῶν.

Ἡ νομισματικὴ προσαρμογὴ τῶν λ/σμῶν τοῦ Ἰσολογισμοῦ ἀφορᾷ τὴν γενικὴν (καὶ ἰσχυρὰν) μεταβολὴν τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν.

Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν δὲν εἶναι ἐν συμπτωματικόν—ἐν τῷ χρόνῳ—γεγονός. Ὅπως ἡ ἀπόσβεσις εἶναι ἐν συνεχῆς φαινόμενον εἰκονιζόμενον ἐν

των επιχειρήσεων εκφράζονται εἰς νομισματικὰς μονάδας τῆς αὐτῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως.

Δοθέντος δὲ ὅτι ἡ κατὰ τὴν ἀναπροσαρμογὴν νομισματικὴ μονὰς θὰ εἶναι μικροτέρας ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν μέχρι ταύτης (τῆς ἀναπροσαρμογῆς) χρησιμοποιηθεισῶν τοιούτων ἔπεται ὅτι ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν κονδυλίων τῶν λ/σμῶν τοῦ ἰσολογισμοῦ πρακτικῶς θὰ σημαίῃ διαστολὴν καὶ μεγέθυνσιν τούτων.

Ποίαν ὅμως ἐπίδρασιν ἔχει ἡ τοιαύτη διαστολὴ τῶν ἀριθμητικῶν κονδυλίων τῶν διαφόρων λ/σμῶν τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐπὶ τῆς καθαρᾶς θέσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο συνδέεται κυρίως μὲ τὸν καθορισμὸν τῶν εἰς τὴν ἀναπροσαρμογὴν ὑπακτέων στοιχείων καὶ δὴ λογαριασμῶν τοῦ ἰσολογισμοῦ. Ἐξαιροῦνται κατ' ἀρχὴν τῆς ἀναπροσαρμογῆς αἱ εἰς ἐπιχώριον νόμισμα ἀπαιτήσεις καὶ ὑποχρεώσεις (πρὸς τρίτους) καὶ τὰ διαθέσιμα. Ἐὰν ὅθεν θ ε ω ρ η τ ι κ ῶ ς, οὐδὲν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ εἶχε μεταβληθῆ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρήσεως καὶ «ἀπαιτήσεις, μετρητὰ καὶ χρέη» δὲν ὑπῆρχον, τότε ἡ π ρ ο σ α ρ μ ο γ ῆ θὰ ἦτο μία ἀπλὴ ἀλλαγὴ τῆς μονάδος μετρήσεως τῶν ἀξιῶν τοιαύτη, ὥστε ὁ, μετὰ τὴν προσαρμογὴν, τελικὸς ἰσολογισμὸς νὰ ἰσορροπῆ καὶ νὰ ἔχη τὴν αὐτὴν Καθαρὰν θέσιν μὲ τὸν ἀρχικόν, ἄνευ τῆς παρεμβολῆς τ ο ὕ λ / σ μ ο ὕ « Δ ι α φ ο ρ α ἰ Π ρ ο σ α ρ μ ο γ ῆ ς ». Ἐλλὰ ἐν τῇ π ρ ὶ ἄ ξ ε ι, τὰ πράγματα οὐδέποτε ἔχουσιν ὡς ἀνωτέρω. Αἱ συναφεῖς ἐγγραφαὶ προσαρμογῆς α) θὰ προκαλοῦν χρέωσιν ἢ πίστωσιν τῶν λ/σμῶν « Πάγια », « Ἀποθέματα », « Κεφάλαιον » κ.τ.τ. μὲ ἀντιμεταβολὴν τοῦ λ/σμοῦ « Διαφοραὶ προσαρμογῆς », ὅστις οὕτω θὰ ἐξασφαλίσῃ μίαν νέαν ἰσορροπίαν, ἕνα νέον ἰσολογισμόν, καὶ θὰ προκαλέσῃ μεταβολὴν τῆς καθαρᾶς θέσεως τοῦ ἀρχικοῦ ἰσολογισμοῦ¹.

Ἡ λογιστικὴ μόνον ἀσυνεχῶς οἶτώ καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν εἶναι ἐν συνεχεῖς φαινόμενον, δεκτικὸν μόνον ἀσυνεχοῦς λογιστικῆς ἀπεικονίσεως.

Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν συνίσταται εἰς τὴν δυσαναλογίαν τῶν ἐν τῷ χρόνῳ μεταβολῶν, ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς μέσης ἀξίας τοῦ συνόλου τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀξίας αὐτοῦ τούτου τοῦ νομίσματος, ὀργάνου μετρήσεως τῶν ἀξιῶν.

Ἡ διαπίστωσις καὶ διόρθωσις τῆς δυσαναλογίας ταύτης καλουμένη ν ο μ ι σ μ α τ ι κ ῆ π ρ ο σ α ρ μ ο γ ῆ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς διορθώσεις μετρήσεων διενεργηθεισῶν βάσει ἀτελῶν ὀργάνων μετρήσεως.

1. Παρ' ἡμῖν ἔχουσι νομοθετηθῆ μέχρι σήμερον τρεῖς ἀναπροσαρμογαί :

α) ἡ βάσει τοῦ ἀπὸ 69.46 Β.Δ. δι' ἧς ἀναπροσηρμώθησαν οἱ ἰσολογισμοὶ τῆς χρήσεως 1945

β) ἡ βάσει τοῦ ἀπὸ 77.48 Β.Δ. δι' ἧς ἀναπροσηρμώθησαν οἱ ἰσολογισμοὶ κλεισίματος 31.12.47 καὶ ἀνοίγματος 1.1.48

γ) ἡ βάσει τοῦ ἀπὸ 14.11.56 Β.Δ. δι' ἧς ἀναπροσηρμώθησαν οἱ ἰσολογισμοὶ κλεισίματος 31.12.56 καὶ ἀνοίγματος 1.1.57.

Τὸ ἄρθρον 9 τῆς τελευταίας ἀναπροσαρμογῆς (14.11.56) καθορίζει ὡς ἐξῆς τὴν

Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῆς καθαρᾶς θέσεως εἶναι ἀπλῶς νομισματικὴ ἢ ὀνομαστικὴ. Δὲν εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ οὔτε κέρδος, οὔτε γνήσιον ἀποθεματικόν, εἶναι μία ιδιότυπος διόρθωσις τῆς, πρὸ τῆς ἀναπροσαρμογῆς, καθαρᾶς θέσεως τῶν ἐπιχειρήσεων¹.

β) *Τὰ λοιπὰ ἀφορολόγητα « ἀποθεματικά »* τῆς ἡμετέρας φορολογικῆς νομοθεσίας εἶναι τὰ ἑξῆς :

1. Ἡ ἀφορολόγητος κράτησις 25⁰/₀ ἕως 40⁰/₀ τοῦ Ν.Δ. 942/49 (καὶ 2176/52) πρὸς κάλυψιν μελλουσῶν ζημιῶν².

τύχην τοῦ λ/σμοῦ « Διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς ». « Ἐάν ὁ λ/σμὸς « Διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς » παρουσιάσῃ τελικῶς *χρεωστικὸν ὑπόλοιπον*, τοῦτο ἐκπίπτει ἐκ τοῦ τακτικοῦ καὶ λοιπῶν ἀποθεματικῶν καὶ ἐν ἀνεπαρκείᾳ τούτων ἐκ τοῦ ἀναπροσηρμοσμένου Μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Ἐάν ὁ λ/σμὸς « Διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς » παρουσιάσῃ τελικῶς *πιστωτικὸν ὑπόλοιπον*, τοῦτο ἀναγράφεται εἰς τὸ Παθητικὸν τῆς Α.Ε. ὑπὸ τὸν τίτλον « Διαφοραὶ ἀναπροσαρμογῆς ».

1. Τοιαύτης οὔσης τῆς φύσεως τοῦ λ/σμοῦ « Διαφορὰ ἀναπροσαρμογῆς » οὐδεμία δέον νὰ γίνηται συζήτησις περὶ τοῦ φορολογησίου ταύτης.

2. Αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ ἀρθρ. 18 § 2 τοῦ Ν.Δ. 942/49, ὡς τοῦτο ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἀρθρ. 8 § 1 τοῦ Ν.Δ. 2176/52.

Αἱ σπουδαιότεραι προϋποθέσεις ἀναγνωρίσεως ταύτης εἶναι :

1) Ἡ ἐπιχείρησις νὰ εἶναι *ἐπαρχιακὴ* καὶ τὰ βιομηχανικὰ κλπ. κέρδη νὰ προέρχωνται ἐξ *ἐπαρχιακῶν* ἐγκαταστάσεων.

2) Ἡ ἐπιχείρησις νὰ τηρῇ εἰλικρινῆ βιβλία 4ης κατηγορίας Κ.Φ.Σ.

3) Ἡ ἐπιχείρησις νὰ εἶναι *βιομηχανικὴ*, βιοτεχνικὴ, ξενοδοχειακὴ ἢ μεταλλευτικὴ.

4) Ἡ κράτησις νὰ ἐμφανίζεται εἰς ἰδιαιτερον λ/σμὸν ἐν τῷ ἰσολογισμῷ τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τὸ ποσὸν ἐφ' οὗ λογίζεται ἡ ἀφορολόγητος κράτησις 25⁰/₀ εἶναι τὸ σύνολον τῶν καθαρῶν κερδῶν (*διανεμομένων* καὶ *μὴ διανεμομένων*) τῆς χρήσεως, μειουμένων κατὰ τὰς τυχόν ζημίας τῶν δύο προηγούμενων χρήσεων. Ἡ κράτησις 25⁰/₀ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν *λογιστικῶν διαφορῶν*, ὡς μὴ συνιστωσῶν περιπτώσεων ἀνελλικρινείας τῶν λογιστικῶν βιβλίων καὶ δὴ ὡς αὐταὶ καθωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ (Φορολογικοῦ) Ἐλέγχου.

Σκοπὸς τῆς κρατήσεως εἶναι ἡ κάλυψις τῶν ζημιῶν αἰτινες ἤθελον προκύψαι ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐν περιπτώσει μὴ χρησιμοποίησεως τῶν κρατήσεων πρὸς κάλυψιν ζημιῶν ἀλλὰ δι' ἑτέρους σκοποῦς, ὡς π.χ. πρὸς αὔξησιν τοῦ εταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ κάλυψιν χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ « Διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς » τότε δέον ἢ κράτησις νὰ ὑπαχθῇ εἰς φορολογίαν κατὰ τὴν διαχείρισιν καθ' ἣν ἐχρησιμοποιήθη καὶ καθ' ὃ ποσὸν ἠναλώθη (Π. 11451/15.7.58 Ὑπουργεῖου Οἰκονομικῶν). Ἀντιθέτως τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου δέχεται τὴν χρησιμοποίησιν τῆς κρατήσεως διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ « Διαφορὰ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς ». Αὕτη δὲ ἀσφαλῶς εἶναι καὶ ἡ ὀρθὴ ἄποψις, δοθέντος ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῆς κρατήσεως διὰ τὴν κάλυψιν τῆς χρεωστικῆς διαφορᾶς ἀναπροσαρμογῆς γίνεται οὐχὶ οἰκεία βουλήγησις τοῦ φορολογουμένου, ἀλλὰ κατ' ἐπιταγὴν νόμου.

Ἐν περιπτώσει μετατροπῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ προσωπικῆς εταιρείας εἰς Α.Ε. εἴτε συγχωνεύσεως Α.Ε. διὰ τὰ μὴ ὑπαχθῆ εἰς φόρον ἢ κράτησις, πρέπει νὰ εἰσ-

2. Τὸ ἀφορολόγητον ποσὸν 40⁰/₀ ἕως 80⁰/₀ τοῦ Ν.Δ. 3213/55 διὰ νέας ἐγκαταστάσεις¹.

3. Τὸ ἀφορολόγητον ἀποθεματικὸν 50⁰/₀ (60⁰/₀ ἢ 90⁰/₀) τοῦ Ν.Δ. 4002/59 διὰ καινουργεῖς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις².

φέρηται ὁλόκληρον τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν αὐτῶν εἰς τὴν νέαν Α.Ε. καὶ ὁ λ/σμός τῆς κρατήσεως νὰ ἐμφανισθῇ αὐτούσιος εἰς τὸ παθητικὸν τῆς ἑταιρείας, ἀπαγορευομένης τῆς κεφαλαιοποιήσεως τοῦ ποσοῦ τῆς κρατήσεως, λόγῳ τοῦ εἰδικοῦ αὐτῆς σκοποῦ καλύψεως μελλουσῶν ζημιῶν (*Υπ. Οἶκ. Η. 473/1964).

1. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 8 § 1 τοῦ Ν.Δ. 3213/55, ἐκπίπτειται ποσοστὸν 40⁰/₀ ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν ἐπαρχιακῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐφ' ὅσον τὸ εἰς τὸ ποσοστὸν τοῦτο ἀντιστοιχοῦν ποσὸν διατίθεται ἀποδεδειγμένως ἐν τῇ ἐπιχειρήσει διὰ νέας (ἔστω καὶ μὴ καινουργεῖς) ἐγκαταστάσεις ἢ διὰ τὴν ἐπαύξησιν ἢ βελτίωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν τοιοῦτων.

Αἱ σπουδαιότεραι προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνωτέρω ἀφορολογήτου ἐκπτώσεως εἶναι :

1) Ἡ ἐπιχειρήσις νὰ εἶναι ἐπαρχιακὴ καὶ τὰ βιομηχανικοῦ κλάδου κλπ. κέρδη ἐφ' ὧν ἡ ἐκπτώσις νὰ προέρχωνται ἐξ ἐπαρχιακῶν ἐγκαταστάσεων.

2) Ἡ ἐπιχειρήσις νὰ εἶναι βιομηχανικὴ, βιοτεχνικὴ, ξενοδοχειακὴ, καπνεμπορικὴν ἢ μεταλλευτικὴ.

3) Ἡ ἐπιχειρήσις νὰ τηρῇ εἰλικρινῆ λογιστικὰ βιβλία οἵασδήποτε κατηγορίας Κ.Φ.Σ.

4) Ὁ φορολογούμενος νὰ ἔχη ὑποβάλει εἰλικρινῆ δήλωσιν φόρου εἰσοδήματος.

5) Αἱ ἐγκαταστάσεις νὰ ἀνήκουν κατὰ κυριότητα εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν καὶ οὐχὶ εἰς τρίτους.

6) Τὸ ἐκπεστέον ποσὸν νὰ διατεθῇ ἐντὸς τῆς χρήσεως, ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ὁποίας θὰ διενεργηθῇ ἡ ἀφορολόγητος ἐκπτώσις.

7) Νὰ τηρῆται ἰδιαιτέρος λ/σμός ἀφορολογήτου ποσοῦ.

Τὸ ἀφορολόγητον τοῦτο ποσὸν (ἢ ἐκπτώσις) ὑπάγειται εἰς φορολογίαν ἐν περιπτώσει ἐκποίησεως τῶν νέων (νέων διὰ τὴν ἐπιχειρήσιν ἔστω καὶ μὴ καινουργῶν) ἐγκαταστάσεων πρὸ τῆς παρελεύσεως τριετίας ἀπὸ τοῦ ἐπομένου τῆς ἀποκτήσεώς των ἔτους. Ὅπως ἡ κράτησις τοῦ Ν.Δ. 942/49 οὕτω καὶ ἡ ἐκπτώσις (ἢ ἀφορολόγητον ποσὸν) τοῦ 3213/55 ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν κερδῶν (διανεμομένων καὶ μὴ), τῆς χρήσεως μειουμένων κατὰ τὰς ζημίας τῶν δύο προηγουμένων χρήσεων ἐπεκτείνεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λογιστικῶν διαφορῶν τοῦ ἐλέγχου.

Τέλος ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ ἐκπτώσις αὕτη, μὴ ἔχουσα τὴν ἔννοιαν τῆς κρατήσεως τοῦ ἀρθρου 18 τοῦ Ν.Δ. 942/49, ἀλλ' ἀπλῶς τῆς ἀφορολογήτου ἐκπτώσεως ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, δύναται νὰ ἀναληφθῇ, διανεμηθῇ ἢ χρησιμοποιοιθῇ καθ' οἷονδήποτε τρόπον.

2. Αἱ προϋποθέσεις τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ τοῦ Ν.Δ. 4002/59 εἶναι :

1) Ἡ ἐπιχειρήσις ἐπαρχιακὴ (60⁰/₀) ἢ εἰ καὶ κεντρικὴ (50⁰/₀).

2) Ἡ ἐπιχειρήσις βιομηχανικὴ ἢ βιοτεχνικὴ κτλ.

3) Τήρησις εἰλικρινῶν λογιστικῶν βιβλίων τρίτης ἢ τετάρτης κατηγορίας Κ.Φ.Σ.

4) Ἀγορὰ καὶ ἐγκαταστάσεις καινουργῶν μηχανημάτων κτλ., ὡς καὶ ἐναρξες καὶ ἀποπεράτωσις κτισμάτων ἐντὸς τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης προθεσμίας.

5) Ἡ ἀφορολόγητος ἐκπτώσις νὰ ἐνεργηθῇ ἐκ τῶν κερδῶν τῆς χρήσεως καθ' ἣν

Τέλος σημειούμεν ὅτι ἐνῶ τὰ ἐν γένει ἀποθεματικά εἶναι ἔννοια τῆς λογιστικῆς τῶν ἔταιρειῶν, ἀφορῶσα μάλιστα κυρίως τὰς κεφαλαιουχικὰς ἔταιρείας καὶ δευτερευόντως τὰς προσωπικὰς, τὰ ἀποθεματικά ἐκ φορολογικῶν διατάξεων, τόσον παρ' ἡμῖν ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ¹, δύνανται νὰ ἀφορῶν ἀκόμη καὶ ἀτομικὰς ἐπιχειρήσεις.

6.4. Αἱ διεθνεῖς ἐπὶ τῶν ἀποθεματικῶν ἀπόψεις καὶ ἡ συναφῆς διεθνῆς ὀρολογία.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῶν ἀποθεματικῶν ἀναπτυχθέντων κρίνομεν διδακτικῶς σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰς ἐπὶ τούτων ἀπόψεις τῆς Ἀγγλοαμερικανικῆς, Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς λογιστικῆς ἰδίᾳ βιβλιογραφίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται, ὡς φρονοῦμεν, μία σύγκρισις ἀντιλήψεων καὶ ἐκδοχῶν καὶ διὰ ταύτης μία τελειότερα καὶ πληρεστέρα παράστασις τῶν διαστάσεων καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ περὶ τῶν ἀποθεματικῶν προβλήματος.

6.4.1. Αἱ Ἀγγλοαμερικανικαὶ ἀπόψεις¹.

Διακρίνουσ :

α) Τὰ *surplus reserves*. Ταῦτα εἶναι ἀποθεματικὰ κερδῶν,

αἱ δαπάναι, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ τούτων ἐκ τῶν κερδῶν τῶν ἀμέσως ἐπομένων διαχειριστικῶν χρήσεων.

β) Τήρησις ἰδιαιτέρου λ/σμοῦ ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ καὶ ἰδιαιτέρων εἰδικῶν λ/σμῶν διὰ τὰ πάγια τῶν καινουργῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων καὶ διακεκριμένη ἀναγραφή τούτων εἰς τὴν ἀπογραφὴν.

Τὸ ποσὸν τοῦ ἀφορολογήτου ἀποθεματικοῦ ὑπολογίζεται ἐπὶ μόνον τῶν ἀδιανεμητῶν κερδῶν, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ νομικοῦ προσώπου τῶν Α.Ε. φορολογουμένου ποσοῦ κερδῶν, μειωμένων κατὰ τὰς τυχόν ζημίας τῶν δύο προηγουμένων χρήσεων. Καὶ τοῦτο ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν λογιστικῶν διαφορῶν, ἐφόσον ὅμως κατέστησαν ἀμετάκλητοι αἱ περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἀναιρεσιβληθεῖσαι ἀποφάσεις Φορολογικῶν δικαστηρίων.

Τὸ ποσὸν τοῦ ἀφορολογήτου τούτου ἀποθεματικοῦ δὲν δύναται νὰ διανεμηθῇ ἢ ἀναληφθῇ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου, ἐμφανίζεται δὲ εἰς εἰδικὸν λογαριασμὸν εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς περίπτωσιν διανομῆς ἢ ἀναλήψεως τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπάγεται εἰς φορολογίαν, προστιθέμενον εἰς τὰ κέρδη τῆς χρήσεως, καθ' ἣν ἔλαβε χώραν ἢ διανομὴ ἢ ἀνάληψις (Ν.Δ. 4002/59 ἄρθρ. 1 § 4).

Ὁ περιορισμὸς τῆς μὴ ἐκποιήσεως τῶν ἐγκαταστάσεων εἶναι ἐν προκειμένῳ πενταετής.

Διὰ τοῦ Β.Δ. 117/63.60 καθορίζονται τὰ κατὰ νόμον ἀπαιτούμενα ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δαπανῶν διὰ καινουργεῖς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις.

1. Ὅρα π.χ. Prof. Dr. L. Mayer, Doz. Dr. L. Mayer, Bilanz- und Betriebsanalyse, Wiesbaden 1960, σελ. 29.

1. Morton Backer, Handbook of modern accounting theory, N.Y. 1955, σελ. 433 κ.έ. καὶ Bauer and Darby, ἐνθ' ἄν., σελ. 146 κ.έ.

εἶναι δηλαδή τά, ἐν κυριολεξίᾳ, ἀποθεματικά. Οἱ λογαριασμοὶ τῶν τοιούτων ἀποθεματικῶν δεικνύουν ποσὰ παρακρατηθέντων κερδῶν.

Ὁ τύπος οὗτος τῶν ἀποθεματικῶν χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν μείωσιν τοῦ διατιθεμένου μερίσματος καὶ τὴν ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως διατήρησιν τῶν παρακρατηθέντων κερδῶν. Ταῦτα καλοῦνται ἀκόμη καὶ *proprietorship reserves* ἢ *appropriated surplus reserves*, ἥτοι ἀποθεματικά καθαρῶς θέσεως. Περιπτώσεις τούτων εἶναι :

α) *Reserve for contingencies* = ἀποθεματικὸν διὰ μελλούσας ζημίας.

αβ) *Reserve for plant extension* = ἀποθεματικὸν ἐργοστασιακῶν ἐπεκτάσεων.

αγ) *Reserve for sinking Fund* = ἀποθεματικὸν πρὸς ἀπόσβεσιν τοκοχρεωλυτικοῦ δανείου.

β) *Valuation reserves* = (κατὰ λέξιν, ἀποθεματικά ἀποτιμήσεως). Ταῦτα δὲν εἶναι ἐν κυριολεξίᾳ ἀποθεματικά, ἀλλὰ εἶναι ἀντιθέτοι ἐνεργητικοὶ λ/σμοί, δεικνύοντες τὴν πραγματικὴν ἢ κατ' ἐκτίμησιν μείωσιν τῆς ἀξίας ἐνὸς ἐνεργητικοῦ στοιχείου, π.χ. :

βα) *Reserve for bad debts* = ἀποσβεσθεῖσαι ἐπισημασθεῖσαι ἀπαιτήσεις.

ββ) *Reserve for depreciation* = ἀποσβεσθέντα (π.χ. μηχανήματα).

βγ) *Reserve for depletion* = ἀποσβεσθέντα ὄρυχεα ἢ μεταλλεῖα.

γ) *Liability reserves* = (κατὰ λέξιν, ἀποθεματικά ὑποχρεώσεων). Καὶ ταῦτα δὲν εἶναι ἀποθεματικά ἐν κυριολεξίᾳ, ἀλλὰ λ/σμοὶ δεικνύοντες τὸ πραγματικὸν ἢ κατ' ἐκτίμησιν ποσὸν μιᾶς δεδουλευμένης ἤδη ὀφειλῆς, π.χ. :

γα) *Reserve for Compensation Insurance* = ὀφειλαὶ πρὸς I.K.A.

γβ) *Reserve for taxes* = ὀφειλόμενοι φόροι ἢ πρόβλεψις ὀφειλομένων φόρων.

Τέλος χρησιμοποιεῖται παραλλήλως πρὸς τὸν ὅρον *reserve* καὶ ὁ ὅρος *fund* (=ἀπόθεμα ἢ ἐπένδυσις ἢ τοποθέτησις). Οὗτος σημαίνει ἐν ἐνεργητικόν, συνιστάμενον συνήθως εἰς μετρητὰ ἢ χρεώγραφα¹, δεσμευμένον δι' ὠρισμένον σκοπὸν καὶ δὴ πρὸς ἀντιμετώπισιν μιᾶς ἐκ τῶν προτέρων γνωστῆς ἀνάγκης. Τοιαῦτα εἶναι : τὸ *Plant extension fund*, χρησιμοποιούμενον κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὸν λ/σμὸν *Reserve for plant extension*, τὸ *petty cash fund* (=Μικρὸν ταμεῖον), τὰ *Branch funds* (Ταμεῖα ὑπτῶν), τὸ *Bond sinking fund* (ἔξοφλητικὸν ἀπόθεμα ἢ ἀπόθεμα χρεωλυτικῆς ἔξοφλήσεως ὁμολογιῶν) καὶ διάφορα ἕτερα *funds* (=ἀποθέματα ἢ ἐπενδύσεις ἢ τοποθετήσεις). Τὰ «*reserves*» καὶ τὰ «*funds*» δύναται νὰ χρησιμοποιοῦνται παραλλήλως ἢ κειχωρισμένως. Δύναται νὰ διατηρῆται ἐν

1. Ἡ ἔγγραφὴ δημιουργίας ἐνὸς «*fund*» δύναται νὰ γίνῃ χρεώσει τοῦ λ/σμοῦ τοῦ «*fund*» μὲ ἀντίστοιχον πίστωσιν τοῦ ταμεῖου.

« reserve » χωρίς να προβλέπεται αντίστοιχον « fund » και δύναται να διατηρηται εν « fund » χωρίς να δημιουργηται εν « reserve ».

6.4.2. Αί Γαλλικαί ἀπόψεις

Τὸ Γαλλικὸν λογιστικὸν σχέδιον ὀρίζει τὰ ἀποθεματικά « réserves » ὡς συσσωρευμένα καθαρὰ κέρδη, διατηρούμενα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς (ἐταιρικῆς) ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ μὴ ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου¹. Διακρίνονται συνήθως οἱ ἑξῆς λογαριασμοὶ ἀποθεματικῶν :

α) Réserve légale = Νόμιμον (τακτικὸν) ἀποθεματικόν. Τοῦτο εἶναι τὸ ὑποχρεωτικὸν ἀποθεματικόν, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει ὁ νομοθέτης εἰς τὰς Α.Ε., μὲ κύριον σκοπὸν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς προστασίας τῶν πιστωτῶν.

β) Réserves statutaires = Ἀποθεματικά προβλεπόμενα ἐκ τοῦ καταστατικοῦ. Ταῦτα σχηματίζονται συμφώνως πρὸς τὰς συναφεῖς διατάξεις τῶν καταστατικῶν. Ἡ καταστατικὴ διάταξις εἶναι προαιρετικὴ, ἅπαξ ὅμως τεθεῖσα καθιστᾷ ὑποχρεωτικὸν τὸν σχηματισμὸν τοῦ τοιοῦτου ἀποθεματικοῦ.

γ) Réserves facultatives = Προαιρετικὰ (ἔκτακτα) ἀποθεματικά.

Ταῦτα σχηματίζονται προτάσει τοῦ Δ.Σ. καὶ δι' ἐλευθέρως ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ.

δ) Réserves résultant de dispositions fiscales = Τὰ βάσει φορολογικῶν διατάξεων ἀποθεματικά. Τὰ συνηθέστερα ἐκ τούτων εἶναι τὸ Réserve spéciale de réévaluation (=εἰδικὸν ἀποθεματικὸν ἀναπροσαρμογῆς) καὶ τὰ Réserves de renouvellement du matériel ou des stocks (=ἀποθεματικά ἀνανεώσεως μηχανημάτων ἢ ἀποθεμάτων)².

ε) Réserve « Primes d'émission » = ἀποθεματικὸν ἐξ ἐκδόσεως (μετοχῶν) ὑπὲρ τὸ ἄριον.

στ) Réserve pour amortissement = ἀποθεματικὸν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε. ἢ πρὸς ἀπόσβεσιν (ὀμολογιακοῦ) δανείου.

Οἱ λ)σμοὶ οὗτοι τῶν ἀποθεματικῶν ἐντάσσονται μετὰ τοῦ κεφαλαίου εἰς τοὺς λ/σμοὺς τῆς καθαρᾶς θέσεως³.

1. Οἱ A. R a p i n καὶ J. P o l y, ἔνθ' ἄν., σελ. 84, ὀρίζουν τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον «ὡς ποσὸν παρακρατούμενον ἐκ τῶν κερδῶν καὶ παραμένον εἰς ἐνίσχυσιν τῶν οικονομικῶν πόνων τῆς ἐπιχειρήσεως :

— εἴτε πρὸς ἀντιμετώπισιν κινδύνων μεγάλων ζημιῶν κατὰ τὴν διάρκειαν μελλουσῶν χρήσεων,

— εἴτε πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μέσων δράσεως μιᾶς ἐταιρείας».

2. Εἰδικῶς περὶ τούτων ὄρα P. M a s s o n n a t, Les variations de la monnaie et des prix et l'économie des entreprises, Paris 1964, σελ. 156 κ.έ.

3. Κατὰ τὸν P. T r e l u t, Chef du bureau de comptabilité générale à la direction de la comptabilité publique du Ministère des Finances et des affaires économiques, Comptabilité rationnelle, Paris 1951, σελ. 27 κ.έ. Τὸ « actif net » (= καθαρὸν ἐνεργητικὸν = καθαρὰ θέσις) περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς στοιχεῖα : 1) Carpi-

6.4.3. Αί Γερμανικαί απόψεις.

Τὰ Rücklagen¹ (=ἀποθεματικά) συνιστοῦν ἴδιον κεφάλαιον. Ταῦτα εἴτε σχηματίζονται δι' εἰδικῆς χρησιμοποίησεως τῶν καθαρῶν κερδῶν ἢ ἐκ μιᾶς διαφορᾶς ἐπικαταλλαγῆς ἐν γένει (π.χ. ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως μετοχῶν), εἴτε ἀπλῶς ὑπάρχουν μέσῳ «προσθεθεισῶν ἀξιῶν» ὑλικῆς (π.χ. ἀξιογράφα κυμαινομένων τιμῶν) ἢ ἀύλου (αὔξεισις φήμης καὶ πελατείας) φύσεως, αἵτινες δὲν ἐνετάχθησαν εἰς τὸ ἐνεργητικόν². Διακρίνονται :

α) Gesetzliche Rücklagen=Τακτικὰ ἀποθεματικά.

β) Vertragliche Rücklagen=Συμβατικὰ ἀποθεματικά.

γ) Freiwillige Rücklagen="Ἐκτακτα (ἢ προαιρετικὰ) ἀποθεματικά.

δ) Zweckgebundene und allgemeine Rücklagen=Δεσμευμένα (ὡς π.χ. τὸ τακτικὸν τῶν Α.Ε. διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ζημιῶν) ἢ γενικὰ καὶ ἐλεύθερα ἀποθεματικά.

ε) Speziell bedeckten und generell bedeckten Rücklagen=Εἰδικῆς καλύψεως (δηλαδὴ εἰς συγκεκριμένα ἰσόποσα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα ἐνσωματωμένα) καὶ γενικῆς καλύψεως ἀποθεματικά³.

tal (=Κεφάλαιον), 2) Réserve générale (=γενικὸν ἀποθεματικόν), 3) Réserves spéciales et Fonds spéciaux (=εἰδικὰ ἀποθεματικά), 4) Bénéfices disponibles (=διαθέσιμα κέρδη).

1. Ὁ ὅρος Reserven, ὅστις ἐχρησιμοποιεῖτο παλαιότερον, ἤδη ἀποφεύγεται, δοθέντος ὅτι ὑφίστανται καὶ οἱ ὅροι π.χ. α) Kreditreserven, ὅστις ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ἴδιον ἀλλ' εἰς τὸ ξένον κεφάλαιον, β) Reservemaschinen, ὅστις ἀναφέρεται εἰς τὴν περιουσίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κεφάλαιον. Ἐπίσης ἀποφεύγεται ἡδη καὶ ὁ ὅρος «Fonds», διότι οὗτος προϋποθέτει ἀποθεματικὸν οὐτινος ἢ ἀντίστοιχος ἀξία νὰ εὑρίσκηται εἰς ὠρισμένον καὶ συγκεκριμένον ἐνεργητικὸν στοιχεῖον καὶ οὐχὶ ἐντός τοῦ συνόλου τοῦ ἐνεργητικοῦ, ἀφηρημένως.

2. P r o f. D r. K. R ö s s l e, ἐνθ' ἀν., σελ. 202.

3. Παρὰλλήλως πρὸς τὰς νομικὰς - λογιστικὰς διακρίσεις ἡ Γερμανικὴ βιβλιογραφία ἀσχολεῖται ἐντόνως καὶ μὲ τὰς οἰκονομικὰς (τῆς οἰκονομίας τῶν ἐπιχειρήσεων) διακρίσεις :

Verlust - R.=ἀποθεματικὸν (ἀντιμετωπίσεως) ζημιῶν καὶ διασφαλίσεως τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Τοιοῦτον εἶναι π.χ. τὸ τακτικὸν ἀποθεματικὸν τῶν Α.Ε. Οὐσιῶδες ὅμως ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ὑπαρξίς διαθεσίμων προσθέτων ἀξιῶν, αἵτινες θὰ καλύψουν τὰς τυχόν ζημίας.

Fundierungs - R.=ἀποθεματικὸν θεμελιώσεως. Τοῦτο ὑπηρετεῖ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναποφεύκτων διαταραχῶν καὶ διακοπῶν ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ εἶναι ἄρα γενικῆς φύσεως ἀποθεματικόν.

Erweiterungs - R.=ἀποθεματικὸν ἐπεκτάσεως. Τοῦτο συνοδεύει μίαν προγραμματισμένην πολιτικὴν ἐπεκτάσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ συνήθως ἐπενδύεται κατὰ τρόπον προσαρμοζόμενον πρὸς τὰς χρηματοοικονομικὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπεκτάσεως.

Finanzpolitische - R.=ἀποθεματικά πολιτικῆς τῆς χρηματοδοτήσεως. Ταῦτα σκοποῦν τὴν ἐξασφάλισιν χρηματοοικονομικῶν ἐν γένει πλεονεκτημάτων, π.χ. τὴν ἐξασφάλισιν διανομῆς ἴσου πάντοτε ὕψους μερισμάτων, εἶτι κατὰ τὰς ζημιογόνους

6.5. Σύστασις, επένδυσις και διάλυσις αποθεματικῶν

1. Ὁ σχηματισμὸς ἑνὸς ἐμφανοῦς αποθεματικοῦ προκύπτει διὰ τῆς ἐγγραφῆς :

« Διάρθρισις κερδῶν χρήσεως . . . . . » εἰς « Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ».

Ἡ δημιουργία ἑνὸς ἐπιτρεπτοῦ ἀφανοῦς αποθεματικοῦ προκύπτει ἐκ τῆς, συμφώνως π.χ. τῆ φορολογικῆ νομοθεσίᾳ, ἀποτιμήσεως τῶν ἐμπορευσίμων, εἰς τὴν, μεταξύ τιμῆς κτήσεως καὶ τρεχούσης τιμῆς, χαμηλοτέραν τοιαύτην.

Ἡ ἐπένδυσις, ἡ τοποθέτησις, ἑνὸς αποθεματικοῦ, δι' ἧς διαχωρίζεται εἰς ἕνα λ/σμὸν ἐνεργητικοῦ ἢ ἀντίστοιχος ἰσόποσος πρὸς τὸ ἀποθεματικὸν ἀξία, προκύπτει διὰ χρεώσεως τοῦ στοιχείου εἰς ὃ ἡ ἐπένδυσις καὶ πιστώσεως συνήθως τοῦ Ταμείου, π.χ. « Χρεώγραφα Δημοσίου » εἰς « Ταμεῖον ».

Παρ' ἡμῖν ὑποχρεωτικὴν τοιαύτην περίπτωσιν συνιστᾷ ἡ « ἀσφαλιστικὴ ἐπένδυσις »¹, ἣτις ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

2. Ἡ διάλυσις ἑνὸς ἐμφανοῦς αποθεματικοῦ εἶναι ἡ δι' ὄρισμένον σκοπὸν χρησιμοποίησις τούτου καὶ λογιστικῶς συντελεῖται διὰ χρεώσεως τοῦ λ/σμοῦ « Ἀποθεματικὸν . . . » καὶ πιστώσεως τοῦ ἐκάστοτε ἐνδεικνυομένου λ/σμοῦ².

Ὅπωςδὴποτε ἡ ἐγγραφὴ τῆς διανομῆς τῶν ἀποθεματικῶν εἶναι

χρήσις. Ταῦτα εἶναι ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἐν Γαλλίᾳ « réserves de régularisation de dividendes ».

Sozialpolitische R. = ἀποθεματικὰ κοινωνικῆς πολιτικῆς. Ταῦτα ὑπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐταιρειῶν διὰ παροχῶν πρὸς τὰ ταμεῖα ἀσφαλίσεως, διὰ παροχῶν δανείων στεγαστικῆς κ.τ.τ. ("Ordnung Carl Zimmet, Kompendium der Betriebswirtschaftslehre, Düsseldorf 1955, σελ. 161 κ.έ.)

1. Ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπένδυσις, ἣν ρυθμίζει τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 18.1.47 Β Δ., εἶναι ἡ ἐπένδυσις ὁλοκλήρου τῆς καθαρᾶς θέσεως τῶν ἡμεδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων (ἢτοι τόσον τοῦ μετοχικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου ὅσον καὶ τῶν πάσης φύσεως ἀποθεματικῶν τῶν) εἰς ὄρισμένας μορφὰς ἐνεργητικῶν στοιχείων (π.χ. μετοχὰς Ἑλληνικῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων, καταθέσεις παρ' Ἑλληνικαῖς τραπεζαῖαις κ.τ.λ. κ.τ.λ.). Συνεπῶς, ἐν προκειμένῳ ἔχομεν ἐπένδυσιν οὐ μόνον ἀποθεματικῶν, ἀλλὰ καὶ κεφαλαίου. Ἐπίσης ἐπένδυσιν κεφαλαίου καὶ ἀποθεματικῶν συνιστᾷ ἡ καλὸν μὲν ἀσφαλιστικὴ τοποθέτησις. Αὕτη ἐπιτάσσεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 14 τοῦ ν. 1023/1917 περὶ ἰδιωτικῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἀφορᾷ τὸ τέταρτον τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ ὁλοκλήρῳ τὸ τακτικὸν ἀποθεματικόν, τὰ ὅποια δέον νὰ τοποθετοῦνται ἀσφαλιστικῶς κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 7—10 τοῦ αὐτοῦ νόμου.

2. Ἰδιαιτέραν περίπτωσιν διαλύσεως τῶν ἐμφανῶν ἀποθεματικῶν συνιστᾷ καὶ ἡ διανομὴ τούτων, ἣτις εἰς ὄρισμένας νομοθεσίας θέτει καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ εἰς ποῖον δέον νὰ ἐπιστρέφονται ταῦτα. Διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ κρατοῦντα ὄρα Β. Faïn, ἐνθ' ἄν. σελ. 301, καὶ A. Rapin et J. Poly, ἐνθ' ἄν. σελ. 86.

τῆς μορφῆς « Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν εἰς Μετόχους / Μερίσματα/ἀποδείξεις Ἀριθμ. . . ».

Ἐπίσης ἡ ἀπόσβεσις ζημίας ἢ ἡ μετατροπὴ τοῦ ἀποθεματικοῦ εἰς κεφάλαιον συνιστοῦν περιπτώσεις διαλύσεως ἀποθεματικῶν, ὧν αἱ ἐγγραφαὶ εἶναι Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν εἰς Ζημίας εἴτε εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον.

Ἡ δ ι α λ υ σ ι ς ἑνὸς ὑφισταμένου ἀφανοῦς ἀποθεματικοῦ π.χ. εἰς ὑποτιμηθεῖσαν ἀπογραφὴν ἐμπορευμάτων διενεργεῖται διὰ τῆς ἐγγραφῆς ἀνατιμήσεως τῶν ἔστω τεχνητῶς ὑποτιμηθέντων ἐμπορευμάτων: « Ἐμπορεύματα εἰς ἀποτελέσματα ἐκτιμήσεως ».

Τέλος ἡ δ ι α λ υ σ ι ς μιᾶς ἐπενδύσεως γίνεται διὰ τῆς ἐγγραφῆς π.χ. « Ταμεῖον εἰς χρεώγραφα », ἀντιστρόφου τῆς, δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπένδυσιν, ἀνωτέρω ὑποδειχθείσης.

7. Μετοχαὶ - Μερίσματα - Ἴδρυτικοὶ τίτλοι

7.1. Ἐννοια καὶ εἶδη μετοχῶν - εἶδη μερισμάτων

Μετοχὴ (action, Aktie, share) σημαίνει τὸ μερίδιον τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὡς καὶ τὸ δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐταιρείαν. Συνεχδοχικῶς σημαίνει ἀκόμη καὶ τὸν τίτλον (τὸ χαρτίον), εἰς ὃν ἐνσωματοῦται τὸ δικαίωμα τοῦτο. Αἱ μετοχαὶ διακρίνονται:

1. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ τρόπου ἐκδόσεώς των εἰς ὀνομαστικὰς καὶ ἀνωνύμους ἢ εἰς τὸν κομιστὴν (actions nominatives et au porteur - Namensaktien und Inhaberaktien - registered and bearer shares). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 § 2 τοῦ Ν 2190 αἱ μετοχαὶ μέχρον τῆς ἀποπληρωμῆς αὐτῶν δεόν νὰ εἶναι ὀνομαστικά¹.

1. Ἀναγκαστικῶς ὀνομαστικαὶ εἶναι καί: α) αἱ μετοχαὶ τραπεζικῶν, ασφαλιστικῶν, σιδηροδρομικῶν καὶ ἀεροπορικῶν Α.Ε., ὡς καὶ τῶν ἀσκαουσῶν ἐπιχείρησιν-παραγωγῆς φωταερίου, παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ὑδρεύσεως καὶ ἀποχετεύσεως πόλεων, τηλεπικοινωνιῶν, ραδιοφωνίας καὶ κατασκευῆς παντὸς εἶδους πολεμικοῦ ὑλικοῦ, β) αἱ βάσει καταστατικοῦ ὀριζόμεναι ὡς τοιαῦται. Ἐπίσης προσωρινῶς ἐπὶ μίαν πενταετίαν ὀνομαστικαὶ εἶναι αἱ μετοχαὶ τῶν βάσει τοῦ Ν.Δ. 3765/57 ἄρθρ. 12 § 5 ἰδρυομένων Α.Ε. (ὅρα κατωτέρω περὶ συγχωνεύσεως ἐταιρειῶν).

Ἐς σημειωθῆ ἔπίσης ὅτι ἐφόσον αἱ μετοχαὶ παραμένουν ὀνομαστικαὶ λόγῳ μὴ ὀλοσχεροῦς ἀποπληρωμῆς των, εἰθισταὶ νὰ χορηγοῦνται προσωρινῶς εἰς τοὺς μετόχους, ἀντὶ τῶν μετοχῶν ὡς ὀριστικῶν τίτλων (ὑποκειμένων εἰς χαρτοσήμανσιν πρὸς 1,5%), προσωρινοὶ τίτλοι (certificats provisoires). Ἡ νομικὴ φύσις τῶν τοιούτων προσωρινῶν τίτλων ἀμφισβητεῖται. Ὑποστηρίζεται ὅτι πρόκειται περὶ ἀποδεικτικοῦ ἐγγράφου περὶ τοῦ μετοχικοῦ δικαιώματος μὴ ἔχοντος τὴν φύσιν τίτλου μετοχῆς καὶ μὴ ὑπαγομένου εἰς τὸς περὶ αὐτοῦ διατάξεις. Κατὰ τὸν Ἡλ. Ἀναστασιάδην, ἐνθ' ἄν., σελ. 323, οἱ προσωρινοὶ τίτλοι οὐδαμῶς δια-

Ἡ διάκρισις αὕτη ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα, ὡς πρὸς τὸν τύπον τῆς μεταβιβάσεως τῶν μετοχῶν.

Αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ μεταβιβάζονται διὰ παραδόσεως τῶν τίτλων.

Ὡς πρὸς τὴν μεταβίβασιν τῶν ὀνομαστικῶν μετοχῶν δέον νὰ διακρίνωμεν τὰς ἐπισηγμένας εἰς τὸ χρηματιστήριον καὶ τὰς μὴ ἐπισηγμένας εἰς τοῦτο¹.

φέρουσι τῶν ὀριστικῶν (μετοχῶν). Οἱ προσωρινοὶ τίτλοι μετοχῶν ἢ καὶ ἰδρυτικῶν τίτλων εἶναι διεθνοῦς πρακτικῆς. Ἐπ' αὐτῶν ἀναγράφεται ἡ ἐκδότρια Α.Ε., τὸ Κεφάλαιον καὶ ἡ ἔδρα αὐτῆς, ὁ αὐξων ἀριθμὸς τοῦ τίτλου, ἡ ὀνομαστικὴ αὐτοῦ ἀξία (ἐφ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς μετοχάς) καὶ ἡ ἡμερομηνία ἐκδόσεώς του. Οἱ προσωρινοὶ τίτλοι συνήθως ὑπογράφονται ὑπὸ δύο διοικητικῶν συμβούλων. Ἐὰν πρόκειται περὶ προσωρινῶν τίτλων μὴ ἄποπληρωμένων καὶ ἄρα ὀνομαστικῶν μετοχῶν, τότε δέον νὰ προβλέπονται ἐπὶ τοῦ τίτλου κενοὶ χῶροι, εἰς οὓς θὰ βεβαιοῦνται αἱ μεταγενέστεραι καταβολαὶ πρὸς ἐλευθέρωσιν τῶν μετοχῶν. Εἰς τὴν ὀπισθίαν ὄψιν τοῦ τίτλου προβλέπονται τότε κενὰ ὀρθογώνια διὰ τὴν καταχώρισιν τῆς ἐξοφλήσεως μερισμάτων. Ἐὰν πρόκειται περὶ ἀωνύμων μετοχῶν, οἱ προσωρινοὶ τίτλοι ἀναγράφουν ὅτι αἱ μετοχαὶ εἶναι εἰς τὸν κομιστὴν καὶ ἔχουσι προσηρητὰ μερισματογράφα, ἅτινα ἀποσπῶνται διὰ τὴν εἰσπραξιν τοῦ μερισματος.

Οἱ προσωρινοὶ τίτλοι τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων οὐδεμίαν ἀναγράφουν ὀνομαστικὴν ἀξίαν.

1. Ὡς πρὸς τὰς ἐισηγμένας εἰς τὸ χρηματιστήριον, ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ συμβατικῆς μεταβιβάσεως ἐνὸς τῆς περιφέρειας τῆς τέως Διοικήσεως πρωτευούσης, αὕτη συντελεῖται «ἐνώπιον χρηματιστοῦ βεβαιούτος τὸ γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὀπισθογράφου», ἐπικυρουμένης τῆς «ὀπισθογραφῆσεως» ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ γραφείου ἐκκαθαρίσεως τοῦ χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν διὰ τῆς ἐπιθέσεως σφραγίδος καὶ τοῦ χρονολογικοῦ σημάντρου τοῦ γραφείου καὶ συμπληρουμένης διὰ τοῦ ὀνοματεπωνύμου τοῦ ἀγοραστοῦ, καταχωρίζεται δὲ ἡ μεταβίβασις ἐν εἰδικῷ βιβλίῳ. Τὸ γραφεῖον ἐκκαθαρίσεως ἀποστέλλει εἰς τὴν ἐκδότριαν, τῆς μετοχῆς, Α.Ε. τὰς ἐμφαινούσας τὰς μεταβιβάσεις καταστάσεις, βάσει δὲ τούτων ἡ ἔταιρεία σημειοῖ ἐν τῷ βιβλίῳ μετόχων τὰς γινομένας μεταβιβάσεις.

Ἐκτὸς τῆς περιφέρειας τῆς τέως Διοικήσεως πρωτευούσης ἡ μεταβίβασις συντελεῖται ἐνώπιον συμβολαιογράφου καὶ διὰ συντάξεως συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου καὶ σημειώσεως ἐπὶ τοῦ τίτλου περὶ τοῦ καταρτισθέντος συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου τῶν ὀνοματεπωνύμων τῶν συμβληθέντων καὶ ἄλλων ἐν τῇ διατάξει καθορισμένων στοιχείων. Ἀντίγραφον τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου ἐπιδίδεται εἰς τὴν ἔταιρείαν, ἣτις βάσει τούτου σημειοῖ εἰς τὸ βιβλίον τῶν μετόχων τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβίβασιν. (Ὁρα καὶ Α. Τ σ ι ρ ι ν τ ἄ ν η ν, ἐνθ' ἀν., σελ. 138—140).

Ὡς πρὸς τὰς μὴ ἐισηγμένας ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 8β τοῦ νόμου 2190, καθ' ἣν «Ἡ μεταβίβασις τῶν ὀνομαστικῶν μετοχῶν γίνεται δι' ἐγγραφῆς εἰς εἰδικὸν βιβλίον τῆς ἔταιρείας, χρονολογουμένης καὶ ὑπογραφομένης ὑπὸ τοῦ μεταβιβάζοντος μετόχου καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ μεταβίβασις ἢ τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν. Μεθ' ἐκάστην μεταβίβασιν ἐκδίδεται νέος τίτλος ἢ ἐπισημιοῦται ὑπὸ τῆς ἔταιρείας ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος τίτλου ἡ γενομένη μεταβίβασις καὶ τὰ ὀνοματεπώνυμα μετὰ τῶν διευθύνσεων, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ μεταβιβάζοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ μεταβίβασις. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα καταχωροῦνται καὶ ἐν τῷ τηρουμένῳ ὑπὸ τῆς

Μέτοχος αποκτήσας μετοχὴν βάσει μερικῆς καταβολῆς τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς ἀξίας δύναται νὰ μεταβιβάσῃ ταύτην καὶ πρὸ τῆς ὀλοσχεροῦς ἔξοφλήσεώς της, συµμεταβιβάζων τὴν ὑποχρῶσίν του διὰ τὸ ἀνεξόφλητον ὑπόλοιπον. Τότε ὅμως ὁ μεταβιβάζων ἐνέχεται μετὰ τοῦ δικαιოდόχου του εἰς ὀλόκληρον ἐπὶ μίαν *διετίαν* ἀπὸ τῆς μεταβιβάσεως τῆς μετοχῆς, ἐνῶ ὁ νέος κύριος ἐνέχεται ἄνευ χρονικοῦ περιορισμοῦ, ἐκτὸς ἐὰν μεταβιβάσῃ καὶ οὗτος περαιτέρω ταύτην. Ἡ διετία ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἔγγραφῆς τῆς μεταβιβάσεως εἰς εἰδικὸν βιβλίον τῆς ἑταιρείας, ὑπογράφοντος τοῦ τε μεταβιβάζοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ μεταβίβασις καὶ ἐκδιδομένου νέου τίτλου ἢ σημειουμένων ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος τῆς γενομένης μεταβιβάσεως, τῶν ὀνοματεπωνύμων μετὰ τῶν διευθύνσεων, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ τε μεταβιβάζοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ μεταβίβασις.

Αἱ ὀνομαστικαὶ μετοχαὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐλευθέρως ἢ μὴ μεταβιβάσεώς των διακρίνονται εἰς τὰς συνήθεις καὶ τὰς *δεσμευμένας* (*vinkulierte Aktien*). Αὗται εἰσάγονται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἄρθρου 3 § 4 τοῦ κωδηκοποιημένου νόμου 2190 καὶ εἶναι ὀνομαστικαὶ μετοχαί, ὧν ἡ μεταβίβασις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἑταιρείαν (*Γ.Σ. ἢ Δ.Σ. κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ὀριζόμενα*).

2. *Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ δικαιώματος ψήφου* εἰς μετοχὰς μετὰ ψήφου καὶ μετοχὰς *ἀνευ ψήφου*, ὡς εἶναι αἱ παρ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 § 1 τοῦ κωδηκοποιημένου νόμου 2190 προβλεπόμενα τοιαῦτα¹.

3. *Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς συµμετοχῆς των εἰς τὴν διανομὴν τοῦ μερίσματος καὶ εἰς τὴν ἐν ἐκκαθαρίσει ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς λοιπῆς καθαρῆς θέσεως*, εἰς *κοινὰς* (*actions ordinaires, Stammaktien, Common stock*), *πρὸνομιούχους*² (*actions de priorité, Vorzugsaktien, preferred stock*) καὶ μετοχὰς *ἐπικαρπίας* (*actions de jouissance*).

ἑταιρείας, ὡς ἄνω, εἰδικῶ βιβλίῳ. Ἐναντι τῆς ἑταιρείας θεωρεῖται ὡς μέτοχος ὁ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ βιβλίῳ ἐγγεγραµµένος.

1. Ὑφίστανται ὅμως καὶ μετοχαὶ *πολλὰ πλῆς* ψήφου (*action à vote plural, Mehrstimmrechtsaktie*), οὕτω ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ ἔτι δὲ καὶ ἀντιθέτως, μετοχαὶ διαφόρου ὀνομαστικῆς ἀξίας, ἔχουσαι ὅμως ἀνά μίαν ψήφον, οὕτω ἐν Ἑλβετίᾳ.

2. Τὰ *πρὸνομιὰ* μιᾶς προνομιούχου μετοχῆς δύνανται νὰ συνίστανται εἰς ἐν τῶν κάτωθι σημείων :

α) *Μέρισμα προτεραιότητος* (*Prioritätische Dividende*). Κατὰ τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν λαμβάνουν πρῶται αἱ προνομιούχου μετοχαὶ ἐν ὀρισμένον *μέρισμα*. Μόνον ὅταν ὑφίστανται ἀκόμη διαθέσιμα κέρδη λαμβάνουν αἱ *κοινὰ μετοχαὶ ἐν μικρότερον ἢ ἴσον μέρισμα*. Τὸ τυχόν ὑπόλοιπον τῶν κερδῶν μερίζεται εἰς ἀμφότερα τὰ εἶδη μετοχῶν κατ' ἰσομοιρίαν.

β) *Περιορισμένον προνομιούχον μέρισμα* (*Limitierte Vorzugsdividende*). Αἱ προνομιούχου μετοχαὶ λαμβάνουν πρῶται ἐκ τῶν κερδῶν ἐν ὀρισμένον *σταθερὸν εἰσό-*

Παρ' ἡμῖν ὑφίστανται οἱ ἐξῆς περιορισμοὶ διὰ τὴν ἔκδοσιν προνομιούχων μετοχῶν. Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 3 τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 2190 «ἐπιτρέπεται ἵνα κατὰ τὴν σύστασιν μὲν τῆς ἑταιρείας διὰ διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ, κατὰ ἑκδόσεις δὲ νέων μετοχῶν διὰ τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ, ἀποφασίζομένης κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 29 § 3 καὶ 4 καὶ 31 § 2, ὁρίζηται προνόμιον ὑπὲρ μετοχῶν. Τὸ προνόμιον τοῦτο ἐπιτρέπεται νὰ ἀφορᾷ μόνον εἰς ἀπὸληψιν πρὸ τῶν κοινῶν μετοχῶν τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 45 πρώτου μερισματος καὶ εἰς τὴν προνομακὴν ἀπόδοσιν τοῦ καταβληθέντος ὑπὸ τῶν κατόχων προνομιοῦχων μετοχῶν κεφαλαίου ἐκ τοῦ προϊόντος ἑκκαθάρισεως τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας. Ὡσαύτως ἐπιτρέπεται ὅπως ὀρισθῆ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ διανομῆς μερίσματος κατὰ μίαν ἢ πλείονας χρήσεις, τὸ προνόμιον ἀφορᾷ εἰς προνομακὴν καταβολὴν μερισμάτων καὶ διὰ τὰς χρήσεις καθ' ἃς δὲν ἐγένετο διανομὴ μερίσματος . . . ».

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου εἰσάγεται καὶ ἡ ἰδιόμορφος περίπτωσις προνομίου, δι' ἧς παρέχεται εἰς τὰς οὕτω προνομιοῦχους μετοχὰς τὸ δικαίωμα ἀπολήψεως τόκου ἐν ἀνυπαρξίᾳ κερδῶν ἢ ἐν μὴ ἐπαρκείᾳ τούτων πρὸς πληρωμὴν τοῦ πρώτου μερίσματος. Εἰς ἀντιστάθμισμα δὲ τῆς τοιαύτης ἀπαλλαγῆς τῶν ἀπὸ τοῦς κινδύνους ζημιῶν οἱ οὕτω προνομιοῦχοι μέτοχοι στεροῦνται τοῦ δικαίωματος τῆς ψήφου.

Μία σύγκρισις τῶν τριῶν μορφῶν μετοχῶν δύναται νὰ συνοψισθῆ ὡς ἑξῆς :

31. Αἱ κοινὰ ἢ μετοχὰ ἐκδίδονται κατὰ τε τὴν σύστασιν καὶ κατὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Δικαιοῦνται νὰ συμμετέχουν εἰς τὸ πρῶτον μέρισμα, ὅπερ θεωρεῖται οἷονεὶ τόκος τοῦ κεφαλαίου, καὶ εἰς τὸ δεύτερον τυχὸν διανεμόμενον μέρισμα. Ἐπίσης, ἐν περιπτώσει ἑκκαθαρί-

σημα. Τὸ ὑπόλοιπον μερίζεται εἰς τὰς κοινὰς μετοχὰς καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν προκύπτῃ ἤδη δι' αὐτὰς ἐν μικρότερον ἢ μεγαλύτερον μέρισμα.

γ) *Συσσωρευτικὸν προνομιοῦχον μέρισμα* (Kumulative Vorzugsdividende). Ὅταν τὰ κέρδη δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ $x\%$ μερίσματος, ἀκολουθεῖ ἐκ τῶν κερδῶν τοῦ ἐπομένου ἢ τῶν ἐπομένων ἐτῶν μία πρόσθετος πληρωμὴ. Ἐπειδὴ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην εἶναι δυνατόν νὰ μειονεκτοῦν ἰσχυρῶς αἱ κοινὰ μετοχὰ, αἱ προνομιοῦχοι μετοχὰ εἶναι συνήθως ἄνευ δικαίωματος ψήφου. Τὸ δικαίωμα ψήφου ἀναβιοῖ ὅταν ὑφίσταται καθυστερήσις πληρωμῆς δύο ἢ πλείονων ἐτῶν.

δ) *Ἐπερμέρισμα* (Superdividende). Αἱ προνομιοῦχοι μετοχὰ λαμβάνουν πάντοτε $x\%$ ἐπὶ πλεόν τῶν κοινῶν μετοχῶν.

ε) Ἐνίοτε συμφωνεῖται ὅπως αἱ προνομιοῦχοι μετοχὰ λαμβάνουν κατὰ τὴν ἑκκαθάρισιν πρὸ τῶν κοινῶν τὸ κεφαλαιουχικὸν αὐτῶν μερίδιον.

στ) Ἰδιόμορφος περίπτωσις προσεγγίσεως τῆς προνομιοῦχου μετοχῆς πρὸς τὴν ὁμολογίαν εἶναι καὶ ἡ εἰς τὴν πρώτην χορήγησις τόκου ἀσχέτως τοῦ θετικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἑταιρικῆς χρήσεως.

σεως δικαιούνται νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, τῶν ἀποθεματικῶν, ὡς καὶ τοῦ κέρδους ἐκκαθαρίσεως. Τέλος δικαιούνται ψήφου εἰς τὰς Γ. Σ.

3.2. Αἱ π ρ ο ν ο μ ι ο ὦ χ ο ι μετοχαὶ ἐκδίδονται κατὰ τε τὴν σύστασιν καὶ τὰς ἀυξήσεις τοῦ ἑταιρικοῦ. Αὗται π ρ ο β α δ ί ζ ο υ ν εἰς τὸ πρῶτον μέρισμα ἔναντι τῶν κοινῶν μετοχῶν μετὰ τῶν ὁποίων συμβαδίζουν εἰς τὸ δεύτερον μέρισμα. Πλὴν τοῦ προβαδίσματος, εἰς τὴν ἀπόληψιν τοῦ πρώτου μερίσματος δυνατὸν νὰ ἔχουν καὶ ἄλλα συμπληρωματικὰ προνόμια, ὡς ταῦτα ἀνεπτύχθησαν ἀνωτέρω, κυρίως ὅμως προβαδίζουν τῶν κοινῶν καὶ εἰς τὴν ἐν ἐκκαθαρίσει ἀπόδοσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

Δυνατὸν νὰ στεροῦνται ψήφου.

3.3. Αἱ μετοχαὶ ἐ π ι κ α ρ π ί α ς ἐκδίδονται κατὰ τὴν τμηματικὴν ἀπόσβεσιν¹ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Δὲν δικαιούνται συμμετοχῆς εἰς τὸ πρῶτον μέρισμα οὔτε εἰς τὴν ἐν ἐκκαθαρίσει ἀπόδοσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Δικαιούνται ὅμως συμμετοχῆς εἰς τὸ δεύτερον μέρισμα καὶ εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀποθεματικῶν καὶ τοῦ ἀποτελέσματος ἐκκαθαρίσεως.

Ἔχουν δικαίωμα ψήφου.

7 2. Αἱ τιμαὶ τῶν μετοχῶν

Διακρίνομεν συνήθως τὰ κάτωθι εἶδη τιμῶν τῶν μετοχῶν μιᾶς Α.Ε. :

1. Ὀ ν ο μ α σ τ ι κ ῆ² τιμὴ μετοχῆς εἶναι ἐκεῖνη, ἣτις ἀναγράφεται ἐπὶ τῆς μετοχῆς, καλουμένη ἀκόμη καὶ τιμὴ εἰς τὸ ἄ ρ τ ι ο ν.

2. Τιμὴ ἐ κ δ ὶ σ ε ω ς³ μετοχῆς εἶναι ἐκεῖνη εἰς τὴν ὁποίαν διατίθεται αὕτη εἰς τοὺς μετόχους καὶ τὴν ὁποίαν ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλουν οὔτοι εἰς τὴν ἑταιρείαν.

3. Ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ῆ ἢ μ α θ η μ α τ ι κ ῆ⁴ τιμὴ μετοχῆς εἶναι ἐκεῖνη, ἣτις προκύπτει διὰ τῆς διαιρέσεως τῆς (συνολικῆς) καθαρᾶς θέσεως τῆς Α.Ε. διὰ τοῦ (συνολικοῦ) ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν ταύτης.

Αὕτη καθορίζεται κατὰ δύο περιπτώσεις καὶ δὴ :

3α. Μετὰ προσηρητένης μερισματαποδείξεως, ἴτοι πρὸ τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν τῆς ληξιάσης χρήσεως :

(Μετοχικὸν κεφάλαιον + Τακτικὸν ἀποθεματικὸν τέλους προηγουμένης χρήσεως + Ἑκτακτὸν ἀποθεματικὸν τέλους προηγουμένης χρήσεως +

1. Ὅρα κατωτέρω εἰδικὸν ἐπ' αὐτῆς κεφάλαιον.

2. Valeur nominale, face value, Nominalwert.

3. Prix d'émission.

4. Valeur intrinsèque ou mathématique, innerer Wert.

Εἰδικὸν ἀποθεματικὸν ἀναπροσαρμογῆς τέλους προηγουμένης χρήσεως + Κέρδη ληξάσης χρήσεως):

$$\begin{aligned} & (\text{᾽Αριθμὸς μετοχῶν}) = \\ & = \text{᾽Εσωτερικὴ τιμὴ μετοχῆς (3α)}. \end{aligned}$$

ββ) Βάσει ἀπεοπασμένης μερισματαποδείξεως, ἦτοι μετὰ τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν τῆς ληξάσης χρήσεως.

᾽Υποτιθεμένου ἤδη ὅτι τὰ κέρδη ληξάσης χρήσεως «κ.λ.χ.» διετέθησαν ὡς ἑξῆς:

1. $5\% \times \kappa.λ.χ.$ = Τακτικὸν ἀποθεματικὸν χρήσεως (=τ.α.χ.).
2. $6\% \times M.K.$ = Πρῶτον μέρισμα χρήσεως (=π.μ.χ.).
3. ᾽Εκτακτὸν ἀποθεματικὸν χρήσεως (=ε.α.χ.).
4. $x\%$ ἐπὶ ὑπολοίπου, ἦτοι $x\% \times [\kappa.λ.χ. - (\tau.α.χ. + \pi.μ.χ. + \epsilon.α.χ.)]$ = ᾽Αμοιβαῖ Διοικητικοῦ Συμβουλίου (=α.Δ.Σ.).
5. Τελικὸν ὑπόλοιπον, ἦτοι $[\kappa.λ.χ. - (\tau.α.χ. + \pi.μ.χ. + \epsilon.α.χ. + \alpha.Δ.Σ.)]$ = Δεύτερον μέρισμα χρήσεως (δ.μ.χ.).

Προκύπτει ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην πρὸς καθορισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς τιμῆς τῆς μετοχῆς πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ τὸ κονδύλιον «κέρδη ληξάσης χρήσεως» τοῦ τύπου (3α) μὲ ἐκεῖνα ἐκ τῶν 1) ἕως 5) ἀνωτέρω κονδυλίων, τὰ ὁποῖα θὰ παραμείνουν ἐντὸς τῆς καθαρᾶς περιουσίας τῆς Α.Ε., δηλαδὴ μὲ τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 1 (=τ.α.χ.) καὶ 3 (=ε.α.χ.) διότι τὰ λοιπά, ἦτοι τὸ 2 (=π.μ.χ.), τὸ 4 (=α.Δ.Σ.) καὶ τὸ 5 (=δ.μ.χ.), θὰ διαφημηθοῦν καὶ θὰ ἐξέλθουν ἐκ τῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς Α.Ε.

Οὕτω θὰ ἔχωμεν:

$$\begin{aligned} & [\text{Μετοχικὸν Κεφάλαιον} + (\text{Τακτικὸν ᾽Αποθεματικὸν τέλους προηγουμένης χρήσεως} + \tau.α.χ.) + (\text{᾽Εκτακτὸν ἀποθεματικὸν τέλους προηγουμένης χρήσεως} + \epsilon.α.χ.) + \text{Εἰδικὸν ἀποθεματικὸν ἀναπροσαρμογῆς τέλους προηγουμένης χρήσεως}] : (\text{᾽Αριθμὸς μετοχῶν}) = \\ & = \text{᾽Εσωτερικὴ τιμὴ μετοχῆς (3β) ἢ} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & [\text{Μετοχικὸν Κεφάλαιον} + \text{Τακτικὸν ᾽Αποθεματικὸν τέλους ληξάσης χρήσεως} + \text{᾽Εκτακτὸν ἀποθεματικὸν τέλους ληξάσης χρήσεως} + \text{Εἰδικὸν ἀποθεματικὸν ἀναπροσαρμογῆς τέλους ληξάσης χρήσεως}] : (\text{᾽Αριθμὸς μετοχῶν}) = \text{᾽Εσωτερικὴ τιμὴ μετοχῆς (3β)}. \end{aligned}$$

᾽Η καὶ ἄλλως ἡ ἐσωτερικὴ τιμὴ τῆς μετοχῆς εἰς τὴν (3β) περίπτωσιν θὰ εἶναι μικροτέρα τῆς τιμῆς τῆς μετοχῆς εἰς τὴν (3α) περίπτωσιν κατὰ τὸ ποσόν:

$$(\pi.μ.χ. + \alpha.Δ.Σ. + \delta.μ.χ.) : (\text{ἀριθμὸς μετοχῶν})$$

ἦτοι :

$$\begin{aligned} & \text{Ἐσωτερικὴ τιμὴ μετοχῆς μετὰ μερισματογράφου (κουπονίου).} \\ & - \text{Ἐσωτερικὴ τιμὴ μετοχῆς ἄνευ μερισματογράφου (κουπονίου)} \\ & \hline & = (\text{Διανεμηθέντα μερίσματα καὶ ἄμοιβαὶ Δ. Σ.}) : (\text{ἄριθμὸς μετοχῶν}) \end{aligned}$$

4. Τιμὴ μετοχῆς βάσει κεφαλαιοποιοῦσεως τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματός της πρὸς δοθὲν ἐπιτόκιον¹ *i*. Αὕτη καθορίζεται ὡς ἑξῆς :

Ἐπιτόκιον *i* προϋποθέτει Κεφάλαιον 100
(κατὰ μετοχὴν) Εἰσόδημα *ε* προϋποθέτει τιμὴν μετοχῆς *T* :

$$T = \frac{\varepsilon \times 100}{i} = \frac{100 \times \varepsilon}{i}$$

ἔνθα τὸ *i* δίδεται, τὸ δὲ *ε* = (Κέρδη Χρήσεως) : (ἄριθμὸς μετοχῶν).

Τὸ εἰσόδημα ἔν προκειμένῳ εἶναι τὰ διανεμόμενα καὶ τὰ μὴ διανεμόμενα καθαρὰ κέρδη. Δύναται δὲ νὰ ληφθῆ ἔϊτε πρὸ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν φόρων ἔϊτε μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τούτων.

5. Τιμὴ μετοχῆς βάσει κεφαλαιοποιοῦσεως τοῦ ὡς μερίσματος διανεμομένου εἰσοδήματος, πρὸς δοθὲν ἐπιτόκιον².

Ἐπιτόκιον *i* προϋποθέτει Κεφάλαιον 100
(κατὰ μετοχὴν) μέρισμα *μ* προϋποθέτει τιμὴν μετοχῆς *T* :

$$T = \frac{100 \times \mu}{i}$$

7.3. Ἡ φορολογία τῶν μερισμάτων καὶ τῶν ἐκτὸς μισθοῦ ἄμοιβῶν καὶ ποσοστῶν τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν διευθυντῶν καὶ διαχειριστῶν τῶν Α.Ε.

Τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια ἐμφανίζουν τὴν πλευρὰν τῆς ἀποταμιεύσεως τῶν κερδῶν τῶν Α.Ε. Τὰ μερίσματα καὶ αἱ ἐκτὸς μισθοῦ ἄμοιβαὶ τοῦ Δ.Σ. κ.τ.λ., ἀντιθέτως, ἐμφανίζουν τὴν πλευρὰν τῆς διανομῆς τούτων.

Ἡ ἐφηρμοσμένη λογιστικὴ τῶν Α.Ε. ἀσχολεῖται ἰδιαιτέρως καὶ μὲ τὰ ἐκ τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν προκύπτοντα λογιστικὰ θέματα, ἅτινα εἶναι πάλιν συνυφασμένα μὲ τὴν φορολογίαν τῶν (διανεμομένων) κερδῶν τούτων. Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 29 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 ὁ, ἐπὶ τῶν μερισμάτων, καὶ ἐκτὸς μισθοῦ ἄμοιβῶν τοῦ Δ.Σ. κ.τ.λ., φόρος εἶναι παρὰ κρᾶτοῦ μέρους. Ὁ καταβάλλον μερίσματα κ.λ.π. ὑποχρεοῦται νὰ παρακρατῆ τὸ ἀντίστοιχον τμῆμα φόρου κατὰ τὰς ἀκολουθούσας διακρίσεις :

1. Valeur de rendement, Ertragswert.
2. Valeur financière.

1. Μερίσματα.

Ἡ μὲν παρακράτησις τοῦ φόρου ἐνεργεῖται κατὰ τὴν καταβολὴν ἢ τὴν πίστωσιν τοῦ δικαιούχου, ἡ δὲ ἀπόδοσις εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον συντελεῖται διὰ δηλώσεως τῆς ὑποχρέου Α.Ε. ἐπιδιδομένης ἐντὸς τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἀπὸ τῆς παρακρατήσεως μηνός, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει οὐχὶ βραδύτερον τοῦ διμήνου ἀπὸ τοῦ μηνός ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐνεκρίθη ὁ ἰσολογισμὸς ὑπὸ τῆς Γ.Σ.

1.1. Αἱ μετοχαὶ εἶναι ἀνώνυμοι καὶ ὁ φόρος παρακρατεῖται.

Ἀνεξαρτήτως τῆς καταβολῆς τῶν μερισμάτων καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς παρακρατήσεως τοῦ φόρου ἢ Α.Ε. ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας προβαίνει εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ φόρου, τοῦ ὁποίου τὸ ποσοστὸν εἶναι εἰς τὴν περιπτώσιν ταύτην (ἀωνύμων μετοχῶν) 25% ἐπὶ τοῦ καταβλητέου μερίσματος, χρεώνει τοῦ λ/σμοῦ « Προσωρινοὶ λ/σμοὶ — παρακρατηθεῖς φόρος μερισμάτων χρήσεως 196... ».

Κατὰ τὴν εἰς τοὺς δικαιούχους καταβολὴν τῶν μερισμάτων παρακρατεῖται ὁ φόρος πιστώνει τοῦ λ/σμοῦ « παρακρατηθεῖς φόρος μερισμάτων χρήσεως 196... », καὶ τὸ ὑπόλοιπον καταβάλλεται εἰς τοὺς δικαιούχους πιστώνει τοῦ λ/σμοῦ « Ταμεῖον ».

Λογιστικῶς ἡ παρακράτησις δύναται νὰ συντελῆται εἴτε διὰ τῆς ἐκδόσεως ἑνὸς ἐντάλματος πληρωμῆς μὲ τὸ συνολικὸν ποσὸν τοῦ μικτοῦ μερίσματος καὶ ἑνὸς γραμματίου εἰσπράξεως διὰ τὸν παρακρατούμενον φόρον εἴτε διὰ τῆς ἐκδόσεως ἑνὸς ἐντάλματος πληρωμῆς διὰ τὸ καθαρὸν (πληρωτέον) ποσὸν καὶ ἀκολουθούσης λογιστικῆς (συμψηφιστικῆς) ἐγγραφῆς χρεώσεως « μερισμάτων πληρωτέων » καὶ πιστώσεως « παρακρατουμένου φόρου μερισμάτων χρήσεως... ». Ὅταν ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν μετόχων τῶν Α.Ε. εἶναι μέγας, τότε ἡ μετ' ἐκάστην παρακράτησιν φόρου (ἢ ἄλλως μεθ' ἐκάστην πληρωμὴν μερίσματος), διενέργεια λογιστικῆς ἐγγραφῆς θὰ συνεπήγετο ἄσκοπον πολλαπλασιασμὸν τοῦ λογιστικοῦ ἔργου, ὅστις ἀποφεύγεται διὰ τῆς ἑξῆς μεθόδου:

Κατὰ τὴν εἰς τοὺς δικαιούχους καταβολὴν τῶν μερισμάτων ἐκδίδονται ἐντάλματα μὲ τὸ καθαρὸν ποσὸν τοῦ μερίσματος, σημειουμένου ἰδιαιτέρως ἐφ' ἐκάστου ἐντάλματος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν μετὰ τοῦ παρακρατηθέντος φόρου.

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνός συγκεντροῦνται εἰς ἰδιαιτέραν κατάστασιν, ἐμφαίνουσαν ὀνοματεπώνυμον, ἐπάγγελμα, διεύθυνσιν, ἀριθμὸν μετοχῶν, μικτὸν μέρημα, παρακρατηθέντα φόρον καὶ καθαρὸν πληρωτέον ποσόν, ἅπασαι αἱ καταβολαὶ μερισμάτων τοῦ μηνός. Βάσει τῶν ἀθροισμάτων τῆς συγκεντροτικῆς ταύτης καταστάσεως διενεργεῖται μία συνολικὴ χρέωσις τοῦ

λ/σμοῦ « Μερίσματα πληρωτέα χρήσεως . . . » καὶ μία συνολικὴ πίστωση τοῦ λ/σμοῦ « Παρακρατηθεῖς φόρος μερισμάτων χρήσεως . . . ».

Ἡ τοιαύτη κατὰ μῆνα σύνταξις συγκεντρωτικῆς καταστάσεως διευκολύνει τὰ μέγιστα τὴν Α. Ε. κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν στοιχείων τοῦ Κ. Φ. Σ., ἅτινα ὑποβάλλονται εἰς τὴν Μ. Υ. Φ. ἄπαξ τοῦ ἔτους.

Παράδειγμα : Ἄνωνυμος ἔταιρεία μὲ 100 000 ἄνωνύμους μετοχὰς ἀποφασίζει τὴν διανομὴν μερίσματος διὰ τὴν χρῆσιν 1964, πρὸς δρχ. 24, διὰ τῆς προσκομίσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 9 μερισματοποδείξεως. Τὸ μέρισμα ὑπόκειται εἰς παρακράτησιν φόρου.

Κατὰ τὴν διενέργειαν τῶν ἐγγραφῶν διανομῆς τῶν καθαρῶν κερδῶν δὲ λάβῃ χώραν καὶ ἡ ἐγγραφὴ :

Ἀποτελέσματα χρήσεως		
Ἀποτελέσματα χρήσεως 1964	2.400 000	
εἰς Μερίσματα πληρωτέα		
Μέρισμα χρήσεως 1964 Μερ/ξίς Νῦ 9		2.400.000
Μέρισμα χρήσεως 1964 Μερ/ξίς 100.000 × δρχ. 24.		

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων τῆς 25.6.1965 ἐγκρίνει τὴν διανομὴν τοῦ μερίσματος.

Ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως ἡ Α. Ε. ὑποβάλλει δήλωσιν εἰς τὴν ἐφορίαν καὶ ἀποδίδει τὸν φόρον.

Προσωρινοὶ λ/σμοὶ		
Παρακρατηθεῖς φόρος μερισμάτων 1964 Μερ/ξ. Νῦ 9	600 000	
εἰς Ταμείον		600.000
Ἀπόδοσις εἰς τὸ Δημόσιον φόρου μερισμάτων (παρακρατηθέντος ἤδη ἢ παρακρατηθσομένου) χρήσεως 1964. Τριπλ. Νῦ 1857/15.8 65 (2.400 000 × 25 % = 600.000).		

Ἡμερομηνία ἐνάρξεως καταβολῆς τοῦ μερίσματος ὠρίσθη ἡ 1/7/1965. Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰουλίου παρουσιάσθησαν δι' εἰσπραξίν μερίσματος οἱ μέτοχοι Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ καὶ Η, προσκομίσαντες μερ/ξίς ἀντιστοίχως 6.800, 22.000, 100, 8.200, 20 000, 240 καὶ 4.600.

α) Ἐγγραφὰ κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ μερίσματος, διενεργηθεῖσαι, ταμειακῶς, δι' ἐκδόσεως ἐντάλματος πληρωμῆς καὶ γραμμ. εἰσπράξεως :

<i>Μερίσματα πληρωτέα</i>	163.200	
<u>Μέρισμα χρήσεως 1964 Μερ/ξίς Ν^ο 9</u>		163.200
εἰς <i>Ταμείον</i>		
Εἰς κ. Α . . . . Ιατρὸν, ὁδὸς Θ. 42 Ἀθῆναι Μερ/ξίεις 6.800×24=Μέρισμα Μικτὸν ὄρχ. 163.200.		

<i>Ταμείον</i>	40 800	
εἰς <i>Προσωρινοὶ</i>		40 800
<u>Παρ/θείς φόρος μερισμάτων 1964 Μ/ξίς 9</u>		
Ἀπὸ Α . . . . Ιατρὸν κλπ. Ἐπὶ μικτοῦ μερίσματος 163.200×25 %/ο.		

Ἀντίστοιχοι ἔγγραφοὶ θὰ ἀκολουθήσουν διὰ τοὺς λοιποὺς μετόχους :

β) Ἀντὶ ὅμως τοῦ ἀνωτέρω τρόπου (α) δύναται νὰ ἀκολουθηθῆ καὶ ὁ κατωτέρω, καθ' ὃν ἐκδίδονται ἐντάλματα πληρωμῆς διὰ τὸ καθαρὸν πληρωτέον ποσὸν ἐφ' ἑκάστης μεμονωμένης καταβολῆς μερίσματος καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς διενεργεῖται, βάσει συγκεντρωτικῆς καταστάσεως, μία συνολικὴ λογιστικὴ (ἢ συμψηφιστικὴ) πράξις χρεώσεως τῶν « μερισμάτων πληρωτέων » καὶ πιστώσεως τοῦ παρακρατηθέντος φόρου. Ἕτσι :

<i>Μερίσματα πληρωτέα</i>	122 400	
<u>Μέρισμα χρήσεως 1964—Μ/ξίς 9</u>		122.400
εἰς <i>Ταμείον</i>		
Εἰς τὸν κ. Α . . . . Ιατρὸν . . . . ὁδὸς Θ. . . . ἀριθμ. . . . Μερ/ξίεις 6800×24= 163.200 Μεῖον : Φόρος 163.200×25 %/ο= 40.800		
<i>Μερίσματα πληρωτέα</i>	396.000	
<u>Μέρισμα χρήσεως 1964—Μ/ξίς 9</u>		396 000
εἰς <i>Ταμείον</i>		
Εἰς τὸν κ. Β . . . . εἰσοδηματίαν ὁδὸς . . . . ἀριθμὸς . . . . Μερ/ξίεις 22.000×24= 528.000 Μεῖον : Φόρος 528.000×25 %/ο=132.000		

Ἀντίστοιχοι ἔγγραφοὶ θὰ ἐπακολουθήσουν καὶ διὰ τοὺς ὑπολοίπους μετόχους. Εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ μηνὸς θὰ συνταχθῆ ἡ κάτωθι συγκεντρωτικὴ κατάστασις :

Όνοματεπώνυμον	Έπαγγελμα	Διεύθυνσις	Αριθμός Μερισματοδείξεως N ^ο 9	Μικτόν μέρισμα 24 κατά μετοχὴν	Παρακρατηθεὶς φόρος 25 %	Καθαρὸν καταβλη- θὲν ποσόν
Α.....	.....	.....	6.800	163.200	40.800	122.400
Β.....	.....	.....	22.000	528.000	132.000	396.000
Γ.....	.....	.....	100	2.400	600	1.800
Δ.....	.....	.....	8.200	196.800	49.200	147.600
Ε.....	.....	.....	20.000	480.000	120.000	360.000
Ζ.....	.....	.....	240	5.760	1.440	4.320
Η.....	.....	.....	4.600	110.400	27.600	82.800
			61.940	1.486.560	371.640	1.114.920

Ἡ ὡς ἄνω κατάστασις διευκολύνει τὴν σύνταξιν τῶν στοιχείων τοῦ Κ.Φ.Σ. Ἀρκεῖ μία ἀπλὴ ἀντιγραφή ταύτης εἰς τὰ σχετικὰ ἔντυπα τῆς Οἰκονομικῆς Ἐφορίας. Ἐκ τῆς ὡς ἄνω καταστάσεως θὰ γίνῃ ἡ ἀκόλουθος ἔγγραφη :

<i>Μερίσματα πληρωτέα</i>	371.640
<i>Μέρισμα χρέσεως 1964 Μερ/ξίς N^ο 9</i>	
<i>εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i>	371.640
Παρακρατηθεὶς φόρος μερισμάτων 1964 – Μερ/ξίς N^ο 9	
Παρακρατηθέντα κατὰ τὴν ἐξαργύρωσιν τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1965 ὡς ἡ σχετικὴ ἀναλυτικὴ κατάσταση.	

1.2. *Αἱ μετοχαὶ εἶναι ὀνομαστικαὶ καὶ ὁ φόρος παρακρατεῖται.*

Ἔστω ὅτι μὲ τὰ λοιπὰ δεδομένα τοῦ προαναφερθέντος παραδείγματος μέτοχοι ὀνομαστικῶν μετοχῶν εἶναι :

Ἡ Α Ε. « Α . . . » διὰ μετοχὰς 40.000, ἡ Α Ε. « Β . . . » διὰ 20.000, ὁ κ. Ι. διὰ μετοχὰς 15.000, ὁ κ. Κ. διὰ μετοχὰς 20.000 καὶ ὁ κ. Λ διὰ μετοχὰς 5.000.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς διανομῆς μερίσματος ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων συντάσσεται ἡ κατάσταση διανομῆς μερίσματος ὡς κάτωθι :

*Όνοματεπώνυμον μετόχου	*Επάγγελμα Διεύθυνσις	*Αριθμός μετοχών	Μικτών μερίσια 24 κατά μετοχήν	Παρακρατηθείς φόρος			Καθαρόν ποσόν	Παρατηρήσεις
				25 % ή βάσει άρθρου 9 Ν.Δ. 3323/55	Πρόσθετος 3 %	Σύνολον		
Α.Ε.	...	40.000	960.000	240.000	—	240.000	720.000	25 % παρα- κρατ.
Α.Ε.	...	20.000	480.000	120.000	—	120.000	360.000	25 % »
Ι.....	...	15.000	360.000	84.000	10.800	94.800	265.200	Βάσει κλίμα- κος του άρθρ. 9 του Ν.Δ. 3323/55 ¹
Κ.....	...	20.000	480.000	135.200	14.400	149.600	330.400	
Λ.....	...	5.000	120.000	14.200	3.600	17.800	102.200	
		100.000	2.400.000	593.400	28.800	622.200	1.777.800	

1. Τα ποσά 84.000, 135.200 και 14.200 υπελογισθήσαν βάσει της κλίμακος του άρθρου 9 του Ν.Δ. 3323/55 ως έτροποποιήθη υπό του Ν.Δ. 4444/1964 ισχύοντος μέχρι της ημέρας καθ' ήν γράφονται τα άνωτέρω και έχουσαν ως εξής :

Κλιμάκια εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου	Σύνολον	
			Εισοδήματος	Φόρου
5.000	3	150	5.000	150
5.000	4	200	10.000	350
5.000	5	250	15.000	600
5.000	6	300	20.000	900
10.000	7	700	30.000	1.600
10.000	8	800	40.000	2.400
10.000	10	1.000	50.000	3.400
10.000	12	1.200	60.000	4.600
20.000	14	2.800	80.000	7.400
20.000	16	3.200	100.000	10.600
20.000	18	3.600	120.000	14.200
20.000	20	4.000	140.000	18.200
30.000	22	6.600	170.000	24.800
30.000	24	7.200	200.000	32.000
50.000	28	14.000	250.000	46.000
50.000	32	16.000	300.000	62.000
50.000	36	18.000	350.000	80.000
50.000	40	20.000	400.000	100.000
100.000	44	44.000	500.000	144.000
100.000	48	48.000	600.000	192.000
200.000	50	100.000	800.000	292.000
200.000	52	104.000	1.000.000	396.000
*Υπερβάλλον	55			

Ἀκολουθεῖ ἡ ἔγγραφὴ :

<i>Μερίσματα πληρωτέα</i>	2 400 000	
Μέρισμα χρήσεως 1964 Μερ/ξίς Ν^ο 9		
εἰς <i>Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i>		2.400.000
<u>A.E. «A.....»</u>	720.000	
<u>A.E. «B.....»</u>	360 000	
<u>I.</u>	265.200	
<u>K.</u>	330.400	
<u>Λ.</u>	102.200	
<u>Παρακρατηθεὶς φόρος μερισμάτων</u>	622.200	
Μεταφορὰ διανεμηθέντος μερίσματος χρήσεως 1964 εἰς πίστωσιν δικαιούχων.		

Οἱ πιστωθέντες « Προσωρινοὶ λ/σμοὶ » θὰ ἔξισωθοῦν, καὶ δὴ οἱ μὲν λ/σμοὶ τῶν μετόχων κατὰ τὴν εἰς αὐτοὺς καταβολὴν τοῦ καθαροῦ προϊόντος τοῦ μερίσματος, ὁ δὲ λ/σμὸς « Παρακρατηθεὶς φόρος μερισμάτων » κατὰ τὴν, εἰς τὸ Δημόσιον, ἀπόδοσιν τούτου.

1.3. *Αἱ μετοχαὶ εἶναι ἀνώνυμοι καὶ ὁ φόρος δὲν παρακρατεῖται, ἦτοι τὰ μερίσματα καταβάλλονται ἐλεύθερα φόρου.*

Ἐοσάκις αἱ μετοχαὶ εἶναι ἀνώνυμοι ἢ ὀνομαστικαὶ μὲν ἀλλὰ ἀνήκουσαι εἰς *A.E.* κλπ. τὸ ποσοστὸν παρακρατήσεως τοῦ φόρου ὑπολογίζεται πρὸς 25% ἐπὶ ποσοῦ μερίσματος ἔξευρισκομένου βάσει τῶν κανόνων τῆς ἔξωτερικῆς ὑφαιρέσεως, ἦτοι :

$$\left(\text{Μέρισμα μικτὸν} - \frac{25}{100} \text{Μέρισμα μικτὸν} \right) = \text{Ἐλεύθερον φόρου μέρισμα}$$

$$\text{Μικτὸν μέρισμα} = \frac{\text{Ἐλεύθερον φόρου μέρισμα}}{1 - \frac{25}{100}} = \frac{100}{75} \text{Ἐλ. φ. μέρισμα}$$

1.4. *Αἱ μετοχαὶ εἶναι ὀνομαστικαὶ καὶ ὁ φόρος δὲν παρακρατεῖται, ἦτοι τὰ μερίσματα καταβάλλονται ἐλεύθερα φόρου.*

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 29 § 1 ἐδάφ. β' τοῦ Ν.Δ. 3323/55, ὁ παρακρατούμενος φόρος ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συντελεστῶν τῆς φορολογικῆς κλίμακος τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.Δ. 3323/55.,

μετά προσθέτου φόρου 3%, πρὸ τῆς ἐνεργείας τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 8 αὐτοῦ ἐκπιώσεων καὶ δὴ βάσει τῆς κλίμακος τῶν ἰσοδυνάμων συντελεστῶν¹.

2. Παραγραφὴ μερισμάτων

Ἡ παραγραφὴ τῶν μερισμάτων συμπληροῦται μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς διανομῆς τούτων ὑπὸ τῆς Γ.Σ. Τὰ μερίσματα παραγράφονται ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν.Δ. 1195/1942 «*Ἀπαιτήσεις ἐκ τόκων, τοκομεριδίων, μερισματαποδείξεων καὶ μερισμάτων διαπραγματευσίμων μετοχῶν, ἰδρυτικῶν τίτλων, ὁμολογιῶν καὶ κινητῶν ἐν γένει ἀξιῶν, ἐκδεδομένων ὑπὸ ἡμεδαπῶν ἀστικῶν ἢ ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν πάσης φύσεως, Συνεταιρισμῶν, Σωματείων, Συλλόγων καὶ παντὸς ἐν γένει Νομικοῦ προσώπου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου, παραγραφόμενα μετὰ 5ετίαν ἀφ' ἧς κατέστησαν ἀπαιτητὰ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Νόμου ΑΣΜΔ' τῆς 26/30 Ἰουλίου 1885 «περὶ τῶν πληρωτέων τῶ κομιστῆ ἀνωνύμων χρεωγράφων» καὶ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου ΓΥΛΓ' τῆς 27/30 Νοεμβρίου 1909 «περὶ βραχυπροθέσμων παραγραφῶν» ἢ ἐντὸς βραχυτέρας συμβατικῆς ἀποσβεστικῆς προθεσμίας περιέρονται ὀριστικῶς εἰς τὸ «Ἑλληνικὸν Δημόσιον».*

1. Ὁ ἰσοδύναμος φορολογικὸς συντελεστὴς ἐξευρίσκειται διὰ τοῦ τύπου :

$\frac{100 \sigma'}{100 - \sigma'}$, ἔνθα $\sigma' = \sigma + 3$ καὶ $\sigma = 0$ κανονικὸς συντελεστὴς τῶν ἐπὶ μέρους κλιμακίων τῆς κλίμακος τοῦ ἄρθρου 9.

Οὕτω ἢ, ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1965 (εἰσοδήματα κτηθέντα ἐντὸς τοῦ 1964), ἰσχύουσα κλίμαξ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 ἔχουσα ὡς παρετέθη ἡδη ἀνωτέρω, μετατρέπεται εἰς κλίμακα ἰσοδυνάμων συντελεστῶν πρὸς ὑπολογισμόν τοῦ φόρου (κυρίου καὶ συμπληρωματικοῦ 3%), ἐπὶ τοῦ (ἐλευθέρου φόρου) εἰσοδήματος ἐκ μερισμάτων (ὅταν δηλαδὴ δὲν παρακρατῆται ὁ φόρος, ἀλλὰ καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ, εἰς παρακράτησιν, ὑποχρέου), ὡς ἐξῆς :

Κλιμάκια εἰσοδήματος μικτοῦ	Φορολο- γικὸς συν/στῆς	3%	Φόρος κλιμακίου	Σ ὄ ν ο λ ο ν	
				Μικτοῦ εἰσοδήματος +	φόρου
5.000	3	3	300	5.000	300
5.000	4	3	350	10.000	650
5.000	5	3	400	15.000	1.050
.....	...	...	.....	.....	.....
.....	...	...	.....	.....	.....
200.000	50	3	106.000	800.000	316.000
200.000	52	3	110.000	1.000.000	426.000

Ἡ συναφῆς λογιστικὴ ἐγγραφή εἶναι :

<i>Μερίσματα πλήρωτέα</i>	8.000	
εἰς <i>Προσωρινούς</i> λόγους		8.000
Ἑλληνικὸν Δημόσιον παραγραφὲν μέρισμα Νῦ 9		
100 μερίσματαποδείξεις Νῦ 9 πρὸς 60 = 6.000		
Παρακρατηθεῖς φόρος μερισμάτων		
25 % ₀ × 8.000 = 2.000.		

3. Ἐκτὸς μισθοῦ ἄμοιβαί Δ.Σ. κ.τ.λ.

Αἱ, ὑπὸ τῆς Α.Ε., καταβαλλόμεναι ἐκτὸς μισθοῦ ἄμοιβαί εἰς τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. αὐτῶν, ἐνίοτε μάλιστα ὑπὸ μορφὴν ἐξόδων παραστάσεως, θεωροῦνται εἰσόδημα ἐκ κινητῶν ἀξιῶν, ὃ δὲ ἀναλογῶν ἐπ' αὐτῶν φόρος παρακρατεῖται ὑπὸ τῆς Α.Ε.

Κλιμάκια εἰσοδήματος καθαροῦ	Ἴσοδύναμος φορολογικὸς συντελεστῆς	Φόρος κλιμακίου	Μικτὸν εἰσόδημα ἢ σύνολον	
			Καθαροῦ εἰσοδ/τος+φόρου	
$5.000 - 5.000 \times \frac{(3+3)\%}{100} = 5.000 - 300 = 4.700$	$\frac{100 \times (3+3)}{100 - (3+3)} = \frac{600}{94} = 6,38$	$4.700 \times 6,38\% = 300$	4.700	300
$5.000 - 5.000 \times \frac{(3+4)\%}{100} = 5.000 - 350 = 4.650$	$\frac{100 \times (3+4)}{100 - (3+4)} = \frac{700}{93} = 7,52$	$4.650 \times 7,52\% = 350$	9.350	650
$5.000 - 5.000 \times \frac{(3+5)\%}{100} = 5.000 - 400 = 4.600$	$\frac{100 \times (3+5)}{100 - (3+5)} = \frac{800}{92} = 8,69$	$4.600 \times 8,69\% = 400$	13.950	1.050
.....				
$200.000 - 200.000 \times \frac{(3+50)\%}{100} = 200.000 - 106.000 = 94.000$	$\frac{100 \times (3+50)}{100 - (3+50)} = \frac{5.300}{47} = 112,76$	$94.000 \times 112,76\% = 106.000$	484.000	316.000
$200.000 - 200.000 \times \frac{(3+52)\%}{100} = 200.000 - 110.000 = 90.000$	$\frac{100 \times (3+52)}{100 - (3+52)} = \frac{5.500}{45} = 122,23$	$90.000 \times 122,23\% = 110.000$	574.000	426.000

Ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται ἀμοιβαὶ συνήθως καταβάλλονται εἰς τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. μηνιαίως, χρήζουν δὲ τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐγκρίσεως τῆς Γ.Σ., διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐντὸς τῆς χρήσεως καταβολὴν των χρεοῦται (οὐχὶ λ/σμός δαπάνης ἀλλὰ) εἰς προσωρινὸς λ/σμοὺς ὑπὸ τὸν τίτλον *Διοικητικοὶ Σύμβουλοι/Α, Β, Γ*.

Συνηθέστατα τὰ μηνιαίως καταβαλλόμενα ποσὰ ἀμοιβῶν εἶναι τὰ καθαρὰ τοιαῦτα. Τότε εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως συντάσσεται κατάστασις τῶν ἐτησίων ἀμοιβῶν καὶ ἐξευρίσκονται τὰ μικτὰ ποσὰ τούτων καὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν ἀναλογοῦντες φόροι (κύριος καὶ συμπληρωματικὸς) βάσει τῆς κλίμακος τῶν ἰσοδυνάμων συντελεστῶν καὶ διενεργεῖται μία λογιστικὴ ἐγγραφή τῆς μορφῆς :

<i>Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i>		80.000	
<i>Ἀμοιβαὶ Δ.Σ. ὑπὸ τὴν ἐγκρίσιν τῆς Γ.Σ.</i>	80 000		
<i>A=Δρχ. 40.000</i>			
<i>B=Δρχ. 40.000</i>			
<i>εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i>			80.000
<i>Διοικητικοὶ Σύμβουλοι</i>	72.800		
<i>A=Δρχ. 36.400</i>			
<i>B=Δρχ. 36.400</i>			
<i>Παρ/θεις φόρος ἐπὶ ἀμοιβῶν Δ.Σ.</i>	7 200		
<i>(A+B)=Δρχ. 7.200</i>			

7.4. Οἱ ἰδρυτικοὶ τίτλοι

7.4.1. Ἔννοια — διακρίσεις.

Οἱ ἰδρυτικοὶ τίτλοι εἶναι τίτλοι ἄνευ ὀνομαστικῆς ἀξίας, παρέχοντες δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη συμφώνως πρὸς τὰ, εἰς τὸ καταστατικόν, καθοριζόμενα. Οὔτοι ἀλλαχοῦ (Γαλλία, Γερμανία) παρέχουν δικαίωμα συμμετοχῆς, καὶ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν, εἰς τμῆμα τῶν ἀποθεματικῶν (ἐξαιρουμένου ὁπωσδήποτε τοῦ, ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως μετοχῶν, τοιοῦτου, συνήθως δὲ καὶ τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ) καὶ εἰς τμῆμα τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκκαθαρίσεως. Παρ' ἡμῖν, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 15 § 2 τοῦ νόμου 2190, «... δὲν παρέχουσι δικαίωμα συμμετοχῆς... εἰς τὸ προῖδον ἐκκαθάρσεως τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρείας». Οἱ ἰδρυτικοὶ τίτλοι οὐδέποτε ἀποτελοῦν τμῆμα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Οὔτοι παρέχονται :

α) Εἰς τοὺς ἰδρυτὰς τῆς Α.Ε., εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἰδρυσιν ταύτης παρασχεθεῖσων ὑπηρεσιῶν, ὁπότε καὶ καλοῦνται κοινοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι.

β) Εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἰδρυσιν ἢ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Α.Ε. παρέχοντας εἰς ταύτην παροδικοῦ χαρακτῆρος εἰσφορὰς εἰς εἶδος, ὁπότε καὶ καλοῦνται ἐξαιρετικοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι. Ὑφίστανται οὐσιώδεις διαφοραὶ¹ μεταξὺ τῶν κοινῶν καὶ ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων.

7.4.2. Λογιστικὴ τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων.

Τρία εἶναι τὰ οὐσιώδη θέματα τῆς λογιστικῆς τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων καὶ δῆ: 1) Ἡ ἔκδοσις των, 2) Ἡ συμμετοχὴ των εἰς τὰ κέρδη τῆς χορηγείας καὶ 3) Ἡ ἐξαγορά των.

1. Ἡ ἔκδοσις τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων δύναται νὰ ἐμφανισθῆ μὲ λογαριασμοὺς τάξεως², π.χ.:

<p>Ὑπηρεσίαι παρασχεθεῖσαι παρ' ἰδρυτικῶν . . . . .</p> <p style="text-align: right;">εἰς Κοινούς Ἴδρ. Τίτλους ἐν κυκλοφορίᾳ</p> <p style="text-align: right;">*Ἐκδοσις 500 κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων χορηγηθέντων ἀνά 250 εἰς τοὺς δύο ἰδρυτάς τῆς Α.Ε., ἥτοι 500×1 δρχ.</p>	500	500
---	-----	-----

1. α) Οἱ κοινοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι, μὴ ἐκπροσωποῦντες εἰσφορὰν εἰς τὴν ἐταιρεία, δὲν δύναται νὰ μετατραποῦν εἰς μετοχάς, ἐνῶ τοῦτο εἶναι δυνατόν ἐπὶ ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων. β) Τὸ ἀνώτατον ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐταιρείας ὡς πρὸς τοὺς κοινούς ἰδρυτικούς τίτλους εἶναι ἐκ τοῦ νόμου καθωρισμένον καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ 1/4 τῶν καθαρῶν κερδῶν, ἐνῶ ὡς πρὸς τοὺς ἐξαιρετικούς καθορίζεται ἐλευθέρως ὑπὸ τῆς ἐταιρείας, κατὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν. γ) Ἡ ἀπόληψις τῶν κερδῶν ἐπὶ τῶν κοινῶν τίτλων γίνεται ἐν τῇ σειρᾷ, ἢ καθορίζεται τὸ ἄρθρ. 45, ἢ τοῦ προηγουμένης τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ποσοστοῦ διὰ τακτικῶν ἀποθεματικῶν καὶ τοῦ πρώτου μερίσματος διὰ τοὺς μετόχους. Οἱ ἐξαιρετικοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι δυνατόν νὰ καταστοῦν ἔτι καὶ προνομιούχοι, ἐν τῇ ἀπολήψει τῶν κερδῶν. δ) Ἡ διάρκεια ἀπολήψεως τῶν κερδῶν ἐπὶ κοινῶν τίτλων εἶναι ἀπεριόριστος, ἐνῶ ἐπὶ ἐξαιρετικῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὸν χρόνον χρησιμοποίησεως τοῦ εἰσνεχθέντος ἀντικειμένου. ε) Οἱ ὄροι ἐξαγορᾶς ἐπὶ μὲν τῶν κοινῶν ὁρίζονται ἐκ τοῦ νόμου, ἐνῶ οἱ ὄροι ἐξαγορᾶς τῶν ἐξαιρετικῶν τίτλων καθορίζονται ὑπὸ τῆς ἐταιρείας. Οὕτω διὰ τοὺς κοινούς τὸ ἄρθρον 15 § 4 ὁρίζει:

« Ἡ ἐταιρεία δικαιοῦται δέκα ἔτη μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοιούτων τίτλων, νὰ ἐξαγοράσῃ καὶ ἀκυρώσῃ αὐτοὺς ἀντὶ τῆς ἐν τῷ καταστατικῷ ὁριζομένης τιμῆς, ἣτις συνολικῶς διὰ πάντας τοὺς τίτλους οὐδέποτε δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ποσοδὸν ὑπερβαῖνον τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν κεφαλαιοποίησιν πρὸς 15% τοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν πληρωθέντος εἰς τοὺς ἰδρυτικούς τίτλους μέσου ἐτησίου μερίσματος ». Π.χ. ἔστωσαν ἐτήσια μερίσματα ἰδρυτικῶν τίτλων τῆς τελευταίας τριετίας 800.000, 900.000, 1.000.000, ἄρα μέσον ἐτήσιον μερίσμα ἰδρυτικῶν τίτλων (800.000 + 900.000 + 1.000.000):3 = 900.000 τόκος 15 προϋποθέτει κεφάλαιον 100

$$\text{τόκος } 900.000 \quad > \quad > \quad > \quad x;$$

Ὅθεν ἡ τιμὴ ἐξαγορᾶς τῶν κοινῶν ἰδρ. τίτλων θὰ εἶναι:

$$x = \frac{90.000.000}{15} = 6.000.000.$$

2. Α. Γ. Νέξοϋ, ἐνθ' ἀν., σελ. 198.

Ἐπίσης δύναται νὰ ἐμφανισθῆ μετ' ἐγγραφᾶς ἄνευ ποσοῦ χρεώσεως καὶ πιστώσεως¹, π.χ. :

Μέτοχοι	5.000 000	
Κάτοχοι κοινῶν Ἰδρυτικῶν τίτλων	πρὸς μνεΐαν	
εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον		5 000.000
εἰς Ἐκδόσιν κοινῶν Ἰδρ. τίτλων		πρὸς μνεΐαν
Ταμείον	5.000.000	
Εἰσφοραὶ ὑπηρεσιῶν	πρὸς μνεΐαν	
εἰς Μετόχους		5.000.000
εἰς Κατόχους κοινῶν Ἰδρ. τίτλων		πρὸς μνεΐαν

Παράλληλος πρὸς τὴν λογιστικὴν τῆς ἐκδόσεως τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων εἶναι καὶ ἡ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων :

Παροδικῆς φύσεως εἰσφοραὶ εἰς εἶδος (Δίπλωμα ἐνδεικτικῆς . . . . . ἢ Ὀρηγεῖον οὐδήρου)	1 000	
εἰς Ἐξαιρετικὸν Ἰδρ. τίτλον ἐν κυκλοφορίᾳ		1.000
Ἐκδόσις 1000 ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων.		

2. Ἡ ὑφ' οὗς ἀνεπτύξαμεν περιορισμοὺς συμμετοχῆ τυχόν τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως θὰ προκαλέσῃ τὴν ἐγγραφὴν :

Διὰθεσις κερδῶν χρήσεως	200.000	
εἰς Μέρισμα κοινῶν Ἰδρ. τίτλων		200.000
Μέρισμα κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ καταστατικοῦ.		

1. Ἐναντιοίχως περίπου καὶ ὁ C a m. L a m b e r t, ἐνθ' ἄν., σελ. 81. Ὁ δὲ L. C h a r d o n n e t, ἐνθ' ἄν., σελ. 182, προτείνει τὴν ἐγγραφὴν :

Apports	pour mémoire	
à Parts de fondateurs		pour mémoire

Ἐπίσης ἂν ἴσχυε ἡ ἐγγραφή καὶ ὡς πρὸς τοὺς *ἐξαιρετικούς* ἰδρυτικούς τίτλους.

3. Ἡ *ἐξαγορά τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων* σημαίνει οὐσιαστικῶς μείωσιν τῆς μικτῆς περιουσίας τῆς Α.Ε. καὶ δὴ ἄνευ ἀνταλλάγματος, ἢ ἄλλως μείωσιν τῆς καθαρᾶς περιουσίας (θέσεως) ταύτης. Ὅθεν ἡ ἐξαγορὰ δέον νὰ γίνῃ εἴτε ἐκ τῶν κερδῶν μιᾶς χρήσεως, εἴτε ἐξ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο σχηματισθέντων ἢ γενικῶν ἀποθεματικῶν, διότι ἄλλως θὰ συνεπήγετο ἀνεπίτρεπτον μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Μία ἄλλη λύσις θὰ ἦτο ἡ δαπάνη τῆς ἐξαγορᾶς τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δαπάνη ἰδρύσεως καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ τὸ πολὺ ἐντὸς δέκα ἐτῶν.

Αἱ ἐγγραφαὶ ὅθεν τῆς ἐξαγορᾶς τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων θὰ ἦσαν :

3α. Ἐὰν ἡ δαπάνη ἐξαγορᾶς δὲν ἐκαλύπτετο οὔτε ὑπὸ ἐσχηματισμένων ἤδη ἀποθεματικῶν, οὔτε καὶ ἐκ τῶν κερδῶν τῆς χρήσεως, καθ' ἣν ἡ ἐξαγορὰ, τότε :

	1		
Ἐξαγορὰ κοινῶν Ἰδρ. τίτλων		1.000.000	
εἰς Δικαιούχους ἐκ κοινῶν Ἰδρ. τίτλων			1.000.000

Ὁ λ/σμός ἐξαγορᾶς θὰ τεθῇ ὑπὸ δεκαετῆ (κατ' ἀνώτατον ὄριον) ἀπόβεισιν.

3β. Ἐὰν ἡ ἐξαγορὰ ἐκαλύπτετο διὰ τῶν κερδῶν τῆς χρήσεως :

	1'		
Ἐξαγορὰ κοινῶν Ἰδρ. τίτλων		1.000.000	
εἰς Δικαιούχους ἐκ κοινῶν Ἰδρ. τίτλων			1.000.000
καὶ 2'			
Διάθεσις Κερδῶν Χρήσεως 196...		1.000.000	
εἰς Ἐξαγορὰν κοινῶν Ἰδρ. τίτλων			1.000.000

3γ. Ἐὰν ἡ ἐξαγορὰ ἐκαλύπτετο διὰ ἐσχηματισμένου ἀποθεματικοῦ μετὰ τὴν ἐγγραφήν (1') θὰ ἠκολούθει ἀντὶ τῆς (2') ἢ (2'') :

	2''		
Ἐκτακτὸν Ἀποθεματικὸν ἐξαγορᾶς κοινῶν Ἰδρ. τίτλων		1.000.000	
εἰς Ἐξαγορὰν κοινῶν Ἰδρ. τίτλων			1.000.000

Εἰς πάσας δὲ τὰς περιπτώσεις (3α), (3β), (3γ) ὁ λ/σμός « Δικαιούχοι ἐκ Κοινῶν Ἰδρ. Τίτλων » θὰ ἐχρεοῦτο πιστώσει συνήθως τοῦ « Ταμείου »

καί συγχρόνως θὰ ἀντελογίζετο ἢ, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν τίτλων, ἔγγραφῆ τάξεως.

Ἐναντιθέτως πρὸς τὴν ἔξαγορὰν τῶν κοινῶν ἢ ἔξαγορὰ τῶν ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων δὲν σημαίνει μείωσιν τῆς περιουσίας ἄνευ ἀνταλλάγματος. Οὕτω, π.χ. :

1		
Ἐξαγορὰ ἐξαιρετικῶν Ἰδρ. Τίτλων	3.000.000	5.000.000
Ὁρυχτεῖον σιδήρου	2.000.000	
εἰς Δικαιοῦχοι ἐξ ἐξαιρ. Ἰδρ. Τίτλων .		
Ἐκτίμησις τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἔξαγορᾶς ἀξίας τῆς εἰς εἶδος εἰσφορᾶς (ἀξίας ὀρυχτείου) εἰς τὰ $\frac{2}{5}$ τῆς συνολικῆς ἀξίας ἔξαγορᾶς τῶν τίτλων.		

Ὁ λ/σμός Ἐξαγορὰ ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων θὰ ὑπαχθῆ εἰς ἀπόσβεσιν. Ἄλλως τὴν ἔγγραφὴν 1 θὰ ἀκολουθήσῃ καὶ δευτέρα ἔγγραφῆ, ἐφόσον ἢ « Ἐξαγορὰ ἐξαιρ. Ἰδρ. Τ. » θὰ καλύπτεται ἐκ τῶν κερδῶν τῆς χρήσεως εἴτε ἐξ ἀποθεματικῶν ἤδη ἐσηματισμένων.

Ἡ δευτέρα ἔγγραφῆ θὰ εἶναι κατὰ περίπτωσιν ὁμοία πρὸς τὴν ἐπὶ ἔξαγορᾶς κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων σημειωθεῖσαν ἀντίστοιχον τοιαύτην.

Ἐπίσης θὰ ἀντελογίζετο ἢ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν τίτλων ἔγγραφῆ τάξεως.

8. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε.

8.1. Ἡ αὔξεις τοῦ κεφαλαίου

8.1.1. Ἐργοία - περιπτώσεις.

Ἡ αὔξεις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου (Kapitalerhöhung) τῶν Α.Ε. συνιστᾷ μίαν ἰδιαιτέραν περίπτωσιν χρηματοδοτήσεως τούτων. Διακρίνονται :

1. Ἡ τ α κ τ ι κ ῆ ἢ σ υ ν ἠ θ ῆ ς α ὔ ξ η σ ι ς τοῦ κεφαλαίου¹.
Αὕτη συνιστᾷ τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ.

Συντελεῖται δὲ αὕτη: α) διὰ μεταβολῶν στοιχείων τῆς μικτῆς περιουσίας, προκαλουσῶν αὔξισιν τῆς καθαρᾶς τοιαύτης (περιουσίας) καὶ δὴ βάσει ἢ εισόδου (= αὔξίσεως) ἐνεργητικῶν ἢ ἐξόδου (= μειώσεως) κυρίως παθητικῶν καὶ β) διὰ μετατροπῆς ἐμφανῶν ἀποθεματικῶν εἰς ἑταιρικὸν κεφάλαιον.

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς π ρ α γ μ α τ ι κ ῆ ς² α ὔ ξ ῆ σ ε ω ς κ ε φ α λ α ἰ ο υ. Αὕξάνει τὸ ἴδιον κεφάλαιον

1. Εἶναι ἢ ἐν Γερμανίᾳ (Prof. Dr. A. Hueck, ἐνθ' ἄν., σελ. 170) «ordentliche Kapitalerhöhung». Καὶ παρ' ἡμῖν ὁ Ι. Π α σ σ ι ᾶ ς, ἐνθ' ἄν., σελ. 286, διακρίνει τὴν τακτικὴν ἀπὸ τὴν ἔκτακτον αὔξισιν τοῦ κεφαλαίου.

2. effektive Kapitalerhöhung.

είτε μέσω νέων εισφορών, δηλ. μέσω χορηγήσεως τῶν νέων μετοχῶν εἰς τοὺς εἰσφέροντας - μετόχους, είτε μέσω μετατροπῆς τοῦ ξένου κεφαλαίου εἰς ἴδιον κεφάλαιον, δηλαδή μέσω χορηγήσεως τῶν νέων μετοχῶν εἰς μέχρῳ τοῦδε δανειστής, οἷτινες εἰσφέρουν εἰς ἀντάλλαγμα τὰς κατὰ τῆς Α.Ε. ἀπαιτήσεις των.

Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν πρόκειται περὶ μιᾶς μόνον ὀνομαστικῆς αὐξήσεως κεφαλαίου, καθ' ἣν αὐξάνει μὲν τὸ ἔταιρικὸν κεφάλαιον, ἀλλὰ τὸ ἴδιον κεφάλαιον ἐν συνόλῳ παραμένει ἀμετάβλητον, δοθέντος ὅτι τοῦτο (τὸ ἴδιον κεφάλαιον) περιλαμβάνει καὶ τὰ ἀποθεματικά. Συνεπῶς λαμβάνει χώραν ἀπλῶς εἰς μετασχηματισμὸς ἐντὸς τοῦ ὑφισταμένου ἰδίου κεφαλαίου, διὰ τοῦ ὁποίου τμήματα ἀποθεματικῶν (μὴ δεσμευμένων νομίμως) διαλύονται καὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ὀνομαστικὴν αὐξῆσιν τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου, ἣτις καθίσταται ἀναγκαία διὰ λόγους πιστωτικῆς πολιτικῆς ἢ πολιτικῆς μερισμάτων. Αἱ ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου προκύπτουσαι νέαι μετοχαὶ παρέχονται εἰς τοὺς μετόχους δωρεάν. Εἶναι δὲ δυνατόν, πρὸς ἀποφυγὴν ἐκδόσεως νέων μετοχῶν, νὰ σφραγισθῶσιν ἅπασαι αἱ ὑπάρχουσαι παλαιαὶ μετοχαὶ μὲ ἰσοπῶσως ἠῦξημένην ὀνομαστικὴν ἀξίαν.

Ἡ τακτικὴ ἢ συνήθης αὐξῆσις τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου προϋποθέτει τροποποιητικὴν τοῦ καταστατικοῦ ἀπόφασιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως καὶ ἀντίστοιχον δημοσίευσιν ταύτης¹. Διὰ τῆς ἐκδόσεως νέων μετοχῶν, ὑφί-

1. Ἡ ὅλη διαδικασία τῆς αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἐν τῇ πράξει ἐμφανίζει τὰ ἐξῆς στάδια :

α) Συνέρχεται τὸ Δ.Σ. καὶ ἀποφασίζει τὴν πρόσκλησιν τῆς Γ.Σ. δι' ὄρισμένην ἡμερομηνίαν καὶ ὥραν, εἰς ὄρισμένον τόπον (οἶκημα) καὶ μὲ θέμα ἡμερησίας διατάξεως τὴν αὐξῆσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

β) Ἡ πρόσκλησις δημοσιεύεται (συμφῶνως πρὸς τὸν νόμον καὶ τὸ καταστατικόν) 20 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς τασσομένης ἡμερομηνίας διὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως εἰς τε τὸ δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε., ὡς καὶ εἰς 2 συνήθως ἐφημερίδας (1 πολιτικὴν, 1 οἰκονομολογικὴν).

γ) Ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Δ.Σ. δι' οὗ ἀπεφασίσθη ἡ πρόσκλησις τῆς Γ.Σ. ὁμοῦ μετὰ τοῦ δελτίου Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. ὡς καὶ τῶν δύο ἐφημερίδων, ἐν αἷς ἡ δημοσίευσις τῆς προσκλήσεως, ὑποβάλλονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου 20 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς Γ.Σ. (Ἐν τῇ πράξει, τὸ Ὑπουργεῖον ἀρκεῖται πολλάκις εἰς τὴν, ἀντὶ τοῦ Δελτίου Α.Ε. & Ε.Π.Ε., κατάθεσιν τοῦ ἀποδεικτικοῦ καταβολῆς τῶν δικαιωμάτων δημοσιεύσεως τῆς προσκλήσεως).

δ) Ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὑποβάλλεται κεκυρωμένον ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν ταύτης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

ε) Ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς Γ.Σ. συνέρχεται τὸ Δ.Σ. πρὸς διαπίστωσιν τῆς καταβολῆς τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου. Ἀποστέλλεται δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου τὸ σχετικὸν πρακτικόν.

στ) Ἐπίσης (δὲν ὑφίστανται προθεσμίαι) γίνεται ἡ δημοσίευσις ἀνακοινώσεως περὶ τῆς αὐξήσεως κεφαλαίου εἰς τὸ Φ.Ε.Κ. (ἄρθρ. 5 τοῦ Ν.Δ. τῆς 16.1.30). Ἀντί-

σταται ὁ κίνδυνος νὰ προκύβουν μειονεκτήματα διὰ τοὺς παλαιοὺς μετόχους (μείωσις τιμῆς μετοχῶν, μείωσις κερδῶν). Παρέχεται ὅθεν εἰς τούτους ἐκ τοῦ νόμου *δικαίωμα προτιμήσεως*¹ ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ νέου κεφαλαίου, κατ' ἀναλογίαν τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὸ ὑφιστάμενον ἑταιρικὸν κεφάλαιον. (Π.χ. Ἑταιρικὸν κεφάλαιον 6.000.000, αὔξησις 4.000.000. Τότε δύναται ἕκαστος μέτοχος 3 παλαιῶν μετοχῶν νὰ ἀπαιτῇ 2 νέας μετοχάς).

2. Ἡ αὐτοδικαίως² χωροῦσα αὔξησις τοῦ κεφαλαίου. Αὕτη συντελεῖται ἐφόσον³ οἱ τρίτοι, π.χ. οἱ κάτοχοι μετατρεψίμων ὁμολογιῶν, ἀσκήσουν τὸ δικαίωμά των μετατροπῆς τῶν ὁμολογιῶν των εἰς μετοχάς. Διὰ τῆς εἰς αὐτοὺς χορηγήσεως τῶν, ἀντιστοίχων πρὸς τὰς μετατροπομένης ὁμολογίας, μετοχῶν αὐξάνει αὐτοδικαίως τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς Α.Ε. κατὰ τὸ ποσὸν τῶν χορηγηθεισῶν μετοχῶν, ὑποχρεουμένου τοῦ Δ.Σ. νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ καὶ τὴν δημοσιέυσιν τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου εἰς τὸ δελτίον Α.Ε. καὶ ΕΠΕ.

Ἡ αὐτοδικαίως χωροῦσα αὔξησις τοῦ κεφαλαίου εἶναι πάντοτε πραγματικὴ (καὶ οὐχὶ ὀνομαστικὴ), συνιστῶσα μετατροπὴν τοῦ ξένου κεφαλαίου (δανείου δι' ὁμολογιῶν) εἰς ἴδιον κεφάλαιον.

3. Ἡ ἔκτακτος καὶ προβλεπομένη⁴ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ αὔξησις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ αὔξησις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἀποτελεῖ κατ' ἀρχὴν οὐσιώδη τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖ κατ' ἀρχὴν γενικὴν συνέλευσιν καὶ δὴ δρῶσαν ὑπὸ εἰδικῶς αὐστηροτέρους ὅρους μείζονος ἀπαρτίας καὶ πλειονοψηφίας.

Ἐν τούτοις, ὁ νόμος ἐπιτρέπει ἐπὶ Α.Ε., ὧν τὰ ἀποθεματικά δὲν ὑπερβαίνουν τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου⁵, αὐξήσεις τοῦ

γραφον δὲ τούτου, ὁμοῦ μὲ τὸ τριπλότυπον καταβολῆς χαρτοσήμου, ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου, ὅπερ ἐγκρίνει καὶ δημοσιεύει τὴν, διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου, τροποποίησιν τοῦ σχετικοῦ ἀρθροῦ τοῦ καταστατικοῦ.

1. Ὁ Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἀν., σελ. 116, τονίζει ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ δικαιώματος προτιμήσεως καὶ παρ' ἡμῖν συνιστᾷ σημαντικὴν καὶ εὐστοχον καινοτομίαν τοῦ νομοθέτου.

2. Ὁρα Α. Τσιριντάνην, ἐνθ' ἀν., σελ. 133 κ.έ.

3. Ἐν Γερμανίᾳ χρησιμοποιοῦν διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸν ὄρον «bedingte Kapitalerhöhung», ἥτοι «ἠρημένη αὐξήσις κεφαλαίου».

4. Ἐν Γερμανίᾳ χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρον «Genehmigtes Kapital» ἀντιστοιχῶς πρὸς τὸν Ἀγγλοσαξωνικὸν ὄρον «Authorized capital» (ἴσχυριθὲν κεφάλαιον).

5. Ἐκτὸς ἐάν ἡ αὐξήσις τοῦ κεφαλαίου γίνεται διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως παλαιοῦς μετόχους. Ἡ ἔννοια δὲ τοῦ ὄρου ἀποθεματικά δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς τὰ ἐμφανῆ, ἀλλὰ νὰ περιλαμβάνῃ καὶ τὰ ἀφανῆ τοιαῦτα, ἀσχέτως τῆς δυσχερείας τοῦ υπολογισμοῦ τούτων. Οὕτω, Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἀν., σελ. 115, καὶ Ι. Πασσιᾶς, ἐνθ' ἀν., σελ. 291.

μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἀποφασιζομένας εἴτε ὑπὸ τῆς Γ.Σ., δρώσης κατὰ συνήθεις ὄρους ἀπαρτίας καὶ πλειονοψηφίας, εἴτε καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ Δ.Σ., καὶ αἵτινες (αὔξεις) δὲν συνιστοῦν τροποποιήσιν τοῦ καταστατικοῦ¹.

Αἱ μὲν προϋποθέσεις τῆς ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελύσεως καὶ ὑπὸ συνήθην ἀπαρτίαν καὶ πλειονοψηφίαν αὔξεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου εἶναι :

1. Ὑπαρξίς συναφοῦς διατάξεως τοῦ καταστατικοῦ.

2. Ἡ αὔξεις νὰ περιορίζηται μέχρι τοῦ 4πλασίου τοῦ ἀρχικῶς καταβλημένου κεφαλαίου ἢ τοῦ 2πλασίου ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως σχετικῆς τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ.

Αἱ δὲ προϋποθέσεις τῆς, ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, αὔξεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου εἶναι :

1. Ὑπαρξίς συναφοῦς διατάξεως τοῦ καταστατικοῦ.

2. Ἡ λήψις τῆς ἀποφάσεως νὰ γίνῃ διὰ πλειονοψηφίας τῶν $\frac{2}{3}$ τοῦ συνόλου τῶν μελῶν του.

3. Ἡ λήψις τῆς ἀποφάσεως νὰ γίνῃ ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Α.Ε. ἢ τῆς ἐγκρίσεως τῆς σχετικῆς τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ.

4. Ἡ αὔξεις νὰ περιορίζηται μέχρι τοῦ 2πλασίου τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

8.1.2. Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ ἐπὶ αὔξεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ αὔξεις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου εἶναι εἴτε πραγματικὴ ἢ εἴτε ὀνομαστικὴ. Ἡ πραγματικὴ αὔξεις ὑποδιαιρεῖται εἰς αὔξισιν βάσει νέων ἐισφορῶν καὶ εἰς αὔξισιν βάσει συμψηφισμοῦ χρεῶν ἢ μετατροπῆς τοῦ ξένου εἰς ἴδιον κεφάλαιον. Ἡ ὀνομαστικὴ αὔξεις τοῦ κεφαλαίου σημαίνει μετατροπὴν ἢ ἐνσωμάτωσιν τῶν ἀποθεματικῶν εἰς τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον, ἥτοι κεφαλαιοποίησιν τούτων. Ὡστε λογιστικῶς θὰ διακρίνωμεν τρεῖς περιπτώσεις αὔξεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ :

Α. Αὔξισιν τοῦ κεφαλαίου διὰ νέων ἐισφορῶν.

Β. Αὔξισιν τοῦ κεφαλαίου διὰ συμψηφισμοῦ χρεῶν.

Γ. Αὔξισιν τοῦ κεφαλαίου διὰ κεφαλαιοποίησεως ἐμφανῶν ἀποθεματικῶν.

---

1. Πάντως δέον νὰ δημοσιεύονται εἰς τὸ δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. περιλήψεις τῶν ἀποφάσεων αὔξεσεων τοῦ κεφαλαίου, ἀναφέρουσαι τὸ νέον ἠὑξημένον κεφάλαιον κτλ.

Α. Αύξησης τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ νέων ἐισφορῶν.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀπλουστέρα καὶ συνηθεστέρα περίπτωσις αὐξήσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, δύναται δὲ νὰ συντελεσθῇ εἴτε δι' ἐκδόσεως νέων μετοχῶν, εἴτε δι' αὐξήσεως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας πασῶν τῶν μετοχῶν, κατὰ τὸ αὐτὸ ποσόν.

Αὕτη συντελεῖται συνήθως πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἑταιρείας καὶ προϋποθέτει ἀνθηρὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν καὶ ἐλπίδας μεγαλυτέρων κερδῶν ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς δραστηριότητος ταύτης. Αἱ νέαι μετοχαὶ γίνονται ἀντικείμενον ζητήσεως, ὡς ἀποτελοῦσαι ἐπικερδῆ ἐπένδυσιν κεφαλαίων. Αἱ ξένη νομοθεσίαι ἀπὸ καιροῦ εἶχον ἤδη καθιερώσει τὸ δικαίωμα τῶν παλαιῶν μετόχων νὰ προτιμῶνται εἰς τὴν, ἐν περιπτώσει αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου, ἀπόκτησιν τῶν νέων μετοχῶν καὶ δὴ κατὰ λόγον τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὸ πρὸ τῆς αὐξήσεως ὑφιστάμενον κεφάλαιον. Ἡδη καὶ ἡ ἡμετέρα νομοθεσία (Ἔκδοσις 13 § 5 τοῦ Β.Δ. 174/1963) καθιεροῦ τοιοῦτον δικαίωμα προτιμήσεως ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ κεφαλαίου (ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ δανείου δι' ὁμολογιῶν μετατρεψίμων εἰς μετοχάς) ὑπὲρ τῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως, μετόχων τῆς ἑταιρείας.

Ἴνα δὲ κατανοηθῇ πλήρως ἡ ἀνάγκη τῆς τοιαύτης προτιμήσεως τῶν παλαιῶν μετόχων, ἄς λάβωμεν τὸ κάτωθι παράδειγμα :

Α.Ε. ἔχει μετοχικὸν κεφάλαιον (10 000μ. × 500=)	5.000.000 δρχ.
καὶ ἀποθεματικὰ κεφάλαια	2.500.000 »
Ἦτοι καθαρὰν θέσιν	7.500.000 »

Αὕτη προβαίνει εἰς αὐξήσιν τοῦ κεφαλαίου τῆς κατὰ ἔτερα 5 000.000 δρχ. δι' ἐκδόσεως εἰς τὸ ἄρτιον 10.000 νέων μετοχῶν πρὸς δρχ. 500.

1) Ποία ἡ ἐσωτερικὴ ἢ πραγματικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς α) πρὸ καὶ β) μετὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ κεφαλαίου τῆς Α.Ε. ;

— α) $7.500.000 : 10.000 = 750$

— β) $(7.500.000 + 5.000.000) : (10.000 + 10.000) =$
 $= 12.500.000 : 20.000 = 625.$

2) Ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς οὕτω ἐπερχομένης μειώσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς ;

— Αἱ παλαιαὶ μετοχαὶ πρὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου εἶχον ἐσωτερικὴν ἀξίαν δρχ. 750 καὶ μετὰ τὴν αὐξήσιν ἔχουν μόνον δρχ. 625.

— Αἱ νέαι μετοχαὶ καλυπτόμεναι τυχὸν εἰς τὸ ἄρτιον μὲ δρχ. 500 ἀποκτοῦν ἐσωτερικὴν ἀξίαν δρχ. 625.

Ἐὰν αἱ νέαι μετοχαὶ ἀνελαμβάνοντο εἰς τὸ ἄρτιον (500) ἀπὸ τρίτους ἐκτὸς τῶν παλαιῶν μετόχων, τότε οἱ τελευταῖοι θὰ ἐζημιούντο δρχ. 125 (750 - 625) κατὰ μετοχὴν, ἄς θὰ ὠφελοῦντο οἱ πρῶτοι (625 - 500). Πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων ἀτόπων θεωπιζονται αἱ κάτωθι μέθοδοι :

Ὁ νόμος παρέχει εἰς τοὺς παλαιοὺς μετόχους τὸ δικαίωμα νὰ ἀναλάβουν οὗτοι κατὰ προτίμησιν καὶ προτεραιότητα ἔναντι παντὸς ἄλλου τὰς νέας μετοχάς, καὶ δὴ κατὰ λόγον τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὸ ὑφιστάμενον ἔταιρικὸν κεφάλαιον.

Ἐὰν δὲ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ παλαιοὶ μέτοχοι ἀσκήσουν τὸ δικαίωμά των τοῦτο, αἱ νέαι μετοχαὶ δύνανται νὰ ἐκδοθοῦν εἰς τὸ ἄρτιον. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδόλως εἶναι βέβαιον ὅτι πάντες οἱ παλαιοὶ μέτοχοι θὰ θελήσουν καὶ θὰ δυνηθοῦν νὰ καλύψουν τὴν αὔξησιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἡ διατήρησις τοῦ δικαιώματός των ἐξασφαλίζεται εἴτε διὰ τῆς διαφορᾶς ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως εἴτε διὰ τῆς πωλήσεως τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς.

1. Ἡ διαφορὰ ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου ταύτης εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα θὰ συνεπήγето τὴν ἔκδοσιν τῶν νέων μετοχῶν εἰς τὴν τιμὴν τῶν 750 δρχ. Οὕτω ἡ αὔξησις τοῦ κεφαλαίου δὲν θὰ μετέβαλλε τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν, αἵτινες τόσον πρὸ ὅσον καὶ μετὰ τὴν αὔξησιν θὰ ἐτιμῶντο 750 δρχ. (= ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία των).

Ὁ νέος μέτοχος πληρώνει 500 δρχ. ὡς ὀνομαστικὴν ἀξίαν (ἄρτιον) τῆς μετοχῆς καὶ ἐπὶ πλεόν δρχ. 250 ὡς διαφορὰν τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως. Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως καταβάλλεται ὀλοκληρῶς πάντοτε ἅμα τῇ ὑπογραφῇ (ἀναλήψει) τῶν μετοχῶν, τόσον ἐπὶ ὀλοσχεροῦς, ὅσον καὶ ἐπὶ μερικῆς καταβολῆς τοῦ κεφαλαίου.

2. Τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς.

Ἡ ἔταιρεία ἐκδίδει τὰς νέας μετοχὰς εἰς τιμὴν μικροτέραν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἔστω π.χ. εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν. Τότε ἡ παλαιὰ μετοχὴ ὑφίσταται μίαν μείωσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας της. Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμά μας ἡ μείωσις αὕτη ἦτο δρχ. 125 (750 - 625). Ὁ παλαιὸς μέτοχος μὴ ἐγγραφόμενος εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου ζημιοῦται δρχ. 125 κατὰ μετοχήν, ταύτης δὲ (τὰς 125 δρχαμάς) ἀκριβῶς ζητεῖ ἀπὸ τὸν νέον μέτοχον ὡς ἀντίτιμον τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς, ἵνα ἀποφύγη τὴν ζημίαν.

¹ Ἀλγεβρικός ὑπολογισμὸς τοῦ ἀντιτίμου τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς.

Ἐάν: M_o = ὁ ἀριθμὸς τῶν πρὸ τῆς αὔξησεως τοῦ κεφαλαίου μετοχῶν

T_o = ἡ ἐσωτερικὴ τιμὴ (ἢ ἀξία) τῶν πρὸ τῆς αὔξησεως μετοχῶν

M_a = ὁ ἀριθμὸς τῶν (διὰ τῆς αὔξησεως ἐκδιδομένων) νέων μετοχῶν.

T_a = ἡ τιμὴ ἐκδόσεως τῶν νέων μετοχῶν.

1. Εὐρύτεραν ἀνάλυσιν ὄρα εἰς J. D u b o u r d i e u, *Mathématiques financières*, Paris 1932, σελ. 121 - 131. Ὁμοίως εἰς L. C a t o r, ἐνθ' ἄν., σελ. 163.

Τότε: ἡ μετὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ κεφαλαίου ἐσωτερικὴ ἀξία ὄλων τῶν (παλαιῶν καὶ νέων) μετοχῶν θὰ εἶναι: $(M_o \cdot T_o + M_a \cdot T_a)$.
 Ἡ δὲ μετὰ τὴν αὐξήσιν ἐσωτερικὴ ἀξία μιᾶς ἐκάστης μετοχῆς θὰ εἶναι:

$$\frac{(M_o \cdot T_o + M_a \cdot T_a)}{(M_o + M_a)}$$

Ἡ πρὸ τῆς αὐξήσεως ἐσωτερικὴ ἀξία μιᾶς μετοχῆς ἦτο: T_o

Ἡ διαφορὰ (δ) τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας μιᾶς μετοχῆς πρὸ τῆς αὐξήσεως καὶ μετὰ τὴν αὐξήσιν εἶναι:

$$\delta = T_o - \frac{M_o T_o + M_a T_a}{M_o + M_a} = \frac{M_o T_o + M_a T_o - M_o T_o - M_a T_a}{M_o + M_a} =$$

$$= \frac{M_a (T_o - T_a)}{M_o + M_a} = \text{τὸ ἀντίτιμον τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς}^1$$

Παραδείγματα αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου διὰ νέων εἰσφορῶν.

1. Α.Ε. αὐξάνει τὸ κεφάλαιόν της κατὰ 5.000.000 δραχ. ἐκδίδουσα 50.000 μετοχὰς τῶν 100 δραχ. εἰς τιμὴν ἐκδόσεως 110 ἐξοφλητέας τοῖς μετρητοῖς καὶ ὀλοσχερῶς. Ἐξοδα αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου δραχ. 260.000, καταβληθέντα.

Ταμεῖον	5 500.000	
εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον		5 000.000
εἰς Ἀποθεματικὸν ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄριθον ἐκδόσεως		500.000
Ἔως ἡ ἀπὸ . . . ἀπόφασιν τῆς Γ.Σ. τῶν μετόχων, δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. . . . . καὶ ἀπὸ . . . Φ.Ε.Κ. ²		
Ἐξοδα Ἰδρύσεως	260 000	
εἰς Ταμεῖον		260.000
Διάφορα ἐξοδα αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου.		

1. Ἐξ ἄλλου τὸ κέρδος ἐκάστης νέας μετοχῆς θὰ εἶναι:

$$\frac{M_o T_o + M_a T_a}{M_o + M_a} - T_a = \frac{M_o T_o + M_a T_a - M_o T_a - M_a T_a}{M_o + M_a} = \frac{M_o (T_o - T_a)}{M_o + M_a}$$

Ἐπιτρέπων τὴν ἐγγραφὴν εἰς μίαν νέαν μετοχὴν:

$$\frac{M_o}{M_a} \text{ καὶ } \frac{M_o (T_o - T_a)}{M_o + M_a} : \frac{M_o}{M_a} = \frac{M_a (T_o - T_a)}{M_o + M_a}$$

2. Εἰς τὴν πρῶξιν πολλάκις θὰ κατατεθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς (ἐν Ἑλλάδι συνήθως « οἰκογενειακῆς μορφῆς ») Α.Ε. τὸ εἰς μετρητὰ κεφάλαιον πολὺ πρὸ τῆς δημο-

2. Είς τὸ παράδειγμα 1 ἢ ἐξόφλησις τῶν μετοχῶν νὰ γίνῃ διὰ μερικῆς καταβολῆς τοῦ 50 % τῆς ἀξίσεως, τοῦ ὑπολοίπου κεφαλαίου ὄντος ἐξοφλητέου μετὰ 1 ἔτος.

<i>Ταμείον</i>	3.000 000	
<i>Μέτοχοι - μῆπω ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον</i>	2 500 000	
εἰς <i>Μετοχικὸν κεφάλαιον</i>		5.000 000
εἰς <i>Ἀποθεματικὸν ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄριον ἐκδόσεως</i>		500 000
Ἔως ἢ ἀπὸ . . . . . κ.τ.λ.		
<i>Ἔξοδα Ἰδρύσεως</i>	260.000	
εἰς <i>Ταμείον</i>		260 000

3 Α.Ε. ἀποφασίζει νὰ ἀξίση τὸ κεφάλαιόν της ἐκδίδουσα 12.000 μετοχὰς τῶν 1.000 δρ. εἰς τιμὴν ἐκδόσεως 120 %. Ἐκ τῶν 12.000 αἰ 10.000 μετοχαὶ θὰ εἶναι εἰς χρῆμα καὶ αἰ ὑπόλοιποι 2.000 εἰς εἶδος.

Αἱ εἰς εἶδος μετοχαὶ ἐξαντικρίζουν ἀξίαν μηχανημάτων ἀποτιμηθέντων εἰς δρχ. 2.400.000.

Αἱ εἰς χρῆμα τοιαῦτα ἀπαιτοῦσι ἄμεσον μερικὴν καταβολὴν 60 % τῆς ἀξίας των, τοῦ ὑπολοίπου 40 % ἐξοφλητέου μετὰ 1 ἔτος ἀπὸ τῆς περὶ ἀξίσεως τοῦ κεφαλαίου ἀποφάσεως. Ἔξοδα ἀξίσεως κεφαλαίου καταβληθέντα 660.000.

<i>Μηχανήματα</i>	2.400.000	
<i>Ταμείον</i>	8.000.000	
<i>Μέτοχοι - μῆπω ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον</i>	4.000.000	
εἰς <i>Μετοχικὸν κεφάλαιον</i>		12 000 000
εἰς <i>Ἀποθεματικὸν ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄριον ἐκδόσεως</i>		2 400.000
<i>Ἔξοδα Ἰδρύσεως</i>	660 000	
εἰς <i>Ταμείον</i>		660.000

σιεύσεως τῆς ἀξίσεως εἰς τὸ δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε., ὁπότε ὁ λογιστὴς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ χρεώσῃ τὸν λ/σμὸν ταμείων πιστώσει τοῦ «Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/Α.Β., Γ.Δ., κ.ο.κ.» καὶ μόνον ὅταν κυκλοφορήσῃ τὸ Φ.Ε.Κ. νὰ ἀντιλογίσῃ τὴν ἐγγραφήν ταύτην καὶ συγχρόνως νὰ προβῇ εἰς τὰς δεούσας ἐγγραφὰς τῆς ἀξίσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

4. 'Η Α.Ε. «Χ» συντάξε τον κάτωθι ισολογισμόν :

<i>Ε</i>	<i>Άρχικός Ίσολογισμός Α.Ε. «Χ»</i>		<i>Π</i>
Πάγια	8 000.000	Μετοχικόν κεφάλαιον	5.000.000
Κυκλοφοροῦντα :		Τακτικόν ἀποθεματικόν	500.000
α) Ἀπησολημένα	7.000.000	Ἐκτακτον ἀποθεματικόν	620.000
β) Διαθέσιμα	2.000.000	Χρέη :	
		α) Μακρόχρονα	4.800.000
		β) Βραχύχρονα	6.000.000
		Κέρδη εις νέον	80.000
	<u>17.000.000</u>		<u>17.000.000</u>

Πρὸς χρηματοδότησιν καὶ βελτίωσιν τῆς ρευστότητος, ἀποφασίζεται αὐξήσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου κατὰ λόγον 5 : 3.

Αἱ νέαι μετοχαὶ προσφέρονται εἰς τοὺς παλαιοὺς μετόχους βάσει τοῦ δικαιώματος προτιμῆσεώς των.

Τιμὴ ἐκδόσεως 110 % . Προσωρινὴ ἄμεσος κατοβολὴ 50 % τοῦ κεφαλαίου αὐξήσεως.

α) Νὰ ἐνεργηθοῦν αἱ ἐγγραφαὶ αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου.

β) Νὰ καθορισθῇ τὸ ἀντίτιμον τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς.

Ἡ χρηματιστηριακὴ τιμὴ τῶν παλαιῶν μετοχῶν ἀνέρχεται εἰς 135 %.

Μέτοχοι - μὴπω ἀπαιτηθέν κεφάλαιον	1.500.000	
Διαθέσιμα	1.800.000	
εἰς Μετοχικόν κεφάλαιον		3.000.000
εἰς Ἀποθεματικόν ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως		300.000

<i>Ε</i>	<i>Τελικός Ίσολογισμός τῆς Α.Ε. «Χ»</i>		<i>Π</i>
Μέτοχοι	1.500.000	Μετοχικόν κεφάλαιον	8.000.000
Πάγια	8.000.000	Τακτικόν ἀποθεματικόν	500.000
Κυκλοφοροῦντα :		Ἀποθεμ. ἐξ ὑπὲρ ἄρτιον ἐκδ.	300.000
α) Ἀπησολημένα	7.000.000	Ἐκτακτον ἀποθεματικόν	620.000
β) Διαθέσιμα	3.800.000	Χρέη :	
		α) Μακρόχρονα	4.800.000
		β) Βραχύχρονα	6.000.000
		Κέρδη εις νέον	80.000
	<u>20.300.000</u>		<u>20.300.000</u>

Καθορισμός δικαιώματος έγγραφης :

$$\begin{array}{r} 5 \text{ παλαιαί μετοχαί πρὸς } 135 \% = 675 \% \\ 3 \text{ νέαι μετοχαί πρὸς } 110 \% = 330 \% \\ \hline 8 \text{ μετοχαί} \qquad \qquad \qquad 1005 \% \end{array}$$

$$1 \text{ μετοχή κατὰ μέσον ὄρον } \frac{1005}{8} \% = 125 \frac{5}{8} \%.$$

$$\begin{aligned} \text{Ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὴν παλαιὰν μετοχὴν } 135 \% - 125 \frac{5}{8} \% = 9 \frac{3}{8} \% = \\ = \text{δικαίωμα ἔγγραφης.} \end{aligned}$$

Τὸ ἀντίτιμον τοῦ δικαιώματος ἔγγραφης εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς χρηματιστηριακῆς τιμῆς τῆς παλαιᾶς μετοχῆς καὶ τῆς μέσης τιμῆς ὄλων τῶν μετοχῶν μετὰ τὴν αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου¹.

$$\text{Ἡ διαφορὰ τῆς νέας μετοχῆς } 125 \frac{5}{8} \% - 110 \% = 15 \frac{5}{8} \%.$$

$$\text{Ἐπαλήθευσις } \left\{ \begin{array}{l} 9 \frac{3}{8} \times 5 = 46 \frac{7}{8} \\ 15 \frac{5}{8} \times 3 = 46 \frac{7}{8} \end{array} \right.$$

B. Αὔξεις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ συμψηφισμοῦ χρεῶν.

Αὕτη κατ' ἄρχὴν συντελεῖται εἰς περιόδους ἀνεπαρκείας τοῦ κεφαλαίου κινήσεως καὶ μειωμένης ρευστότητος τῶν ἑταιρειῶν, αἵτινες προτείνουν εἰς τοὺς πάσης φύσεως² πιστωτὰς τῶν νὰ συμμετάσχουν εἰς ταύτας λαμβάνοντες εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἀπαιτήσεών των μετοχάς. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐν γένει αἱ νέαι μετοχαί ἐκδίδονται εἰς τὸ ἄρτιον καὶ οἱ παλαιοὶ μέτοχοι παραιτοῦνται τοῦ δικαιώματος προτιμήσεως εἰς τὴν ἔγγραφὴν τῶν νέων μετοχῶν.

1. Τὸ ἀντίτιμον τοῦ δικαιώματος ἔγγραφης δύναται νὰ εὑρεθῇ καὶ διὰ τοῦ τύπου :

T_o = Χρηματιστηριακὴ τιμὴ τῶν παλαιῶν μετοχῶν

T_a = Τιμὴ ἀποκτήσεως τῶν νέων μετοχῶν

M_a = Ἀριθμὸς νέων μετοχῶν

M_o = Ἀριθμὸς παλαιῶν μετοχῶν

$$\delta = (T_o - T_a) \frac{M_a}{M_o + M_a} = (135 - 110) \frac{3}{5+3} = 25 \times \frac{3}{8} = 9 \frac{3}{8}$$

2. Π.χ. κομισιὰς ἐξαιρετικῶν Ἰδρυτικῶν Τίτλων, κομισιὰς κοινῶν Ἰδρυτικῶν Τίτλων διὰ τὰ ληξιπρόθεσμα μερίσματα ἢ διὰ τὸ ποσὸν τῆς ὑπὸ τῆς Α.Ε. ἀποφασισθείσης ἐξαγορᾶς τῶν τίτλων των, ὁμολογούχους, ἔτι καὶ μετόχους, ὡς πρὸς τὸ μῆρισμα αὐτῶν, δι' ὃ τυγχάνουν δανεισθαι τῆς Α.Ε. (*Ὅρα Κ. Ν. Κ α ρ α β ᾱ ν., Ἐγχειρίδιον Ἐμπορικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι καὶ Θεσ/νίκη 1965, σελ. 83).

*Η τοιαύτη αύξησης συνιστᾶ κατ' ἀρχὴν εἰσφορὰν εἰς εἶδος καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ νόμου 2190.

Τέσσαρες εἶναι αἱ χαρακτηριστικαὶ ὑποπεριπτώσεις τῆς αὐξήσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ συμψηφισμοῦ χρεῶν τῆς ἑταιρείας.

1. Ἡ μετατροπὴ τῶν πιστωτῶν εἰς μετόχους. Αὕτη εἶναι εὐχερὴς ἐπὶ εὐαρίθμων καὶ ἐχόντων λαμβάνειν μεγάλα ποσὰ πιστωτῶν. Ἀμφισβητεῖται ἐὰν συνιστᾶ περίπτωσιν εἰσφορᾶς εἰς εἶδος¹.

2. Ἡ μετατροπὴ τῶν, ἐκ κοινῶν ἢ ἐξ ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων, δικαιούχων εἰς μετόχους. Αὕτη συνιστᾶ ὁπωσδήποτε περίπτωσιν εἰσφορᾶς εἰς εἶδος, διότι ἡ ἀξία τῶν νέων μετοχῶν δὲν καταβάλλεται εἰς μετρητὰ ὑπὸ τῶν νέων μετόχων, ἀλλὰ δι' ἀπαλλαγῆς τῆς ἑταιρείας ἀπὸ ὑποχρεώσεως αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀποκτῶντας τὰς μετοχάς, ἣτις δὲν ἀφορᾷ εἰς ὠρισμένην χρηματικὴν ἀπαίτησιν λήξασαν καὶ ἀπαιτητὴν, καὶ ἀπαιτεῖται ἐκτίμησις τῆς εἰσφορᾶς τῶν δικαιούχων. Ἡ μετατροπὴ αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῶν ὀργάνων, ἅτινα ἀποφασίζουν τὴν ἔκτακτον αὐξησης².

3. Ἡ μετατροπὴ τῶν ὁμολογιούχων—κατόχων μετατρεψίμων εἰς μετοχὰς ὁμολογιῶν—εἰς μετόχους συνιστᾶ τὴν αὐτὸδικαίως χωροῦσαν αὐξησης τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

4. Ἡ διὰ παροχῆς μετοχῶν εἰς τοὺς μετόχους ἀντὶ προσθέτου μερίσματος, αὐξησης τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου (*Ἄρθρον 45 § 3).

Ἡ λογιστικὴ ἐμφάνισις τῶν τεσσάρων τούτων ὑποπεριπτώσεων θὰ εἶναι :

1		
Πιστωταὶ	εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον	.....
(Αὐξησης τοῦ κεφαλαίου ὡς ἡ ἀπὸ . . . . . ἀπόφασις τῆς Γ.Σ. δημοσιευθεῖσα κτλ.).		
2		
Δικαιούχοι ἐξ Ἰδρυτικῶν τίτλων	εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον	.....
(Αὐξησης κτλ. . . . .).		
3		
Δάνειον δι' ὁμολογιῶν	εἰς Ὅμολογία ἐξοφλητέα	.....
Ἀποσβεθεῖσαι ὁμολογίαι		.....

1. Οὕτω ὁ I. Παοσιᾶς, ἐνθ' ἀν., σελ. 304, φρονεῖ ὅτι κατὰ τὴν μεταβολὴν τῶν πιστωτῶν εἰς μετόχους δὲν ὑφίσταται εἰσφορὰ εἰς εἶδος, π.χ. εἰσφορὰ ἀπαιτήσεων κατὰ τρίτων, ἀλλὰ συμψηφισμὸς τῶν κατὰ τῆς ἑταιρείας ἀπαιτήσεων τῶν πιστωτῶν πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν ἀπαίτησιν τῆς ἑταιρείας διὰ τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν.

2. I. Παοσιᾶς, ἐνθ' ἀν., σελ. 304 - 305.

*Ομολογίαι ἐξοφλητέαι	καὶ	. . . . .	
(Αδξησης κτλ. . . . . κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθροῦ 3α τοῦ ν. 2190).		εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον	. . . . .
4			
Μεριόματα πληρωτέα/Μ/Ξις Νο		. . . . .	
(Αδξησης κτλ. . . . . κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθρ. 3α τοῦ ν. 2190).		εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον .	. . . . .

Γ. Αὔξησης τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ κεφαλαιοποιήσεως ἀποθεματικῶν.

Αὕτη συνιστᾷ, ὡς ἐλέχθη, ἀπλῶς ὀνομαστικὴν ἢ τυπικὴν αὔξησην τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, νοουμένη ὡς ἀπλῆ μετατροπὴ τοῦ συμπληρωματικοῦ ἐξ ἀποθεματικῶν κεφαλαίου εἰς ἑταιρικὸν κεφάλαιον. Αὕτη συντελεῖται διὰ τῆς παροχῆς εἰς τοὺς μετόχους μετοχῶν δωρεάν (Gratisaktien - Bonus shares - Actions gratuites).

Ποία ὅμως ἡ νομικὴ φύσις τῆς κεφαλαιοποιήσεως καὶ ποῖα ἀποθεματικά δύνανται νὰ κεφαλαιοποιοῦνται ; Ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ κεφαλαιοποίησις ἀποθεματικῶν σημαίνει : α) διανομὴν τῶν ἀποθεματικῶν εἰς τοὺς μετόχους καὶ β) αὔξησην τοῦ κεφαλαίου διὰ συμψηφισμοῦ τῆς, ἐκ τῆς αὔξήσεως προκύπτουσης, ἀπαιτήσεως (δι' εἰσφορᾶς) τῆς Α.Ε. κατὰ τῶν ἑταίρων πρὸς τήν, ἐκ τῆς διανομῆς τῶν ἀποθεματικῶν προκύπτουσαν, ἀπαίτησιν τῶν ἑταίρων κατὰ τῆς Α.Ε.¹

Ἡ δυνατότης κεφαλαιοποιήσεως τῶν ἐκτάκτων ἀποθεματικῶν οὐδὲν ἀμφισβητεῖται. Ἀντιθέτως, ὡς πρὸς τὴν κεφαλαιοποίησιν τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ ὑφίστανται ἀμφισβητήσεις.

Εἰς τὰ δεκτικά κεφαλαιοποιήσεως ἀποθεματικά θὰ πρέπει νὰ συγκατα-

1. Ἐν τούτοις ὁ I. Πασσιᾶς, ἐνθ' ἄν., σελ. 307, ὑποστηρίζει ὅτι « δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὅτι διανεμόνται τὰ ἀποθεματικά ὡς κέρδη εἰς τοὺς μετόχους, οὗτοι δὲ συμψηφίζουν τὴν ἐν λόγῳ ἀξίωσιν των πρὸς τὴν ἀξίωσιν τῆς ἑταιρείας διὰ τὴν ἀξίαν τῶν νέων μετοχῶν. Οἱ μέτοχοι δὲν δικαιούνται νὰ εἰσπράξουν εἰς μετρητὰ τμημά τι ἐκ τοῦ κεφαλαίου, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ὅτι τὴν ἐπὶ τούτου ἀξίωσιν των συμψηφίζουν πρὸς ἀξίωσιν τῆς ἑταιρείας. Οἱ μέτοχοι μόνον μετοχὰς δικαιούνται νὰ λάβουν ὄχι ἀντὶ κερδῶν ἐκ τῆς ἑταιρείας, ἀλλὰ ἀντὶ τῶν, ἐπὶ τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἑταιρείας, δικαιωμάτων των ». Ἔχει δὲ ἰδιαιτέραν ἢ παρατήρησις αὕτη ἀξίαν ὡς ἀντίθετος πρὸς τὴν κρατοῦσαν φορολογικὴν ἀποψιν τοῦ θέματος, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν παραπέμπομεν καὶ εἰς Ν. Τότσην, Φορολογία εἰσοδήματος, Τόμος Α, Ἀθῆναι 1961, σελ. 439, ἐνθα ὁμοῦ παραλλήλως ἐκτίθενται καὶ ἐνδιαφέρουσαι ἀπόψεις τῆς φορολογικῆς νομολογίας τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν χωρῶν, καθ' ἃς αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ « Bonus shares » καὶ τὰ ἐν Ἀμερικῇ « Stock dividends » δὲν ἀποτελοῦν εἰσόδημα καὶ δὲν συντρέχει περιπτώσις φορολογίας των.

λέγεται καὶ τὸ ἀποθεματικὸν ἐξ ἀναπροσαρμογῆς ἢ ἄλλως ἢ πιστωτικῆ δια-
φορᾷ ἐξ ἀναπροσαρμογῆς¹.

Ὅπως δὴποτε δὲν πρέπει νὰ κεφαλαιοποιηθοῦν τὰ ἀποθεματικά τοῦ
Ν.Δ. 942/49 (καὶ 2176/52) καὶ τοῦ Ν.Δ. 4002/59 ὡς σχηματισθέντα δι'
ὄρισμένον σκοπὸν².

Τὸ θέμα τῆς κεφαλαιοποιήσεως τῶν ἀποθεματικῶν ἔχει καὶ ἰδιαιτέρως
ἐπίκαιρον φορολογικὴν³ σπουδαιότητα, διότι μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ν.Δ.
4237/62, δι' οὗ ὑποχρεοῦνται ἅπασαι αἱ Α.Ε. αἱ ἔχουσαι ἐταιρικὸν κεφά-
λαιον κατώτερον τῶν 5.000.000, ὅπως αὐξήσωσι τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ἐντὸς
δέκα πέντε ἐτῶν μέχρι τοῦ ὡς ἄνω κατωτάτου ὁρίου, ἀνακαλουμένης ἐν
ἐναντίᾳ περιπτώσει τῆς ἀδείας συστάσεως αὐτῶν. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι αἱ
διαθέτουσαι ἀποθεματικά παλαιαὶ Α.Ε. θὰ σπεύσουν νὰ κεφαλαιοποιήσουν
ταῦτα πρὸς κάλυψιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένου κατωτάτου ὁρίου ἐται-
ρικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ κεφαλαιοποίησις τῶν ἀποθεματικῶν συντελεῖται κατόπιν ἀποφάσεως
τῆς Γ.Σ. τῶν μετόχων καὶ δὴ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης εἰς τὸ δελτίον
Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. Αὕτη ὑπόκειται εἰς χαρτοσήμανσιν καὶ ὡς διανομὴ μερί-
σματος⁴ καὶ ὡς αὐξήσις κεφαλαίου⁵.

Παράδειγμα 1. Α.Ε. ἀποφασίζει τὴν αὐξήσιν τοῦ ἐταιρικοῦ τῆς κεφα-
λαίου ἀπὸ 6.000.000 εἰς 12.000.000 διὰ κεφαλαιοποιήσεως μέρους τοῦ ὄλο-
σχεροῦς καὶ πρὸς 35⁰/₁₀₀ φορολογημένου ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ 8.000.000.

1. Οὕτω φρονεῖ καὶ ὁ Β. F a i n, ἐνθ' ἄν., σελ. 280.

2. Περὶ τούτων, ὅρα εἰς τὰ περὶ ἀποθεματικῶν.

3. Ἡ κεφαλαιοποίησις τῶν ἀποθεματικῶν θεωρεῖται διανομὴ κέρ-
δους (*ἄρθρ. 26 § 1 τοῦ Ν.Δ. 3323/55) καὶ δὴ εἰσόδημα ἐκ κινητῶν ἀξιών.
Ἡ Α.Ε. ὑποχρεοῦται εἰς παρακράτησιν 25⁰/₁₀₀ ἐφ' ὅσον αἱ μετοχαὶ τῆς τυγχάνουν
ἀνώνυμοι ἢ ἀνήκουν εἰς νομικὰ πρόσωπα, εἰς παρακράτησιν δὲ βάσει τῆς κλίμακας
τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ Ν.Δ. 3323/55 σὺν 3⁰/₁₀₀, ὡσάκις αἱ μετοχαὶ τῆς εἶναι ὀνομαστικαὶ
καὶ ἀνήκουν εἰς φυσικὰ πρόσωπα. Ἡ ἐταιρεία ὅμως παραλλήλως πρὸς τὴν κα-
ταβολὴν τοῦ, ὡς ἄνω παρακρατουμένου φόρου δικαιούται εἰς τὴν ἐπιστροφήν τοῦ
διὰ τὰ ἤδη κεφαλαιοποιούμενα ἀποθεματικά εἰς τὸ παρελθὸν καταβληθέντος φόρου.

4. Συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Κ.Φ.Σ. ἡ ἐταιρεία ὑπο-
χρεοῦται, ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπὸ τῆς
Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων, ὅπως ὑποβάλλῃ εἰς τὸν Οἶκον. Ἐφορον τὸ ἀπο-
δεικτικὸν τῆς καταβολῆς τοῦ τέλους χαρτοσήμου τοῦ ἀναλογούντος ἐπὶ τοῦ διανεμη-
τέου μερίσματος (= κεφαλαιοποιουμένου ἀποθεματικοῦ) ἀνερχομένου ἐν προκει-
μένῳ εἰς 1,5⁰/₁₀₀.

5. Πρὸ πάσης δημοσιεύσεως τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου ὑποχρεοῦται ἡ ἐται-
ρεία, συμφώνως τῷ ἄρθρ. 15 τοῦ Κ.Τ.Χ., εἰς τὴν καταβολὴν χαρτοσήμου 1,5⁰/₁₀₀ ἐπὶ
τοῦ κεφαλαιοποιουμένου ἀποθεματικοῦ, ἀνεξαργήτως τῆς ὑποχρεώσεως χαρτοσημάν-
σεως τῶν νέων ὀριστικῶν τίτλων αὐτῆς πρὸς 1,5⁰/₁₀₀.

Ὁ συντομώτερος τρόπος λογιστικῆς ἐμφανίσεως τῆς ὡς ἄνω κεφαλαιοποιήσεως εἶναι :

Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν [6.000.000×(100%—35%)]	3.900.000	
Προσωρινοὶ λ/. - Φέρος εἰσοδήματος παρελθουσῶν χρήσεων	2.100.000	
εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον		6.000.000 ^α
Κεφαλαιοποίησις δι' ἐκδόσεως 6000 μετοχῶν τῶν 1000 δραχμῶν ἐκάστης, αἵτινες θὰ χρηρηγηθοῦν δωρεάν εἰς τοὺς μετόχους, ὡς ἡ ἀπό. . . . . ἀπόφαισις τῆς Γ. Σ. δημοσιευθεῖσα εἰς		

Ἡ ἀναλυτικώτερα ἀπεικόνισις τῆς ὡς ἄνω κεφαλαιοποιήσεως θὰ ᾔητο :

Μέτοχοι - ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον	6.000.000	
εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον		6.000.000 ^α
Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν	3.900.000	
Προσωρινοὶ λ/. - Φέρος εἰσοδήματος παρελθ. χρήσεων	2.100.000	
εἰς Μερισμάτα πληρωτέα Μερισματαπόδειξις Ν ^ο ...		6.000.000 ^α
Μερισμάτα πληρωτέα	6.000.000	
Μερισματαπόδειξις Ν ^ο		
εἰς Μέτοχοι - ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον		6.000.000 ^α

Ὁ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ λάβῃ τὰς νέας μετοχὰς μέτοχος δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν προσδιορίζουσαν ταύτας μερισματαπόδειξιν. Ἡ τιμὴ (τῆς μερισματαποδείξεως ἢ ἄλλως) τοῦ μερισματογράφου ἢ τὸ καλούμενον δικαίωμα ἐγγραφῆς ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν, ἐκ τῆς ἀξίσεως τοῦ κεφαλαίου, ζημίαν τῆς παλαιᾶς μετοχῆς. Ἐστω Α.Ε. μὲ τὴν ἐξῆς καθαρὰν θέσιν :

Ἐταιρικὸν κεφάλαιον 6000 μετοχαὶ × 1000 =	6.000.000
Τακτικὸν ἀποθεματικὸν	2.000.000
Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν	10.000.000
	<u>18.000.000</u>

Ἀποφασίζεται ἡ κεφαλαιοποίησις 3.000.000 ἐκ τοῦ ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου. Εἰς τοὺς μετόχους δίδεται διὰ δύο παλαιὰς μία νέα μετοχή. Τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς (droit d'attribution) εἶναι ἡ ζημία ἢ ὑφίσταται ἡ παλαιὰ μετοχή :

Πρὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου $18.000.000 : 6000 = 3000$ Ἐσωτερικὴ
ἀξία παλαιᾶς μετοχῆς

Μετὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ κεφαλαίου $18.000.000 : 9000 = - 2000$ Ἐσωτερικὴ
ἀξία παλαιᾶς μετοχῆς

Ζημία ἐκ παλαιᾶς μετοχῆς (= δικαίωμα ἐγγραφῆς) = $\frac{1000}{-}$

Τὸ κέρδος ἐκ τῆς δωρεᾶν νέας μετοχῆς εἶναι 2000, ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἀπό-
κτησιν τῆς νέας μετοχῆς ἀπαιτοῦνται δύο παλαιαὶ τὸ κέρδος ἀνὰ παλαιὰν
μετοχὴν (= τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς) εἶναι $2000 : 2 = 1000$.

8.2. Ἡ μείωσις τοῦ κεφαλαίου

8.2.1. Ἔννοια — περιπτώσεις

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν αὐξήσιν, ἡ μείωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου
(Kapitalherabsetzung) εἶναι ἐν γένει ἔνδειξις οὐχὶ καλῆς πορείας τῶν
ἐργασιῶν τῆς ἀνωνύμου ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ μείωσις τοῦ ἑταιρικοῦ
κεφαλαίου διακρίνεται εἰς ἔκουσίαν καὶ ἀκουσίαν ἢ ἀναγκαστικὴν¹.

Οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετεῖ ἡ ἔκουσία μείωσις τοῦ ἑταιρικοῦ
κεφαλαίου εἶναι κυρίως δύο.

α) Εἶναι δυνατόν ἐν τμήμα τοῦ κεφαλαίου νὰ κατέστη ἤδη πλεονάζον
καὶ οὐχὶ ἀπαραίτητον (π.χ. λόγω περιστολῆς ἐργασιῶν, καταργήσεως ὀρι-
σμένου κλάδου ἐκμεταλλεύσεως, κλεισίματος ὑποκαταστημάτων κ.τ.τ.) Ἡ
ἐπιστροφή τῶν εἰσφορῶν εἰς τοὺς μετόχους, ὡς γνωστόν, δὲν εἶναι ἔλευ-
θέρη. Μόνον διὰ τῆς, βάσει τῶν νομίμων προϋποθέσεων, μειώσεως τοῦ
ἑταιρικοῦ κεφαλαίου καθίσταται ἐπιτρεπτὴ ἢ, εἰς τοὺς μετόχους, ἐπιστροφή
τοῦ πλεονάζοντος ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

β) Εἶναι ἐπίσης δυνατόν μία Α.Ε. νὰ ὑπέστη σοβαρὰς ζημίας.

Τότε ἐφόσον τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον ταύτης παραμένει λογιστικῶς ἀμε-
τάβλητον δὲν δύναται αὕτη νὰ διανεμῆ ἔλευθέρως τὰ ἐκάστοτε κέρδη της
πρὶν ἢ ἀποσβέση τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν².

1. Περί ταύτης ὁμιλήσαμεν ἤδη εἰς τὰ περὶ καταβολῆς τοῦ ἑταιρικοῦ κεφα-
λαίου. Ὅρα, σελ. 138 - 139.

2 Κατὰ τὸ ἀρθρ. 43 § 6 τοῦ ν. 2190 : « Αἱ ἐν ἐκάστη ὑπολόγῳ χρήσει πραγμα-
τοποιηθεῖσαι ζημίαι βαρύνουσι ταύτην. Ἐξαιρετικῶς δύναται νὰ ἐπιτραπῆ διὰ πρῶ-
ξεως τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Ἐμπορίου, στηριζομένης εἰς γνωμοδότησιν τοῦ Γνωμοδοτι-
κοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐμπορίου, ὅπως ἔκτακτοι ζημίαι, ἀναγραφόμεναι εἰς εἰδικὸν
κονδύλιον τοῦ ἐνεργητικοῦ, ἀποσβέννυνται διὰ ποσοστοῦ τῶν ἐτησίων καθαρῶν κερ-
δῶν ἴσου τοῦλάχιστον πρὸς τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κερδῶν τούτων. Τὸ ἐκ τῶν ὑπολειπομένων $\frac{2}{3}$
τῶν καθαρῶν κερδῶν διανεμόμενον μέρος δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνώτερον τοῦ
ἀπαιτουμένου ποσοῦ διὰ τὴν καταβολὴν 5% ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου ἑταιρικοῦ
κεφαλαίου. Ἡ τοιαύτη καταβολὴ μερισματος δὲν δύναται νὰ παραταθῆ πλέον τῆς
πενταετίας ».

Οὕτω ἡ ἔκουσία μείωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου σκοπεῖ εἴτε α) τὴν διανομὴν τοῦ πλεονάζοντος κεφαλαίου, εἴτε β) τὴν ἀπόσβεσιν ζημιῶν.

α) Ἡ διανομὴ τοῦ πλεονάζοντος κεφαλαίου συνδέεται μὲ μίαν πραγματικὴν πληρωμὴν πρὸς τοὺς μετόχους. Ἡ μείωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ὡς ἀριθμητικοῦ κονδυλίου τοῦ ἰσολογισμοῦ ἀντιστοιχεῖ τότε εἰς τὴν πραγματικὴν σμίκρυνσιν τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας, διὸ καὶ ὀμιλοῦμεν περὶ *πραγματικῆς μειώσεως* τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου.

β) Ἀντιθέτως ἡ ἀπόσβεσις ζημίας οὐδεμίαν συνεπάγεται πληρωμὴν καὶ περαιτέρω σμίκρυνσιν τοῦ ἑταιρικοῦ ἐνεργητικοῦ. Αὕτη εἶναι μία ἀπλῶς ὀνομαστικὴ ἢ ἀριθμητικὴ μείωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ μᾶλλον μία λογιστικὴ προσαρμογὴ καὶ διόρθωσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου εἰς τὸ πραγματικῶς ἤδη μειωμένον (διὰ τῆς χρεώσεως τῶν ζημιῶν) μέγεθος τούτου.

Ἡ πραγματικῶς οἰοιδήποτε τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν θίγει τὰ συμφέροντα τῶν πιστωτῶν τῆς Α.Ε.

Ἡ διὰ πραγματικῆς πληρωμῆς διανομὴ τοῦ πλεονάζοντος κεφαλαίου εἰς τοὺς μετόχους προδήλως θίγει ἀμέσως τὰ συμφέροντα τῶν πιστωτῶν¹ τῆς Α.Ε., πρὸς προστασίαν δὲ τούτων τὸ Ν.Δ. 4237 Ἄρθρ. 4 § 1 καθορίζει ἤδη ὅτι «... Ἀπόφασις τῆς Γ.Σ. περὶ μειώσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου δέον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος *να δρίζη τὸν τρόπον* τῆς πραγματοποιήσεως τῆς μειώσεως καὶ *να συνοδεύηται ὑπὸ ἐκθέσεως ὀρκωτοῦ λογιστοῦ* περὶ τῆς ἰκανότητος τῆς ἑταιρείας *να ἱκανοποιήσῃ* τοὺς δανειστὰς αὐτῆς...».

Ἄλλὰ ἀκόμη καὶ ἡ, πρὸς ἀπόσβεσιν ζημιῶν, ἀπλῶς ὀνομαστικὴ καὶ ἀριθμητικὴ διόρθωσις τοῦ μεγέθους τοῦ κεφαλαίου θίγει καὶ αὕτη, ἔστω ἔμμεσως, τὰ συμφέροντα τῶν ἑταιρικῶν δανειστῶν. Διότι ἡ τοιαύτη ἀριθμητικὴ μείωσις τοῦ κεφαλαίου διευκολύνει τὴν διανομὴν μερίσματος, ἣτις (διανομὴ μερίσματος) ἄλλως ὄφειλε *να χρησιμοποιηθῆ* εἰς ἐπαύξησιν τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε, καὶ δὴ βάσει τοῦ ἐκάστοτε σκοποῦ τῆς ἔκουσίας μειώσεως τοῦ κεφαλαίου, δυνάμεθα *να διακρίνωμεν* ταύτην εἰς α) *μειώσιν δι' ἐπιστροφῆς εἰσφορῶν* καὶ β) *μειώσιν δι' ἀποσβέσεως ζημιῶν*.

Ἡ τελευταία ὅμως, συνδυαζομένη μὲ ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ αὐξήσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου μᾶς *ὀδηγεῖ εἰς μίαν τρίτην ἰδιόμορφον περίπτωσιν*. Πράγματι ὅταν μία Α.Ε. ὑποστῇ μεγάλας ζημίας, δύναται συνήθως *να προσφύγῃ* μόνον εἰς ἓνα *συνδυασμὸν* μειώσεως μετὰ ἀκολουθούσης *αὐξήσεως* τοῦ ἑταιρικοῦ τῆς κεφαλαίου.

Μόνη ἡ μείωσις δὲν ἀρκεῖ, διότι ἡ ἀπόσβεσις τῶν ζημιῶν δὲν σημαίνει

1. Ὅρα καὶ Κ. Ν. Καραβᾶ, Ἐγχειρίδιον Ἐμπορικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι καὶ Θεσσαλονίκη 1965, σελ. 90.

καὶ εἰσφορὰν περιουσιακῶν στοιχείων πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ ἀπολεσθέντος κεφαλαίου.

Ἄλλὰ καὶ μόνη ἡ αὔξησις δὲν εἶναι δυνατή, διότι μὲ ἰσολογισμόν ἐμφαίνοντα μεγάλας ζημίας εἶναι ἀδύνατον ἡ Α.Ε. νὰ ἐκδώσῃ καὶ διαθέσῃ μετοχὰς εἰς τὸ ἄρτιον. Πᾶς τις θὰ ἐφοβεῖτο ὅτι ἀποκτῶν μετοχὰς τοιαύτης Α.Ε. θὰ ἔδει ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ μὴ ἀναμένῃ διανομὴν μερίσματος.

Ἴδού διατὶ ἀπαιτεῖται συνδυασμὸς προηγουμένης μειώσεως καὶ ἀκολουθούσης αὔξεσεως τοῦ εταιρικοῦ κεφαλαίου, τὸν ὁποῖον ἡ μὲν πρᾶξις προσφυνῶς ἀπεκάλεσε « μέθοδον ἀκκορντεόν » (procédé de l'accordéon), ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ βιβλιογραφία χρηματοοικονομικὴν ἐξυγίανσιν (Sanierung, assainissement financier).

Ἄριθμητικὸν παράδειγμα :

<i>E</i>		1. Ἄρχικὸς ἰσολογισμὸς	<i>Π</i>
Διάφορα ἐνεργητικά	5.500.000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	6.000.000
Ζημίαι	1.000.000	Πιστωταὶ	500.000
	<u>6.500.000</u>		<u>6.500.000</u>
<i>E</i>		2. Ἰσολογισμὸς μετὰ τὴν μείωσιν τοῦ κεφαλαίου	<i>Π</i>
Διάφορα ἐνεργητικά	5.500.000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	5.000.000
	<u>5.500.000</u>	Πιστωταὶ	500.000
			<u>5.500.000</u>
<i>E</i>		3. Ἰσολογισμὸς μετὰ τὴν αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου	<i>Π</i>
Διάφορα ἐνεργητικά	5.500.000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	6.000.000
Μετρητὰ	1.000.000	Πιστωταὶ	500.000
	<u>6.500.000</u>		<u>6.500.000</u>

Παράδειγμα βάσει γραφικῆς παραστάσεως :

Ἰσολογισμὸς

Ζημίαι	Κεφάλαιον
Ἐνεργητικά	Παθητικά

Πρὸ τῆς μειώσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου

Ἰσολογισμὸς

Ἐνεργητικά	Κεφάλαιον
	Παθητικά

Μετὰ τὴν μείωσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου

Ἰσολογισμὸς

	Κεφάλαιον
Ἐνεργητικά	
	Παθητικά

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου

Ὡστε τὸ σύνολον τῶν περιπτώσεων μείωσης τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου εἶναι :

Α) Ἐκουσία μείωσις καὶ δὴ :

1. Μείωσις δι' ἐπιστροφῆς εἰσφορῶν.
2. Μείωσις δι' ἀποσβέσεως ζημιῶν.
3. Μείωσις διὰ χρηματοοικονομικὴν ἐξυγίανον.

Β) Ὑποχρεωτικὴ μείωσις.

Ὅπωςδῆποτε ἐπερχομένης τῆς μείωσης τὸ ἔταιρικὸν κεφάλαιον δὲν δύναται νὰ κατέλθῃ κάτω τοῦ νόμου καθωρισμένου κατωτάτου ὀρίου.

Πρὶν ἤδη ἀναπτύξωμεν τὰς ἐπὶ τῆς μείωσης τοῦ κεφαλαίου λογιστικὰς ἐγγραφὰς ἀπαιτεῖται ἀκόμη καὶ ἡ ἀνάληψις τῶν μεθόδων, καθ' ἃς συντελεῖται ἡ μείωσις καὶ δὴ ἡ ἔκουσία μείωσις τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου.

8.2.2. Μέθοδοι τῆς ἐκουσίας μείωσης τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἡ ἔκουσία μείωσις τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου, συντελουμένη βάσει μιᾶς ἐκ τῶν κατωτέρω τριῶν μεθόδων, διέπεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως ὅλων τῶν μετόχων. Ἡ ἀρχὴ αὕτη σημαίνει ὅτι οἱ μέτοχοι μετὰ τὴν μείωσιν τοῦ κεφαλαίου θὰ διατηροῦν τὴν, πρὸ ταύτης, ἀναλογίαν συμμετοχῆς των εἰς τὸ ἔταιρικὸν κεφάλαιον. Αἱ τρεῖς μέθοδοι πραγματώσεως τῆς ἐκουσίας μείωσης τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου εἶναι :

1. Δι' ἰσοπόσου ἐλαττώσεως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας πασῶν τῶν μετοχῶν. Αὕτη εἶναι ἡ ἀπλουστερὰ καὶ δικαιοτέρα μέθοδος μείωσης τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου, δι' ἧς καὶ οἱ μικροὶ μέτοχοι κατορθώνουν νὰ διατηροῦν τὸ σύνολον τῶν μετοχῶν των. Δὲν εἶναι ὅμως πάντοτε ἐφαρμόσιμος, διότι ἡ ἐλαχίστη κατὰ νόμον ὀνομαστικὴ ἀξία τῶν μετοχῶν εἶναι Δρχ. 100. Ἄν ὅθεν ἡ Α.Ε. ἔχη ἤδη μετοχὰς τῶν 100 Δρχ. δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς περαιτέρω μείωσιν τῆς ὀνομαστικῆς των ἀξίας. Ἄλλως, ὅμως, εἶναι εὐχερεστάτης ἐφαρμογῆς.

Π.χ. Α.Ε. ἔχει ἔταιρικὸν κεφάλαιον 6.000.000 = 6.000 μετοχαὶ × 1.000
Αὕτη μειώνει τὸ ἔταιρικὸν αὐτῆς

κεφάλαιον εἰς 5.400.000 = 6.000 μετοχαὶ × 900.

Ἐκάστη μετοχὴ ἠλαττώθη κατὰ 100 (= 1.000 - 900).

2. Δι' ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν βάσει ἀντικαταστάσεως. Ἐκαστος μέτοχος παραδίδει πλείονας παλαιὰς καὶ λαμβάνει ἐλάσσονας νέας μετοχὰς, π.χ. διὰ 5 παλαιὰς, 2 νέας. Ἐνταῦθα δυνατόν νὰ συμβῇ μικροὶ μέτοχοι νὰ μὴ κατέχουν ἐπαρκῆ, διὰ μίαν τοιαύτην ἀνταλλαγὴν, ἀριθμὸν

μετοχῶν. Ἡ Α.Ε. συλλέγει τότε κατὰ ομάδας τὰς μετοχὰς τούτων μὲ ἐτέρας ἄλλων μετόχων καὶ πωλεῖ τὰς νέας μετοχὰς διὰ λ/σμὸν τῶν συναποτελούντων τὴν ομάδα.

Π.χ. Σχέσις παλαιῶν μετοχῶν πρὸς νέας ἔστω 4 : 1.

Ὁ Α ἔχει 10 μετοχὰς, ὁ Β 5 μετοχὰς, ὁ Γ 1 μετοχήν. Ἐκ τῶν 16 αἱ 12 ἀκυροῦνται, αἱ 4 σφραγίζονται ὡς ἔγκυροι. Ἐκ τῶν 4 λαμβάνουν ὁ Α 2, ὁ Β 1, ἡ δὲ τετάρτη μετοχὴ θὰ πωληθῇ, καὶ θὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ἀντιτίμου πωλήσεως ὁ Α $\frac{1}{2}$, ὁ Β καὶ ὁ Γ ἀνὰ $\frac{1}{4}$. Ὡστε ὁ Γ παύει νὰ εἶναι μέτοχος τῆς Α.Ε. Θίγεται ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἴσης μεταχειρίσεως.

3. Δι' ἐξαγορᾶς καὶ ἀκυρώσεως ὀρισμένου ἀριθμοῦ μετοχῶν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς δύο προηγουμένας μεθόδους, ἡ μέθοδος αὕτη ἀφορᾷ μόνον ὀρισμένον ἀριθμὸν μετοχῶν, αἵτινες ἀκυροῦνται πλήρως. Θὰ ἔλεγε δέ τις, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἴσης μεταχειρίσεως δὲν ὑφίσταται εἰς τὴν μέθοδον ταύτην. Ἐν τούτοις, οὐδεὶς μέτοχος στερεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ πωλήσῃ τὰς μετοχὰς του. Εἶναι δὲ δυνατόν ἡ ἐξαγορὰ νὰ γίνῃ βάσει κληρώσεως.

Ἡ μὲν μείωσις δι' ἐπιστροφῆς εἰσφορῶν συντελεῖται καθ' ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρω τρεῖς τρόπους μείωσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἡ δὲ μείωσις δι' ἀποσβέσεως ζημιῶν συντελεῖται μόνον κατὰ τοὺς δύο πρώτους τρόπους.

8.2.3. Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ ἐπὶ μείωσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Α. Μείωσις δι' ἐπιστροφῆς εἰσφορῶν :

α) Ἐὰν τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον ἔχη ἤδη καταβληθῆ ὀλοσχερῶς. Ἔστω ὅτι Α.Ε. μετοχικοῦ κεφαλαίου 8.000.000, διηρημένου εἰς 8.000 μετοχὰς τῶν 1.000 δραχμῶν, ἀποφασίζει τὴν ἐπιστροφὴν 250 δραχ. κατὰ μετοχήν :

1			
Μετοχικὸν κεφάλαιον		2.000 000	2.000.000
	εἰς Μετόχους		
<small>Ὡς ἡ ἀπό . . . . ἀπόφασις Γ.Σ., δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ὄπ' ἀριθ. . . . . καὶ ἀπό . . . . Φ.Ε.Κ.</small>			
2			
Μέτοχοι		2.000.000	2.000.000
	εἰς Ταμεῖον		

Αἱ ἐγγραφαὶ εἶναι αἱ αὐταὶ εἴτε ἐλαττωθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ἰσοπύσως (κατὰ 250 δραχ.) ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία πασῶν τῶν μετοχῶν, εἴτε ἀντικατασταθοῦν πλείονες μετοχαὶ διὰ ἐλασσόνων τοιούτων (8 παλαιαὶ = 6 νέαι).

Ἐν περιπτώσει ἑξαγορᾶς εἰς τὸ χρηματιστήριον καὶ ἀκυρώσεως, συνήθως θὰ ὑπάρξῃ ἓν κέρδος ἢ μία ζημία ἐκ τῆς τοιαύτης ἑξαγορᾶς. Ἐπομένως ἡ ἔγγραφὴ 2 θὰ εἶναι π.χ. :

	2'	
Μέτοχοι	2 000.000	
εἰς Ταμείον		1 800.000
εἰς Ἑκτακτα κέρδη		200.000

β) Ἐὰν τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον δὲν ἔχη ἀκόμη ὀλοσχερῶς ἐξοφληθῇ.

Ἐὰν π.χ. δεχθῶμεν ὅτι τὸ ἐξ 8.000.000 κεφάλαιον εἶναι καταβεβλημένον μόνον κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$, ἡ ἔγγραφὴ τῆς μειώσεως τοῦ κεφαλαίου θὰ εἶναι :

	2.000.000	
Μετοχικὸν κεφάλαιον		2.000.000
Μέτοχοι - μίτω ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον		
ᾠς κτλ.		

Αἱ μετοχαὶ καὶ ἑνιαῦθα εἴτε θὰ σφραγισθοῦν μὲ τὴν νέαν ὀνομαστικὴν ἀξίαν των, εἴτε θὰ ἀνταλλαγοῦν καὶ δὴ περισσότεραι παλαιαὶ μὲ ὀλιγοτέρας νέας μετοχάς.

Β. Μείωσις δι' ἀποσβέσεως ζημιῶν.

Π.χ. Α.Ε. ἔχουσα κεφάλαιον 10.000.000 διηρημένον εἰς 10.000 μετοχὰς τῶν 1.000 δραχμῶν, ὑπέστη ζημίας 2.000 000 καὶ ἀποφασίζει τὴν μείωσιν τοῦ κεφαλαίου της κατὰ τὸ ποσὸν τῶν ζημιῶν δι' ἀνταλλαγῆς 5 παλαιῶν μετοχῶν πρὸς 4 νέας. Ἡ ἔγγραφὴ τῆς μειώσεως τοῦ κεφαλαίου θὰ εἶναι :

	2.000 000	
Μετοχικὸν κεφάλαιον		2 000.000
Ἐπὶ ζημιῶν εἰς νέον		
ᾠς κτλ.		

Γ. Μείωσις διὰ χρηματοοικονομικῆν ἐξυγίανσιν.

Ἐστω ὅ :

Ε	Ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς Α.Ε.		Π
Πάγια	7.000.000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	8 000.000
Κυκλοφοροῦντα	2 000.000	Τακτικὸν ἀποθεματικὸν	1.000.000
Ζημίαι	2.000 000	Χρέη	2 000.000
	11 000.000		11.000.000

Ἀποφασίζεται ἡ ἀπόσβεσις τῶν ζημιῶν διὰ τοῦ τακτικοῦ ἀποθεμα-
 τικοῦ καὶ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ εἶτα ἡ αὔξησις τοῦ τελευταίου κατὰ
 4.000 μετοχὰς τῶν 1000 δραχμῶν ἐκάστην καταβλητέας κατὰ δόσεις :

	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	
Τακτικῶν ἀποθεματικῶν				1.000 000
Μετοχικῶν κεφάλαιον				1.000 000
		εἰς Ζημίαι		2.000 000
Ἔως κτλ.				
Ταμείον				2.000.000
Μέτοχοι - μῆπω ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον				2 000.000
		εἰς Μετοχικῶν κεφάλαιον		4 000.000

Ε	Ἰσολογισμὸς Α.Ε. μετὰ τὴν αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου		Π
Πάγια	7.000.000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	11.000 000
Κυκλοφοροῦντα	2.000 000	Χρέη	2.000 000
Μέτοχοι	2 000 000		
Ταμείον	2 000.000		
	<u>13.000 000</u>		<u>13 000 000</u>

8.3. Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ κεφαλαίου

8.3.1. Ἔννοια καὶ φύσις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου.

Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου εἶναι ἡ, εἰς τοὺς μετόχους, ὀλικὴ ἢ τμηματικὴ ἀπόδοσις τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν τῶν, ἢ γινομένη εἴτε ἐξ ὑφισταμένων καὶ διαθεσίμων ἀποθεματικῶν, πλὴν τοῦ τακτικοῦ τοιοῦτου, εἴτε ἐκ καθαρῶν κερδῶν, ἅτινα δὲν μετεβλήθησαν εἰσέτι εἰς ἀποθεματικά¹.

Ἡ ἀπόσβεσις διαφέρει τῆς μειώσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τὸ κεφάλαιον ὡς μαθηματικὴ ποσότης παραμένει τὸ αὐτὸ καὶ ἀναγράφεται δλόκληρον εἰς τὸν ἰσολογισμόν.

1. Ὡς πρὸς τὴν νομικὴν φύσιν τῆς ἀποσβέσεως ὁ L. Cator, ἐνθ' ἀν., σελ. 197, ἀναφέρει δύο ἀπόψεις καὶ δὴ α) τῆς amortissement - remboursement καὶ β) amortissement - dividende extraordinaire. Παρ' ἡμῖν φορολογικῶς τὰ εἰς τοὺς μετόχους, καταβαλλόμενα ποσὰ λόγῳ ἀποσβέσεως κεφαλαίου συνιστοῦν ἐπιστροφήν τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου καὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς φορολογίαν.

Διὰ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου δὲν θίγεται οὔτε ἡ ἀρχὴ τῆς σταθερότητος τούτου οὔτε τὰ συμφέροντα τῶν πιστωτῶν, ἀφοῦ θὰ ἡδύνατο ἡ Α.Ε. τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν ἀπόσβειν τοῦ κεφαλαίου κέρδη νὰ τὰ εἶχεν ἤδη διανείμει.

Ἡ ἀπόσβεισις τοῦ κεφαλαίου περιέχει δύο χαρακτηριστικὰ γεγονότα καὶ δὴ: α) τὴν ἐξόφλησιν ἢ ἐπιστροφὴν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου εἰς τοὺς μετόχους, β) τὴν ἀποκατάστασιν¹ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν.

Ἡ ἀπόσβεισις δύναται νὰ εἶναι ὀλικὴ ἢ τμηματικὴ. Ἐπὶ τμηματικῆς ἀποσβέσεως ἐκδίδονται μετοχὰὶ ἐπικαρπίας. Οἱ κάτοχοι μετοχῶν ἐπικαρπίας ἔχουν ὅλα τὰ δικαιώματα τῶν κοινῶν μετόχων, πλὴν τῶν ὅτι:

α) Δὲν δικαιοῦνται νὰ μετέχουν τοῦ πρώτου μερίσματος (6%), ὅπερ θεωρεῖται οἰονεὶ τόκος τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου (τὸ ὅποιον ὅμως διὰ τῆς ἀποσβέσεως ἀπεδόθη ἤδη εἰς τούτους)².

β) Κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς Α.Ε. δὲν δικαιοῦνται νὰ μετάσχουν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου (ὅπερ ἀπεδόθη ἤδη εἰς τούτους), ἀλλὰ μετέχουν τῆς διανομῆς τῆς, τυχὸν ἐπὶ πλεόν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, καθαρῶς θέσεως.

Ἡ ἀπόσβεισις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου χωρεῖ μόνον ὅταν προβλέψωσι, ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ καὶ δὴ τοῦ ἀρχικοῦ ἢ τοῦ κατὰ τροποποίησιν, ὁπωσδήποτε δὲ ἀποτελεῖ θέμα καταστατικῆς συνελεύσεως.

Κατ' ἀρχὴν ἡ ἀπόσβεισις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ἀφορᾷ ὅλας τὰς ἑταιρείας ἀσχέτως νομικῆς μορφῆς, ἂν καὶ δι' ὄρισμένας ἐκ τούτων εἶναι ἄνευ ἐνδιαφέροντος³.

Ἡ ἀπόσβεισις ὅμως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου εὐρίσκει εὐρείαν ἐφαρμογὴν, ἰδίᾳ εἰς τὰς Α.Ε.⁴.

1. O C h. H a n o n d e L o u v e t, ἐνθ' ἀν., σελ. 324 γράφει: « L' amortissement du capital est la restitution de celui-ci par prélèvements sur les bénéfices ».

2. Κατὰ τὸν Α. Τ σ ι ρ ι ν τ ἄ ν η ν, ἐνθ' ἀν., σελ. 130 « οὐδὲν στηρίζει παρ' ἡμῖν τοιαύτην μειονεκτικὴν θέσιν τῶν μετοχῶν ἐπικαρπίας ».

3. Οὕτω π.χ. διὰ τὰς Ο.Ε. ἡ ἀπόσβεισις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου οὐδεμίαν θὰ εἶχε σημασίαν, δοθείσης τῆς ἀπεριορίστου εὐθύνης τῶν ὁμορροθῶν ἑταίρων. Τὸ πρᾶγμα διαφέρει διὰ τοὺς ἑτερορροθῶν ἑταίρους μιᾶς Ε.Ε. Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν ἐκ τῶν κερδῶν (ἢ ἀποθεματικῶν) ἀπόδοσιν τῆς ἑταιρικῆς μερίδος τῶν ἑτερορροθῶν. Ἐπίσης οὐδὲν ἐμποδίζει τὰς Ε.Π.Ε. νὰ προβλέπουν εἰς τὰ καταστατικά τὴν τὴν ἀπόσβεισιν τῶν μερίδων.

4. Πότε ὅμως ἐνδείκνυται καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἐν τῷ καταστατικῷ πρόβλεψις ἀποσβέσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε. ;

— Αἱ Α.Ε. δέον νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο ἐν προκειμένῳ κατηγορίας: 1) εἰς

8.3.2. Συσχέτισις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου πρὸς τὴν (λογιστικὴν) ἀπόσβεσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ.

Ἡ προσεκτικωτέρα μελέτη τῶν συνθηκῶν λειτουργίας τῶν καλουμένων ἀναδόχων Ἀνωνύμων ἑταιρειῶν θέτει πρὸ ἡμῶν τὸ θέμα τῆς τε ἀνάγκης ἀποσβέσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς συσχέτισεως ταύτης πρὸς τὴν λογιστικὴν ἀπόσβεσιν τῆς παγίας ἰδίας περιουσίας¹.

Α.Ε. ἐκμεταλλευσόμενα κατὰ πλήρη κυριότητα ἐργοστάσια καὶ λοιπὰ ἐνεργητικὰ στοιχεῖα ἄνευ οἰουδήποτε χρονικοῦ περιορισμοῦ, εἰς ἃς ἀρμόζει ἡ λογιστικὴ ἀπόσβεσις, ἡ δὲ ἀπόσβεσις τοῦ κεφαλαίου εἶναι περιττή, 2) εἰς Α.Ε. ἐκμεταλλευσόμενα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα, προωρισμένα νὰ ἐξαφανισθοῦν κατὰ τὴν λῆξιν ὠρισμένης προθεσμίας, εἴτε διότι τὸ δικαίωμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐνεργητικῶν τούτων ἔχει παραχωρηθῆ εἰς ταύτας προσωρινῶς (π.χ. παραχώρησις δημοσίων ἐκμεταλλεύσεων) εἴτε διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο (τῆς ἐκμεταλλεύσεως) χάνει τὴν ἀξίαν του ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεως τῶν ἐνεργητικῶν στοιχείων (π.χ. μεταλλεῖα, ὄρυξια, διπλώματα εὐρεσιτεχνίας) καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐνδείκνυται ἡ ἀπόσβεσις τοῦ μετοχικοῦ των κεφαλαίου. Ὁ διαχωρισμὸς οὗτος δὲν εἶναι βεβαίως τελείως σαφής, καὶ αἱ τῆς δευτέρας περιπτώσεως Ἀνώνυμοι Ἑταιρεῖαι κατέχουσι συνήθως ἐνεργητικὰ ὑποκείμενα εἰς ἀπαξίωσιν καὶ πρέπει νὰ ἀναεῶνουν ταῦτα μέσῳ μιᾶς κανονικῆς λογιστικῆς ἀποσβέσεως ἢ μέσῳ τῆς πρὸς αὐτὴν ἐξομοιουμένης ἀφορολογητοῦ κρατήσεως (τῆς ἀποσβέσεως ἢ μέσῳ τῆς πρὸς αὐτὴν ἐξομοιουμένης ἀφορολογητοῦ κρατήσεως) κατὰ τὴν ἡμετέραν φορολογικὴν νομοθεσίαν καλουμένης «ἀποθεματικὸν πρὸς ἀποκατάστασιν ἐνεργητικοῦ περιελευσμένου μετὰ πάροδον χρόνου εἰς τρίτους»).

Ἡ ἀπόσβεσις ὅθεν τοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε. δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἔτι καὶ δι' αὐτὰς (τὰς Α.Ε. τῆς 2ας περιπτώσεως) μία ἀνάγκη, ἀλλ' ἀπλῶς μία εὐχέρεια, δοθέντος ὅτι οἱ μέτοχοι βάσει τῆς λογιστικῆς καὶ μόνον ἀποσβέσεως θὰ ἐπανεύρουν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ἑταιρείας τὸ κεφάλαιον ὅπερ ἐδέσμευσαν, ἐφόσον βεβαίως δὲν ἀπερροφήθη τοῦτο μερικῶς ἢ ὀλικῶς ἀπὸ ζημίας τῆς ἐκμεταλλεύσεως.

1. Ὁ ὅρος ἀπόσβεσις χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ λογιστικῇ κυρίως ὑπὸ τὴν συνήθη ἔννοιαν τῆς λογιστικῆς ἀποσβέσεως (Amortissement comptable, Abschreibung, depreciation), ὑφ' ἣν, ὡς ἐξετέθη, νοεῖται: α) ἡ λογιστικὴ (διὰ λογιστικῆς ἐγγραφῆς) διαπίστωσις τῆς προϊούσης μειώσεως τῆς ἀξίας τῶν παγίων ἀπαρχαιώσεως καὶ ἀκαστοιχείων, λόγῳ φθορᾶς, παλαιώσεως, τεχνικοοικονομικῆς ἀπαρχαιώσεως καὶ ἀκαταλληλότητος, ὅταν ἡ πλήρης μείωσις τῆς ἀξίας τῶν ἐκτείνεται ἐπὶ χρονικῆς διαρκείας μείζονος ἐκείνης, δι' ἣν ἀνοίγεται εἰς λ/σμὸς ἀποτελέσματος καὶ β) ἡ χρονικὴ κατανομή ὠρισμένων σημαντικῶν καὶ ἐξαιρετικῶν δαπανῶν, π.χ. ἐξόδων πρώτης ἐγκαταστάσεως (ὄρα καὶ προηγουμένα σελ. 189).

Πλὴν ὅμως τῆς λογιστικῆς ἀποσβέσεως ὑπάρχει καὶ ἡ ἀπόσβεσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου (amortissement du capital), ὡς καὶ ἡ ἀπόσβεσις δανείου (π.χ. ὁμολογιακοῦ), ἣτις σημαίνει τὴν ἐξόφλησιν ἐνὸς χρέους πρὸς τρίτους (amortissement d'un emprunt), γινομένην εἴτε ἐκ τοῦ κεφαλαίου κινήσεως εἴτε ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν (Anleihen tilgung aus Gewinn).

Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε. καὶ ἡ ἀπόσβεσις μακροχρόνου δανείου ἐντάσσονται ἀμφότεραι εἰς τὴν *χηματοοικονομικὴν ἀπόσβεσιν* (amortissement financier) καὶ οὕτω ἀμφότεραι ἀντιπαρατίθενται πρὸς τὴν *λογιστικὴν ἀπόσβεσιν*, ἣτις λόγῳ τῆς ἀναφορᾶς τῆς ἰδίας πρὸς τὰ πάγια ἐνεργητικὰ μιᾶς βιομηχανικῆς συνήθως

Αἱ ἀνάδοχοι Α.Ε. ὀφείλουν κατὰ τὸ πέρασ τῆς συμβάσεως νὰ παραδώσουν, συνήθως δὲ ἄνευ ἀποζημιώσεως, εἰς τὸν, ἐν γένει, ἐκχωρητὴν (ὅστις συνήθως εἶναι τὸ Δημόσιον), ὅλας τὰς ἐγκαταστάσεις, ἅς ἐδημιούργησαν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἢ ξένων κεφαλαίων.

Αἱ ἀνάδοχοι Α.Ε. πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ προβλέπουν τὴν διενέργειαν τοῦλάχιστον τῆς χρηματοοικονομικῆς ἀποσβέσεως τοῦ ἐταιρικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου, ἐνίοτε δὲ νὰ συνδυάζουν ταύτην μετὰ τῆς λογιστικῆς ἀποσβέσεως τοῦ παγίου ἰδίᾳ ἐνεργητικοῦ των. Πράγματι, ἀμφότεραι αἱ μορφαὶ τῶν ἀποσβέσεων ἐπιτρέπουν τὴν ἐντὸς τῆς ἀναδόχου Α.Ε. παρακράτησιν καὶ διατήρησιν ποσῶν κεφαλαίου, ἅτινα ἄλλως θὰ διετίθεντο ὑπὲρ τῶν μετόχων.

Ἐπὶ παραλλήλου (διπλῆς) ἀσκήσεως ἀποσβέσεως ἐπὶ τε τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ θὰ προέκυπτε μία διπλῆ παρακράτησις κερδῶν τῆς ἀναδόχου Α.Ε. Εἶναι ὁμως ἀναγκαία μία τοιαύτη διπλῆ παρακράτησις :

Διὰ νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημα θὰ διακρίνωμεν :

1. Ἐὰν ἡ διάρκεια τῆς ὠφελίμου ζωῆς τῶν παγίων (π.χ. 30 ἔτη) εἶναι ἴση πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐκχωρήσεως (30 ἔτη) καὶ ἡ ἀξία τῶν παγίων εἶναι μικροτέρα ἢ ἴση πρὸς τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον τῆς ἀναδόχου ἐταιρείας, τότε ἀρκεῖ ἀπλῆ ἀπόσβεςις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὡς ἀντικαθιστῶσα τὴν μὴ διενέργειαν τῆς λογιστικῆς ἀποσβέσεως καὶ προϋποθέτουσα παρακράτησιν κερδῶν οὐχὶ ἐλάσσονα ἐκείνης, ἣν θὰ συνεπήγετο ἡ λογιστικὴ ἀπόσβεςις τῶν παγίων. Ἐπὶ πλέον, δοθέντος ὅτι δὲν θὰ ἀπηρεῖτο ἀνανέωσις τῶν παγίων ἢ λογιστικὴ (βιομηχανικὴ) ἀπόσβεςις τῶν παγίων καθίσταται ἄσκοπος.

2. Ἐὰν ὁμως τὰ μὲν πάγια εἶχον πάλιν διάρκειαν ὠφελίμου ζωῆς 30 ἔτη, ἀλλὰ ἡ διάρκεια τῆς ἐκχωρήσεως ἦτο 60ετής, τὰ ἐν ὄψει χρηματοοικονομικῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου παρακρατούμενα καὶ διατηρούμενα ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως ποσὰ κεφαλαίου δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν ἐκ νέου ἀγορὰν τῶν παγίων. Ἀκόμη καὶ ἐὰν δὲν ἀπεδίδοντο μεταγενεστέρως

ἐπιχειρήσεως, καλεῖται καὶ βιομηχανικὴ ἀπόσβεςις (amortissement industriel). Ἡ χρηματοοικονομικὴ ἀπόσβεςις ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν εἶναι ἡ ἀπόσβεςις τοῦ κεφαλαίου τῶν Α.Ε. καὶ ἡ, ἐκ διαθέσεως κερδῶν, ἀπόσβεςις ἐνὸς μακροχρόνου δανείου.

Ἀμφότεραι αἱ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν χρηματοοικονομικαὶ ἀποσβέσεις, εἶναι ἀποσβέσεις τοῦ ἐν εὐρείᾳ ἔννοιᾳ παθητικοῦ καὶ συνιστοῦν μετασχηματισμοὺς ἐντὸς τούτου. Ἡ μὲν ὁμως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἀπόσβεςις συνιστᾷ (ἔστω καὶ προσωρινῶς) ἀντικατάστασιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου δι' ἀποθεματικοῦ (μείωσιν καθαρῶς θέσεως καὶ σύγχρονον αὔξησιν ταύτης), ἐνῶ ἡ τοῦ μακροχρόνου (συνήθως ὁμολογιακοῦ) δανείου ἐκ τῶν κερδῶν ἀπόσβεςις συνιστᾷ ἀντικατάστασιν τοῦ δανείου δι' ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ἥτοι μείωσιν κυρίως παθητικοῦ καὶ αὔξησιν καθαρῶς θέσεως.

εἰς τοὺς μετόχους κατὰ τὴν διενέργειαν τῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου, θὰ ἦσαν ἀνεπαρκῆ, διότι τὸ 60ετὲς πρόγραμμα (σχέδιον) τῆς χρηματοοικονομικῆς ἀποσβέσεως θὰ ἐξησφάλιζεν ἐτήσιον ὄρον (χρεωλύσιον) χρηματοοικονομικῆς ἀποσβέσεως πολὺ μικρότερον τοῦ ἀναγκαίου ἐτησίου ὄρου 30ετοῦς λογιστικῆς ἀποσβέσεως. Εἶναι ὄθεν ἀπαραίτητον νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ λογιστικὴ ἀπόσβεσις κατὰ τὰ 30 πρῶτα ἔτη, διὰ νὰ ἀνανεωθοῦν τὰ πάγια. Εἰς τὴν δευτέραν δὲ τριακονταετίαν θὰ ἀρκῆ ἡ χρηματοοικονομικὴ (μόνον) ἀπόσβεσις.

8.3.3. Οἱ τρόποι τῆς ἀποσβέσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ αἱ συναφεῖς λογιστικαὶ ἐγγραφαί.

1. Ἐπὶ ὁ λ ι κ ῆ ς ἔ φ ά π α ξ ἀποσβέσεως τοῦ ἐκ Δοχ. 5.000.000 π.χ. μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἣτις εἶναι καὶ ὁ συνήθης τρόπος ἀποσβέσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ ἣτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θὰ ἐνεργηθῇ βάσει προϋπαρχόντων διαθεσίμων ἀποθεματικῶν θὰ ἔχωμεν τὰς ἐγγραφάς :

1		
Μετοχικὸν κεφάλαιον	5.000.000	5.000 000
εἰς Μετόχους		
(Ὁλικὴ ἀπόσβεσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ὡς ἡ ἀπό..... ἀπόφασις τῆς Γ.Σ.).		
2		
*Ἐκτακτὸν ἀποθεματικόν ¹	5 000.000	5.000.000
εἰς Ἐκτακτὸν μετοχ. κεφάλαιον ἢ εἰς Ἀποθ. ἀποσβέσεως μετοχ. κεφαλαίου		
(Ἀποκατάστασις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου διὰ δημιουργίας ἰσοδυνάμου εἰδικοῦ ἀποθεματικοῦ).		
3		
Μέτοχοι	5.000.000	5.000.000
εἰς Ταμείον		
(Καταβολὴ εἰς τοὺς μετόχους τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου)		

¹ Ἀντὶ τῶν ἀνωτέρω ἐγγραφῶν δύνανται νὰ γίνων καὶ αἱ κάτωθι :

1'		
*Ἐκτακτὸν ἀποθεματικόν	5.000.000	5.000 000
εἰς Ἀπόσβεσιν μετοχῶν .		
(Ἀπόσβεσις κεφαλαίου ὡς ἡ ἀπό . . . . ἀπόφασις τῆς Γ.Σ.).		
2'		
*Ἀπόσβεσις μετοχῶν	5 000.000	5.000 000
εἰς Ταμείον		
(Καταβολὴ κ.τ.λ.).		

1. Ἐὰν ἡ ἀπόσβεσις ἐγένετο ἐκ τῶν κερδῶν μιᾶς χρήσεως, ἀντὶ τοῦ ἐκτακτοῦ ἀποθεματικοῦ θὰ ἐχρεοῦτο ὁ λ/σμός « Διάρθεσις κερδῶν χρήσεως 196..... ».

3'			
Μετοχικὸν κεφάλαιον		5.000.000	5.000.000
εἰς Ἐποσβεσθὲν μετοχ. κεφάλαιον ¹ (Ἐμφάνις ὀλοσχεροῦς ἀποσβέσεως).			

2. Ἐπὶ β α θ μ ι α ί α ς τ μ η μ α τ ι κ ῆ ς ἀποσβέσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἔχομεν δύο ὑποπεριπτώσεις :

2α. Τμηματικὴν ἀπόσβεσιν διὰ κληρώσεως ὀρισμένου ἀριθμοῦ μετοχῶν καὶ ἀντικαταστάσεώς των διὰ μετοχῶν ἐπικαρπίας.

2β. Τμηματικὴν ἀπόσβεσιν ὄλων τῶν μετοχῶν κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας των (ἄνευ ἐκδόσεως μετοχῶν ἐπικαρπίας).

Αἱ λογιστικαὶ ἔγγραφαὶ τῶν περιπτώσεων τούτων (2α, 2β) εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὰς τῆς περιπτώσεως (1).

3. Ἐπὶ ἀποσβέσεως δι' ἔξ α γ ο ρ ᾶ ς καὶ ἀκυρώσεως ἀναγκαστικῶς ὀρισμένου μόνον ἀριθμοῦ μετοχῶν (διότι ἄνευ μετοχῶν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ Α Ε.) θὰ εἴχομεν τὰς κάτωθι ἔγγραφάς :

1. Κατὰ τὴν ἔξαγοράν :

Ἐξαγορὰ μετοχῶν		50.200	50.200
εἰς Ταμείον			
(Ἐξαγορὰ καὶ ἀκύρωσις 100 μ. ὀνομ. ἀξίας 500 πρὸς 502).			

2. Εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως :

Μετοχικὸν κεφάλαιον		50.000	50.200
Διὰθεσις κερδῶν χρήσεως ²		200	
	Ἐξαγορὰ μετοχῶν . . .		
Διὰθεσις κερδῶν χρήσεως ²		50.000	50.000
	εἰς Ἐποσβεσθὲν μετοχ. κεφάλαιον		

1. 'Ο C a m. L a m b e r t, ἔνθ' ἄν., σελ. 112, χρησιμοποιοῦν καὶ οὗτος τὴν ἔγγραφὴν (β') καὶ ἀναζητῶν τὴν φύσιν τοῦ λ/σμοῦ « Ἐποσβεσθὲν Μετοχικὸν Κεφάλαιον » καταλήγει : « Ὁ λ/σμός ἀποσβεσθὲν κεφάλαιον ἐμφανίζεται προσωρινῶς εἰς τὸν ἰσολογισμόν. Ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ φύσις θὰ γνωστῇ κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς Α.Ε. Ὁ λ/σμός ἀποσβεσθὲν κεφάλαιον εἶναι ἡ ἔκφρασις μιᾶς ἰσοπόσου ἀποσβέσεως τοῦ ἐταιρικοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ ἐνὸς ἰσοπόσου ἀποθεματικοῦ. Ἐκφράζει μίαν ἀπόσβεσιν ἐνεργητικοῦ, ἐὰν κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν ἢ ρευστοποίησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ γίνῃ εἰς τιμὴν μικροτέραν τῆς ἐν τοῖς βιβλίοις ἐμφαινόμενης, συνιστᾷ ἔν ἔκτακτον ἀποθεματικόν, ἐὰν ὄλα τὰ στοιχεῖα (κονδύλια) τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ παθητικοῦ, κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν, ρευστοποιηθοῦν εἰς τὴν λογιστικὴν αὐτῶν (ἐν τοῖς βιβλίοις) ἀξίαν ».

2. Ἐὰν εἶχεν ἤδη σχηματισθῆ ἔκτακτον ἀποθεματικὸν πρὸς ἀπόσβεσιν μετοχικοῦ κεφαλαίου » τὴν θέσιν τοῦ λ/σμοῦ « Διὰθεσις κερδῶν χρήσεως » θὰ κατελάμβανε ὁ λ/σμός τοῦ ἀποθεματικοῦ τούτου.

9. Ἡ ἐκκαθάρισις τῆς Α.Ε.

1. Ἡ ἐκκαθάρισις ἀκολουθεῖ τὴν λύσιν¹ τῆς Α.Ε., πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς πτωχεύσεως.

Ἐὰν ἡ ἔταιρεία λυθῇ λόγῳ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου δι' ὃν συνέστη, τὸ Δ.Σ., ἀσκεῖ προσωρινῶς χρῆνὴ ἐκκαθαριστοῦ μέχρι τοῦ, ὑπὸ τῆς Γ.Σ., διορισμοῦ ἐκκαθαριστῶν, ἐφ' ὅσον τὸ καταστατικὸν δὲν ὀρίζει ἄλλο τι.

Ἐὰν ἡ ἔταιρεία λυθῇ δι' ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ., διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὀρίζονται καὶ οἱ ἐκκαθαρισταί.

Ἐὰν τέλος ἡ ἔταιρεία λυθῇ δι' ἀνακλήσεως τῆς ὑπουργικῆς ἀποφάσεως τῆς συστησάσης τὴν Α.Ε. οἱ ἐκκαθαρισταὶ διορίζονται ὑπὸ τῆς Γ.Σ., συγκαλουμένης ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς, πρὸς αὐτό, κοινοποιήσεως τῆς ἀνακλητικῆς ὑπουργικῆς ἀποφάσεως.

Οἱ παρὰ τῆς συνελεύσεως διοριζόμενοι ἐκκαθαρισταὶ ὀφείλουσιν, ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτῶν, νὰ ἐνεργήσωσιν ἀ π ο ρ α φ ῆ ν τῆς ἔταιρικῆς περιουσίας καὶ νὰ δημοσιεύσωσι διὰ τοῦ τύπου καὶ τοῦ Δελτίου Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἰσολογισμόν, οὗτινος ἀντίτυπον ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου. Τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν ὑπέχουσιν οἱ ἐκκαθαρισταὶ καὶ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐκκαθαρίσεως (Ἄρθρ. 49 §§ 1, 2).

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκκαθαρίσεως ἡ Γ.Σ. τῶν μετόχων διατηρεῖ πάντα τὰ δικαιώματα αὐτῆς, πρὸς αὐτὴν λογοδοτοῦν οἱ ἐκκαθαρισταὶ καὶ αὕτη ἐγκρίνει τοὺς λ/σμοὺς τῆς ἐκκαθαρίσεως. Κατ' ἔτος τὰ ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως ὑποβάλλονται εἰς τὴν Γ.Σ., μετ' ἐκθέσεως τῶν αἰτίων, ἅτινα παρεκώλυσαν τὸ τέρμα τῆς ἐκκαθαρίσεως.

2. Ἡ ἐκκαθάρισις μιᾶς Α.Ε. ἀπαιτεῖ συνήθως ἓν κατὰ τὸ μᾶλλον μακρὸν χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ρευστοποιεῖται τὸ Ἐνεργητικὸν καὶ ἐκ τοῦ προϊόντος ἔξοφλοῦνται αἱ ὑποχρεώσεις πρὸς τρίτους, ἐν συνεχείᾳ δὲ διενεργεῖται ἡ διανομὴ τῆς καθαρᾶς περιουσίας εἰς τοὺς δικαιούχους ταύτης.

1. Οἱ λόγοι τῆς λύσεως τῆς Α.Ε. εἶναι :

1) Ἡ πάροδος τοῦ, ἐν τῷ καταστατικῷ, χρόνου διαρκείας τῆς Α.Ε.

2) Ἀπόφαισις τῆς Γ.Σ. δρώσης ὡς καταστατικῆς, περὶ λύσεως τῆς Α.Ε. πρὸ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου δι' ὃν συνέστη. Αὕτη δύναται νὰ προκληθῇ ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. ὅταν τοῦτο, εὐρισκόμενον πρὸ ἰσολογισμοῦ, ἐν ᾧ τὸ ἐνεργητικὸν μείον τὸ (κυρίως) παθητικὸν ἴσοῦται πρὸς ποσὸν μικρότερον τοῦ 1/2 τοῦ καταβεβλημένου ἔταιρικῷ κεφαλαίου, συγκαλῆ τὴν Γ.Σ., ἵνα ἀποφασίσῃ περὶ διαλύσεως ἢ μὴ τῆς Α.Ε.

3) Κήρυξις τῆς Α.Ε. εἰς πτώχευσιν.

4) Ἀνάκλησις τῆς ἐγκρινάσης τὴν σύστασιν ὑπουργικῆς ἀποφάσεως.

5) Ἀγορὰ ὑπὸ τῆς Α.Ε. πασῶν τῶν μετοχῶν ταύτης.

Οἱ ἔκκαθαρισταί, ὡς ἐλέχθη, ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων τῶν ὑποχρεοῦνται νὰ συντάξουν μίαν ἀρχικὴν ἀπογραφὴν καὶ ἓνα ἀρχικὸν ἰσολογισμὸν ἐκκαθαρίσεως, ὅστις δημοσιεύεται προσηκόντως. Ὁ ἰσολογισμὸς οὗτος εἶναι εἰς ἔκτακτος ἰσολογισμὸς. Οὗτος συνιστᾷ τὸ σημεῖον ἐκκινήσεως διὰ τὴν λογοδοσίαν τῶν ἔκκαθαριστῶν. Οὗτος εἶναι εἰς κατ' ἐξοχὴν ἰσολογισμὸς περιουσίας. Οὗτος προϋποθέτει οὐχὶ τὴν συνέχισιν, ἀλλὰ τὴν περάτωςιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως, διὸ καὶ ἡ ἀποτίμησις τῶν στοιχείων του διενεργεῖται βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς πιθανῆς τιμῆς πραγματοποιήσεώς των¹.

Σημαντικὴ εἶναι ἡ πρόκρισις μεταξὺ τῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς συνόλου ἢ τῆς ρευστοποιήσεως τῶν στοιχείων της ὡς μεμονωμένων.

Εἰς τὸν ἀρχικὸν ἰσολογισμὸν ἐκκαθαρίσεως, ὅλα τὰ τυχὸν ὑφιστάμενα ἀφανῆ ἀποθεματικά πρέπει νὰ διαλυθοῦν (= νὰ ἐμφανισθοῦν) καὶ τὰ τυχὸν ὑπερτιμημένα περιουσιακὰ στοιχεῖα νὰ ἐπαναφερθοῦν εἰς τὸ προσήκον ὕψος των. Ὅλα τὰ χρέη πρέπει νὰ ἐμφανίζονται εἰς τὴν ἐξοφλητέαν ἀξίαν των. Ἡ καθαρὰ θέσις, ἣτις εἰς τοὺς ἰσολογισμοὺς χρήσεως ἐμφανίζεται κεχωρισμένη εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἦτοι « Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον », « Ἀποθεματικά », καὶ « Ὑπόλοιπα κερδοζημιῶν » εἰς τὸν ἀρχικὸν ἰσολογισμὸν ἐκκαθαρίσεως θὰ προκύψῃ ὡς διαφορὰ τῶν βάσει τῆς νέας ἀποτιμήσεως ἐνεργητικῶν καὶ κυρίως παθητικῶν στοιχείων, θὰ ἐμφανίζεται δὲ κεχωρισμένη εἰς τέσσαρας κατηγορίας: « Ἐταιρικὸν κεφάλαιον », « Ἀποθεματικά » « Ὑπόλοιπα κερδοζημιῶν » καὶ « Διαφοραὶ ἀποτιμήσεως »².

1. Ἐπὶ ἐκκαθαρίσεως Α.Ε., ἐπειδὴ, ὡς ἤδη ἐλέχθη (ὄρα προηγούμενα, σελ. 70), συμφώνως τῇ φορολογικῇ νομοθεσίᾳ (ἄρθρον 7 § 2 τοῦ Ν.Δ. 3843/58) ὡς διαχειριστικῆ περιόδου λαμβάνεται ἡ περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ χρόνου θέσεως αὐτῶν ὑπὸ ἐκκαθάρσιν καὶ τοῦ χρόνου λήξεως ταύτης καὶ ὑφίσταται ὑποχρεώσις ἐπιδόσεως μιᾶς καὶ μόνῃς ἐνιαίας ὁριστικῆς (διὰ τὰς προσωρινὰς ὄρα σελ. 70) δηλώσεως πρὸς φορολόγησιν τῶν ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως προκυφόντων κερδῶν, ὁ συνταχθὲν ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἐκκαθαρίσεως δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀρχὰς ἀποτιμήσεως διαφορῶν ἀπὸ τὰς, διὰ τοὺς τακτικοὺς ἰσολογισμοὺς χρήσεως, προβλεπομένας. Τοῦτο δὲ διότι τὰ, ἐκ τῶν τοιούτων ἐξαιρετικῶς διὰ τὴν ἐκκαθάρσιν ἐφαρμοζομένων ἀρχῶν ἀποτιμήσεως, ἀποτελέσματα (ἀποτελέσματα ἀποτιμήσεως ἢ ἐκτιμήσεως) εἶναι προσωρινά, τὸ δὲ ὁριστικὸν καὶ τελικὸν μέγεθος τῶν, ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως, ἀποτελεσμάτων θὰ κριθῇ—ἀσχέτως τῆς προσωρινῆς ἀποτιμήσεως—ἐκ τῶν ἐπιτευχθησομένων τιμῶν ρευστοποιήσεως τῶν ἐνεργητικῶν καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παθητικῶν. Τὸ ὁριστικὸν τοῦτο μέγεθος ἀποτελεσμάτων ἐκκαθαρίσεως θὰ ἐμφανισθῇ ἢ Α.Ε. εἰς τὴν, βάσει τοῦ τελικοῦ ἰσολογισμοῦ ἐκκαθαρίσεως, ἐπιδιοησομένην ὁριστικὴν δέλωσιν φορολογητέων ἀποτελεσμάτων ἐκκαθαρίσεως.

2. Ὁ Schmalenbach ὁμως ὑπεστήριξεν ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραίτητος μία νέα ἀποτίμησις ὅλων τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ. Αἱ ἐκτιμήσεις εἰς ἐπιτιζομένας τιμὰς ρευστοποιήσεως εἶναι λίαν ἀμφιβόλου πραγματοποιήσεως καὶ οὐδεμίαν ἔχουσι ἔννοιαν. Κατ' αὐτὸν εἶναι σαφέστερον νὰ ἐκκινή τις ἐκ τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις λογιστικῶν ἀξιών, ἰδίᾳ ὅταν ἡ ἐκκαθάρσις ἐκτείνεται ἐπὶ μακρᾶς χρονικῆς περιόδου.

3. Ἐπειδὴ ἡ ἔκκαθάρισις δύναται νὰ διαρκέσῃ περισσότερον τοῦ ἐνὸς ἔτους δὲν ἀποκλείεται ἡ σύνταξις καὶ ἐνδιαμέσων - ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ῶ ν τ ἔ λ ο υ ς ἔ τ ο υ ς.

Ἐφετηρία τῶν τοιούτων τέλους ἔτους ἰσολογισμῶν εἶναι ὁ ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἔκκαθαρίσεως. Οἱ τοιοῦτοι τέλους ἔτους ἰσολογισμοὶ εἶναι ἐπίσης ἰσολογισμοὶ περιουσίας, καὶ δὴ ἔκτακτοι ἰσολογισμοί, ἂν καὶ συντασσόμενοι κατὰ τακτικὰ χρονικὰ σημεῖα. Ὁ λ/σμός Κέρδη καὶ Ζημίαι τῶν τοιούτων ἰσολογισμῶν τέλους ἔτους τῶν λυθεισῶν Α.Ε. δεικνύει μόνον ἀποτελέσματα ἔκκαθαρίσεως.

4. Ὄταν ὅλα τὰ ἐνεργητικὰ ἐκποιηθῶσιν, αἱ ἀπαιτήσεις εἰσπραχθῶσιν καὶ οἱ δανεισταὶ ἐξοφληθῶσιν, τότε θὰ ἔχῃ περατωθῆ ἡ ἔκκαθάρισις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν θὰ παραμένουν τότε συνήθως μόνον ρευστά, ἔξαντικρῦζοντα τοὺς ἐν τῷ παθητικῷ λ/σμοὺς καθαρᾶς θέσεως. (Εἶναι ἐνίστε δυνατόν πλὴν τῶν ρευστῶν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν νὰ ἐμφανίζονται ἀκόμη καὶ πραγματικὰ ἐνεργητικὰ στοιχεῖα). Τότε ἀκριβῶς θὰ συνταχθῆ ὑπὸ τῶν ἔκκαθαριστῶν ὀ τ ε λ ι κ ὸ ς ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς ἔ κ κ α θ α ρ ῖ σ ε ω ς.

Ἐὰν ἡ ἑταιρική περιουσία δὲν ἐπῆρκεσε πρὸς ὄλοσχερῆ ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν τῆς Α.Ε., τότε ὁ λ/σμός αὐτῶν θὰ ἐμφανίζηται εἰς τὸ παθητικὸν καὶ θὰ ἔξαντικρῦξῃ λ/σμοὺς παθητικῆς καθαρᾶς θέσεως, ἐμφανιζομένους εἰς τὸ ἐνεργητικόν.

5. Οἱ ἔκκαθαρισταὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἔκκαθαρίσεως προβαίνουν καὶ εἰς τὴν διανομὴν τῆς τυχόν ἀπομενούσης ἑταιρικής περιουσίας. Ἐν προκειμένῳ δέον νὰ τονισθῆ ὅτι οἱ κυρίως δικαιοῦχοι τοῦ ἀπομείναντος ἐνεργητικοῦ εἶναι οἱ μέτοχοι.

6. Παράδειγμα : Ἡ Γ.Σ. τῆς Α.Ε. «X» ἀπεφάσισε τὴν λύσιν ταύτης.

<i>E</i>	<i>Ἴσολογισμὸς Α.Ε. «X»</i>	<i>Π</i>
	(Τὰ ποσὰ νοοῦνται εἰς χιλιάδας)	
Μέτοχοι - μὴπω ἀπαιτηθὲν κεφάλαιον 1 000 Γῆπεδα καὶ κτήρια 2.400 Μηχανήματα 3 600 Ἔργαλεῖα 500 Πρῶται ὕλαι 4.000 Προϊόντα 5.000 Ἀπαιτήσεις (πελάται) 6 000 Γρ/τια εἰσπρακτέα 100 Τράπεζα 600 Ταμεῖον 800 Ζημίαι 5.000 <hr style="width: 100%;"/> 29 000	Μετοχικὸν Κεφάλαιον : Προνομιούχοι μετοχαὶ 1 500 Κοινὰ μετοχαὶ 7 500 9 000 Προβλέψεις 1.000 Δάνεια 1.200 Χρέη (προμηθευταὶ) 16.300 Γρ/τια πληρωτέα 1.500 <hr style="width: 100%;"/> 29.000	

Διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ ἀρχικοῦ ἰσολογισμοῦ ἔκκαθαρίσεως ἰσχύουν αἱ ἄνωτέρω (ἐκ τῶν λογιστικῶν βιβλίων προκύπτουσαι) λογιστικαὶ ἀξίαι.

Τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα ἐκποιοῦνται μεμονωμένως¹ ὡς κάτωθι καὶ μὲ τὸ ἀντίτιμόν των χρεοῦται ἀπ' εὐθείας ὁ λ/σμός Τράπεζα.

Τὰ γήπεδα καὶ κτήρια ἀντὶ 2.000, τὰ μηχ/τα ἀντὶ 3.000, τὰ ἐργαλεῖα ἀντὶ 300, αἱ πρῶται ὑλαὶ ἀντὶ 2.000, τὰ προϊόντα ἀντὶ 6.200. Αἱ ἀπαιτήσεις εἰσπεράχθησαν κατὰ 80% καὶ τὸ ὑπόλοιπον 20% συνιστᾷ ὀλοσχερῶς ἀνεπιδέκτους εἰσπράξεως ἀπαιτήσεις. Τὰ Γρ/τια εἰσπρακτέα εἰσπεράχθησαν ἀντὶ 90. Ἄπαντα τὰ παθητικὰ στοιχεῖα ἐξωφλήθησαν, μέσῳ πιστώσεως τῆς Τραπέζης καὶ δὴ κατόπιν συμφωνίας μὲ τοὺς δικαιούχους, εἰς τὸ 90% τοῦ ἀντιστοίχου ὕψους των.

Διὰ ἔξοδα ἔκκαθαρίσεως κατεβλήθησαν μετρητοῖς 90. Τὸ ἐκ 1.000 μῆπω ἀπαιτηθὲν καὶ μῆπω καταβληθὲν κεφάλαιον ἀφορᾷ κοινὰς μετοχὰς ὀνομαστικῆς ἀξίας 5.000.

Αἱ προνομιούχοι μετοχαὶ δέον νὰ ἰκανοποιηθῶσιν ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς ἔκκαθαρίσεως, προνομιακῶς.

1. Νὰ συνταχθῇ ὁ ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς ἔκκαθαρίσεως.
2. Νὰ συνταχθῇ ὁ τελικὸς ἰσολογισμὸς ἔκκαθαρίσεως.
3. Νὰ ὑποδειχθῇ ὁ τρόπος ἐξωφλίσεως τῶν μετόχων.

Καθαρὰ θέσις ἔκκαθαρίσεως	5.000	
εἰς Ζημίας		5.000
(Μεταφορὰ τοῦ πιστουμένου εἰς τὸν χρεοῦμενον).		
Μετοχικὸν Κεφάλαιον	9.000	
εἰς Καθαρὰν θέσιν ἔκκαθαρίσεως		9.000
(Μεταφορὰ τοῦ χρεοῦμένου εἰς τὸν πιστούμενον).		

1. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκποιοῦνται τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα συλλήβδην ἢ ἄλλως ἢ ὅλη ἐπιχείρησις ὡς ὅλον.

Ε **Π**
1. 'Αρχικός 'Ισολογισμός 'Εκκαθαρίσεως

Μέτοχοι · μήπω απαιτηθέν κεφάλαιον 1.000 Γήπεδα και κτήρια 2.400 Μηχανήματα 3.600 Έργαλεία 500 Πρώται ύλαι 4.000 Προϊόντα 5.000 Πελάται 6.000 Γρ/τια εισπρακτέα 100 Τράπεζα 600 Ταμείον 800 <hr style="width: 100%;"/> <u>24.000</u>	Καθαρὰ θέσις ἐκκαθαρίσεως: Προνομιούχοι μετοχαί 1.500 Κοινὰ μετοχαί 2.500 4.000 Προβλέψεις 1.000 Δάνεια 1.200 Προμηθευταί 16.300 Γρ/τια πληρωτέα 1.500 <hr style="width: 100%;"/> <u>24.000</u>
---	--

<hr style="width: 100%;"/> *Έξοδα ἐκκαθαρίσεως . . . . . 90 εἰς Ταμείον . . . . . 90 <hr style="width: 100%;"/> *Αποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως . . . . . 90 εἰς *Έξοδα ἐκκαθαρίσεως (Μεταφορά τοῦ πιστουμένου εἰς τὸν χρεοῦμενον). <hr style="width: 100%;"/> *Αποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως . . . . . 4.410 Τράπεζα . . . . . 18.390 εἰς Γήπεδα και κτήρια . . . . . 2.400 εἰς Μηχ/τα . . . . . 3.600 εἰς Έργαλεία . . . . . 500 εἰς Πρώτας ύλαις . . . . . 4.000 εἰς Προϊόντα . . . . . 5.000 εἰς Πελάτας . . . . . 6.000 εἰς Γρ/τια εισπρακτέα . . . . . 100 εἰς *Αποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως (Ρευστοποίησις ἐνεργητικῶν στοιχείων). <hr style="width: 100%;"/> Δάνεια . . . . . 1.200 Προμηθευταί . . . . . 16.300 Γρ/τια πληρωτέα . . . . . 1.500 Προβλέψεις . . . . . 1.000 εἰς Τράπεζαν . . . . . 17.100 εἰς *Αποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως (Έξόφλησις παθητικῶν στοιχείων).	<hr style="width: 100%;"/> 90 90 <hr style="width: 100%;"/> 90 90 <hr style="width: 100%;"/> 4.410 18.390 2.400 3.600 500 4.000 5.000 6.000 100 1.200 <hr style="width: 100%;"/> 1.200 16.300 1.500 1.000 17.100 2.900
---	---

<i>Καθαρά θέσις Ἐκκαθαρίσεως</i>	400	
(Μεταφορά),		400

<i>Ε</i>	<i>Δ/σμός Ἀποτελέσματα Ἐκκαθαρίσεως</i>		<i>Π</i>
Εἰς Γήπεδα καὶ κτήρια	400	Ἀπὸ ἔτοιμα προϊόντα	1.200
» Μηχανήματα	600	» Προβλέψεις	1.000
» Ἐργαλεία	200	» Δάνεια	120
» Πρώτας ὕλας	2.000	» Προμηθευτὰς	1.630
» Πελάτας	1.200	» Γρ/τια πληρωτέα	150
» Γρ/τια εἰσπρακτέα	10	» Καθαρὰν θέσιν Ἐκκαθαρίσ. - Κοινὰ μετοχαί	400
» Ἐξοδα ἔκκαθαρίσεως	90		
	<u>4.500</u>		<u>4.500</u>

2. Τελικὸς Ἴσολογισμὸς Ἐκκαθαρίσεως

Μέτοχοι - μῆψω ἀπαιτηθὲν		Καθαρά θέσις Ἐκκαθαρίσεως	
Κεφάλαιον	1.000	Προνομιούχοι μετοχαί	3.600
Τράπεζα	1.890	Κοινὰ μετοχαί	2.100
Ταμείον	710		
	<u>3.600</u>		<u>3.600</u>

3. Ἐξόφλησις τῶν μετόχων :

α) Οἱ προνομιούχοι μέτοχοι ἐξοφλοῦνται εἰς τὸ ἀκέραιον 1.500

β) Οἱ κοινὸι μέτοχοι θὰ ἐξοφληθοῦν μὲ ποσοστὸν ἔκκαθαρίσεως :

$$\frac{\text{Καθαρά θέσις ἔκκαθαρίσεως κοινῶν μετοχῶν} = 2.100}{\text{Μετοχικὸν κεφάλαιον κοινῶν μετοχῶν} = 7.500} = 28\%$$

Καὶ δὴ 1) διὰ τὰς ὄλοσχερῶς ἀποπληρωμένας κοινὰς μετοχὰς
 $2.500 \times 0,28 = 700$

2) διὰ τὰς μὴ ὄλοσχερῶς ἀποπληρωμένας κοινὰς μετοχὰς
 $5.000 \times 0,28 = 1.400 - 1.000 (= \delta\phi\rho\epsilon\iota\lambda\acute{o}\mu\epsilon\nu\alpha) = 400$

VI

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΕΡΙΩΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ*

1. Γενικά

Ἡ Ε.Π.Ε.¹ εἶναι, ὡς ἐλέχθη ἤδη², μία ἐταιρεία μικτῆς (προσωπικῆς καὶ κεφαλαιουχικῆς) φύσεως, ἔχουσα ἴδιαν νομικὴν προσωπικότητα καὶ εὐθυνομένη αὐτὴ αὕτη ἀπεριορίστως διὰ τῆς ἴδιας αὐτῆς περιουσίας. Οἱ ἑταῖροι ὁμῶς ταύτης εὐθύνονται περιορισμένως καὶ δὴ μέχρι τῆς εἰσφορᾶς τῶν³.

Τὸ κεφάλαιον διαιρεῖται εἰς ἴσα μερίδια, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ παρασταθῶσι διὰ μετοχῶν, ἅτινα ὁμῶς εἶναι κατ' ἀρχὴν μεταβιβάσιμα (Ἐφθρ. 28 τοῦ ν. 3190). Ἡ μεταβίβασις τοῦ ἐταιρικοῦ μεριδίου γίνεται μόνον διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἔγγραφου, ἐπάγεται δὲ ἀποτελέσματα ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ « Βιβλίον ἑταίρων ».

(*) Γ. Ε. Ἀγγελάκη, Ἡ φορολογία τοῦ εισοδήματος ἐξ Ε.Π.Ε. εἰς Δ.Φ.Ν. 231-232/1959, Κ. Βοττ, Lexikon des Kaufmännischen Rechnungswesens Stuttgart 1955, L. εο Chardonnet, Comptabilité des Sociétés, Paris 1952, σελ. 130—154, Dr. Julius Greifzu, Das neuzeitliche Rechnungswesen, Hamburg 1958, Prof. Dr. Alfred Hueck, Gesellschaftsrecht, München und Berlin, 1956 σ. 193 κ.έ., Dr. Dr. W. A. Klimmer, Repetitorium der Buchführung Wiesbaden 1958 σελ. 315 κ.έ., Dr. H. Kroll, Bilanzkunde, Wiesbaden 1964 σελ. 307 κ.έ., Μ. Μουμουζούρη, Ἡ Ε.Π.Ε. 2α ἔκδ. Ἀθήναι 1960, Μ. Reverdy et H. Court, Cours de comptabilité des sociétés commerciales Paris 1962 τ. 1 σελ. 213/214, Ε. Γ. Στεφαννάκη, Ἡ φορολογία τῶν κερδῶν τῶν Ε.Π.Ε. εἰς Δ.Φ.Ν. 226/1959, Taylorix, Taschenbuch für den Buchhalter, Stuttgart 1959 σελ. 108 κ.έ., Α. Τσιριντάνη, Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου, τεύχος Β', Ἀθήναι 1964 σελ. 195 κ.έ.

1. Γερμ. G.m.b.H.=Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Γαλλ. S.A.R.L.=Société à responsabilité limitée, Ἀγγλ. Private Company.

2. Ὅρα, εἰς προηγούμενα σελ. 5.

3. Ἐν Βελγίῳ ἀντὶ τῆς « Société à responsabilité limitée » καθιέρωσαν τὴν ὀνομασίαν « Société de personnes à responsabilité limitée ».

2. Σύστασις καὶ ἔγγραφαὶ συστάσεως τῶν Ε.Π.Ε.

Αἱ τυπικαὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἔγκυρον σύστασιν τῆς Ε.Π.Ε. εἶναι :

1. *Καταστατικὸν* συντασσόμενον ἐνώπιον *συμβολαιογράφου*¹.
2. *Κατάθεσις* κεκυρωμένου ἀντιγράφου τοῦ καταστατικοῦ *εἰς τὸν γραμματεῖα τοῦ Πρωτοδικείου* τῆς ἔδρας τῆς ἐταιρείας.
3. *Δημοσίευσις* περιλήψεως τῆς ἐταιρικῆς συμβάσεως εἰς τὸ Δελτίον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ ἐλάχιστον ὄριον τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν Ε.Π.Ε. εἶναι Δρχ. 200.000, ἐξ ὧν τοῦλάχιστον τὸ ἥμισυ δέον νὰ καταβάλλεται εἰς μετρητά. Ἀπαιτεῖται δὲ οὐ μόνον ὀλοσχερῆς κάλυψις, ἀλλὰ καὶ ἄμεσος καὶ ὀλοσχερῆς καταβολὴ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου², ὡς πρὸς τε τὰς εἰς χρῆμα καὶ ὡς πρὸς τὰς εἰς εἶδος εἰσφορὰς.

Ἡ καταβολὴ δύναται νὰ γίνῃ εἰς χεῖρας τῶν ἰδρυτῶν ἢ εἰς πρόσωπον ὑποδεικνυόμενον διὰ κοινῆς συμφωνίας ἢ εἰς εἰδικὸν παρὰ Τραπέζην λ/σμόν

Ἡ ἀποτίμησις τῶν τυχόν εἰσφορῶν εἰς εἶδος γίνεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἀρθροῦ 9 τοῦ ν. 2190/1920 «περὶ Α.Ε.».

Ἐὰν ἡ ἀποτίμησις τῆς εἰς εἶδος εἰσφορᾶς εἶναι κατωτέρα τῶν 10.000 δραχμῶν ἢ ἀκέραιου πολλαπλασίου τούτων, συμπληροῦται διὰ δραχμῶν μέχρι τοῦ ποσοῦ τούτου.

Ἡ κατὰ νόμον ἐλαχίστη εἰσφορὰ τοῦ ἐταίρου ἢ ἄλλως τὸ κατὰ νόμον ἐλάχιστον ποσὸν μερίδος συμμετοχῆς εἶναι 10 000 δραχμαί. Τὰ καταστατικά ὅμως δύνανται νὰ ὀρίζουν ἐλάχιστον ποσὸν μερίδος μεγαλύτερον τοῦ 10.000, ἀλλὰ πάντοτε ἀκέραιον πολλαπλασίον τούτου.

Τό, κατὰ τὸ καταστατικόν, ἐλάχιστον ποσὸν μερίδος συμμετοχῆς καλεῖται ἐταιρικὸν μ ε ρ ῖ δ ι ο ν.

Ἡ εἰσφορὰ τῶν ἐταίρων ὀρίζεται εἰς ἓν ἢ πλεῖονα (ἀκέραια) ἐταιρικά μερίδια. Ὡς μαθηματικὰ μεγέθη ἄρα :

$$\text{Εἰσφορὰ} = \text{μερὶς συμμετοχῆς} = \text{ἐταιρικὸν μερίδιον} \times \alpha$$

ἐνθα $\alpha =$ ἀριθμὸς ἀκέραιος ≥ 1 .

1. Τὰ ὑποχρεωτικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐταιρικοῦ ἔγγραφου εἶναι : 1) τὸ ὄνοματεπώνυμον, ἢ κατοικία καὶ ἡ ἰθαγένεια τῶν ἐταίρων, 2) ἡ ἔδρα, 3) ὁ σκοπός, 4) ἡ διάρκεια, 5) ἡ ἐπωνυμία, 6) ἡ ιδιότης τῆς ἐταιρείας ὡς Ε.Π.Ε., 7) τὸ κεφαλαίον τῆς ἐταιρείας, ἢ μερὶς συμμετοχῆς, τὰ τυχόν πλεῖονα ἐταιρικά μερίδια ἐκάστου ἐταίρου, καὶ ἡ βεβαίωσις τῶν ἰδρυτῶν περὶ ὀλοσχεροῦς καταβολῆς τοῦ κεφαλαίου, 8) τὸ ἀντικείμενον τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν, ἢ ἀποτίμησις αὐτῶν, τὸ ὄνομα τοῦ εἰσφερόντος ἐταίρου καὶ τὸ σύνολον τῆς ἀξίας τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν.

2. Ὡς ἐν Γαλλίᾳ, ἀντιθέτως ἐν Γερμανίᾳ ἐπιτρέπεται καὶ μερικὴ καταβολή.

Τὰ ἔταιρικὰ μερίδια εἶναι ἴσα μεταξύ των. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν σύστασιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τυχὸν αὐξήσιν τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου ἀπαγορεύεται ἡ δημιουργία ἔταιρικῶν μεριδίων διαφόρου ὀνομαστικῆς ἀξίας.

Ἐξ ἄλλου :

Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον = ἄθροισμα μεριδίων συμμετοχῆς

ἢ Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον = $a_1 \times \text{ἔταιρικὸν μερίδιον} + a_2 \times$
 $\times \text{ἔταιρικὸν μερίδιον} + \dots + a_n \times \text{ἔταιρικὸν μερίδιον}$

ἢ Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον = $(a_1 + a_2 + \dots + a_n) \times \text{ἔταιρικὸν μερίδιον}$

ἔνθα $(a_1 + a_2 + \dots + a_n) = \delta$ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἔταιρικῶν μεριδίων.

Ἡ Ὀνομαστικὴ ἀξία τοῦ ἔταιρικοῦ μεριδίου = $\frac{\text{Ἐταιρικὸν κεφάλαιον}}{(a_1 + a_2 + \dots + a_n)}$

Ἡ Πραγματικὴ ἀξία τοῦ ἔταιρικοῦ μεριδίου = $\frac{\text{Ἐταιρικὴ καθαρὰ θέσις}}{(a_1 + a_2 + \dots + a_n)}$

Παραδείγματα ἐγγραφῶν συστάσεως τῶν Ε.Π.Ε.

1. Οἱ Α, Β καὶ Γ ἀπεφάσισαν τὴν σύστασιν μιᾶς Ε.Π.Ε., μὲ ἔταιρικὸν κεφάλαιον 1.200.000, ἔξ οὗ ὁ Α καλύπτει 600 000, οἱ δὲ Β καὶ Γ ἀνὰ 300 000. Ἄπαντες εἰσφέρουν μόνον μετρητά.

Τὸ ἔταιρικὸν μερίδιον ὠρίσθη ἐν τῷ Καταστατικῷ εἰς Δραχμὰς 20.000.

1			
Ἐταῖροι λ/σμοὶ εἰσφορῶν		1.200 000	
A 30 μερίδια @ 20.000	600.000		
B 15 μερίδια @ 20.000	300 000		
Γ 15 μερίδια @ 20.000	300 000		
εἰς Ἐταιρικὸν Κεφάλαιον			1.200.000
Συμμετοχικὴ μερὶς Α ἐκ 30 μερ.	600 000		
Συμμετοχικὴ μερὶς Β ἐκ 15 μερ.	300 000		
Συμμετοχικὴ μερὶς Γ ἐκ 15 μερ.	300.000		

Κάλυψις τοῦ ἔταιρικοῦ κεφαλαίου, ὡς τὸ ὄπ' ἀριθμ. . . . . καὶ ἀπὸ . . . . . ἔταιρικὸν παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Ἀθηνῶν . . . . . κατατεθὲν ἀπὸ . . . . . εἰς Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν καὶ δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὄπ' ἀριθμ. . . . . Δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε.

2			
Ταμείον		1.200.000	
εἰς Ἐταῖροι λ/σμοὶ εἰσφορῶν .			1.200.000
A	600.000		
B	300.000		
Γ	300 000		

Ἐντὶ τῶν ἀνωτέρω δύο ἐγγραφῶν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνη μόνον μία, δοθέντος ὅτι τὸ κεφάλαιον τῆς Ε.Π.Ε. πρέπει, ὡς ἐλέχθη, οὐ μόνον νὰ καλυφθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταβληθῆ, ὁ λ ο σ χ ε ρ ῶ ς, ἦτοι :

Ταμείον		1 200 000	
εἰς Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον			1.200.000
<u>Συμμετοχικὴ μερὶς Α</u> : 30 μερ.	600.000		
<u>Συμμετοχικὴ μερὶς Β</u> : 15 μερ.	300.000		
<u>Συμμετοχικὴ μερὶς Γ</u> : 15 μερ.	300 000		
Καταβολὴ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ. . . . . καὶ ἀπὸ . . . . . καταστατικῶν παρὰ τῶ συμβολαιογράφῳ Ἀθηνῶν . . . . . κτλ.			

2. Οἱ Α καὶ Β συνιστοῦν Ε.Π.Ε. Τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον ὠρίσθη εἰς 1.000 000, διαιρούμενον εἰς 100 ἐταιρικὰ μερίδια, ὃ Α εἰσφέρει ἐμπορεύματα 548.000 καὶ μετρητὰ 2.000, ὃ δὲ Β εἰσφέρει μετρητὰ 450.000.

Ἐμπορεύματα		548 000	
Ταμείον		452.000	
εἰς Ἑταιρικὸν κεφάλαιον			1.000.000
<u>Συμμετοχικὴ μερὶς Α</u> : 55 μερ.	550.000		
<u>Συμμετοχικὴ μερὶς Β</u> : 45 μερ.	450 000		
Πραγματοποιήσις εἰσφορῶν, ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ. . . . . κτλ.			

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν ἐξόδων ἰδρύσεως¹ εἶναι ἀνάλογοι μὲ τὰς τῶν Α.Ε.

3. Λειτουργία τῶν Ε.Π.Ε.

3.1. Γενικά

Κατὰ τὸν ν. 3190 τὰ κύρια ἐταιρικὰ ὄργανα τῆς Ε.Π.Ε. εἶναι δύο :

α) Ἡ συνέλευσις τῶν ἐταίρων. β) Ὁ εἰς ἢ οἱ πλείονες διαχειρισταί.

Ἡ συνέλευσις δύναται νὰ εἶναι : 1) τακτικὴ, 2) ἔκτακτος, καὶ 3) καταστατικὴ.

Ἡ τακτικὴ συγκαλεῖται κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν ὑποχρεωτικῶς ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως. Αὕτη ἐγκρίνει τὸν ἰσολογισμόν, ἐξουσιοδοτεῖ τοὺς διαχειριστὰς ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῶν κερδῶν καὶ ἀπαλλάσσει τούτους ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἀποζημιώσεως.

1. α) Ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου : Χαρτόσημον 1,80 % (1,5 % + 0,15 % + 0,15 %), δικαιώματα Τ.Σ. Νομικῶν 1 %. β) Ἐπὶ δημοσιεύσεων : Τ.Σ. Νομικῶν 1/2 %, Τ.Π. Δικηγόρων 1 %.

Ἡ ἔκτακτος συγκαλεῖται αἰτήσῃ τῆς μειονοψηφίας (10 % καὶ ἄνω) ἢ τοῦ ἔμποτικοῦ συμβουλίου ἢ τῶν διαχειριστῶν (ἐπὶ ἀπωλείας τοῦ 1/2 τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου).

Ἡ Καταστατικὴ ἀποφασίζει ἐν γένει ἐπὶ τῶν τροποποιήσεων τῆς ἑταιρικῆς συμβάσεως.

Οἱ διαχειρισταὶ εἶναι ὄργανα διαχειριζόμενα τὰς ἑταιρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐκπροσωποῦντα τὴν ἑταιρείαν ὡς νομικὸν πρόσωπον.

Τὰ ἄρθρα 16 ἕως καὶ 26 τοῦ ν. 3190 καθορίζουν τὰ τοῦ διορισμοῦ, τῆς ἔξουσας, τῆς ἀνακλήσεως τῶν διαχειριστῶν, τῆς ἀπαγορεύσεως ἀσκήσεως ἀνταγωνισμοῦ τούτων κατὰ τῆς ἑταιρείας, τῆς ὑποχρεώσεως τούτων πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς, ἰσολογισμοῦ, δημοσιεύσεως τούτου, τηρήσεως τῶν λογιστικῶν βιβλίων καὶ τέλος τῆς εὐθύνης τούτων πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ παραβάσεις τοῦ νόμου 3190 καὶ τοῦ Καταστατικοῦ, ὡς καὶ διὰ πταίσματα περὶ τὴν διαχείρισίν των.

3.2. Τά, ὑπὸ τῶν Ε.Π.Ε., τηρητέα λογιστικὰ βιβλία

Ἡ ὑποχρέωσις τῶν Ε.Π.Ε. πρὸς τήρησιν βιβλίων καθορίζεται, πλὴν τῶν ἐκ τοῦ Ε.Ν. γενικῶν περὶ βιβλίων διατάξεων: α) ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ νόμου 3190/55, καθ' ὅ: «Οἱ διαχειρισταὶ ὑποχρεοῦνται ὅπως τηρῶσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὰ ἐξῆς βιβλία, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ ἄλλων νόμων ἐπιβαλλομένων, δεόντως θεωρούμενα ὑπὸ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου.

1. Τὸ βιβλίον *ἐταίρων*, ἐν τῷ ὁποίῳ καταχωρίζονται τὸ ὄνομα τοῦ ἑταίρου, ἡ ἰθαγένεια καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς κατοικίας αὐτοῦ, αἱ εἰσφοραὶ ἐκάστου, ὡς καὶ αἱ τυχόν μεταβολαὶ τῶν προσώπων τῶν ἑταίρων.

2. Τὸ βιβλίον *Πρακτικῶν συνελεύσεων*, ἐν τῷ ὁποίῳ καταχωρίζονται αἱ ὑπὸ τῶν ἑταίρων λαμβανόμεναι ἀποφάσεις.

3. Τὸ βιβλίον *Πρακτικῶν διαχειρίσεως*, ἐν τῷ ὁποίῳ καταχωρίζονται αἱ ἀποφάσεις τῶν διαχειριστῶν.»

καὶ β) Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 2 § 2 τοῦ Κ.Φ.Σ., καθ' ὅ «αἱ Ε.Π.Ε. ὑπάγονται, ἀδιαφόρως τοῦ ποσοῦ τῶν ἔτησιων αὐτῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων, εἰς τὴν τρίτην τοῦλάχιστον κατηγορίαν»¹.

Ἡ Ε.Π.Ε. δικαιούται νὰ τηρήσῃ βιβλία καὶ στοιχεῖα τῆς ἀνωτέρας καὶ δὴ τῆς Δ' κατηγορίας.

Ἐὰν ὁμως τὰ ἀκαθάριστα αὐτῆς ἔσοδα ὑπερβοῦν τό, διὰ τὴν Γ' κατηγορίαν βιβλίων, προβλεπόμενον ὄριον, τότε ἡ Ε.Π.Ε. ὑποχρεοῦται εἰς τὴν τήρησιν βιβλίων Δ' κατηγορίας.

1. Ἐπομένως αἱ Ε.Π.Ε. πρέπει νὰ τηρῶσι: α) βιβλίον ταμείου μετ' ἀναλύσεως τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, β) βιβλίον ἢ λογαριασμὸν ἐμπορευμάτων ἢ προϊόντων, γ) βιβλίον χρεωστῶν καὶ πιστωτῶν, δ) βιβλίον ἀπογραφῶν.

Ἐξ ἄλλου, τὸ ἄρθρ. 23 §§ 1 καὶ 2 τοῦ ν. 3190 ἐπιβάλλον τὴν κατάρ-
τισιν ἰσολογισμοῦ καὶ τῆς συνοδευτικῆς τούτου ἀναλύσεως τοῦ λ/σμοῦ « Κερ-
δῶν καὶ Ζημιῶν » προϋποθέτει τὴν διπλογραφικὴν μέθοδον καὶ ἄρα τὴν
τήρησιν βιβλίων Δ' κατηγορίας¹.

4. Ἐγγραφαὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Ε.Π.Ε.

4.1. Ἐγγραφαὶ ἐπὶ μεταβιβάσεως τῆς συμμετοχικῆς μερίδος

Ἡ μεταβίβασις τῆς συμμετοχικῆς μερίδος δὲν ἀπαιτεῖ τὸ ἀνοιγμα
λ/σμῶν εἰσφορᾶς. Ἀρκεῖ ἡ διενέργεια μιᾶς ἐγγραφῆς, ἐμφανίζουσας, βάσει
τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μεριδίων, τὴν τοιαύτην μεταβίβασιν, π.χ.

Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	100.000
Συμμετοχικὴ μερὶς τοῦ Χ 10 μερ. × 10.000	
εἰς Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	100 000
Συμμετοχικὴ μερὶς τοῦ Ψ 10 μερ. × 10.000	
Συμβατικὴ μεταβίβασις τῆς ἐκ 10 μεριδίων μερίδος τοῦ Χ, εἰς τὸν Ψ, ὡς τὸ ὄπ' ἀριθ. . . . καὶ ἀπὸ . . . συμβόλαιον τοῦ συμβο- λαιογράφου . . . , καταχωρισθεῖσα εἰς τὸ Βιβλίον ἑταίρων.	

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ πραγματικῶς καταβληθείσης ἀξίας καὶ ὀνομαστικῆς
ἀξίας δὲν ἐνδιαφέρει τὴν λογιστικὴν τῆς Ε.Π.Ε. Τὸ θέμα ὅμως ἔχει σημα-
σίαν ἀπὸ φορολογικῆς² ἀπόψεως διὰ τὸν μεταβιβάζοντα τὴν μερίδα τοῦ
ἑταῖρον.

1. Ἡ τήρησις βιβλίων Γ' κατηγορίας οὐδόλως συνιστάται διὰ τὰς ὑπὸ μορφὴν
Ε.Π.Ε. λειτουργούσας ἐπιχειρήσεις. Τοῦτο διότι ἡ πληθὺς καὶ ἡ ἰδιομορφία τῶν ὑπὸ
τοῦ νόμου 3190 προβλεπομένων νομικῶν γεγονότων εἰς οὐδὲν τῶν ὑπὸ τοῦ Κ.Φ.Σ.
προβλεπομένων (διὰ τὴν Γ' Κατηγορίαν) βιβλίων δύναται νὰ εὕρη τὸν κατάλ-
ηλον χώρον μιᾶς ἀντιστοίχου λογιστικῆς ἀπεικονισεῶς τῆς.

2. Ὡς ἐσημειώθη ἤδη ἀνωτέρω, σελ. 34, ὡς εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρή-
σεων λογίζεται καὶ πᾶσα ὠφέλεια ἢ κέρδος ἐξ ἐκχώρησεως ἐμπορικῆς ἢ οἰασθῆ-
ποτε ἄλλης ἐπιχειρήσεως, τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὴν καλὴν πορείαν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐφόσον, ὅθεν, κατὰ τὴν ἐκχώρησιν τῆς ἐταιρικῆς μερίδος ὑπὸ τινος μέλους
προσωπικῆς (φορολογικῆς) ἐταιρείας, ὑφίσταται διαφορὰ μεταξὺ τῆς κατὰ τὸν χρό-
νον τῆς μεταβιβάσεως καὶ ἐκ τῶν βιβλίων προκυπτούσης πραγματικῆς ἀξίας τῆς
μερίδος ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἀξίας εἰς τὴν πραγματοποιεῖται ἡ μεταβίβασις ταύτης ἀφ'
ἑτέρου, ἡ διαφορὰ αὕτη θὰ φορολογηθῇ ὡς εἰσόδημα τριῶν διαχειριστικῶν χρήσεων
(Σ.τ.Ε. 1965/58). Βάσις συγκρίσεως εἶναι (οὐχὶ ἡ ὀνομαστικὴ, ἀλλὰ) ἡ πραγματικὴ
ἀξία τῆς μερίδος, διότι τὰ ἀποθεματικά ἔχουσιν ἤδη φορολογηθῆ ἐπ' ὀνόματι τῶν
ἑταίρων, καίπερ μήπω ἀναληφθέντα ὑπὸ τούτων.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα ὁ πωλήσας τὴν μερίδα του (X) εἶχεν ὡς ἀντισυμβαλλόμενον τρίτον, μὴ ἑταῖρον, τὸν Ψ. Ἐὰς ὑποτεθῆ ἤδη ὅτι ὁ X ἐπώλησε τὴν ὡς ἀνωτέρω μερίδα του, ὀνομαστικῆς ἀξίας δοχ. 100.000, εἰς τὸν Δ. διαχειριστὴν τῆς Ε.Π.Ε. καὶ εἰς τιμὴν 20% ἀνωτέραν τῆς ἐκ τῶν βιβλίων προκύπτουσας πραγματικῆς ἀξίας της, καὶ ὅτι ἡ ἐκ τῶν βιβλίων προκύπτουσα πραγματικὴ ἀξία ἦτο 120.000 καὶ ἐπομένως ἡ τιμὴ μεταβιβάσεως τῆς μερίδος τοῦ X εἰς τὸν Δ ἦτο 144.000. Ὁ Δ κατέβαλεν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ε.Π.Ε. τὰς ἄνω 144.000. Τότε αἱ ἔγγραφαι τῆς Ε.Π.Ε. θὰ εἶναι :

1		
*Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	100.000	
Συμμετοχικὴ μερίς τοῦ X : 10 μερ. × 10.000		
εἰς *Ἐταιρικὸν κεφάλαιον		100.000
Συμμετοχικὴ μερίς τοῦ Δ : 10 μερ. × 10.000		
Ἔως τὸ ὑπ' ἀριθ. . . . . συμβόλαιον κτλ.		
2		
*Ἀτομικοὶ λ/σμοὶ	144.000	
Δ		
εἰς Ταμείον		144.000
Ἔως κατεβλήθησαν διὰ λ/σμὸν τοῦ Δ διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀγορὰν τῆς μερίδος τοῦ X.		

Ἐὰν ὁ Δ δὲν κατέβαλλεν ἀμέσως τὸ ἀντίτιμον τῆς μεταβιβαθείσης αὐτῷ συμμετοχικῆς μερίδος τοῦ X, τότε τὴν ἀνωτέρω ὑπὸ (1) ἔγγραφῆν θὰ ἠκολούθουν ἀντὶ τῆς (2) αἱ ἔγγραφαι :

2'		
*Ἀτομικὸς λ/μὸς Δ	144.000	
εἰς *Ἀτομικὸν λ/σμὸν X		144.000
Τὰ, ὑπὸ τοῦ χρεουμένου, ὀφειλόμενα εἰς τὸν πιστούμενον, λόγῳ μεταβιβάσεως τῆς ἐκ 10 μεριδίων συμμετοχικῆς μερίδος τούτου.		
3'		
Ταμείον	144.000	
εἰς *Ἀτομικὸν λ/σμὸν Δ		144.000
4'		
*Ἀτομικὸς λ/σμὸς X	144.000	
εἰς Ταμείον		144.000

4.2. Έγγραφαί διαθέσεως αποτελεσμάτων

Έταιρικών κεφάλαιον: 1.600.000, ἐκ τοῦ ὁποίου, Α: 800.000, Β: 400.000, Γ: 200.000, Δ: 100.000 καὶ Ε: 100.000.

Καθαρὰ κέρδη 336.842. Παρακρατεῖται 5% ὡς ἀποθεματικὸν καὶ τὸ ὑπόλοιπον διανέμεται κατὰ λόγον (8:4:2:1:1).

Ὁ Α λαμβάνει καὶ ἀμοιβὴν διαχειριστοῦ 40.000.

Ἐγγραφαί διαθέσεως κερδῶν:

1			
Ἀποτελέσματα χρήσεως		336 842	
εἰς Διάθεσιν κερδῶν			336 842
2			
Διάθεσις κερδῶν		336 842	
εἰς Τακτικὸν ἀποθεματικὸν			16 842
5% ε/336 842			
εἰς Ἀτομικοὺς λ/σμοὺς ἐταίρων			320.000
A = (40.000 + 17.500 × 8) = 180.000			
B = 17.500 × 4 = 70.000			
Γ = 17.500 × 2 = 35.000			
Δ = 17.500 × 1 = 17.500			
E = 17.500 × 1 = 17.500			

Ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ζημιῶν, ἐὰν ὁ τρόπος διανομῆς τῶν ζημιῶν εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν, τότε αἱ ζημίαι δύνανται νὰ παραμένουν χρεωμένα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐν ἀναμονῇ συμψηφισμοῦ των μὲ τὰ κέρδη μελλουσῶν χρήσεων.

Εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν (ἤτοι τὴν περίπτωσιν διαφόρου τρόπου διανομῆς τῶν ζημιῶν, ἀπὸ τὸν τρόπον διανομῆς τῶν κερδῶν) πρέπει αἱ ζημίαι νὰ καταχωροῦνται εἰς χρέωσιν τῶν ἀτομικῶν λ/σμῶν τῶν ἐταίρων.

4.3. Συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ τῶν ἐταίρων

Μεταξὺ τῶν προαιρετικῶν στοιχείων τοῦ ἐταιρικοῦ ἐγγράφου εἶναι καὶ ἡ διάταξις περὶ συμπληρωματικῶν εἰσφορῶν διὰ κάλυψιν ἐνδεχομένων ζημιῶν.

Αἱ συμπληρωματικαὶ αὗται εἰσφοραὶ δὲν ἀποτελοῦν αὔξησιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἴνα αὗται εἶναι ὑποχρεωτικαὶ ἀπαιτοῦνται:

α) Νὰ προβλέπωνται διὰ διατάξεως τοῦ καταστατικοῦ.

β) Νὰ σκοπῶσι τὴν κάλυψιν ζημιῶν βεβαιωθεισῶν ἐν τῷ ἰσολογισμῷ.

γ) Νὰ ὀρίζηται τὸ μέγεθος τούτων, ὅπερ δὲν δύναται νὰ εἶναι μείζον τοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου.

δ) Ἡ ἀπόφασις τῆς συνελεύσεως περὶ καταβολῆς τούτων νὰ λαμβάνεται διὰ πλειονοψηφίας $\frac{3}{4}$ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑταίρων, ἐκπροσωποῦντων τὰ $\frac{3}{4}$ τοῦ κεφαλαίου.

Ἐὰν ἑταῖρός τις δὲν καταβάλλῃ τὴν συμπληρωματικὴν εἰσφορὰν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐγγράφου προσκλήσεως τούτου *θὰ ἀποκλεισθῇ* τῆς ἑταιρείας δι' ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου Πρωτοδικῶν, διατάσσοντος τὴν ἐκποίησην τοῦ ἑταιρικοῦ του μεριδίου. Ἡ ἐκποίησης αὕτη ἐνεργεῖται *διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀποκλεισθέντος ἑταίρου*, ὅστις εὐθύνεται ἔναντι τῆς ἑταιρείας διὰ τὴν τυχὸν ἐπὶ ἔλαττον διαφορὰν μετὰξὺ ἀφ' ἑνὸς τοῦ ἐπιτυχανομένου τιμήματος καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς εἰσφορᾶς μετὰ τῶν δαπανῶν ἐκποιήσεως. Εἰς τοῦτον ὅμως ἀνήκει τυχὸν ἐπὶ πλέον διαφορὰ τοῦ τιμήματος ἐκποιήσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν δαπανῶν ἐκποιήσεως μετὰ τῆς συμπληρωματικῆς εἰσφορᾶς ἀφ' ἑτέρου.

Ἐξ ἄλλου, ὁ συνεπεία τῆς ἐκποιήσεως ἀποκτήσας τὸ ἑταιρικὸν μερίδιον τοῦ ἀποκλεισθέντος ἑταίρου, δὲν ὑποχρεοῦται εἰς καταβολὴν τῆς ὀφειλομένης συμπληρωματικῆς εἰσφορᾶς. Ἔστω π.χ. ὅτι ὁ ἑταῖρος Χ μιᾶς Ε.Π.Ε. ὑποχρεοῦται βάσει τοῦ ἑταιρικοῦ καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τῶν ἑταίρων νὰ καταβάλλῃ ἐπὶ πλέον τῆς ἐκ 50.000 συμμετοχικῆς αὐτοῦ μερίδος, συμπληρωματικὴν εἰσφορὰν 40% ἐπὶ ταύτης (ἦτοι $50.000 \times 40\% =$) 20.000. Οὗτος δηλώνει ἀδυναμίαν ἐκπληρώσεως τῆς ὑποχρεώσεώς του ταύτης. Ἡ ἑταιρεία πωλεῖ τὴν μερίδα του εἰς τὸν Ψ πρὸς 110% ἔξοδα πωλήσεως 300. Αἱ συναφεῖς λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ εἶναι :

Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	1	50 000
Συμμετοχικὴ μερὶς Χ	εἰς Χ λ/σμός Ἐταρικός	50.000
Χ λ/σμός Ἐταρικός	2	20 000
	εἰς Συμπληρωματικὸν κεφάλαιον	20.000
Ταμεῖον ($50.000 \times 110\%$)	3	55.000
	εἰς Χ Ἐταρικὸν	5.000
	εἰς Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	50.000
	Συμμετοχικὴ μερὶς Ψ	
Χ λ/σμός Ἐταρικός	4	35.000
	εἰς Ταμεῖον	300
	εἰς Καταθέσεις ὄψεως	34.700

Ἐάν ἡ μερίς τοῦ X ἐπωλεῖτο εἰς τὸν Ψ πρὸς 30%, ἤτοι ἀντὶ $50.000 \times 30\% = 15.000$ τότε τὰς ἐγγραφὰς (1) καὶ (2) θὰ ἠκολούθουν αἱ (3') καὶ (4').

		3'		
Ταμείον			15.000	50.000
X λ/σμός Ἀτομικός			35.000	
			εἰς Ἑταιρικὸν κεφάλαιον Συμμετοχικὴ μερίς Ψ	
		4'		
X λ/σμός Ἀτομικός			300	300
			εἰς Ταμείον	

Οὕτω δὲ ὁ X θὰ ὄφειλε $5.300 = (20.000 + 35.000 + 300 - 50.000)$

Ἐστω ἀκόμη ὁ κάτωθι ἰσολογισμὸς μιᾶς Ε.Π.Ε. :

Ε	Ἰσολογισμὸς (Ποσὰ εἰς χιλιάδας)		Π
Πάγια καὶ Κυκλοφοροῦντα	2.300	Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον	600
Διαθέσιμα	300	Μακρόχρονα χρέη	1.900
Ζημίαι	470	Βραχύχρονα χρέη	570
	3.070		3.070

Ἡ Ε.Π.Ε. αὕτη ἀποφασίζει καὶ ἀπαιτεῖ συμφώνως, προβλέπει τοῦ καταστατικοῦ, καὶ πρὸς κάλυψιν τῶν ἀνωτέρω 470 ζημιῶν συμπληρωματικὰς εἰσφορὰς 300 (= 50% τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου).

Ἡ πρόβλεψις τοῦ καταστατικοῦ δὲν προσδιώριζε καὶ τὸ ποσὸν τῆς συμπληρωματικῆς εἰσφορᾶς, εἰς δὲ ἐκ τῶν ἐταίρων (π.χ. ὁ Β μὲ συμμετοχικὴν μερίδα 100) ἀποχωρεῖ τῆς Ε.Π.Ε.

Τὰ ἔξοδα ἐκποιήσεως τῆς μερίδος τοῦ Β ἀνήλθον εἰς 3. Προέκυψε δὲ διαφορὰ ἐκποιήσεως ὑπὲρ τοῦ Β 1 :

1. Νὰ εὐρεθῇ ἡ τιμὴ πωλήσεως τῆς μερίδος τοῦ Β.

Ὄνομαστικὴ ἀξία μερίδος Β	100	
- ἡ ποσὴν εἰσφορᾶς συμπληρωματικῆς εἰσφορᾶς	- 50	50
+ ἔξοδα πωλήσεως		3
+ Πλεόνασμα		1
Ἐσοδὸν ἐκ πωλήσεως		54

2. Νὰ γίνουιν αἱ συναφεῖς ἔγγραφαι εἰς τὰ βιβλία τῆς Ε.Π.Ε.

Συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ	300	
εἰς Κεφάλαιον συμπληρωματικῶν εἰσφορῶν		300
Διαθέσιμα	250	
*Ατομικὸς λ/σμός Β	50	
εἰς Συμπληρωματικὰς εἰσφορὰς		300
*Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	100	
Συμμετοχικὴ μερὶς Β		
εἰς *Ατομικὸν λ/σμὸν Β		100
*Ατομικὸς λ/σμός Β	3	
εἰς Διαθέσιμα		3
Διαθέσιμα	54	
*Ατομικὸς λ/σμός Β	46	
εἰς *Ἐταιρικὸν κεφάλαιον		100
Συμμετοχικὴ μερὶς τοῦ νέου ἑταίρου		
Κεφάλαιον συμπληρωματικῶν εἰσφορῶν	300	
εἰς Ζημίας		300

4.4. Ἐγγραφαι ἐπὶ αὐξήσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου

Ἡ τυχὸν αὐξήσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου συνιστᾷ τροποποίησιν τοῦ Καταστατικοῦ καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 38 καὶ ἄρα καὶ εἰς τὰς διατυπώσεις δημοσιότητος τοῦ ἀρθρου 8 τοῦ ν. 3190/55. Ἡ αὐξήσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου δύναται νὰ συντελεσθῇ διὰ τῶν ἑξῆς τ ρ ό π ω ν :

α) Δι' ἐκδόσεως νέων ἑταιρικῶν μεριδίων.

β) Δι' αὐξήσεως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν παλαιῶν ἑταιρικῶν μεριδίων.

γ) Διὰ κεφαλαιοποιήσεως τοῦ ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ.

δ) Διὰ συγχωνεύσεως ἑταιρειῶν.

ε) Διὰ νομισματικῆς ἀναπροσαρμογῆς.

*Αποκλείεται εἰς τὴν Ε.Π.Ε. ἡ αὐξήσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ μετατροπῆς τῶν πιστώσεων τῶν δανειστῶν εἰς ἑταιρικά μερίδια κατὰ σαφῆ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ, διὰ τὰς Α.Ε., ἰσχύοντα.

Αἱ ἔγγραφαι αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἀντίστοιχοι πρὸς τὰς ἔγγραφὰς τῆς συστάσεως τῆς Ε.Π.Ε., ἧτοι εἰς τὰς α, β, δ περιπτώσεις :

1) Χρεώσει τῶν λ/σμῶν εἰσφορῶν τῶν ἑταίρων θὰ πιστωθῇ τὸ ἑταιρικὸν

κεφάλαιον καὶ εἰδικῶς αἱ μερίδες τῶν ἑταίρων καὶ 2) Χρεώσει τῶν διαφόρων εἰσφερομένων ἐνεργητικῶν στοιχείων θὰ πιστωθοῦν οἱ λ/σμοὶ εἰσφορῶν ὡς καὶ τὰ τυχόν συνεισφερόμενα (μετὰ ἐνεργητικῶν) παθητικὰ στοιχεία.

Εἰς τὰς γ καὶ ε περιπτώσεις ἢ 2^α ἔγγραφῆ θὰ δεικνύη (ἀντὶ τῆς χρεώσεως τῶν εἰσφερομένων ἐνεργητικῶν) χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν ἢ τοῦ λ/σμοῦ Διαφορὰ ἀναπροσαρμογῆς καὶ πίστωσιν τοῦ λ/σμοῦ εἰσφορῶν τῶν ἑταίρων.

Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις εἶναι δυνατόν ἀντὶ δύο ἔγγραφῶν, καὶ δὴ μιᾶς διὰ τὴν κάλυψιν καὶ μιᾶς διὰ τὴν καταβολὴν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, νὰ γίνῃ μόνον μιὰ ἔγγραφῆ, δοθέντος ὅτι, ὡς ἐτονίσθη, ἢ τε κάλυψις καὶ ἢ καταβολὴ ἀφοροῦν ὑποχρεωτικῶς τὸ σύνολον τοῦ κεφαλαίου.

Ἡ εἰς ἀντάλλαγμα εἰσφορῶν χορήγησις ἑταιρικῶν μεριδίων συντελεῖται βάσει τῆς πραγματικῆς (καὶ οὐχὶ τῆς ὀνομαστικῆς) ἀξίας τῶν παλαιῶν μεριδίων. Δυνατὸν νὰ ὑπάρχη περίπτωσις λογιστικῆς ἀπεικονίσεως τῆς διαφορᾶς ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον διαθέσεως τῶν μεριδίων.

Τὰ καταστατικά δύνανται νὰ προβλέπουν δικαίωμα προτιμήσεως ὑπὲρ τῶν παλαιῶν ἑταίρων.

Ἡ αὐξήσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου συντελεῖται :

α) Δι' ἐκδόσεως μεριδίων εἰς τὸ ἄρτιον ὅταν ἡ αὐξήσις καλύπτεται ὑπὸ πάντων τῶν παλαιῶν ἑταίρων καὶ μόνον τούτων ἢ ὅταν οἱ μὴ συμμετέχοντες εἰς τὴν αὐξήσιν παλαιοὶ ἑταῖροι εἰσπράττωσιν ἀπὸ τοὺς συμμετέχοντας νέους ἑταίρους *δικαιώματα ἔγγραφῆς*.

β) Δι' ἐκδόσεως μεριδίων εἰς τιμὴν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον, ὅταν συμμετέχουν εἰς τὴν αὐξήσιν νέοι ἑταῖροι (μὴ καταβαλόντες δικαιώματα ἔγγραφῆς εἰς τοὺς παλαιοὺς ἑταίρους).

Παράδειγμα :

Ε.Π.Ε. ἔχουσα ἑταιρικὸν κεφάλαιον 2.500.000, διηρημένον εἰς 250 μερίδια τῶν 10.000 ἕκαστον, καὶ ἀποθεματικὰ 1.250.000, ἀποφασίζει τὴν αὐξήσιν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου κατὰ 150 μερίδια τῶν 10.000, ἅτινα θὰ διατεθοῦν εἴτε εἰς παλαιοὺς εἴτε εἰς νέους ἑταίρους. Κατὰ ποίους τρόπους δύναται νὰ συντελεσθῇ ἡ αὐξήσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου :

1. Δι' ἐκδόσεως (διαθέσεως) τῶν μεριδίων μὲ διαφορὰν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον.

Ἡ, πρὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, πραγματικὴ ἀξία τοῦ μεριδίου ἦτο $(2.500.000 + 1.250.000) : 250 = 15.000$.

Ἡ διαφορὰ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον θὰ εἶναι ἄρα $15.000 - 10.000 = 5.000$.

Ἡ αὐξήσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου θὰ εἶναι $(150 \times 10.000 =) 1.500.000$

Ἡ συνολικὴ διαφορὰ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον θὰ εἶναι $(150 \times 5.000 =) 750.000$

Ἡ Ε.Π.Ε. θὰ εἰσπράξῃ συνολικῶς ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου

2.250.000

Μετά τὴν αὔξησιν τὸ ἔξ 750.000 ἀποθεματικὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον διαφορᾶς δύναται νὰ κεφαλαιοποιηθῇ.

2. Διὰ καταβολῆς τοῦ δικαιώματος ἔγγραφῆς ἀπὸ τοὺς νέους εἰς τοὺς παλαιὸς ἐταίρους καὶ ἐκδόσεως τῶν μεριδίων εἰς τὸ ἄρτιον.

Παλαιὰ πραγματικὴ ἀξία μεριδίου (πρὸ τῆς αὔξήσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου) = $\frac{2.500.000 + 1.250.000}{250} = 15.000$

Μεῖον νέα πραγματικὴ ἀξία μεριδίου (μετὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου) $\frac{2.500.000 + 1.250.000 + 1.500.000}{250 + 150} = \frac{5.250.000}{400} = 13.125$

Τὸ ἀντίτιμον τοῦ δικαιώματος ἔγγραφῆς εἶναι : 1.875

Ἡ Ε.Π.Ε. θὰ εἰσπράξῃ μόνον $150 \times 10.000 = 1.500.000$, ἧτοι 750.000 ὀλιγώτερα ἀπὸ τὰ εἰσπραχθέντα βάσει τῆς προηγουμένης μεθόδου.

4.5. Ἐγγραφὰ ἐπὶ ἐλάττωσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου

Ὡς ἡ αὔξησις οὕτω καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ κεφαλαίου συνιστᾷ τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ καὶ πρέπει καὶ δι' αὐτὴν νὰ τηρηθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ κεφαλαίου διακρίνεται εἰς : α) προαιρετικὴν καὶ β) ὑποχρεωτικὴν.

Προαιρετικὴ εἶναι : αα) ἡ λόγῳ ζημιῶν ἐλάττωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ αβ) ἡ λόγῳ πλεονάζοντος κεφαλαίου.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ κεφαλαίου εἶναι ὑποχρεωτικὴ ὅταν συμβαίῃ βα) λόγῳ ἔξοδου ἢ ἀποκλεισμοῦ ἐταίρου καὶ ββ) λόγῳ ἀπωλείας τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου¹.

Ἡ ἔξοδος ἐταίρου χωρεῖ :

α) *Δυνάμει διατάξεως τοῦ νόμου* καὶ δὴ : αα) ὁσάκις ὑπάρχει σπουδαῖος λόγος καὶ ἀπόφαισις τοῦ **Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν**, βεβαιουῖσα τὴν ὑπαρξίν τοῦ σπουδαίου λόγου. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης προσδιορίζεται καὶ ἡ πραγματικὴ ἀξία τῆς μερίδος συμμετοχῆς, ἣν θὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἐξερχόμενον ἐταῖρον. Ἡ καταβολὴ δὲ τῆς μερίδος συμμετοχῆς προϋποθέτει μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, αβ) ὁσάκις ἀποφασισθῇ μεταβολὴ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως, οἱ διαφονοῦντες

1. Ὅπωςδήποτε ὅμως ἀπαγορεύεται ἡ μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου κάτω τῶν 200.000 δραμῶν. Πάντως ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ 1/2 τοῦ κεφαλαίου οἱ διαχειρισταὶ ὑποχρεοῦνται νὰ συγκαλέσουν τὴν Γ.Σ. διὰ νὰ ἀποφασίσῃ ἢ τὴν μείωσιν τοῦ κεφαλαίου ἢ τὴν λύσιν τῆς Ε.Π.Ε.

εταῖροι δικαιούνται νὰ ἐξέλθουν τῆς ἐταιρείας ἐφόσον δηλώσουν τοῦτο ἐντὸς 3 μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως.

β) *Δυνάμει καταστατικῆς διατάξεως.*

Ἐξ ἄλλου ὁ ἀποκλεισμὸς ἐταίρου προϋποθέτει: α) Ὑπαρξίν σπουδαίου λόγου, β) Ἀπόφασιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως καὶ γ) Ἀπόφασιν τοῦ **Δικαστηρίου**, ἣτις θὰ καθορίζη πάλιν καὶ τὴν ἀποδοτέαν εἰς τὸν ἀποκλειόμενον, ἀξίαν τῆς συμμετοχικῆς του μερίδος.

Ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως σημειοῦμεν: 1) ὅτι τόσον ὁ ἀποκλεισμὸς ὅσον καὶ ἡ ἐξοδος πρέπει νὰ καταχωρισθοῦν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐταίρων καὶ 2) ὅτι ὁ καθορισμὸς τῆς ἀποδοτέας εἰς τὸν ἐξερχόμενον ἢ ἀποκλειόμενον ἐταῖρον ἀξίας τῆς συμμετοχικῆς μερίδος του, σπανίως συμπιπτούσης μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν ταύτης, θὰ προκαλῆ τὴν ἐγγραφὴν μιᾶς δαπάνης ἢ κατὰ περίπτωσιν μιᾶς προσόδου τῆς ἐταιρείας.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου δύναται νὰ συντελεσθῇ διὰ τῶν ἐξῆς τ ῶ ρ ὁ π ω ν :

α) *Διὰ μειώσεως μόνον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐταιρικῶν μεριδίων*, ἄνευ ταυτοχρόνου μειώσεως τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῶν ἀξίας.

β) *Διὰ μειώσεως μόνον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας* (οὐχὶ πάντως κάτω τῶν 10.000) *τῶν ἐταιρικῶν μεριδίων ἄνευ ταυτοχρόνου μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τούτων.*

γ) *Διὰ ταυτοχρόνου μειώσεως τοῦ τε ἀριθμοῦ καὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν ἐταιρικῶν μεριδίων.*

Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ ἐπὶ τῆς προαιρετικῆς μειώσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου θὰ εἶναι τῆς μορφῆς:

1			
Ἐταιρικὸν κεφάλαιον			
Συμμετοχικὴ μερὶς A		200	1.000
Συμμετοχικὴ μερὶς B		300	
.....		.....	
	εἰς Ἀτομικοὶ λ/ομοὶ		1.000»
		A	
		200	
		B	
		300	
	.....	.....	
Μειώσεις ἐταιρικοῦ κεφαλαίου συμφώνως	.....	.....	
2			
Ἀτομικοὶ λ/ομοὶ			
A			1.000
B		200	
.....		300	
		.....	
	εἰς Ταμείων (πλεονάζον κεφάλαιον) ἢ εἰς Ζημίας (ὑπαρξίς ζημιῶν)		1.000»

Ἐπὶ ἐξόδου ἢ ἀποκλεισμοῦ μὲ καθορισμὸν ἀξίας μερίδος ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ ἀντιστοίχως ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου εἰς ποσὸν διάφορον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῆς μερίδος ἢ ἐγγραφή (2) θὰ εἶναι ἑνὸς τῶν κάτωθι τύπων, ἀναλόγως τοῦ ἐὰν $\Delta A > OA$ ἢ ἀντιθέτως $\Delta A < OA$, ἔνθα :

$OA = \eta$ ὀνομαστικὴ ἀξία τῆς μερίδος καὶ $\Delta A = \eta$ ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Δικαστηρίου ὁρισθεῖσα τοιαύτη.

² Ἀτομικὸς λ/σμός A	2'	. . . . .	. . . . .	OA $(\Delta A - OA)$	ΔA
Διαφορὰ ἐπὶ πλέον ἀποτιμήσεως μερίδος A	εἰς Ταμεῖον	. . . . .	. . . . .	OA $(\Delta A - OA)$	ΔA
Συμφώνως τῇ ἀπό . . . . . ἀποφάσει τοῦ Προέδρου (ἐπὶ ἐξόδου)					
ἢ τοῦ Πρωτοδικείου (ἐπὶ ἀποκλεισμοῦ).					

Ὁ λ/σμός Διαφορὰ ἀποτιμήσεως μερίδος ἐξερχομένου ἢ ἀποκλειομένου ἑταίρου θὰ μεταφερθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως εἰς τὰ ἀποτελέσματα χρήσεως ἢ θὰ καλυφθῇ (πιστωθῇ) ἕξ ὑφισταμένων ἐκτάκτων ἀποθεματικῶν :

² Ἀτομικὸς λ/σμός	2'	. . . . .	. . . . .	OA	ΔA
Ταμεῖον	. . . . .	. . . . .	. . . . .	OA	ΔA
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον ἀποτιμήσεως μερίδος A	. . . . .	. . . . .	. . . . .	OA	$(OA - \Delta A)$

Ὁ λ/σμός « Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον ἀποτιμήσεως . . . » προδίδει τὴν ὑπαρξιν Καθαρᾶς θέσεως μικροτέρας τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ πιθανώτατα τὴν ὑπαρξιν ἐν τῷ ἰσολογισμῷ λ/σμοῦ Ζημιῶν, ὅστις θὰ πρέπει νὰ πιστωθῇ μὲ τὴν διαφορὰν ταύτην ($OA - \Delta A$).

5. Έγγραφαί έκκαθαρίσεως Ε.Π.Ε.

5.1. Παράδειγμα έκκαθαρίσεως Ε.Π.Ε.

1. Τὴν 31.12.64 ὁ ἰσολογισμὸς τῆς Ε.Π.Ε. «Α» ἔχει ὡς ἑξῆς :

<i>Ε</i>	<i>Ἰσολογισμὸς Ε.Π.Ε. «Α»</i>		<i>Π</i>
*Εξοδα ἰδρύσεως 100.000			*Εταιρικὸν κεφάλαιον 1.800.000
Μείον ἀποσβε- σθέντα —90.000	10.000		Τακτικὸν ἀποθεματικὸν 3.000
*Ἐγκαταστάσεις 1.000.000			*Ἐκτακτὸν ἀποθεματικὸν 15.000
Μείον ἀποσβε- σθεῖσαι —320.000	680.000		Προμηθευταὶ 872.000
*Ἐγγυήσεις κατα- τεθειμέναι 40.000			*Ἀτομικὸς λ/σμὸς ἐταίρου Ψ 20.000
*Ἀπόθεμα ἔμπο- ρευμάτων 820.000			Γρ/τια πληρωτέα 190.000
Πελάται 1.200.000			Προσωρινοὶ λ/σμοὶ 200.000
Μείον ἀποσβε- σθέντες —100.000	1.100.000		
Γρ/τια εἰσ/τέα 100.000			
Ταμείον 80.000			
Ζημίαι παρελ- θουσῶν χρήσεων 120.000			
Ζημίαι χρήσεως 150.000			
	3.100.000		
			3.100.000

Τὸ κεφάλαιον τῆς Ε.Π.Ε. «Α» διαιρεῖται εἰς 180 μερίδια τῶν 10.000 ἕκαστον, ἔξ ὧν τὰ 135 ἀνήκουν εἰς τὸν Χ καὶ τὰ 45 εἰς τὸν Ψ.

Τὴν 1.1.1965 ἡ Ε.Π.Ε. «Α» διαλύεται¹ καὶ εἰσφέρει εἰς τὴν Α.Ε. «Β» τὰ κάτωθι στοιχεῖα :

- Τὴν φήμην καὶ πελατεῖαν τῆς ἀποτιμωμένην εἰς Δρχ. 40.000
- Τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς ἀποτιμωμένης εἰς » 660.000
- Τὰ ἔμπορεύματά τῆς ἀποτιμωμένα εἰς » 800.000

1. Ἡ Ε.Π.Ε. λύεται :

1) Δι' ἀποφάσεως τῆς συνελεύσεως (3/4 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐταίρων ἐκπροσωπούντων 3/4 τοῦ ὅλου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου).

2) Διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἔνεκα σπουδαίου λόγου κατόπιν αἰτήσεως ἐταίρων ἐκπροσωπούντων τὸ 1/10 τοῦ κεφαλαίου.

3) Διὰ τῆς κηρύξεως τῆς Ε.Π.Ε. εἰς πτώχευσιν.

4) Διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐν περιπτώσει συγκεντρώσεως ὅλων τῶν μεριδίων εἰς χεῖρας ἐνὸς προσώπου, αἰτήσῃ παντὸς ἐνδιαφερομένου.

5) Τὸ καταστατικὸν δύναται νὰ ὀρίσῃ καὶ ἄλλας περιπτώσεις λύσεως τῆς Ε.Π.Ε.

Εἰς ἐξόφλησιν τῶν εἰσφορῶν τῆς Ε.Π.Ε. «Α» ἢ Α.Ε. «Β» ἀποστέλλει εἰς αὐτὴν μετοχὰς τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας 100, ἐκδοθεῖσας εἰς τιμὴν 120.

Ἐν συνεχείᾳ διενεργοῦνται αἱ ἑξῆς πράξεις ἐκκαθαρίσεως τῆς ΕΠΕ «Α» :

1. Εἰσπράττονται αἱ κατατεθειμένα ἐγγυήσεις 40.000.
  2. Εἰσπράττονται ἀπὸ τοὺς πελάτας 1.090.000, τοῦ ὑπολοίπου ὄντος ἀνεπιδέκτου εἰσπράξεως.
  3. Εἰσπράττονται τὰ γρ/τια εἰς/τέα ἀντὶ Δρχ. 96 000.
  4. Ἐξοφλοῦνται οἱ προμηθευταὶ μὲ ἔκπτωσιν 5 %.
  5. Ἐξοφλοῦνται εἰς τὸ ἀκέραιον τὰ γρ/τια πληρωτέα καὶ τὰ, εἰς τοὺς προσωρινούς λ/σμούς, ἐμφαινόμενα χρέη.
  6. Ἐξοφλοῦνται ἔξοδα ἐκκαθαρίσεως 25.600.
- α) Νὰ ἐνεργηθοῦν αἱ, εἰς τὰ βιβλία τῆς Ε.Π.Ε. «Α», ἐγγραφαὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς.

Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως	50.000	
εἰς Ἐξοδα ἰδρύσεως		10.000
εἰς Ἐγκαταστάσεις		20.000
εἰς Ἐμπορεύματα		20.000
Φήμη καὶ πελατεία	40.000	
εἰς Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως		40.000
Α.Ε. «Β»	1.500.000	
εἰς Φήμην καὶ πελατείαν		40.000
εἰς Ἐγκαταστάσεις		660.000
εἰς Ἐμπορεύματα		800.000
Μετοχαὶ τῆς Α.Ε. «Β»	1.500.000	
εἰς Α.Ε. «Β»		1.500.000
(12.500 × 120 = 1.500.000).		
Ταμεῖον	40.000	
εἰς Ἐγγυήσεις κατατεθειμένας		40.000
Ταμεῖον	1.090.000	
Ἀποτελέσματα ἐκκαθαρίσεως	10.000	
εἰς Πελάτας		1.100.000

VII

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (*)

1. Γενικά

Ὁ συνεταιρισμὸς εἶναι ἑταιρεία τῆς ὁποίας τὸ χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ μετὰ βλητὸν τοῦ τε κεφαλαίου καὶ τῶν ἑταίρων.

Πρὸς σύστασιν συνεταιρισμοῦ ἀπαιτοῦνται ἐπὶ τὸ εὐλάχιστον ἀρχικοὶ συνεταῖροι καὶ σύνταξις καταστατικοῦ ὑποκειμένου εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Διοικήσεως (Ἐπουργεῖον Γεωργίας ἢ Ἐργασίας κατὰ περίπτωσιν).

Ἡ ἰδιότης τοῦ συνεταίρου ἀποκτᾶται κατὰ μὲν τὴν σύστασιν τοῦ συνεταιρισμοῦ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ καταστατικοῦ, μεταγενέστερον δὲ δι' ἑγγράφου δηλώσεως τοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ γίνῃ συνεταῖρος, καταχωριζομένης εἰς εἰδικὸν βιβλίον, ἀφοῦ ἡ διοίκησις ἢ ἡ γενικὴ συνέλευσις τοῦ συνεταιρισμοῦ ἀποφανθοῦν περὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ αἰτοῦντος ὡς συνεταῖρου.

(*) Ἡ λ ί α ς Ἀ ν α σ τ α σ ι ᾶ δ η ς, Ἑλληνικὸν Ἐμπορικὸν Δίκαιον, τόμος πρῶτος, Τεῦχος II, Ἀθήναι 1949, σελ. 478 κ.έ., K. B o t t, Lexikon des kaufmännischen Rechnungswesens, Stuttgart 1955, σ 1191-1214, L é o C h a r d o n n e t, Comptabilité des sociétés, Paris 1952, σ. 300 κ.έ., Δ η μ. Μ. Γ ι α μ π ᾶ ν η ς, Λογιστικὴ συνεταιρισμῶν εἰς Οἰκονομικὴν καὶ Λογιστικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, σελ. 507-572, D r T h. G a b l e r s, Wirtschafts-Lexikon, Wiesbaden 1956, σελ. 1125-1133, P r o f. D r. A l f r e d H u e c k, Gesellschaftsrecht München und Berlin, 1956, σελ. 207 κ.έ., D r. H e i n r i c h K n o l l, Bilanzkunde, Wiesbaden 1964, σελ. 313-314, C a m. L a m b e r t, Comptabilité et administration des sociétés, Bruxelles 1926, σελ. 213 κ.έ., P r o f. D o t t C. E. M o z z o, La meccanizzazione della Contabilità, Milano 1942, σελ. 252-255. Σ ω τ. X. Μ π α λ τ ᾶ ς, Περὶ συνεταιρισμῶν - Νόμος, διατάγματα, Λογιστικὴ τῶν ἀστικῶν συνεταιρισμῶν κλπ., Ἀθήναι 1960, A. R a p i n e t J. P o l y, Comptabilité des sociétés, Paris 1964, σελ. 131 κ.έ., M. R e v e r d y e t H. C o u r t, Cours de comptabilité des sociétés commerciales T. 2, Paris 1959, σελ. 257 κ.έ. T a y l o r i x, Buchhalter 1961, Buchführung bei Genossenschaften, Stuttgart 1961, σελ. 22-33. K. X. Χ ο λ έ β α, Λογιστικὴ συνεταιρισμῶν, Ἀθήναι 1948.

Ἡ ἰδιότης τοῦ συνεταίρου ἀπόλλυται :

α) Διὰ μονομεροῦς δηλώσεως τοῦ συνεταίρου περὶ ἀποχωρήσεως, γινομένης μετὰ ἓν ἔτος τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς εἰς τὸν συνεταιρισμὸν εἰσόδου του καὶ ἓν τρίμηνον πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἑταιρικῆς χρήσεως.

β) Διὰ μεταβιβάσεως τῆς συνεταιρικῆς μερίδος τοῦ συνεταίρου.

γ) Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ συνεταίρου.

καὶ δ) Διὰ τοῦ συμφώνως τῷ νόμῳ ἀποκλεισμοῦ ἢ διαγραφῆς τοῦ συνεταίρου.

Ἡ περιουσία τοῦ συνεταιρισμοῦ ἀνήκει εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον τούτου. Ὁ συνεταιρισμὸς δὲν ἔχει σταθερὸν κεφάλαιον. Τὸ μέγεθος τοῦ κεφαλαίου τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνεταίρων καὶ αὐξάνει ἢ ἐλαττοῦται κατ' ἀρχὴν ἀναλόγως τῶν εἰσόδων νέων καὶ τῶν ἐξόδων παλαιῶν, συνεταίρων.

Ἡ ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως σημαντικὴ¹ διάκρισις μεταξὺ τοῦ ὄρου « συνεταιρικὴ εἰσφορὰ » (Geschäftsanteil) καὶ « συνεταιρικὴ μερίς » (Geschäftsguthaben) ἔχει καὶ ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως ἰδιαιτέραν ἀξίαν. Πάντως λογιστικῶς ἡ « συνεταιρικὴ μερίς » εἶναι ἀρχικῶς μία « ἀντανάκλασις » τῆς « συνεταιρικῆς εἰσφορᾶς », ὡς ἀριθμητικὸν δὲ μέγεθος κατὰ δοθεῖσαν στιγμὴν :

$$\text{Συνεταιρικὴ μερίς} = \text{Συνεταιρικὴ εἰσφορὰ} \pm \text{ἀποτέλεσμα}$$

Ὁ Ἑλληνικὸς νόμος ὑφίσταται σύγχυσιν καὶ καλεῖ τὴν εἰσφορὰν μερίδα.

Ἐπὶ συνεταιρισμῶν πλὴν τοῦ Δ.Σ. καὶ τῆς Γ.Σ. ὑπάρχει καὶ τὸ Ε.Σ. (= Ἐποπτικὸν Συμβούλιον). Τὰ ἄρθρα 28·54 τοῦ νόμου 602 περὶ συνεταιρισμῶν ὀρίζουν τὴν ἐξουσίαν τῶν τριῶν τούτων ὀργάνων.

Ἡ λογιστικὴ τῶν συν/σμῶν ἐκτίθεται ἐνταῦθα μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἰδιομορφιῶν τούτων ὡς ἑταιρειῶν, μὴ ἐμφανίζουσα ἰδιαιτέρας σημαντικὰ προβλήματα².

1. Ὅρα τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ἡλίου Ἀναστασιάδου, ἐνθ' ἀν., σελ. 497. Διὰ δὲ τὰ κρατοῦντα ἐν Γερμανίᾳ ὄρα Prof. Dr. A. Hueck (ἐνθ' ἀν., σελ. 214), καθ' ὃν (ἐν Γερμανίᾳ) « Geschäftsanteil » σημαίνει τὸ μέγιστον ποσὸν μέχρι τοῦ ὁποίου δύναται, ὁ καθ' ἕκαστον συνεταῖρος, νὰ συμμετάσχη δι' εἰσφορῶν. « Geschäftsguthaben » σημαίνει τὸ ποσὸν μὲ τὸ ὁποῖον ὁ συνεταῖρος μετέχει εἰς τὸν συνεταιρισμὸν πραγματικῶς κατὰ δοθεῖσαν στιγμὴν καὶ τὸ ὁποῖον ἰσοῦται μὲ τὸ ἄθροισμα τῶν εἰσνεχθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰσφορῶν πλέον τὰ κέρδη μετῴντας ζημίας. « Haftsumme » σημαίνει τὸ (ἐπὶ μόνον συν/σμῶν περιορισμένης εὐθύνης) ποσὸν εὐθύνης τοῦ συνεταίρου ἴσον ἢ μεγαλύτερον τοῦ ποσοῦ τῆς εἰσφορᾶς του.

2. Ἡ λογιστικὴ ὁμως τῶν συν/σμῶν ἀπὸ ἀπόψεως οὐσιαστικοῦ ἀντικειμένου ἐμφανίζει χαρακτηριστικὴν ποικίλιαν καὶ ἀπευθύνεται πρὸς λίαν διαφόρους κλά-

Οἱ συν/σμοί, διακρινόμενοι εἰς ἀστικοὺς (Προμηθευτικοὺς· καταναλωτικούς, Οἰκοδομικούς) καὶ εἰς γεωργικοὺς (Πιστωτικούς, Προμηθευτικούς, Πωλήσεως, Παραγωγικούς), ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν τήρησιν ὁρισμένων γενικῶν καὶ λογιστικῶν βιβλίων¹.

2. Σύστασις τοῦ συνεταιρισμοῦ

Κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ συν/σμοῦ, καθ' ἣν, ὡς ἐλέχθη, ἀπαιτοῦνται τοῦλάχιστον 7 πρόσωπα, οἱ συνεταιροὶ ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν καταβολῆς εἰς μετρητὰ² τῆς εἰσφορᾶς των, ἤτοι τὴν κάλυψιν τοῦ συνεταιρικοῦ κεφαλαίου, ἣτις λογιστικῶς ἐμφανίζεται διὰ μιᾶς ἐγγραφῆς τοῦ κάτωθι τύπου :

δους τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Οἱ συνεταιρισμοὶ ἀπασχολοῦνται μὲ πάσης φύσεως ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἢ ἐξ ἐπόψεως ἀντικειμένον εἰκῶν τῆς λογιστικῆς τῶν συνεταιρισμῶν χρωματίζεται ἐντόπως ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἰδιομορφιῶν τοῦ κλάδου οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς ὃν οὗτοι ἀνάγονται. Οὕτω ἡ λογιστικὴ τῶν πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν λογιστικὴν τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ εἰδικώτερον τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων, ἡ λογιστικὴ τῶν παραγωγικῶν συνεταιρισμῶν πρὸς τὴν λογιστικὴν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἡ δὲ λογιστικὴ τῶν προμηθευτικῶν καὶ καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν πρὸς τὴν λογιστικὴν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων.

1. Οἱ ἀστικοὶ συν/σμοὶ τηροῦν ὑποχρεωτικῶς :

1) Λογιστικὰ βιβλία :

Α. Βιβλίον ἀπογραφῶν καὶ ἰσολογισμῶν.

Β. Ἡμερολόγιον (διπλογραφικῶς τηρούμενον).

Γ. Καθολικόν.

Δ. Βιβλίον ἰσοξυγίων ἢ μηνιαίων καταστάσεων.

Ε. Βιβλίον ἀποθήκης.

ΣΤ. Βιβλίον Ταμείου.

Ζ. Βιβλίον μετόχων (βοηθητικὸν τῆς μερίδος « Μέτοχοι »)

2) Γενικὰ (ἢ Διοικητικὰ) βιβλία :

Α. Βιβλίον πρακτικῶν Δ.Σ.

Β. Βιβλίον πρακτικῶν Ε.Σ.

Γ. Βιβλίον πρακτικῶν Γ.Σ.

Καὶ οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ τηροῦσι γενικὰ ἀφ' ἐνός καὶ λογιστικὰ ἀφ' ἑτέρου βιβλία. Ὁ νόμος καθορίζει τὰ αὐτὰ γενικὰ βιβλία (τὰ ἐπὶ τῶν ἀστικῶν συν/σμῶν) δι' ὅλους τοὺς γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς ἀσχέτως σκοποῦ καὶ εἴδους τούτων. Ἀντιθέτως ὡς πρὸς τὰ λογιστικὰ βιβλία ὁ νόμος καθορίζει ὡς εἰκὸς διάφορα βιβλία ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῶν γεωργικῶν συν/σμῶν ὡς πιστωτικῶν, προμηθευτικῶν, πωλήσεως, παραγωγικῶν.

2. Αἱ εἰσφοραὶ ἐπὶ συν/σμῶν συντελοῦνται μόνον εἰς χρέμα καὶ οὐχὶ εἰς εἶδος. Ἐξ ἄλλου, τὸ μέγεθος τῆς εἰσφορᾶς ὀρίζεται εἰς τὸ καταστατικόν. Τὸ δέκατον τοῦ μεγέθους τῆς εἰσφορᾶς ὀφείλει ὁ συνεταιρὸς νὰ τὸ καταβάλλῃ ἀμέσως, τὸ δὲ ὑπόλοιπον δύναται νὰ καταβάλληται εἰς δόσεις ἐντὸς ὁρισμένων προθεσμίων.

1		
Συνεταίροι λ/σμοὶ εἰσφορῶν (ἢ Συνεταίροι ἢ μέτοχοι)		120.000
<u>A</u> Δρχ. 5.000		
<u>B</u> Δρχ. 5.000		
<u>Γ</u> Δρχ. 5.000		
...	....	
<u>Ω</u> Δρχ. 5.000		120.000
Συνεταιρικὸν κεφάλαιον .		
<u>Μερίς A</u>	Δρχ. 5.000	
<u>Μερίς B</u>	» 5 000	
<u>Μερίς Γ</u>	» 5 000	
.....	.....	
<u>Μερίς Ω</u>	» 5 000	
(*Ως ἢ ἀπό... ἀπόφασις τοῦ Δ.Σ. κλπ.)		

Ἐν συνεχείᾳ διὰ τὴν ὀλοσχερῇ ἢ τμηματικῇ καταβολῇ θὰ χρεοῦται ὁ λ/σμός Ταμείων ἢ Τράπεζαι πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ εἰσφορῶν τῶν συνεταίρων.

3. Ἡ διάθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συνεταιρικῆς χρήσεως

Τὰ καταστατικά τῶν συνεταιρισμῶν οἶονεὶ στερεοτύπως καθορίζουν ὡς ἑξῆς τὴν διάθεσιν τῶν κερδῶν τῆς συνεταιρικῆς χρήσεως :

1. Ποσοτὸν τοῖς ἑκατὸν¹ πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ.

2. Ποσοτὸν τοῖς ἑκατὸν πρὸς σχηματισμὸν ἑκτάκτου ἀποθεματικοῦ.

3. Διανομὴ μερίσματος, π.χ. κατὰ τὸ $\frac{1}{2}$, ἀναλόγως τῶν, κατὰ τὸ τέλος τῆς κλειομένης χρήσεως, καταβεβλημένων συνεταιρικῶν μερίδων καὶ κατὰ τὸ ἕτερον $\frac{1}{2}$ ἀναλόγως τῶν μετὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ συναλλαγῶν τῶν συνεταίρων (λήψεως δανείων, προμηθευτικῶν ἐργασιῶν, κοινῶν πωλήσεων, χρήσεως μηχανῶν).

1. Τουλάχιστον 10% καὶ δὴ μέχρις οὗ τὸ ἀποθεματικὸν τοῦτο καλύψη τὸ σύνολον τῶν μερίδων (=εἰσφορῶν). Ὁ νόμος καὶ τὰ καταστατικά ὀρίζουν ὅτι εἰς τὸ τακτικὸν ἀποθεματικὸν περιέρχονται ἐπίσης: α) τὰ δικαιώματα ἐγγραφῆς, β) τὰ ἐκ χαριστικῆς αἰτίας περιερχόμενα εἰς τὸν συν/σμὸν καὶ γ) τὰ τυχὸν πρόστιμα. Ἐπίσης ὀρίζεται ὅτι τὸ ἑκτακτὸν ἀποθεματικὸν ἀπαρτίζεται π.χ. ἐκ τῶν 20% τῶν ἐτησίων καθαρῶν κερδῶν καὶ χρησιμοποιεῖται διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ συν/σμοῦ, οἱ δὲ συνεταίροι οὐδὲμίαν ἔχουσιν ἐπ' αὐτοῦ ἀξίωσιν. Μόνον ἐν περιπτώσει διαλύσεως δύναται νὰ διατεθῇ διὰ κοινωνικοὺς σκοποὺς ἢ νὰ διανεμηθῇ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ. (ἄρθρον 14 τοῦ ν. 602).

Τὸ ἀνήκον εἰς τὸν συνεταῖρον κέρδος (μέρισμα), ἐφ' ὅσον καθυστερεῖται εἰσφορά, καταλογίζεται εἰς αὐτήν. Ὅμοίως δὲν ἐπιτρέπεται πληρωμὴ κερδῶν εἰς τοὺς συνεταίρους, ἂν ἔνεκα προηγουμένων ζημιῶν ἡλαττώθησαν αἱ μερίδες, μέχρις ἀναπληρώσεως αὐτῶν, δηλαδή ἐκ τῶν πρὸς διανομὴν κερδῶν ἀφαιροῦνται πρῶτον τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν μερίδων τούτων ποσά.

4. Τυχὸν ἀπομένον ἀδιάθετον ὑπόλοιπον κερδῶν παραμένει ὡς ὑπόλοιπον εἰς νέον ἢ ἄγεται εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ.

Ὅντω ἐπὶ διαθέσεως κερδῶν θὰ ἔχωμεν μίαν ἐγγραφὴν τῆς κάτωθι μορφῆς :

Ἀποτελέσματα χρήσεως (ἢ διαθέσεις κερδῶν)	100.000	
εἰς Τακτικὸν ἀποθεματικὸν (10 %/ο)		10 000
εἰς Ἑκτακτικὸν ἀποθεματικὸν (20 %/ο)		20.000
εἰς Συνεταίρους λ/. εἰσφορῶν (ἐξόφλ. εἰσφορῶν)		12.000
εἰς Προσωρινοὺς λ/. / <u>Μερίσματα πληρωτέα</u> .		58.000
(Ὅς ἢ ἀπὸ . . . . ἀποφασίς Γ.Σ. κτλ.),		
ἢ		
Ἀποτελέσματα Χρήσεως	100.000	
εἰς Τακτικὸν ἀποθεματικὸν		10 000
εἰς Ἑκτακτικὸν ἀποθεματικὸν		20.000
εἰς Συνεταίρους (ἐξόφλησις εἰσφορῶν)		12 000
εἰς Προσωρινοὺς λ/σμοὺς / <u>Μερίσματα πληρωτέα</u>		29.000
εἰς Προσωρινοὺς λ/σμοὺς / <u>ὀφειλόμενα ἐκπτώσεις!</u>		29 000

Ὅς πρὸς τὴν κατανομὴν τῶν ζημιῶν τὰ καταστατικά ὁρίζουν συνήθως τὰ ἑξῆς :

« Ἐάν κατὰ τὸ τέλος χρήσεώς τινος προκύψῃ ζημία, ἐάν ἡ Γ.Σ. δὲν ἀποφασίσῃ διὰ πλειοψηφίας τῶν $\frac{3}{4}$ νὰ καλύψῃ αὐτήν δι' ἐπιβαρύνσεως τῶν μελῶν, ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν μερίδων, καλύπτεται αὕτη διὰ τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει τοῦτο δὲν ἐπαρκεῖ χρησιμοποιεῖται τὸ ἑκτακτικὸν ἀποθεματικὸν κεφάλαιον. Ἐάν καὶ τοῦτο δὲν ἐπαρκέσῃ, χρησιμοποιοῦνται πρὸς τοῦτο αἱ συνεταιρικαὶ μερίδες κατ' ἀναλογίαν τοῦ μεγέθους αὐτῶν. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει καὶ αὗται δὲν ἐπαρκοῦσι, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐλλείμματος ἐπιβαρύνει τοὺς συνεταίρους ἀναλόγως τῆς εὐθύνης ἐκάστου καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐάν τινες ἐκ τῶν συνεταίρων

1. Ristournes, ἀνάλογοι πρὸς τὰς μετὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ συναλλαγὰς τῶν συνεταίρων.

δέν δύνανται νά πληρώσουν, τὸ μέρος, τὸ βαρῦνον αὐτούς, νά ἀναπληρωθῆ εἰς βάρος καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς εὐθύνης τῶν λοιπῶν συνεταίρων (ἄρθρον 76 ν. 602) ».

Οὕτω ἐπὶ κατανομῆς ζημιῶν θὰ ἔχωμεν μίαν ἐγγραφὴν τῆς κάτωθι μορφῆς :

Τακτικὸν ἀποθεματικὸν	20 000	180 000
Ἐκτακτικὸν ἀποθεματικὸν	40 000	
Συνεταιρικὸν κεφάλαιον / <u>Μερίδες Α, Β, Γ, κ.ο.κ.</u>	70 000	
Προσωρινοὶ λ/σμοὶ / <u>Α, Β, Γ, κ.ο.κ.</u>	50 000	
εἰς Ἀποτελέσματα χρήσεως (Ζημίας)		
(Κατανομή Ζημιῶν χρήσεως 196 . . .)		

4. Μεταβολαὶ τοῦ συνεταίρικου κεφαλαίου

A. Ἡ ἀύξησις τοῦ συνεταίρικου κεφαλαίου συντελεῖται :

1) Διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνεταίρικῶν μερίδων καὶ δὴ κατόπιν : 1α) ἐγγραφῆς νέων συνεταίρων ἢ 1β) διὰ προαιρετικῆς ἢ ὑποχρεωτικῆς ἀποκλήσεως νέων μερίδων ὑπὸ τῶν παλαιῶν συνεταίρων.

2) Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀξίας τῆς συνεταίρικῆς μερίδος. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν προϋποτίθεται πλειονοψηφία $\frac{3}{4}$ τῶν συγκροτούντων τὴν νόμιμον ἀπαρτίαν συνεταίρων. Ἡ λογιστικὴ ἐμφάνισις τῆς αὐξήσεως τοῦ συνεταίρικου κεφαλαίου θὰ γίνῃ διὰ μιᾶς ἐγγραφῆς τοῦ τύπου :

Συνεταῖροι / <u>Α, Β, ...</u>				
	εἰς Συνεταιρικὸν κεφάλαιον . .			.....
	<u>Μερίς Α</u>	.....		
	<u>Μερίς Β</u>	.....		
	.....			
(Αιτιολογικὸν ἀντίστοιχον κατὰ περίπτωσιν (1α, 1β, 2).)				

B. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ συνεταίρικου κεφαλαίου συντελεῖται :

1) Διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνεταίρικῶν μερίδων καὶ δὴ :

1α) Λόγω ἐκουσίας ἀποχωρήσεως τοῦ συνεταίρου μετὰ 1 ἔτος ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς του καὶ μόνον εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως, διὰ ἐγγράφου εἰδοποιήσεως γινομένης πρὸ 3 τοῦλάχιστον μηνῶν. «... Ἐν τούτοις, πᾶς συνεταῖρος δύνανται νά ἀποχωρήσῃ τοῦ συνεταίρισμοῦ εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως...

μη τηρουμένων τῶν ἄνω προθεσμιῶν ἔαν μεταβληθῆ ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ συνεταιρισμοῦ ἢ ἡ εὐθύνη ἀπὸ περιορισμένης εἰς ἀπεριόριστον ... »¹.

1β) *Λόγω ἀκουσίας ἀπομακρύνσεως τοῦ συνταίρου* καὶ δὴ συνεπεία θανάτου ἢ ἀποκλεισμοῦ (διαγραφῆς)² του ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ.

1γ) *Λόγω γενικῆς δι' ἅπαντας τοὺς συνταίρους* ἐλαττώσεως τῶν μερίδων, βάσει ἀποφάσεως μὲ πλειονοψηφίαν $\frac{3}{4}$ τῶν συγκροτούντων τὴν ἀπαρτίαν συνταίρων καὶ συναινέσεως τῶν πιστωτῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ.

2. Διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀξίας τῆς συνεταιρικῆς μερίδος βάσει ἀποφάσεως μὲ πλειονοψηφίαν $\frac{3}{4}$ τῆς νομίμου ἀπαρτίας τῶν συνταίρων καὶ συγκαταθέσεως τῶν πιστωτῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις [1 (α, β, γ) καὶ 2] κατ' ἄρχὴν θὰ χρεωθῆ ὁ λ/σμός « Συνεταιρικὸν κεφάλαιον / Μερίς Α ἢ Β κ.ο.κ. » καὶ θὰ πιστωθῆ ὁ λ/σμός « Συνεταῖροι³ / Α, Β κ.ο.κ. ».

Κατὰ δὲ τὴν μετὰ πάροδον τοῦλάχιστου ἑξαμήνου καταβολὴν θὰ χρεωθῆ ὁ λ/σμός « Συνεταῖροι / Α, Β... » πιστώσει τοῦ λ/σμοῦ « Ταμεῖον ».

Ἐν τούτοις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων 1α καὶ 1β εἶναι δυνατόν ὁ ἐξερχόμενος τοῦ συνεταιρισμοῦ οὐ μόνον νὰ μὴ ἔχη λαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ νὰ ὀφείλῃ εἰς τὸν συνεταιρισμόν. Ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι ἐὰν ἡ διαχείρισις καταλείπῃ ἔλλειμμα καὶ ἡ συνεταιρικὴ περιουσία (συνυπολογιζομένου τοῦ ἀποθεματικοῦ καὶ ὄλων τῶν συνεταιρικῶν μερίδων) δὲν ἐπαρκῆ πρὸς κάλυψιν τῶν ὑφισταμένων χρεῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ, τότε ὁ ἐξερχόμενος ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν συνεταιρισμόν τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος τοῦ ἐλλείμματος, ὑπολογιζόμενον ἐπὶ μὲν συνεταιρισμῶν *περιορισμένης εὐθύνης ἀναλόγως τῶν συνεταιρικῶν μερίδων*, ἐπὶ δὲ συνεταιρισμῶν *ἀπεριόριστου εὐθύνης κατὰ κεφαλὰς*.

Συνεπῶς ἀφοῦ συνταχθῆ ἰσολογισμὸς καὶ καθορισθῆ τὸ μέγεθος τῆς παθητικῆς καθαρᾶς θέσεως τοῦ συνεταιρισμοῦ θὰ πιστωθῆ ὁ λ/σμός

1. Ὁ ἐξερχόμενος συνεταῖρος ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς μερίδος του... οὐδὲν δὲ ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς λοιπῆς περιουσίας τοῦ συνεταιρισμοῦ. Ἡ ἐπιστρεπτέα συνεταιρικὴ μερίς καταβάλλεται ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐξόδου τοῦ συνταίρου καὶ οὐχὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑξαμήνου.

2. Ἐνῶ δὲ εἰς τὸν ἔκουσιως ἀποχωροῦντα ἐπιστρέφεται ἡ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς χρήσεως ἀξία τῆς μερίδος του (=εἰσφορᾶς του ± τὸ ἀποτέλεσμα) εἰς τὸν διαγραφόμενον (π.χ. λόγῳ καθυστερήσεως τῆς εἰσφορᾶς του ἢ ἄλλης ὀφειλῆς του πρὸς τὸν συνεταιρισμόν, ἢ ἀπωλείας τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἐγγραφήν του ἰδιοτήτων ἢ καταδίκης του δι' ὄρισμένα ἀδικήματα) ἐπιστρέφεται ἡ κατὰ τὸ τέλος τῆς προηγούμενης χρήσεως ἀξία τῆς μερίδος του.

3. Ἡ Συνεταῖροι ἀποχωρήσαντες (1α) ἢ Συνεταῖροι διαγραφέντες (1β) ἢ Προσωπικοὶ λ/σμοὶ / Συνεταῖροι Α, Β κ.ο.κ. (1γ καὶ 2).

« Ζημίαι » χρεώσει τῶν λ/σμῶν τῶν ἀποθεματικῶν, τοῦ λ/σμοῦ « Συνεταιρισκὸν κεφάλαιον / Μερίς Α, Β κ.ο.κ. », ὡς καὶ τοῦ λ/σμοῦ « Προσωρινοὶ λ/σμοὶ / Συνεταίρος Α, Β κ.ο.κ. » (διὰ τὸ ἀπομένον ἀκάλυπτον χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τοῦ λ/σμοῦ « Ζημίαι »).

5. Ἡ ἐκκαθάρισις τῶν συνεταιρισμῶν

Ὁ συνεταιρισμὸς λύεται συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 55·71 τοῦ Νόμου 602¹, δύναται δὲ νὰ λυθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου².

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἐκκαθαρίσεως, οἱ ἐκκαθαρισταὶ συντάσσου (ἀπογραφὴν καὶ) ἰσολογισμόν, ὃν κοινοποιοῦν εἰς τὸ (κατὰ περίπτωσιν) ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον καὶ εἰς τὸ ἀρμόδιον Εἰρηνοδικεῖον³.

Μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν καὶ μετὰ πάροδον ἔτους ἀπὸ τῆς προσκλήσεως αὐτῶν ἐνεργεῖται ἡ διανομὴ τῆς περιουσίας.

Τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον (τακτικὸν + ἔκτακτον) εἰς πρόκειται περὶ (ἐκκαθαριζομένου) γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ περιέρχεται εἰς ὑφισταμένην τυχὸν ἐπαρχιακὴν ἔνωσην γεωργικῶν συνεταιρισμῶν ἢ κ.τ.λ..... ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὑπὲρ τῶν συνεταιρισμῶν. Ἐὰν πρόκειται περὶ (ἐκκαθαριζομένου) ἀστικοῦ συνεταιρισμοῦ, δοθέντος ὅτι τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ κατατίθεται ἐτησίως εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων παραμένον πρὸς διανομὴν κατὰ τὴν διάλυσιν μόνον τὰ $\frac{3}{4}$ τούτου (τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ). Ἡ διανομὴ γίνεται μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν διάλυσιν ὑπαρχόντων καὶ τῶν πρὸ ἔτους ἐξελθόντων συνεταίρων (ἄρθρ. 67).

Ἡ διανομὴ τῆς λοιπῆς περιουσίας μετὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ λαβεῖν τῶν ἑταιρικῶν μερίδων γίνεται κατὰ κεφαλὰς ἐπὶ συνεταιρισμῶν ἀπεριορίστου εὐθύνης ἢ ἀνολόγως τοῦ λαβεῖν τῶν μερίδων ἐπὶ περιορισμένης εὐθύνης μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν διάλυσιν ὑπαρχόντων καὶ τῶν κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἐξελθόντων συνεταίρων. Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν συνεταιρισμῶν εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἑταιρειῶν, κατ' ἐπανάληψιν, ἥδη ἀναπτυχθείσας.

1. Ἦτοι : α) Δι' ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ. λαμβανομένης διὰ πλειονοψηφίας τῶν $\frac{1}{4}$ τῶν συγκροτούντων ἀπαρτίαν κατὰ τὸ ἄρθρον 44 συνεταίρων. β) Διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἐν τῷ καταστατικῷ ὀρισθέντος χρόνου. γ) Διὰ τῆς πτωχεύσεως τοῦ συνεταιρισμοῦ. δ) Διὰ πάντα ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου ἀπορρέοντα ἢ ἐν τῷ καταστατικῷ ὀριζόμενον λόγον (Ἡ λ ί α ς Ἐ ν α σ τ α σ ι á δ η ς, ἐνθ' ἀν., σελ. 506).

2. Ἐὰν π.χ. καθίσταται ἀνέφικτος ἢ κανονικὴ συγκρότησις τῆς Διοικήσεως ἢ τοῦ Ε.Σ., εἰς τὸ σκοπὸς τοῦ συνεταιρισμοῦ ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἦθη, κ.τ.τ.

3. Ἐπίσης τὰ βιβλία καὶ ἐγγραφα τοῦ συνεταιρισμοῦ παραδίδονται μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκκαθαρίσεως εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον τῆς ἑδρας τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἐνθα κραιοῦνται ἐπὶ 10ετίαν, προσιτὰ εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους (ἄρθρον 69).

VIII

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΔΙ' ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ

1. Έννοια καὶ διακρίσεις τῶν ὁμολογιῶν

Ἡ ὁμολογία (obligation, bond) εἶναι ἔγγραφος τίτλος ἀντιπροσωπεύων ποσὸν χορηγηθὲν ὡς δάνειον εἰς τὸν ἐκδόσαντα αὐτὸν παρὰ τοῦ κατόχου τούτου, ὑπὸ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀναγραφόμενους ὄρους¹.

Ἐπὶ τῆς ὁμολογίας ἀναγράφονται: τὸ ποσὸν τοῦ δανείου, τὸ ἐπιτόκιον τοῦ δανείου, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος πληρωμῆς τῶν τόκων καὶ ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου, ἡ τιμὴ ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν κλπ.

Τό, ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν, ἀναγραφόμενον ποσὸν εἶναι τὸ ὄνομαστικὸν ἢ ἄλλως τὸ εἰς τὸ ἄρτιον ποσὸν τοῦ δανείου.

Ἡ ὁμολογία ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ κυρίου σῶματος καὶ ἐκ τῶν τοκομεριδίων (coupons).

Τὸ δάνειον δι' ὁμολογιῶν συνιστᾷ ἓν ἰδιότυπον² μακρό-

---

1. Ὅρα Τρ. Κεραμιδᾶν, Οἰκονομικὰ Μαθηματικά, Ἀνατοκισμὸς - Ράνται - Δάνεια, Ἀθῆναι 1931, σελ. 112. Ἔτερος ὄρισμός τῆς ὁμολογίας εἶναι: «Ἀναγνώρισις μακροχρόνου ὀφειλῆς ἐμφαινομένης ἐπὶ τίτλων ἐμπορευσίμων καὶ τοκοφόρων, ἐκδοθέντων ὑπὸ μιᾶς Α.Ε. ἢ οἰουδήποτε νομικοῦ προσώπου». Ὁ ὄρισμός οὗτος διαχωρίζει σαφέστερον τὴν τυπικὴν ἄποψιν τῆς ἐννοίας τῆς ὁμολογίας ἀπὸ τὴν οὐσιαστικὴν τοιαύτην. Ὅταν τὸ συναπτεόν δάνειον ἀντιπροσωπεύη πολὺ μεγάλο κεφάλαιον, ἡ δυσχέρεια εὐρέσεως ἐνὸς καὶ μόνον δανειστοῦ ὑποχρεοῖ τὸν ὀφειλέτην διὰ διανεμῆν τὸ κεφάλαιον εἰς τμήματα. Αἱ ὁμολογίαι εἶναι οὐσιαστικῶς τὰ ἴσα τμήματα εἰς ἃ διαιρεῖται τὸ δάνειον. Συνεκδοχικῶς δὲ ὁμολογίαι εἶναι καὶ οἱ τίτλοι οἱ παριστῶντες τὸ ἐνοχικὸν δικαίωμα τῶν δανειστῶν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου.

2. Ο L. Quesnot, εἰς τὸ κλασσικὸν αὐτοῦ ἔργον «Administration financière», 2ème Ed., Paris 1921, σελ. 236, τονίζει ὅτι πρέπει νὰ γίνεται σαφῆς διάκρισις μεταξὺ τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου καὶ τοῦ συνήθους, κοινοῦ, δανείου. Τὸ μακρόχρονον τῆς δεσμεύσεως τῶν ὁμολογιακῶν δανείων, ὑποκειμένων οὕτω εἰς ἀπροόπτους κινδύνους τοῦ ἀπωτέρου μέλλοντος, τὸ μέγεθος τῶν δεσμευομένων κεφαλαίων, αἱ συνθήκαι ὑφ' ἃς ταῦτα ζητοῦνται, τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνικοοικονομικῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, τὰ πάντα ὀδηγοῦσιν εἰς μίαν διακεκριμένην καὶ ἰδιαίτεραν τοποθέτησιν τῶν ὁμολογιακῶν δανείων ἔναντι τῶν συνήθων τοιοῦτων.

χρονον δάνειον, τὸ ὁποῖον διαιρούμενον εἰς μέγαν συνήθως ἀριθμὸν ἰσοπέσων τίτλων διευκολύνει τὴν ἀνεύρεσιν μεγάλου ἀριθμοῦ δανειστών.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐνσωμάτωσις τοῦ δανείου εἰς τὰς ὁμολογίας παρέχει τὴν δυνατότητα τῆς εὐχεροῦς εἰς τρίτους μεταβιβάσεως τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κατόχου τῆς ὁμολογίας (ὀ μ ο λ ο γ ι ο ὕ χ ο υ) κατὰ τῆς ἐκδοσάσης τὰς ὁμολογίας (ὀφειλετρίας) ἀνωνύμου ἑταιρείας καὶ γενικώτερον κατὰ τοῦ ἐκδόσαντος ταύτας ὀργανισμοῦ (Πόλεως, Κοινότητος, Δήμου, Κράτους ἢ οἴονδῆποτε νομικοῦ προσώπου).

Αἱ ὁμολογίαι διακρίνονται :

Α. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ *τρόπου ἐκδόσεώς των* εἰς :

1. Ὀνομαστικὰς¹, αἵτινες ἀναγράφουν τὸ ὄνομα τοῦ ὁμολογιούχου.
2. Μικτὰς², ὀνομαστικὰς ἀλλὰ μὲ τοκομερίδια εἰς τὸν κομιστήν.
3. *Εἰς διαταγὴν*³, ὀνομαστικὰς ἀλλὰ μεταβιβαστὰς δι' ὀπισθογραφῆσεως.
4. *Εἰς τὸν κομιστήν*⁴, μεταβιβαστὰς δι' ἀπλῆς παραδόσεως.

Β. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως *τῆς τιμῆς ἐκδόσεώς των* εἰς :

1. *Ἐκδοθείσας εἰς τὸ ἄρτιον*⁵, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ ἐκδόσεως συμπίπτει μὲ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν των.
2. *Ἐκδοθείσας εἰς τιμὴν διάφορον τοῦ ἀρτίου*, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ ἐκδόσεως εἶναι ὑπὸ τὸ ἄρτιον.

Γ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ *τρόπου ἐξοφλήσεώς των*, εἰς :

1. *Ἐξοφλητέας εἰς τὸ ἄρτιον*. Ἡ ἀξία ἐξοφλήσεως ἰσοῦται μὲ τὸ ἄρτιον.
2. *Ἐξοφλητέας ὑπὲρ τὸ ἄρτιον*. Ἡ ἀξία ἐξοφλήσεως εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἀξίας τοῦ ἀρτίου.
3. *Λαχειοφόρους*. Ἡ ἐξόφλησις συνοδεύεται μὲ πιθανότητα κέρδους ἐκ λαχειοφόρου κληρώσεως.
4. *Συμμετεχοῦσας εἰς τὰ κέρδη*⁶ (Gewinnobligationen, Obligations participantes).
5. *Μετατρεψίμους εἰς μετοχὰς* (Wandelobligationen, Obligations convertibles, convertible bonds). Αὗται ἔχουν ἐν δικαίωμα ἐπιλογῆς, τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει εἰς τὸν ὁμολογιούχον εἰς καθωρισμένας ὑπὸ τῆς συμβά-

1. Obligation au nominatif, registered bond, Namensobligation.

2. Obligation mixte.

3. Obligation à ordre. Παρ' ἡμῖν αἱ ὁμολογίαι ἐκδίδονται ἢ ὀνομαστικαί ἢ εἰς τὸν κομιστήν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς διαταγὴν.

4. Obligation au porteur, coupon bond, Inhaberoobligation.

5. Obligation émise au pair, bond issued at par, Pariobligation.

6. Αὗται λαμβάνουν σταθερὸν τόκον καὶ πρέπει νὰ ἐξοφληθῶν εἰς μίαν ἐλαχίστην τιμὴν. Ἐπὶ πλέον δικαιούνται ἐνὸς συμπληρωματικοῦ τόκου καὶ μίας διαφορᾶς ἐξοφλήσεως ὑπὲρ τὸ ἄρτιον, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος συναρτᾶται πρὸς τὰ κέρδη τῆς Α.Ε.

σεως έποχάς νά ζητηῖ τήν ανταλλαγήν τῶν όμολογιῶν του ἔναντι μετοχῶν τῆς έκδοτρίας τοῦ δανείου εταιρείας. Ἡ σχέσις τῆς ανταλλαγῆς όρίζεται κατά τήν έκδοσιν τοῦ δανείου.

Παρ' ἡμῖν συμφώνως πρός τήν κωδηκοποίησιν τοῦ ν. 2190 περί Α.Ε. καθορίζεται ἤδη δυνατότης μετατροπῆς τῶν όμολογιῶν εἰς μετοχάς¹.

6. *Τιμαριθμικὰς όμολογίας*². Εἰς ταύτας ὁ τόκος καί ἡ ἐξόφλησις τοῦ κεφαλαίου καθορίζονται βάσει τιμαρίθμου.

Δ. Ἀπό τῆς ἀπόψεως τῶν εἰς τοὺς όμολογιούχους *παρεχομένων ἔγγυθ-σεων* εἰς :

1. *Συνήθεις όμολογίας*³. Εἰς ταύτας ὁ όμολογιούχος εἶναι ἀπλῶς ἔγγειρόγραφος δανειστής.

2. *Προνομιοῦχος όμολογίας*⁴. Εἰς ταύτας ὁ όμολογιούχος ἔξασφαλί-ζεται διὰ συστάσεως μιᾶς ὑποθήκης ἐπὶ ἀκινήτων ἢ ἐνὸς ἐνεχύρου ἐπὶ κινήτων περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ἐκδόσαντος τὸ όμολογιακὸν δάνειον.

2. Ἡ έκδοσις τῶν δανείων δι' όμολογιῶν

2.1. Αἱ 3 φάσεις τῆς ἐκδόσεως τῶν δανείων δι' όμολογιῶν

Αἱ τρεῖς φάσεις τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου δι' όμολογιῶν εἶναι :

1. Ἡ *κυρίως έκδοσις*, δηλαδή ἡ δημιουργία τῶν όμολογιῶν αἴτινες τίθενται εἰς δημοσίαν ἔγγραφὴν. Τονίζομεν ἐν προκειμένῳ ὅτι ἐνῶ τὸ μετο-

1. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 3α : 1) Ἐπιτρέπεται ἵνα κατὰ τήν έκδοσιν όμολογιακοῦ δανείου, διὰ ποσὸν ὅμως μὴ δυνάμενον νά υπερβῆ τὸ ἡμῖσι τοῦ καταβεβλημένου εταιρικοῦ κεφαλαίου, ἀποφασίζομένην κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 29 παρ. 3 καὶ 31 παρ. 2 τοῦ νόμου 2190, χορηγηθῆ εἰς τοὺς όμολογιούχους δικαίωμα μετατροπῆς τῶν όμολογιῶν των εἰς μετοχάς. 2) Ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ δέον νά όρίζηται ὁ χρόνος καί ὁ τρόπος ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος καί ἡ τιμὴ μετατροπῆς, ἀπαγορευομένης τῆς χορηγήσεως μετοχῶν ὀνομαστικῆς ἀξίας ἀνωτέρας τῆς τιμῆς ἐκδόσεως τῶν μετατρεπομένων όμολογιῶν. 3) Ἐὰν τῇ χορηγήσει ὑπὸ τῆς εταιρείας τῶν ἀντιστοιχῶν μετοχῶν θεωρεῖται πραγματοποιηθεῖσα ἰσόποσος αὐξήσις τοῦ κεφαλαίου. Τὸ Δ.Σ. ὑποχρεοῦται ἐπὶ ταῖς ποιναῖς τοῦ ἄρθρου 55 τοῦ παρόντος νόμου νά ἀναπροσαρμόζῃ τὸ περί κεφαλαίου ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως καθ' ἣν ἐπραγματοποιήθη ἡ μετατροπὴ καὶ νά προβαίῃ εἰς δημοσίευσιν ἐν τῷ δελτίῳ Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. τῆς γενομένης αὐξήσεως.

2. Obligations indexées. Οἱ Bauer and Darby, ἐνθ' ἄν., σελ. 137, όμιλοῦν περί Gold, silver, and legal tender bonds, payable with the type of money specified. Πρβλ. καὶ τὰς παρ' ἡμῖν όμολογίας μὲ ρήτραν δολλαρίου.

3. Obligations ordinaires, unsecured bonds or debentures.

4. Obligations privilégiées - secured bonds, μὲ εἰδικὴν μορφήν τὰς obligations hypothécaires - Mortgage bonds.

χικόν κεφάλαιον μιᾶς Α.Ε. πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ καλυφθῇ ὁλοσχερῶς ἵνα καταστῇ νόμιμος ἡ σύστασις ταύτης, ἀντιθέτως τὸ ὁμολογιακὸν δάνειον δύναται νὰ καλυφθῇ καὶ μόνον μερικῶς. Δύναται ἐπίσης νὰ ἐκδοθῇ κατὰ διαδοχικὰ κλιμάκια ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς δανειζομένης Α.Ε. καὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς τοποθετήσεως τῶν ὁμολογιῶν. Αἱ ὁμολογίαι δύνανται ἄρα νὰ παραμένουν ἐπὶ τοῦ στελέχους (à la souche) καὶ δὴ εἴτε διότι οἱ ἀντίστοιχοι τίτλοι ἀνήκουν εἰς κλιμάκια μήπω κυκλοφορήσαντα εἴτε διότι καίτοι ἔξεδόθησαν καὶ ἐκυκλοφόρησαν δὲν ὑπεγράφησαν εἰσέτι (= δὲν ἀνελήφθησαν εἰσέτι, ἢ ἄλλως δὲν ἐκαλύφθησαν εἰσέτι) ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων.

Οὗτω δὲ εἶναι ἐνίοτε δυνατὴ ἡ ἐμφάνισις ἐν τῷ ἰσολογισμῷ « ὁμολογιῶν ἐπὶ στελέχους » (obligations à la souche)¹, ἤτοι ὁμολογιῶν ὑλικῶς μὲν ὑφισταμένων, ἀλλὰ μήπω ὑπογραφεισῶν καὶ μήπω διατεθεισῶν².

2. Ἡ *ὑπογραφή*, δηλαδή ἡ κάλυψις τῶν ὁμολογιῶν ἢ ἄλλως ἡ ἐπὸ τῶν ὁμολογιούχων ἀνάληψις ὑποχρεώσεως πρὸς καταβολὴν τοῦ ποσοῦ μιᾶς ἢ πλείονων ὁμολογιῶν [ἀπλῶν ἢ πολλαπλῶν κατὰ τμήματα (coupures), π.χ. τῶν 5, τῶν 10 ἢ τῶν 25 κ.ο.κ. ὁμολογιῶν].

3. Ἡ *καταβολὴ τοῦ ἀντιτίμου*, δηλαδή ἡ πληρωμὴ τοῦ ποσοῦ τῶν ὁμολογιῶν, ἃς ἀνέλαβον οἱ ἐνδιαφερόμενοι, καὶ ἣτις συνήθως λαμβάνει χώραν ταυτοχρόνως μὲ τὴν ὑπογραφὴν τούτων.

2.2. Αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν

Ἐὰν συμβολίσωμεν μέ :

N = τὸν ἀριθμὸν τῶν, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκδόσεως τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου, ὁμολογιῶν

C = τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν (ἄρτιον) τῶν ὁμολογιῶν

T = τὴν τιμὴν ἐκδόσεως τῶν ὁμολογιῶν

$N.C.$ = τὸ ὀνομαστικὸν ποσὸν τοῦ δανείου

$N.T$ = τὸ πραγματικὸν ποσὸν τοῦ δανείου.

Τότε ἡ λογιστικὴ ἐμφάνισις τῶν ἀνωτέρω τριῶν φάσεων τῆς ἐκδόσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν θὰ εἶναι :

Α. Ἐκδοσις ὁμολογιῶν εἰς τὸ ἄρτιον.

Αα) Ὀλοσχερῆς κάλυψις.

1. C h. H a n o n d e I. o u v e t, Analyse et discussion de bilans, 3eme Ed., Paris 1939, σελ. 205.

2. Bonds authorized, not yet subscribed.

1			
*Ομολογίαι πρὸς τοποθέτησιν (ἢ πρὸς διάθεσιν)		NC	
	εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν 196.,		NC
*Ἐκδοσὶς N ὁμολογιῶν εἰς T=C (=ἄριον) κτλ. κτλ. (δροι δανείου).			
2			
*Ὁμολογιούχοι		NC	
	εἰς *Ὁμολογίας πρὸς τοποθέτησιν		NC
	*Ὀλοσχερῆς ¹ κάλυψις (ὑπογραφή) τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου.		
3			
Ταμείον (ἢ Τράπεζα)		(NC-F)	
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν ²		F	
	εἰς *Ὁμολογιούχους		NC
	Καταβολὴ ἀντιτίμου μείον τὰ ἐξοδα.		

Εἰς τὴν προκειμένην ὅμως περίπτωσιν τῆς ὀλοσχεροῦς καλύψεως εἶναι σκόπιμον αἱ ἐγγραφαὶ νὰ περιορισθοῦν εἰς δύο μόνον καὶ δὴ :

1			
*Ὁμολογιούχοι		NC	
	εἰς *Ὁμολογιακὸν δάνειον 196.,		NC
	*Ἐκδοσὶς καὶ ὀλοσχερῆς κάλυψις N ὁμολογιῶν εἰς τιμὴν T=C κτλ.		
2			
Ταμείον (ἢ Τράπεζα)		NC-F	
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν		F	
	εἰς *Ὁμολογιούχους		NC
	Καταβολὴ ἀντιτίμου μείον τὰ ἐξοδα.		

Αβ) *Μερικὴ κάλυψις.*

*Ἐστω δάνειον 2.000 ὁμολογιῶν τῶν 1.000 δρχ. ἐκάστης ἐπιτοκίου 6 0/0, ἐκδοθὲν καὶ ἔξοφλητέον εἰς τὸ ἄριον. Τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἔκδοσιν

1. *Ἐπὶ μερικῆς καλύψεως ἡ ἐγγραφή 2 θὰ ἐγένετο διὰ ποσόν, π.χ.

$$\frac{N}{\mu} \cdot C < \text{τοῦ NC.}$$

2. Ὁ λ/σμός οὗτος εἶναι ὑποδιαίρεσις τοῦ λ/σμοῦ « *Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως » ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν παγίων, ὅρα προηγούμενα, σελ. 133/134 καὶ πρέπει νὰ ἀποσβεσθῇ ἢ ἐφάπαξ εἰς μίαν χρῆσιν ἢ τμηματικῶς ἐντὸς τῆς διαρκείας τοῦ δανείου καὶ πάντως κατὰ μέγιστον ὄριον ἐντὸς 10 ἐτῶν.

παραμένονον ἀνυπόγραφοι 500 ὁμολογίαι. Τὰ ἔξοδα ἐκδόσεως ἀνῆλθον εἰς 50.000. Αἱ ἐγγραφαι τῆς ἐκδοτρίας τοῦ δανείου Α.Ε. θὰ εἶναι :

1/1			
*Ὁμολογίαι πρὸς διάθεσιν	2.000 000		
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν 196..			2 000 000
*Ἐκδοσις 2.000 ὁμολ. ἀξίας 1.000 δρχ. πρὸς 6 ^ο / _ο .			
31/3			
*Ὁμολογιούχοι	1.500.000		
εἰς 'Ὁμολογίαι πρὸς διάθεσιν' .			1.500.000
Κάλυψις (μέχρι σήμερον) 1500 ὁμολογιῶν.			
do			
Ταμεῖον	1.450.000		
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν	50.000		
εἰς 'Ὁμολογιούχους'			1 500 000

Ἐάν, ἡ ἀνωτέρω Α.Ε. δὲν εἶχε προκαθορίσει τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν ἐκδοτέων ὁμολογιῶν, ἀλλὰ τὰς ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ ἀναλόγως τῆς ζητήσεως², τότε ἀντὶ τῶν ἀνωτέρω (ἐγγραφῶν) θὰ εἴχομεν τὰς ἐγγραφάς :

...			
*Ὁμολογιούχοι	1.500 000		
εἰς 'Ὁμολογίας ἐν κυκλοφορίᾳ' .			1.500.000
*Ἐκδοσις καὶ κάλυψις 1.500 ὁμολογιῶν τῶν 1.000 δρχ. ἑκαστής, πρὸς 6 ^ο / _ο ³ .			
...			
Ταμεῖον	1.450 000		
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν	50 000		
εἰς 'Ὁμολογιούχους'			1 500 000
Καταβολὴ ἀντιτίμου κλπ. ⁴ .			

B. *Ἐκδοσις ὁμολογιῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον (ἢ ἐξόφλησις ὁμολογιῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον).

Ἐπ' αὐτῆς οἱ ὁμολογιούχοι θὰ καταβάλλουν ἀντίτιμον ἐκδόσεως ὁμολογιῶν $N.T < N.C$, δηλαδὴ ἀντιστοίχως ἢ Α.Ε. θὰ εἰσπράξῃ ὀλιγώτερα

1. Ὁ λ/σμός « Ὁμολογίαι πρὸς διάθεσιν » δεικνύει μὲ τὸ χρεωστικὸν τοῦ ὑπόλοιπον τὰς μὴ καλυφθείσας ὁμολογίας.

2. Emission à guichet ouvert ou « placement au robinet », ὄρα A. Rapin et J. Poly, ἔνθ' ἀν. σελ. 141 καὶ L. Cator, ἔνθ' ἀν., σελ. 243.

3 καὶ 4. Αἱ ἐγγραφαι αὗται παριστοῦν τὴν ἀθροιστικὴν ἐμφάνισιν καθημερινῶν καλύψεων ὁμολογιῶν καὶ ἀντιστοίχων καθημερινῶν καταβολῶν τοῦ ἀντιτίμου των.

(*N.T*) και θα ὀφείλῃ περισσότερα *N.C.* Ἡ διαφορὰ συνιστᾷ ζημίαν διὰ τὴν *A.E.* ὑπὸ τὸν τίτλον « *Διαφορὰ ἐκδόσεως ὁμολογιῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον* ». Τὸ αὐτὸ ὅμως θα συμβῆ ἂν ἡ μὲν ἔκδοσις τοῦ δανείου γίνῃ εἰς τὸ ἄρτιον ($NT = NC$), ἀλλὰ ἡ ἐξοφλήσις γίνῃ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ($NC' > NC$, ἐνθα C' ἡ τιμὴ ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν). Τότε πάλιν ἡ *A.E.* θα εἰσπράξῃ ὀλιγώτερα (*NC*) και θα ὀφείλῃ περισσότερα (NC'). Ἡ διαφορὰ συνιστᾷ ζημίαν ὑπὸ τὸν τίτλον « *Διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον* »¹:

Τέλος εἶναι δυνατόν νὰ συνδυάζηται ὑπὸ τὸ ἄρτιον ἔκδοσις μὲ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐξοφλήσιν², χωρὶς τοῦτο νὰ δημιουργῆ περίπτωσιν ἰδιαίτερου τινὸς λογιστικοῦ χειρισμοῦ, ἀφοῦ πάλιν ἡ *A.E.* θα εἰσπράξῃ ὀλιγώτερα $NT (< NC < NC')$ και θα ἐξοφλήσῃ περισσότερα NC' .

1. Τὸ Γαλλικὸν Λογιστικὸν σχέδιον χρησιμοποιεῖ ὀρθότατα ἓνα και μόνον *λ/σμον δι' ἀμοιτέρας τὰς περιπτώσεις* ὑπὸ τὸν τίτλον « *Primes de remboursement des obligations* » [=Διαφοραὶ ἀποπληρωμῆς (ἐξοφλήσεως) ὁμολογιῶν], ὅρα *C a m i l l e G a b r i e l*, « *Le plan comptable 1947* », Paris 1948, σελ. 34, ὡς και *Conseil National de la comptabilité* « *Plan comptable général* », Paris (Imprimerie Nationale) 1960, σελ. 91. Ἡ ἀπόβεισις τοῦ *λ/σμοῦ* τούτου ἀνήκοντες ὡς και τὰ « *ἔξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν* » εἰς τὸν *λ/σμον* ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τῆς τάξεως τῶν παγίων, θα γίνῃ κατὰ λόγον τῆς διαρκείας τοῦ δανείου ἀσχέτως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξοφλουμένων κατὰ περίοδον ὁμολογιῶν και πάντως κατ' ἀνώτατον ὄριον ἐντός 10 ἐτῶν, ὅρα εἰς προηγούμενα, σελ. 133/134.

2. Ὁ *C a m. L a m b e r t*, ἐνθ' ἀν., σελ. 195, δίδει δύο διαφοροὺς λογιστικὰς λύσεις ἐπὶ ἀναλόγου θέματος:

« *Δάνειον 50.000 ὁμολογιῶν τῶν 500 δραχ. ἐκάστης, ἐξεδόθη εἰς τιμὴν 485 και θα ἐξοφληθῇ εἰς τιμὴν 525, πρὸς 4,5 %* ». Ἐγγραφαί:

1		
Ὅμολογιούχοι	24.250.000	
Διαφορὰ ὑπὸ ἄρτιον ἐκδόσεως	750.000	
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν . . .		25.000.000
2		
Διαφορὰ ὑπὲρ ἄρτιον ἐξοφλήσεως	1.250.000	
εἰς Ὁφειλομένην διαφορὰν ὑπὲρ ἄρτιον ἐξοφλήσεως . . .		1.250.000
ῆ)		
Ὅμολογιούχοι	24.250.000	
Διαφορὰ ὑπὸ ἄρτιον ἐκδ. και ὑπὲρ ἄρτ. ἐξοφλήσεως . .	2.000.000	
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν . . .		26.250.000

Παρατίθεται κατωτέρω ἡ λογιστικὴ ἀπεικόνισις καὶ τῶν τριῶν ὡς ἄνω περιπτώσεων ἐπὶ δλοσχεροῦς καλύψεως :

1			
*Ὁμολογιῶχοι		NT	
Διαφορὰ ἐκδόσεως ὁμολογιῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον		N(C-T)	
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν . . .			NC
*Ἐκδοσις καὶ κάλυψις N ὁμολογιῶν εἰς τιμὴν T < C κτλ. κτλ.			
2			
Τράπεζα		(NT-F)	
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν		F	
εἰς *Ὁμολογιούχους			NT
Καταβολὴ ἀντιτίμου ἐκδόσεως μείον τὰ ἔξοδα.			
1'			
*Ὁμολογιῶχοι		NC	
Διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον		N(C'-C)	
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν . . .			NC'
2'			
Τράπεζα		(NC-F)	
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν		F	
εἰς *Ὁμολογιούχους			NC
1''			
*Ὁμολογιῶχοι		NT	
Διαφορὰ ἐκδόσεως ὑπὸ καὶ ἐξοφλήσεως ὑπὲρ τὸ ἄρτιον		N(C'-T)	
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν . . .			NC'
2''			
Τράπεζα		(NT-F)	
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν		F	
εἰς *Ὁμολογιούχους			NT

3. Ἡ διαμεσολάβησις τῶν Τραπεζῶν εἰς τὴν τοποθέτησιν τῶν ὁμολογιῶν

Ἡ ἐκδοσις καὶ ἡ τοποθέτησις τῶν ὁμολογιῶν γίνονται συνήθως διὰ τῆς παρεμβολῆς τῶν Τραπεζῶν, αἵτινες εἶναι οἱ, φυσιολογικῶς, ἐνδεδειγμένοι διὰ τὴν, μεταξὺ τῶν Α.Ε. καὶ τοῦ κοινοῦ, διαμεσολάβησιν.

Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς διαμεσολαβήσεως τῶν Τραπεζῶν εἶναι :

α) Ἡ Τράπεζα διαθέτει τὴν τραπεζικὴν αὐτῆς ὀργάνωσιν, τὰς ἐγκαταστάσεις καὶ τὰ γραφεῖα τῆς διὰ τὴν διάθεσιν τῶν τίτλων εἰς τὸ κοινόν.

Δικαιούται συνεπὼς μιᾶς προμηθείας διὰ τήν, ὑπὸ τοῦ ἐκδότη τοῦ ὁμολογιῶν, χρησιμοποίησιν τῆς ὀργανώσεως καὶ τῶν γραφείων τῆς. Ἡ μέθοδος αὕτη καλεῖται « *Placement au guichet* »¹ ἢ δὲ συναφῆς προμήθεια « *Commission de guichet* »².

β) Ἡ τράπεζα ἐγγυᾶται τὴν τοποθέτησιν τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου καὶ ἀναλαμβάνη ὅπως εἰς ὠρισμένην ἡμερομηνίαν, καταβάλλη εἰς τὴν ἐκδότηριαν τούτων Α.Ε. τὸ συνολικὸν ποσὸν τοῦ δανείου, ἄσχετως τῆς μέχρι τότε καλύψεως τούτου ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ. Τότε ἡ τράπεζα εἰσπράττει μίαν συμπληρωματικὴν προμήθειαν ἐγγυήσεως (*commission de garantie*).

Παράδειγμα :

Τὴν 1.10.1965 ἡ Α.Ε. « Χ » ἐκδίδει δάνειον δι' ὁμολογιῶν 10.000 ὀνομαστικῆς ἀξίας 1.000 δρχ. ἐκάστης εἰς τιμὴν ἐκδόσεως 975. Τὴν διάθεσιν τούτου ἐγγυᾶται ἡ Τράπεζα « Τ » βάσει μιᾶς προμηθείας διαθέσεως τῶν γραφείων καὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς 3 δρχ. καὶ μιᾶς προμηθείας ἐγγυήσεως 7 δρχ. ἀνὰ ὁμολογίαν. Τὴν 31.12.1965, ὅτε ἡ Τράπεζα « Τ » ὤφειλε νὰ καταβάλλη τὸ συνολικὸν ποσὸν τοῦ δανείου εἰς τὴν Α.Ε. « Χ » παρέμενον ἀδιάθετοι εἰς χεῖράς τῆς 1000 ὁμολογιαί, τὰ δέ, πλὴν προμηθειῶν, ἔξοδα ἐκδόσεως ἀνήρχοντο εἰς 150.000 δρχ.

1.10.65		
Τράπεζα Τ λ/σμός ἐκδόσεως Ὁμολ. Δανείου	9.750.000	
Διαφορὰ ἐκδόσεως ὑπὸ τὸ ἄρτιον	250.000	
εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν 1965		10 000 000
*Ἐκδοσις 10 000 ὁμολογιῶν τῶν 1.000 πρὸς 975 =		
31.12.65		
Τράπεζα Τ	9 500 000	
*Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν	250.000	
Προμήθεια (3 + 7) × 10 000 = 100.000		
*Ἐξοδα διάφορα	150.000	
Εἰς Τράπεζα Τ λ/σμός Ἐκδόσ. Ὁμολογιακοῦ Δανείου		9.750 000
*Ὡς ἐκκαθάρισις Τραπεζῆς		

Ἐὰν ὁμως τὸ ποσὸν τοῦ δανείου εἶναι σημαντικὸν ἡ Τράπεζα παρέχει ὀριστικὴν ἐγγύησιν μόνον δι' ἓν μέρος τοῦ δανείου καὶ ἐπιφυλάσσεται διὰ τὸ ὑπόλοιπον.

γ) Αἱ τράπεζαι ὑπογράφουσι καὶ καλύπτουσι αἱ ἴδιαι τὸ δάνειον καὶ ἐν συνεχείᾳ διαθέτουν τοὺς τίτλους εἰς τὴν πελατεῖαν των. Ἐν

1. Ὁρα Cam Lambert, ἔνθ' ἄν. σελ. 182.

2. Ὁρα A. Rapin et J. Poly, ἔνθ' ἄν. σελ. 145.

τῆ περιπτώσει ταύτῃ αἱ Τράπεζαι ὑπογράφουν διὰ τιμὴν ἐλάσσονα ἐκείνης εἰς ἣν θὰ διαθέσουν αὐταὶ τοὺς τίτλους εἰς τὸ κοινόν. Ἐὰν ἡ διάθεσις ἀποτύχη ἢ Τράπεζα πρέπει νὰ κρατήσῃ ἢ ἰδίᾳ τοὺς τίτλους καὶ νὰ ἀκινήτοποιήσῃ οὕτω ἴδια αὐτῆς κεφάλαια. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι συνήθεις τοιοῦτοι κίνδυνοι καὶ ἐπειδὴ τὰ ποσὰ τῶν δανείων εἶναι πολλάκις δυσανάλογα πρὸς τὴν δυναμικότητα μιᾶς μόνον Τραπεζῆς, αἱ Τράπεζαι συνήθως συνασπίζονται εἰς τὰ λεγόμενα συνδικᾶτα χρηματοδοτήσεως (*Syndicats financiers*)¹.

Παράδειγμα :

Ἡ Α.Ε. «Χ» ἐκδίδει δάνειον 4.000 ὁμολογιῶν, ὀνομαστικῆς ἀξίας 500 εἰς τιμὴν ἐκδόσεως 490. Ἡ Τράπεζα «Τ» ὑπογράφει καὶ καλύπτει τὸ σύνολον τοῦ δανείου εἰς τιμὴν 470.

<i>Τράπεζα Τ. [4000×470]</i>	1 880.000	
<i>Λιαφορὰ ἐκδόσεως ἐπὶ ἄρτιον [4000×(500—490)]</i>	40 000	
<i>Ἐξοδα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν [4000×(490—470)]</i>	80 000	
<i>εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν</i>		2.000 000

*Ἐκδοσις 4000 ὁμολογιῶν τῶν 500 εἰς τιμὴν 490, καλυφθεισῶν ὀριστικῶς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς Τ εἰς τιμὴν 470.

1. Τὰ συνδικᾶτα ταῦτα εἶναι συμμετοχικαὶ εἰταιρεῖαι. Οἱ συμμετοχοὶ καλύπτουν τὰ ἀντίστοιχα μεριδιά των, ἅτινα ἐκφράζουν τὰ ποσοστὰ συμμετοχῆς των εἰς τὸ συνδικᾶτον. Μία ἰδιαιτέρα ἀμοιβὴ παρέχεται εἰς τὴν *τράπεζαν-διαχειριστὴν* καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἀποτελεσμάτων διανέμεται ἀναλόγως τῶν μεριδιῶν. Συνήθως τὰ συνδικᾶτα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐγγύησιν καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ὁμολογιῶν. Ἐκαστος συμμετοχὸς διατρέχει ἓνα μόνον κίνδυνον, τὸν *καταλογισμόν*. Πράγματι ἐὰν ἡ τοποθέτησις τῶν τίτλων ἀποτύχη, ἕκαστος συμμετοχὸς ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ τὸ ἀντίτιμον ὀρισμένου ἀριθμοῦ τίτλων, οἵτινες θὰ παραμείνουν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του καὶ οἵτινες θὰ καταλογισθῶν εἰς τοῦτον. Ὁ *Cam Lambert* (ἐνθ' ἂν, σελ. 185) διακρίνει α) τὰ «*syndicats à la Parisienne*», καθ' ἃ ὁ καταλογισμὸς γίνεται κατὰ λόγον τῶν συμμετοχικῶν μεριδιῶν (ἐὰν π.χ. παραμείνουν 200 τίτλοι ἀδιάθετοι, οὗτοι καταλογίζονται εἰς τοὺς συμμετοχοὺς Α, Β, Γ κατὰ λόγον τῶν μεριδιῶν των ἔστω 5, 3, 2 ἀντιστοίχως, ἤτοι 100 εἰς τὸν Α, 60 εἰς τὸν Β καὶ 40 εἰς τὸν Γ). β) τὰ «*syndicats à la Lyonnaise*» καθ' ἃ ὁ καταλογισμὸς γίνεται κατὰ λόγον τῶν ὑφ' ἑκάστου μὴ διατεθέντων τίτλων, π.χ.:

	Τίτλοι διαθετοί	Τίτλοι διατεθέντες	Τίτλοι μὴ διατεθέντες	Καταλογισμὸς
A	500	200	300	300
B	300	600		
Γ	200	0	200	200
	1000	800	500	500

4. Ἡ ἐξόφλησις ἢ ἀπόσβεσις τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν

4.1. Αἱ μαθηματικαὶ ἢ βάσεις τῆς λογιστικῆς τῆς ἐξοφλήσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν.

Ἡ ἐξόφλησις ἢ ἀπόσβεσις τῶν ὁμολογιακῶν δανείων γίνεται συνηθέστατα τοκοχρεωλυτικῶς καὶ σημαίνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν καταβολὴν τῶν τόκων ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν καταβολὴν τοῦ χρεωλυσίου. Οὕτω τὸ δάνειον ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὰ δύο ὡς ἄνω ποσά: α) τόκου καὶ β) χρεωλυσίου, ἀτινα ἀμφότερα ὁμοῦ λαμβανόμενα καλοῦνται καὶ ὑπηρεσία (ἢ ἐξυπηρέτησις) δανείου.

Ἦνα γίνῃ πλήρως ἀντιληπτὴ ἡ τοκοχρεωλυτικὴ ἐξόφλησις τῶν ὁμολογιακῶν δανείων παραθέτομεν ἀριθμητικὸν παράδειγμα:

Δάνειον $N=10.000$ ὁμολογιῶν, ὀνομαστικῆς ἀξίας ἑκάστης $C=500$ ἐξοφλητέον εἰς τὸ ἄρτιον πρὸς 3% δι' ἕξ (6) ἐτησίων κληρώσεων: α) Νὰ εὐρεθῇ τὸ τοκοχρεωλύσιον. β) Νὰ συνταχθῇ ὁ μαθηματικὸς πίναξ τῆς ἀποσβέσεως (=ἐξοφλήσεως) τοῦ δανείου. γ) Νὰ γίνουν αἱ λογιστικαὶ ἐγγραφαὶ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου:

α) Τὸ τοκοχρεωλύσιον: $A=N \cdot C \left(i + \frac{P^i}{n} \right)$ ἦτοι:

$$A=10.000 \cdot 500 \cdot \left(0,03 + \frac{P^{0,03}}{6} \right) = 5.000.000 (0,03 + 0,1546^*) = \\ = 5.000.000 \cdot 0,1846 = 923.000.$$

1. Ὅρα συναφῶς Π. Ι. Στρυῶτην, Οἰκονομικὰ Μαθηματικά Τ. Ι Μαθηματικὰ πίστεως, Ἀθῆναι Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1962 - 63, σελ. 179 καὶ ἐπ. Ἐπίσης Prof. Dr. Dr. h.c. Dr. h.c. Erich Kosiol, Finanzmathematik Wiesbaden 1959. Καὶ Ἰω. Γρ. Χρυσόκη, Οἰκονομικὰ Μαθηματικά πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαστῶν τῆς Α.Σ.Ο. & Ε.Ε., Μακροπρόθεσμα, Τεῦχος Δ.—Δάνεια δι' ὁμολογιῶν, Ἐκδ. ΙΙ Ἀθῆναι 1946. σελ. 171 κ. ἐ.

2. Τοῦτο πρακτικῶς εὐρίσκεται βάσει εἰδικῶν πινάκων.

β) Ὁ Μαθηματικὸς Πίναξ ἀποβέσεως δανείου δι' ὁμολογιῶν

Περίοδος	Ζώντες τίτλοι	Τοκοχρεωλύσιον	Τόκοι Ζώντων τίτλων	Χρεωλύσιον	Ἐξοφλούμενοι διὰ χρεώσεως τίτλοι	Ἔγολοιπον
1	10.000	923.000	10000·500·0,03 =10.000·15= =150.000	923000 - -150.000= =773.000	773.000 : 500 = =1546	-
2	10.000 - 1546 = =8454	923.000	8454·15= =126810	923.000 - -126.810= =796190	796190 : 500 = =1592	190
3	8454 - 1592 = =6862	923.000 + +190 (1,03) = =923196	6862·15= =102930	923196 - -102.930= =820266	820266 : 500 = =1640	266
4	6862 - 1640 = =5222	923.000 + +266·1,03 = =923274	5222·15= =78330	923274 - -78330= =844944	844944 : 500 = =1689	444
5	5222 - 1689 = =3533	923.000 + +444 (1,03) = =923.457	3533·15= =52995	923457 - -52995= =870462	870462 : 500 = =1740	462
6	3533 - 1740 = =1793	923.476	1793·15= =26895	923476 - 26895 = =896581	896581 : 500 = =1793	81
Ἀθροίσματα		5.539.403	537.960	5.001.443	10.000	1.443

γ) Ἡ λογιστικὴ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου δι' ὁμολογιῶν.

γα) Φάσις Ἡμερολογίου (ποσὰ εἰς χιλιάδας).

Ὅμολογιούχοι	εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν	5 000	5.000
Ταμείον	εἰς Ὅμολογιούχους . . .	5 000	5.000

Ἄμα τῇ λήξει τοῦ α' ἔτους ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως :

Τόκοι	εἰς Ὑπηρεσίαν Δανείου .	150	150
Ὑπηρεσία Δανείου	εἰς Τοκομερίδια πλ/τέα .	150	150
Ὑπηρεσία Δανείου	εἰς Ἐξοφλητέας ὁμολογίας	773	773
Τοκομερίδια πλ/τέα	εἰς Ταμείον	150	150
Ἐξοφλητέαι ὁμολογίαι	εἰς Ταμείον	773	773

Ἄμα τῇ λήξει τοῦ β' ἔτους ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως :

Τόκοι	εἰς Ὑπηρεσίαν Δανείου .	126,81	126,81
Ὑπηρεσία Δανείου	εἰς Τοκομερίδια πληρωτέα	126,81	126,81
Ὑπηρεσία Δανείου	εἰς Ἐξοφλητέας ὁμολογίας	796	796
.....	.....		
.....	.....		
Ἐν τέλει δὲ τοῦ δανείου.			
Δάνειον δι' ὁμολογιῶν	εἰς Ὑπηρεσίαν Δανείου .	5.000	5.000

Κατὰ τὸν ἀνωτέρω λογιστικὸν χειρισμὸν ὁ λ/σμός « Ὑπηρεσία δανείου » καθ' ἑκάστην περίοδον πιστούμενος μὲ τοὺς τόκους (χρεώνει τοῦ λ/σμοῦ τόκοι) καὶ χρεούμενος μὲ τὰ τοκοχρεωλύσια (πιστώνει τῶν τοκομεριδίων καὶ ὁμολογιῶν πληρωτέων) δεικνύει διὰ τῆς χρεώσεώς του τὸ σύνολον τῶν μέχρι τῆς ἐκάστοτε στιγμῆς καταλογισθέντων τοκοχρεωλύσιων, διὰ τῆς πιστώσεώς του τὸ σύνολον τῶν μέχρι τῆς ἐκάστοτε στιγμῆς λογισθέντων τόκων τοῦ δανείου καὶ τέλος διὰ τοῦ χρεωστικῆς του ὑπολοίπου τὸ σύνολον τῶν μέχρι τῆς ἐκάστοτε στιγμῆς λογισθέντων χρεωλύσιων (=ἀποσβεσθέντος ποσοῦ τοῦ δανείου).

Ὑφίστανται ὁμοίως καὶ ἄλλοι λογιστικοὶ χειρισμοί.

Ὅτιω ἡ χρέωσις τῶν τόκων τῆς περιόδου δύναται νὰ γίνῃ μὲ ἀντίστοιχον ἄμεσον πίστωσιν τῶν Τοκομεριδίων πληρωτέων, ἤτοι ἀντὶ « Τόκοι εἰς Ὑπηρεσίαν δανείου » καὶ « Ὑπηρεσία δανείου εἰς Τ/δια πληρωτέα » νὰ γίνῃ ἡ ἐγγραφή « Τόκοι εἰς Τ/δια πληρωτέα », ὅποτε ἐν συνεχείᾳ ἀντὶ « Ὑπηρεσία δανείου εἰς ὁμολογίας ἐξοφλητέας » γίνεται ἡ ἐγγραφή « Ὁμολογιακὸν Δάνειον / ἀποσβεσθεῖσαι ὁμολογίαι » εἰς ὁμολογίας ἐξοφλητέας ».

4.2. Αἱ περιπτώσεις λογιστικῶν ἐγγραφῶν τῆς ἐξοφλήσεως τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν.

1. Ἐπὶ ὁμολογιῶν ἐκδοθεισῶν εἰς τὸ ἄρτιον.

α) Διὰ τῆς ἐγγραφῆς « Τόκοι εἰς Τοκομερίδια πληρωτέα/N⁰ . . . . . » διενεργεῖται ὁ καταλογισμὸς τῶν τόκων τῆς περιόδου καὶ συγχρόνως ἐμφανίζεται ἡ ὑποχρέωσις πληρωμῆς τῶν ληξάντων τοκομεριδίων.

β) Διὰ τῆς ἐγγραφῆς « Δάνειον δι' ὁμολογιῶν / Ἀποσβεσθεῖσαι ὁμολογίαι εἰς Ὁμολογίαι πληρωτέα/N⁰ . . . . . » ἐμφανίζεται ἡ τε μείωσις τῆς μακροχρόνου (ἐκ τοῦ δανείου) ὑποχρέωσεως ὡς καὶ ἡ βραχυχρόνος ὑποχρέωσις πληρωμῆς τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν.

γ) Διὰ τῆς ἐγγραφῆς « Τοκομερίδια πληρωτέα/N⁰ . . . . . καὶ Ὁμολογίαι πληρωτέα/N⁰ . . . . . εἰς Ταμεῖον » ἐμφανίζεται ἡ ἐξόφλησις τῶν ἀντιστοίχων ὑποχρέωσεων.

2. Ἐπὶ ὁμολογιῶν ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον.

α) Διὰ τῆς προσθέτου ἐγγραφῆς « Δαπάναι ἀποσβέσεως διαφορᾶς ὑπὸ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως ὁμολογιῶν (π.χ. ΔΧ^{1/10}) εἰς Διαφορὰν τὸ ὑπὸ ἄρτιον

---

1. Ὁ λ/σμός οὗτος εἶναι ὑπαντίθετος τοῦ λ/σμοῦ Δάνειον δι' ὁμολογιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπόσβεσις τῶν ὁμολογιῶν γίνεται διὰ κληρώσεως εἴτε δι' ἐξαγορᾶς καὶ ἀκυρώσεως ὁ λ/σμός « ἀποσβεσθεῖσαι ὁμολογίαι » καλεῖται ἀκόμη καὶ « κληρωθεῖσαι ὁμολογίαι πρὸς ἀπόσβεσιν » ἢ καὶ « ἐξαγορασθεῖσαι ὁμολογίαι ».

ἐκδόσεως ὁμολογιῶν (π.χ. $A \times \frac{1}{10}$) » διαπιστοῦται ἢ κατὰ $\frac{1}{10}$ π.χ. λογι-
στική ἀπόσβεσις τῆς ἐκ δρχ. A διαφορᾶς ὑπὸ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως ὁμολογιῶν.

3. **Ἐπὶ μὴ συμπτώσεως τῆς λήξεως τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου μὲ
τὴν ἡμερομηνίαν συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ.*

α) Διὰ τῆς ἐγγραφῆς « Τόκοι εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/ ὀφειλόμενοι τόκοι
δανείου δι' ὁμολογιῶν » θὰ ἐμφανίζονται οἱ μέχρι τέλους χρήσεως δεδου-
λευμένοι τόκοι τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου.

β) Διὰ τῆς ἐγγραφῆς « Δαπάναι ἀποσβέσεως διαφορᾶς ὑπὸ τὸ ἄρτιον
ἐκδόσεως ὁμολογιῶν (π.χ. $A \times \frac{1}{10} \times \frac{\mu}{12}$) εἰς Διαφορὰν ὑπὸ τὸ ἄρτιον ἐκδό-
σεως ὁμολογιῶν (π.χ. $A \times \frac{1}{10} \times \frac{\mu}{12}$) » θὰ ἐμφανίζεται ἢ κατὰ τοὺς διαρρεύ-
σαντας μῆνας (δωδέκατα) ἀπόσβεσις τῆς Διαφορᾶς ὑπὸ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως.

4.3. Βιβλίον ἐλέγχου τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν καὶ πληρωμῆς τῶν τοκομεριδίων

Τοῦτο χρησιμοποιεῖται, ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ πληρωμὴ τοκομεριδίων ἐπὶ
ἀπεσβεσμένων ἤδη ὁμολογιῶν καὶ εἶναι τῆς κάτωθι μορφῆς :

Ἀριθμὸς τῶν ὁμολογιῶν	Κληρώσεις	Λήξεις τοκομεριδίων									Παρατηρήσεις	
		1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962		1963
1		X	X	X	X	X						
2		X	X	X	X	X						
3		X	X									
4		X	X	X	X	X						
5		X	X	X	X	X						
6	31.12.1958	X	X	X	X							
7		X	X	X	X							
8		X	X	X	X							
9		X	X	X	X							
10		X	X	X	X							
11		X	X	X	X							
12		X	X	X	X							
13	31.12.1958	X	X	X	X							
14		X	X	X	X							
15		X	X	X	X	X						
16		X	X	X	X	X						
17		X	X	X	X	X						

“Όταν πληρωθῆ ἓν τοκομερίδιον τίθεται τὸ σημεῖον X εἰς τὴν κατάλληλον τομὴν γραμμῆς καὶ στήλης. “Όταν μία ὁμολογία κληρωθῆ σημειοῦται ἡ ἡμερομηνία κληρώσεως εἰς τὴν ἀρμοδίαν στήλην καὶ εἴτα διαγραμμίζονται αἱ γραμμαὶ τῶν στηλῶν αἵτινες δεικνύουν τὰ μὴ λήξαντα τοκομερίδια.

4.4. Ἡ ἀπόσβεσις τῶν δανείων δι’ ὁμολογιῶν διὰ μειώσεως τοῦ κεφαλαίου κινήσεως ἢ διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν.

Ἡ σύναψις ἑνὸς ὁμολογιακοῦ δανείου ἀρχικῶς (κατὰ τὴν λήψιν τοῦ δανείου) αὐξάνει τοὺς πόρους τῆς δανειζομένης ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ τοιαύτη ὅμως αὐξήσις τῶν πόρων τῆς ἐπιχειρήσεως λόγῳ τῶν ἐν συνεχείᾳ περιοδικῶν καταβολῶν πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου δὲν εἶναι μόνιμος προῶρισται δὲ νὰ μειοῦται καὶ κατὰ τὴν λήξιν τῆς διαρκείας τοῦ δανείου νὰ ἐξαφανισθῆ σχεδὸν ὅλοσχερῶς. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ δανείου ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως πρέπει κανονικῶς νὰ ἀποφέρῃ πρόσοδον μείζονα τῆς συναφοῦς δαπάνης (τόκοι δανείου, ἐξοδα καὶ λοιπαὶ ἐπιβαρύνσεις). Ὡστε εἰς τὸ τέλος τῆς διαρκείας τοῦ δανείου ἢ ἐπιχείρησις θὰ πρέπει νὰ εὐρεθῆ μὲ ἠῦξημένον κεφάλαιον κινήσεως κατὰ ποσὸν ἴσον πρὸς τὰ ἐκ τοῦ δανείου προκύψαντα κέρδη (προσόδους μείον δαπάνας) ἐφόσον βεβαίως ταῦτα δὲν διενεμήθησαν.

Οὕτω τὸ ὁμολογιακὸν δάνειον ἐνῶ ἀρχικῶς αὐξάνει τὸ κεφάλαιον κινήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, τελικῶς ἐπαναφέρει τοῦτο σχεδὸν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ (πρὸ τῆς αὐξήσεως) κατάστασιν διότι ἡ ἀπόσβεσις τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου ἐγένετο διὰ μειώσεως τοῦ κεφαλαίου κινήσεως.

Ἐάν ἡ ἐπιχείρησις ἤθελε νὰ διατηρήσῃ μόνιμως τὴν ἐκ τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου αὐξήσιν τῶν πόρων της, θὰ ἔπρεπε νὰ συνδυάσῃ τὰς περιοδικὰς καταβολὰς της πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου μὲ ταυτοχρόνους ἰσοπόσους ἐκ τῶν κερδῶν της περιοδικὰς παρακρατήσεις. Τότε ἡ ἀπόσβεσις τοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου θὰ ἐγένετο διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν.

Ἡ λογιστικὴ ἐγγραφή τῆς τοιαύτης ἰσοπόσου πρὸς τὸ χρεωλύσιον παρακρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν εἶναι τῆς μορφῆς :

Ἀποτελέσματα χρήσεως (ἢ Διάθεσις κερδῶν)	Δρχ.....
εἰς Ἀποθεματικὸν πρὸς ἀπόσβεσιν δανείου δι’ ὁμολογιῶν ¹	Δρχ.....
Σύστασις ἀποθεματικοῦ εἰς ὑποκατάστασιν τοῦ δανείου.	

1. Ὁ J. L a m s o n, εἰς τὸ ἔργον του « Principes de comptabilité économique » Paris 1950, σελ. 210 ὁμιλεῖ περὶ « Reserve pour amortissement ». Οἱ A. R a p i n e t J. P o l y, ἐνθ’ ἄν. σελ. 160 ὁμιλοῦν περὶ « Emprunt amorti » ὡς ἀποθεματικοῦ προαιρετικοῦ, ταξιδιτεήσεως 115 Γ. Α. Σχεδίου.

Ἡ ἀνωτέρω λογιστικὴ ἐγγραφή θὰ συνοδεύη ὡς πρόοθητος ἐγγραφή τὴν συνήθη ἐγγραφήν ἀποσβέσεως τοῦ δανείου « Δάνειον δι' ὁμολογιῶν / ἀποσβεσθεῖσαι ὁμολογίαι εἰς Ὅμολογίαι πληρωτέαι / Ν^ο. . . . ».

Ἐξ ἄλλου ἡ γραφικὴ παράστασις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν εἶναι τῆς μορφῆς :

Πάγια	Ἑταιρικὸν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν

Ἀμέσως πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου

Πάγια	Ἑταιρικὸν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν
	Δάνειον

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ δανείου

Πάγια	Ἑταιρικὸν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν
	Ἀποθεματικόν

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἀποσβέσεως (τῶν λοιπῶν συνθηκῶν παραμενουσῶν ἀμεταβλήτων)

4.5. Ἡ συσχέτισις τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου δι' ὁμολογιῶν πρὸς τὴν λογιστικὴν ἀπόσβεσιν τῶν δι' αὐτοῦ ἀποκτωμένων παγίων

Ἐὰν πρὸς ἀπλοποίησιν τῆς διερευνήσεως τῶν σχέσεων τῆς χρηματοοικονομικῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου πρὸς τὴν λογιστικὴν ἀπόσβεσιν ὑποτεθῇ ὅτι ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ δανείου ἐχρησιμοποιήθη δι' ἀπόκτησιν μηχανημάτων, ὧν ἡ προβλεπομένη διάρκεια χρησιμοποίησεως ἰσοῦται μὲ τὴν διάρκειαν ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου¹ :

1. Ἡ Α. Ε. διενεργεῖ μόνον ἀπόσβεσιν τοῦ δανείου διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν, τότε :

Πάγια	Ἑταιρικὸν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν

Ἀμέσως πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου

Νέα Μηχ/τα	Δάνειον
Πάγια	Ἑταιρικὸν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ δανείου καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν μηχανημάτων

(1)	(2)
Πάγια	Ἑταιρικὸν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν

Ἐν τέλει τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου

(1) = Μηχ/τα ἄνευ ἀξίας
(2) = Ἀποθεματικὸν χρησιμοποιοῦν πρὸς συμψηφισμὸν τῆς ἀξίας φθορᾶς τῶν μηχανημάτων

2. Ἡ Α.Ε. διενεργεῖ λογιστικὴν ἀπόσβεσιν καὶ ἀπόσβεσιν τοῦ δανείου διὰ μειώσεως τοῦ κεφαλαίου κινήσεως, τότε :

Ἴσχύουν τὰ αὐτὰ ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην περίπτωσιν μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι, ἐν τέλει τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου (1)=Μηχ/τα ἄνευ ἀξίας καὶ (2)=Ἀποσβεσθέντα μηχ/τι.

3. Ἡ Α.Ε. διενεργεῖ λογιστικὴν ἀπόσβεσιν καὶ ἀπόσβεσιν δανείου διὰ παρακρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν, τότε :

		Νέα Μηχ/τα	Δάνειον	(1)	(2)
Πάγια	Ἑταιρικόν κεφάλαιον	Πάγια	Ἑταιρικόν κεφάλαιον	Πάγια	Ἑταιρικόν κεφάλαιον
Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν	Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν	Κεφάλαιον κινήσεως	Παθητικόν
				(3)	Ἀποθ/τικόν

Ἀμέσως πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ δανείου καὶ τὴν ἀποκτιροῖν τῶν μηχανημάτων

Ἐν τέλει ἀποσβέσεως
 (1)=Μηχ/τα ἄνευ ἀξίας
 (2)=Ἀποσβεσθέντα μηχ/τα
 (3)=Ἐπαύξεισις ἐνεργητικοῦ εἰς ἣν ἐγένετο ἡ ἐπένδυσις τοῦ ἀποθεματικοῦ

4. Ἡ Α.Ε. δὲν διενεργεῖ λογιστικὴν ἀπόσβεσιν καὶ ἐξοφλεῖ τὸ δάνειον διὰ μειώσεως τοῦ κεφαλαίου κινήσεως, τότε :

Ἴσχύουν τὰ αὐτὰ ὡς εἰς τὴν προηγουμένην περίπτωσιν μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐν τέλει τῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου, (1)=Μηχ/τα ἄνευ ἀξίας, (2)=ἐξοφληθὲν δάνειον (3)=Μείωσις ἐνεργητικοῦ διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀποθεματικοῦ ἔχομεν ἀπώλειαν κεφαλαίου [ἴσην πρὸς τὴν φθορὰν (ἀπόσβεσιν) τῶν μηχ/των].

4.6. Ἡ φορολογία τῶν τοκομεριδίων

Τὸ εἰσόδημα ἐκ τοκομεριδίων εἶναι εἰσόδημα Γ κατηγορίας (ἐκ κινητῶν ἀξιῶν). Χρόνος κτήσεως τούτου θεωρεῖται ὁ ὁρισθεὶς διὰ τὴν ἔναρξιν ἐξαγωγῶσεως τῶν τοκομεριδίων. Ὡς ἐλέχθη ἤδη διὰ τὰ μερίσματα κλπ.¹ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 29 τοῦ Ν Δ. 3323/55 ἐναντι τοῦ φόρου τοῦ ἀναλογούντος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἐκ κινητῶν ἀξιῶν (ἐν προκειμένῳ ἐκ τοκομεριδίων) παρακρατεῖται διὰ τὰς ἀνωτέρους

1. Ὅρα προηγούμενα, σελ. 218 κ.ε.

(εις τὸν κομιστὴν) ὁμολογίας ὡς καὶ τὰς ὀνομαστικὰς, ἀλλ' ἀνηκούσας εἰς νομικὰ πρόσωπα (Α.Ε. ἢ Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. κ.ο.κ.) 25% τοῦ εἰσοδήματος τούτου (=τοῦ καταβλητέου τόκου). Διὰ τὰς ὀνομαστικὰς ὁμολογίας τῶν φυσικῶν προσώπων τὸ ποσὸν τῆς παρακρατήσεως ὑπολογίζεται βάσει τῆς κλίμακος τοῦ ἄρθρου 9¹ §§ 1 καὶ 2.

Δὲν ὑφίσταται ὑποχρέωσις παρακρατήσεως τοῦ φόρου, ὅταν κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν εἰσπράττεται τὸ τοκομερίδιον ἔχει ὑποβληθῆ παρὰ τοῦ δικαιουμένου τούτου ἢ κατὰ τὸ Ν.Δ. 3323/1955 δῆλωσις καὶ συμπεριελήφθη ἐν αὐτῇ τὸ πρὸς εἰσπραξίν τοκομερίδιον. Ἡ ἐπίδοσις τῆς δηλώσεως καὶ ὁ τυχὸν ἰσχυρισμὸς τοῦ φορολογουμένου ὅτι περιέλαβε ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐν λόγῳ εἰσόδημα, δέον ν' ἀποδεικνύηται ἀπαραιτήτως διὰ σχετικῆς βεβαιώσεως τοῦ ἀρμοδίου Οἴκου. Ἐφόρου.

Ὁ χρόνος παρακρατήσεως εἶναι ὁ χρόνος ἐξοφλήσεως τοῦ τοκομεριδίου ἢ τῆς πιστώσεως τοῦ δικαιούχου, ἢ δὲ ἀπὸ δόσεις τῶν παρακρατηθέντων συντελεῖται, ἐντὸς τοῦ ἐπομένου ἀπὸ τῆς παρακρατήσεως μηνός.

Ἡ ἔναρξις ἐξαργυρώσεως τῶν τοκομεριδίων (=καταβολῆς τῶν τόκων ὁμολογιακοῦ δανείου ἐξ ὀνομαστικῶν ὁμολογιῶν συνολικοῦ ποσοῦ δρχ. 10.000.000, ἑτησίου ἐπιτοκίου, 6%, διαρκείας μέχρι 30.9.75. διὰ τὸ ἀπὸ 1.1.65 μέχρι 30.9.65 ἑνεκάμηνον χρονικὸν διάστημα ὠρίσθη τὴν 1.10.65. Ἡ ἐξαργύρωσις θὰ συντελεῖται ἐπὶ τῇ προσκομίσει τοῦ Ν° 1 τοκομεριδίου. Ποῖαι αἱ ἐντὸς τῆς χρήσεως 1965 ἐγγραφαί.

1.	1.10.65		
	<i>Τόκοι</i> <i>τόκοι ὁμολογιακοῦ δανείου</i>	450.000	
			<i>εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i> <i>Τ/δια πληρωτέα Ν° 1</i> 450 000
			$10.000.000 \times 0,06 \times \frac{9}{12}$
2.	1.10.65		
	<i>Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i> <i>παρακρατηθεῖς φόρος Τ/δίου Ν° 1</i>	89.500	
			<i>εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i> <i>ὑφειλόμενος φόρος Τ/δίων</i> 89 500
	A. X. :	T/δια ἀξίας δρχ. 300.000	φόρος (62.000+9.000=) 71 000
	B. Ψ.	» » » 100 000	» (10.600+3.000=) 13.600
	Γ. Ω.	» » » 50.000	» (3.400+1.500=) 4 900
		450.000	89.500
3.	ἀπὸ 1.10 μέχρι 31.12.65		
	<i>Προσωρινοὶ λ/σμοὶ</i> <i>Τ/δια πληρωτέα Ν° 1</i>	360.500	
			<i>εἰς Ταμείον</i> 360 500
	Καταβληθέντα εἰς δικαιούχους μετ' ἀφαίρεσιν τοῦ φόρου.		

4.	Τὴν 31/10, 30/11 καὶ 31/12/65		
	Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/Τ/δια πληρωτέα Νο 1	89.500	
	εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/Παρακρατ. φόρος Τ/δίου Νο 1		89.500
	Τὰ παρακρατηθέντα κατὰ τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν Τ/δίων		
5.	Τὴν 10/12/65 τὸ ἀργότερον ¹		
	Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/ὀφειλόμενος φόρος Τ/δίων	89.500	
	εἰς Ταμείον		89.500
	¹ Απόδοσις τῶν ἀπὸ 1.10.65 παρακρατηθέντων φόρων ἐπὶ Τ/δίου Νο 1 ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ. . . . . τριπλ. εἰσπρ. . . . . τοῦ . . . . . Ταμείου Εἰσπράξεων		
6.	31.12.65		
	Τόκοι/Γέκοι ὁμολογιακοῦ δανείου	150.000	
	εἰς Προσωρινοὶ λ/σμοὶ/μὴ ληξιπρόθεσμον Τ/δίων Νο 2		150.000
	Δεδουλευμένοι τόκοι 1.10—31.12.65 δανείου 6 0/0 τοῦ 1965		

5. Ἡ μετατροπὴ τῶν δανείων δι' ὁμολογιῶν

Ἡ μετατροπὴ δανείου δι' ὁμολογιῶν εἶναι ἡ ἀντικατάστασις δανείου τινὸς δι' ἑτέρου παρέχοντος εὐμενεστέρους διὰ τὸν ὀφειλέτην ὄρους.

Ἡ μετατροπὴ εἶναι: α) προαιρετικὴ, β) ὑποχρεωτικὴ ὡς πρὸς τοὺς δανειστάς.

Ἐπὶ τῆς προαιρετικῆς: Ὁ δανειστής ἔχει δικαίωμα ἐπιλογῆς μεταξὺ παλαιοῦ καὶ νέου δανείου.

Ἐπὶ τῆς ὑποχρεωτικῆς: Ὁ δανειστής ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς εἰς τὸ ἄρτιον ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ὁμολογιῶν του καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τούτων διὰ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ νέου δανείου.

Αἱ νέα ὁμολογιαὶ θὰ εἶναι:

α) τῆς αὐτῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας πρὸς τὰς παλαιάς, ἀλλὰ μικροτέρου ἐπιτοκίου.

β) τοῦ αὐτοῦ ἐπιτοκίου, ἀλλὰ μείζονος ὀνομαστικῆς ἀξίας.

γ) τοῦ αὐτοῦ ἐπιτοκίου, καὶ τῆς αὐτῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας, ἀλλὰ διαφόρου διαρκείας.

¹Απὸ λογιστικῆς ἀπόψεως ἐπὶ μετατροπῆς δεόν νὰ διακρίνωμεν τὰς ἐξῆς φάσεις:

1. Ὅπωςδὴποτε μετὰ τὴν 1.10.65.

1. Έκδοσις καὶ κάλυψις τοῦ νέου δανείου, καθ' ἣν θὰ διενεργουῦνται αἱ συνήθεις ἐγγραφαὶ ἐκδόσεως καὶ καλύψεως. Π.χ. « Ὁμολογία πρὸς διάθεσιν (ἢ ἐπὶ στελέχους) εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν » καὶ « Ὁμολογιούχου εἰς Ὁμολογίας πρὸς διάθεσιν » ἢ ἀπλῶς « Ὁμολογιούχοι καὶ ἐνδεχομένως Διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν εἰς Δάνειον δι' ὁμολογιῶν ».

2. Ἀκύρωσις τοῦ παλαιοῦ δανείου κατόπιν διαπιστώσεως τῆς ἐπὶ τῶν παλαιῶν ὁμολογιούχων προκρίσεως μεταξύ ἐξοφλήσεως ἢ ἀνταλλαγῆς τῶν παλαιῶν ὁμολογιῶν μὲ νέας τοιαύτας, ὁπότε θὰ γίνῃ ἡ ἐγγραφή « Δάνειον δι' ὁμολογιῶν εἰς Ὁμολογίας ἐξοφλητέας καὶ εἰς Ὁμολογίας ἀνταλλακτέας » δι' ἧς ἐξισοῦται ὁ λ/σμός τοῦ παλαιοῦ δανείου.

3. Καταβολὴ τῆς τιμῆς ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν εἰς τοὺς ὁμολογιούχους, οἵτινες προέκριναν τὴν ἐξόφλησιν « Ἐξοφλητέαι ὁμολογίαί εἰς Ταμεῖον ».

4. Ἀνταλλαγὴ τῶν παλαιῶν ὁμολογιῶν μὲ τὰς νέας ὁμολογίας.

Αὕτη εἶναι ἡ ἐν κυριολεξίᾳ μετατροπὴ. Ἡ τυχὸν διαφορὰ μεταξύ τῆς τιμῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου δανείου καὶ τῆς εἰς τὸ ἄρτιον τιμῆς τῶν ἀνταλλασσομένων παλαιῶν ὁμολογιῶν θὰ προκαλέσῃ μίαν καταβολὴν μετρητῶν. Ἡ ἐγγραφή τῆς κυρίως μετατροπῆς θὰ εἶναι τῆς μορφῆς « Ἀνταλλακτέαι ὁμολογίαί εἰς Ὁμολογιούχους καὶ εἰς Ταμεῖον ».

5. Τακτοποιήσις τοῦ τυχὸν ὑφισταμένου λ/σμοῦ « Διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν » τοῦ παλαιοῦ δανείου. Τὸ ἀναπόσβεστον ὑπόλοιπον τοῦ λ/σμοῦ ἄγεται εἰς χρέωσιν τοῦ λ/σμοῦ « Ἐξοδα ἐκδόσεως τοῦ νέου δανείου ».

Παράδειγμα :

Ἡ Α. Ε. «Χ» ἐξέδωκε τὴν 2.1.1958, δάνειον δι' ὁμολογιῶν 10.000 τῶν 100 δραχμῶν πρὸς 5% εἰς τιμὴν δρχ. 97.

Τὴν 31.12.65 παρέμενον ζῶσαι (ἐν κυκλοφορίᾳ) 4.000 ὁμολογίαί. Ἡ μετατροπὴ τοῦ δανείου πρὸς ἐπιτόκιον 3% προβλέπει τὴν ἐκδοσιν 6.000 νέων ὁμολογιῶν τῶν 100 δρχ. εἰς τιμὴν 96 πληρωτέων εἰς 12 ἔτη.

Ἐκ τῶν 4.000 ζώντων τίτλων 2.500 θὰ ἐξοφληθοῦν καὶ 1.500 θὰ μετατραποῦν. Αἱ νέαι ὁμολογίαί ἐκαλύφθησαν ὀλοσχερῶς καὶ κατεβλήθη τὸ ἀντίτιμον τούτων, τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως ἀνελθόντων εἰς 20.000. Τὸ ἀναπόσβεστον ὑπόλοιπον τοῦ λ/σμοῦ « Διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν τοῦ 1958 » ἦτο δρχ. 6.000

1	*Όμολογίαι πρὸς διάθεσιν	600 000	
	εἰς *Όμολογιακὸν δάνειον 1966		600.000
	*Ἐκδοσις 6000 νέων ὁμολογιῶν πρὸς 3 ⁰ / ₀ C=100.		
	<hr/>		
	*Όμολογιούχοι (6000×96=)	576 000	
	(Παλαιοὶ διὰ 1.500 καὶ νέοι διὰ 4.500 ὁμολογίας)		
	Διαφορὰ ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν (1966)	24.000	
	εἰς *Όμολογίας πρὸς διάθεσιν		600.000
	Κάλυψις 6.000 ὁμολογιῶν εἰς T=96.		
	<hr/>		
	Ταμεῖον	412.000	
	*Ἐξοδα ἐκδόσεως δανείων (1966)	20.000	
	εἰς *Όμολογιούχους (4.500×96)		432.000
	<hr/>		
	2		
	*Όμολογιακὸν δάνειον 1958 (4.000×100=)	400 000	
	εἰς *Όμολογίας ἐξοφλητέας (2.500×100=)		250.000
	εἰς *Όμολογίας ἀνταλλακτέας (1.500×100=)		150 000
	<hr/>		
	3		
	*Όμολογίαι ἐξοφλητέαι	250.000	
	εἰς Ταμεῖον		250.000
	<hr/>		
	4		
	*Όμολογίαι ἀνταλλακτέαι	150.000	
	εἰς *Όμολογιούχους (1.500×96=)		144.000
	εἰς Ταμεῖον (1.500×4=)		6.000
	<hr/>		
	5		
	*Ἐξοδα ἐκδόσεως δανείων (1966)	6.000	
	εἰς Διαφορὰν ἐξοφλήσεως ὁμολογιῶν (1958)		6.000

ΙΧ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1. Ἡ μετατροπὴ τῶν ἐταιρειῶν

Εἶναι σύνηθες εἰς τὴν πράξιν αἱ ἐπιχειρήσεις νὰ ἀλλάσσουν νομικὴν μορφήν διὰ λόγους οἰκονομικούς, νομικούς ἢ φορολογικούς. Πᾶσα μεταβολὴ τῆς νομικῆς μορφῆς μιᾶς ὑφισταμένης ἐπιχειρήσεως συνιστᾷ ὑ π ὀ ε ὑ ρ ε ἰ α ν¹ ἔννοιαν μετατροπῆν ταύτης.

1. Οὕτω δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ὅλας τὰς δυνατὰς μεταβολὰς μορφῆς τῶν ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἐταιρείας (προσωπικὰς, κεφαλαιουχικὰς, μικτὰς) εἴτε ἀντιστρόφως τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἀτομικὰς, εἴτε τέλος τῶν ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἑτέρας, διαφόρου μορφῆς, ἐταιρικὰς τοιαύτας. Ἐν Γερμανίᾳ μὲ βάσιν κυρίως τὴν ἀντιδιαστολὴν τῶν προσωπικῶν ἐταιρειῶν πρὸς τὰς κεφαλαιουχικὰς ἐταιρείας αἱ περιπτώσεις μετατροπῶν τῶν ἐταιρειῶν ταξινομοῦνται οὐσιωδῶς εἰς 4 κατηγορίας καὶ δὴ :

1) Μία προσωπικῆς φύσεως ἐταιρεία (Ο.Ε., ἢ Ε.Ε.) ἀλλάσσει νομικὴν μορφήν, παραμένει ὁμως ἐντὸς τοῦ προσωπικοῦ πλαισίου.

2) Μία προσωπικῆς φύσεως ἐταιρεία μεταβάλλεται εἰς κεφαλαιουχικὴν (ἢ μικτὴν).

3) Μία κεφαλαιουχικὴ (ἢ μικτὴ) ἐταιρεία (Ε.Π.Ε., Α.Ε., Ε.κ.μ.Ε.) ἀλλάσσει νομικὴν μορφήν, παραμένει ὁμως ἐντὸς τοῦ κεφαλαιουχικοῦ πλαισίου.

4) Μία κεφαλαιουχικὴ (ἢ μικτὴ) ἐταιρεία μεταβάλλεται εἰς προσωπικὴν.

Κατὰ τὰ ἐν Γερμανίᾳ κρατοῦντα αἱ ὑπ' ἀριθμὸν 1 καὶ 3 μεταβολαὶ ἐταιρειῶν καλοῦνται « μετασχηματίζουσαι μετατροπαὶ » ἐνῶ αἱ ὑπ' ἀριθμὸν 2 καὶ 4 καλοῦνται « μεταβιβάζουσαι μετατροπαὶ ».

Ἡ μετασχηματίζουσα μετατροπὴ (Formwechselnde Umwandlung) συνιστᾷ μεταβολὴν τῆς νομικῆς μορφῆς τῆς ἐταιρείας ἄνευ μεταβιβάσεως τῆς περιουσίας της. Ἡ νομικὴ προσωπικότης παραμένει ἡ αὐτή. Τοῦτο συμβαίνει ἐν Γερμανίᾳ κυρίως ἐπὶ μετατροπῆς 1) Α.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. ἢ Ε.κ.μ.Ε., 2) Ε.Π.Ε. εἰς Α.Ε., ἢ Ε.κ.μ.Ε. καὶ 3) Ε.κ.μ.Ε. εἰς Α.Ε. ἢ Ε.Π.Ε.

Ἡ μεταβιβασικὴ μετατροπὴ (Uebertragende Umwandlung) προϋποθέτει μεταβίβασιν περιουσίας ἐκ παλαιοῦ καὶ ὑφισταμένου εἰς ἕτερον νομικὸν πρόσωπον ὑφιστάμενον ἢ τὸ πρῶτον ἰδρυνόμενον διὸ καὶ ὑποδιακρίνεται εἰς τὴν βάσει συγχωνεύσεως μετατροπῆν καὶ εἰς τὴν βάσει ἰδρύσεως τοιαύτην. (*Οἶα I. Beckmann · E. Pausenberger. Gründungen, Umwandlungen, Fusionen, Sanierungen, Wiesbaden 1961, σελ. 44 κ.έ.).

Μετατροπή ὅμως ὑπὸ στενήν ἔννοιαν εἶναι ἡ μεταβολή τοῦ ἑταιρικοῦ τύπου συνεχιζομένης τῆς αὐτῆς νομικῆς προσωπικότητος¹.

Τὴν λογιστικὴν ἐνδιαφέρει τόσον ἡ, ἐν νομικῇ κυριολεξίᾳ, μετατροπὴ ὅσον καὶ ἡ, ἐν οἰκονομικῇ ἐννοίᾳ, τοιαύτη, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅμως ὅτι ἑκατέρω τούτων θὰ ἀπαιτήσῃ διάφορον λογιστικὴν ἐμφάνισιν, καὶ δὴ διαφόρους λογιστικὰς ἐγγραφὰς ἀντιστοιχοῦσας εἰς τὰ λογιστικῶς ἀπεικονιζόμενα διάφορα νομικὰ γεγονότα.

Ὅθεν προκύπτει ἡ ἀνάγκη νὰ καθορίσωμεν τὰς περιπτώσεις τῆς ὑπὸ νομικὴν κυριολεξίαν μετατροπῆς, καθ' ἣν, ὡς εἴπομεν ἤδη, συνεχίζεται ἡ ὑπαρξίς τοῦ αὐτοῦ νομικοῦ προσώπου, ἀποφεύγεται ἡ ἐκκαθάρισις τῆς ὑπὸ μετατροπὴν ἑταιρείας καὶ ἡ ἑταιρεία ἀλλάσσει ἀπλῶς τὸ νομικὸν αὐτῆς περίβλημα, ἢ ὡς εἴθισται νὰ λέγεται τὸ νομικὸν αὐτῆς ἔνδυμα. Ἡ ἑταιρικὴ περιουσία δὲν μεταβάλλει φορέα, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν νοεῖται μεταβίβασις περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς ἑταιρείας². Παρ' ἡμῖν, ὁ νομοθέτης ὥρισε ρητῶς ὅτι ἡ νομικὴ προσωπικότης συνεχίζεται εἰς τὰς κάτωθι μεταβολὰς τοῦ νομικοῦ τύπου τῶν ἑταιρειῶν νομικῶν προσώπων :

1. Ἐπὶ μετατροπῆς Ο.Ε. εἰς Ε.Ε. καὶ ἀντιστρόφως (Βάσει τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Ε.Ν.).

2. Ἐπὶ μετατροπῆς Α.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. (Βάσει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 51 τοῦ νόμου 3190/1955 ἣτις περιελήφθη³ ἤδη εἰς τὴν κωδικοποίησιν καὶ δὴ εἰς τὸ ἄρθρον 66 τοῦ Β.Δ. 174/1963) καὶ ἀντιστρόφως ἐπὶ μετατροπῆς Ε.Π.Ε. εἰς Α.Ε. (Βάσει τοῦ ἄρθρου 67 §1 τοῦ Β.Δ. 174/1963).

3. Ἐπὶ μετατροπῆς Α.Ε. εἰς Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. [βάσει τοῦ ἄρθρου 51 § 7 τοῦ νόμου 3190/1955 καὶ τοῦ ἄρθρου 66 § 5 τοῦ Β.Δ. 174/63 διὰ Α.Ε. μὲ κεφάλαιον κάτω τοῦ 1 (ἤδη δὲ τῶν 5) ἑκατομμυρίων δραχμῶν] καὶ ἀντιστρόφως Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. εἰς Α.Ε. (Βάσει τοῦ ἄρθρου 51 §§ 2 καὶ 5 καὶ τοῦ ἄρθρου 53 τοῦ νόμου 3190/1955).

1. Οὕτω ὁ Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἀν., σελ. 191. Ὁ Δημοσθ. Κριμπᾶς, ἐν Συγχώνευσις τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν, Ἀθῆναι 1961, σελ. 90 ὀρίζει τὴν μετατροπὴν τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν ὡς τὴν, τῇ βουλήσει τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς ἐν λειτοουργίᾳ ἑταιρείας, μεταβολὴν τοῦ σχήματος αὐτῆς, διὰ τῆς υἰοθετήσεως ἄλλου, τηρουμένων τῶν πρὸς τοῦτο, ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τοῦ καταστατικοῦ, ἐπιβεβλημένων διατυπώσεων. Ἡ μετατροπὴ συνεπάγεται τὴν συνέχισιν τοῦτέστι τὴν ταυτότητα τῆς ἀρχικῆς ἑταιρείας, ἣτις ἀπλῶς περιβάλλεται ἄλλην ἑταιρικὴν μορφήν.

2. Ἀπαντα ἐν γένει τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ τε νομικοῦ προσώπου καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἑταιρείας διατηροῦνται ἀμετάβλητα, ὡς εἶχον πρὸ τῆς μετατροπῆς.

3. Ὅρα Α. Τσιριντάνης, ἐνθ' ἀν., σελ. 192 καὶ 231.

4. Ἐπί μετατροπῆς Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. (Βάσει τοῦ ἄρθρου 53 τοῦ νόμου 3190/1955)¹.

Ἡ ἀντίστροφος ὁμως περίπτωσης, ἤτοι ἡ μεταβολή τῆς Ε.Π.Ε. εἰς Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. ὑποστηρίζεται ὅτι ἐπάγεται διάλυσιν τοῦ νομικοῦ προσώπου².

Ἰδιαίτερος σημαντικὴ³ εἶναι ἡ περίπτωσης μετατροπῆς Α.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. ἵνα δὲ διευκολυνθῇ ἡ ἴδρυσις τῶν Ε.Π.Ε. ὁ νομοθέτης προβλέπει τὰς ἑξῆς φορολογικὰς καὶ λοιπὰς ἀπαλλαγὰς :

Αἱ διὰ τὴν μετατροπὴν ἀναγκαῖαι πράξεις (ἐγγραφα) δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν καταβολὴν φόρου, τέλους ἢ δικαιώματος ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἢ ὑπὲρ τῶν τρίτων ἐ φ ὅ σ ο ν α) τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν τῆς μετατροπομένης δὲν ὑφίσταται μεταβολὴν⁴ καὶ β) οἱ ἐν τῇ μετατροπομένῃ ἐταιρεία μέτοχοι, μετέχουν εἰς τὴν Ε.Π.Ε. δι' ἴσης ἢ ἀναλόγου, ὡς εἰς ἐκείνην, μερίδος συμμετοχῆς, ἐφόσον δηλαδὴ μετέχουν εἰς τὴν Ε.Π.Ε. μὲ τὴν ἰδίαν ἀναλογίαν μὲ τὴν ὁποίαν μετείχον τῆς καθαρῶς θέσεως τῆς μετατραπέυσης Α.Ε.

Αἱ προϋποθέσεις τῆς περιπτώσεως ταύτης ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄρθρον 51 τοῦ νόμου 3190 (Καταστατικὴ Γ.Σ., συμβολαιογραφικὸν ἐγγραφοὺν δημοσίευσις κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ 3190). Αἱ διατάξεις τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 51 ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν μετατροπὴν Α.Ε. εἰς Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. ἐφόσον τὸ κεφάλαιόν τῆς εἶναι ἔλασσον τῶν 5 000.000. Ἡ ἀντίθετος περίπτωσης μετατροπῆς Ε.Π.Ε. εἰς Α.Ε. ρυθμίζεται ὑπὸ ἄρθρ. 67 τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 2190 περὶ Α.Ε.⁵.

1. Ὁρα Α Τ σ ι ρ ι ν τ ἄ ν η ν, ἐνθ' ἄν., σελ. 192 καὶ 231.

2. Διότι δὲν ὀρίζεται ρητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὅτι συνεχίζεται ἡ νομικὴ προσωπικότης (ὄρα Μ. Κυπριαῖον εἰς Δ.Φ.Ν. 357/58 τοῦ 1965, σελ. 213 κ.έ., καθ' ὃν ἐκ τῶν μεταγενεστέρων νομοθετικῶν ρητῶν ὀρισμῶν τῶν ἄρθρων 66 καὶ 67 τοῦ Β.Δ. 174/1963 ἀναμφιβόλως προκύπτει ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου 51 καὶ 53 τοῦ ν. 3190/1955 « δὲν καθιερώθη γενικὸς κανὼν συνεχίσεως τῆς νομικῆς προσωπικότητος εἰς πᾶσαν περίπτωσιν μετατροπῆς ἐμπορικῆς ἐταιρείας »)

3. Ὁ Μ. Μουμούρης σημειώνει ὅτι τὸ θέμα τῆς μετατροπῆς ἀπέκτησε μεγίστην σπουδαιότητα καὶ ἐπικαιρότητα μετὰ τὴν παρ' ἡμῖν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῶν Ε.Π.Ε.

4. Ἄν τὰ ἐνεργητικὰ μεταφερθοῦν εἰς τὴν Ε.Π.Ε. μὲ ἀξίαν ἀνωτέραν τῆς ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Α.Ε., τότε ἐπὶ τῆς διαφορᾶς θὰ ὑπολογισθοῦν, φόροι, τέλη δικαιώματα κ.λ.π.

5. Ἡ μετατροπὴ τῆς Ε.Π.Ε. εἰς Α.Ε. γίνεται, μετὰ προηγουμένην ἐκτίμησιν τοῦ Ἐνεργητικοῦ καὶ Παθητικοῦ αὐτῆς κατὰ τὸ ἄρθρ. 9, μὴ δυναμένου τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τῆς Α.Ε. νὰ ὑπερβῇ τὸ προκύπτον καθαρὸν ἐνεργητικὸν ἄνευ νέας εἰσφορᾶς πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 8 ἀπαιτούμενου κεφαλαίου, δι' ἀποφάσεως τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων, λαμβανομένης τοῦλάχιστον διὰ τῆς ἐν ἄρθρῳ 38 παρ. 1 τοῦ Νόμου 3190/1955 πλειοψηφίας. Ἡ ἀπόφασις αὕτη περιλαμβάνουσα τοὺς ὄρους τοῦ καταστατικοῦ τῆς Α.Ε. ὡς καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ πρώτου Δ.Σ. αὐτῆς, δεόν νὰ περιβληθῇ τὸν τύπον τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὑπόκειται δὲ εἰς ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐμπορίου κατὰ τὸ ἄρθρον 4, δημοσιευομένην μετὰ τοῦ

Ἡ περίπτωσης τῆς μετατροπῆς Ο.Ε. καὶ Ε.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 53 § 2 προϋποθέτει συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφο, ὅπερ νὰ περιέχῃ ὅλα τὰ διὰ τὸ καταστατικὸν μιᾶς Ε.Π.Ε. ἀπαραίτητα στοιχεῖα, καὶ δημοσίευσιν τούτου, ὡς ἐπὶ κανονικῆς συστάσεως Ε.Π.Ε.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην¹ ἔξαφανιζομένης τῆς ἀπειρορίστου καὶ ἀλληλεγγύου εὐθύνης τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταίρων προκύπτει ἰδιαιτέρα ἀνάγκη π ρ ο σ τ α σ ί α ς τ ῶ ν ἑ τ α ι ρ ι κ ῶ ν δ α ν ε ι σ τ ῶ ν. Οὕτω ἡ § 4 τοῦ ἄρθρου 53 ὁρίζει ὅτι :

«Οἱ ὁμόρρυθμοι ἐταῖροι τῆς μετατραπέισης ὁμορρυθμοῦ ἢ ἑτερορρυθμοῦ ἐταιρείας ἔξακολουθοῦν νὰ εὐθύνωνται, καὶ μετὰ τὴν μετατροπὴν, ἀπειρορίστως καὶ εἰς ὀλόκληρον ἕναντι τῶν τρίτων, διὰ τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις τὰς ἀναληφθεῖσας μέχρι τῆς συντελέσεως τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ παρόντος διατυπώσεων δημοσιότητος, ἐκτὸς ἂν οἱ δανεισταὶ συγκατετέθησαν ἐγγράφως εἰς τὴν μετατροπὴν τῆς ἐταιρείας ».

Ἡ λογιστικὴ τῶν μετατροπῶν ἀσχολεῖται τόσον μὲ τὰς ὑπὸ ν ο μ ι κ ῆ ν ἀκριβολογίαν μετατροπᾶς ὅ σ ο ν καὶ μὲ τὰς ὑπὸ ο ἰ κ ο ν ο μ ι κ ῆ ν ἄποψιν τοιαύτας².

Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις τῆς ὑπὸ νομικὴν κυριολεξίαν μετατροπῆς ἀποφεύγονται ἢ τε ἐκκαθάρισις τῆς μετατρεπομένης ἐταιρείας, ἀλλὰ καὶ ἡ μεταβίβασις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων ἀπὸ (νομικοῦ) προσώπου εἰς

καταστατικοῦ εἰς τὸ Δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τηρουμένων ἅμα καὶ τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρου 8 παράγραφος 1 τοῦ Νόμου 3190/1955...».

1. Ἰσχύουν καὶ ἐν προκειμένῳ αἱ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὡς ἀνωτέρω προϋποθέσεις.

2. Διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ κρατοῦντα οἱ *M. R e v e r d y e t H. C o u r t*, ἐνθ' ἂν. Τ. 2, σελ. 105 κ.έ. :

Ι. Ἐντάσσουν εἰς τὰς ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν μετατροπᾶς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις :

Α) *Μετατροπᾶς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ νόμου* (Ε.Π.Ε. εἰς Α.Ε., Α.Ε. εἰς Ε.Π.Ε., Ο.Ε. ἢ Ε.Ε. ἢ Ε.κ.μ.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. καὶ Ἐταιρειῶν σταθεροῦ κεφαλαίου εἰς ἐταιρείας μεταβλητοῦ κεφαλαίου).

Β) *Μετατροπᾶς προβλεπομένης ὑπὸ τῶν καταστατικῶν.*

Κατὰ τὰς ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν μετατροπᾶς (*Transformations pures et simples*) δὲν ὑφίσταται θέμα διαλύσεως (παλαιᾶς) καὶ συστάσεως (νέας) ἐταιρείας. *Λογιστικῶς τὸ γεγονός τῆς μετατροπῆς ἀπλῶς ἀναγράφεται εἰς τὸ γενικὸν ἡμερολόγιον.* Ἐνίστιαι βασικαὶ διατάξεις τῆς νέας μορφῆς ἐταιρείας ἐπιβάλλουν ὀρισμένας ἐγγραφάς. Π.χ. ἐπὶ μετατροπῆς Ε.Ε. εἰς Ε.Π.Ε. τυχὸν ὀφειλόμενον τμήμα εἰσφορᾶς ἐνὸς ἐταίρου δέον νὰ καταβληθῇ ἄμέσως δοθέντος ὅτι τὸ κεφάλαιον τῆς Ε.Π.Ε. δέον νὰ εἶναι ὀλοσχερῶς καταβεβλημένον.

ΙΙ. Πάσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις θεωροῦσιν ὡς μετατροπᾶς ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν αἰτινες συνιστοῦν διάλυσιν παλαιᾶς ἐταιρείας καὶ σύστασιν νέας τοιαύτης. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας λογιστικῶς θὰ διενεργοῦνται ἐγγραφαὶ ἐκκαθαρίσεως καί ἔγγραφαὶ συστάσεως ἐταιρειῶν βάσει τῶν κατὰ περίπτωσιν ἰσχυουσῶν ἐιδικῶν διατάξεων

(νομικόν) πρόσωπον, καὶ ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὴν *λογιστικὴν τῆς κυρίως μετατροπῆς*.

¹ Ἀντιθέτως εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔννοιαν μετατροπῆς παρεμβάλλεται ἢ τε ἐκκαθάρσις - μεταβίβασις καὶ ἢ σύστασις ἑταιρείας πρόκειται δὲ περὶ *λογιστικῆς ἐκκαθάρσεως καὶ συστάσεως*. ² Ἐπιτυγχίνεται βεβαίως τὸ ἰσοδύναμον οἰκονομικῶς ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς τῆς νομικῆς μορφῆς τῆς ἑταιρείας, ἀλλὰ μέσῳ συνθετωτέρως νομικῆς διαδικασίας ἢ ὅποια ἀπαιτεῖ καὶ ἀναλόγως συνθετωτέραν λογιστικὴν ἀπεικόνισιν.

2. Ἡ Συγχώνευσις τῶν ἑταιρειῶν

Οἷχι σπανίως συμβαίνει διάφοροι ἑταιρικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐκ λόγων ἐμπορικῆς καὶ τεχνικῆς ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως εἴτε ἐκ τοιούτων χρηματοοικονομικῆς φύσεως νὰ συννεοῦνται εἰς μίαν (οἰκονομικὴν καὶ) νομικὴν μονάδα.

Ἡ *σ υ γ χ ῶ ν ε υ σ ι ς* (Verschmelzung - Fusion) ὀρίζεται ὡς ἡ πράξις δι' ἧς δύο ἢ πλείονες ἐπιχειρήσεις ἀπόλλυσι μὲν τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν νομικὴν προσωπικότητα συνιστοῦν δὲ ἓνα ὀργανισμὸν ἔχοντα μίαν καὶ ἑνιαίαν τοιαύτην (νομικὴν προσωπικότητα).

¹ Ὁ ἀνωτέρω ὀρισμὸς εἶναι εἰς λογιστικὸς ¹ ἢ οἰκονομικὸς ὀρισμὸς τῆς συγχωνεύσεως ².

Κατὰ παρεμφερεῖς διατυπώσεις ἡ συγχώνευσις ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως ὀρίζεται ὡς μία οἰαδήποτε ἔνωσις δύο ἢ πλειόνων ἐπιχειρήσεων, ἀσχέτως τῆς νομικῆς μορφῆς τῶν, εἰς μίαν ἑνιαίαν τοιαύτην δι' ἀπωλείας τῆς, μέχρι τῆς ἔνωσεως, νομικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτοτελείας τῶν ³, εἴτε ὡς συγκέντρωσις δύο ἢ πλειόνων ἐπιχειρήσεων ὑπὸ ἑνιαίαν βούλησιν ⁴.

⁵ Ἀπὸ στενωτέρας νομικῆς ἀπόψεως ἡ συγχώνευσις παρ' ἡμῖν σημαίνει τὴν κατάργησιν τοῦ νομικοῦ προσώπου καὶ τὴν, ἐν τῇ θέσει του, ὑπεισέλευσιν καθολικοῦ διαδόχου ⁶.

1. U.E.C., Lexicon, ὡς ἀνωτέρω, σελ. 221.

2. Τὸ ἀντίθετον τῆς συγχωνεύσεως εἶναι ἡ διάσπασις (Diffusion oder Entflechtung) τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ φυσιολογικῶς ἀναπτυχθεῖσαι εἴτε δι' ἔνωσεων καὶ συνασπισμῶν προκύψασαι ἐπιχειρήσεις δύνανται νὰ διαχωρισθοῦν εἰς δύο ἢ πλείονας αὐτοτελεῖς καὶ μὲ ἴδιαν ἰκανότητα πρὸς τὸ δικαιοπρακεῖν, ἐπιχειρήσεις.

3. Dr J. Rogowsky, ἐν K. Bott Lexikon, ἐνθ' ἄν., σελ. 2686.

4. Οὕτως ὁ παρ' ἡμῖν εἰδικῶς ἐρευνήσας τὸ θέμα τῆς συγχωνεύσεως τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν Δ η μ ο σ θ. Κ ρ ι μ π ᾶ ς, ἐν « Συγχώνευσις τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν », Ἀθῆναι 1961, σελ. 3.

5. Δ η μ ο σ θ. Κ ρ ι μ π ᾶ ς, ἐνθ' ἄν., σελ. 3.

ὑπὸ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας ρυθμίζεται ἡ συγχώνευσις κυρίως τῶν κεφαλαιουχικῶν (ἢ μικτῶν) ἑταιρειῶν¹.

Ἐπὶ τῶν κεφαλαιουχικῶν (ἢ μικτῶν) ἑταιρειῶν, (Α.Ε., Ε.Π.Ε. καὶ Συν/σμῶν) ἢ, δι' εἰδικῶν νόμων, ρυθμιζομένη συγχώνευσις ἐπάγεται υπο *actu tēn μεταβίβασιν* τοῦ συνόλου τῆς περιουσίας (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ), *tēn λύσιν* τῶν συγχωνευομένων ἑταιρειῶν καὶ *tēn ex lege καθολικὴν διαδοχὴν*, ἥτοι τὴν ἴρσο *jure ὑποκατάστασιν* τῆς νέας ἢ ἀπορροφώσεως ἑταιρείας εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν συγχωνευομένων ἑταιρειῶν ἢ τῆς ἀπορροφωμένης ἑταιρείας.

Ἐνῶ ἐπὶ *προσωπικῶν* ἑμπορικῶν ἑταιρειῶν ἡ συγχώνευσις ἔχει ὡς ἐπακόλουθον *εἰδικὴν διαδοχὴν* ἐπερχομένην διὰ τῆς μεταβιβάσεως τῶν καθ' ἕκαστον περιουσιακῶν στοιχείων μέσφ τοῦ προσήκοντος, δι' ἕκαστον τούτων, τρόπου ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν λύσιν τῶν συγχωνευομένων ἑταιρειῶν².

1. Ἡ συγχώνευσις δύο ἢ περισσοτέρων Α.Ε. συντελεῖται παρ' ἡμῖν κατὰ τρεῖς³ τρόπους :

1. Οὕτω ὁ 5261/1931 ρυθμίζει ἀποκλειστικῶς τὴν συγχώνευσιν Α.Ε. διότι ὡς ἐτόνιζεν ἡ (τότε) ἐπ' αὐτοῦ εἰσηγητικὴ ἐκθεσις, « τὸ σοβαρώτερον μέρος τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἔμπορίου τῆς χώρας, ὑπὸ τοιοῦτου εἶδους ἑταιρειῶν ἐξυπηρετεῖται ἤδη » (δρα, Μ. Κ ο σ μ ἄ ν καὶ Π. Κ α λ α θ ἄ ν, Νομοθεσία Α.Ε. Ἀθῆναι 1948, σελ. 111).

ἌΟ 2292/1953 ρυθμίζει τὴν συγχώνευσιν ἀνωνύμων τραπεζικῶν ἑταιρειῶν.

ἌΟ 3190/1955 προνοεῖ εἰδικῶς περὶ συγχωνεύσεως Ε.Π.Ε.

ἌΟ δὲ 602/1915 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ 5289 καὶ τοῦ Π.Δ. τῆς 17/31 Ἰανουαρίου 1934 προβλέπει τὴν συγχώνευσιν συνεταιρισμῶν.

2. Δ η μ ο σ θ. Κ ρ ι μ π ἄ ς, ἐνθ' ἄν., σελ. 3·4, 33·34 καὶ 36. Ἐν Γερμανίᾳ ἡ ὑπὸ νομικὴν ἔννοιαν συγχώνευσις σημαίνει τὴν ἀνευ διαλύσεως καὶ πάντοτε βάσει ἀνταλλάγματος εἰς μετοχὰς ἔννοιαν μιᾶς κεφαλαιουχικῆς ἑταιρείας (Α.Ε., Ε.Ε. κατὰ μετοχὰς ἢ Ε.Π.Ε.) μετὰ μιᾶς Α.Ε. ἢ Ε.Ε. κατὰ μετοχὰς. (D r J. R o g o w s k y, ἐν Κ. Bott Lexikon, ἐνθ' ἄν., σελ. 2686). Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ συγχώνευσις ὀρίζεται ὡς μία σύμβασις μετὰξὺ δύο ἢ πλειόνων ἑταιρειῶν αἵτινες ἀποφασίζουσιν τὴν ἔνωσιν τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν περιουσιῶν εἰς μίαν καὶ μόνην. (A. R a p i n et J. P o l y, ἐνθ' ἄν., σελ. 169 καὶ L. C h a r d o n n e t ἐνθ' ἄν., σελ. 100).

3. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις ἀποκλείεται ρητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ ἔκκαθαρσεως ἰσχυουσῶν διατάξεων, καθοριζομένης εἰδικῆς διαδικασίας πρὸς συντέλεσιν τῆς συγχωνεύσεως. Ἀπαιτοῦνται αἱ σύμφωνοι ἀποφάσεις τῶν Γ.Σ. τῶν ἐνδιαφερομένων Α.Ε. αἵτινες ὑπόκεινται εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ ὑπουργοῦ ἔμπορίου, ὅστις δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ἐκτιμήσεως, τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν διατάξεων, ὅταν λόγφ συγχωνεύσεως εἰσφέρεται ἑταιρικὴ περιουσία ἐν τῷ συνόλφ αὐτῆς, πρόκειται δὲ περὶ συγχωνεύσεως μεγάλων ἑταιρειῶν (* Ἀρθρ. 68 τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 2190).

Ἀπαιτεῖται περαιτέρω ἡ σύμφωνος συγχωνεύσεως, καὶ ἡ δημοσίευσίς τῶν ἀποφάσεων. τῆς ἐγκρίσεως καὶ τῆς, μετὰξὺ τῶν ἑταιρειῶν συμβάσεως εἰς τὸ δελτίον Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε.

* Ἀμα τῆ ὡς ἄνω δημοσιεύσει τῶν ἀποφάσεων, τῆς ὑπουργικῆς ἐγκρίσεως καὶ

α) *Διὰ συστάσεως νέας Α.Ε.*

β) *Δι' απορροφήσεως μιᾶς ἢ πλειόνων ὑπὸ ἄλλης.*

γ) *Δι' ἐξαγορᾶς μιᾶς ἢ πλειόνων ὑπὸ ἄλλης.*

2 Τὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν Ε.Π.Ε. ὁρίζει ὁ νόμος 3190/55. Οὗτος ἀναγνωρίζει *τόσον τὴν συγχώνευσιν διὰ συστάσεως νέας Ε.Π.Ε. ὅσον καὶ τὴν δι' απορροφήσεως ὑπὸ μιᾶς Ε.Π.Ε. ἄλλης ἢ ἄλλων Ε.Π.Ε.*¹.

3. *Διὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν συνεταιρισμῶν* ἀπαιτεῖται κοινὴ ἀπόφασις² τῶν, εἰς κοινὴν συνεδρίασιν συνερχομένων, διοικητικοῦ καὶ ἐποπτικοῦ, συμβουλίων ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὑπὸ συγχώνευσιν συνεταιρισμῶν.

4. *Ἡ συγχώνευσιν δύο ἢ πλειόνων προσωπικῶν ἐταιρειῶν*³, οὐδὲ ὅπως ρυθμιζομένη ἐκ τοῦ νόμου, ἀποτελεῖ θέμα συμβάσεως περὶ συγχωνεύσεως. Περιεχόμενον τῆς συμβάσεως τῆς συγχωνεύσεως ἀποτελεῖ ἡ μεταβίβασις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν συγχωνευομένων ἐταιρειῶν εἰς τὴν συνι-

---

τῆς συμβάσεως ὑποκαθίσταται αὐτοδικαίως ἡ νέα ἢ ἡ ἀπορροφώσα εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν συγχωνευομένων ἢ τῆς ἀπορροφωμένης, οἱ δὲ μέτοχοι τῶν συγχωνευομένων ἢ τῆς ἀπορροφωμένης ἐταιρείας καθίστανται μέτοχοι τῆς συνιστωμένης (νέας) ἢ ἀπορροφώσης ἐταιρείας.

1. Πρὸς τοῦτο λαμβάνεται μὲν ἀπόφασιν τῶν συνελεύσεων κατὰ ἐξαιρετικὴν πλειοψηφίαν καταρτίζεται δὲ συμβολαιογραφικῶς ἢ σύμβασιν ἣν προβλεπὶ τὸ ἄρθρον 55 § 1. Πρὸς προστασίαν τῶν δανειστῶν τῆς Ε.Π.Ε. μόνον μετὰ πάροδον δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως περιλήψεως τῶν περὶ συγχωνεύσεως ἀποφάσεων δύναται νὰ γίνῃ ἡ συγχώνευσιν ἐφόσον, ἐντὸς τοῦ διμήνου τούτου, οὐδεὶς τῶν δανειστῶν τῶν συγχωνευομένων ἐταιρειῶν προβάλλῃ ἐγγράφως τὰς ἀντιρρήσεις του κατὰ τῆς συγχωνεύσεως ἢ, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις, ὁ πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν ἐπιτρέψῃ τὴν συγχώνευσιν (*Ἄρθρ. 54 § 3 τοῦ 3190/55)

²Ἀπὸ δὲ τῆς δημοσιεύσεως, κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ 3190/55, τῆς περὶ συγχωνεύσεως συμβάσεως, ἡ νέα ἐταιρεία ἢ ἡ εἰς ἣν ὑπέχθη ἄλλη ἐταιρεία ὑποκαθίσταται αὐτοδικαίως εἰς ἅπαντα ἐν γένει τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς συγχωνευθείσης ἐταιρείας, τῆς τοιαύτης μεταβίβασεως ἐξομοιουμένης πρὸς καθολικὴν διαδοχὴν. (*Ἄρθρ. 55 § 2).

Καὶ ἐνταῦθα (ὡς καὶ ἐπὶ Α.Ε.) οἱ ἑταῖροι τῆς λυθείσης ἢ τῶν λυθεισῶν ἐταιρειῶν καθίστανται ἑταῖροι τῆς συνιστωμένης ἢ ἀπορροφώσης ἐταιρείας.

2. Διὰ τῆς τοιαύτης κοινῆς ἀποφάσεως ἀποφασίζεται, ἡ ἀναστολὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ, τὸ κλείσιμον τῶν λογιστικῶν βιβλίων καὶ ἡ σύνταξις ἰσολογισμοῦ. Περαιτέρω καλεῖται ἡ Γ.Σ. τῶν συνταίρων διὰ τὴν βάσει ἀπολύτου πλειοψηφίας λῆψιν ἀποφάσεως περὶ συγχωνεύσεως τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἐγκρίσεως τοῦ συνταχθέντος ἰσολογισμοῦ καὶ τῆς κατανομῆς τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν. Ἡ ἀπόφασιν κοινοποιεῖται δεόντως καὶ εἰτα ψηφίζεται τὸ καταστατικὸν τοῦ συνεταιρισμοῦ, ὅστις ὑποκαθίσταται τοὺς συγχωνευθέντας, ἐν κοινῇ συνελεύσει τῶν μελῶν τῶν συγχωνευθέντων συνεταιρισμῶν.

³Ὁ νομοθέτης ἀναγνωρίζει μόνον τὴν διὰ συστάσεως νέου συνεταιρισμοῦ συγχώνευσιν συνεταιρισμῶν.

3. Δ η μ ο σ θ. Κ ρ ι μ π ᾶ ς, ἐνθ' ἀν., σελ. 149 · 150.

στωμένην ἢ ἀπορροφῶσαν. Δεδομένου ὅτι ἡ περιουσία δὲν ἀποτελεῖ παρ' ἡμῖν ἀντικείμενον δικαιοώματος, ἐξαιρέσει τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς, ἡ σύμβασις δὲν ἰσχύει ὡς ἐκποιητικὴ, ἀλλ' ὡς ὑποσχετικὴ γεννῶσα ὑποχρέωσιν πρὸς μεταβίβασιν τῶν καθ' ἕκαστον στοιχείων τῶν συγχωνευομένων ἑταιρειῶν.

Οὕτω προκειμένου μὲν περὶ μεταβιβάσεως ἀκινήτων δέον νὰ λάβῃ χώραν μεταγραφὴ, προκειμένου δὲ περὶ κινητῶν ἀπαιτεῖται παράδοσις τῆς νομῆς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κυρίου πρὸς τὸν ἀποκτῶντα καὶ συμφωνία ἀμφοτέρων ὅτι μετατίθεται ἡ κυριότης.

Ἡ συγχώνευσις τῶν προσωπικῶν ἑταιρειῶν δὲν σημαίνει ἀπαραιτήτως μεταβίβασιν τοῦ ὅλου ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ. Ἐν ἀντιθέσει, πρὸς τὰ, ἐπὶ κεφαλαιουχικῶν ἑταιρειῶν, κρατοῦντα, ἐνδέχεται νὰ συμφωνῆται ἡ μεταβίβασις μόνον τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς συγχωνευομένης ἢ ἀπορροφωμένης ἑταιρείας, δοθέντος ὅτι εἰς τὰς προσωπικὰς ἑταιρείας δὲν ἐπέρχεται δι' ἐνιαίας πράξεως μεταβίβασις τοῦ συνόλου τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων, οὐδὲ καθολικὴ διαδοχὴ.

Τέλος σημειοῦται ὅτι αἱ συγχωνεούμεναι προσωπικαὶ ἑταιρεῖαι θὰ ἀποφασίσουν τὴν λύσιν των, ἥτις δέον νὰ δημοσιευθῇ συμφώνως τῷ Ε.Ν. Ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ ἀπορροφῆσεως θὰ δημοσιευθῇ καὶ ἡ ἀπόφασις ἀξίσεως τοῦ κεφαλαίου τῆς ἀπορροφώσης. Ἐὰν δὲ περὶ συστάσεως νέας ἑταιρείας θὰ δημοσιευθῇ καὶ ἡ σύμβασις συγχωνεύσεως, συνιστῶσα ἐν ταυτῷ τὸ καταστατικὸν τῆς νέας ἑταιρείας.

Φορολογικὰ τινὰ κείμενα ὁμιλοῦν ὡς περὶ δυνατῆς « συγχωνεύσεως Α.Ε. μετὰ προσωπικῆς » (*Ἀρθρον 12 ν.δ. 3765/57 καὶ *Ἀρθρον 4 § 1 ν.δ. 4002/59) καὶ συγχωνεύσεως προσωπικῶν ἑταιρειῶν (*Ἀρθρον 4 § 2 ν.δ. 4002/59) νοοῦν ὅμως ὄχι θέσπισιν καθολικῆς διαδοχῆς, ἀλλ' ἐπελεύσεως οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος ἰσοδυνάμου πρὸς τήν, ἐν κυριολεξίᾳ, συγχώνευσιν¹.

3. Τὰ φορολογικὰ πλεονεκτήματα ἐπὶ μετατροπῶν καὶ συγχωνεύσεων τῶν ἑταιρικῶν ἰδίᾳ ἐπιχειρήσεων²

1. Κατὰ τὰς διατάξεις τῶν §§ 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν.Α. 3765/57, εἰς περίπτωσιν συγχωνεύσεως Α.Ε. ἢ Α.Ε. μετὰ προσωπικῆς ἑταιρείας καθὼς καὶ εἰς περίπτωσιν μετατροπῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ προσωπικῆς ἑταιρείας εἰς Α.Ε. ἢ ἐκ τῆς συγχωνεύσεως ἢ μετατροπῆς προκύπτουσα

1. *Ὅρα Α. Ν. Γ ε ω ρ γ α κ ό π ο υ λ ο ν, ἐνθ' ἀν., σελ. 408.

2. Ε. 4.824 Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

υπεραξία τῶν μετοχῶν ἢ τοῦ κεφαλαίου τῶν συγχωνευομένων κ.λ.π. ἐπιχειρήσεων δὲν ὑπόκειται εἰς φόρον εἰσοδήματος κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγχωνεύσεως ἢ μετατροπῆς, ἀλλὰ φορολογεῖται κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαλύσεως τῆς νέας Α.Ε. Τοῦτο δὲ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ νόμου, ὅπως τὸ κεφάλαιον τῆς νέας ἐταιρείας, ὀλοσχερῶς καταβεβλημένον, μὴ εἶναι κατώτερον τῶν 5 000.000 δραχ. ἢ ἐπὶ βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν 2.000.000 δραχ., αἱ δὲ μετοχαὶ ταύτης, ἐφόσον προέρχεται ἐκ μετατροπῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ προσωπικῆς ἐταιρείας εἴτε ἐκ συγχωνεύσεως προσωπικῆς ἐταιρείας μετὰ Α.Ε., νὰ εἶναι, κατὰ τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰς προσωπικοῦ πλαισίου εἰσφορὰς, ὀνομαστικαὶ ἐπὶ μίαν πενταετίαν ἀπὸ τῆς συγχωνεύσεως ἢ συστάσεως τῆς Α.Ε.

2 Ὡς γνωστόν, διὰ πᾶσαν κεφαλαιοποίησιν ἀποθεματικῆς δημιουργεῖται φορολογικὴ ὑποχρέωσις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 26 § 2 τοῦ Ν.Α. 3323/1955, τοῦ ἀντιστοίχου εἰσοδήματος (μερίσματος) θεωρουμένου ὡς τοιούτου ἐκ κινητῶν ἀξιῶν.

Ἐν τούτοις πρὸς ὑποβοήθησιν τῶν συγχωνεύσεων καὶ μετατροπῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι εἰσφέρεται εἰς τὴν νέαν ἐταιρείαν ὀλόκληρον τὸ ἐνεργητικόν, καὶ παθητικόν τῶν συγχωνευομένων ἐπιχειρήσεων κ.λ.π. γίνονται δεκτὰ τὰ ἀκόλουθα:

α) Τὰ εἰσφερόμενα τακτικὰ καὶ ἔκτακτα ἀποθεματικὰ τὰ ὑπαχθέντα ἢ μὴ εἰς φόρον καθαρῶν προσόδων ἢ εἰσοδήματος, ἢ κρατήσεις τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν.Α. 2901/1954 (ἀποθεματικὸν εἰλικρινείας) ὡς καὶ αἱ τυχόν ἕτεραι κρατήσεις ὁμοίας φύσεως, δύνανται νὰ κεφαλαιοποιηθοῦν χωρὶς νὰ ὑπαχθοῦν εἰς φόρον κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγχωνεύσεως. Ἡ δι' αὐτὰ φορολογία εἰσοδήματος (μερίσματος) θὰ ἐπιβληθῇ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαλύσεως τῆς νέας ἐταιρείας.

β) Τὰ εἰσφερόμενα ποσὰ τῆς ἀφορολογήτου κρατήσεως ἐκ τῶν κερδῶν διὰ νέας ἐγκαταστάσεις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. 3213/1955 καὶ τῆς κρατήσεως διὰ καινουργεῖς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Α. 4002/59 δύνανται νὰ κεφαλαιοποιηθοῦν, μὴ φορολογούμενα κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγχωνεύσεως, ἀλλὰ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαλύσεως τῆς νέας ἐταιρείας.

γ) Ἡ εἰσφεροθησομένη διαφορὰ ἐκ τῆς γενομένης κατὰ τὸ παρελθὸν ἀναπροσαρμογῆς τῶν ἰσολογισμῶν δύναται νὰ κεφαλαιοποιηθῇ.

δ) Ἡ ὑπεραξία ἐκ τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ δύναται νὰ κεφαλαιοποιηθῇ ἄνευ καταβολῆς φόρου. Ἡ φορολόγησις ταύτης θὰ γίνῃ κατὰ τὸν χρόνον διαλύσεως τῆς νέας ἐταιρείας.

Ὡσαύτως, δύνανται νὰ κεφαλαιοποιηθοῦν τὰ κέρδη τῆς χρήσεως καθ' ἣν ἔλαβε χώραν ἡ συγχώνευσις, ἀφοῦ ὅμως προηγουμένως ταῦτα ὑπαχθοῦν

εις την κανονικὴν φορολογίαν. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ διὰ τὴν ὑπεραξίαν τῶν ἐμπορευομένων στοιχείων.

3. Τοῦναντίον ἡ ἀφορολόγητος κρατήσει τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ Α.Ν. 942/1949 καὶ 8 τοῦ Ν.Δ. 2176/1952 δὲν δύναται νὰ κεφαλαιοποιηθῇ, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐμφανισθῇ αὐτοσία εἰς τὸ παθητικὸν τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς νέας Α.Ε. λόγῳ τοῦ εἰδικοῦ ταύτης σκοποῦ, τῆς καλύψεως, δηλονότι, μελλοντικῶν ζημιῶν (ὄρα καὶ προηγούμενα, σελ. 205-266).

4. Διὰ τὴν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς διαλύσεως τῆς νέας ἐταιρείας ἐπιβολὴν τῆς φορολογίας εἰσοδήματος (μερίσματος) ἐπὶ τῶν ἐν παραγράφῳ 2 (πλὴν τῆς διαφορᾶς ἐκ τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν ἰσολογισμῶν) α, β, δ περιπτώσεων, εἶναι ἐπάναγκες νὰ ἐμφανίζονται τὰ οὕτω κεφαλαιοποιηθέντα ἀποθεματικά, κρατήσεις κ.λ.π. εἰς τὰ βιβλία τῆς νέας ἐταιρείας καὶ δὴ εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τάξεως ἐκάστου ἰσολογισμοῦ, βάσει διακεκριμένης ἀναγραφῆς ἐκάστης κρατήσεως ἢ ἀποθεματικοῦ μὲ τὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς κάλυψιν τοῦ κεφαλαίου. Ἡ νέα ἐταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ ἐμφανίξῃ συνεχῶς τοὺς ἀνωτέρω λογαριασμοὺς τάξεως εἰς τὰ βιβλία της μέχρι καὶ τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς διαλύσεως¹.

Κατὰ τὴν § 3 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν.Δ. 3765/57 ἡ σύμβασις περὶ συγχωνεύσεως τῶν Α.Ε. τὸ καταστατικὸν ἐν περιπτώσει συστάσεως διὰ τῆς συγχωνεύσεως νέας Α.Ε., ἡ εἰσφορὰ καὶ μεταβίβασις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν συγχωνευομένων ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, πᾶσα σχετικὴ πρᾶξις ἢ συμφωνία ἀφορῶσα τὴν εἰσφορὰν ἢ μεταβίβασιν στοιχείων ἐνεργητικοῦ ἢ παθητικοῦ ἢ ἄλλων δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, ὡς καὶ παντὸς ἐμπροσθέντος δικαιώματος αἱ ἐκδοθησόμενα μετοχαί, αἱ ἀποφάσεις τῶν Γ.Σ. τῶν συγχωνευομένων ἐταιρειῶν καὶ πᾶσα ἄλλη συμφωνία ἢ πρᾶξις

1. Τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα θὰ ἀναγράφονται ἐντύπως καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ὄψεως ἐκάστης τῶν ὑπὸ τῆς νέας ἐταιρείας ἐκδοθησομένων μετοχῶν.

*Ἐπιπροσθέτως θὰ σημειοῦνται εἰς τὰ βιβλία τῆς νέας ἐταιρείας ἐὰν καὶ διὰ ποῖα ποσὰ ἐξῆ καταβληθῇ φόρος καθαρῶν προσόδων ἢ εἰσοδήματος ἀδιανεμήτων κερδῶν (τακτικῶν ἢ ἐκτάκτων ἀποθεματικῶν κ.λ.π.) καὶ μὲ ποῖον φορολογικὸν συντελεστήν.

*Ἐὰν πρὸ τῆς διαλύσεως τῆς νέας - συγχωνεύσεως ἢ ἰδρυθείσης - ἐταιρείας ἤθελεν αὕτη προβῆ εἰς μείωσιν τοῦ μετοχικοῦ της κεφαλαίου διὰ τῆς ἐξαγορᾶς μετοχῶν αὐτῆς, διὰ διαθέσεως κερδῶν κ.λ.π. (πλὴν τῆς πραγματοποιουμένης πρὸς κάλυψιν ζημιῶν), τὸ ποσὸν τῆς μειώσεως θὰ θεωρηθῇ ὡς καλύπτον κατὰ πρῶτον λόγον τὰ κεφαλαιοποιηθέντα ἀποθεματικά—φορολογηθέντα καὶ μὴ—καὶ τὰς ἀφορολογητούς κρατήσεις καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὸ καταβεβλημένον παρὰ τῶν μετόχων κεφάλαιον.

*Ἐπομένως ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς μειώσεως τοῦ κεφαλαίου τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς τὰ ἀποθεματικά καὶ τὰς κρατήσεις θὰ ἐπιβληθῇ φόρος εἰσοδήματος (μερίσματος) κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ Ν.Δ. 3323/1955.

ἀπαιτουμένη διὰ τὴν συγχώνευσιν, τὴν σύστασιν καὶ τὸ καταστατικὸν τῆς νέας Α.Ε., ἢ δημοσίευσιν αὐτῶν ἐν τῷ Δελτίῳ Α.Ε. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ μεταγραφὴ ἐν τοῖς βιβλίοις μεταγραφῶν ἐμπραγμάτων δικαιωμάτων ἀπαλλάσσονται παντὸς τέλους χαρτοσήμου, φόρου μεταβιβάσεως ἢ ἄλλον φόρου, ἢ τέλους ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, εἰσφορᾶς ἢ δικαιώματος ὑπὲρ οἰουδήποτε τρίτου.

Τέλος κατὰ δὲ τὴν § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 12 :

Ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ φόρου μεταβιβάσεως ἐπεκτείνεται ἐπὶ εἰσφορᾶς ἀκινήτων ὑπὸ ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ προσωπικῆς ἐταιρείας εἰς τὴν συγχωνεύσαν ἢ συνιστωμένην νέαν ἐταιρείαν.

4. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῆς λογιστικῆς μετατροπῶν τῶν ἐταιρειῶν

1. Ἡ Ε.Π.Ε. «X» μετατρέπεται εἰς Α.Ε. βάσει τοῦ κάτωθι ἰσολογισμοῦ.

Ἰσολογισμὸς τῆς Ε.Π.Ε. «X»		
(Τὰ ποσὰ νοοῦνται εἰς χιλιάδας)		Π
Ε		
Γήπεδα	2.500	Ἐταιρικὸν κεφάλαιον 12.000
Κτήρια	5 000	Ἀποθεματικὸν 1.800
Μηχανήματα	2.500	Προμηθευταὶ 7 000
Συμμετοχαὶ	800	Προκαταβολαὶ Πελατῶν 1.000
Ἐμπορεύματα	8 000	Γρ/τια πληρωτέα 3.200
Χρεώγραφα	1.300	
Πελάται	3 300	
Γραμμάτια εἰσπρακτέα	1.500	
Ταμεῖον	100	
	25 000	25.000

Τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον τῆς Ε.Π.Ε. ἀνήκει εἰς τοὺς κάτωθι εταίρους :

Α.Υ. : 6.000 (= 50%), Β.Φ. : 2.000 (= 16 2/3%),

Γ.Χ. : 2.400 (= 20%), Δ.Ψ. : 1.000 (= 8 1/3%), Ε.Ω. : 600 (= 5%)

Εἰς τὸν ἀνωτέρω ἰσολογισμὸν λόγῳ προσθέτων ἀποσβέσεων εἶναι ὑποτιμημένα τὰ μηχανήματα κατὰ 1.200.

Τὰ, ἐκ τῆς ὡς ἄνω αἰτίας ὑφιστάμενα, ἀφανῆ ἀποθεματικὰ δέον νὰ ἐμφανισθοῦν κατὰ τὴν μετατροπὴν, βάσει τῆς ἀποτιμῆσεως τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ ν. 2190.

Οἱ ἑταῖροι θὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν Α.Ε. «Α» κατὰ λόγον τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς Ε.Π.Ε., λαμβάνουν δὲ τὰς μετοχὰς τῆς Α.Ε. «Α» εἰς τὸ ἄριον.

1			
Μηχανήματα		1.200	
	εἰς Διαφοραὶ μετατροπῆς . .		1.200
2			
Διαφοραὶ μετατροπῆς		1.200	
*Αποθεματικὸν κεφάλαιον		1.800	
*Ἐταιρικὸν κεφάλαιον		12 000	
	εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον ¹ . .		15.000
(Παραδοσις τῶν μετοχῶν τῆς Α.Ε. εἰς τοὺς ἑταίρους κατὰ λόγον 50 : 16 2/3 : 20 : 8 1/3 : 5 ἴτοι : 7.500, 2.500, 3.000, 1.250, 750 μετοχῶν μετὰ ταυτοχρόνου κεφαλαιοποιήσεως τῶν διαφορῶν μετατροπῆς καὶ τοῦ ἀποθεματικοῦ).			
3			
*Υπεραξία παγίων		1.200	
*Ἀξία ἀποθεματικῶν		1.800	
	εἰς Κεφάλαιον ἐξ ὑπεραξίας παγίων κλπ.		3.000
(*Ἐγγραφή τάξεως διὰ τὴν κατὰ τὴν λύσιν τῆς Α.Ε. φορολογηθενομένην κεφαλαιοποίησιν α) τῆς, κατὰ τὴν μετατροπὴν, ὑπεραξίας τῶν μηχανημάτων καὶ β) τῶν ἀποθεματικῶν).			

Ἰσολογισμὸς τῆς Α.Ε. «Α»			
Ε	(Ποσά εἰς χιλιάδας)		Π
*Ἐνεργητικά	26.200	Μετοχικὸν κεφάλαιον . .	15 000
		Παθητικά	11.200
	<u>26.200</u>		<u>26.200</u>
Α.Τ. Ἐνεργητικοῦ	1.200	Α.Τ. Παθητικοῦ	1.200
	<u>27.400</u>		<u>27.400</u>

Ἡ ἀνωτέρω δοθεῖσα λύσις εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀπόψεις τῆς ἐν στενῇ ἐννοίᾳ μετατροπῆς ἐμφανίζουσα συνέχισιν τῶν ἐγγραφῶν τῆς μετατροπομένης (εἰς Α.Ε.) Ε.Π.Ε. βάσει κυρίως μεταβολῆς τῶν λ/σμῶν καθαρῶς θέσεως τῆς Ε.Π.Ε. εἰς λ/σμὸν μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς Α.Ε.

1. Ἀντὶ νὰ πιστωθῇ ἀπ' εὐθείας ὁ λ/σμός «Μετοχικὸν κεφάλαιον» θὰ ἴη δαναιὸν νὰ πιστωθῇ ὁ λ/σμός «Ἐταῖροι» ὅστις ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐχρεοῦτο πιστώσει τοῦ «Μετοχικοῦ κεφαλαίου».

Θὰ ἦτο ὁμοῦς δεκτὴ καὶ ἡ κάτωθι λύσις :

α) Ἐγγραφαὶ μετατροπομένης *Ε.Π.Ε.* «*Χ*» (εἰς βιβλία *Ε.Π.Ε.*),..

<i>Μηχανήματα</i>	1	εἰς <i>Διαφορὰς μετατροπῆς</i>	1.200	1.200
<i>Συνιστωμένη Α.Ε. «Α»</i>	2	εἰς <i>Διάφορα Ἐνεργητικά</i>	26.200	26.200
<i>Διάφορα Παθητικά</i>	3	εἰς <i>Συνιστωμένην Α.Ε. «Α»</i>	11.200	11.200
<i>Χρεώγραφα</i> (Λήψεις τῶν μετοχῶν τῆς Α.Ε. «Α»)	4	εἰς <i>Συνιστωμένην Α.Ε. «Α»</i>	15.000	15.000
<i>Διαφοραὶ μετατροπῆς</i>	5		1.200	
<i>Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον</i>			1.800	
<i>Ἐταιρικὸν κεφάλαιον</i>		εἰς <i>Χρεώγραφα</i> ¹	12.000	15.000
(Διάρθεσις τῶν μετοχῶν τῆς Α.Ε. εἰς τοὺς ἑταίρους τῆς <i>Ε.Π.Ε.</i> κατὰ λόγον 50 : 16 ² / ₈ : 20 : 8 ¹ / ₈ : 5).				

β) Ἐγγραφαὶ τῆς συνιστωμένης *Α.Ε.* (εἰς βιβλία *Α.Ε.*).

<i>Μετατροπομένη Ε.Π.Ε. «Χ»</i>	1	εἰς <i>Μετοχικὸν κεφάλαιον</i>	15.000	15.000
<i>Διάφορα Ἐνεργητικά</i>	2	εἰς <i>Διάφορα Παθητικά</i>	26.200	11.200
		εἰς <i>Μετατροπομένην Ε.Π.Ε. «Χ»</i>		15.000
<i>Ἵπεραξία παγίων</i>	3		1.200	
<i>Ἀξία ἀποθεματικῶν</i>		εἰς <i>Κεφάλαιον ἐξ ὑπεραξίας κ.λ.π.</i>	1.800	3.000

2. Δίδεται :

<i>Ε</i>		<i>Ἴσολογισμὸς μετατροπῆς Ε.Π.Ε.</i> (Ποσὰ εἰς χιλιάδας)	<i>Π</i>
<i>Πάγια ἐνεργητικά</i>	1.150	<i>Ἐταιρικὸν κεφάλαιον</i>	3.000
<i>Κυκλοφοροῦντα ἐνεργητικά :</i>		(<i>Μερίδες Α. : 1500 καὶ Β. : 1500</i>)	
α) <i>διαθέσιμα</i>	300	<i>Κέρδη</i>	500
β) <i>ἕτερα κυκλοφ/ντα</i>	3.550	<i>Ξένον κεφάλαιον (Παθητικά)</i>	1.500
	<u>5.000</u>		<u>5.000</u>

1. Ἡ εἰς «Ἐταίρους» καὶ εἰτα «Ἐταῖροι εἰς Χρεώγραφα».

Βάσει του άνωτέρω ισολογισμού οί έταίροι τής *Ε.Π.Ε.* άποφασίζουν τήν μετατροπήν ταύτης εις *Α.Ε.* Αί ήδη έταιρικά μερίδες συμμετοχής τών έταίρων τής *Ε.Π.Ε.* συνολικώς αξίας 3.000 νά ανταλλαγοῦν εις τό άρτιον μέ μετοχάς. Ταυτοχρόνως τό μετοχικόν κεφάλαιον νά αύξηθῆ κατά 2.000 τās όποίας θά καλύψουν ξξ 1/2 οί (παλαιοί) έταίροι τής *Ε.Π.Ε.* Τά κέρδη τής *Ε.Π.Ε.* νά άποθεματοποιηθοῦν. Καταβληθέντα έξοδα μετατροπής 30.

	1			
* <i>Εταιρικόν κεφάλαιον</i>		εις <i>Μετοχικόν κεφάλαιον</i>	3.000	3.000
(*Ανταλλαγή τών μερίδων συμμετοχής μέ μετοχάς)				
	2			
<i>Διαθέσιμα</i>		εις <i>Μετοχικόν κεφάλαιον</i>	2.000	2.000
	3			
* <i>Εξοδα ίδρύσεως και οργανώσεως</i>		εις <i>Διαθέσιμα</i> . . .	30	30
	4			
<i>Κέρδη</i>		εις * <i>Εκτακτον άποθεματικόν</i>	500	500

<i>Ε</i>	<i>Ίσολογισμός Α.Ε. ¹</i>		<i>ΙΙ</i>
* <i>Εξοδα ίδρύσεως</i>	30	<i>Μετοχικόν κεφάλαιον</i> . . .	5.000
<i>Πάγια</i>	1.150	* <i>Εκτακτον άποθεματικόν</i> . . .	500
<i>Κυκλοφοροῦντα</i>	3.550	<i>Ξένον κεφάλαιον</i>	1.500
<i>Διαθέσιμα</i>	<u>2.270</u>		
	<u>7.000</u>		<u>7.000</u>

3. *Α.Ε.* άποφασίζει τήν μετατροπήν τής εις *Ε.Π.Ε.*

Ίσολογισμός τής Α.Ε.
(Ποσά εις χιλιάδας)

<i>I. Πάγια :</i>		<i>I. Μετοχικόν κεφάλαιον</i> . . .	3.500
1. Γήπεδα	323	<i>II. Άποθεματικά :</i>	
2. Κτήρια	785	1. Τακτικόν	303
3. Μηχανήματα	387	2. * <i>Εκτακτον</i>	<u>242</u> 545
4. * <i>Επιπλα και Σκεύη</i>	181	<i>III. Υποχρεώσεις</i>	1.328
<i>II. Κυκλοφοροῦντα</i>	<u>3.697</u>		
	<u>5.373</u>		<u>5 373</u>

1. Πλήν τής άνωτέρω λύσεως είναι δυνατή και δεκτή και ἡ λύσις τής χωριστῆς έμφανίσεως τών έγγραφών κλεισίματος τής μετατροπομένης και τών έγγραφών άνοιγματος τής έκ μετατροπής ίδρυομένης, ἥτις πάντως, έν προκειμένω συνιστᾶ συνέχισιν τοῦ νομικοῦ προσώπου τής μετατροπομένης.

Οἱ ἀποφασίσαντες τὴν μετατροπὴν μέτοχοι Α, Β, καὶ Γ διαθέτουν τὸ 90% τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ δὴ (Α = 630) + (Β = 945) + (Γ = 1.575) = = 3.150 (= 90% × 3.500). Τὰ πάγια στοιχεῖα ἀποτιμῶνται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 9 ὡς ἑξῆς: Γήπεδα 350, Κτήρια 830, Μηχ/τα 428, *Επιπλα καὶ Σκεύη 223.

*Εγγραφαὶ ἀποτιμήσεως :		*Εγγραφαὶ κυρίως μετατροπῆς :	
1		2	
Γήπεδα	27	Μετοχικὸν κεφάλαιον . .	3 500
Κτήρια	45	Τακτικὸν ἀποθεματικὸν .	303
Μηχανήματα	41	*Ἐκτακτον ἀποθεματικὸν .	242
*Επιπλα καὶ Σκεύη . .	42	Διαφοραὶ μετατροπῆς . .	155
εἰς Διαφοραὶ μετατροπῆς	155	εἰς Καθαρὰ θέσις μετατροπῆς ¹	4 200
4		3	
*Αξία ἀποθεματικῶν . .	545	Καθαρὰ θέσις μετατροπῆς	4.200
*Υπεραξία παγίων . . .	155	εἰς *Ἐταιρικὸν κεφάλαιον	4.200
εἰς Κεφάλαιον ἐξ ὑπεραξίας κ.τ.λ.	700	(¹ Ὡς ἡ σχετικὴ ἀνάλυσις) ²	

1. Ἡ λειτουργία τοῦ λ/σμοῦ τούτου δὲν εἶναι ἀπαραίτητος. Ἄντ' αὐτοῦ ἡδύνατο νὰ πιστωθῆ ἂν εὐθείας ὁ λ/σμός *Ἐταιρικὸν κεφάλαιον. Ἐπίσης θὰ ἦτο δυνατόν ἀντὶ τοῦ λ/σμοῦ «Καθαρὰ θέσις μετατροπῆς» νὰ χρησιμοποιηθῆ (πιστωθῆ καὶ ἐν συνεχείᾳ χρεωθῆ) ὁ λ/σμός «Μέτοχοι».

2. Αἱ μερίδες τῶν ἐταίρων τῆς Ε.Π.Ε. θὰ εὔρεθον ὡς ἑξῆς :

+ Καθαρὰ θέσις μετατροπῆς	+ 4.200	*Ἡ ἄλλως 4.200 : 3.500 = 120 %
— Μετοχικὸν κεφάλαιον	— 3.500	*Ὅθεν ἡ κάτωθι διανομή :
= 3.500 × 20 %	= 700	

Μέτοχοι	*Ὀνομαστικά κεφάλαια	Μερίδες τῆς νέας Ε.Π.Ε.
Α	630	(×120 % =) 756
Β	945	» 1.134
Γ	1.575	» 1.890
Λοιποὶ	350	» 420
Σύνολον	3.500	» 4.200

4. Ἐστω ὅτι ἡ *Ο.Ε.* ἀποτελουμένη ἐκ τῶν *Α.Χ.* καὶ *Β.Ψ.* ὁμορρυθμῶν ἐταίρων μὲ κεφαλαϊκὰς μερίδας ἀνὰ 3.000.000 δραχ. μετατρέπεται εἰς *Α.Ε.* βάσει τῶν κάτωθι δεδομένων.

Ο.Ε. « Α.Χ. & Β.Ψ. » 31.12.65
(Ποσά εἰς χιλιάδας)

	*Ἐνεργη- τικόν	*Αποτίμη- σις ἄρθρου 9 ν. 2190		Παθητι- κόν	*Αποτίμη- σις ἄρθρου 9 ν. 2190
Πάγια ἐνεργη- τικὰ	2.000	2.000	Παθητικά	4.000	4.000
Πελάται	1.000	800	Προβλέψεις δι' ἀ- ποζημιώσεις	—	200
*Ἔτερα ἐνεργη- τικὰ	7.000	7.000	*Ἐταιρικόν κεφά- λαιον	6.000	5.600
	10.000	9.800		10.000	9.800

*Ἐγγραφὰί τῆς μετατροπομένης *Ο.Ε.*

1		
Παθητικά	4.000	
Συνιστωμένη <i>Α.Ε.</i>	5.600	
Διαφοραὶ μετατροπῆς	400	
εἰς Πάγια ἐνεργητικὰ		2.000
εἰς Πελάτας		1.000
εἰς Ἔτερα ἐνεργητικὰ		7.000
2		
*Ἐταιρικόν κεφάλαιον	6.000	
εἰς Διαφορὰς μετατροπῆς		400
εἰς Ἀτομικόν λ/. <i>Α.Χ.</i>		2.800
εἰς Ἀτομικόν λ/. <i>Β.Ψ.</i>		2.800
3		
Χρεώγραφα	5.600	
εἰς Συνιστωμένην <i>Α.Ε.</i>		5.600
4		
*Ἀτομικὸς λ/. <i>Α.Χ.</i>	2.800	
*Ἀτομικὸς λ/. <i>Β.Ψ.</i>	2.800	
εἰς Χρεώγραφα		5.600

*Ἐγγραφὰί τῆς συνιστωμένης *Α.Ε.*

1		
Πάγια ἐνεργητικὰ	2.000	
Πελάται	1.000	
*Ἔτερα ἐνεργητικὰ	7.000	
εἰς Παθητικά		4.000
εἰς Προβλέψεις ἀποζη- μιώσεων ἐκ ν. 2112		200
εἰς Πελάτας/ἀποσβεσθ. πελάτας		200
εἰς Μετοχικόν κεφάλαιον		5.600
*Ὡς τὸ Ν ^ο . . . . . καὶ ἀπὸ Φ.Ε.Κ. κ.τ.λ. ὀ.		

*Ἡ τοιαύτη χωριστὴ ἐμφάνισις τῶν ἐγγραφῶν τῆς μετατροπομένης καὶ τῆς συνιστωμένης δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῆται ἐπὶ τῆς ἐν νομικῇ ἐννοίᾳ μετατροπῆς, εἰς ἣν ἐντάσσεται καὶ ἡ ἀνωτέρω περίπτωσις μετατροπῆς *Ο.Ε.* εἰς *Α.Ε.*, εἶναι ὁμως ἀπαραίτητος ἐπὶ τῆς, ἐν μόνον οἰκονομικῇ ἐννοίᾳ, μετατροπῆς ὡς π.χ. ἐπὶ μεταβολῆς μιᾶς *Ε.Π.Ε.* εἰς *Ο.Ε.* (ἢ *Ε.Ε.*), ὡς ἐπίσης ἐπὶ μεταβολῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως εἰς οἰανδήποτε ἐταιρείαν· νομικόν πρόσωπον καὶ ἀντιθέτως.

1. Αἱ πράξεις τῆς μετατροπομένης εἰς *Α.Ε.*, *Ο.Ε.* ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ρυ-

5. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῆς λογιστικῆς συγχωνεύσεως τῶν ἐταιρειῶν

Τὴν λογιστικὴν ἀπασχολοῦσι κατ' ἀρχὴν δύο¹ περιπτώσεις συγχωνεύσεως :

1. Ἡ κυρίως συγχώνευσις διὰ συστάσεως μιᾶς νέας ἐταιρείας (Verschmelzung durch Neubildung). Ἡ νεοῦδρουμένη ἐταιρεία ἀναλαμβάνει τὰ ἐνεργητικὰ καὶ τὰ παθητικὰ τῶν συγχωνευομένων (διαλυομένων) ἐταιρειῶν.

2. Ἡ συγχώνευσις διὰ προσαρτήσεως ἢ ἀπορροφήσεως (Verschmelzung durch Aufnahme, Fusion par absorption). Κατ' αὐτὴν μία ἤδη ὑφισταμένη ἐταιρεία ἢ ἀπορροφῶσα ἀπορροφᾷ (ἢ προσαρτᾷ) ἑτέραν ἢ ἑτέρας ἐταιρείας, προσθέτουσα εἰς τὴν περιουσίαν τῆς τὰς περιουσίας τούτων (τῶν ἀπορροφωμένων).

A) Αἱ λογιστικαὶ ἐνέργειαι ἐπὶ τῆς κυρίως συγχωνεύσεως. (Π.χ. A.E.)

1. Λογιστήριον συνιστωμένης
(νεοῦδρουμένης)

α) Ἐγγραφαὶ καλύψεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τῆς συνιστωμένης ὑπὸ τῶν συγχωνευομένων ἐταιρειῶν.

2. Λογιστήριον (ἐκάστης) συγχωνευομένης

α) Βάσει ἰσολογισμοῦ καὶ τυχόν διαφορῶν ἀποτιμήσεως (συγχωνεύσεως) καθορισμὸς τῆς εἰσφερομένης καθαρᾶς θέσεως ἐκάστης συγχωνευομένης.

θμίζοντος τὴν μετατροπὴν καταστατικοῦ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τούτου καὶ δὴ τῆς κυκλοφορίας τοῦ ἀντιστοίχου Φ.Ε.Κ. ἐνεργοῦνται διὰ λ/σμὸν τῆς ὑπὸ σύστασιν Α.Ε. Ἐν τῇ πράξει εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς Α.Ε. περιλαμβάνεται εἰδικὴ διάταξις καθ' ἣν αἱ πράξεις τῆς μετατροπομένης Ο.Ε. θεωροῦνται γινόμεναι διὰ λ/σμὸν τῆς ὑπὸ σύστασιν Α.Ε. ἐφόσον δὲν καταλείπονται ζημίας. Καὶ βεβαίως εἶναι δυνατὴ ἡ θεώρησις βιβλίου προσωρινῶν ἐγγραφῶν (δρα προηγούμενα σελ. 123) ἐν τούτοις γίνεται εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δεκτὴ ἡ ἀναγραφὴ τῶν πράξεων τῆς ὑπὸ σύστασιν Α.Ε. καὶ εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ βιβλία τῆς μετατροπομένης Ο.Ε. ἐφόσον ὑφίσταται εἰς τὸ καταστατικὸν ἡ ἀνωτέρω εἰδικὴ διάταξις.

* Ἀμα τῇ συστάσει τῆς Α.Ε. ἀκυροῦνται πᾶσαι αἱ εἰς τὰ βιβλία τῆς Ο.Ε. διὰ πράξεις ἀφορώσας τὴν Α.Ε. ἐγγραφαὶ (κατὰ συνολικὴν κίνησιν χρεώσεων καὶ πιστώσεων καὶ μάλιστα *δρθότερον δι' ἀρνητικῶν χρεώσεων καὶ πιστώσεων*) ἐπανεγγραφόμενα συνολικῶς εἰς τὰ βιβλία τῆς Α.Ε.

1. Παρ' ἡμῖν ὑφίσταται καὶ ἡ δι' ἐξαγορᾶς συγχώνευσις ἧτις λογιστικῶς σημαίνει τὴν, εἰς τὴν λογιστικὴν τῆς ἐξαγοραζούσης, ἐμφάνισιν τῶν σχετικῶν ἀγορῶν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν διαλυομένων καὶ τὴν, εἰς τὴν λογιστικὴν τῶν ἐξαγοραζομένων (διαλυομένων), ἐμφάνισιν τῶν ἀντιστοίχων πωλήσεων ὡς καὶ τῆς διανομῆς τοῦ εἰς μετρητὰ ἐνεργητικοῦ των εἰς τοὺς ἔχοντας, ἐπ' αὐτοῦ, δικαιώματα. Οἱ μέτοχοι τῶν ἐξαγοραζομένων ἐταιρειῶν δὲν γίνονται μέτοχοι τῆς ἐξαγοραζούσης.

β) Έγγραφαί πραγματοποιήσεως τῶν εἰσφορῶν ἐκάστης συγχωνευομένης ἑταιρείας.

γ) Έγγραφή τάξεως διὰ τυχόν κεφαλαιοποίησιν ὑπεραξίας παγίων ἢ ἀποθεματικῶν κ.τ.λ. εἰσνεχθέντων εἰς τὴν συνιστωμένην.

β) Καθορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν τῆς συνιστωμένης, ὃν δικαιοῦται ἐκάστη συγχωνευομένη εἰς ἀντάλλαγμα τῆς εἰσφορᾶς τῆς. Τὸ ἄθροισμα τῶν μετοχῶν, ἃς δικαιοῦνται ἅπασαι αἱ συγχωνευόμεναι, καθορίζει τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς συνιστωμένης.

γ) Έγγραφή μεταβιβάσεως πρὸς τὴν συνιστωμένην τοῦ συνόλου τῶν περιουσιακῶν στοιχείων ἐκάστης συγχωνευομένης.

δ) Έγγραφή διανομῆς τῆς καθαρᾶς θέσεως ἐκάστης συγχωνευομένης εἰς τοὺς ἑταίρους ταύτης.

ε) Έγγραφή λήψεως τῶν μετοχῶν τῆς συνιστωμένης καὶ παραδόσεως τούτων εἰς τοὺς ἑταίρους (τῆς συγχωνευομένης).

1. Αἱ βιομηχανικαὶ Α.Ε. X_1 καὶ X_2 ἀπεφάσισαν τὴν συγχώνευσίν των πρὸς σύστασιν τῆς $(X_1 + X_2)$ καὶ συνέταξαν τοὺς κάτωθι ἰσολογισμοὺς των τῆς 31.12.65.

Ἰσολογισμὸς X_1		Π	Ἰσολογισμὸς X_2		Π
E	(Ποσὰ εἰς χιλιάδας)		E	(Ποσὰ εἰς χιλιάδας)	
Πάγια	2000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Πάγια	1500	Μετοχ. κεφάλαιον
— Ἀποσβεσθέντα	300	(μετοχαὶ 3000) 3000	— Ἀποσβεσθέντα	300	(μετοχαὶ 2000) 2000
Πρωτὰ ἔλαια	280	Τακτικὸν ἀποθ. 500	Πρωτὰ ἔλαια	110	* Ἐκτακτικὸν ἀποθ. 290
* Ἡμικατεργασμ.	360	* Ἐκτακτικὸν ἀποθ. 400	* Ἡμικατεργασμένα	100	Προμηθευταὶ 700
* Ἐτοιμα προϊόντα	700	Κέρδη & Ζημίαι 200	* Ἐτοιμα προϊόντα	200	Τράπεζαι 200
Πελάται	1980	Προμηθευταὶ 1000	Πελάται	1400	Προσωρονοὶ λ/. 10
Γρ/τια εἰσ/τέα	365	Γρ/τια πλ/τέα 320	Ταμεῖον	50	
Ταμεῖον	35		Κέρδη & Ζημίαι	140	
	<u>5420</u>	<u>5420</u>		<u>3200</u>	<u>3200</u>

Ἡ συνιστωμένη Α.Ε. $(X_1 + X_2)$ ἀναλαμβάνει ἅπαντα τὰ ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ στοιχεῖα τῶν ἀνωτέρω Α.Ε., X_1 καὶ X_2 βάσει τῶν κάτωθι προσαρμογῶν.

1) Ὡς πρὸς τὰ στοιχεῖα τῆς X_1 : Αἱ πρῶται ὕλαι ἀποτιμῶνται ἀντὶ 250, τὰ δὲ προϊόντα ἀντὶ 630. Ἄπαντα τὰ λοιπὰ στοιχεῖα ἀποτιμῶνται ὡς ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ταύτης.

2) Ὡς πρὸς τὰ στοιχεῖα τῆς X_2 . Αἱ πρῶται ὕλαι ἀποτιμῶνται ἀντὶ 70 τὰ ἡμικατεργασμένα ἀντὶ 50 καὶ τὰ προϊόντα ἀντὶ 140. Ἄπαντα τὰ λοιπὰ στοιχεῖα ἀποτιμῶνται ὡς ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ταύτης.

Λύσις. Ἡ καθαρὰ θέσις τῆς X_1 οὖσα κατὰ τὸν ἰσολογισμὸν ταύτης. Δρχ. 4.100 (= 3.000 *M.K.* + 500 *T.A.* + 400 *E.A.* + 200 κέρδη) ἐμειώθη κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποτίμησιν κατὰ [30 (= 280 - 250) + 70 (= 700 - 630)] = 100 Δρχ. καὶ ἐπομένως ἔγινε Δρχ. 4.000. Ἡ καθαρὰ θέσις τῆς X_2 οὖσα κατὰ τὸν ἰσολογισμὸν ταύτης Δρχ. 2.150 (= 2.000 *M.K.* + 290 *E.A.* - 140 *Ζημίαι*) ἐμειώθη κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποτίμησιν κατὰ [40 (= 110 - 70) + 50 (= 100 - 50) + 60 (= 200 - 140)] = 150 Δρχ. καὶ ἐπομένως ἔγινε Δρχ. 2.000.

Τὸ ἄθροισμα τῶν δύο καθαρῶν θέσεων τῶν *A.E.* X_1 καὶ X_2 προσδιορίζει τὴν καθαρὰν θέσιν τῆς ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν συνιστωμένης *A.E.* ($X_1 + X_2$).

Ἐγγραφὰὶ τῆς X_1		Ἐγγραφὰὶ τῆς X_2	
1		1	
Διαφοραὶ συγχωνεύσεως	100	Διαφοραὶ συγχωνεύσεως	150
εἰς Πρώτας ὕλας	30	εἰς Πρώτας ὕλας	40
εἰς Προϊόντα	70	εἰς Ἠμικατεργασμένα	50
εἰς Προϊόντα		εἰς Προϊόντα	60
2		2	
Συνιστωμένη ($X_1 + X_2$)	4 000	Συνιστωμένη ($X_1 + X_2$)	2 000
Διάφορα Παθητικὰ	1 320	Διάφορα Παθητικὰ	910
εἰς Διάφορα Ἐνεργητικὰ	5.320	εἰς Διάφ. Ἐνεργητικὰ	2.910
3		3	
Μετοχ. κεφάλαιον	3.000	Μετοχικὸν κεφάλαιον	2.000
Τακτικὸν Ἀποθεματικὸν	500	Ἐκτακτὸν Ἀποθεματικὸν	290
Ἐκτακτὸν Ἀποθεματικὸν	400	εἰς Ζημίας	140
Κέρδη & Ζημίαι	200	εἰς Διαφορὰς συγχωνεύσεως	150
εἰς Διαφορὰς συγχωνεύσεως	100	εἰς Μετόχους	2.000
εἰς Μετόχους	4.000	4	
4		Χρεώγραφα	2.000
Χρεώγραφα	4 000	εἰς Συνιστωμένην ($X_1 + X_2$)	2.000
εἰς Συνιστωμένην ($X_1 + X_2$)	4 000	5	
5		Μέτοχοι	2.000
Μέτοχοι	4.000	εἰς Χρεώγραφα	2.000
εἰς Χρεώγραφα	4.000		

Ἐγγραφὰι τῆς συνιστωμένης (X₁+X₂)

1		
Μέτοχοι / <u>X₁ (4.000) καὶ X₂ (2.000)</u>	. . . . .	6 000
	εἰς Μετοχικὸν κεφάλαιον . . .	6.000
2		
Διάφορα Ἐνεργητικά (5.320+2.910)	. . . . .	8.230
	εἰς Διάφορα Παθητικά (1.320+910)	2.230
	εἰς Μέτοχοι / <u>X₁ καὶ X₂</u> . . .	6.000

Β) Αἱ λογιστικαὶ ἐνέργειαι ἐπὶ τῆς ἀπορροφήσεως. (Π.χ. Α.Ε.)

1. Λογιστήριον ἀπορροφώσεως

α) Σύνταξις ἰσολογισμοῦ ἐμφαίνοντος τὴν καθαρὰν θέσιν τῆς ἐταιρείας.

β) Προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας ἀποτιμῆσεως τῶν μετοχῶν τῆς (Καθαρὰ θέσις: ἀριθμὸς μετοχῶν)

γ) Ὑπολογισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκδοτέων μετοχῶν. (Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἰσοῦται μὲ τὸ πηλίκον «Καθαρὰ θέσις ἀπορροφωμένης: τιμὴ ἀποτιμῆσεως μετοχῶν ἀπορροφώσεως»).

δ) Καθορισμὸς τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς διαφορᾶς ἐκδόσεως (ἢ ἐν προκειμένῳ διαφορᾶς συγχωνεύσεως).

ε) Ἐγγραφὰι αὐξήσεως καὶ ἐγγραφὰι πραγματοποιήσεως τῶν εἰσφορῶν.

στ) Σύνταξις ἰσολογισμοῦ συγχωνεύσεως.

2. Λογιστήριον ἀπορροφωμένης

α) Σύνταξις ἰσολογισμοῦ ἐμφαίνοντος τὴν εἰσενεκτέαν καθαρὰν θέσιν τῆς ἀπορροφωμένης.

β) Ἐγγραφὴ μεταφορᾶς τοῦ συνόλου τῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς ἀπορροφωμένης εἰς πίστωσιν τῆς ἀπορροφώσεως.

γ) Ἐγγραφὰι μετοβιβάσεως τοῦ συνόλου τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἀπορροφωμένης εἰς τὴν ἀπορροφῶσαν.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ἐγγραφῆς (β) Γίνονται ἀναλυτικώτερον αἱ ἐγγραφὰι:

βα) Μερισμοῦ τῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς ἀπορροφωμένης εἰς τοὺς ἐταίρους (Καθαρὰ θέσις εἰς ἐταίρους).

ββ) Λήψεως τῶν μετοχῶν τῆς ἀπορροφώσεως (Χρεώγραφα εἰς ἀπορροφῶσαν).

βγ) Παραδόσεως τῶν μετοχῶν εἰς τοὺς ἐταίρους τῆς ἀπορροφωμένης (Ἐταῖροι εἰς χρεώγραφα).

2. Αἱ Α.Ε. «X» καὶ «Ψ» ἀπεφάσισαν τὴν συγχώνευσίν των δι' ἀπορροφήσεως τῆς «Ψ» ὑπὸ τῆς «X». Ἡ εἰσφορὰ τῆς «Ψ» θὰ ἐξαντικρουθῆ μὲ μετοχὰς τῆς «X» ἀποτιμωμένας εἰς τὴν τιμὴν ἰσολογισμοῦ (= ἔσωτερικὴν

3. Αί Α.Ε. «X» καὶ «Ψ» ἀπεφάσισαν τὴν συγχώνευσίν των δι' ἀπορροφήσεως τῆς «Ψ» ὑπὸ τῆς «X». Ἡ «Ψ» θὰ ἐξοφληθῆ διὰ μετοχῶν τῆς «X» βάσει τιμῆς τούτων προκυπτούσης ἐκ τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς «X» ἢ ἄλλως βάσει τῆς ἐσωτερικῆς ἢ μαθηματικῆς τιμῆς τῶν μετοχῶν τῆς «X».

E Ἰσολογισμὸς τῆς «X» (Ποσὰ εἰς χιλιάδας-Τιμὴ Ἰσολογισμοῦ 120 0/0)		Π	E Ἰσολογισμὸς τῆς «Ψ» (Ποσὰ εἰς χιλιάδας-Τιμὴ Ἰσολογισμοῦ 108 0/0)		Π
*Ἐνεργητικὰ 16.000	Μετοχ. κε- φάλαιον 10.000		*Ἐνεργητικὰ 7.800	Μετοχ. κε- φάλαιον 5.000	
	*Ἀποθεμα- τικὰ 2.000			*Ἀποθεμα- τικὰ 400	
	Παθητικὰ 4.000			Παθητικὰ 2.400	
<u>16.000</u>	<u>16.000</u>		<u>7.800</u>	<u>7.800</u>	

Βάσει τιμῆς 120 0/0 ἡ Α.Ε. «X» διὰ τὴν ἀποκτίση διὰ μετοχῶν τῆς τὴν καθαρὰν περιουσίαν τῆς «Ψ» ἔχει ἀνάγκην 5.400.000 : 120 = 45.000 μετοχὰς τῶν 100 ἢ 4.500 μετοχὰς τῶν 1.000 δρχ. Ἡ «X» θὰ προβῆ εἰς αὔξησιν τοῦ ἐταιρικοῦ τῆς κεφαλαίου κατὰ 4.500 μετοχὰς $\times 1.200 = 5.400.000$. *Ἦτοι (μὲ ποσὰ εἰς χιλιάδας):

*Ἐγγραφαὶ τῆς «X»		*Ἐγγραφαὶ τῆς «Ψ»	
A.E. «Ψ»	5.400	Μετοχικὸν κεφάλαιον . . .	5.000
εἰς Μετοχ. κεφάλαιον	4.500	*Ἀποθεματικά	400
εἰς *Ἀποθεματικὸν		εἰς Α.Ε. «X»	5.400
ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄρτ. ἐκδ.	900	Μεταφορὰ τῆς καθαρᾶς θέ- σεως εἰς τὴν πιστουμένην Α.Ε.	
Ἀξίησις μετοχικοῦ κεφα- λαίου.....		Παθητικὰ	2.400
*Ἐνεργητικὰ	7.800	A.E. «X»	5.400
εἰς Α.Ε. «Ψ»	5.400	εἰς *Ἐνεργητικὰ	7.800
εἰς Παθητικὰ	2.400	Μεταβίβασις τῶν περιου- σιακῶν στοιχείων εἰς τὴν χρεουμένην Α.Ε. «X» ὡς τὸ ὄπ' ἀριθ... καὶ ἀπό... Φ.Ε.Κ., ἐν ᾧ ἡ δημοσίευσις τῶν περι- ἀπορροφήσεως ἀποφάσεων τῶν Γ.Σ. καὶ τῆς ὑπουργι- κῆς ἐγκρίσεως τῆς συναφούς συμβάσεως.	
*ὑποκατάστασις εἰς δικαιο- ματα καὶ ὑποχρεώσεις τῆς Α.Ε. «Ψ» ὡς τὸ ὄπ' ἀριθ.... καὶ ἀπό.... Φ.Ε.Κ. ἐν ᾧ ἡ δημοσίευσις τῶν ἀποφάσεων τῶν Γ.Σ. καὶ τῆς ἐγκρίσεως τῆς περι ἀπορροφήσεως συμ- βάσεως κ.τ.λ.			

Ίσολογισμός συγχωνεύσεως Α.Ε. «Χ»			
Ε	(Ποσά εις χιλιάδας)		Π
Ένεργητικά	23.800	Μετοχικόν κεφάλαιον	14.500
		Άποθεματικά	2.000
		Άποθ/τικά έξ υπέρ τὸ ἄρτιον	900
		Παθητικά	6.400
	<u>23.800</u>		<u>23.800</u>

Τὰ προβλήματα τῆς ἀπορροφήσεως γίνονται πολυπλοκώτερα ὅταν :

α) ἡ ἀπορροφῶσα Α.Ε. κατέχει τμήμα τῶν μετοχῶν τῆς ἀπορροφωμένης Α.Ε., β) ἡ ἀπορροφωμένη Α.Ε. κατέχει τμήμα τῶν μετοχῶν τῆς ἀπορροφώσεως καὶ γ) ἢ τε ἀπορροφῶσα Α.Ε. κατέχει μετοχὰς τῆς ἀπορροφωμένης Α.Ε. καὶ ἡ ἀπορροφωμένη τοιαύτας τῆς ἀπορροφώσεως (ἀμοιβαία ἢ διασταυρουμένη συμμετοχή).

Εἰς τὴν περίπτωσιν (α) ἡ ἀπορροφῶσα :

1) Ἀποκτᾷ τὴν καθαρὰν θέσιν τῆς ἀπορροφωμένης μείον τὸ τμήμα ταύτης ὕπερ ἐκπροσωποῦσιν αἱ εἰς χεῖράς της εὑρισκόμεναι μετοχαὶ τῆς ἀπορροφωμένης καὶ συνεπῶς αἰξάνει τὸ κεφάλαιόν της μόνον κατὰ τὸ ὑπόλοιπον «Καθαρὰ θέσις ἀπορροφωμένης· τμήμα ἐκπροσωπούμενον ἀπὸ τὰς, εἰς χεῖράς της, μετοχὰς τῆς ἀπορροφωμένης».

2) Ἡ τυχὸν ἐπὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἔλαττον διαφορὰ μεταξὺ τῆς τιμῆς κτήσεως τῶν μετοχῶν (τῆς ἀπορροφωμένης) καὶ τῆς πραγματικῆς τιμῆς τούτων θὰ θεωρηθῆ ὡς διαφορὰ συγχωνεύσεως¹.

4. Οἱ ἰσολογισμοὶ τῶν Α.Ε. «Α» (ἀπορροφώσεως) καὶ «Β» (ἀπορροφωμένης), μὲ ποσὰ νοούμενα εἰς χιλιάδας δραχμῶν, ἔχουν ὡς ἑξῆς :

Ε		Ίσολογισμὸς «Α»	Π	Ε		Ίσολογισμὸς «Β»	Π
Ένεργητικά	1.020	Μετοχ. Κεφαλ.	600	Ένεργητικά	600	Μετοχικὸν κεφ-	
Χρεώγραφα :		Άποθεματικά	150			φάλαιον	300
(1500 μ. τῆς		Παθητικά	450			Άποθεματικά	150
B×120)	180					Παθητικά	150
	<u>1.200</u>		<u>1.200</u>		<u>600</u>		<u>600</u>
				6.000 μετοχαί, C=100, T=125% = 125		3000 μετοχαί, C=100, T=150% = 150	

1. Ὑπερίμισις ἢ ὑποτίμισις τῶν, εἰς χεῖρας τῆς ἀπορροφώσεως, μετοχῶν τῆς ἀπορροφωμένης.

Ἡ ἀπορρόφησης θὰ γίνῃ βάσει τῶν ἀνωτέρω ἰσολογισμῶν καὶ τιμῶν ἰσολογισμοῦ τῶν μετοχῶν :

1) Ἡ ἀξία τῆς μετοχῆς τῆς Α.Ε. «Α» θὰ καθορισθῇ ὡς ἑξῆς :

$$[\text{Μετοχικὸν κεφάλαιον } 600.000 + \text{Ἀποθεματικὰ } 150.000 + \text{Διαφορὰ συγχωνεύσεως } 1.500 \text{ μ. τῆς } B \times (150 - 120) = 600.000 + 150.000 + 45.000 =] 795.000 : 6.000 = 132,50.$$

2) Ἡ εἰσφερομένη Καθαρὰ θέσις τῆς «Β» εἶναι : $(1.500 \text{ μ.} \times 150 \text{ ἢ } 450.000 : 2 =) 225.000$, ἀφοῦ αἱ ἔττειραι 1.500 μ. εὔρηνται εἰς χεῖρας τῆς ἀπορροφώσης.

3) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τῆς «Α» ἐκδοτέων μετοχῶν εἶναι $225.500 : 132,5 = 1.700$ μετοχαὶ (περίπου) πρὸς τιμὴν ἐκδόσεως 132,50.

4) Ὅθεν ἡ διαφορὰ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως $(132,5 - 100 =) 32,5 \times 1.700 = 55.000$ περίπου καὶ 45.000 ἡ διαφορὰ συγχωνεύσεως ἐξ ὑπερτιμῆσεως τῶν χρεωγράφων (ἢ ἄλλως τῆς συμμετοχῆς τῆς Α εἰς τὴν Β) δίδουν 100.000, ποσόν, ὅπερ παριστῆ τὴν *συνολικὴν διαφορὰν συγχωνεύσεως*.

Ἐγγραφαὶ ἀπορροφώσης «Α»		Ἐγγραφαὶ ἀπορροφώμενης «Β»	
A.E. «B»	225	Μετοχικὸν κεφάλαιον	300
εἰς Μετοχικὸν Κεφάλαιον	170	Ἀποθεματικὰ	150
εἰς Ἐκτακτὸν Ἀποθεματικὸν		εἰς Μετόχους	225
ἐκ Διαφορᾶς συγχωνεύσεως	55	εἰς Α.Ε. «Α»	225
*Εκδόσις 1.700 μ. C=100, T=132,5		Διανομὴ τῆς καθαρᾶς θέσεως.	
A.E. «B»	225	A.E. «Α»	450
εἰς Χρεώγραφα	180	Παθητικὰ	150
εἰς Ἐκτακτὸν ἀποθεματικὸν		εἰς Ἐνεργητικὰ	600
ἐκ Διαφορᾶς συγχωνεύσεως	45	Εἰσφορά μας πρὸς τὴν «Α».	
*Ακύρωσις 1.500 μ. τῆς «B».			
Ἐνεργητικὰ	600	Χρεώγραφα «Α»	225
εἰς Παθητικὰ	150	εἰς Α.Ε. «Α»	225
εἰς Α.Ε. «Α»	450	Λήψις 1.700 μ., C=100, T=132,5.	
Εἰσφορά τῆς «B».			
		Μέτοχοι	225
		εἰς Χρεώγραφα «Α»	225
		*Ἀνταλλαγὴ 1500 μ. Β ἔναντι 1700 μ. Α	

Εἰς τὴν περίπτωσιν (β), αἱ εἰς χεῖρας τῆς ἀπορροφωμένης μετοχαὶ τῆς ἀπορροφώσεως δύνανται :

βα) Νὰ εἰσφέρωνται μετὰ τῶν λοιπῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἀπορροφωμένης, ὁπότε ἡ ἀπορροφῶσα μετὰ τὴν συγχώνευσιν δύναται εἶτε νὰ διανείμῃ ταύτας εἰς τοὺς μετόχους τῆς εἴτε νὰ προβῇ εἰς ἐλάττωσιν τοῦ κεφαλαίου τῆς κατὰ λόγον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν τῆς τὰς ὁποίας θὰ ἔχῃ οὕτως ἔξαγοράση.

ββ) Νὰ μὴ εἰσφέρωνται καὶ νὰ παραμένουν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ἀπορροφώσεως προστιθέμεναι εἰς τὰς, εἰς ἀντάλλαγμα τῶν εἰς τὴν ἀπορροφῶσαν εἰσφερομένων περιουσιακῶν στοιχείων, ληφθησομένας μετοχὰς ταύτης (τῆς ἀπορροφώσεως) καὶ τελικῶς διανεμόμεναι εἰς τοὺς μετόχους τῆς ἀπορροφωμένης.

5. Οἱ ἰσολογισμοὶ τῶν Α.Ε. Γ (ἀπορροφώσεως) καὶ Δ (ἀπορροφωμένης) μὲ ποσὰ νοούμενα εἰς χιλιάδας ἔχουν ὡς ἑξῆς :

<i>E</i>	<i>Ἰσολογισμὸς «Γ»</i>	<i>Π</i>	<i>E</i>	<i>Ἰσολογισμὸς «Δ»</i>	<i>Π</i>
Ἐνεργητικά 1.500	Μετοχ. κεφάλαιον 400 Ἀποθεματικά 800 Παθητικά 300 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; width: 100%;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; width: 100%;"/>	400 800 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; width: 100%;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; width: 100%;"/>	Ἐνεργητικά 400 Χρεώγραφα Γ (1000 μ. τῆς Γ.Χ100=) 100 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; width: 100%;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; width: 100%;"/>	Μετοχ. κεφάλαιον 200 Ἀποθεματικά 100 Παθητικά 200 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; width: 100%;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; width: 100%;"/>	200 100 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; width: 100%;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; width: 100%;"/>
	4.000 μ., C=100, T=300 % = 300			2.000 μ., C=100, T=150 % = 150	

Ἡ ἀπορρόφησης θὰ γίνῃ βάσει τῶν ὡς ἄνω ἰσολογισμῶν καὶ τιμῶν ἰσολογισμοῦ τῶν μετοχῶν.

Ἡ δὲ Α.Ε. «Δ» διατηρεῖ τὰς, ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς, μετοχὰς «Γ»

- 1) Ἡ ὑπὸ τῆς «Δ» εἰσφερομένη Καθαρὰ θέσις εἶναι :
Ἐνεργητικά 400.000 – Παθητικά 200.000 = 200.000
- 2) Ἡ ἀξία τῆς μετοχῆς τῆς Α.Ε. «Γ» εἶναι :
(400.000 + 800.000 =) 1.200.000 : 4.000 μ. = 300.
- 3) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τῆς «Γ» ἐκδοτέων μετοχῶν εἶναι :
200.000 : 300 = 666 ²/₃ μετοχαὶ ἢ περίπου 660 μ. @ T = 303,3.
- 4) Ἡ διαφορὰ συγχωνεύσεως εἶναι :
(303,30 – 100 =) 203,30 × 660 = 134 000 περ.
- 5) Αἱ ἀντίστοιχοι ἔγγραφαὶ τῆς ἀπορροφήσεως θὰ εἶναι :

Ἐγγραφαὶ ἀπορροφώσεως «Γ»		Ἐγγραφαὶ ἀπορροφωμένης «Δ»	
Α.Ε. «Δ»	200	Χρεώγραφα «Γ»	200
εἰς Μετοχ. Κεφάλαιον	66	εἰς Ὑπεραξίαν συγχωνεύσεως	200
εἰς Ἐκτ. ἀποθεματικὸν		Ἀξία ἰσολογισμοῦ μείον ἀξία	
ἐκ Διαφορ. συγχωνεύσ.	134	κτησεως 1.000 μετοχῶν τῆς «Γ»	
*Ἐκδοσις 660 μ., C=100 T=303,30		$1000 \times (300 - 100) = 200.000.$	
<hr/>		<hr/>	
Ἐνεργητικὰ	400	Μετοχικὸν κεφάλαιον	200
εἰς Α.Ε. «Δ»	200	Ἀποθεματικὰ	100
εἰς Παθητικὰ	200	Ὑπεραξία συγχωνεύσεως	200
Εἰσφορά τῆς «Δ»		εἰς Μετόχους	500
		Διανομὴ τῆς καθαρᾶς θέσεως.	
		Α.Ε. «Γ»	200
		Παθητικὰ	200
		εἰς Ἐνεργητικὰ	400
		Εἰσφορά μας εἰς τὴν «Γ».	
<hr/>		<hr/>	
E	Ἴσολογισμὸς «Γ»	Π	
Ἐνεργητικὰ 1.900	Μετ. Κεφάλ. 466	Χρεώγραφα «Γ»	200
	Ἀποθεματικὰ 800	εἰς Α.Ε. «Γ»	200
	Ἐκτ. Ἀποθ. 660 μ. τῆς «Γ»	$\times 303,30 = 200.000$	
	διαφ. συγχων. 134	Μέτοχοι	500
	Παθητικὰ 500	εἰς Χρεώγραφα	500
1.900	1.900	Ἀνταλλαγὴ 1660 μ. τῆς Γ μὲ 2000 μ. τῆς «Δ»	

Εἰς τὴν περίπτωσιν (γ) τῆς κατὰ διασταύρωσιν συμμετοχῆς¹, ἣτις ἀποτελεῖ συνδυασμὸν τῶν (α) καὶ (β) περιπτώσεων :

γα) Ἡ ἀπορροφῶσα θὰ ἀποκτήσῃ τὴν καθαρὰν θέσιν τῆς ἀπορροφωμένης μειωμένην κατὰ τό, ὑπὸ τῶν εἰς χεῖράς της μετοχῶν, ἐκπροσωπούμενον τμῆμα ταύτης (τῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς ἀπορροφωμένης).

γβ) Αἱ, εἰς χεῖρας τῆς ἀπορροφωμένης, μετοχαὶ τῆς ἀπορροφώσεως κατὰ κανόνα δὲν θὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὴν συγχώνευσιν. Πάντως ἡ ἀξία τῆς καθαρᾶς θέσεως τῆς ἀπορροφωμένης ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν εἰς χεῖράς της τίτλων (μετοχῶν) τῆς ἀπορροφώσεως, καὶ ἡ ἀξία τῆς μετοχῆς τῆς ἀπορροφώσεως αὐτῇ αὐτῇ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀξίας τῶν εἰς χεῖράς της τίτλων (μετοχῶν) τῆς ἀπορροφωμένης².

1. Participation croisée · Zweiseitiger Verschachtelung.

2. Τὸ πρόβλημα τῆς κατὰ διασταύρωσιν συμμετοχῆς καθίσταται ἔτι συνθετώτερον ὅταν αἱ ὑπὸ συγχώνευσιν Α.Ε. κέκτληται καὶ ἰδίας αὐτῶν μετοχὰς ὡς τοῦτο δύναται νὰ συμβαίη συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 16 καὶ 17 τοῦ ν. 2190.

Τὸ ἀνωτέρω πρόβλημα τῆς κατὰ διασταύρωσιν συμμετοχῆς δύναται καθ' ἡμᾶς νὰ γενικευθῇ ὡς ἑξῆς :

<i>E</i> Ἴσολογισμὸς ἀπορροφώσεως <i>A.E.</i> «1» <i>Π</i>		<i>E</i> Ἴσολογισμὸς ἀπορροφωμένης <i>A.E.</i> «2» <i>Π</i>	
Ἐνεργητικὰ <i>E</i> ₁	Κεφάλ. <i>K</i> ₁ =100 <i>N</i> ₁	Ἐνεργητικὰ <i>E</i> ₂	Κεφάλ. <i>K</i> ₂ =100 <i>N</i> ₂
Χρεώγρ. «2» 100 · <i>v</i> ₂	Ἀποθεματ. <i>A</i> ₁	Χρεώγρ. «1» 120 <i>v</i> ₁	Ἀποθεματικὰ <i>A</i> ₂
(<i>v</i> ₂ < <i>N</i> ₂)	Παθητικὰ <i>Π</i> ₁	(<i>v</i> ₁ < <i>N</i> ₁)	Παθητικὰ <i>Π</i> ₂
<u><u><i>E</i>₁+100<i>v</i>₂</u></u>	<u><u><i>K</i>₁+<i>A</i>₁+<i>Π</i>₁</u></u>	<u><u><i>E</i>₂+120<i>v</i>₁</u></u>	<u><u><i>K</i>₂+<i>A</i>₂+<i>Π</i>₂</u></u>

1. Καθορισμὸς τῆς ἐσωτερικῆς - μαθηματικῆς τιμῆς (ἢ τιμῆς ἰσολογισμοῦ) ἐκάστης μετοχῆς τῆς «1» καὶ τῆς «2» :

$$\begin{array}{l} N_1 x = 100 N_1 + A_1 + v_2 y - 100 v_2 \\ N_1 x = 100 N_1 + A_1 + v_2 (y - 100) \end{array} \quad \parallel \quad \begin{array}{l} N_2 y = 100 N_2 + A_2 + v_1 x - 120 v_1 \\ N_2 y = 100 N_2 + A_2 + v_1 (x - 120) \end{array}$$

Ἦτοι διὰ τῆς ἐπιλύσεως ἑνὸς συστήματος δύο ἐξισώσεων (πρωτοβαθμίων) μὲ δύο ἀγνώστους δύναται νὰ καθορισθοῦν αἱ τιμαὶ τῶν μετοχῶν τῆς «1» καὶ «2».

2. Καθορισμὸς τῶν, ὑπὸ τῆς ἀπορροφώσεως, ἐκδοτέων μετοχῶν :

$$\begin{array}{l} E_2 - \Pi_2 = \text{Εἰσφερομένη ὑπὸ τῆς ἀπορροφωμένης Καθαρὰ θέσις} \\ - v_2 \cdot y = \text{Τό, ἀνῆκον εἰς τὴν ἀπορροφῶσαν, τμῆμα Καθαρᾶς} \\ \text{θέσεως τῆς ἀπορροφωμένης} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} E_2 - \Pi_2 - v_2 \cdot y = \text{Ἐπιλοίπων Καθαρᾶς θέσεως, ὅπερ θὰ ἀποζημιώσῃ} \\ \text{(ἐξοφλήσῃ) ἢ ἀπορροφῶσα} \\ (E_2 - \Pi_2 - v_2 \cdot y) : x = N'_1 = \delta \text{ ἀριθμὸς τῶν, ὑπὸ τῆς ἀπορροφώσεως, ἐκδο-} \\ \text{τέων μετοχῶν.} \end{array}$$

3. Καθορισμὸς τῆς διαφορᾶς συγχωνεύσεως :

$$\begin{array}{l} N'_1 (x - 100) = \text{Ἡ διαφορὰ τῆς ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως}^1 \\ + v_2 (y - 100) = \text{Ἡ ὑπεραξία τῶν εἰς χεῖρας τῆς ἀπορροφώσεως} \\ \text{τίτλων τῆς ἀπορροφωμένης}^2 \end{array}$$

$$N'_1 (x - 100) + v_2 (y - 100) = \text{Ἡ συνολικὴ διαφορὰ συγχωνεύσεως}$$

1 καὶ 2. Εἰς τὰς ἐγγραφὰς τῆς ἀπορροφώσεως θὰ ἐμφανίζονται ὑπὸ τὸν τίτλον « Διαφορὰ ἐξ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἐκδόσεως » ἢ « Διαφορὰ συγχωνεύσεως ».

Ἐγγραφαὶ ἀποροφώσεως

1	$E_2 - \Pi_2 - \nu_2 \cdot y$	$100 \cdot N'_1$	$(x-100) \cdot N'_1$
<i>A.E. «2»</i> . . . εἰς <i>Μετοχ. Κεφάλ.</i> εἰς <i>Ἀποθεμ. ἐξ ὑπέρ</i> <i>τὸ ἄρτιον κλπ.</i> . . <i>Ἐκδόσις μετοχῶν...</i>			
2	E_2	Π_2	$E_2 - \Pi_2$
<i>Ἐνεργητικά</i> . . . εἰς <i>Παθητικά</i> . . . εἰς <i>A.E. «2»</i> . . . <i>Ἐισφορά τῆς πιστου-</i> <i>μένης A.E.</i>			
3	$\nu_2 \cdot y$	$\nu_2 \cdot 100$	$\nu_2(y-100)$
<i>A.E. «2»</i> . . . εἰς <i>Χρεώγραφα «2»</i> εἰς <i>Ἀποθεμ. ἐξ ὑπέρ</i> <i>τὸ ἄρτιον κλπ.</i> . . <i>Ἀκόρωςις</i> ν_2 <i>μετο-</i> <i>χῶν τῆς «2»</i>			

<i>E</i>	<i>Ἰσολογισμὸς A.E. «1»</i>	<i>\Pi</i>
<i>Ἐνεργητικά</i> $(E_1 + E_2)$	Κεφάλαιον $100 \cdot (N_1 + N'_1)$ <i>Ἀποθεματ.</i> A_1 <i>Ἀποθ. ἐξ ὑπέρ</i> <i>τὸ ἄρτιον</i> $N'_1 \cdot (x-100) +$ $+(y-100) \cdot \nu_2$ <i>Παθητικά</i> $(\Pi_1 + \Pi_2)$	Σ
$\Sigma =$	$=$	Σ

Ἐγγραφαὶ ἀποροφωμένης

1	$\nu_1 \cdot (x-120)$	$\nu_1 \cdot (x-120)$
<i>Χρεώγραφα «1»</i> . . . εἰς <i>Ἵπεροξίαν συγ-</i> <i>νύσεως</i> . . . <i>Ἵπερτίμησις χρεω-</i> <i>γράφων «1»</i>		
2	K_2	A_2
<i>Κεφάλαιον</i> . . . <i>Ἀποθεματικά</i> . . . <i>Ἵπεροξία συγχωνεύ-</i> <i>σεως</i> . . . . . εἰς <i>Μετόχους</i> . . . εἰς <i>A.E. «1»</i> . . . <i>Διανομή τῆς Καθα-</i> <i>ρᾶς θέσεως.</i>	$\nu_1 \cdot (x-120)$	$N_2 \cdot y - \nu_2 \cdot y$ $\nu_2 \cdot y$
3	$E_2 - \Pi_2$	Π_2
<i>A.E. «1»</i> . . . <i>Παθητικά</i> . . . εἰς <i>Ἐνεργητικά</i> <i>Ἐισφορά μας εἰς χρε-</i> <i>ομένην.</i>		E_2
4	$N'_1 x$	$N'_1 x$
<i>Χρεώγραφα «1»</i> . . . εἰς <i>A.E. «1»</i> . . . <i>Λήψις μετοχῶν τῆς «1»</i>		
5	$N_2 \cdot y - \nu_2 \cdot y$	$N'_1 x + \nu_1 x$
<i>Μέτοχοι</i> . . . . . εἰς <i>Χρεώγραφα «1»</i> <i>Ἀνταλλαγή</i> $N'_1 + \nu_1$ <i>με-</i> <i>τοχῶν τῆς «1»</i> <i>μέ</i> $N_2 - \nu_2$ <i>με-</i> <i>τοχᾶς τῆς «2»</i>		